

ENKELE AANTEKENINGEN UIT DE KLEINE CATECHISATIE

**TOELICHTING OP CATECHISATIEBOEKJE VAN
A. HELLENBROEK**

Door

DS. J. FRAANJE

Predikant van de Gereformeerde Gemeente te Barneveld

**1ste druk Romijn en Van der Hoff, Gorinchem
1936**

**Diverse herdrukken door
Den Hertog B.V., Utrecht / Houten**

**STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG
2016**

Inhoud

Woord vooraf

Ten geleide

1. Van de kennis van God en de Heilige Schrift
2. Van de Heilige Schrift (vervolg)
3. Van de Heilige Schrift en van God (vervolg)
4. Van Gods eigenschappen
5. Van Gods eigenschappen (vervolg)
6. Van de Drie Personen
7. Van Gods besluiten en de predestinatie
8. Van de schepping
9. Van de schepping (vervolg)
10. Van de voorzienigheid
11. Van het verbond der werken
12. Van het beeld Gods
13. Van Adams val
14. Van de erfzonde
15. Van de dadelijke zonde en haar straf
16. Van het verbond der genade
17. Van de Middelaar des verbonds
18. Van de naam Jezus en van de Naam Christus
19. Van Zijn ambten (van Zijn profetisch ambt)
20. Van Zijn priesterambt
21. Van Zijn koninklijk ambt
22. Van Zijn naturen
23. Van Zijn staten en van de trappen der vernedering (Zijn nederige geboorte)
24. Van Zijn lijden en dood
25. Van Zijn dood en begraving
26. Van Zijn nederdaling ter hel
27. Van het oogmerk Zijner vernedering; Zijn voldoening
28. Van de staat en de trappen der verhoging; Zijn opstanding
29. Van Zijn hemelvaart en Zijn zitting ter rechterhand Gods.
30. Van de roeping
31. Van de Kerk
32. Van de rechtvaardigmaking
33. Van het geloof
34. Van de heiligmaking en van de goede werken
35. Van de wet Gods en van het gebed
36. Van de sacramenten, van de Heilige Doop
37. Van de Heilige Doop (vervolg)
38. Van het Heilig Avondmaal
39. Van des mensen uiterste
40. Van de opstanding
41. Van het laatste oordeel en van het eeuwige leven

Woord vooraf

Ieder mens op aarde heeft zijn werk te verrichten; zo is het ook in Gods strijdende Kerk. In de Heilige Schrift wordt er gesproken van *schutters, die met bogen en pijlen op een wit doelden*. Zo mocht het ook in dit werkje zijn, op welke wijze het dan ook in druk gekomen is, ongedacht en onverwacht (ik spreek nu over de zijde des mensen, want aan Gods zijde wordt nooit iets bij geval tot stand gebracht).

Maar nimmer heb ik in het minste van tevoren gedacht over Hellenbroek iets te schrijven. Doch nu het onder de Goddelijke Voorzienigheid toch gebeurd is, hoop ik dat alle mensenwerk eruit mag verdwijnen; ik bedoel niet als middel in Gods hand, maar om er zichzelf mee te bedoelen.

De lezer zal dan ook wel merken dat het geen doorwrocht studiewerkje is, maar eenvoudig enkele besprekingen met de jeugd gehouden in het catechetisch onderwijs.

Er zijn van onze vaders kostelijke geschriften gegeven, die we altijd in Nederlands kerk jong en oud aanbevelen te lezen. Doch hoe zwak en dwaas ik in mijzelf ook ben, ik hoop dat God in Christus, door Zijn dierbare Heilige Geest, ook in dit werk Zijn zegen wil geven en ik hoop door genade een van die schutters te zijn, om met boog en pijl (wie dan ook in deze een tweede oorzaak mag wezen) dat wit te bedoelen, wat we lezen in Psalm 111:3: *"Zijn doen is majesteit en heerlijkheid; en Zijn gerechtigheid bestaat in der eeuwigheid."*

Om nu de God van dat doen en van het willen van dat doen de eer te geven.

Voor mijzelf heb ik geleerd wat het is, dat God in de stille eeuwigheid Zijn eigen deugden wilde verheerlijken en Zijn Kerk wilde zaligen en dat beide in Christus. Er kwam een tijd, dat God mij twee dingen heeft doen zien: *Zijn recht en mijn schuld*. Mijn schuld had ik zelfgemaakt, die werd mij in Adam rechtvaardig toegerekend en door mijn zonde had ik Zijn heilig recht en deugden geschonden. Toen ik dat overnam, sloeg God een wond in mijn hart, zo groot, dat het met niets meer te helen was. Ik had Hem vertoornd en nu was het zwaard heilig gewet.

Mijn schuld lag toen niet meer op mij als iets wat ik nog kon dragen, ik kende ook geen Christus, maar mijn schuld en Gods recht werden het zwaard dat mij versloeg; *ik had het gedaan, het werd sterven*.

O, dat vallen onder het zwaard van Zijn recht! Dat zien en billijken en met Gods deugden verenigd te worden! Daar heb ik toen door God, God mogen kiezen. Hij behoefde niet één deugd te verliezen, ik had ze alle geschonden, maar heb ze ook onvoorwaardelijk alle geliefd.

Toen zag ik voor mijzelf: *de rook ging op van Sodom*; daar lag ik verslagen. Nooit zal ik dat vergeten, mijn zonden waren geen gebreken, maar daden. Ik had naar Gods recht en kroon gestoken. O, dat verloren liggen en verloren gaan, met verlies van eigen leven en bestaan.

Doch toen ik gezonken was, heeft God iets wonderlijks gedaan. Hij ontdekte mij Zijn Zoon en gaf me in Christus het leven. Die had Zijn deugden en wet voldaan, heilig en klaar. En mijn schuld en zonden had Hij genomen alsof het de Zijne waren, niet in daden die Hij had bedreven, maar als Borg nam Hij ze, alsof het de Zijne waren geweest. Hij was in Zijn Middelaarswerk doorgestaan en nergens blijven steken. God de Vader ging ze mij nu met bewustzijn voor mijn eigen ziel vergeven, verzoenen, afwassen, uitdelgen. Nu stond ik voor Hem zo schoon en rein, zo heilig, wit en klaar, geen sneeuw kon witter wezen. Hij wou mijn zonden nooit meer gedenken, maar wierp ze in de zee van eeuwige vergetelheid.

Hij gaf me een recht van bestaan in Zijn Zoon om nu te leven en niet te vergaan en in plaats van te sterven het eeuwige leven te beërven. Toen kwam de Heilige Geest, nu

niet alleen overtuigend, wederbarend werken in mijn hart, maar nu verzekeren en verzegelen, in mij wonend als in een tempel door God voor Hem. O, hier kan ik beginnen maar niet eindigen. De eeuwigheid zal het mij leren om als de minste der heiligen met een Drie-enig God te verkeren te midden van die grote en heilige schaar uitverkoren engelen en gezaligde schepselen.

Ach, nu ben ik nog zo arm, ik weet niets, wachtende nu op die dierbare Christus. Hij is bij de Vader voor mij, en wil ook in mij wezen, wat Hij is en was voor mij, want Hij leeft ook in mij gelijk als voor mij. Was ik nu ook maar voor Hem, wat ik door Hem ben en eeuwig zal blijven. Helaas, wat is de ellende groot in hart en huis!

O, Nederlands volk, jong en oud, hoe diep zijn we gezonken, hoe ver is de praktijk van het gelovig beleven weg, dewijl we over verschillende dingen gaan twisten, zonder iets van de grote schuld in de praktijk te beleven.

Het is een zuchten op aarde tegen elkaar, ach, mocht het worden voor elkaar.

Toch (ik kan 't niet zwijgen) is het een artikel in mijn gebed geworden, niet alleen te zuchten voor christenen en heidenen, maar in het bijzonder ook voor het ontzaglijk diep weggezonden Jodendom. Nog kort geleden is mijn ziel, met tranen vervuld, aan het worstelen geraakt en riep ik uit: *"O, God, zijn er dan geen uitverkorenen meer in het Jodendom op aarde? Hebt U ze allen en gans verworpen? O, Heere, mijn Koning, ik grijp U aan om Uzelf."*

Vergun mij zo te spreken zonder gemoedelijk te worden, ik bedoel dit niet als een profetie, doch zeg: het is een artikel in mijn gebedsleven geworden en ik dacht: ik zal moeten zwijgen, ik kan niet meer, maar toen sprak de Heere: "Zou Mij één ding te wonderlijk zijn? Zou Ik het zeggen en niet doen, spreken en niet bestendig maken?" Mijn ziel greep moed, God weet Zijn tijd en hoevelen of weinigen het er dan ook zullen zijn, Hij weet het.

God zegene deze zwakke woorden in Zijn zuchtende Kerk en geve ook dit werkje nog Zijn zegen tot bekering van jonge en oude mensen, tot troost en ontdekking. Ik zucht nog op aarde, maar de Allerhoogste verheerlijke Zich in Zijn eigen werk.

Dit is de wens van uw onwaardige dienaar in Christus,

J. Fraanje

Barneveld, augustus 1936

... Nu zijn jullie al twaalf, dertien en veertien jaar en sommigen al ouder, enz.

Ten geleide

L.S.

Daar mij telkens gevraagd wordt, hoe deze aantekeningen (en die reeds gedrukt zijn van 't Kort Begrip) op papier kwamen, wil ik dit ter opheldering even toelichten.

Van mijn veertiende tot zestiende jaar bezocht ik de zogenaamde "kleine" catechisatie bij ds. J. Fraanje te Barneveld, waar wij uit het Voorbeeld der Goddelijke Waarheden van Hellenbroek leerden. Daar juist in die tijd deze waarheden mijn volle belangstelling gekregen hadden, dacht ik iedere week als ik uit de catechisatie naar huis ging: kon ik toch alles eens onthouden wat ons vanmiddag geleerd is.

Eens, terwijl ik mijn vragenboekje las, trok het bijzonder mijn aandacht, dat Hellenbroek in zijn "voorwoord aan de leerling" zegt: "...zoek het in uw hart en uw geheugen, ja, zelfs op papier te bewaren, om daarvan gebruik te maken als het nodig zal zijn. Bid daartoe God om Zijn bewarende en indachtigmakende Geest."

Deze woorden bleven mij steeds bij en naar aanleiding daarvan sprak ik tegen mijn ouders de wens uit, voortaan op te schrijven zoveel ik van het behandelde onthouden had.

Mijn oogmerk daarmee was alleen, dat ik in mijn later leven (als mij dat geschonken werd) zou kunnen nalezen hetgeen mij in mijn jeugd geleerd was. Zodra zich van toen af de gelegenheid voordeed, probeerde ik aan te tekenen wat er 's maandags in de catechisatie behandeld was, totdat we Hellenbroek door geleerd waren.

Vaak heeft het mij droefheid en tranen gekost, als ik, bezig zijnde te schrijven, mij sommige dingen niet precies meer wist te herinneren hoe de leraar het gezegd had. Ik voelde het als een gevolg van mijn dood- staat, alle geestelijke kennis verloren en ook het geheugen verzondigd te hebben.

Dikwijls bracht mij dit tot hetgeen Hellenbroek zegt: *Bid daartoe God om Zijn indachtigmakende Geest*. Week aan week was mij dit een voortdurende behoefte.

Daar ik het alleen voor mijzelf (uit belangstelling voor het onderwijs) opschreef, wist er, behalve mijn ouders en enkele vrienden, niemand iets van. Ook de leraar heeft het in die jaren nooit geweten. Dat deze, in eenvoudigheid zonder de minste taalkennis opgeschreven stukjes nog eens gedrukt zouden worden, is dan ook nooit in mij opgekomen. Op aandrang van enkele vrienden zal het dan nu, vijftien jaar later, toch gebeuren.

Uit het voorwoord van ds. Fraanje heeft de lezer kunnen merken, dat Zijn Eerwaarde deze aantekeningen zelf eerst las en toestemde dat hij ons de inhoud waarlijk zo leerde. Ieder, die echter de zaak beziet zo ze is, begrijpt dat het niet anders kan, of het is aan alle zijden een onvolledig werk. Had de leraar toen geweten dat er iets van zijn verklaring op papier bewaard zou blijven, mogelijk zou hij er enige rekening mee gehouden hebben door alles nauwkeuriger te behandelen.

Het spreekt dan ook vanzelf (daar ik oorspronkelijk alle woorden die ik mij uit de catechisatie herinnerde, letterlijk opschreef) dat het nu voor de druk nodig was alles opnieuw over te schrijven en veel zaken in duidelijker woorden te zeggen.

Ook heb ik nu, zoveel in mijn vermogen was, enige volgorde in de lesjes gebracht. Daar het boek echter niet te dik mocht worden (in verband met de prijs) zijn soms twee catechisaties in één lesje samengevat, waarin dan alleen over de hoofdinhoud gesproken wordt.

Daar ieder lesje vanzelfsprekend met een tussentijd van zeven dagen besproken is, is de toespraak achter iedere catechisatie onvermijdelijk van dezelfde inhoud. Toch meende ik die niet weg te mogen laten, daar het uiteraard geen boek is dat achter

elkaar uitgelezen zal worden. Ter verduidelijking wijs ik er nog op, als er voor een zin "antwoord" staat, ermee bedoeld wordt dat de leerlingen het volgende antwoord gaven. Ondanks de bewustheid dat het onvolledige "aantekeningen" zijn, hoop ik dat deze lesjes, die voor mij onvergetelijk waren, nu door de druk nog verder tot onderwijs mogen dienen.

Eva Corenwijck

Gorinchem, augustus 1936

Bij de tweede druk

't Gestrooide zaad kiemt voort, hoewel zijn mond hier zwijgt
 Want, hij is heengegaan naar 't eeuwig Huis hier Boven".1
 O God, zijn toevlucht in de nood, Gij woudt hem leiden naar Uw raad!
 En nam, hiertoe door U bereid, hem op, om altijd U te loven.
 Het was dan ook Uw raad, Uw wil, om hem alzo te leiden2.
 Want, schoon zijn leven was ten boorde vol van Uw getuigenis,
 Toch... éér hij in kon gaan en eeuwig zich verblijden,
 En zitten, met Uw gasten, aan des hemels bruiloftsdis,
 Moest hij de laatste teug uit Uwe beker nemen.
 Die laatste dronk, o God, hoe bitter was hem die!
 Wat lout'ring moest hij door! Hoe zwaar viel hem dit lijden!
 Hoe donker was Uw weg in 's levensavond; maar... o zie,
 Zijn loopbaan was ten eind', na d' avond rees de morgen
 Der eeuwigheid, waarin Gij hem door loutering bereid
 Door Uw genade nu, voor eeuwig hebt geborgen!

Eva Corenwijck

Gorinchem, voorjaar 1950

... Ga alleen of met elkaar naar huis, overleg daar de verhandelde zaken. Onderzoek, als in de tegenwoordigheid Gods, welk voordeel gij daar behaald hebt, of het aan uw ziel geheiligd is en hoe gij u onder het catechiseren gedragen hebt. Wees nooit tevreden dat alleen uw oren gehoord hebben, maar sta ernaar de zaken in het hart te ondervinden. Erken God voor datgene wat ge hebt mogen horen, zoek het in uw hart en uw geheugen, ja, zelf op het papier te bewaren, om daarvan gebruik te maken als het nodig zal zijn. Bid daartoe God om Zijn bewarende en indachtigmakende Geest...
 A. Hellenbroek

Uit: Voorwoord aan de leerling hoe hij zich voor, onder en van de catechisatie te gedragen heeft.

1. September 1949.

2. De geachte leraar had een smartelijk ziekbed.

1. Van de kennis van God en de Heilige Schrift

6 december 1921

Eer jullie vanmiddag de antwoorden opzeggen op de vragen die je uit het eerste lesje geleerd hebt, moeten jullie mij eerst eens vertellen wie dit boekje opgesteld heeft?

Antwoord: Ds. Hellenbroek.

Juist, ds. Abraham Hellenbroek. En wie weet in welke plaats die man predikant was en in welk jaar ongeveer?

Hij is in 1658 geboren en is onder andere in de gemeente van Rotterdam predikant geweest.

Dat hebben jullie goed onthouden, maar eer we nu aan ons lesje beginnen wil ik nog eens iets vragen.

Ds. Hellenbroek noemt zijn vragenboekje Voorbeeld der Goddelijke Waarheden. Waaruit zou hij toch die "waarheden" gehaald hebben? Jullie weten wel dat het goud uit de aarde gegraven wordt en dat sommige parels uit de zee gehaald worden, waar zou die man nu toch deze Goddelijke waarheden gevonden hebben?

Natuurlijk niet in de zee of in de aarde; daaruit komen alleen stoffelijke, vergankelijke dingen. Waar dan uit? Uit zijn hart?

Nee, want uit ons hart komen, na onze eerste zonde in het paradijs, enkel leugens.

Deze Goddelijke waarheden heeft hij door de leiding van de Heilige Geest uit Gods Woord gehaald, en ze in vragen en antwoorden voorgesteld, opdat jullie als kinderen die gemakkelijker zouden kunnen begrijpen en ze zo van buiten leren, dat je ze in heel je leven niet meer vergeet.

Al de lesjes die jullie dus leren en waarvan je iedere week sommige vragen en antwoorden opzegt, zijn op Gods Woord gegrond, en het is dus zeker de waarheid, zoals de Heere ons die heeft laten beschrijven. Daarom noemde hij het ook Goddelijke waarheden. Want als het alleen maar gedachten van ds. Hellenbroek geweest waren die hij opgeschreven had, waren het menselijke waarheden geweest.

De eerste vraag die hij in zijn boekje doet is: Waaruit weet men dat er een God is?

Antwoord: Uit de natuur en uit de Heilige Schrift!

Dadelijk na dit antwoord vraagt hij verder:

Hoe velerlei is de kennis van God uit de natuur?

Antwoord: Tweeërlei: 1. Een inwendige of ingeschapen kennis; 2. Een uitwendige of verkregen kennis.

De kennis van God uit de natuur is dus ook nog tweeërlei: inwendig ingeschapen of uitwendig verkregen.

Welke kennis (van de twee die hier genoemd worden) zouden alle mensen hebben, denken jullie?

Als je goed je lesje geleerd en aandachtig de antwoorden gelezen hebt, behoef je niet lang over deze vraag te denken.

Hellenbroek zegt het direct in de derde vraag: De inwendige of ingeschapen kennis is de kennis die alle mensen van nature in hun hart is aangeboren, en dit bewijst hij uit Romeinen 1:19, waar Paulus, sprekende over de heidenen, die God niet kenden als de ware God, zegt: "Overmits hetgeen van God kennelijk is, in hen openbaar is; want God heeft het hun geopenbaard."

Hij bedoelt daarmee: hoewel de blinde heidenen de Heere niet als de ware God kenden en dienden, evenwel geloofden zij dat er een God was, en hun consciënties

beschuldigden hen als ze kwaad gedaan hadden. Ze dienden ook allerlei afgoden, omdat hun geweten zei dat er toch een God was. Daarom zullen zij niette verontschuldigen zijn, zegt hij in vers 21, "omdat zij, God kennende (dat is: een zekere ingeschapen kennis bezittende dat er een God is), Hem als God niet hebben verheerlijkt, maar hun onverstandig hart is verduisterd geworden."

Nu zegt Hellenbroek. Maar zou het wel waar zijn, dat alle mensen een ingeschapen kennis hebben dat er een God is? Want er zijn toch veel dwazen op de wereld die in hun hart en ook met hun mond zeggen: "Daar is geen God."

Ja, zegt hij, toch is het waar. Want dat sommige dwaze mensen dit denken of zeggen, is meer een wensen dan een direct geloven van hen. Alle mensen hebben een consciëntie, of ze het weten willen of niet. En die consciëntie zegt hun dat er een God is.

Consciëntie betekent eigenlijk: medeweten of "geweten" dat wil zeggen: het is een medeweten van de mens met de wet Gods.

Wij kunnen opmerken dat een consciëntie in verschillende toestanden kan wezen. Zo onderscheiden wij:

1. Een verontruste consciëntie. Dit zien wij in koning Herodes, toen hij Johannes de Doper onthoofd had.
2. Een verzoende consciëntie. Dit had David nadat hij berouw en vergeving van zijn grote zonde ontvangen had.
3. Een dwalende consciëntie, zoals (om bij Gods Woord te blijven) bijvoorbeeld de Atheners hadden en allen die vreemde goden dienden. Maar,
4. Er is ook een toegeschroeide consciëntie. Soms noemt men dit ook: gewetenloos, dat is, als de consciëntie heeft opgehouden haar werk te doen.

Nu is het waar, dat er veel mensen zijn die net doen of ze geen geweten hebben of ooit gehad hebben. Veel ouders zijn er die met hun kinderen nooit over God of de Bijbel spreken. Die kinderen groeien dus op alsof er geen God bestaat. Maar al willen die mensen niet weten dat er een God is en al houden ze met hun consciëntie geen rekening, is er daarom geen God, en hebben ze daarom geen geweten dat hen beschuldigt? Dat zou toch al te dwaas zijn, om te zeggen dat er geen God is, alleen omdat sommige mensen het niet geloven, nietwaar?

En, zeker hebben alle mensen een consciëntie, al wensten ze dat ze die niet hadden! Maar weten jullie wat zo erg is? Dat veel mensen hun consciëntie, bij wijze van spreken, dicht gezondigd hebben.

Paulus noemt dat in 1 Timotheüs 4:2: *"hebbende hun eigen consciëntie als met een brandijzer toegeschroeid."*

Ik zal proberen met een voorbeeld jullie te laten begrijpen, dat daarom die mensen toch wel een consciëntie hebben, al beschuldigt die hen niet meer.

Bijvoorbeeld: Hier heb ik aan mijn twee handen tien vingers, en deze kan ik alle tien gebruiken voor mijn werk. Maar door een ongeluk vermink ik een van mijn vingers zo erg, dat ik er niets meer mee doen kan; die vinger blijft stijf en gevoelloos.

Al is het nu zo dat ik die vinger niet meer gebruiken kan door dat ongeluk, kan ik daarom zeggen dat ik nooit die vinger gehad heb? Dat zou toch niemand geloven, nietwaar?

Zo is het nu ook met de consciëntie. Alle mensen hebben een inwendige kennis, door hun consciëntie, dat er een God is. Uit de geschiedenis van de oudste heidenen is dit te bewijzen. Ze hielden er allerlei goden op na en waren bang voor hun straffen. Daarom offerden ze dieren en soms ook zelfs mensen, om in de gunst van hun goden te blijven,

die zij meenden te bestaan.

En hebben jullie er zelf wel eens op gelet, al ben je nog zo jong, dat je een consciëntie hebt?

Ik weet zeker, als je kwaad gedaan hebt, dat je hart wel eens klopt en je van binnen iets gevoelt dat je zegt: ik had het niet mogen doen." Is het zo niet? Zelfs al heeft niemand het gezien, dan nog zal je van binnen voelen dat het niet goed gaat; de consciëntie is de strengste politie die er is. Weet je hoe ik dat bedoel?

Bijvoorbeeld: Als jullie straks van hier naar huis gaan en je doet onderweg geen kwaad: je vecht niet, steelt niet, maar loopt netjes en behoorlijk over de weg; als dan vanavond een agent van politie bij je vader en moeder in huis kwam, zou je dan bang worden? Welnee toch? Je wist immers zeker dat je niets gedaan had waar je voor gestraft kon worden? Stel echter eens voor dat je onderweg gestolen had. Niemand wist het. Maar als er dan 's avonds een politieagent bij je thuis kwam, wat denk je? Zou je hart niet sneller gaan kloppen als je hem zag aankomen?

En waarom? Niemand kon gezien hebben wat je gedaan had. Die man kwam dus niet om je te halen, alleen je consciëntie van binnen beschuldigde dat je kwaad gedaan had en vreesde voor straf.

Zou het zo niet gaan, denk je? Niemand van jullie zal nu nog zeggen dat hij geen consciëntie heeft, denk ik.

En zouden de schepselen die voor eeuwig verloren gaan, in de hel ook geen sprekende consciëntie hebben, denken jullie?

Dat zouden ze wel willen, want dan zou het nog wel te dragen zijn. Maar al hadden ze hier hun geweten als met een brandijzer dichtgeschroeid, zodat hun consciëntie hen nooit meer aanklaagde over het kwaad dat ze deden, dan zal toch, zodra ze in de eeuwigheid zijn, diezelfde consciëntie opengaan en hun van alle zondige gedachten, woorden en werken beschuldigen. Daar zullen ze nooit meer zeggen dat er geen God is, ook al hadden ze het hier tot hun dood gezegd en gewenst. Maar ze zullen Hem vloeken en lasteren.

Als dus een mens geboren is en tot onderscheid van jaren komt, kan hij door een inwendige kennis weten dat er een God is, en als hij onbekeerd sterft en voor eeuwig verloren blijft, zal hij het zeker weten. Wat is er daarom zo gevaarlijk?

Nu is het zo gevaarlijk om tussen het geboren worden en sterven, dat is dus in ons leven, de consciëntie dicht te zondigen, zodat wij niet meer door haar gewaarschuwd worden. O, dat is zo verschrikkelijk, want dan worden wij gevoelloos voor alles en gaan leven alsof er geen God bestaat. Die ons eenmaal rekenschap zal vragen hoe we ons leven doorgebracht hebben.

Dit is dus iets over het eerste punt van de kennis van God uit de natuur, namelijk de inwendige of ingeschapen kennis, die alle mensen bewust of onbewust omdragen.

Nu zegt Hellenbroek: de uitwendige of verkregen kennis; wat is dat voor een kennis?

Dat is de kennis, zegt hij, die men haalt uit de schepselen buiten ons. Psalm 19:2: *"De hemelen vertellen Gods eer, en het uitspansel verkondigt Zijner handen werk."*

En hoe men uit de schepping besluiten kan dat er een God is, bewijst hij in het zesde antwoord: Omdat de schepselen van zichzelf niet zijn, noch blijven kunnen, maar noodzakelijk door God moeten geschapen zijn en nog onderhouden worden, want: Wie weet niet uit alle deze, dat de hand des Heeren dit doet?

Zo hebben jullie de antwoorden van ons eerste lesje geleerd.

Al de schepselen die op aarde en in de zee geschapen zijn, zijn als duidelijke letters in een groot boek, waarin men lezen kan dat er een God is.

Maar weet je wat men uit de natuur en uit de schepping alleen niet leren kan?
Men kan er wel uit zien dat er een God is, maar ze leert ons niet Wie God is.
Waaruit zouden we dat kunnen leren?

De zuivere kennis Wie God is, leert ons alleen de Heilige Schrift. Want al kunnen we duidelijk door onze consciëntie en door de schepping zien dat God bestaat, kunnen we ook uit de natuur weten dat God Drie-enig, één in Wezen en drie in Personen is?
Nee, dat is onmogelijk. Daarom is de uitwendige kennis dat er een God is, ook niet genoeg om zalig te worden. Want men leert er Christus niet uit kennen.

En wat vraagt de negende vraag?

Is Christus te kennen dan juist nodig tot zaligheid?

Ja, want in Johannes 17:3 staat: *"Dit is het eeuwige leven, dat zij U kennen, de enige waarachtige God, en Jezus Christus, Die Gij gezonden hebt."*

Zie je wel, dat Hellenbroek zijn vragen en antwoorden gerust "Goddelijke Waarheden" mocht noemen? Bijna ieder antwoord kan hij uit de Schrift bewijzen.

Die zaligmakende kennis, die ieder mens nodig heeft, is alleen in Gods Woord (dat wij Bijbel noemen) te vinden.

Zouden nu alle mensen, die de kennis dat er een God is, door hun consciëntie en door de natuur omdragen, ook de kennis hebben Wie God is?

Nee, want de kennis van God uit de Heilige Schrift hebben de blinde heidenen niet. Ze weten wel dat er een God is, want voor het grootste gedeelte hebben allen een soort van godsdienst, maar ze hebben geen Bijbel en weten dus niet Wie God en Zijn heilige Drie-eenheid is.

Nu vraagt Hellenbroek: Is er altijd een beschreven Woord geweest?

Nee, zegt hij, vóór Mozes' tijd was er geen beschreven Woord. Misschien denken jullie nu wel: u hebt straks gezegd dat wij alleen uit de Bijbel kunnen weten Wie God is en de kennis kunnen krijgen die nodig is om zalig te worden, hoe is het dan geweest voor Mozes' tijd, toen Gods Woord er nog niet was; kon er toen niemand bekeerd worden?

Gelukkig wel; want vóór Mozes' tijd was de Heere dezelfde God Die Hij nu is, maar toen gebruikte de Heere andere middelen om Zich aan de mensen te openbaren.

Wie weet het antwoord dat ons lesje over de Heilige Schrift geeft? Hoe maakte God dan toen Zijn Woord bekend?

Antwoord: Door mondelinge aanspraak en openbaring aan de vaderen. Genesis 18:1: "Daarna verscheen de Heere Abraham aan de eikenbossen van Mamre, als hij in de deur der tent zat." En Jakob werd soms in een droom door God toegesproken.

Zo kregen zij toch kennis van God door God, al was er geen beschreven Bijbel. De vaders vertelden alles wat de Heere hen geopenbaard had aan hun kinderen, en de kinderen later weer aan hun kinderen. Zo bleven Gods Woorden van geslacht op geslacht getrouw bewaard. Dat kon des te beter, omdat de mensen toen veel langer leefden dan nu: vóór Mozes' tijd werden ze heel oud, dat weten jullie nog wel van de Bijbelse geschiedenis.

Hoe oud is Adam wel geworden?

Negenhonderd en dertig jaar.

En Methusalem...?

Zodoende konden die oude mannen aan drie of vier geslachten vertellen, wat de Heere hun gezegd had.

Nu zijn er vanmiddag misschien wel jongens of meisjes in de catechisatie die stil in zichzelf denken: als die mensen vroeger helemaal geen beschreven Woord hadden, hoe moesten ze dan weten of het de Heere was Die tegen hen sprak?

Wij weten, dat volgens 2 Timotheüs 3:16, al de Schrift is van God ingegeven, en dat die woorden niet voortgebracht zijn door een menselijke wil, maar dat de Heilige Geest alles heeft ingegeven; dus is het waarlijk Gods Woord.

Hoe zouden jullie denken dat dit vóór Mozes' tijd geweest is? Abraham, Izak, Jakob, Mozes en alle andere gelovigen, hebben de woorden en openbaringen waardoor God tot hen sprak, door het geloofaangenomen.

Er staat in Genesis 12 dat de Heere zei tot Abram: "Ga gij uit uw land en uit uw vaders huis naar het land dat Ik u wijzen zal." En wat zei Abram toen?

"Ik weet niet wie dit tegen mij zegt, ik doe het niet"?

Nee, er staat alleen: "En Abram toog heen gelijk de HEERE tot hem gesproken had." Abram geloofde Gods Woord, al zag hij het niet op papier.

Zo was het met Jakob ook. Hij vluchtte voor Ezau naar Haran en toen hij onderweg was, zo staat er in Genesis 28:11, geraakte hij op een plaats waar hij vernachtte. En terwijl hij lag te slapen, droomde hij dat er een ladder gesteld was op de aarde, welks top tot in de hemel reikte, en hij zag de engelen op die ladder op en neder gaan.

De Heere Zelf was ook op de ladder en zei tot hem: *"Ik ben de HEERE, de God van uw vader Abraham en de God van Izak; dit land, waarop gij ligt te slapen, zal Ik u geven en uw zaad."*

Nog veel meer beloofde God toen aan Jakob. En wat zei Jakob? Zou hij de woorden niet geloofd hebben, die God tot hem sprak?

Lees maar in vers 16, hoe hij alles dadelijk geloofde, al sprak de Heere onmiddellijk, zonder Bijbel, tegen hem.

Er staat: 'toen nu Jakob van zijn slaap ontwaakte, zeide hij: Gewisse- lijk is de HEERE aan deze plaats.' En hij noemde die plaats "Beth-el", dat betekent: *"Huis van God"*.

Begrijpen jullie nu, dat de oude kerk alles door geloof aangenomen heeft wat de Heere tot hen sprak?

Maar, nadat Mozes de kinderen Israëls uit Egypte geleid had, heeft de Heere het in Zijn soevereine wijsheid nodig gevonden, dat Zijn Woord beschreven werd. De mensen werden toen al niet meer zo oud om het elkaar nauwkeurig te kunnen overleveren. Wat al middelen heeft de Heere willen gebruiken om Zijn Woord te beschrijven. Wie Hij daarvoor uitverkoren heeft, hopen we volgende week, als de Heere ons spaart, te vertellen.

Ons uurtje is nu weer voorbij, jullie moeten naar huis. De meesten van jullie hebben nog een vader en moeder waar je naar toe mag gaan en sommigen gaan naar familieleden, maar allen heb je toch gelukkig een 'thuis'.

Maar, jongens en meisjes, heb je er wel eens ernstig over nagedacht dat wij straks allemaal naar ons eeuwig huis gaan? Alle mensen die op de wereld geboren zijn, moeten eens sterven, zelfs de mensen die vroeger acht- of negenhonderd jaar oud geworden zijn, moesten eens sterven. Jullie weten wel hoe dat gekomen is, nietwaar?

In het paradijs behoefde dat niet, God had de mens geschapen om te leven Maar omdat we daar gezondigd hebben, worden we nu allen geboren om te sterven.

De wijze Salomo heeft dat genoemd in Prediker 12:5: "De mens gaat naar zijn eeuwig huis."

Zou voor ieder mens dat eeuwig huis hetzelfde zijn? Nee, dat verschil is nooit met woorden uit te spreken! Want dit is zeker: de kinderen des Heeren die hier in Hem en Zijn Woord hebben leren geloven, zullen door Christus naar hun zalig thuis, eeuwig bij

hun Vader gaan.

Maar de anderen, die hier onbekeerd geleefd hebben en zo gestorven zijn, die zullen voor eeuwig naar hun eigen huis, bij de duivelen in de hel gaan. Door onze ongehoorzaamheid hebben we zelf dat lot over ons gebracht, want de Heere had gezegd: *Ten dage als gij daarvan eet, zult gij de dood sterven.*

En hoelang zal die eeuwige dood wel duren?

Het zal niet maar eens voor een poosje zijn, nee, het zal eeuwig duren, dat is zonder einde. Als het miljoenen jaren zou duren, zou er toch eens een eind aan komen, en konden de schepselen in de hel nog hoop hebben, maar dat is niet zo. Deze eeuwigheid zal wel een begin, maar nooit een einde hebben.

O, kinderen, mochten jullie daarom in je jonge leven de Heere leren kennen, eer de tijd van sterven komen zal. Want, als je hier niet met God verzoend wordt, door Christus, na de dood zal het nooit meer kunnen en daarom zal dan het eeuwige, donkere huis, waar nooit meer redding uit mogelijk is, je plaats blijven.

Spot er toch niet mee! Het is lang niet zeker dat je oud zult worden en veel tijd zult krijgen om bekeerd te worden.

Mocht de Heere je al jong de rust in de wereld opzeggen, om alleen in Hem de ware rust te vinden.

2. Van de Heilige Schrift (vervolg)

12 december 1921

Verleden week hebben we gezien hoe de Heere in het begin van de kerk, onder het Oude Testament, door mondelinge aanspraak Zijn wil aan de mensen bekendmaakte en hoe zij door het geloof dat God hun geschonken had, die woorden als Gods woorden aannamen. Maar hoe wij na Mozes' tijd een beschreven Woord van God hebben, waaruit wij dingen kunnen leren die ons wijs kunnen maken tot zaligheid.

Hellenbroek vraagt vanmiddag in vervolg over de Heilige Schrift: *Wie heeft de Heilige Schrift laten beschrijven?*

Antwoord: God, 2 Timotheüs 3:16: Al de Schrift is van God ingegeven."

En door wie heeft Hij ze laten beschrijven?

Het Oude Testament door profeten en het Nieuwe Testament door evangelisten en apostelen.

In Exodus 17:14 zegt de Heere tot Mozes: 'schrijf dit ter gedachtenis in een boek."

En in Openbaring 1:19 tegen Johannes: Schrift hetgeen gij gezien hebt, en hetgeen is en hetgeen geschieden zal na dezen."

Dat die mensen niet hun eigen gedachten of woorden opgeschreven hebben, staat duidelijk in 2 Petrus 1:21: "Want de profetie is voortijds niet voortgebracht door de wil eens mensen, maar de heilige mensen Gods, van de Heilige Geest gedreven zijnde, hebben ze gesproken." Zie je wel, jongens en meisjes, dat Hellenbroek jullie niets laat leren wat niet volgens Gods Woord is? Je kunt elk antwoord in de Bijbel bevestigd vinden.

Zo moet je ook steeds je hele leven door proberen te spreken. Geen dingen geloven of zeggen die niet met Gods Woord overeenkomen. Wij, mensen, zijn altijd dwalende; daarom moet de Heilige Schrift steeds het richtsnoer van ons geloof en leven zijn.

Nooit hebben die mensen onder het schrijven kunnen dwalen, want God de Heilige Geest heeft hen alles ingegeven en hen in alle waarheid geleid. Daarom zijn het geen menselijke, maar Goddelijke Schriften. Wij zullen vanmiddag eerst even letterlijk de vragen doorlopen, want jullie moeten ook de uitwendige indeling van Gods Woord leren. Natuurlijk weet je allemaal, dat er twee Testamenten in de Bijbel zijn; het Oude Testament is oorspronkelijk in de Hebreeuwse taal beschreven, alleen een gedeelte van het boek Daniël en Ezra in het Chaldeeus. Het Nieuwe Testament is, behalve sommige Latijnse en Hebreeuwse woorden, in de Griekse taal beschreven.

Nu zegt vraag 13: *Is de ganse Heilige Schrift een Goddelijk Boek?*

Ja, zegt hij, omdat er dingen in zijn, die van niemand dan van God kunnen zijn.

Verborgenheden, zoals de Drie-eenheid Gods, de Schepping uit niet in zes dagen, dat Jezus God en mens is, de Middelaar, en alle voorzeggingen op hun tijd en plaats precies vervuld zijn.

We zouden dus in kort kunnen zeggen: de Bijbel, het Goddelijke Boek, is volmaakt:

1. In zijn gehele wezen;
2. In zijn twee testamenten;
3. In zijn 66 boeken;
4. In al zijn hoofdstukken;
5. In elk van zijn verzen.

Dit moeten jullie je levenlang onthouden, dat het gehele Boek volmaakt is, dus niet alleen een stukje er uit.

Er kan niets meer af- of bijgedaan worden, want de Heere heeft gezegd in het laatste

hoofdstuk van het laatste boek Openbaring: "Indien iemand afdoet van de woorden des boeks dezer profetie, God zal zijn deel afdoen uit het boek des levens" (Openb. 22:19). "Indien iemand tot deze dingen toedoet, God zal over hem toedoen de plagen die in dit boek geschreven zijn" (Openb. 22:18).

Dus, jongens en meisjes, dat zou een gevaarlijk werk worden, geloof je het ook niet? Laat je daarom nooit van de wijs brengen door mensen die zeggen dat Gods Woord wel in de Bijbel staat (ze willen zeggen, enkele dingen uit de Bijbel zijn wel van God), maar dat niet de gehele Bijbel Gods Woord is!

In het bijzonder zijn het de ethischen die deze stelling hebben aangenomen. Zij leren, dat men gerust sommige dingen uit Gods Woord verwerpen mag, daar alleen Gods Woord inde Bijbel staat. Zij menen het ware geloof te kunnen bezitten en zalig te worden, zonder de Heilige Schrift als een geheel Goddelijk Boek aan te nemen.

Ze noemen de Bijbel alleen een grondstof waaruit ze hun geloof nemen, en zo heeft het de schijn dat ze toch ook Gods Woord geloven. Doch inderdaad loochenen ze het, want als men alleen iets uit de Bijbel gelooft Gods Woord te zijn, verwerpt men het overige, en dus heeft dat geloof aan sommige dingen geen waarde. Er is niets aan toe te doen, noch af te doen.

We zullen nu de hele middag niet spreken over de verdeling der boeken en de betekenis van hun namen.

Als jullie willen, kun je dat thuis zelf opzoeken in de Statenbijbel, daar staat het alles voorin.

Jullie weten nog wel dat de eerste zeventien boeken van het Oude Testament geschiedkundige boeken genoemd worden, van Genesis tot en met Esther.

Dan volgen vijf dicht- of zedenkundige boeken, van Job tot en met het Hooglied. En dan volgen de zeventien profetische boeken, van Jesaja tot en met Maleáchi.

Zo ook wordt het Nieuwe Testament verdeeld in: vier Evangeliën, van Mattheüs tot en met Johannes, de Handelingen der apostelen, verder eenentwintig brieven, waarvan veertien door Paulus geschreven, en ten slotte het profetische boek: de Openbaring van Johannes.

Nu zou men zeggen: de mensen die God gebruiken wou om zulke Goddelijke Schriften te schrijven, zullen toch wel verbazend veel geleerd moeten hebben en heel knap geweest zijn.

Ook daar wist de Heere, met eerbied gesproken, wel raad op. Het was van eeuwigheid in Zijn heilige raad besloten, dat Mozes de eerste man zijn zou die de Goddelijke Woorden op moest schrijven. En nu moeten jullie de wijsheid Gods eens opmerken, hoe de Heere hem daartoe bekwaam maakte.

De Heere had aan Abraham het gehele land Kanaän beloofd, maar door de hongersnood in Jozefs tijd, waren de kinderen van Jakob in Egypte gebleven en veel geslachten na hen ook nog; meer dan vierhonderd jaar hebben ze daar gewoond.

Jullie weten uit de Bijbelse geschiedenis dat Farao hen erg verdrukte; ze moesten zwaar werk doen en waren niet meer dan slaven. Vanzelf zullen er in die tijd niet veel knappe, geleerde mannen onder de Israëlieten geweest zijn, want ze moesten volgens de Bijbel zonder onderscheid allen voor Farao werken.

In die verschrikkelijke tijd werd Mozes geboren, het kindje dat door God uitverkoren was om, eenmaal oud geworden zijnde, het volk van Israël, volgens Gods belofte, naar Kanaän te brengen, en de eerste vijf boeken van de Heilige Schriften op te stellen.

Maar hoe moest Mozes in zulke harde slavernij toch lezen en schrijven leren?

Als jullie vanavond in gezondheid thuis bent, moet je de geschiedenis van Mozes (Exodus 2, 3 en 4) eens aandachtig lezen. Dan zul je zien, hoe God hem als een zeer schoon jongetje geboren liet worden, en zijn ouders hem onmogelijk in de rivier

konden werpen, zoals die goddeloze Farao geboden had.

Maar toen zijn moeder hem in het biesen korfje in het water gezet had, beschikte God de dochter van Farao, die verder voor zijn opvoeding zorgde. Zodoende had hij gelegenheid veel meer te leren dan hij ooit bij zijn vader had kunnen doen.

Was dat geen bijzondere leiding om hem bekwaam te doen worden voor de grote taak die God met hem voorhad?

Ik denk, als de prinses en Farao geweten hadden dat ze een kindje lieten leren dat later middellijk gebruikt zou worden om de Israëlieten uit hun land te voeren, wel, ze zouden het ogenblikkelijk vermoord hebben; geloven jullie ook niet?

Zo beschikte de Heere allerlei wondere wegen om de personen, die Hij later gebruiken wou, geschikt te maken voor hun taak.

Met Paulus is het evenzo gegaan. Hij werd als een echte Jood opgevoed aan de voeten van Gamaliël, een van de voornaamste leraren onder de Schriftgeleerden. Met grote ijver zal hij de wet van Mozes bestudeerd en de gehele oudtestamentische ceremoniën nauwgezet beoefend hebben. Maar toen de tijd kwam dat Saulus een Paulus worden moest, maakte God gebruik van zijn geleerdheid, doch op een heel andere manier dan Paulus het ooit bedoeld had. Hij werd gebruikt om in het Nieuwe Testament veertien kostelijke brieven te schrijven.

Hij was een jongen, uit een der kleinste stammen van Israël geboren. Maar de Heere vergiste Zich niet; het was Zijn uitverkoren vat, om in de grondlegging van het Nieuwe Testament een zeer grote plaats in te nemen.

Hij zou de eerste moeten zijn die ver buiten Kanaän de Messias moest prediken, onder allerlei heidenen, tot in Spanje en Italië toe. Zo kwam hem nu zijn geleerdheid goed van pas.

Weet je wat in deze mensen zo duidelijk te zien is?

Dat al Gods kinderen, die Hij van eeuwigheid uitverkoren had, hier in de tijd, zolang ze nog onbekeerd zijn en volop in de zonde leven, toch niet anders dan geleende paarden van de duivel zijn. Bij wijze van spreken gebruikt de duivel hen voor allerlei goddeloosheid, zolang hij kan. Dat zie je in Paulus helder uitkomen: hij vervolgde de discipelen en dreigde met moord allen, die Jezus de Nazaréner voor de ware Messias hielden: Er staat letterlijk in Handelingen 9:1: "Saulus blazende nog dreiging en moord tegen de discipelen des Heeren."

Zo gebruikte de duivel hem onder Gods toelating. Maar toen de tijd rijp was dat hij bekeerd moest worden, zei (met eerbied gesproken) de Heere tegen de satan: 'spring nu eens van dat paard af, het is Mijn eigendom, nu heb je lang genoeg erop gereden en gebruik van hem gemaakt, nu zal Ik Paulus gaan gebruiken.'

En zo gebeurde het, toen hij naar Damascus reisde om de christenen, op last van de hogepriester te Jeruzalem te vervolgen, hij onderweg een groot licht zag en Gods stem hoorde. De Heere kwam hem op zijn weg tegen en bracht hem onverwacht op Gods weg. Zo keerde het blaadje precies om.

Dat hadden de Joodse overpriesters met al hun wijsheid niet kunnen bekijken, dat die Paulus, die zo ijverde voor de wet van Mozes, nog eens veertien brieven zou gaan schrijven aan verschillende gemeenten, waarin hij bewijst dat we door de wet nooit kunnen zalig worden!

Is het nu geen wonderlijke weg geweest, die God gebruiken wilde om Zijn Woord te laten beschrijven? De tijd is te kort om het nog verder te bespreken.

Tenslotte vraagt Hellenbroek in ons lesje:

Mag en moet men de Heilige Schrift ook lezen?

Ja, zegt hij, want Jezus zegt in Johannes 5:39: "Onderzoekt de Schriften", enz. Maar

om waarlijk nuttigheid van dat onderzoek te hebben, zal het moeten geschieden, zegt hij:

1. In Gods vreze;
2. Met een biddend hart;
3. Eerbiedig;
4. Aandachtig en met een geestelijk oordeel.

Hellenbroek is het dus niet eens met de Rooms-Katholieke Kerk. Want die verbiedt aan de leken (dat zijn de gewone, ongeleerde mensen) in de Bijbel te lezen. Ze mogen er alleen maar enkele stukken uit weten.

Maar de Heere heeft het anders geleerd; niet alleen is het een mogen lezen, maar ook een moeten. Zo nadrukkelijk zegt Hij: *Onderzoekt*. Toch heeft de Heere getoond, dat Hij zelfs de Roomse Kerk nog wel baas kan, al hadden ze haast alle Bijbels in de Middeleeuwen verbrand, zodat er niets meer van de Heilige Schriften onder het gewone volk bekend was. Toch ontstak de Heere in die stikdonkere eeuwen het heldere licht van Zijn Woord, en plaatste het als een lamp, ver in het rond schijnende, op de kandelaar.

Wanneer is dat op zijn helderst gebeurd, denken jullie?

Natuurlijk weet ieder van jullie de geschiedenis van de Hervorming en Maarten Luther nog wel, nietwaar? Dat was in een zeker opzicht niet ongelijk aan de leiding van Mozes en Paulus, waarvan we zojuist verteld hebben.

Als Luther, net als zijn vader, mijnwerker gebleven was, had hij wellicht nooit de Bijbel gevonden. Maar op wens van zijn vader ging hij studeren. Zijn vader wilde een groot man van hem maken, die later veel geld verdienen zou, wat hem als arme mijnwerker nooit gelukt was.

Eerst scheen het dat zijn plan mislukken zou. Want terwijl Maarten op school was, had hij van armoede haast niet te eten. Hij zou dus thuis moeten komen en met zijn vader mee gaan werken. 't Was in die tijd gewoonte dat de jongens zelf langs de huizen hun brood moesten gaan bedelen, of het op de een of andere manier verdienen.

Nu had Maarten Luther een mooie stem en hij kon goed zingen, en zo probeerde hij met liedjes zingen langs de huizen wat brood te krijgen.

Na een poosje trok zijn mooie stem de aandacht van een rijke vrouw in het stadje Eisenach, Ursula Cotta geheten, die zei dat hij voortaan iedere dag in haar huis mocht komen eten. Zodoende kon Maarten op de school blijven om te leren; als hij maar voldoende eten kreeg, kon hij weer doorleren ook. God gaf hem een goed verstand, en zo kon hij op zijn achttiende jaar reeds naar de universiteit.

Zijn vaders wens ging dus al ver in vervulling. Nog enkele jaren en hij zou een groot man in de wereld zijn.

Maar de Heere had andere gedachten dan de oude Hans Luther. Honderd jaar geleden was er in Bohemen een leraar, die de zuivere waarheid preekte, verbrand, Johannes Hus genaamd. Die naam betekent in de Boheemse taal: "Gans", en eer dat hij stierf, heeft hij als in een profetie gezegd: *"Een gans is een vogel die niet hoog kan vliegen, maar uit de as van deze gans zal een arend verrijzen, die zeer hoog zal zweven en alle andere vogels tot zich trekken."*

Deze profetie zou in Maarten Luther vervuld worden. Nog was hij streng rooms. Maar eens, terwijl hij studeerde, gebeurde er iets, dat een verandering voor zijn hele leven geven zou.

Een zeker historieschrijver vertelt ervan: Daar Luther een groot vriend van boeken was, ging hij dagelijks naar de bibliotheek van de hogeschool om daar enige uren door te brengen. Eens, terwijl hij de boeken van hun planken nam, vond hij een boek, geheel

anders dan alle andere. Hij nam het van zijn plaats en deed het open. Tot zijn verbazing zag hij dat het een Bijbel was. Een volledige vertaling in het Latijn, van de gehele Bijbel.

Hij had nog nooit een gehele Bijbel gezien. De Roomse Kerk had enige stukken uit de Schrift gekozen, die steeds in de kerken (in het Latijn) gelezen werden, en Luther had nooit geweten dat er nog meer van de Heilige Schrift bestond.

Je kunt begrijpen hoe groot zijn verbazing was, toen hij hele boeken en brieven in de Bijbel vond waarvan hij nooit gehoord had. Hij las, las al maar door, het was Gods tijd, en het was voor Luther of er een nieuw leven openging.

De historieschrijver zegt ervan: Toen hij gekomen was aan de woorden: "Hij verheft de geringe uit het stof, riep hij uit: "O, God, ook voor arme studenten, zoals ik er een ben, zijn deze vertroostingën geschreven."

Dat was het begin van de grote omkeer in zijn leven. 't Zou te lang duren om de hele geschiedenis van Luther hier te vertellen. Ik hoop dat jullie het zelf nog wel weten.

Maar het slot was dat Maarten, geroerd door de woorden Gods, rust ging zoeken in een klooster. In die dagen was dat het enig bekende middel om vrede te vinden. Je begrijpt dat dit al helemaal niet naar de zin van zijn oude vader Hans was. In plaats van veel geld verdienen, ging zijn zoon zich nu tussen vier muren opsluiten. Nee, dat kon niet anders dan door inblazing van de duivel zijn, meende hij. Maar de Heere wist wel wat Hij met Maarten voorhad. Zijn beschreven Woord had zijn kracht gedaan en zou ook nog verder zijn kracht doen. Luther zou de grote kerkhervormer van heel Duitsland worden, en... zijn vroegere geleerdheid zou hem nu uitstekend van pas komen met het vertalen van de Latijnse Bijbel en het schrijven van veel verdedigingen tegenover de Roomse Kerk.

Zie je nu wel, jongens en meisjes, hoe groot de waarde van het beschreven Woord is?

De tijd is om. Ik hoop en wens, dat dit Woord ook in jullie jonge harten nog eens mocht zijn als een scherp snijdend zwaard, evenals het bij Luther was.

Want, al behoeven jullie dan geen reformatoren te worden, toch zal het persoonlijk voor je ziel onmisbaar zijn om door dat Woord overwonnen te worden. Spot er toch niet mee, en neem het ook nooit onheilig op je lippen, zoals er veel gedaan wordt. Denk eraan, het is Gods Woord. Verzuim toch ook niet, nu je het nog mag en kunt lezen, om het te onderzoeken. Er is een tijd geweest dat men met de dood gestraft werd als men in de Bijbel las. De mensen verborgen losse bladen zelfs in hun schoenen en in hun kleding, om toch maar iets uit dat kostelijke Woord te kunnen lezen.

Wie weet, als jullie eens oud mogen worden, welke vreselijke tijden je nog zult moeten doorleven. En al zou het dan niet precies als toen worden, toch kan het Woord wel eens heel schaars worden. Daarom, lees en onderzoek het nu, in de bloei van je leeftijd. De Heere mocht het nog zegenen, want al letten jullie er niet op, toch roept de Heere je elke dag toe: "Gedenk aan je Schepper in de dagen van je jongelingschap, eer dat de kwade dagen komen!" Nu speel en dartel je maar als vlinders van de ene bloem naar de andere, maar o, kinderen, je hebt toch zo'n kostelijke ziel voor een eeuwigheid.

Mocht de Heere bij aanvang of voortgang je de rust in de wereld maar opzeggen, of opgezegd hebben. Mocht Hij steeds door de Heilige Geest je onrustig houden, zodat je buiten Jezus geen leven vinden kon. Noch een open consciëntie alleen, noch tranen en goede werken kunnen je ooit met God verzoenen.

Dat heeft Luther ook ondervonden, daarom mocht je ook met hem eens leren dat alleen het bloed van Jezus Christus, Zijn Zoon, reinigt van alle zonden.

Nu, jongens en meisjes, ik wens dat de Heere Zelf dit in je hart toepast, tot zegen van je jonge, maar onsterfelijke ziel.

3. Van de Heilige Schrift en van God (vervolg)

19 december 1921

Wie van jullie weet mij nog te vertellen, welke de twee grote boeken zijn, waaruit we kunnen weten dat er een God is?

Antwoord: *Uit de natuur en uit de Heilige Schrift.*

Juist, nu zullen we alles niet herhalen wat we in de vorige les besproken hebben, maar ik wil toch even weten of jullie er iets van hebben onthouden.

We hebben gezegd dat beide, de natuur en de Bijbel, twee grote boeken zijn, waaruit men weten kan dat er een God is, maar zou men uit het ene boek niet meer kennis van God kunnen krijgen, dan uit het andere?

Dat is zeker, de natuur leert alleen dat er een God is, doch in de Heilige Schrift vinden wij, dat God Drie-enig is en dat er een Middelaar gekend moet worden tot zaligheid.

Nu zou men kunnen denken: als de natuur slechts alleen leert dat er een God is, is het toch tegen de Bijbel, want de Bijbel leert er veel meer van. Zou dat waar zijn?

Nee, dat is niet zo. De Bijbel staat wel boven de natuur, maar het boek der natuur is niet tegen de Bijbel.

Als jullie opletten willen, kun je dit door een voorbeeld gemakkelijk begrijpen.

Bijvoorbeeld. 1. Twee jongens zijn aan het vechten met elkaar, ze zijn dus tegen elkaar, ook al zouden ze beiden even sterk zijn.

2. Hier zijn twee meisjes, die beiden iets weten; wat de een weet, weet ook de ander. Maar nu weet het ene meisje toch nog iets, dat het andere niet weet. Nu staan die meisjes niet tegen elkaar, alleen staat de ene wel boven de andere, omdat ze meer weet. Zo is het nu ook in deze zaak. De natuur kan nooit tegen Gods Woord zijn; alleen staat Gods Woord er wel ver boven.

Wat denken jullie, als ik jullie nu eens iets ging vertellen uit de natuur, dat lijnrecht tegen Gods Woord in was, zou je het dan mogen geloven?

Nee, dat moet je nooit geloven. Al zou de geleerdste man van de wereld je iets uit de natuur vertellen dat met Gods Woord in strijd is, dan moet je het niet geloven. Want de natuur kan nooit in strijd zijn met de Heilige Schrift, hoewel de Schrift er vër boven staat, en er veel meer uit te leren is (wat tot zaligheid dient), dan uit de natuur.

Hellenbroek vraagt nu vanmiddag in de eerste vraag: Wat is God? Antwoord. Een volmaakte en oneindige Geest, Johannes 4:24: "God is een Geest, en die Hem aanbidden, moeten Hem aanbidden in geest en waarheid."

Zo leert hij ons uit Gods Woord wat God is.

Maar, als ik nu eens vroeg Wie God is, wat zou je dan antwoorden? Dan moet je zeggen: *God is één in Wezen en drie in Personen: Vader, Zoon en Heilige Geest.*

Begrijpen jullie nu, hoe groot het verschil is tussen de natuur (die alleen leert dat God er is), en de Bijbel die leert wat en wie God is?

Hellenbroek maakt nog een tegenwerping en vraagt: *Hoe kan God een Geest zijn, terwijl Hem ogen, oren, handen en andere lichaamsdelen toegeschreven worden?*

Antwoord: Dit moet alles oneigenlijk verstaan worden, van hoedanigheden in God, die met het gebruik der menselijke delen enige overeenkomst hebben.

Voor al jullie zijn deze verborgenheden nog moeilijk te vatten en later, als je ouder geworden bent, zal je de verborgenheid der Goddelijke Drie-eenheid nog niet kunnen begrijpen, maar, de Heere zou kunnen geven dat je het geloven kon.

Toch moet je proberen deze antwoorden der Goddelijke waarheden, al is het slechts

historisch, nooit te vergeten. Je zult er geen schade van hebben al is het dat je het alles niet begrijpt.

Nu heb ik jullie dan gevraagd en gezegd wat en wie God is, maar als ik nu eens vroeg waar vandaan God is, wat zou je dan antwoorden?

't Is eens gebeurd dat er een geleerde man bij ds. Brakel kwam. (Jullie hebben toch wel eens van Brakel horen spreken, nietwaar?) Ds. Brakel is in dezelfde tijd als ds. Hellenbroek predikant in de gemeente Rotterdam geweest.

Die man kwam bij hem, om te proberen of hij ds. Brakel niet vangen kon, door hem iets voor te leggen wat hij niet zou kunnen verdedigen.

Hij zei: "U zegt en leert dat de wereld er niet altijd geweest is, nietwaar?"

"Nee", antwoordde ds. Brakel, "de wereld is in den beginne door God geschapen."

"Zo", zei die meneer, "en waar moet God dan geweest zijn, eer Hij de wereld schiep?"

Waar vandaan is die God eigenlijk, die u zegt dat bestaat?"

"Wel, man", zei ds. Brakel, "God is in de eeuwigheid; daar was Hij en daar blijft Hij. Als u Gods Woord geloven wilt, kunt u het in Psalm 90 vinden, daar zegt Mozes: "Van eeuwigheid tot eeuwigheid zijt Gij God" en de berijming van Datheen zegt:

"Eer dat gemaakt werd 't aardrijk ongestadig

Zo waart Gij God, also Gij nu ook zijt,

En voortaan blijven zult t' eeuwigen tijd."

De oude ds. Brakel zei niet deze of die mening ter verdediging, nee, hij nam rechtstreeks en alleen Gods Woord, als het beste zwaard.

Jongens en meisjes, waar jullie later ook terechtkomen in de wereld, doe ook zo. Als men je bestrijden wil in zaken die je in je jeugd als Goddelijke waarheden geleerd zijn, zeg dan ter verdediging nooit: 'Die of die dominee heeft mij dat geleerd', maar gebruik alleen Gods Woord om hen te weerleggen.

Zolang de wereld bestaat, maar vooral onder het Nieuwe Testament, is de Goddelijke waarheid door duivel en mensen bestreden. Heb je wel eens opgelet, dat dit in het schrijven van de evangelisten al te merken is?

Mattheüs begint zijn boeken met de geslachtsrekening van Abraham tot Christus. Lukas begint met de geboorte van Johannes de Doper, die de voorloper van de Messias wezen zou.

Markus vertelt dadelijk hoe Johannes de Doper preekte in de woestijn.

Maar wie van jullie weet hoe de evangelist Johannes in zijn evangelie begint? Volgens sommigen heeft Johannes later dan de drie andere evangelisten het evangelie geschreven. 't Was in de tijd dat de antichrist zich reeds sterk openbaarde in de wereld. Hij zegt niets van een geslachtsregister, maar begint dadelijk de Oorsprong van alles te vertellen en tast zo de antichrist aan als hij zegt: "In den beginne was het Woord (dat is Christus) en het Woord was bij God en het Woord was God. Dit was in den beginne bij God. Alle dingen zijn door hetzelfde gemaakt en zonder Hetzelfde is geen ding gemaakt, dat gemaakt is" (Joh. 1:1-3).

Zo gaat die oude Johannes maar door om tegen alle opkomende dwalingen, die Christus als de Zone Gods miskenden, te prediken. Zie je met dit alles ook hoe duidelijk uit Gods Woord de leer der Drie-eenheid te bewijzen is en ... voornamelijk hoe steeds alleen Christus als enige Zaligmaker voorgesteld wordt?

Jullie weten wel, dat een schipper op zee altijd een kompas aan boord heeft, nietwaar? De naald van het kompas wijst altijd naar het noorden, al is het nog zo donker. De zeeman weet soms niet meer waar hij zich bevindt, maar als hij het kompas aan boord heeft, kan hij steeds weten waar het noorden ligt en daar zijn koers naar richten. Zo is nu ook Gods Woord als een zuiver kompas, dat door alles heen, beide in het Oude en

Nieuwe Testament, alleen Christus als die grote Noordster ter behoudenis aanwijst. Laat je daarom toch nooit wijsmaken, nu niet en later als je ouder wordt ook niet, dat alleen sommige dingen in de Bijbel van God zijn. Want de Heilige Schrift is zo nauw met het geloof aan en in God verbonden, dat het onmogelijk van elkaar te scheiden is. Daarom behandelt Hellenbroek het lesje 'van God' ook het eerste na "de Heilige Schrift". Want je begrijpt toch wel, als we van de Heilige Schriften niet willen erkennen geheel een Goddelijk Boek te zijn, hoe zouden we toch aan God, maar nog minder in Hem kunnen geloven?

Nu zijn er veel mensen die zeggen: Als ik de Bijbel maar begrijpen kon, zou ik er wel in geloven, maar ik kan het toch niet begrijpen, hoe zou ik het dan geloven wat erin staat?"

Hellenbroek zou zeggen: Juist daarom is de Heilige Schrift een Goddelijk Boek, omdat er verborgenheden in voorkomen die van niemand dan van God kunnen zijn. Dingen als: de schepping uit niet in zes dagen, de menswording van Christus enzovoort, zijn voor een mens niet te begrijpen, en het is zelfs gevaarlijk om met het blote verstand deze verborgenheden te willen begrijpen ook. Het zou precies gaan als met iemand, die zich te ver in een groot donker bos waagt, waarin hij de weg niet weet. Hij zou hopeloos verdwalen, misschien er zelfs niet meer levend uitkomen.

Zo is het hierin ook. Al zat je dagen en weken met de handen voor het hoofd te zeggen: "Ik wil begrijpen Wie God is!"

Weet je wat er dan gebeurde? Je zou beslist je verstand kwijtraken. Maar wat nu het begrip niet kan, doet het geloof. Er staat niet in Gods Woord dat je alles moet begrijpen wat er geschreven is, nee, er staat: "Die tot God komt, moet geloven dat Hij is, en een Beloner is dergenen die Hem zoeken" (Hebr. 11:6).

Het zou nooit kunnen dat wij God begrepen. Dat zegt de Heere Zelf in Zijn Woord door Elihu in Job 36:26: "Zie, God is groot, en wij begrijpen het niet; er is ook geen onderzoeking van het getal Zijner jaren."

En niet alleen zou het nooit kunnen dat wij God begrepen, maar het zou zelfs ongelukkig zijn als het kon. Waarom zou dat ongelukkig zijn?

Wel, als wij, nietige schepselen, met ons verdorven verstand God begrijpen konden in Zijn wezen en Zijn werken, dan zou de Heere niet zijn wat Hij waarlijk is. Hoe zouden wij, eindige schepselen, die door Hem geschapen zijn, ooit de oneindige Schepper kunnen begrijpen? Maar weet je wat nu het grootste geluk op de wereld zou zijn?

O, jongens en meisjes, mocht je in die God (waarover je enkele vragen geleerd hebt, en waar je maar heel weinig, of liever niets van begrijpen kunt) door Hem leren in Hem te geloven.

Want weet je wat veel erger is dan dat je van dit lesje niet veel begrijpen zult? Dat je toch met die oneindige God eens te doen zult krijgen. We zullen over de vragen deze middag niet verder meer spreken.

't Is nu weer de laatste keer in dit jaar geworden dat we in de catechisatie bij elkaar zijn. Volgende week zal het, zo de Heere ons spaart, kerstfeest worden en dan Nieuwjaar, dus zullen we hier elkaar dit jaar niet meer zien.

Maar heb je er in dit hele afgelopen jaar wel eens ernstig over nagedacht, dat je met zulk een groot, onbegrijpelijk Goddelijk Wezen te doen zult krijgen?

Misschien zijn er wel jongens en meisjes die denken: dominee, houd daar nu maar over op. Waarom krijgen we iedere week nog een preek apart? We weten het toch zelf al best.

Ik zou wensen dat je het zo goed wist, dat het je dag of nacht geen rust meer gaf, eer je met God verzoend zou zijn! Denk er eens aan, wij zien hier elkaar één uurtje per week

en zou het dan niet de moeite waard zijn elkaar te wijzen op een zaak zo groot, daar er een eeuwigheid zonder einde mee in het spel staat?

't Is waar, jullie zijn nog jong en voor het ogenblik gezond, maar is daarom je ziel niet even kostelijk en kan de dood niet elk ogenblik je jonge leven afsnijden?

Salomo zei niet voor niets: "Gedenk aan uw Schepper in de dagen uwer jongelingschap, eer dat de kwade dagen komen."

En wat bedoelt hij met die kwade dagen? Als ouderdom en ziekte komt, dat de mens aan het einde is, want dan is die kostelijke tijd voor altijd verloren.

Verleden week was ik bij een oude, zieke man van bijna zeventig jaar. Hij vroeg of ik voor hem wilde bidden.

Ik zei: "Waarom zou u willen hebben dat ik bid?"

Ach, dominee", zei hij, "of ik weer beter mag worden."

Toen dacht ik: arme man, zeventig jaar onbekeerd op de aarde geleefd, zeventig jaar tegen de Heere gezondigd en nu is het nog niet lang genoeg. Nu zou je nog graag enkele jaren willen leven om ... nog langer te kunnen zondigen!

Zo is het met oude mensen, maar zo is het met ons allen. Bijna is dit jaar weer om, de Heere heeft ons in gezondheid gespaard, maar is er nu niet eens één van jullie bij die dit jaar het leven in de zonde moe geworden is? Niet één die gevoeld heeft hoe kwaad en bitter het is tegen zo een goede God te zondigen? Niet één die overgenomen heeft dat hij God kwijt is en zonder God op deze vervloekte aarde loopt? Arme jongens en meisjes, als je hier niet leert hoe vreselijk de zonde is, zal je het straks na de dood te weten komen, maar dan zal het niet meevallen!

Nu laat God je nog waarschuwen in je jonge leven, maar des te zwaarder zal ook de verantwoording zijn.

De Heere is oorspronkelijk vrij van alle mensen, want Hij had gezegd: 'ten dage als gij daarvan eet, zult ge de dood sterven.' Dat was voldoende. En, wat is er gebeurd?

Allen zijn we in onze vader Adam aan het gebod ongehoorzaam geweest, dus hebben ook rechtvaardig de tijdelijke, geestelijke en eeuwige dood verdiend en toch leven we nog. Toch laat Hij opnieuw ons weer een weg ten leven aanwijzen, maar nu door de verzoening van Zijn Zoon en het geloof in Hem. Niet alleen is God dus vrij van ons, maar Hij maakt Zich nog vrij ook. Denk daar toch aan, al kun je alles niet goed begrijpen. Dat behoeft ook niet.

Mocht de Heilige Geest je eens doen geloven dat je rechtvaardig de hel verdiend hebt en het wonder doen gevoelen dat je er nog niet in bent, als zoveel andere mensen en kinderen. Nu is alles wat we daarboven hebben enkel genade. Is het niet de zaligmakende genade, dan toch de algemene. En wat is die nog niet overvloedig!

Gods Woord, Gods dag, Zijn dienstknechten om Zijn Woord te prediken, het zijn allemaal middelen die Hij soms gebruiken wil om de mens te doen stilstaan op de brede weg. Toch zullen die middelen alleen ons nooit zalig kunnen maken, ook al gebruikten we ze nog zo stipt. Ik heb gezegd: de Heere zou ze kunnen gebruiken. Nee, alleen Jezus Christus zal onze Zaligmaker kunnen zijn, Die moeten wij door God leren kennen.

Toch zou het gelukkig zijn als je dit jaar niet eindigde zo het begonnen is, geloven jullie ook niet?

Ik weet zeker, als de Heere Zijn scherpe pijl vanmiddag in je hart schoot, dat je thuis een plekje op zou zoeken waar geen mens je zien of horen kon en dat je uitriep: "O, God, nu heb ik al veertien of vijftien jaar tegen U gezondigd, ik ben onbekeerd en zal ik nu onbekeerd sterven?"

Ik bedoel hiermee niet, als het gebeurde dat je dat deed, of soms al eens gedaan hebt, dat je dan bekeerd bent en nu gerust alles afwachten kunt, o nee! Maar toch zal het

nodig zijn dat je eerst het diepe ongeluk gewaarwordt en overneemt dat we geheel buiten God liggen, eer er plaats zal zijn om door recht verlost te worden. Van harte wens ik jullie dit aan het einde van het jaar, als de aller-noodzakelijkste zaak toe. Opdat het niet was zoals Lodensteijn (hoewel hij het anders bedoelde) zingt:

Het oude jaar is heengevlogen,

't Nieuwe in zijn plaats gekomen.

En ik dezelfde die ik was.

Daar duizend, die 't met mij begonnen

(De draad haar 's levens afgesponnen)

In 't graf geworden zijn tot as.

De Heere zegene het onderwijs, niet alleen tot onderwijs, maar ook tot bekering van je onsterfelijke zielen, om het bloed van de Middelaar. Dat zij zo.

4. Van Gods eigenschappen 9 januari 1922

In vervolg van onze lesjes handelt Hellenbroek vanmiddag over de eigenschappen Gods.

Hoe worden Gods eigenschappen gewoonlijk onderscheiden?

Antwoord: In mededeelbare en onmededeelbare eigenschappen.

Let erop, hier wordt niet mee bedoeld dat de eigenschappen van God afte scheiden zijn, nee, zij zijn God Zelf, zegt hij in de eerste vraag. Dit is gemakkelijk te bewijzen, bijvoorbeeld licht, leven, liefde, waarheid, enzovoort, zijn alle eigenschappen van God. Maar tegelijkertijd wordt God Zelf ook het Licht, het Leven, de Liefde en de Waarheid genoemd, dus is Hij dat ook Zelf, zo is het dan duidelijk dat Gods eigenschappen niet van God te scheiden zijn, en ook niet van God onderscheiden. Ze zijn niet iets anders dan God, maar ook waarlijk God Zelf en in Hem is alles een oneindige volmaaktheid.

Alleen naar onze bevattingswijze en naar de verscheidene uitlatingen van Gods volmaaktheid omtrent de schepselen, noemen wij de Goddelijke eigenschappen met verschillende benamingen. Zo zeggen wij dat er vijf onmededeelbare eigenschappen zijn, namelijk:

1. de onafhankelijkheid, 2. de eenvoudigheid, 3. de eeuwigheid, 4. de overalteenwoordigheid, 5. de onveranderlijkheid Gods.

Deze vijf noemen wij *onmededeelbaar*, omdat er van deze eigenschappen niet de minste gelijkheid is in enig schepsel.

Daarbij noemt Hellenbroek nog zeven eigenschappen die *mededeelbaar* genoemd worden; dat zijn: Gods wetenschap, wil en macht, Zijn goedheid, genade, barmhartigheid en lankmoedigheid.

Deze worden alleen mededeelbaar genoemd omdat er enige verre gelijkheid van is in de schepselen, hoewel ze ook, zo ze in God zijn, oneindig en geheel onmededeelbaar zijn.

Om nu niet alles door elkaar te verwarren, zullen we vanmiddag alleen even spreken over de onmededeelbare eigenschappen.

Het eerst wordt de onafhankelijkheid genoemd. Dat is, zegt Hellenbroek, dat Hij (als God) van Zichzelf is en bestaat door Zichzelf. Wie zou er dus alleen maar onafhankelijk genoemd kunnen worden? Onafhankelijk is God alleen. Geheel vrij, van geen schepsel of creatuur afhangende, noch wat bestaan, noch wat werking betreft. Maar juist omdat het Drie-enig Goddelijk Wezen nu alleen onafhankelijk is én blijft, begrijp je nu niet, jongens en meisjes, hoe goddeloos en God onterend het is om een mens of een land onafhankelijk te verklaren? Het is toch duidelijk genoeg, dat dit een volstrekt onmededeelbare Goddelijke eigenschap is, nietwaar?

In 1913 is er een groot feest in Nederland gevierd, dat men "het onafhankelijkheidsfeest" noemde.

In honderd jaar was er toen geen oorlog in ons land geweest en was het dus vrij van alle andere landen. Nu is het wel groot als een land honderd jaar aan één stuk in vrede mag bestaan, maar mag men het daarom onafhankelijk noemen?

Nee, daar ligt een zekere miskenning in tegenover de Heere, van Wie wij ook onder de meest bevoorrechte jaren geheel afhangen. Gebruik daarom dat woord nooit in verband met enig schepsel of een land. Denk eraan dat de onafhankelijkheid alleen een onmededeelbare eigenschap in het Goddelijk Wezen is.

Nu zal ik eens iets vragen, waarbij jullie goed opletten moeten: Wie zou er op de wereld het allereerst mee begonnen zijn om de mens onafhankelijk te verklaren? Denk eens even na.

Antwoord: *De duivel in het paradijs.*

Juist, daar heeft de mens, los van God, dus onafhankelijk willen worden.

Adam en Eva leefden in de gemeenschap met God, ze kenden Hem aan de wind des daags. Nu is de duivel, zo jullie wel weten, een afgevalen engel. En nadat hij, na zijn opstand tegen God uit de hemel gebannen en naar de afgrond verwezen was, heeft hij een eeuwigdurende haat tegen God opgevat. Hij weet wel, dat er voor hem nooit meer een mogelijkheid bestaat om weer in Gods gunst of in de hemel terug te komen.

Weet je wat hij nu wilde? Hij had ondervonden dat het hem onmogelijk was om God Zelf als God aan te tasten. Daar had hij het moeten verliezen; maar nu probeerde hij om God in Zijn werken aan te tasten.

Al de mede-afgevalen engelen (nu duivelen geworden zijnde), dwalen als geesten rond, en hebben onder de toelating de macht zich in allerlei gedaanten te vertonen. Zo kwam de duivel dus kort na de schepping ook in het paradijs, in de gedaante van een slang, naar Eva en zei: "Is het ook dat God gezegd heeft, jullie mogen van alle bomen in de hof niet eten?"

"Jawel", antwoordde Eva, "we mogen gerust van alle bomen eten, alleen van één boom, heeft de Heere gezegd, mochten we niet eten en als we ongehoorzaam waren zouden we sterven."

Let nu eens op hoe sluw die verleider te werk ging. Hij begon niet tegen Eva te zeggen: "Er is geen God", of: "God weet er niets van", nee, hij deed of hij minstens even godgezin was als Eva, want hij beriep zich direct op Gods alwetendheid en zei: "Welnee, jullie zullen niet sterven, maar God weet, dat zodra gij ervan eet, gij als God Zelf wezen zult, kennende het goed en het kwaad."

Wat er verder gebeurd is weten jullie wel; het is nu de tijd niet om die geschiedenis te vertellen. Alleen wil ik je er opmerkzaam op maken hoe de duivel begonnen is om de mens een "onafhankelijkheid" voor te spiegelen: als God wezen, kennende goed en kwaad.

Dat bekoorde de arme mens, dat lokte hem aan; los van God, vrij van alle banden, en ... juist heeft hij zich door die begeerte tot onafhankelijkheid voor eeuwig vastgekleisterd aan de zonde en de dood.

Zie je nu wel hoe de duivel een leugenaar geweest is "van den beginne", zoals Jezus zei? Hij bevestigde zijn leugen nog met een eed, en zei: "God weet."

Als er in onze steden en dorpen feestgevierd wordt, gaan de mensen dikwijls een poort van groen en bloemen maken en zetten er met mooie gekleurde letters het een of ander woord in.

Maar, jongens en meisjes, zoals nu die mooie poorten met gouden of oranje letters jullie harten verlokken om naar het feest te gaan, en je het alles zo mooi vindt dat je er niet vandaan kunt blijven, zo ging nu, in beeldspraak genomen, de duivel een poort bouwen in het paradijs en zette er met grote letters "onafhankelijkheid" boven. Dat was het lokaas, waardoor de mens gevangen werd, om naar de satan te luisteren. Met sprekende daden hebben we toen de Heere afgezworen en gezegd dat Hij een leugenaar was, omdat Hij ons de vrijheid onthield (zo wij meenden). Wij wilden zelf in de plaats van God wezen, alles weten, goed en kwaad, en niet meer onder Zijn bevel van gehoorzaamheid staan.

Zo heeft dan in dit opzicht (om de mens van God te laten afvallen) de duivel zijn doel bereikt.

Maar, als we ooit afhankelijk van God geweest zijn, dan toch zeker wel na onze val, geloven jullie ook niet? Juist door de begeerte om nog hoger te klimmen dan we reeds door de schepping en het beeld Gods waren, zijn we onuitsprekelijk diep gevallen en zo tot in de minste beweging geheel van God afhankelijk, al willen we het niet

bekennen. Dat is dus iets gezegd over de afhankelijkheid van de mens.

Zouden nu de engelen (ik bedoel niet de afgevalen engelen, die nu duivelen zijn, maar de goede, of gepredestineerde engelen) ook afhankelijk zijn?

Ja, zowel de volmaakte troongeesten in de hemel, als de kwade engelen in de hel, zijn beiden afhankelijk. Overal kan men in Gods Woord lezen dat de goede engelen gediensstige geesten zijn, die op Gods bevel uitgezonden worden. Ze staan dienende voor Zijn heilig aangezicht, dus zijn ze van Hem afhankelijk.

Wat de kwade engelen betreft: we lezen in Markus 5, toen Jezus een bezetene ontmoette (een bezetene is iemand waar de duivel zo sterk in werkt, dat hij geheel daardoor beheerst wordt) en de man verlost van de duivelen die in hem waren, baden die boze geesten Jezus dat Hij hen niet zou pijnigen vóór de tijd. Ze wisten dat de Heere Jezus macht over hen had, maar ze wisten ook dat het nu de oordeelsdag nog niet was; daarom zeiden ze: "Wat hebben wij met U te doen, Gij Zoon Gods, ik bezweer U dat Gij mij niet pijnigt."

Toch waren ze Hem onderworpen, want ze wachtten op Zijn toestemming om in de zwijnen te mogen gaan, en toonden daarmee hun afhankelijkheid van Hem.

De tweede onmededeelbare eigenschap wordt *de eenvoudigheid Gods* genoemd.

Hellenbroek verklaart dit kort: Het is die eenvoudigheid, dat alles in God één is, zonder samenstelling van verscheidene delen of zaken. "Hoor Israël, de HEERE onze God is een enig HEERE" (Deut. 6:4). Met deze eenvoudigheid wordt dus niet bedoeld een tegenstelling van hoogmoed, zoals wij een nederig mens een eenvoudig mens noemen. Nee, het is hier bedoeld als een eenheid in God, zonder verschillende delen.

Daar een uurtje niet lang is, zullen we overal slechts kort bij stilstaan.

Ten derde noemt hij *de eeuwigheid*.

Er wordt in Gods Woord tweërlei over het woord 'eeuwigheid' gesproken. Soms wordt ermee bedoeld: de eeuwigheid met een begin van voren, doch zonder einde. Soms wordt erover gesproken als zonder begin en zonder einde.

Van het Goddelijke Wezen wordt gezegd in Psalm 90: "Van eeuwigheid tot eeuwigheid zijt Gij God."

Daar is dus begin noch einde aan, en als zodanig is de eeuwigheid een onmededeelbare eigenschap Gods. Maar als de Kerk in Psalm 89 zegt: "Ik zal de goedertierenheden des HEEREN eeuwiglijk zingen", dan is er aan die eeuwigheid wel een begin. Want dat zal aanvangen direct na de natuurlijke dood, dan zullen al Gods kinderen zo de eeuwige heerlijkheid ingaan, die nooit meer voor hen eindigen zal.

Aan de andere kant zal er voor de onbekeerde ook een eeuwigheid aanbreken, en dat zal een vreselijke eeuwigheid zijn, eeuwig van God verlaten! Na de dood zal er én in de eeuwige heerlijkheid, én in de eeuwige rampzaligheid, geen vervolg van tijd meer zijn zoals hier, evenmin als er bij de Heere een vervolg van tijd, noch einde is.

Weten jullie mij uit Gods Woord te bewijzen waar dat staat?

Antwoord: 2 Petrus 3:8: "Eén dag is bij de Heere als duizend jaren en duizend jaren als één dag."

Nu wordt er gevraagd: Waar is God? *Overalteenwoordig*. Dat is de vierde onmededeelbare eigenschap.

Klaar kan deze eigenschap bewezen worden uit Jeremia 23:24: "Zou zich iemand in verborgen plaatsen kunnen verbergen, dat Ik hem niet zou zien? Vervul Ik niet de hemel en de aarde? spreekt de HEERE:

Deze alomteenwoordigheid moet men niet alleen van Zijn werkingen maar ook van

Zijn Wezen verstaan, want dat kan nooit van Zijn werkingen worden afgescheiden, omdat Hij werkt door Zijn Wezen.

O, jongens en meisjes, denken jullie daar wel eens aan, dat de Heere op elk plekje van de wereld tegenwoordig is? Dat Hij je dus overal en altijd zien kan, al ben je nog zo ver weg. Hij is een alwetend en alziend God.

Denk je daar wel eens aan, jongens, als je bezig bent iets kwaads te doen en denkt: als vader of moeder 't nu maar niet ziet, dat de Heere het toch altijd weet en ziet; al doe je het nog zo stil?

Ik weet zeker, als de alwetendheid Gods eens altijd in je gedachten was, dat je niet zo rustig en makkelijk zou zondigen als je nu doet, geloof je ook niet? Nu verberg je alle kwaad zo veel mogelijk voor je ouders of anderen, maar denk eraan, al zou je jezelf honderd meter diep onder de aarde bergen, de Heere weet nog precies de gedachten die onuitgesproken in je hart zijn. Niets is bedekt voor Zijn gezicht.

'k Heb eens gelezen van twee jongens, die wilden samen een groot kwaad gaan doen. Die ene zei: "Waar zullen we 't doen, dat niemand het ziet?"

"Ja", zei de ander, "dat zullen we eens bedenken. Wacht, ik weet een mooie plaats waar geen mens ons zien kan."

"Maar", zei de eerste jongen, "zou God uit de hemel ons daar ook niet kunnen zien?"

Toen werd zijn kameraad boos en zei: "Als je zo begint te praten, kunnen we 't wel laten, want God is overal, dus daar ook." Toch lag de alwetendheid Gods zoveel beslag op hun consciëntie, dat ze het plan niet durfden uitvoeren. En hoewel God het kwade voornemen wel wist dat in hun hart geweest was, werden ze toch voor de daad bewaard. Dus, jongens en meisjes, zoek maar nooit een verborgen plek op waar niemand je zien kan, om kwaad te doen, want jullie kennen allemaal Psalm 139:1 toch wel:

Niets is, o Oppermajesteit,

Bedekt voor Uw alwetendheid.

Gij kent mij; Gij doorgrondt mijn daán.

Gij weet mijn zitten en mijn staan.

Wat ik beraad, of wil betrachten,

Gij kent van verre mijn gedachten.

Zodra je iets wilt gaan doen dat geen mens weten mag, denk dan eerst eens over dit Psalmvers na. Misschien gaat het dan net als met die twee jongens en word je voor de daad bewaard.

Weet je waarvoor je wél eens een stille plek opzoeken mag? Om al je zonden aan de Heere te belijden en te bidden of de Heere je de grootheid van de zonde leert gevoelen en betreuren.

Als dat gebeurde, dat Hij je de zonden deed gevoelen zo ze waarlijk voor Hem zijn, zou er niet een kleine zonde bij zijn, dan waren het allemaal grote zonden. Weet je waarom? Omdat het zonden tegen een goede God gedaan zijn.

Nu moet je eens luisteren, dan zal ik proberen voor te stellen hoe erg het is om tegen God te zondigen.

Jullie weten dat we, zodra we geboren zijn, niets anders willen en kunnen dan zondigen, nietwaar? Omdat de dadelijke zonde een gevolg van de erfzonde is. Maar, hoe komen we aan de erfzonde? Zijn we daarmee geschapen? Nee toch?

Nee, door onze begeerte en de verleiding van de duivel hebben we de eerste zonde zelf gewild en gedaan en dat heeft ons nu zo ongelukkig gemaakt, dat we daardoor niet anders meer willen en kunnen dan zondigen. Vóór die tijd droegen wij het beeld van God. Dat wil zeggen: we kenden God, hadden geen schuld en waren heilig, het beeld

bestond in kennis, gerechtigheid en heiligheid. Door onze eerste zonde hebben we dat beeld verloren en dragen nu het beeld van de duivel.

Zou nu een mens met het beeld van de duivel wel in de hemel kunnen zijn?

Nee, want de duivel zelf is om zijn opstand uit de hemel geworpen. Wat is dus nodig?

Dat we Gods beeld weer terugkrijgen, dat is: dat we Hem leren kennen, dat we in Christus geheiligd worden, en onze schuld weggenomen wordt, zodat we in Christus rein voor God staan. Dan hadden we weer kennis, gerechtigheid en heiligheid.

We zien volgens Gods Woord in drie verschillende standen het beeld van God door de mens gedragen.

Weten jullie het mij te noemen?

1. In de staat der rechtheid vóór de val.
2. In de staat van genade als God een mens bekeert en Zijn beeld opnieuw gegeven heeft.
3. In de staat van heerlijkheid door de verlorene zielen in de hemel.

Ik hoop dat jullie vroeg of laat allen kennis met deze Goddelijke eigenschappen maken, waarover je nu enkele vragen geleerd hebt. Dan zou je ook gewaarworden wat een sterkte er in die onmededeelbare eigenschap: *de onveranderlijkheid Gods* ligt. "Ik, de HEERE, word niet veranderd, daarom zijt gij, o kinderen Jakobs, niet verteerd."

De tijd is omgegaan, we kunnen er niet verder op ingaan. Hellenbroek zegt de antwoorden zo klaar, dat we er ook niet veel meer aan hoeven toe te voegen, hoewel het soms een moeilijk stuk schijnt dat God onveranderlijk is, daar Hij dikwijls in Zijn uitlatingen verandert.

Ons lesje zegt: *Hoewel aan God berouw over sommige zaken toegeschreven wordt, is dit berouw in God slechts een verandering in Zijn werk. Niet in Zijn wil en wezen Zelf*, volgens Numeri 23:19: "God is geen man dat Hij liegen zou, noch eens mensenkind, dat het Hem berouwen zou."

En dat Hij ergens komt en weer weggaat, dus Hem verandering van plaats toegeschreven wordt, dat is maar een verandering in de meerdere of mindere vertoning van Zijn tegenwoordigheid, niet in Zijn wezenlijke tegenwoordigheid zelf. Zo zien we duidelijk, dat Gods onmededeelbare eigenschappen één zijn met Zijn Wezen. Alleen voor ónze manier van bevattings worden zij onderscheiden.

Als het ooit in je leven gebeurde dat de Heere je bekeerde, o, wat zou je dan al die eigenschappen Gods lief krijgen, omdat ze God Zelf zijn, en wat zou je dan, al was je nog zo jong, toch gevoelen dat je God en Zijn beeld miste.

Er werd eens aan een meisje gevraagd waarom ze zoveel van Gods volk hield en steeds naar hen toeging.

Ach", zei ze, "die mensen hebben weer terug wat ik verloren ben."

"Wat is dat dan?" vroegen ze haar.

"Zij hebben weer gemeenschap met de Heere", zei ze, "en kennen Hem. Christus heeft hun schuld weggenomen, maar ik draag het beeld van de duivel nog en ben niet met God verzoend."

Mochten jullie dat ook in oprechtheid leren beseffen, om nooit te kunnen rusten eer je door genade in Gods gunst gebracht was, door het geloof in Christus.

5. Van Gods eigenschappen (vervolg)

23 januari 1922

De voorlaatste keer hebben jullie de vraag opgezegd: *Waarin moet God al gekend worden?*

Antwoord: 1. in Zijn wezen; 2. in Zijn namen; 3. in Zijn eigenschappen; 4. in Zijn personen.

Nu zijn we dan in vervolg bezig over de eigenschappen. We hebben verleden week kort de vijf *onmededeelbare* eigenschappen besproken en zullen nu proberen iets van de *mededeelbare* te zeggen. Jullie hebben verleden week de namen van die zeven mededeelbare al opgezegd, namelijk wetenschap, wil, macht, goedheid, genade, barmhartigheid en lankmoedigheid. Ze worden niet mededeelbaar genoemd omdat de mensen ze evenzo bezitten zoals ze in God zijn. O nee. Maar omdat er enige verre gelijkheid van in de schepselen is.

Eerst wordt verklaard dat de *wetenschap* Gods die volmaaktheid Gods is, dat Hij op de volmaaktste wijze van eeuwigheid in Zich alles weet. Die wetenschap strekt zich over alle dingen uit en zo is Hij álwetend.

Nu zegt Hellenbroek in vraag 22: *Hoe wordt Gods wil onderscheiden?*

Antwoord: In een wil van Gods besluit en een wil des gebods of anders een verborgen of geopenbaarde wil.

Eer we hier verder over spreken, zal ik iets vragen. Hoeveel willen heeft God?

Antwoord: Eén wil.

En Hellenbroek spreekt hier over een wil van gebod en een wil van besluit, dat zijn er dan toch twee? Hoe moet ik dat nu begrijpen? Ik doe deze vraag enkel om te zien of je de bedoeling van Hellenbroek begrijpt als hij zegt: *Hoe wordt Gods wil onderscheiden?*

Want, zo de vraag in je lesje staat is het goed, maar zo ik het doe is het verkeerd. Immers heeft God geen twee willen, maar Zijn wil wordt *onderscheiden in een verborgen en geopenbaarde wil*. Nu is de wil Zijns besluits ons onbekend. Mozes zegt: "De verborgen dingen zijn voor de HEERE onze God." Het is Zijn eeuwig voornemen, daar Hij alles werkt naar de raad van Zijn wil. Maar de geopenbaarde wil is de wil van Zijn bevel, die Hij ons tot een regel voorschrijft in Zijn Woord en naar welke wij ons te gedragen hebben, want: "De geopenbaarde dingen zijn voor ons en voor onze kinderen tot in eeuwigheid, om te doen al de woorden dezer wet" (Deut. 29:29).

Naar welke zullen wij nu geoordeeld worden, denken jullie, naar de wil van Gods besluit of van Zijn bevel?

Natuurlijk naar de geopenbaarde wil, want Zijn besluit is ons onbekend. Dit is een zeer moeilijke zaak om te vatten en duizenden mensen zullen op deze klip schipbreuk lijden, namelijk dat God iets aan ons gebiedt wat Hij in Zijn raad besloten heeft om nooit te geven. Jullie zijn nog jong en er is voorzichtigheid nodig in deze zaak geen verkeerde opvatting te maken.

Ieder, wiens ogen geopend worden, zal echter zien hoe een mens rechtvaardig geoordeeld zal worden volgens de wil van Gods bevel en dat wij altijd vrijwillig dat geopenbaarde gebod hebben overtreden. In verband daarmee is nu de volgende vraag.

Wat is Gods rechtvaardigheid?

Antwoord: Die volmaaktheid Gods, waardoor Hij alle zonden haat en straft.

Waaróm zou de Heere alle zonden haten en straffen? Ligt Hij onder dwang dat Hij het móét doen? Of zou het zijn omdat Hij dat nu eenmaal besloten heeft en dus vanzelf niet anders kán dan volgens Zijn vast besluit de zonden straffen?

Nee, God ligt niet onder dwang. Ons antwoord zegt: dat móéten is in God een allergegenst willen. Maar, het volgt ook volstrekt niet alleen uit Zijn besluit. Zijn besluit vloeit uit Zijn Wezen, maar Zijn Wezen níét uit Zijn besluit. Nochtans is het de besluitende God Zelf en kan Zijn besluit niet van Zijn Wezen afgescheiden worden. Zijn rechtvaardigheid nu is ook Zijn Goddelijke natuur, dus Hij haat en straft de zonde omdat Hij in Zijn Wezen een rechtvaardig God is. Laat je nooit wijsmaken dat God alleen de zonde haat omdat Hij besloten heeft die te haten en dat Hij ze evengoed ook niet had kunnen haten. Nee, Hij zegt Zelf in Jesaja 61:8: "Ik, de HEERE, heb het recht lief, Ik haat de roof in het brandoffer."

Uit kracht van Zijn rechtvaardige natuur moet God de zonde haten en straffen en kan ook onmogelijk iets van dat recht afstaan. Dan zou Hij Zichzelf verlooehenen, want de rechtvaardigheid is ook God Zelf. En hoe moet Hij de zonde, dat is de ongerechtigheid, straffen?

In drieërlei opzicht, namelijk: tijdelijk, geestelijk en eeuwig. De eeuwige straffen zijn het zwaarste te dragen, want dan zal er geen ondersteuning meer zijn van de algemene genade, die er onder de geestelijke en tijdelijke straffen nog wel is.

Zou dat nu werkelijk met Gods Woord te bewijzen zijn, dat het geheel rechtvaardig is dat wij om de zonde gestraft worden?

Je weet wel, we moeten al onze voorstellingen uit Gods Woord kunnen staven, anders heeft het geen waarde, al praten we de hele dag. Antwoord: Er was gezegd: 'ten dage als ge Mijn verbod overtreedt, zult ge de dood sterven.'

Is het dan niet volkomen rechtvaardig dat God uitvoert wat Hij bedreigde?

Als er nu onder jullie zijn die oplettend luisteren, zou je wel eens kunnen denken: dat verbod gaf God in Adam aan álle mensen en nu zijn er toch sommigen die níét voor eeuwig gestraft worden en aan wie God de zonde vergeeft, hoe kan Hij dan rechtvaardig zijn?

Hellenbroek voorzag die vraag ook, daarom antwoordt hij op vraag 30: Dan is Gods rechtvaardigheid in Christus al voldaan. Die heeft voor hen de straf gedragen. Dat bewijst hij uit Efése 1:7: "In Welke wij hebben de verlossing door Zijn bloed, namelijk de vergeving der misdaden."

Rechtvaardig had Hij na de val het gehele menselijke geslacht kunnen laten verloren gaan, maar Hij had een volk uitverkoren, dat Hij zalig wilde maken, al waren ze door hun zonden ook voorwerpen van Zijn toom geworden, gelijk als de anderen. Weet je wat het nóg bewijst dat Gods rechtvaardigheid beslist voldaan móést worden en Hij niets van Zijn recht af kon doen?

Dat is het krachtigste te bewijzen door het lijden en sterven van de Heere Jezus. Als je vanavond in gezondheid thuiskomt, moet je de geschiedenis van Jezus" dood eens rustig en aandachtig lezen, dan kun je merken hoe God vanwege Zijn heilige natuur, Zijn eigen Zoon met de dood straffen moest, omdat Hij in plaats van de uitverkorenen die straf vrijwillig dragen wilde.

Daarom is het voor ieder mens nodig, om in zijn leven persoonlijk met de Goddelijke rechtvaardigheid te doen te krijgen. We weten allen wel uit Gods Woord dat het zo is, maar we moeten het ook in ons hart leren: dat is nog iets anders dan het in de Bijbel te lezen of uit een vragenboekje te leren, want als nu Christus die rechtvaardige toom niet voor je gedragen heeft, weet je wat er dan gebeuren zal? Dan zul je het zélf moeten dragen, voor eeuwig, en dat zal niet meevallen. God zal eeuwig blijven eisen en de

mens zal eeuwig schuldig blijven. Dan zal hij weten hoe groot de rechtvaardigheid Gods is, maar dan zal het te laat zijn.

Mocht je er eens ernstig over na gaan denken, wat het is om met een rechtvaardig en óók almachtig God te doen te krijgen. Sommige mensen op de wereld hebben véél macht, bijvoorbeeld koningen, keizers en bevelhebbers, maar de Heere staat boven die allen en heeft alleen een onbeperkte almacht in hemel en op aarde.

Nadat er nu gezegd is dat de goedheid Gods Zijn beminnelijkheid en uitlatingen van Zijn weldadigheid tegenover Zijn schepselen is, wordt er gevraagd: *Wat is Gods genade?*

Antwoord: *Die goedheid Gods, waardoor Hij zonder inzicht van des mensen waardigheid hem weldoet.*

Dit is een kostelijk antwoord. In deze weinige woorden ligt nu de zaligheid van ontelbare schepselen, die rechtvaardig de dood verdienden, opgesloten. Genade, dat is die goedheid, dat God de mens (zonder zijn waarde of onwaarde in aanmerking te nemen) weldoet. Nu moeten jullie eens goed opletten.

Als genade genoemd wordt, wat stelt dat woord dan meteen vast? (Tenminste in de zin zoals in deze vraag over genade gesproken wordt.) Dat er schuld is, nietwaar? Als er geen schuld is, is er voor genade geen plaats. Genade kan nooit gegeven worden als bijvoorbeeld loon op werk. Genade heeft het karakter van een vrije gift. Onverdiend, in plaats als loon verdiend.

Nu staat er in Romeinen 6:23: "De bezoldiging der zonde is de dood, maar de genadegift Gods is het eeuwige leven door Jezus Christus onze Heere."

Houd deze tekst even in je gedachten.

Jullie weten natuurlijk allemaal, wat er met bezoldiging bedoeld wordt. Paulus spreekt hier tot de Romeinen, en nu had de Romeinse keizer ontzettend veel soldaten in dienst. Die soldaten kregen elk op zijn tijd hun loon, dat werd soldij of bezoldiging genoemd. We zouden dus de tekst zo kunnen lezen: "Het loon der zonde is de dood."

Nu hebben we straks al gezegd over de rechtvaardigheid, dat wij allen door onze zonde de drievoudige dood verdiend hebben; dat is dus ons eigen verdiend loon, en dat wil Paulus aan de Romeinen duidelijk maken. De bezoldiging (het loon) der zonde is de dood. Maar wat zegt hij er nu achter?

Luister, nu noemt hij het woord dat we in bespreking hebben: "maar de genadegift Gods is het eeuwige leven door Jezus Christus onze Heere." Zie je wel dat hij de genade een gift noemt?

Wij hebben die genade niet verdiend, ons loon was de dood, wil hij zeggen. En hij stelt dus genade tegenover schuld, want "zonde" betekent schuld. Waar zonde is, is ook schuld, dat kan nooit anders.

Dat is dus genade, dat God, Die ons volgens recht ons loon op onze zonde had kunnen geven, in de vorm van een drievoudige dood, Hij nu zonder iets in aanmerking te nemen uit de mens, hem weldoet. Zo wordt genade in deze zin bedoeld.

Maar, nu komt er nog een vraag: *Hoe velerlei genade is er?*

Antwoord: *Zij is of algemeen omtrent allen, of bijzonder en zaligmakend omtrent de uitverkorenen alleen.*

De algemene genade wordt bewezen uit Mattheüs 5:45: "Hij doet Zijn zon opgaan over bozen en goeden." En de bijzondere genade uit Mattheüs 11:25: "Ik dank U, Vader, dat Gij deze dingen voor de wijzen en verstandigen verborgen hebt en hebt dezelve de kinderkens geopenbaard", enz.

Dit antwoord is duidelijk genoeg, maar toch zijn er misschien onder jullie die niet goed

begrijpen, welk verschil er tussen de algemene en bijzondere genade is.

We zullen een voorbeeld noemen. Hier zit een jongen, en daar vraag ik aan:

"Wel, jongen, ben je bekeerd?"

"Nee, dominee, ik ben niet bekeerd", zegt hij.

"Zo, dus dan ben je onbekeerd, want 't kan toch maar een van beide zijn, nietwaar, een tussenweg is er niet, je bent dus onbekeerd?"

"Ja, dominee."

"Zou je dan wel die genadegift bezitten die Paulus in Romeinen 6:23 noemt: "dat is het eeuwige leven"?"

"Nee, dominee, die bezit ik niet", zegt hij.

"Maar, jongen, hoe is dat nu toch? Je zegt dat je de genadegift mist die Paulus bezat, je bent dus door Christus nooit van je schuld verlost?"

"Nee, dominee, zover ik weet is dat nooit gebeurd."

"Zou je dan ook niet gezondigd en in het paradijs de dood al verdiend hebben?"

"Dat geloof ik wel, dominee", zegt die jongen.

"Nu begrijp ik er niets meer van, want God had gezegd: ten dage als ge ongehoorzaam zijt, zult ge de dood sterven. Nu heeft Hij aan sommigen wel genade geschonken, omdat Christus voor die mensen gestorven is in hun plaats, maar jij zegt die genade niet ontvangen te hebben, en toch heb je gezondigd, dus verdiend om te sterven. Hoe komt het dan dat je nu nog leeft?"

Wat voor antwoord zouden jullie mij daarop geven, jongens en meisjes? Hoe kunnen mensen, die nooit bekeerd worden, toch nog leven?

Antwoord: *Die leven door de algemene genade, die duurt tot aan de dood!*

Juist, zie je nu wel dat er tweeërlei genade is? Als een mens bekeerd wordt, ontvangt hij de bijzondere genade, als een nog veel diepere gift, die strekt tot na de dood tot zijn eeuwig welzijn. De algemene genade is slechts voor de tijd als vrucht van Christus' verdienste.

O, mochten jullie geen vrede op aarde kunnen vinden eer je die bijzondere genade bezat, die gift, in plaats van de soldij der zonde. Want, wat is nu groter wonder, dat wij leven of dat we dood waren? Dat we hier gezond en levend zijn, nietwaar? Daarom is de algemene genade ook nooit genoeg te erkennen, hoewel het niet genoeg is om zalig te worden. In het algemeen, over de hele wereld zal de algemene genade net zolang bestaan als er uitverkorenen op de aarde zijn die nog toegebracht moeten worden. Zolang er dus nog koren onder het kaf verborgen ligt, zal er algemene genade op aarde wezen. Maar voor een mens persoonlijk, die nooit bekeerd wordt, duurt de algemene genade niet langer dan tot zijn dood, dan houdt dat onherroepelijk voor hem op.

Zou er nu nog verschil zijn tussen de algemene genade die men hier ontvangt, en de genadetijd? Je weet wel, dat er dikwijls tot vermaning van de kansel gezegd wordt: "Nu is het nog de genadetijd, nu zou u nog bekeerd kunnen worden."

Dat horen jullie toch ook wel eens, nietwaar? Zou de tijd der genade ook altijd tot aan de dood duren?

Wij kunnen nooit weten wat God over ieder mens besloten heeft, dus mogen we één voorbeeld niet op alle mensen toepassen, maar toch kunnen we in Gods Woord lezen, dat voor sommige mensen de tijd der genade onherroepelijk voorbij is, terwijl ze nog leven. 't Zijn bijzondere gevallen, maar ze zijn er toch. Weten jullie welk ik bedoel? Natuurlijk weten jullie allemaal de geschiedenis van Saul, die behoef ik niet te vertellen.

Toen Saul ongehoorzaam geweest was, en de koning Agag had laten leven, moest

Samuël het oordeel tegen Saul uitspreken, en hij deed dat ook. Toch deed het Samuël pijn, want er staat: "En Samuël zag Saul niet meer tot de dag zijns doods toe; evenwel droeg Samuël leed om Saul" (1 Sam. 15:35). Wat gebeurde er toen?

Nu komt het wat ik jullie zeggen wil. "Toen zeide de HEERE tot Samuël: Hoe lang draagt gij leed om Saul, die Ik toch verworpen heb?" En van die tijd afweek de Geest Gods van Saul, en een boze geest verschrikte hem.

Is het nu niet duidelijk, dat van die tijd af voor Saul de genadetijd voorbij was? En toch leefde hij nog tot zijn dood onder de algemene genade, want hij had gezondheid, voedsel en allerlei voorrechten, maar hij kon niet meer bekeerd worden.

Zo is het ook met alle mensen die de zonde tegen de Heilige Geest gedaan hebben. Ze leven tot hun dood onder de algemene genade. Maar de tijd der genade is voor hen voorbij, er is geen hoop voor dat ze ooit bekeerd kunnen worden.

't Is vanmiddag de tijd niet om over de zonde tegen de Heilige Geest te spreken. Jullie moeten niet denken, dat al zou iemand zeer goddeloos leven, hij dan tegen de Heilige Geest gezondigd heeft en nooit meer bekeerd kan worden. O nee. De mensen die waarlijk die onvergeeflijke zonde gedaan hebben, worden nooit meer zaligmakend overtuigd in hun consciëntie en als ze ook nog eens voor hun dood geloven dat ze het gedaan hebben, is hun einde wanhopig. Zij hebben met opzet de Heilige Geest gelasterd, wetende dat Hij de Heilige Geest is. Zoals bijvoorbeeld Ananias en Saffira, ze waren overtuigd dat ze opzettelijk logen, maar ze wilden de Heilige Geest beproeven of Hij weten zou, voor hoeveel geld ze het land verkocht hadden. Dat was een vreselijke zonde. Daarom zei Petrus, die door de Heilige Geest in hem dat wist: "Wat is het, dat gij onder u hebt overeengestemd te verzoeken de Geest des Heeren?"

Jullie begrijpen wel, dat dit heel iets anders is dan gewoon in de wereld in allerlei zonden te leven die toch (al zijn ze zwaar) vergeeflijk zijn. Voor de grootste zondaren is het toch nog de tijd der genade, want daar we van Gods besluit niets weten eer het geopenbaard is, zou ieder die de zonde tegen de Heilige Geest niet gedaan heeft onder de algemene genade toch bekeerd kunnen worden.

In de hel zal die algemene genade niet wezen. Je moet niet denken dat de duivel het een mens gunt, o nee.

Zelf heeft hij ze niet, daarom gunt hij ze ons ook niet. Hij deelt niet in de vruchten van Christus' verdiensten, zoals de schepselen op aarde. 't Is voor hem, direct na zijn eerste zonde, voor eeuwig onmogelijk gebleven om hersteld te worden.

Onthoud dus altijd, jongens en meisjes: ook de algemene genade hebben we niet verdiend, 't is een gift om Christus' verdienste, maar: 't is een gift alléén in de tijd, tot aan de dood; je kunt er niet door zalig worden. Wat zou ons nu betamen?

Om ze te erkennen.

"k Heb twee mensen, een man en een vrouw gekend. De vrouw werd door God bekeerd en haar man bleef onbekeerd. Toch bleef die man door de algemene genade bewaard om niet vijandig op zijn vrouw te worden. Hij had alles gezien wat met haar gebeurd was en was onderworpen. Ging ook mee naar de kerk en Gods volk en las in de Bijbel en andere goede boeken, precies eender als zijn vrouw.

Op het laatst werd hij ziek, en moest sterven, en toen hij een dag voor zijn dood geloofde dat hij ging sterven, riep hij zijn vrouw en zei: "Vrouw, nu heeft God jou bekeerd, en ik ben onbekeerd gebleven. Ik heb met je gegeten en gedronken, ben naar de kerk en naar Gods volk geweest, maar nu moet ik sterven, en ga voor eeuwig verloren, want ik lig rechtvaardig in Adam verdoemelijk voor God."

Die man was van alles zo helder overtuigd door het historisch geloof, dat hij het alles wist, maar het was nooit tot in zijn hart doorgedrongen. Even later zei hij nog: "Geef me nog eens één slokje koud water, vrouw, want dat kan ik nu nog krijgen door de

algemene verdiensten van Christus, in de hel zullen de vruchten van die verdiensten niet meer zijn."

Zó helder was die arme man van alles overtuigd! Maar helaas, het was ook alleen maar overtuiging, en hij had nooit zich als zondaar voor God leren kennen.

Dat is dus iets gezegd over de algemene genade.

Nu vraagt Hellenbroek: *Wat is Gods barmhartigheid?*

Antwoord: *Die goedheid Gods omtrent de ellendige uitverkoren zondaar, waardoor Hij hem dagelijks wederom herstelt in de genadestaat, door de Middelaar Jezus Christus.*

Hoe is het nu eigenlijk mogelijk dat God barmhartig zijn kan en tegelijk ook rechtvaardig blijven? Stapt Hij nu zo maar over die rechtvaardigheid heen, en ziet voor de uitverkorenen bij wijze van spreken wat door de vingers?

We hebben telkens al gezegd bij de vorige vragen, dat God alleen voor hen genadig en barmhartig zijn kan, omdat er aan Zijn rechtvaardigheid door Christus voldaan is. Daardoor kan Hij hen ééns barmhartig zijn, door hen uit de drievoudige dood op te halen, maar daardoor kan Hij hen ook dagelijks wederom vernieuwen in de genadestaat, zoals ons antwoord zegt.

Zou nu Gods barmhartigheid hetzelfde betekenen als Zijn lankmoedigheid?

Nee, want de barmhartigheid strekt zich in Christus alléén uit over de uitverkorenen, maar de lankmoedigheid gaat over alle mensen.

De lankmoedigheid Gods is die goedheid, waardoor Hij de welverdiende straf uitstelt om de uitverkorenen tot bekering te brengen en de verworpenen te overtuigen. Dit antwoord bewijst hij uit Romeinen 2:4: Of veracht gij de rijkdom Zijner goedertierenheid en verdraagzaamheid en lankmoedigheid, niet wetende dat de goedertierenheid Gods u tot bekering leidt?"

God is (door onze moedwillige ongehoorzaamheid) vrij van alle mensen, maar Hij maakt Zich ook weer vrij. Daarom is het niet onrechtvaardig dat gehele stammen van wilde volkeren, heidenen, die nooit van God gehoord hebben, verloren gaan, omdat de Heere vrij is van de mens. Maar wat denken jullie, voor wie zou het oordeel zwaarder zijn, voor de blinde heidenen, die nooit Gods Woord hadden, of voor de Joden en ons, zogenaamde christenen, die onbekeerd sterven?

De heidenen gaan verloren om de straf der zonde, maar wij zullen verloren gaan om de zonde van het ongeloof, omdat ons het Evangelie ter verlossing aangeboden is. En als we het niet hebben willen geloven, zal het oordeel des te zwaarder zijn.

Komt het niet helder uit dat God almaar de welverdiende straf uitstelt, en tijdens dat uitstel Zijn uitverkorenen tot bekering brengt en de verworpenen overtuigt?

Jullie zijn nog jong, maar zeg nu eens eerlijk de waarheid: heb je nooit gemerkt hoe de consciëntie waarschuwde als je kwaad gedaan had? Ik weet haast zeker dat allen die hier zijn wel eens een waarschuwing gehad hebben, is het niet? Soms door vader of moeder, of onder een preek, of als je eens ziek was, dat de consciëntie zelf je toesprak. En al die kloppingen laat God nog doen om Zich vrij van ons te maken. Net als iemand die op een gesloten deur heel lang klopt en zegt: *Doe toch open, laat mij binnen!*"

Och, jongens en meisjes, laat je nu de Heere altijd maar staan en zul je nooit naar Hem luisteren, loop je over de overtuigingen en waarschuwingen heen, en probeer je de kloppende consciëntie tot zwijgen te brengen, door steeds door te zondigen? Ik weet wel dat we zelf nooit de deur van ons hart kunnen opendoen, dat bedoel ik ook niet. De bekering gaat van God en niet van een mens uit. Maar toch kan de Heere rechtvaardig zeggen: "Ik heb geroepen, en gij hebt geweigerd te antwoorden." Want je wilt toch niet ook, is het zo niet? Mocht Hij Zelf je eens leren roepen: "Heere, bekeer mij, zo zal ik

bekeerd zijn, trek mij, dan zal ik U nalopen!"

En zijn er sommigen onder ons, die wel eens overtuigd zijn? Soms schreien over hun zonden en in het eenzame bidden?

Mocht je bewaard worden om niet als het ware van het water in het vuur te springen. Vandaag schreien tegen de zonde en morgen het vuur der zonde zoeken. Bidden tegen de zonde en dan weer zondigen tegen het gebed. Want, hoe zwaarder de overtuigingen in je consciëntie zijn, hoe zwaarder het oordeel wezen zal als je ze zoekt te verdoven. O, luister toch maar niet langer naar de stem van die verleider en je eigen hart. Nu probeert de duivel om je overal van af te trekken en stelt je de wereld en het jonge leven aanlokkelijk voor. Maar geloof niet dat hij er iets van meent. Weet je wat hij zeggen zal als je straks onbekeerd gestorven bent? (bij wijze van spreken): "Wel, jongen of meisje, waarom heb je zo trouw naar me geluisterd? Je wist toch dat ik een leugenaar was?" Hij zal om je lachen en met je spotten en zeggen: bent toch dikwijls genoeg gewaarschuwd, waarom heb je dan zo trouw mijn zin gedaan?"

O, als het gebeuren moest dat je verloren ging, zal je om dit uurtje, dat je hier doorgebracht hebt, moeten denken en zal het je tot een verwijt worden!

Ik hoop en wens niet dat je er komt, o nee, en met onderwerping aan Gods wil mag ik om je behoudenis bidden en zal dat zeker ook doen. Toch moet ik jullie waarschuwen, dat dit de lankmoedigheid Gods is om niet alleen de uitverkorenen tot bekering te brengen, maar óók de onbekeerden te overtuigen, zodat ze nooit kunnen zeggen: "We hebben het niet geweten."

Alles wat je hier liever niet hoort, zul je daar eeuwig horen en wat je hier niet verlangde te weten, zul je daar eeuwig weten, want je moet niet denken dat er in de hel geen kennis zijn zal! Er zal een heldere kennis zijn van de rechtvaardigheid Gods en de schuld des mensen. Juist dát zal de worm uitmaken die niet sterft; die wetenschap zal altijd in wroeging knagen, daarbij zal het vuur van Gods toom nooit meer uitgeblust worden.

Mocht je daarom deze dingen hier al weten, opdat die lankmoedigheid Gods je nog tot bekering bracht en je schuldige ziel, al is je lichaam nóg zo jong, verzoening vindt door Jezus Christus, die enige Naam die onder de hemel gegeven is.

We zullen nu tot besluit een Psalm zingen en eindigen.

*Welzalig hij, die in der bozen raad
Niet wandelt, noch op 't pad der zondaars staat,
Noch nederzit, daar zulken samenrotten,
Die roekeloos met God en godsdienst spotten;
Maar 's HEEREN wet blijmoedig dag en nacht
Herdenkt, bepeinst, en ijverig betracht.*

Psalm 1:1

6. Van de drie Personen

6 februari 1922

We zijn dan nu in ons vragenboekje gekomen aan het lesje der drie Goddelijke Personen.

Zouden hier drie Goddelijke Wezens mee bedoeld worden, of drie Goden?

Nee, er is maar één God in Wezen, doch in dat Goddelijk Wezen onderscheiden wij drie Goddelijke Personen, welke wij noemen: Vader, Zoon en Heilige Geest.

Nu hebben we in ons eerste lesje geleerd, dat we uit de natuur én uit de Heilige Schrift kunnen weten dat er een God is. Zouden we ook uit de natuur kunnen bewijzen dat er drie Goddelijke Personen zijn?

Nee, dat mogen we nooit doen. Sommige mensen en boeken willen het wel proberen. Ze zeggen: zoals in de natuur wortel, stam en takken één zijn, en water, sneeuw en ijs één zijn, zó zijn ook de drie Goddelijke Personen één.

Maar, ik waarschuw jullie dat je zoiets nooit nazegt. We mogen geen geschapen, eindige dingen in overeenkomst met het Goddelijke Wezen brengen. De Goddelijke Drie-eenheid is een verborgenheid niet tegen, maar wel boven de natuur, hebben we geleerd.

Waaruit mogen we het dus wel bewijzen?

Uit Gods heilig Woord, dat is steeds de beste bewijsgrond.

Eer dat we nu gaan spreken, hoe Gods Woord het ons leert, wil ik de gedachten van jullie zelf eens weten. Je bent nog wel jong, maar we zijn dit uurtje toch bij elkaar om te leren, nietwaar, dus mag je gerust je eigen gedachten zeggen.

Zouden de drie Goddelijke Personen baven elkaar staan in waarde of macht? Zoals ik bijvoorbeeld deze drie strepen boven elkaar zet: dat de Vader hoger is dan de Zoon, en de Zoon hoger dan de Heilige Geest, wat denken jullie ervan?

Nee, dat is volstrekt niet zo, en dat mag je jezelf ook nooit voorstellen. Weet je wat je over de Drie Goddelijke Personen eens lezen moet?

De geloofsbelijdenis van Athanasius. Die man leefde in het jaar 333 na Christus en was bisschop in Alexandrië. Lange tijd is die stad de hoofdstad van Egypte geweest. 't Zou te lang duren de hele geloofsbelijdenis op te zeggen. Als je vanavond thuiskomt moet je het maar eens lezen. Het staat achter in de Psalmboeken; onder andere zegt hij:

Het algemeen geloof is dit: dat wij den Enigen God in de Drieheid, en de Drieheid in de Eenheid eren; zonder de Personen te vermengen, of het wezen, de zelfstandigheid, te delen.

Want de Persoon des Vaders is een ander, die des Zoons is een ander, die des Heiligen Geestes is een ander; maar de Vader en de Zoon en de Heilige Geest hebben één Godheid, gelijke eer, en gelijke eeuwige heerlijkheid.

De Vader is ongeschapen, de Zoon is ongeschapen, de Heilige Geest is ongeschapen; de Vader is eeuwig, de Zoon is eeuwig, de Heilige Geest is eeuwig;

En in deze Drieheid is niet eerst, of laatst; niet meest, of minst; maar de ganse drie Personen hebben gelijke eeuwigheid, en zijn elkander alleszins gelijk.

Alzo is ook de Vader God, de Zoon God, de Heilige Geest God; en nochtans zijn het niet drie Goden, maar het is één God; alzo is de Vader Heere, de Zoon Heere, de Heilige Geest Heere; en nochtans zijn het niet drie Heeren, maar het is één Heere.

Zo heeft die oude bisschop uit de tijd der eerste christenen ons duidelijk gemaakt, dat de drie Goddelijke Personen nooit van elkaar te scheiden zijn. Maar zouden ze ook niet

te ónderscheiden zijn? Jullie begrijpen toch het verschil wel tussen dingen, die geheel van elkaar afgescheiden zijn, of dingen, die bij elkaar horen, maar alleen ónderscheiden zijn? We kunnen uit een gebed van de Heere Jezus duidelijk het onderscheid in de Goddelijke Personen opmerken. In Johannes 14:16 zegt Hij: "En Ik zal de Vader bidden en Hij zal u een andere Trooster geven."

Hier spreekt Jezus dus tot de Vader over de Heilige Geest.

Jezus bad. Wie aanbad Hij? De Vader. En waaróm bad Hij? Om de Trooster, dat is de Heilige Geest. Hier zijn de Goddelijke Personen dus duidelijk te onderscheiden.

Hellenbroek vraagt: *Hoe bewijst men de Drie-eenheid uit de Heilige Schrift?*

Antwoord: Beide uit teksten van het Oude en Nieuwe Testament worden de drie Personen uitdrukkelijk genoemd, in Psalm 33:6: "Door het Woord (tweede Persoon) des HEEREEN (eerste Persoon) zijn de hemelen gemaakt en door de Geest Zijns monds (derde Persoon) al hun heir." En in het Nieuwe Testament wordt in Mattheus 28:19 letterlijk gezegd: "Gaaf dan henen, onderwijst al de volken, dezelve dopende in de Naam des Vaders en des Zoons en des Heiligen Geestes; lerende hen onderhouden alles wat Ik u geboden heb."

In Personen zijn ze dus waarlijk drie, hoewel ze in wezen één blijven. Toch is die onderscheiding uit het Nieuwe Testament veel duidelijker dan onder het Oude. In de teksten, uit het Oude Testament aangehaald, ligt het wel in, maar de Personen worden er niet letterlijk in genoemd. Daarom werd het Oude Testament ook gezegd schaduwachtig te zijn.

Justus Vermeer zegt in een van zijn boeken: 't Was voor de mensen die onder de oudtestamentische bediening leefden met zijn vele offers en allerlei plechtigheden, die ze nauwgezet volbrengen moesten, of ze een zware lantaarn droegen, zodat ze gebukt gingen onder de last van die grote lantaarn. Zeker heeft een groot deel der Joden onder het Oude Testament, op 't laatst die uitvoerige ceremoniën een zware taak gevonden en wisten ze nog ternauwernood de betekenis waar het op zag. Maar bij wijze van spreken zullen er enkelen geweest zijn, die eindelijk de lantaarn eens neerzetten en er in keken. Als ze dan goed keken, zagen ze toch dat er een lichtpuntje in was; en de levendigen, die geloofden dat al die schaduwdiensten op Christus zagen, waren als zij, die licht in de lantaarn bemerkten. Dan namen ze de zware last weer moedig op en gingen verder. Zo is dan uit het Oude Testament wel de Drie-eenheid, en voornamelijk Christus te kennen. Hoewel het slechts sterrenlicht is, in vergelijking van het heldere zonlicht onder het Nieuwe Testament. De Heere zei Zelf tot Mozes in Exodus 6:2: "Ik ben aan Abraham, Izak en Jakob verschenen als God de Almachtige, doch met Mijn Naam HEERE ben Ik hun niet bekend geweest."

Toch kan de Drie-eenheid beide zowel uit het Oude als Nieuwe Testament bewezen worden.

Nu wordt er gevraagd: Zijn ze dan als Personen onderscheiden? Antwoord: Ja, door hun persoonlijke eigenschappen of wijze van bestaan.

En wordt er verder verklaard: De personele eigenschap van God de Vader is, dat Hij als Vader is van Zichzelf.

De personele eigenschap van de Zoon is, dat Hij gegenereerd is van de Vader, Psalm 2:7: "Ik zal van het besluit verhalen, de HEERE heeft tot Mij gezegd: Gij zijt Mijn Zoon, heden heb Ik u gegenereerd."

De personele eigenschap van de Heilige Geest is, dat Hij uitgaat van de Vader en de Zoon, Johannes 15:26: "Maar wanneer de Trooster zal gekomen zijn, Die Ik u zenden zal van de Vader, namelijk de Geest der waarheid, Die van de Vader uitgaat, Die zal

van Mij getuigen."

Dit worden de *personele* eigenschappen genoemd, omdat zij niet aan het gehele Wezen maar elk alleen, aan één Persoon eigen zijn.

Van de Vader, also genoemd als eerste Persoon in het Goddelijk Wezen, wordt gezegd, dat Hij als Vader is van Zichzelf. Dat is, niet door schepping, niet door een ander, maar van Zichzelf is Hij zonder begin van voren en zonder einde van achteren. De Zoon echter wordt gezegd te zijn gegenereerd van de Vader, hetwelk helder bewezen wordt uit Psalm 2:7.

Maar nu moeten jullie nog eens zeggen of er geen tegenstrijdigheid in Gods Woord over dit punt is.

Er wordt gevraagd: Wanneer is de Zoon van de Vader gegenereerd?

Antwoord: Van eeuwigheid, Spreuken 8:24: "Ik was geboren als de afgronden nog niet waren."

Vinden jullie nu ook niet, dat dit antwoord in strijd is met het vorige, waar gezegd wordt: "Heden heb Ik u gegenereerd"? Van eeuwigheid, als de afgronden nog niet waren, is toch heel iets anders dan: "Heden", is het niet?

Hellenbroek geeft ons hier de oplossing van. Hij zegt: *In God is niet dan een eeuwig en onveranderlijk "heden"*.

Hoe zouden we het nu wel verstaan moeten, dat de tweede Persoon de Zoon van God de Vader is?

Dit is een verborgenheid, wel niet tegen, maar toch ver boven de natuur en voor ons eindig, menselijk verstand, onmogelijk te vatten. Toch, al kunnen we het niet begrijpen, geloven we op grond van Gods Woord dat het zo is. Johannes de Doper zei: "Niemand heeft ooit God gezien, de eniggeboren Zoon, Die in de schoot des Vaders is, Die heeft Hem ons verklaard" (Joh. 1:18). De Vader deelt van eeuwigheid tot eeuwigheid hetzelfde Goddelijk Wezen aan de Zoon mee. Hij "is het Beeld des onzienlijken Gods", zegt Paulus in Kolossenzen 1:15, "de Eerstgeborene aller creatuur." En in Kolossenzen 2:9 zegt hij: "Want in Hem (dat is in Christus) woont al de volheid der Godheid lichamelijk."

Nu vraagt Hellenbroek: Is Hij dan niet eerst Gods Zoon geworden door Zijn geboorte uit Maria of door Zijn Middelaarsambt?

Nee, zegt hij, Hij was al vooraf Gods Zoon.

Naar Zijn Goddelijke natuur is Hij gegenereerd. God uit God, op een voor ons onbegrijpelijke wijze, maar naar Zijn menselijke natuur is Hij verordineerd. Genereren is: *gelijk brengt gelijk voort*, dat wil zeggen, dat de Vader van eeuwigheid tot eeuwigheid Zijn Wezen aan de Zoon mededeelt. Wat Zijn personele eigenschap als Gods Zoon betreft, dat is Zijn Goddelijke generatie, is niet uit de wil (alleen) maar ook uit het Wezen des Vaders. Maar, wat Zijn *menselijke* natuur betreft, daartoe is Hij van eeuwigheid verordineerd en heeft die in de tijd aangenomen.

Dit zijn voor jullie moeilijke stukken, maar al is het, dat je het niet alles bevatten kunt, toch wil ik er iets van zeggen. Probeer het te onthouden, misschien als je ouder geworden bent, dat je er nog profijt van hebben mag. Boven alles wens ik dat God deze verborgenheden eens in je hart ging leren, dan zou je ze zeker door het geloof aannemen en zou het stof tot aanbidding en verwondering geven.

De personele eigenschap van de Heilige Geest is, dat Hij uitgaat van de Vader en de Zoon. We hebben zo-even gezegd dat er door deze personele eigenschappen niet

verstaan moet worden dat de Zoon of de Heilige Geest minder is dan de Vader, dus zullen we dit niet herhalen. 't Is duidelijk uit Gods Woord te bewijzen, dat de Heilige Geest van de Vader en de Zoon uitgaat. Jezus zegt in Johannes 15:26: "...namelijk de Geest der waarheid, Die van de Vader uitgaat", enz. En dat Hij niet alleen van de Vader, doch ook van de Zoon uitgaat is duidelijk, doordat Hij steeds de Geest van Christus genoemd wordt, onder andere Galaten 4:6: "En overmits gij kinderen zijt, zo heeft God de Geest Zijns Zoons uitgezonden in uw harten, Die roept: Abba, Vader."

Over dit punt is al spoedig ná de tijd van de apostelen een groot verschil van mening ontstaan tussen de Oosterse en Westerse Kerk. Jullie weten dat Paulus en de andere apostelen overstaken om ook in Europa Christus te gaan prediken. Zo werden er dus ook in het westen gemeenten gesticht, die de eerste christengemeenten vormden, in verband met de gemeenten in Palestina. In ruime zin werden de gemeenten in Europa de Westerse Kerk genoemd, en bleef het deel der gemeenten in en rond Jeruzalem de Oosterse Kerk.

Nu kregen de gemeenten onder elkaar verschil over dit punt: het ene deel zei: "De Heilige Geest gaat uit van de Vader en van de Zoon." Maar het andere deel zei: "De Heilige Geest gaat uit van de Vader en getuigt van de Zoon."

Het is zo ernstig geworden, dat ze zelfs op de Synode niet bij elkaar konden komen, en er kwam over dit punt tussen de beide kerken een scheiding.

Toch hadden ze beide gelijk, en was het alleen een misverstand. Duidelijk is het uit Gods Woord, dat de Heilige Geest uitgaat van de Vader en de Zoon wat Zijn personele eigenschap of wijze van bestaan betreft, zo we uit de aangehaalde teksten bewezen hebben. Maar, wat Zijn Goddelijke werking betreft, is het duidelijk dat Hij uitgaat van de Vader, maar getuigt van de Zoon, want dan zegt Hij in Johannes 15: "Maar wanneer de Trooster zal gekomen zijn, Die Ik u zenden zal van de Vader, namelijk de Geest der waarheid, Die van de Vader uitgaat, Die zal van Mij getuigen."

Beide is het dus waarheid, alleen het moet onderscheiden, elk op zijn plaats verstaan worden. Is het niet duidelijk zichtbaar in de wereld dat de Heilige Geest van de tweede Persoon gaat getuigen in Zijn Goddelijke bearbeiding in de harten der uitverkorenen?

Jullie weten historisch, met je verstand, dat aan elk der Goddelijke Personen een apart werk toegekend wordt, nietwaar?

Zo wordt gezegd dat:

1. de uitverkiezing het werk des Vaders van eeuwigheid is (hoewel niet afgescheiden van de Zoon en de Heilige Geest),
2. de verlossing het werk van de Zoon, en
3. de toepassing, het werk van de Heilige Geest.

Zo gaat dan de Heilige Geest, op last van de Vader, getuigen in de wereld. Die Goddelijke Geest kan men niet zien met onze natuurlijke ogen, noch met lichamelijk gevoel gewaarworden, en toch doet Hij zeker en onweersaanbaar Zijn Goddelijk werk in de harten van uitverkoren zondaars Hij overtuigt hen ernstig van de gruwelijkheid der zonde en van het rechtvaardig oordeel Gods, en ook: van de enige weg des levens, dat is in Jezus Christus.

't Is vanmiddag de tijd niet om bijzonder over het werk van de Heilige Geest te spreken, ons lesje handelt nu over de drie Goddelijke Personen. In kort zeggen we er iets van. Want, al is boven alle dingen de inwendige, zaligmakende kennis van God in je hart het aller- noodzakelijkst, toch moet je de uitwendige kennis niet verwerpen. Wie weet wat God nog met je voorheeft. Hij zou het nog kunnen zegenen, ook zelfs in je latere leven.

En we komen dit uurtje toch bij elkaar om de Goddelijke waarheden te onderzoeken, is 't zo niet?

Vragen jullie vader of moeder, als je thuiskomt uit de catechisatie, wel eens wat je geleerd hebt, of onderzoeken ze nooit, wat je nu al of niet weet van de grondstukken des geloofs? Ik hoop toch van ja?

Als nu vanavond je vader eens vroeg:

Wel, Jan, ben je naar de catechisatie geweest?"

Ja, vader", zou je zeggen.

"En waar hebben jullie van geleerd vandaag?"

"Van de drie Goddelijke Personen, vader", zeg je dan.

"Zo, dat is een gewichtige les, Jan, wat heeft de dominee ervan verteld?" Als je vader dan bijvoorbeeld eens vroeg: "Kun je me bewijzen uit Gods Woord dat de Zoon en de Heilige Geest zowel God zijn als de Vader?" Wat zou je daarop antwoorden?

Als je nu goed opletterend je vragen geleerd had, zou je zeggen: "Wel, vader, dat zal ik u eens gauw vertellen.

1. Bewijs ik dat uit Hun Goddelijke namen.

2. Uit Hun Goddelijke eigenschappen.

3. Uit Hun Goddelijke werken, en

4. Uit Hun Goddelijke eer."

"Nu, Jan", zou vader dan zeggen, "dan wil ik eens luisteren. Vertel dan maar welke Goddelijke namen er aan de Zoon en de Heilige Geest gegeven worden."

Wie van jullie weet het? De naam van God wordt aan Jezus gegeven in 1 Johannes 5:20: "... en wij zijn in de Waarachtige, namelijk in Zijn Zoon Jezus Christus. Deze is de waarachtige God en het eeuwige Leven."

Ten tweede. De naam God wordt aan de Heilige Geest gegeven in Handelingen 5:3 en 4, waar Petrus zei: "Waarom heeft de satan uw hart vervuld dat gij de Heilige Geest liegen zoudt? (...) Gij hebt de mensen niet gelogen, maar Gode."

Dit is dan een bewijs wat hun Goddelijke namen aangaat.

Ook vinden wij in de Heilige Schrift Goddelijke eigenschappen van de Zoon en de Heilige Geest.

Hellenbroek noemt voor de tweede Persoon, de Eeuwigheid, Micha 5:1: "Wiens uitgangen zijn vanouds, van de dagen der eeuwigheid." En van de Heilige Geest wordt gezegd, dat Hij overalteenwoordig is, in Psalm 139:7: "Waar zou ik heengaan voor Uw Geest?" Ook uit deze Goddelijke eigenschap is het te bewijzen, dat Hij, mét de Vader en de Zoon waarlijk God is.

Verder wordt nog gezegd, dat Hun, met de Vader, Goddelijke werken en dus ook Goddelijke eer toegeschreven wordt. In de schepping en onderhouding van alles is het gehele Goddelijke Wezen openbaar, en niet slechts één of twee Personen. Psalm 33:6: "Door het Woord des HEEREN zijn de hemelen gemaakt en door de Geest Zijns monds al hun heil." Daarbij wordt ons geleerd, het gehele Goddelijke Wezen te aanbidden, er in te geloven, en in de Naam der drie Goddelijke Personen gedoopt te worden.

Waarom zou Hellenbroek zo breed over de bewijzen uitbreiden, dat de Heilige Geest en de Zoon zowel God zijn als de Vader?

Er zijn door alle tijden heen mensen geweest die dit loochenden. Ook zijn er geschriften waarin geleerd wordt dat de Heilige Geest geen dadelijk Persoon, doch alleen een kracht Gods is. Dit kan weerlegd worden uit Johannes 14:16, waar de Heilige Geest uitdrukkelijk een "ander" genoemd wordt, wat nooit zou kunnen als Hij alleen een "kracht" of "eigenschap" en dus geen wezenlijke Persoon was.

Jullie begrijpen wel hoe vreselijk het is te loochenen dat de Heilige Geest een Goddelijk Persoon is, en hoe de ganse leer der Drie-eenheid dan omvergeworpen wordt. Luister nooit naar zulke dwaalgeesten, kinderen, want op de zuivere leer van de drie Goddelijke Personen is alles gegrond wat het leven en de zaligheid aangaat.

Nu zal ik ook over de tweede Persoon iets noemen, wat jullie onthouden moeten. De tweede Persoon in het Goddelijke Wezen is:

1. Eenswezens met de Vader en de Heilige Geest.
2. Hij is de enige, eeuwige, waarachtige en natuurlijke geboren Zoon van de Vader.
3. Hij is van de Vader van eeuwigheid verordeneerd tot Zijn Middelaars- ambt.
4. Hij heeft in de volheid des tijds de menselijke natuur aangenomen, geworden uit een vrouw, geworden onder de wet.
5. Hij is de Immanuël: "God met ons", twee naturen verenigd tot de enigheid des persoons.

In deze vijf punten liggen gewichtige zaken opgesloten. Want soms worden door sommigen wel enige ervan geleerd, maar andere ontkend. Daarom moet je altijd in je latere leven opletten, of men in sommige punten niet afwijkt in de leer van de Goddelijke Personen. Calvijn heeft in zijn tijd deze leer moeten verdedigen tegen een prediker, die wel erkende dat Christus de enige Zoon van God was, maar loochende dat Hij de eeuwige was.

Als men in een van deze punten van Gods Woord afwijkt, heeft ons verder geloof geen waarde meer, want het is als een huis zonder fundament.

De tijd is veel te kort om alle dwalingen te behandelen die er ook over de Goddelijke Personen door de mensen geleerd worden. We zullen dit uurtje besluiten met de laatste vraag van onze les:

Is deze leer nodig tot zaligheid?

Antwoord: Ja, omdat men daardoor God recht leert kennen en verzoening zoeken met de Vader als Rechter, in de voldoening van de Zoon als Middelaar, door de werking van de Heilige Geest als Toepasser. Dit antwoord is niet in strijd met Gods Woord, want Johannes zegt in 1 Johannes 1:3: "Hetgeen wij dan gezien en gehoord hebben, dat verkondigen wij u, opdat ook gij met ons gemeenschap zoudt hebben en deze gemeenschap ook zij met de Vader en met Zijn Zoon Jezus Christus."

Hebben jullie wel eens opgemerkt, dat er doorgaans maar weinig over de Goddelijke Personen gesproken wordt onder de godsdienstige wereld?

Jullie zijn nog jong, misschien is het je niet opgevallen, je moet van nu af eens opletten hoe weinig nadruk er gelegd wordt, dat het nodig is om kennis met de drie Goddelijke Personen te maken.

Meestal wordt er steeds over een Heere Jezus tot de kinderen gesproken, in zondagsscholen en op de christelijke scholen, maar, wat moet een mens toch met een Heere Jezus doen als hij Hem niet als Middelaar nodig heeft? En wat moet ik met een Middelaar (of Borg) doen als ik niet weet dat ik schuld heb en tegen Wie ik gezondigd heb? Hoe moet ik dit alles te weten komen?

Dát is nu het werk van de Heilige Geest, om een mens eerst te leren tegenover Wie hij schuldig staat.

Twee maal in hun leven zullen Gods kinderen kennis met de drie Goddelijke Personen maken in hun onderscheiden werkingen.

In het eerste begin van de zaligmakende werking des Heiligen Geestes zal Hij hun de eerste Persoon ontdekken als een rechtvaardig Rechter, Die wraak zal oefenen tegen de zonde en billijk eist dat Zijn wet voldaan wordt. De Heilige Geest zal een uitverkoren

zondaar zó overredend overtuigen dat God rechtvaardig is en hij schuldig, dat hij niet anders toestemmen kan, of het is volkomen recht dat hij verloren gaat, ja, eigenlijk al verloren ligt, omdat wij in Adam reeds Gods wet overtraden.

Maar, als de Heilige Geest hem zó bewerkt en de zondaar zijn ellendestaat overgenomen heeft, ontdekt Hij ook de enige weg der verzoening: dat is Jezus Christus. Dit is dus de eerste kennismaking met de drie Goddelijke Personen.

Terwijl het gebeurt zal echter niet één mens dat met naam kunnen noemen, want als hij zfé kon, dat het het werk van de Heilige Geest was, zou hij gevaar lopen te gaan rusten eer hij verlost was. Nee, dat ligt voor hem bedekt, maar toch is het zo.

Als de Heere in Zijn soevereiniteit nu doorwerkt met zo'n ziel, leert hij, dat door de voldoening van Christus de Rechter verzoend is en God nu in Christus zijn Vader is. Dan past de Heilige Geest het werk van de tweede Persoon aan de ziel toe, en mag zij het door het geloof aannemen. In 't kort stip ik deze dingen aan, al is het dat je er de volle diepgang nu niet van vat, jongens en meisjes, onthoud toch deze waarheid: zonder voldoening door de Borg is verzoening met de Rechter niet mogelijk!

De Heilige Geest begint niet met het allereerst in 's mensen hart over een "lieve Heere Jezus" te praten, zo men tegenwoordig de kindertjes voorpraat. Nee, Hij zal overtuigen van zonde, gerechtigheid en oordeel. En na die ontdekking zal Hij de ziel pas een Leidsman tot Christus zijn. Wat zou men ook met Jezus moeten doen, als men niet gelooft schuldig te zijn?

Van harte wens ik dat de Heilige Geest jullie in je jeugd tot kennismaking met de drie Goddelijke Personen brengen mocht. Want dit is zeker: zonder door de derde Persoon kennis gekregen te hebben aan de eerste Persoon, zal er óók geen zuivere kennis van de tweede Persoon kunnen zijn.

Denk er toch aan, al ben je nog zo jong, je bent niet te jong om te sterven, dus ook niet om verloren te gaan, en daarom, ook niet: om bekeerd te worden!

Wat zou het een voorrecht zijn, als de Heilige Geest vandaag nog in je hart ging werken, zaligmakend, tot je eeuwig welzijn. Dan zou je zeker gewaarworden dat je niet alleen een vreemdeling van God, maar ook een tegenstander tegen God bent. En dat er zonder voldoening nooit verzoening meer mogelijk is.

Een mens van nature wil verdienen wat hij krijgen moet, en begrijpen wat hij geloven moet! Dat komt omdat hij geen waarachtige kennis van de Goddelijke Personen heeft.

Nu is er zonder God nooit meer plaats voor God in ons hart. Die plaats moet Hij eerst Zelf maken, en maakt dat ook door de Heilige Geest in het hart van elke uitverkorene.

Maar, wat zouden jullie denken, als het eens gebeurde dat de Heere door Zijn Geest in je kwam werken, zou Hij je gewillig of onwillig vinden?

Mij dunkt dat sommigen onder jullie denken, dat ze toch wel graag bekeerd willen worden, en dus de Heere wel meewerken zouden als Hij kwam, is 't zo niet?

Wat zou je dat tegenvallen als het gebeurde. Je zou moeten leren dat je niet alleen een dood zondaar of zondares was, maar ook vijandig en tegenstrijdend.

Dat is juist het geheim dat alleen Gods volk leren zal: als vijanden met God verzoend, door de dood Zijns Zoons.

Door vrije genade zou het Drie-enig Goddelijk Wezen ook jullie dat kunnen leren. Dat zij zo.

7. Van Gods besluiten en de predestinatie

20-27 februari 1922

We zullen vanmiddag over zeer gewichtige onderwerpen moeten spreken, dat is, over Gods besluiten en de predestinatie ofvoorverordineren.

Bij de lesjes over de eigenschappen Gods en de drie Personen, hebben we al gezegd, dat we de eigenschappen nooit van God kunnen scheiden, maar ze alleen in God onderscheiden. Ook hebben we geprobeerd jullie duidelijk te maken dat de drie Goddelijke Personen niet van elkaar te scheiden zijn, maar dat het één, eeuwig Goddelijk Wezen is, dat in Vader, Zoon en Heilige Geest onderscheiden wordt. Zo is het ook onmogelijk om Gods besluiten enigermate van God te onderscheiden. Want, *zij zijn de besluitende God Zelf*, zoals Zijn verstand en wil zich uitlaten tot het bepalen der dingen buiten Hem. Daar God nu niet alleen een enig en Drie-enig God is, maar ook een eeuwig God, zonder begin en zonder einde, en Zijn besluiten niet van Hem kunnen onderscheiden worden, maar Hij Zelf de besluitende God is, zo is het vanzelfsprekend, dat al Gods besluiten ook van eeuwigheid zijn. Dat is toch duidelijk, nietwaar?

Wie kan mij uit Gods Woord bewijzen, dat al Gods besluiten, zonder onderscheid, van eeuwigheid af al genomen zijn?

Antwoord: Handelingen 15:18: "Gode zijn al Zijn werken van eeuwigheid bekend."

Dit is een duidelijk bewijs! Jullie weten wel, ons geloof moet zijn grondslag in de Heilige Schrift hebben. Hellenbroek gaat er in voor, om steeds de Bijbel als richtsnoer aan te geven.

Nu vraagt hij: Waarover gaan Gods besluiten? Over veel dingen? Over sommige dingen, of uitsluitend over alle dingen?

Paulus geeft ons hier, door de Heilige Geest, een antwoord op in Efése 1:11: "Wij, die tevoren verordineerd waren naar het voornemen Desgenen, Die alle dingen werkt naar de raad van Zijn wil."

Gods besluit wordt hier dus "de raad van Zijn wil" genoemd, en de Heilige Geest leert ons, dat Hij alle dingen daarnaar werkt, niets kan er van worden uitgesloten.

Gods kinderen zullen die eeuwige besluiten leren aanbidden en bewonderen als volmaakt vrije, maar ook alwijze besluiten. De apostel had dat geleerd en riep daarom in Romeinen 11:33 uit: "O diepte des rijkdoms, beide der wijsheid en der kennis Gods! Hoe ondoorzoekelijk zijn Zijn oordelen en onnaspeurlijk Zijn wegen."

Zou er ook aan die wijze, eeuwige, vrije besluiten wel ooit iets te veranderen zijn? Jullie hebben over "de eigenschappen" geleerd dat de "onveranderlijkheid" een onmededeelbare eigenschap van God is. En daar Gods besluiten nu ook Zelfde besluitende God zijn, zou er in die besluiten dan wel verandering kunnen komen?

Dat is onmogelijk, nietwaar, want dan zou God Zelf moeten veranderen. Daarom zegt de Heere in Jesaja 46:10: "Mijn raad (dat is: Mijn besluit) zal bestaan, en Ik zal al Mijn welbehagen doen."

We hebben in het lesje over de onveranderlijkheid Gods al gezegd: soms wordt er aan God berouw toegeschreven over hetgeen Hij gedaan heeft, bijvoorbeeld in Genesis 6:6: "toen berouwde het de HEERE, dat Hij de mens op de aarde gemaakt had."

Het schijnt dan, dat de Heere toch wel veranderlijk is; dus Zijn besluit ook?

Nee, dat is geen berouw in Zijn eenmaal genomen besluit. Hellenbroek zei: Wij moeten Gods wil onderscheiden in een wil van Zijn besluit en een wil van Zijn gebod. En nu zal de wil van Zijn eeuwig besluit altijd, in alle dingen, onveranderlijk blijven.

Ook al gebeuren de zaken in de wereld soms zó, dat het tegen alle geopenbaarde wetten en bevelen inloopt, dan nog zal Zijn besluit in alles op de juiste tijd en plaats vervuld worden.

Dit onderwerp is voor zeer weinig mensen op de wereld een stuk van aanbidding. Alleen Gods volk, dat de Heere lief gekregen heeft boven alles, zal ook Zijn besluiten lief krijgen boven hun eigen wil, en er onder leren bukken, al zou schijnbaar alles tegen haar zijn.

Als nu alle dingen door God van eeuwigheid af besloten zijn, heeft God dan ook besloten, wie er zalig zal worden en wie niet?

Antwoord: Ja, dit besluit noemt men: predestinatie of voorverordinerings.

Dat er een uitverkiezing bestaat, is bewezen uit Romeinen 8:30: "Die Hij tevoren verordineerd heeft, deze heeft Hij ook geroepen", enz.

Het woord "predestinatie" betekent letterlijk: uitverkiezing, voorbeschikking of voorbestemming. Het besluit van de predestinatie is dus een besluit of een uitverkiezing van een zeker getal mensen die zalig zullen worden, tegenover anderen die niet zalig zullen worden. Zou deze uitverkiezing aan het Goddelijk Wezen in Zijn geheel, of aan één der Goddelijke Personen toegeschreven worden?

In de ruimste zin is de predestinatie een daad van het gehele Goddelijk Wezen, maar wat de orde Hunner werkingen betreft, wordt zij aan de Vader, dus aan de eerste Persoon, toegekend. Dit is duidelijk uit Eféze 1:4: "Gelijk Hij ons uitverkoren heeft in Hem." Met "Hij" wordt God de Vader bedoeld en met "Hem" Zijn Zoon Jezus Christus.

Deze uitverkiezing van de Vader, in de Zoon, wordt door de Heilige Geest toegepast aan de uitverkorenen. Vanzelfsprekend is nu, daar God eeuwig is en Zijn besluit eeuwig, dat de uitverkiezing ook eeuwig is, want het ligt alles in God, in Zijn besluit. Paulus laat er in diezelfde tekst ook op volgen: "Gelijk Hij ons uitverkoren heeft in Hem vóór de grondlegging der wereld." Dat is dus van eeuwigheid.

Nu doet Hellenbroek een zeer diepzinnige vraag. Jullie zullen het antwoord wel niet allen begrijpen denk ik, toch moet je proberen er de woorden van te onthouden.

Hij zegt: Hoeveel delen of daden Gods moet men in dat besluit aanmerken?

Antwoord: Twee delen. De verkiezing en de verwerping.

Is dat ook op Gods Woord gegrond?

Ja, 1 Thessalonicenzen 5:9: "God heeft ons niet gesteld tot toom (dat is dus verwerping) maar tot verkrijging der zaligheid" (dat is de verkiezing).

De verkiezing en de verwerping zijn dus twee daden, die uit Gods soeverein besluit naar buiten komen.

Maar de bewegende oorzaak van die daden wat is dat?

Hellenbroek vraagt dezelfde vraag in deze woorden: Wat is de reden, dat God de ene verkoren heeft, en de andere niet?

Antwoord: Alleen Gods vrij en soeverein welbehagen. Romeinen

9:18: "Zo ontfermt Hij Zich dan diens Hij wil, en verhardt die Hij wil." Nooit zal men een andere oplossing van deze vraag kunnen geven die overeenkomt met Gods Woord dan: Gods soevereine wil is het, dat er een verkiezing en een verwerping in Zijn heilig besluit ligt.

Men zou denken: komt dat nu wel met Gods deugd van barmhartigheid overeen, dat er een verwerping is? En aan de andere zijde: komt het wel met Zijn rechtvaardigheid overeen, dat Hij sommigen tot zaligheid uitverkoort?

Het antwoord op deze vraag moet je eens lezen in de 37 Artikelen des geloofs. In artikel 16, over de uitverkiezing, zegt Guido de Brès:

"Wij geloven dat, het gehele geslacht van Adam door de zonde des eersten mensen in verderf en ondergang zijnde, God Zichzelf zodanig bewezen heeft als Hij is, te weten: barmhartig en rechtvaardig. Barmhartig: doordien Hij uit deze verderfenis trekt en verlost degenen, die Hij in Zijn eeuwige en onveranderlijke raad, uit enkele goedertierenheid, uitverkoren heeft in Jezus Christus, onze Heere, zonder enige aanmerking hunner werken. Rechtvaardig: doordien Hij de anderen laat in hun val en verderf, waar zij zichzelf in geworpen hebben."

Wat is hier duidelijk in op te merken?

Dat zij, die eens zalig zullen worden, uit vrije genade, vloeiende uit Gods soevereine wil, om Christus' wil, zalig worden. En dat zij, die verloren blijven, om hun eigen zonde, Gods rechtvaardigheid zullen ondervinden.

Er ligt dus geen hardheid of onrechtvaardigheid in de verwerping, want, daar wij allen gezondigd hebben, had God met de grootste rechtvaardigheid, zonder hardheid, alle mensen kunnen laten verloren gaan.

Nu wordt er in Gods Woord over verscheidene verkiezingen gesproken.

Ik zal de voornaamste punten even zeggen, jullie moeten proberen die te onthouden, en ze mij opnoemen als ik er volgende week, zo de Heere ons spaart, naar vraag.

1. Jezus Christus is van eeuwigheid door God de Vader uitverkoren. Niet om God te zijn, of tweede Persoon in het Goddelijk Wezen, nee, dat was Hij reeds met de Vader van eeuwigheid.

Maar Hij is uitverkoren om een Middelaar tussen God en de uitverkorenen te zijn, en de twee partijen weer met elkaar te verzoenen. Het bewijs voor deze uitverkiezing is Jesaja 42:1: "Zie, Mijn Knecht, Die Ik ondersteun, Mijn uitverkorene."

2. De engelen zijn verkoren. Ze zijn geen God en geen mens, maar gediensstige geesten.

En waartoe is een deel van de engelen uitverkoren? Om zalig te worden?

Nee, want ze zijn zalig. Maar een deel van de engelen is gepredestineerd of verkoren om zalig te blijven, dat is: om staande te blijven, in tegenstelling met een ander deel, dat even goed en volmaakt geschapen was, maar dat niet gepredestineerd was. Dezen zijn door eigen vrije wil van goed geschapen engelen in de hemel, kwade duivelen in de hel geworden. Maar het deel van de engelen dat staande gebleven is en dat niet tegen God gezondigd heeft noemt men "uitverkoren engelen". Het bewijs hiervan is 1 Timotheüs 5:21: "Ik betuig voor God en de Heere Jezus Christus en de uitverkoren engelen", enz.

3. Is er een uitwendige verkiezing van volkeren. Israël was verkoren uit alle volken op de wereld, om alléén te wonen en een apart volk te zijn, uit welks geslachten de Messias zou geboren worden.

Volgt daaruit, dat alle Israëlieten ook uitverkoren waren om zalig te worden?

Welnee, dat leert de apostel ons anders. "Die zijn niet allen Israël, die uit Israël zijn", zegt hij in Romeinen 9:6. De uitverkorenen hebben het verkregen en de anderen zijn verhard geworden.

Toch was Israël als een volk van eeuwigheid boven alle volkeren uitverkoren. Het bewijs hiervan is Deuteronomium 7:6: "Want gij zijt een heilig volk de HEERE uw God verkoren, dat gij Hem tot een volk des eigendoms zoudt zijn uit alle volken, die op de aardbodem zijn."

4. Is er een ambtelijke uitverkiezing. Iemand kan verkoren zijn om op de wereld een ambt te bedienen en toch niet verkoren zijn om zalig te worden.

Duidelijk is dit in Saul. Hij werd door God aangewezen, opdat Samuël hem tot koning zalven zou.

Als je vanavond thuiskomt, moet je eens rustig de geschiedenis lezen in 1 Samuël 9 en 10. Dan zul je vinden dat Samuël tegen het volk zei (van Saul): "Ziet gij, wie de HEERE verkoren heeft? Want gelijk hij is er niemand onder het ganse volk" (1 Sam. 10:24).

Maar wat zijn staat voor de eeuwigheid betreft, was Saul geen uitverkoren vat, dat is later uitgekomen.

Ook met Judas was dat zo. De Heere Jezus zei: "Heb Ik niet u twaalf uitverkoren?" in Johannes 6:70.

Met deze uitverkiezing bedoelde Hij de ambtelijke verkiezing, om een taak op de aarde te verrichten. Dit had niets te maken met de uitverkiezing tot zaligheid, want de Heere laat erop volgen: "En één uit u is een duivel." Dit zei Hij van Judas Iskarioth, "want deze zou Hem verraden, zijnde een van de twaalfen" (Joh. 6:71).

5. Er is een verkiezing in het algemeen van de hele kerk Gods. In de ruimste zin zouden we dit kunnen noemen: het ganse erfdeel, dat Christus als loon op Zijn arbeid beloofd was. Al de uitverkorenen als één grote massa bij elkaar, was het loon van Christus, Zijn erfenis. Hij zegt in Psalm 2: "Ik zal van het besluit verhalen: de HEERE heeft tot Mij gezegd: Gij zijt Mijn Zoon, heden heb Ik U gegenereerd. Eis van Mij en Ik zal de heidenen geven tot Uw erfdeel, de einden der aarde tot Uw bezitting." Dit is een algemene uitverkiezing van de kerk in zijn geheel opgenomen.

En, hoewel het zeker waar is, dat dit zo is, wordt er toch veel verkeerd gebruik van gemaakt. Zelfs verschillende schrijvers en veel predikanten in onze dagen blijven in deze algemene uitverkiezing hangen. Zij zeggen: er is een bepaald getal door God uitverkoren; en dat is waar. Maar, nu gaan ze uit verschillende eigenschappen die zij bezitten (of menen te bezitten) besluiten, één van die uitverkorenen te zijn.

Bijvoorbeeld als men gedoopt is, een christelijke opvoeding heeft gehad, belijdenis gedaan heeft, ten Avondmaal gaat en uitwendig onberispelijk leeft, ieder het zijne geeft, enzovoort, dan besluit men uit zulke eigenschappen dat men wel tot die schare der uitverkorenen behoren zal.

Merk je wel, jongens en meisjes, het grote gevaar dat hierin schuilt? Het is een zekere waarheid dat Gods Kerk in het algemeen een grote schare uitverkorenen vormt, maar, weet je wat er behalve dat ook nog is? Nu is er

6. Een persoonlijke uitverkiezing. De Heere zegt: "Ik ken u bij name" (Ex. 33:17). Deze persoonlijke uitverkiezing is de troost van al Gods volk. Weten jullie waarom?

Al zou men nu met het historisch geloof geloven, dat God een volk uitverkoren heeft dat eenmaal zalig zou worden, maar, dat volk was over de hele aarde verspreid en er was alleen maar een grote massa zonder dat de namen der personen apart bekend waren, zou het voor een mens die zich ongelukkig gevoelde, en graag tot dat volk wilde behoren, geen troosteloze gedachte zijn dat er wel een volk, maar geen personen bij God waren uitverkoren?

Een levendig bekommerde en zoekende ziel zou zeggen: "Ach, Heere, dat U een volk uitverkoren hebt, geloof ik zeker, en dat dat volk gelukkig is ook; maar, Heere, zou U nu ook mij uitverkoren hebben, zou ik tot dat gelukkige volk behoren?" Dat zal de vraag van een levend gemaakt mens worden.

En zou men dat ooit te weten kunnen komen of men persoonlijk uitverkoren is? Wat denken jullie? Wie kan mij uit Gods Woord een bewijs voor de persoonlijke uitverkiezing geven?

Antwoord: Romeinen 9:13: "Jakob heb Ik liefgehad en Ezau heb Ik gehaat."

Hoor je het nu wel? Bij name staan ze allen in Gods Boek geschreven! Dat is voor Gods kinderen een bron van troost, een fontein van blijdschap, als ze door het geloof

mogen aannemen, dat ook hun naam persoonlijk bij die uitverkorenen is. Mocht het voor jullie ook eens van veel gewicht in je leven worden, om dat te weten te komen.

Misschien zitten er nu wel jongens of meisjes stil te denken: U hebt in het begin van deze les gezegd dat Gods besluit in verkiezing en verwerping even onveranderlijk is als God Zelf, dus is er toch niets meer aan te doen. Eigenlijk kan ik dan wel leven zo ik wil, want mijn lot is toch al beslist.

Ik kan begrijpen dat er zulke gedachten in je opkomen. Het is mijn bedoeling ook niet dat je bidden moet of God je uitverkiezen wil; dat zou dwaasheid zijn.

Stel voor, dat je bij iemand binnenkwam die hardop in zijn huis het gebed deed. En je hoorde die man vragen, heel ernstig en eerbiedig: "Heere, wilt U als 't U belieft vandaag de wereld eens scheppen..." Nu, je zou toch zeker bij jezelf denken, dat die man niet wel bij zijn verstand was, nietwaar? Want de wereld *is* geschapen Maar als er om onderhoud en krachten gevraagd werd, gezondheid of wijsheid, dat zou een geoorloofd gebed zijn.

Zo zou het ook dwaasheid zijn te vragen of de Heere je uitverkiezen wilde, want de uitverkiezing ligt onveranderlijk van eeuwigheid in God vast. Maar wel zou het een voorrecht zijn om uit de behoefte van je hart te leren vragen: "Heere, mocht ik weten of ik ook bij diegenen ben, die Gij gekend hebt!"

Door genade zou Hij je dat bekend kunnen maken. O, jongens en meisjes, nog nooit zou je zo diep in verwondering weggezonden zijn, als dat eens gebeurde. Een uitverkoren vat! Dat zegt toch wat.

De Heere had Paulus allang uitverkoren, beide tot apostel en tot zaligheid, eer hij nog als Saulus op aarde geboren werd. Hij wist er zelf niets van, en Ananias, al was hij reeds bekeerd, wist het ook niet. Ananias vond het een gevaarlijk werk om naar zo'n vijandige Saulus te gaan kijken; hij was schijnbaar bang dat de Heere Zich nu toch vergist had, want hij zei: "Heere, weet U toch wel, wat voor boze stukken die man gedaan heeft? Ik durf er niet naar toe!"

Maar de Heere stelde hem gerust en zei: "Ik weet 't wel, Ananias, wees maar kalm, en ga er gerust heen, want deze is Mij een uitverkoren vat." Toen boog Ananias voor de vrije genade en hij ging.

En is het niet helder in die Saulus van Tarsen uitgekomen dat hij een uitverkoren vat was? Niet alleen in de tijd om een ambtelijk werk te doen, maar ook voor de eeuwigheid.

Je moet in Romeinen 8 eens lezen, hoe diep hij kennis met de uitverkiezing gemaakt had. Dat hoofdstuk wordt wel eens *de gouden keten* genoemd, weet je waarom?

Omdat hij de ene gouden schakel aan de andere smeedt. Hij begint in de eeuwigheid met de eerste, hoor maar: Romeinen 8:29: "Want die Hij tevoren gekend heeft, die heeft Hij ook tevoren verordeneerd." (Jullie begrijpen, dat hij hier met dat "tevoren" de eeuwigheid bedoelt en met "verordineren" het uitverkiezen). Dat is dus de eerste schakel, in de eeuwigheid. "En die Hij tevoren verordeneerd heeft, deze heeft Hij ook geroepen."

Dat is de tweede schakel, maar nu is hij in de tijd. Hij bedoelt de ware zaligmakende roeping. "En die Hij geroepen heeft, deze heeft Hij ook gerechtvaardigd; en die Hij gerechtvaardigd heeft, deze heeft Hij ook verheerlijkt." Verheerlijkt, zegt hij, dus nu is hij wéér in de eeuwigheid, maar nu in de eeuwigheid waar geen tijd meer wezen zal!

Zie je wel, dat Paulus een gouden keten maakte? Hij smeedde schakel aan schakel, begon in de eeuwigheid, slingerde haar dwars door de tijd, zó naar de eeuwigheid,

zonder einde. Het ganse werk der zaligheid (had hij geleerd) lag in het Goddelijk Wezen, kwam uit het Wezen, werkt door het Wezen weer tot het Wezen.

En weet je wat voor Paulus nu het allergrootste wonder geworden was? Dat hij ook in die keten opgenomen was, dat ook zijn naam in dat Goddelijk besluit opgetekend stond! Dat werd het wonder.

Maar, ons uurtje is alweer om, we zullen niet verder over de predestinatie spreken, hoewel er nog zeer veel van te zeggen zou zijn. Want, zouden nu de uitverkorenen uit kracht van hun verkiezing wel hebben kunnen zalig worden?

Nee, dat kon nooit. Daar moest de raad des vredes voor tussenbeide komen. De uitverkiezing moest uitgewerkt worden en dat kon nooit zonder dat Christus die uitwerking op Zich nam. Zonder voldoening had er nooit verzoening kunnen volgen, hebben we verleden week gezegd. In het voornemen Gods, in het besluit van het Drie-enig Goddelijk Wezen, waren al de uitverkorenen reeds gerechtvaardigd en geheiligd in Christus. Maar, dat was in het besluit.

Nu is het nodig dat ze ook in de tijd door Christus gerechtvaardigd worden om te weten, dat ze het zijn.

Dit zullen we, zo de Heere ons spaart, in de volgende lesjes bespreken. Mocht de Heere je jonge harten door Zijn Geest eens onrustig maken of gemaakt hebben, dat je niet kon rusten eer je wist ook tot die vrijgekochten des Heeren te behoren. De duivel probeert je misschien wel eens wijs te maken dat je toch niet uitverkoren bent en er dus geen moeite voor hoeft te doen, maar denk erom, jongens en meisjes, dat probeert hij alleen om je steeds al verder en verder in de zonde weg te trekken. Als er zulke gedachten in je opkomen, hoefje nooit te denken dat ze van God zijn, want de Heere geeft zulke gedachten niet.

Als Gods Geest in je hart werkte, zou je zeker hier of daar wel eens op je knieën vallen en zeggen: "O, God, nu leef ik al veertien ofvijftien jaar op de wereld en zou ik nu tot mijn dood toe zonder U blijven leven?"

Zou ik nooit tot dit gelukkige volk behoren, dat weer met U verzoend is? Ach, Heere, mocht ik U toch weer leren kennen, ik ben U door de zonde kwijtgeraakt!"

Zie je, dát zou de stem van Gods Geest kunnen zijn! Maar nooit is de gedachte dat je niet uitverkoren bent (en dus maar door kunt leven) van God.

Denk er toch eens aan, hoe vreselijk het zal zijn als je steeds met lust en genot de zonde blijft zoeken! Juist door de zonde zijn we des doods schuldig geworden, en voel je nu zelf niet in je hart, dat je veel liever de zonde dient dan de zonde vliedt?

De duivel en je boos hart zeggen: le kunt er niets aan doen; als je een verworpene bent, word je toch nooit bekeerd." Maar zou een mens nu verloren gaan omdat hij niet uitverkoren is, of omdat hij de zonde boven God heeft liefgehad?

Ik denk toch van het laatste, geloven jullie ook niet?

Kan de Heere niet rechtvaardig zeggen: "Gij wilt tot Mij niet komen"? Als je consciëntie nog open is, zullen jullie mij dit allen moeten toestemmen. Van harte wens ik dat Hij in Zijn vrijmachtig welbehagen jullie ieder persoonlijk nog eens deed stilstaan en je bij je naam roepen, zoals Hij Saulus op weg naar Damascus deed. Ik weet zeker dat je ook, evenals hij, plat voor Hem zou neervallen, en zonder meer tegen te spreken alleen zou vragen: Wie zijt Gij, Heere?"

O, mocht dat eens waar zijn tot Gods eer, en tot nuttigheid van je enige, kostelijke ziel.

8. Van de schepping

6-12 maart 1922

In vervolg van de lesjes zal dus vanmiddag over de schepping gehandeld worden.

Verleden week hebben we nog enkele vragen over Gods besluiten geleerd, en in verband daarmee wordt er nu gevraagd: Voert God Zijn besluiten ook uit?

Antwoord: *Ja Hij, in de tijd door Zijn werken.*

Jullie weten, hoop ik, allemaal nog dat we in onze eerste les gezegd hebben: Gods werken in de tijd zijn tweërlei: 1. Zijn werken in de natuur, en 2. Zijn werken in de genade.

En Zijn werken in de natuur worden ook weer in tweeën onderscheiden, namelijk: 1. Het werk der schepping en 2. het werk der voorzienigheid.

Hier zien we dus een volgorde.

God heeft Zijn besluiten van eeuwigheid genomen, maar al die eens genomen besluiten gaat Hij in de tijd op verschillende manieren uitwerken.

Maar d' altoos wijze raad des HEEREN

Houdt eeuwig stand, heeft altoos kracht;

Niets kan Zijn hoog besluit ooit keren.

Zo was dan ook de uitvoering van het werk der schepping en der voorzienigheid in dat eeuwig besluit opgenomen.

Welke van die beide zou nu eerst geopenbaard moeten worden, denken jullie?

"Ik zal eerst een voorbeeld noemen, dan moeten jullie mij het antwoord zeggen.

Als er op de wereld een huis gebouwd is en het wordt door de eigenaar netjes onderhouden, dan heeft die man twee dingen gedaan. Ten eerste het huis gebouwd, en ten tweede het in goede staat gehouden. Maar wat was nu zijn eerste werk?

Het huis te bouwen, nietwaar? Want hij kon het niet onderhouden eer het er was.

Zo moest dan het werk der schepping ook vooraf gaan, anders had het werk der voorzienigheid nooit kunnen volgen. Want de voorzienigheid is de onderhouding, medewerking en regering van al het geschapene.

Nu wordt er gevraagd: *Wat is scheppen?*

Antwoord: *Door een almachtige daad van een enkele wil iets voortbrengen.*

De waarheid van dit antwoord is te bewijzen uit Openbaring 4:11: "Want Gij hebt alle dingen geschapen, en door Uw wil zijn zij en zijn zij geschapen."

Deze almachtige daad was niet het werk van een der Goddelijke Personen alleen, nee, de schepping is het werk van een Drie-enig God, zoals uit Psalm 33:6 duidelijk te lezen is: "Door het Woord des HEEREN zijn de hemelen gemaakt en door de Geest Zijns monds al hun heil." Wat de orde betreft, wordt gezegd dat de Vader in het werk der schepping op de voorgrond treedt, zoals dat van de Zoon in het werk der verlossing gezegd wordt, en van de Heilige Geest in het werk der heiligmaking.

In de ruimste zin genomen zeggen wij dus: de Drie-enige God heeft de wereld geschapen.

En wanneer heeft Hij dat gedaan?

"In den beginne", zegt Hellenbroek kort.

Dit antwoord sluit de eerste woorden van de Heilige Schrift in: "In den beginne schiep God de hemel en de aarde. De aarde nu was woest en ledig, en duisternis was op de afgrond, en de Geest Gods zweefde op de wateren. En God zeide: Daar zij licht, en daar werd licht."

Zo luiden de eerste drie verzen in Genesis 1.

We vinden hierin op vier vragen een antwoord.

1. Wie heeft alles geschapen? Antwoord: God.
2. Waaruit heeft Hij alles geschapen? Antwoord: Uit niets.
3. Waardoor heeft Hij het gedaan? Antwoord: Door Zijn almacht.
4. Waartoe heeft Hij het gedaan? Antwoord: Tot Zijn eigen heerlijkheid.

Er zijn heel veel mensen op de wereld, die niet willen geloven dat Gods Woord waarheid is, of al stemmen zij dit met hun mond wel toe, toch willen zij er een uitleg aan geven die met hun eigen denkbeelden overeenstemt.

Zo zullen jullie, als je ouder wordt, misschien ook wel eens horen of lezen, dat sommige geleerde mensen voorstellen: "Er is een eeuwig zwevende stof, en al die aparte delen of cellen zijn steeds maar gegroeid, al verder gegroeid, net zo lang tot er een vorm van plant of dier uit voortkwam. Die groei ging natuurlijk langzaam en duurde vele duizenden jaren. Steeds veredelde zich die stof, totdat het geworden is wat het nu is."

Als die mensen dan ook nog voorgeven aan Gods Woord te geloven, stellen ze de zes scheppingsdagen als zes tijdperken, die elk wie weet hoeveel honderden jaren geduurd hebben. En zo, zeggen ze, heeft God wel alles geschapen, doordat Hij de eerste stof schiep en verder alles liet groeien.

Jongens en meisjes, wellicht zul je in je leven veel dingen horen en lezen die in strijd zijn met alles wat je hier eenvoudig uit de lesjes van Hellenbroek leert. Maar bedenk, het is de zuivere leer, op Gods Woord gegrond, en probeer daar aan vast te houden, al is het met een historisch geloof. Laat je niet meeslepen met allerlei voorstellingen van mensen die niet in God geloven en de autoriteit van Zijn Woord in twijfel trekken.

De Heere zegt ons eenvoudig in Zijn onfeilbaar Woord: "In den beginne schiep God de hemel en de aarde", en dan volgen de feiten die Hij in de eerste zes dagen deed.

Is het uit de grote schepping alleen al niet duidelijk dat er een Schepper is?

Als we ergens komen waar een buitengewoon mooi gebouw staat, dan zullen we eerst enige tijd aandachtig dat pronkstuk staan bekijken, maar op het laatst zullen we vragen: "Wie is de ontwerper toch van dit prachtige bouwstuk?"

Dan zouden we direct respect krijgen voor de man, die zó'n werk maakte. Geloven jullie ook niet?

Zo moest de ganse schepping ons met eerbied en ontzag vervullen, omdat Hij als de Ontwerper en Uitvoerder alle eer van de schepping heeft.

Nu is het in de natuur voor de knapste bouwer nog onmogelijk iets te maken als hij geen bouwstof heeft.

Maar de grote Schepper schiep alles: "Uit niets." Dat was almacht. Paulus behoorde niet onder hen die zeggen dat er een eeuwig zwevende stof was, die na duizenden jaren tot een geheel werd. Nee, hij zegt in Romeinen 4:17: "En roept de dingen die niet zijn, alsof ze waren."

Hellenbroek zegt: Ten opzichte van de stof schiep God alles in één ogenblik, maar ten opzichte van de verdere schikking in zes dagen. Nu zal ik eens iets vragen. Toen God eenmaal het licht geschapen had, en elke dag weer iets anders erbij schiep, zou de aarde, met alles wat er op en in was, toen meegewerkt hebben in die schepping of tegengewerkt of net gebleven zo zij was; dat noemen we dus "lijdelijk". Wat denken jullie?

Meegewerkt heeft de wereld niet, en tegengewerkt ook niet; ze was een schepping, maar had zelf geen werkende kracht in voor of tegen.

't Was alles als leem in de handen van God als de grote Pottenbakker. Hij riep en het

was er, Hij gebod en het stond er.

"In den beginne", staat er. God Zelf was van eeuwigheid. Daar is dus nooit een begin aan geweest. Maar naar Zijn eeuwig besluit wilde Hij nu een 'tijd' maken. We zouden dus kunnen zeggen: in de beginne, toen God de tijd opende, en er een vervolg van maakte, dagen, nachten, licht, duisternis, enz. We zullen niet breed over alles spreken; daar is een uur veel te kort voor.

Het eerste wat Hij na hemel en aarde schiep, was het licht. Dat was noodzakelijk, want wat zou de verdere schepping geweest zijn als er geen licht was? Het is onbegrijpelijk voor ons nietig mensenverstand, wat het licht eigenlijk is, en toch: van hoeveel waarde is het, ook in de natuurlijke schepping.

Elke dag volgt nu iets anders: zon en maan, bomen en dieren enz. Maar, wat zou nu wel het allergrootste in de schepping geweest zijn, denken jullie?

Je moet eens nauwkeurig Genesis 1 en 2 lezen vanavond, dan zul je merken, dat vlak voor God het allergrootste werk schiep, Hij iets zegt wat Hij nergens eerder zei. Telkens staat er, nadat het avond en morgen geweest was: "En God zeide", en dan volgt, wat Hij weer opnieuw voortbracht.

Maar op de zesde dag staat er iets anders; lees maar in vers 26: "En God zeide: Laat Ons mensen maken, naar Ons beeld, naar Onze gelijkenis", enz.

Is dat geen wonderlijk besluit?

Het heilig Goddelijk Wezen noemt Zichzelf voor het eerst na de hele schepping in het meervoud: "Ons", Vader, Zoon en Heilige Geest. Alsof er de nadruk op gelegd werd, dat Hij nu het pronkstuk wilde scheppen van alles wat in die zes dagen geschapen was. Nu geen onbegrijpelijk licht, geen zeeën, grote sterke dieren, of prachtige planten, nee, nu iets heel anders, nu iets naar Gods eigen gelijkenis! Daar moet je eens over denken. En dat was: de mens.

Hoe Hij dat deed en wat Hij daartoe gebruikte, weten jullie allen wel, hoop ik. Gods Woord zegt ons kort: "De HEERE God had de mens geformeerd uit het stof der aarde en in zijn neusgaten geblazen de adem des levens; also werd de mens tot een levende ziel" (Gen. 2:7). Deze eerste mens noemde Hij "Adam", dat is "aards", "mens". Hij schiep Adam, als hoofd van het gehele menselijk geslacht. Eén voor allen, of: allen in één. Dat is ook de bedoeling van de woorden die Paulus tot de Atheners zegt: "En heeft uit éne bloede het ganse geslacht der mensen gemaakt." Maar Eva? Is die ook hoofdelijk geschapen? Nee, wel werd ze na de val "Eva, dat betekent: moeder aller levenden genoemd, maar Adam werd alleen gesteld tot aansprakelijk hoofd van het gehele nageslacht.

Nu moeten jullie eens opletten, hoe de Heere in alle daden wat te zeggen heeft. Eva werd, zo jullie weten, niet apart geformeerd zoals Adam, maar God gebruikte iets uit het lichaam van Adam.

Wat gebruikte Hij nu? Een stukje uit zijn hand of voet? Nee, Hij nam een rib. "En de HEERE God bouwde de rib, die Hij van Adam genomen had, tot een vrouw", staat er, en Hij bracht haar tot Adam.

Wat ligt hierin opgesloten? Dat de man, al is hij eerst geschapen en als hoofd gesteld, nooit de vrouw als een minder schepsel verachten mag. Ze werd genomen uit zijn rib, een lichaamsdeel zeer kort bij het hart, dus heeft God de vrouw in nauwe vereniging met de man gebracht, als twee schepselen van één maaksel.

Adam zei ook toen hij ontwaakte: "Deze is ditmaal been van mijn benen en vlees van mijn vlees. Men zal haar Manninne heten, omdat zij uit de man genomen is."

Hij zag dat dit schepsel geen dier of plant was, maar evenals hij: een mens, been van zijn been.

Nu zien we in de schepping van Adam twee dingen. God zei: "Laat Ons mensen maken." Hij wilde dus uitvoering aan Zijn besluit geven door het in de daad te gaan scheppen. Wat zien we nu in die uitvoering? 1. God *nám* wat, en 2. Hij deed wat.

Hij nam (oneigenlijk genomen, want God heeft geen natuurlijke handen, doch voor onze manier van bevatting uitgesproken nam Hij) stof en bouwde een lichaam. Maar een mens kan niet bestaan uit een dood, stijf lichaam, nee, daarom: 2. Hij *dééd* wat: "Hij blies in zijn neusgaten de adem des levens, also werd de mens tot een levende ziel." Maar, was dit alles? Deed God niet meer in de schepping des mensen dan deze twee dingen?

't Was groot dat Hij middellijk een lichaam formeerde, en onmiddellijk een levende ziel gaf, maar wat was het allergrootste? Lees eens in Genesis 1:27: "En God schiep de mens naar Zijn beeld; naar het beeld Gods schiep Hij hem, man en vrouw schiep Hij hen."

"En God zag al wat Hij gemaakt had, en zie, het was zeer goed." Zou nu de mens in die formatie mee- of tegengewerkt hebben?

Nee, de zon zei niet: "Ik wil zon zijn." De rivieren zeiden niet: "Wij willen rivieren zijn." En Adam zei niet: "Ik wil mens worden." Niets van dat alles.

De Drie-enige God schiep alles niet alleen naar Zijn almacht, maar ook naar Zijn vrijmacht. Alles was lijdelijk onder Zijn handen, uit niets, door Zijn almacht, tot Zijn eigen heerlijkheid.

Dat Hij nu op de zevende dag rustte, zou daarmee bedoeld worden dat de Heere vermoeid was?

Nee, maar dat wil zeggen: Hij hield op met scheppen. "De Schepper van de einden der aarde wordt noch moede noch mat" (Jes. 40:28). Alleen rustte Hij op die dag en wilde die heiligen, omdat Hij Zelf op dié dag gerust heeft van ál het werk, dat Hij gemaakt had.

De eerste sabbat, of rustdag, die God dus gaf ná de schepping van zes dagen, heeft Hij met eerbied gesproken alleen met Adam gehouden, er was niemand anders, dan die twee geschapen mensen, die nu de sabbat mochten houden, níét omdat ze moe waren van hun werk, maar omdat God op de zevende dag volbracht had al Zijn werk dat Hij gemaakt had. En omdat Hij nu op die dag wilde rusten, heiligde Hij die voor al de schepselen die komen zouden en wilde Hij dat ook zij die dag zouden heiligen.

Hebben jullie er wel eens ernstig over nagedacht, jongens en meisjes, hoe gewichtig het is om een mens te zijn? Bomen, planten, dieren enzovoort, het hoort alles tot de schepping Gods, maar een mens te zijn is toch nog heel iets anders.

En weet je wat nu het allerkostelijkste in de mens is? Zijn lichaam is wel mooi, maar... die levende ziel, die God erin bracht, die heeft juist de meeste waarde, want die ziel is onsterfelijk en al sterft nu het lichaam, die levende geest sterft nooit. Eigenlijk heeft een mens dus wel een begin, maar geen einde: de ziel is onsterfelijk. En als hij straks in de jongste dag zijn lichaam terugkrijgt, is dat ook onsterfelijk.

De tijd is nu om, we zullen niet verder over de schepping spreken. Zo de Heere ons spaart, hopen we volgende week deze les te vervolgen en iets over de schepping van de engelen te zeggen.

Nemen jullie in je gedachten deze les eens mee naar huis vanmiddag en overdenk hoe een grote zaak het is, als mens op de wereld geboren te zijn.

Als we met onze gedachten eens door het paradijs wandelden, zouden we er de mooiste planten en vruchten zien, prachtige dieren, alles één toonbeeld van volmaakte schoonheid. Maar wat zou er het allermooiste in geweest zijn?

Tussen heel de grootse Goddelijke schepping was de mens het pronkjuweel. Redelijk schepsel, boven alle dieren, met een onsterfelijke ziel geformeerd. Maar wat maakte

hem boven alles zo uitnemend? Hij droeg de gelijkenis Gods.

Heeft God dan ook een lichaam zoals wij, vraag je misschien?

Nee, God is niet stoffelijk, doch het beeld Gods bestond dáárin, dat de mens God kende; hij had omgang met het Goddelijk Wezen en kende Zijn stem aan de wind des daags.

Ze waren rein, er was geen zonde, dus ook geen schuld, en vanzelf ook geen schaamte, want schaamte sluit schuld in, en schuld sluit zonde in. Deze heerste er niet; 't was één grote volmaaktheid.

Maar... kijk nu eens op diezelfde aarde, die zo volmaakt geschapen is! Let nu eens op de mens, die nog hetzelfde lichaam draagt, zoals God het uit stof formeerde!

Wat is er nu toch veranderd? zou je zeggen. O, de zonde is tussen het schepsel en zijn Schepper ingekomen en heeft hem voor eeuwig van elkaar gescheiden, wat hun grondslag betreft.

Nu hebben we Gods gelijkenis niet meer, want we kennen Hem niet; die kennis is door de zonde verloren. In plaats van het allermooiste in die schepping, loopt een mens nu als het allerongelukkigste schepsel op de wereld. Niet omdat we een ander lichaam hebben, maar omdat we Gods beeld verloren zijn, en de gelijkenis des duivels, in plaats van de gelijkenis Gods hebben.

Wat zijn we door de zonde echter níet verloren? We zijn rampzalig geworden, dat is waar, maar: we zijn mens gebleven. We bleven redelijke schepselen, met een ziel die onsterfelijk is. Onze ziel is niet vernietigd door de zonde.

Nu zal ik eens drie dingen voorstellen, daar moeten jullie mij op antwoorden.

Waar zou een mens het allerliefst willen blijven of naar toe willen gaan: naar de hemel, naar de hel of op de aarde blijven?

Naar de hel natuurlijk niet, nee, dat zal een nare, duistere plaats zijn. En de hemel? Ja, dat lijkt heel mooi, straten van goud en poorten van paarden... dat moet wel heerlijk zijn om daarin te wonen. Maar, als er dan bij gezegd wordt dat in de hemel enkel volmaaktheid zijn zal, alles rein en heilig en dat daar Méts zal inkomen dat onrein is of leugen spreekt, en er een heilig God Koning zal zijn, nee, daar zal het toch moeilijk uit te houden zijn.

Wat schiet er dus over?

Jongens en meisjes, zeggen jullie nu eens eerlijk zo je het in het hart gevoelt. Zou je niet liever altijd op deze aarde blijven? Ik weet zeker dat je tja zult zeggen. O, als dat maar kón; wat zouden verreweg de meeste mensen liever altijd, altijd op de aarde blijven. Als je met iedereen goede vrienden wilt blijven, moet je niet te veel over de hemel praten en nog minder over de hel, maar alleen over de aarde. Als ze het dan maar hielden zo ze het nu hebben: eten, drinken, middelen van bestaan en verder een vrij leven, dan mochten de duivelen voor hun part de hel wel houden en God de hemel. Geloof je 't ook niet?

Maar dát zal niet gaan, al wenste men het. Nti wordt je in je consciëntie wel eens bang, nietwaar, als je erg ondeugend of ongehoorzaam geweest bent. En gaat het 's nachts hevig onweten, ofword je plotseling ziek, dan voel je, dat het verkeerd aflopen zou; de consciëntie klaagt je dan aan. Maar, dat duurt gewoonlijk niet lang. Als de bui over, of de ziekte voorbij is, is je benauwdheid ook voorbij, is 't zo niet? Alleen als God je eens vastgreep, dan zou je niet meer los kunnen.

Alles wat je nu hoort vertellen, en met je verstand of consciëntie toestemt, zou dan werkelijkheid worden en dat is heel iets anders dan bloot toestemmen. Nooit meer zou je dan het oude pad van harte op kunnen, ook al zou je het met al je jonge levenslust nog weer eens proberen!

Zijn er onder jullie waarlijk die dat wel eens gebeurd is? Die geloofd hebben dat ze zonder God op de wereld leven?

O, ik hoop dat de brug voor altijd opgehaald is, dat je nóóit meer de ware lust in de zonde vinden kunt, ook al zou je natuur het proberen te zoeken.

De Heere geve genade om, die van jullie nog gerust zijn, onrustig te maken en, die onrustig zijn, onrustig te houden, dat Hij je door Zijn Heilige Geest de verdiensten van Christus toepaste en je zo door het geloof en de voldoening van Christus alleen verzoening vinden kon. Nooit rusten in je onrust of overtuigingen, nee, die verzoenen je schuld niet! Denk erom, alleen het bloed van de Middelaar kan de breuk tussen God en je schuldige ziel helen. En dóór Hem kunnen we weer dat beeld Gods terugontvangen, dat we moedwillig verloren hebben.

De Drie-enige Schepper van hemel en aarde herscheppe alzo je hart en geest tot roem van Zijn Naam, Die heerlijk is. Dat zij zo.

9. Van de schepping (vervolg)

20 maart 1922

Daar we verleden week niet alle vragen over de schepping besproken hebben, zullen wij met Gods hulp proberen vanmiddag verder te gaan.

In kort herhaal ik even:

Wie heeft alles geschapen? De Drie-enige God.

Waaruit heeft Hij het gedaan? Uit niets.

Waardoor? Door Zijn almacht.

En waartoe? Om Zijns Zelfs wil, tot Zijn eigen heerlijkheid.

We hebben gezegd dat sommige mensen de zes scheppingsdagen als zes tijdperken stellen. Dat mogen we nooit aannemen. Gods Woord leert ons eenvoudig: Toen was het avond geweest en morgen geweest, de eerste, tweede, derde dag, enz. Wij moeten ons aan de uitspraak van Gods Woord houden: in zes gewone dagen van 24 uur, door morgen en avond geopend en besloten, heeft God de ganse schepping volbracht. De Heere schiep niet alles omdat Hij het nodig had, nee, dan zou het een schepping uit dwang geweest zijn. Hij schiep het alleen, omdat Hij het wilde; enkel door Zijn soevereine vrijmacht en almacht voerde Hij het uit.

Wat waren de voornaamste schepselen die God schiep?

Mensen en engelen.

We hebben gezegd (maar herhalen het even om jullie gedachten op te scherpen): op de zesde dag schiep God de mens als een kroon der schepping. Hij noemt Zichzelf voor het eerst in het meervoud als Hij dit werk gaat doen: "Laat Ons mensen maken."

In de eerste mens heeft God de gehele mensheid geschapen, wat duidelijk is uit Handelingen 17:25 en 26: "...alzo Hij Zelf allen het leven en de adem en alle dingen geeft, en heeft uit éne bloede het ganse geslacht der mensen gemaakt."

Ook is het duidelijk uit de geschiedenis der schepping, dat God de mens in twee delen schiep, namelijk naar lichaam en ziel (of geest).

Het lichaam middellijk, en de ziel of de geest onmiddellijk. De Bijbel spreekt nu eens van "geest", dan weer van "ziel". Wij moeten dit voor éénzelfde bedoeling houden, want de ziel is een onsterfelijke geest, waardoor wij leven en rede gebruiken, zegt Hellenbroek.

Daar we de vorige week iets over de schepping van de mensen gezegd hebben, zullen we nu proberen over de schepping van de engelen te spreken.

Er wordt in onze les gevraagd: Zijn ook de engelen geschapen? Antwoord: Ja. Psalm 104:4 zegt: "Hij maakt Zijn engelen geesten." Wat zijn engelen dus eigenlijk?

Daar geeft Paulus ons een duidelijk antwoord op in Hebreeën 1:14: "Zijn zij (de engelen bedoelt hij) niet allen gediensstige geesten, die tot dienst uitgezonden worden om dergenen wil, die de zaligheid beërven zullen?"

Hellenbroek vraagt verder, wanneer de engelen geschapen zijn. Waarschijnlijk op de eerste dag, antwoordt hij. Er staat ons rechtstreeks niets van beschreven in Gods Woord. Alleen wordt deze gedachte afgeleid uit de woorden, die de Heere tot Job zei, in Job 38:4, 5 en 6: "Waar waart gij, toen Ik de aarde grondde? Geef het te kennen, indien gij kloek van verstand zijt. Wie heeft haar maten gezet? Waarop zijn haar grondvesten nedergezonken, of wie heeft haar hoeksteen gelegd?"

Dit alles vraagt de Heere aan Job. Hij spreekt met hem dus over het grote werk van de schepping, en voornamelijk in deze verzen over de schepping der aarde, en nu laat Hij er dadelijk op volgen: "toen de morgensterren tezamen vrolijk zongen en al de kinderen Gods juichten." Met deze "kinderen Gods" en waarschijnlijk ook met de

"morgensterren" worden de engelen bedoeld, die God tot Zijn lof geschapen heeft. En omdat de Heere erover spreekt in verband met de schepping der aarde, is het hier uit af te leiden, dat de engelen tegelijk op de eerste dag al geschapen kunnen zijn.

We zullen er ons niet in verdiepen; de verborgenheden zijn voor de Heere, en wat betreft zaken waarover Gods Woord zwijgt, daarover kunnen wij ook beter zwijgen.

Waar kunnen we echter een zekerder antwoord op geven?

Op de vraag of de engelen goed geschapen zijn. Daar kunnen we zonder twijfel "ja" op zeggen, want: "God zag al wat Hij gemaakt had, en zie, het was zeer goed." Daar waren dus de engelen ook bij.

Als het dan vast is dat alle engelen volmaakt goed geschapen zijn, waar komen dan de duivelen vandaan, zou je zeggen. Zou God dan de duivelen geschapen hebben?

Nee, dat kan nooit; dan zou Hij de Schepper der boosheid zijn; dat is onmogelijk.

Wat is er dan gebeurd?

De engelen zijn allen goed geschapen, maar ze zijn niet allen goed gebleven. Er is een deel van God afgefallen, en zijn duivelen in de hel geworden.

Is dat uit Gods Woord te bewijzen?

Zeker, lees maar in de brief van Judas:6: "En de engelen die hun beginsel niet bewaard hebben, heeft Hij tot het oordeel des groten dags, met eeuwige banden onder de duisternis bewaard."

Sommige mensen leren dat de kwade engelen nooit goed geschapen zijn, maar een kiem der zonde in zich omdroegen. Dit moeten jullie nooit geloven. Het kan niet anders, of God moet hen dan met die zondige kiem geschapen hebben, dus zou Hij de Schepper der duivelen zijn.

Dat is rechtstreeks in strijd met de waarheid, Hij is de Schepper der engelen. Alleen is een deel van die engelen niet staande gebleven in hun volmaaktheid waarin ze geschapen waren. Zij zijn uit vrije moedwil opgestaan tegen hun Schepper, maar de Drie-enige God stond boven hen, en heeft hun opstand gestraft door hen uit de hemel te werpen.

Zeer duidelijk zegt Petrus dit in 2 Petrus 2:4: "God heeft de engelen die gezondigd hebben niet gespaard, maar die in de hel geworpen hebbende, heeft hen overgegeven aan de ketenen der duisternis, om tot het (laatste) oordeel bewaard te worden."

De eerste zonde is dus door een engel begaan.

Nu moeten jullie eens aandachtig opletten. Het is een moeilijk stuk om het voor te stellen, en nog moeilijker om te vatten, toch wil ik er iets van zeggen in verband met ons lesje.

Al is de eerste zonde begaan door een geschapen engel, daarom moet je nooit denken dat de zonde ook geschapen is. Nee, alles wat God geschapen heeft, heeft een zelfstandigheid, is iets, het heeft een bestaansvermogen. Maar, de zonde is niet een zelfstandigheid, de zonde is een on-ding, God heeft ze nooit geschapen, noch in de schepping gelegd. Ze heeft dus geen bestaansrecht.

Wat is de zonde dan in haar oorsprong geweest? De zonde is een afdwalen van het goede. En al is het, dat jullie dit alles onmogelijk vatten kunnen, houd het in je gedachten.

Het hoe van de eigenlijke oorsprong der zonde behoort voor ons tot de verborgen dingen. Dit staat vast, en vergeet dat nooit: dat niet God, maar het schepsel de oorzaak van het kwaad is.

Er wordt meestal gezegd, dat de eerste zonde van de engelen (die gevallen zijn), in "hoogmoed" bestond.

Wie weet waarom dat gezegd wordt? Dat is af te leiden uit hetgeen de gevallen engel

(dus nu duivel geworden) tegen Eva zei, namelijk: "Gij zult als God zijn." De zonde, die hem dus van een goede engel een duivel gemaakt had, de vreselijke hoogmoed om God gelijk te zijn, wilde hij nu ook de mens laten doen, en stelde het hem voor: als God gelijk zijn.

Deze gevolgtrekking is niet buiten Gods Woord. Het is duidelijk dat de satan niet tevreden was met de positie als "engel", zo God hem geschapen had, want dat bedoelt zeker ook Judas in zijn brief als hij zegt: "De engelen die hun beginsel niet bewaard hebben, maar hun eigen woonstede verlaten hebben" enz.

Ligt het niet helder in deze tekst opgesloten, dat zij niet tevreden met hun beginsel waren, dat is, zo God hen schiep, in de positie van goede engelen? Zij wilden God gelijk zijn, dat verradt hij door het voorstel aan Eva. Maar juist daardoor heeft hij zijn eigen woonstede, dat is de hemel, verlaten, en werd duivel in de hel.

Duivel betekent eigenlijk: satan. En satan betekent: iemand die tegenstaat, de wederpartijder Gods.

Het was dus een engel die Gods tegenpartij werd en zo de zonde in de wereld bracht. Meestal wordt het gezegd in het enkelvoud: duivel, hoewel het uit Gods Woord duidelijk is dat er meer dan één engel in opstand kwam, want de boze geest zei zelf tegen Jezus: "Mijn naam is Legio, want wij zijn velen" (Mark. 5:9).

De val nu van de satan is, wat karakter en gevolgen aangaat, nog verschrikkelijker dan de val van de mens. Begrijp nu goed: ik bedoel niet dat onze val niet allerverschrikkelijkst is, dat weten we, maar, wat de gevolgen betreft, is de val van de satan onherstelbaar. Ze zijn gebleven wat ze waren, "geesten", maar zijn geworden wat ze niet waren, "duivelen". Ook heeft de satan gezondigd zonder verleiding en de mens op de verleiding. De zonde van de duivel is ook onvergeeflijk. Ze worden met eeuwige banden tot het grote oordeel bewaard.

Dat is dus iets gezegd over de gevallen engelen en de eerste zonde, door hen begaan.

Maar nu de andere engelen, die uitverkoren waren om staande te blijven, wat leert ons de Heilige Schrift daarvan?

Ze zijn God, noch mens, maar het zijn gediensstige geesten, die tot dienst uitgezonden worden, om dergenen wil, die de zaligheid beërven zullen.

Nu moeten jullie niet denken, dat er tweeërlei engelen geschapen zijn: goede en kwade, nee, God schiep alleen góede engelen. Maar het ene deel stond geheel vrij, en het andere deel was gepredestineerd om staande te blijven, zoals we in het lesje over de uitverkiezing al gezegd hebben.

Wie van jullie weet mij te zeggen wat het woord "engel" betekent? Letterlijk betekent het: bode of gezant. God begiftigde hen met verstand, wil en macht. En hoewel het onstoffelijke geesten zijn, zonder lichaam, kunnen ze op Gods bevel wél een lichaam aannemen, als Hij hen uitzendt om Zijn bevel uit te voeren. Ze zijn onnoemlijk in getal; dat kunnen we merken uit Daniël 7:10 waar we lezen: "Duizendmaal duizenden dienden Hem en tien duizendmaal tienduizenden stonden voor Hem."

Denk eens na, wat een onuitsprekelijk getal goede engelen in dienst van het Goddelijk Wezen staan (als onstoffelijke geesten geschapen) die eeuwig om de troon van God zijn om Zijn bevelen uit te voeren. En dat Hij nu al die legioenen engelen geschapen heeft, om ten dienste van uitverkoren schepselen te staan en hen op Zijn bevel te dienen. Jongens en meisjes, merken jullie nu wat een grote daad het in de schepping was om zulke geesten te formeren? Wat voor verschil zou er nu zijn in de schepping der engelen en der mensen? Kom, denk eens na, wie heeft er verschil opgemerkt tussen die beide?

De mens is geschapen, hebben we verleden week besproken, één voor allen. Het

gehele menselijk geslacht zou dus uit die ene mens volgen. Dat ging langs een natuurlijke weg. Wij noemen dit, dat Adam "hoofdelijk" geschapen is; hij was het hoofd, de eerste, van alle mensen. Maar was dat met de engelen ook zo?

Nee, de geesten zijn geschapen, een voor een, ieder apart voor zichzelf. Niet één engel is er dus geboren, ze werden allen geschapen.

Dit is ook duidelijk uit Jezus' woorden tegen de Sadduceeën, toen Hij zei dat Gods volk na de dood als de engelen Gods in de hemel zouden zijn, die niet trouwen of vermenigvuldigen en geen stoffelijk lichaam bezitten.

Toch wordt in Gods Woord onderscheid tussen engelen gemaakt. Er worden ons genoemd: twee archangels, dat betekent: aartsengelen, of: grote engelen. Michaël en Gabriël. Verder worden zij soms cherubijnen of serafs genoemd. O, wie zal de verborgenheid der engelen verklaren? Dit is zeker: God schiep hen tot twee grote doeleinden: 1. om Hem, God in de hemel, te verheerlijken en 2. om de uitverkorenen op de aarde ten dienste te zijn.

En eenmaal zullen zij in de jongste dag met Christus op de wolken komen. Door heel Gods Woord heen vinden we overal de velerlei diensten der engelen op aarde. Vooral in het boek Openbaring wordt er veel van gezegd. Als Hij zal komen, zal Hij omringd zijn van vele duizenden engelen, die Hem op Zijn wenken, met de grootste snelheid zullen gehoorzamen.

Maar, als dan de goede engelen zo'n gewichtige bestemming hebben, moeten wij hen dan niet vereren?

Nee, volstrekt niet, wél hoogachten. Vereren doet de Roomse Kerk hen, doch uitdrukkelijk is het ons in Gods Woord verboden. Toen de apostel Johannes in Openbaring 22:8 alles gehoord en gezien had wat een engel hem toonde, viel hij neder voor zijn voeten om te aanbidden, maar de engel zei: "Zie, dat gij het niet doet, want ik ben uw mededienstknecht en uwer broederen, der profeten en dergenen die de woorden dezes boeks bewaren; aanbid God."

Denk eens na, wat daar toch in ligt! Die reine, onstoffelijke troongeest, zei niets meer te wezen dan Johannes, een mens op de aarde; hij zei: "Ik ben uw mededienstknecht."

Het is duidelijk dat Johannes hiermee als een uitverkoren vat, en geroepen apostel in Christus aangezien wordt. Want als gevallen mens aangezien, zou de engel nooit "mededienstknecht" gezegd kunnen hebben.

Wiens stem zou nu, bij wijze van spreken, in de eeuwige zaligheid het hoogste klinken, denken jullie: de stem der miljoenen uitverkoren engelen, die nooit van hun beginsel geweken zijn, doch in gehoorzaamheid staande gebleven zijn, of de grote schare uitverkoren schepselen die, ondanks hun moedwillige ongehoorzaamheid en afval van God, van de aarde gekocht zijn tot eeuwige zaligheid?

Ik denk van deze laatsten, geloven jullie ook niet?

Lees dan vanavond eens in Openbaring 5. In vers 11 staat: "En ik zag en ik hoorde een stem veler engelen rondom de troon, en hun getal was tien duizendmaal tienduizenden en duizendmaal duizenden; zeggende met een grote stem: Het Lam Dat geslacht is, is waardig te ontvangen de kracht, en rijkdom, en wijsheid, en sterkte, en eer, en heerlijkheid, en dankzegging" enz.

Dát zeiden die miljoenen onstoffelijke, geschapen uitverkoren troongeesten.

Maar, wat staat er van de uitverkoren schepselen, die in de hemel waren?

"...En zij zongen een nieuw lied, zeggende: Gij zijt waardig het boek te nemen en zijn zegelen te openen; want Gij zijt geslacht, en hebt ons Gode gekocht met Uw bloed, uit alle geslachten, taal en volk en natie" (Openb. 5:9).

Geloven jullie nu ook niet dat de stem van Gods verlore volk nog boven het gezang van de engelen klinken zal? Ze zijn van de aarde gekocht door Zijn bloed, uit zo'n

grote nood en dood verlost. Dat zijn de heilige engelen niet! Maar er zal toch een volmaakte harmonie tussen hen zijn. Eén rein, schoon, volmaakt schoon gezang, tot de lof van een Drie-enige God!

Waarvoor zullen dan de engelen God eeuwig verheerlijken? Voor de vrijgemaakte genade? Nee, want ze zijn nooit gevallen, dus behoeften ook niet opgehaald, maar ze zullen God eeuwig verheerlijken voor Zijn predestinatie of uitverkiezing, waardoor zij staande gebleven zijn. De engelen zullen Hem de eer geven voor de verkiezende liefde, maar Gods volk ook voor de verlossende liefde, en Hem verheerlijken voor de vrije genade, door de verdienste van Zijn bloed hun toegepast. Toch zal er nooit één wanklank tussen hen beiden zijn, want al is hun uitgangspunt verschillend, en het ene dieper (om met menselijke woorden het jullie duidelijk te maken) dan het andere, toch hebben ze één doel: dat is de lof van een Drie-enige God.

Jesaja zei door het geloof ervan in Jesaja 51:11: Alzo zullen de vrijgekochten des HEEREN wederkeren en met gejuich tot Sion komen; en eeuwige blijdschap zal op hun hoofd wezen."

Dat zal toch een werk zijn om eeuwig, zonder einde, God te verheerlijken, in gezelschap van legioenen engelen, die datzelfde werk doen.

Merk je nu, jongens en meisjes, van hoeveel gewicht de schepping was? En voornamelijk de schepping van mensen en engelen. Want al het andere geschapene was niet bestemd om onsterfelijk te zijn, alleen de geesten en mensen zouden nooit een einde hebben.

Weet je nu wat Gods doel ermee was?

Er staat in Genesis 2:3 dat God rustte van al Zijn werk dat Hij geschapen had, om: 'te volmaken'. Zie je, dat was het doel! Om te volmaken dat eeuwige besluit, dat Hij genomen had om Zichzelf op de allervolmaaktste wijze te verheerlijken! Daartoe predestineerde Hij legioenen engelen en daartoe zaligde Hij een grote schare die niemand tellen kan, om Zijn doel en werk te volmaken.

Maar wat zou nu het grootste voor ons kunnen worden, denken jullie? Je hebt nu een en ander over de schepping gehoord: het besluit der schepping, het werk, de uitvoering ervan, en... haar doel.

Nu zijn er voor de engelen maar twee plaatsen, en voor de mensen ook. De engelen die zondigden werden duivelen; voor eeuwig van God verstoten, is hun plaats nu in de afgrond.

En de mensen die zondigden?

Ledeboer vraagt aan de kleine kinderen: *Waar komen de kinderen, die onbekeerd bleven?*

Antwoord: *Bij de duivelen in de hel.*

Door onze val was dat rechtvaardig ons aller plaats. Dit hopen we in een volgende les over de val des mensen breder te bespreken.

Maar de plaats voor de goede engelen is in de hemel. Dezelfde hemel waar de gelovigen in Christus zullen verzameld worden. Nooit zal daar meer iets kunnen inkomen dat zondig is, noch door engel, noch door mens. Het zal een eeuwige volmaaktheid blijven in Gods onmiddellijke tegenwoordigheid.

Onze tijd is weer om, jullie moeten naar huis. Ik hoop dat God het geeft, dat je over de schepping eens moest denken, zo je er nog nooit over gedacht hebt! Want reken daar op, 't zal een van beide wezen: of na de dood eeuwig bij de duivelen in de hel, of met de uitverkoren engelen in de hemel. Meer dan twee plaatsen na de dood bestaan er niet. De roomsen leren nog een vagevuur, een voorpoort, maar in Gods Woord is dat niet te

vinden: 't is dus een leugen.

Heb je ooit wel eens een indruk gehad, jongens of meisjes, wat het is om rein en goed, als redelijk schepsel naar ziel en lichaam door God geschapen te zijn? Versierd met het beeld Gods, en daardoor het grootste werk der schepping?

Maar nu door de zonde het met de satan, die gevallen engel eens geworden te zijn. Net als hij: God gelijk willen zijn, en juist door die hoogmoedige begeerte voor eeuwig van God gescheiden!

Een mens is dus door de zonde niet verdierlijkt, nee, hij bleef een redelijk schepsel en behield zijn onsterfelijke ziel, maar hij is door de zonde toe te vallen: verduiveld.

"Gij wilt de begeerte uws vaders doen", zegt de Heere Jezus tegen de Farizeeën. "Die was een mensenmoorder van de beginne, en is in de waarheid niet staande gebleven." Hij durfde het hen ronduit zeggen. Zouden de Farizeeën dit wel geloofd hebben? Ik vrees er voor. Ze zeiden dat Jezus uit de duivel was, zo vijandig waren zij.

Maar, zouden wij het van nature geloven?

Evenmin. Verleden week heb ik gezegd: toen God de aarde schiep, werkte deze niet mee en niet tegen; ze was lijdelijk; maar als God een mens bekeert, zou die ook lijdelijk zijn? Nee, dat nooit! Een mens ligt in briesende vijandschap tegen God, en zal nooit vrijwillig zich aan Hem gewonnen geven. Daar is de onwederstandelijke kracht van de Heilige Geest toe nodig.

We lezen van Felix dat hij in het begin, zo het scheen, Paulus nog welgezind was. Hij liet hem tenminste gedurig halen. Zolang Paulus nu maar uit zijn leven vertelde, hoorde hij hem kalm aan, maar zodra Paulus begon te spreken over: "een rechtvaardig God, Die de zonde bezoekt, en in het toekomend oordeel straffen zal", moest Felix er niets meer van hebben, maar zei: "Voor ditmaal ga heen; en als ik weer eens tijd zal hebben, zal ik u laten roepen."

Nee, daar moest hij niet van horen; en zou dat met Felix alleen zo zijn? Nee, nietwaar? Ieder voelt wel dat hij liever niet over Gods oordeel hoort spreken en toch zal het eenmaal komen!

Ik wens dat de Heere het gericht eens in je ziel spannen mag, eer je straks in de dood met je ziel, en in de jongste dag naar ziel en lichaam voor het gericht zult staan. En dat je hier eens leren mocht je zelf te veroordelen, en des Heeren oordeel rechtvaardig keuren.

De duivelen zullen dat nooit; altijd zullen die in vreselijke haat en vijandschap tegen het oordeel Gods blijven. Maar door genade zou Hij jullie kunnen geven onder Hem te bukken; o, dat zou de grootste winst in je leven zijn. Hij mocht het jullie door genade om Christus' wil schenken. Dat zij zo.

10. Van de voorzienigheid

27 maart 1922

Een huis bouwen en een huis onderhouden zijn twee dingen. Bouwen moet gebeuren voordat de onderhouding volgen kan.

Zo is dan eerst de schepping geschied, maar nadat God alles geschapen had, houdt nu Zijn werk omtrent de schepselen op?

Nee, er is nog een gedurig werk der Goddelijke voorzienigheid, antwoordt Hellenbroek.

Nu is er telkens gezegd dat men alle antwoorden uit Gods Woord moet kunnen bevestigen. Wie van jullie weet mij te zeggen waar het woord "voorzienigheid" in de Bijbel te vinden is?

Het zou niet meevallen als ik je die taak mee naar huis gaf om dat woord op te zoeken, want letterlijk staat het woord "voorzienigheid" niet in Gods Woord. Wel de betekenis ervan.

Voorzienigheid is de naam van dat werk Gods, waardoor Hij alles wat Hij geschapen heeft instandhoudt, en het tot die bestemming brengt, waartoe Hij het van eeuwigheid besloten heeft. We vinden in Genesis 22 dat Abraham, nadat hij de ram in plaats van zijn zoon Izak mocht offeren, zei: "De HEERE zal het voorzien. Waarom heden ten dage gezegd wordt: op de berg des HEEREN zal het voorzien worden." Er wordt dus mee bedoeld: de Heere zal het alles beschikken of uitkiezen. Al wordt het woord nu letterlijk zo niet gebruikt, als wij het gewoon zijn, toch spreekt de Heilige Schrift steeds over de daden van de Goddelijke voorzienigheid.

In hoeveel daden zouden we Gods voorzienigheid kunnen onderscheiden?

In de ruimste zin in drie daden:

1. Onderhouding.
2. Medewerking.
3. Regering van al het geschapene.

Hellenbroek vraagt nu: *Wat is onderhouding?*

Antwoord: *Die almachtige kracht Gods, waardoor Hij alles doet blijven in zijn wezen.* Dit bewijst hij uit Hebreëen 1:3: "Die alle dingen draagt (dat is: onderhoudt) door het woord Zijner kracht."

En wat is Zijn medewerking?

Antwoord: Die almachtige kracht Gods, waardoor Hij medewerkende invloet in alle bewegingen en werkingen der schepselen.

Te bewijzen? Zeker, uit 1 Korinthe 12:6: "En er is verscheidenheid van werkingen, doch het is dezelfde God, Die alles in allen werkt."

Wat is nu ten derde, de regering Gods?

Antwoord: Die almachtige kracht, waardoor Hij alles bestuurt tot een zeker bepaald einde, Psalm 93:1: "De HEERE regeert. (...) Ook is de wereld bevestigd, zij zal niet wankelen."

Deze drie dingen, onderhouding, medewerking en regering, mogen niet van elkaar in Gods voorzienigheid gescheiden worden; vergeet dat nooit.

Er wordt niet mee bedoeld dat er drie voorzienigheden zijn, nee, er is één God, en dus ook één Goddelijke voorzienigheid, maar we kunnen deze drie dingen niet van elkaar scheiden, omdat Hij het een doet door het ander. Het betekent niet alleen dat God alles

vooruitziet, maar ook dat Hij overal in voorziet; dit is duidelijk, omdat alles in Zijn besluit vastligt.

Waarover zou die Goddelijke voorzienigheid dus gaan, denken jullie? Over heel veel dingen, of slechts over sommige dingen?

Zij gaat zonder onderscheid over alle dingen. Niet alleen over dingen die de zaligheid des mensen aangaan, maar zelfs over de allerkleinste dingen in de natuur.

Wie kan mij daar een voorbeeld van opnoemen?

Antwoord: Jezus zegt in Mattheus 10:30: "En ook de haren uws hoofds zijn alle geteld."

Nu, zou je wel iets kleineren kunnen bedenken? Dit bewijs is toch voldoende, dat niet een ding buiten de Goddelijke voorzienigheid ligt? Zeer duidelijk is het werk der voorzienigheid uit Johannes 5 te bemerken in de geschiedenis van de man, die achtendertig jaar krank gelegen had.

Toen Jezus in vers 8 gezegd had: "sta op, neem uw beddeke op en wandel", staat er in vers 9: "En terstond werd de mens gezond, nam zijn beddeke op en wandelde. En het was sabbat op die dag."

Toen de Joden hoorden dat Jezus op de sabbat de man genezen had, namen ze het Hem zeer kwalijk. Het werd zo erg, dat er in vers 16 gezegd wordt: "Daarom zochten de Joden Hem te doden, omdat Hij deze dingen op de sabbat deed."

Maar wat antwoordde Jezus hun? Hij maakte geen lange verontschuldigungen of zocht Zichzelf vrij te spreken, nee, Hij gaf een zeer kort antwoord en zei alleen: "Mijn Vader werkt tot nu toe, en Ik werk ook." En toen de Joden op dit antwoord nog veel bozer werden, maakte de Heere hun duidelijk hoe Hij dit bedoelde: "Voorwaar zeg Ik u, de Zoon kan niets van Zichzelf doen, tenzij Hij de Vader dat ziet doen; want wat Die doet, dat doet ook de Zoon desgelijks."

Wat wilde Jezus hiermee zeggen? Hij wilde zeggen: jullie Schriftgeleerden en Farizeeën geloven dat God de wereld geschapen heeft, nietwaar?

Als nu de Drie-enige God de wereld geschapen heeft, is het vanzelfsprekend dat de Drie-enige God de wereld onderhoudt ook. Die onderhouding nu is het werk van de Goddelijk voorzienigheid. Want niemand van jullie gelooft toch dat God, nadat Hij in zes dagen de ganse schepping volbracht, er na die tijd niets meer aan gedaan heeft? (Ik doe nu alsof de Heere Jezus tegen de Joden spreekt.)

Stel je voor dat de Heere, om de sabbat te houden naar jullie opvatting, van zaterdagsnachts totdat de sabbat voorbij is, eens niets deed, Zijn voorzienigheid gedurende de sabbat dus niet over alles deed gaan, wat zou er dan gebeuren?

Als God op de sabbat Zijn onderhoudende hand van mensen en dieren aftrok, zou natuurlijk alles sterven, want we krijgen het leven en alles wat tot het leven nodig is van ogenblik tot ogenblik toe. Daarom zegt de Heere Jezus: "Mijn Vader werkt tot nu toe (in de onderhoudende en medewerkende voorzienigheid) en Ik werk ook!" De Joden begrepen hieruit, dat Jezus hiermee zei ook God te zijn, daarom zochten ze Hem te meer te doden, nu niet alleen omdat Hij de sabbat brak, maar ook zei dat God Zijn eigen Vader was, Zichzelf dus God gelijkmakende.

De Schriftgeleerden meenden dat ze God liefhadden en uit liefde tot God daarom de sabbat hielden. Ze dachten, omdat ze God liefhadden, ze daarom Jezus moesten haten, want ze zagen in Jezus een sabbatschender. Maar de Heere Jezus maakt hun duidelijk, als Hij een sabbatschender is, God de Vader het dan ook is, daarom zegt Hij: "Die de Zoon niet eert, eert de Vader niet, Die Hem gezonden heeft."

Toen de vrouw, die achttien jaren krom geweest was, genezen was, had de overste der synagoge hetzelfde gezegd. Hij zei tot de schare: "Er zijn zes dagen in welke men moet werken, kom dan in dezelve en laat u genezen en niet op de dag des sabbats." Maar de

Heere antwoordde hem: "Gij geveinsde, maakt niet een ieder van u op de sabbat zijn os of ezel van de kribbe los en leidt hem heen om te doen drinken?" Toen werden allen beschaamd, die zich tegen Hem stelden.

Is het niet duidelijk uit deze teksten bewezen dat de Goddelijke voorzienigheid het werk van een Drie-enig God is? En dat het geen enkele dag onderbroken is geweest van het begin der schepping af, is duidelijk uit de woorden: "Mijn Vader werkt tot nu toe en Ik werk ook."

Zou het werk der voorzienigheid nog ergens anders uit te bewijzen zijn, behalve uit Gods Woord?

Zeker, de voorzienigheid is ook duidelijk uit de natuur te bewijzen. We zouden kunnen beginnen bij de dag en de nacht, die nooit veranderen. De jaargetijden, lente, zomer, herfst en winter, die op vaste tijden elkaar reeds eeuwen lang opvolgen. De eb en de vloed in zeeën en rivieren, die altijd en altijd doorgaan. Alle planten, bomen en dieren, die Hij onder Zijn bestuur onderhoudt in hun soorten en doet blijven in hun wezen. Alles blijft zoals Hij het geschapen heeft. De mensen, al zijn ze nog zo goddeloos, blijven toch mensen, het worden geen dieren, wat hun lichaam betreft. De dieren, al zijn ze nog zo edel, worden geen mensen.

Ook onderhoudt Hij de dieren in hun soorten. De paarden worden geen koeien, de koeien geen schapen; nee, eeuw in eeuw uit onderhoudt de Schepper de ganse schepping in haar soorten en geslachten, zoals Hij het Zelf op de aarde geschapen heeft.

De mensen proberen wel dikwijls om dit alles te veranderen en, onder de toelating Gods, gebeurt het wel eens dat ze nieuwe soorten planten of bloemen kweken. Ook onder dieren gebeurt dat. Nu, de mens is verantwoordelijk voor zijn daden Maar Gods voorzienigheid onderhoudt alles in hun eigen soort zoals het oorspronkelijk geschapen is.

Als we eens ogen hadden om dit alles in Gods onderhouding te bezien, wat zouden we dan eerbied voor de voorzienigheid Gods krijgen! Alles in het rond roept ons toe dat er een onderhoudend God is. De hele schepping is er het sprekende bewijs van. Hoe zou de wereld er zonder die onderhouding toch uitzien, denken jullie?

Denk je eens in, dat twee mensen ieder een huis bouwen. Ze gebruiken beiden hetzelfde materiaal en bouwen naar hetzelfde model met dezelfde bouwers. Alles is dus gelijk, ze gaan er ook tegelijk in wonen. De eerste man onderhoudt het huis, zoals het behoort, maar de andere doet er nooit iets aan en is zeer slordig. Zou men tien jaar later niet aan die huizen kunnen zien, welke van de twee het beste onderhouden was? Ik denk: ja. Het ene zou geheel verwaarloosd zijn, al was het niet slechter geweest dan het andere.

In de natuur zal het dikwijls gebeuren dat de mensen hun huizen niet onderhouden. Maar zo doet de Heere niet. Tot in de kleinste bijzonderheden onderhoudt en bestuurt Hij alles op de volmaaktste wijze.

Er wordt in ons lesje gevraagd: *Gaat Gods voorzienigheid ook omtrent onze dood en ons leven?*

Antwoord: Ja, de tijd daarvan is ook bij God bepaald. Job zegt ervan in Job 14:5: "Dewijl zijn dagen bestemd zijn, het getal zijner maanden bij U is en Gij zijn bepalingen gemaakt hebt, die hij niet overgaan zal." Ten opzichte van God kan de mens zijn leven dus niet verlengen of verkorten, de tijd van sterven is voor ieder op de minuut af vastgesteld. Maar ten opzichte van onszelf kunnen we ons leven wel verkorten. Als iemand zich zelf van het leven berooft, of door roekeloosheid sterft,

verkort hij zijn leven en dat is een groot kwaad.

Bij God was het dan de tijd wel, maar wij mogen nooit zeggen: "God heeft het zo besloten, dus nu is het voor mij geen zonde meer!" Als iemand zich van het leven berooft, was de tijd daarvan zeker bij God bekend en de daad gebeurde onder de voorzienigheid, maar toch komt zo'n mens voor het oordeel, eer hij er van God toe geroepen was. Met eerbied gesproken, kan de Heere dan zeggen: "Ik laat op de vastgestelde tijd geboren worden en sterven, want het is de mens gezet eenmaal te sterven en daarna het oordeel, maar wie heeft u laten sterven? Mens, je komt ongeroepen voor Mijn gericht." Daarom kan een moordenaar vergeving van zonden ontvangen, maar hoe zal een zelfmoordenaar vergeving kunnen ontvangen? Hij heeft zelfde tijd der genade afgesneden.

Nu staat er toch een tekst in de Bijbel, waarvan jullie me eens moeten vertellen wat daarmee bedoeld wordt. Er staat in Psalm 55:24: De mannen des bloeds en bedrogs zullen hun dagen niet ter helft brengen." Hoe zou ik dit moeten verstaan?

We hebben zo-even gezegd dat van alle mensen het uur van hun geboorte en van hun sterven bekend en bepaald is, daar is niets af of toe te doen. Ook worden hier niet alleen "goddelozen" bedoeld, die een eind aan hun leven maken, want lang niet alle goddelozen doen dat. Hoe moet dit dan verstaan worden?

Al beneemt men zichzelf niet direct het leven door zichzelf op te hangen, of te verdrinken, daarom kan men toch het leven wel verkorten.

Als iemand bijvoorbeeld door een bandeloos leven met drinken of iets anders zijn lichaam verwaarloost en zijn gezondheid verwoest, zou dat niet zijn leven verkorten zijn, denken jullie? Of als men in roekeloosheid te diep zwemt en verdrinkt, of te hoog klimt, als het niet nodig is, en men valt dood, zou dat niet gelijk met een zelfmoord staan? Ik zeg: als het uit roekeloosheid gedaan wordt. In deze zin genomen brengen de goddelozen hun dagen niet ter helft.

Er zijn voorbeelden genoeg hiervan, en tot lering voor jullie zal ik eens een voorbeeld vertellen, dat ik zelf met iemand beleefd heb.

Toen ik als jongen nog in Zeeland bij mijn ouders woonde, was er op een klein dorp een jongen van zestien jaar, die vreselijk goddeloos was. Iedere zaterdag- en zondagavond was hij dronken en in de week ook dikwijls. Zijn ouders hadden ontzettend veel verdriet van hem. Hij ging naar alle feesten en kermissen, die er in de buurt gehouden werden en lag soms hele nachten dronken aan de zeedijk of ergens anders. Natuurlijk werd zijn lichaam geheel verwaarloosd door zo'n onmatig en verwoestend leven.

Dit duurde tot hij op zijn negentiende jaar loten moest. Maar hij werd afgekeurd, want zijn lichaam was al te ver weg om als soldaat dienst te kunnen doen. Ik heb hem goed gekend en dikwijls met hem gewerkt. Meestal liep hij dan met medicijnen van de dokter in zijn zak, hij was toen slechts ruim twintig jaar. Toch heeft hij het zo nog voortgesleept tot hij bijna vijfendertig jaar was.

In die tussentijd had de Heere mij geroepen om te prediken en eens op een dag werd ik bij hem geroepen. Ik vond hem bij zijn zuster in een ziekenstoel liggen, zijn ouders waren gestorven. Maar ach, hoe treurig vond ik hem! Ik had hem altijd goed gekend en had diep medelijden met hem. Daar lag hij met dikke armen en benen, zijn ogen puilden uit zijn hoofd en zijn gele lichaam was opgezwollen door de drank. Dag noch nacht kon hij rusten van de pijn, ontzettend heeft hij geleden.

Ik zei: "Jongen, jongen, wat is 't toch ver gekomen, en zou het nu zo sterven worden?"

Ja, zo werd het al heel gauw sterven, dát was het eind van het zo jong begonnen verwoeste leven.

Zou je nu niet denken dat die jongen zijn leven niet verkort heeft? Bij God was zijn tijd vastgesteld, maar van zijn kant heeft hij zijn dagen niet ter helft gebracht.

Jongens en meisjes, jullie zijn nog jong, maar ik vertel dit voorbeeld tot een afschrik. Hóé vreselijk het ook is, onthoud dit in je hele leven, dat de zonde verwoestend is, niet alleen voor de ziel, maar ook voor het lichaam, en dat Gods voorzienigheid wel over ons leven en de tijd van ons sterven gaat, maar dat wij ons leven van onze kant kunnen verkorten. Misbruik de middelen niet, die God alleen geeft om te gebruiken.

Hellenbroek vraagt nu: Als God dan toch alles onder Zijn voorzienigheid besloten heeft, is dan het gebruik der middelen niet onnut? Nee, antwoordt hij, die middelen heeft God mede besloten als middel tot het einde en Hij geeft ook de mens de wil om ze te gebruiken. Daarom is het voor ons wel eens een moeilijk ding te geloven dat Gods voorzienigheid ook over de zonde gaat en toch is het zo. Hellenbroek had het leren geloven, want hij zegt: Ja, God laat de zonde toe, bepaalt en bestuurt ze tot een zeker einde. Dit bewijst hij met Jozefs woorden: "Gijlieden wel, gij hebt kwaad tegen mij gedacht, maar God heeft dat ten goede gedacht" (Gen. 50:20).

Hiermee wordt niet bedoeld dat God de zonde wérkt, denk dat nooit, want een heilig God kan geen oorzaak zijn van iets zondigs. Hij haat en straft de zonde.

Nu moet je niet denken dat alle zonden hier altijd zichtbaar gestraft worden. O nee, zelfs van de meest goddeloze mensen soms niet. Toch wil de Heere een enkele keer wel eens de zonde zichtbaar straffen tot afschrik van anderen.

Ik herinner mij nog wat er vroeger eens gebeurd is. Een voorganger die zondags in de gemeente preekte, was een bekeerde man. Hij had kinderen die allen nogal gehoorzaam waren en geen ergernis in de gemeente gaven. Allen, op één na. Eén jongen was er vreselijk goddeloos, hij gaf nergens om, maar deed zijn eigen zin. Zijn vader probeerde van alles om hem tot gehoorzaamheid te bewegen, maar niets hielp er. Nu gebeurde het op een zondagmiddag dat zijn vader weer spreekbeurt had in hun dorp. Het hele gezin ging naar de kerk en hij moest vanzelf ook mee. Hij had wel niet veel zin, want het was midden in de zomer en die middag juist prachtig weer. Toch ging hij mee en naar zijn gewoonte kroop hij achter in de kerk, want hij wilde niet bij de andere huisgenoten zitten. Toen zijn vader een poosje aan het preken was, sloop hij de kerk uit en ging met zijn kameraden stilletjes zwemmen. 't Was ook zulk zeldzaam mooi weer en veel te warm om naar een preek te gaan zitten luisteren, zo spotten ze onder elkaar.

Toen de kerk uit was en de voorganger met zijn gezin weer thuis was, stond een van de kinderen voor het raam en zei: "Kijk eens, vader, wat is er een oploop in het dorp." Men vroeg aan een voorbijganger wat er te doen was. "Ik hoor dat er iemand verdronken is, maar weet niet wie het is", zei de man.

"Zijn onze jongens toch allemaal thuis?" vroeg de vader.

Ja, gelukkig wel, of .. nee, één nog niet, maar in ieder geval was hij toch mee naar de kerk geweest, dus hij kon het niet wezen.

Zo dachten ze.

Maar meteen kwam er een groepje mannen recht op het huis aan met een lijkbaar in hun midden. Op de baar lag de jongen, die van onder de preek van zijn vader op zondagmiddag wegliep om zijn eigen lust te volgen. Hij was verdronken met het zwemmen, zo-even hadden ze zijn lijk opgehaald.

Die arme vader trok zich de haren uit het hoofd van smart over zijn zoon, die zo de eeuwigheid was ingegaan.

Zou die jongen zijn leven niet verkort hebben, denken jullie?

Zeker had hij dat! God had hem niet geroepen om zondagsmiddags te gaan zwemmen, hij had in de kerk behoren te blijven, hij liep dus moedwillig naar zijn dood. God wilde hem tot een toonbeeld zetten, hoe de goddelozen hun dagen niet ter helft brengen.

Jongens, onthoud deze geschiedenis, spot niet met de vermaningen en speel niet roekeloos met je leven. In een geoorloofde zin mag men zwemmen, als we het voor ons beroep of tot hulp voor anderen nodig hebben. Maar de tijd waarin we leven, munt uit om van alles misbruik te maken.

Men gebruikt het verstand dat God ons gaf tot nuttig gebruik, voor allerlei uitvindingen, die de Heere als het ware uittarten en de mens als een god verheffen. Zouden jullie niet denken, dat de mensen die telkens uit vliegmachines en luchtschepen doodvallen geen zelfmoordenaars zijn?

Ik geloof zeker, dat ze zich voor Gods rechterstoel als zelfmoordenaars zullen moeten verantwoorden want men leest noch in Gods Woord, noch van iemand van Gods kinderen in de wereld, dat God hen riep om door de lucht te vliegen.

God had de aarde de mensenkinderen gegeven om daarop hun werk te doen. En de Heere Jezus Zelf geeft een voorbeeld dat we op het water varen mogen. Hij deed het Zelf, maar nergens kan iets gevonden worden als een goedkeuring voor vliegmachine of andere luchtvervoermiddelen.

't Is waar, God heeft al deze instrumenten mede besloten tot het einde van het leven van sommige mensen, maar van hun kant hebben ze hun leven verkort.

Nu wordt er gevraagd: Gaat Gods voorzienigheid ook over de aller- vrijste dingen?

Antwoord: Ja, zelfs over de gedachten.

Neemt dat des mensen vrijheid niet weg?

Nee, die besturing is geen dwang, maar een gewillige neiging. Misschien hebben jullie ook wel eens gehoord, dat er gezegd wordt: "Gedachten zijn tolvrij." Men wel ermee zeggen: niemand kan er voor gedachten gestraft worden, je mag niet doen of zeggen wat je wilt, maar ongestraft wel denken wat je wilt.

Zou dat waar zijn?

't Is waar, politie, vader of moeder kunnen je voor boze gedachten niet straffen, al zou je in gedachten iemand doodslaan, dan nog niet, want ze weten het niet, maar zouden die zondige gedachten bij God onbekend en onstrafbaar zijn?

Denk er toch aan, dat gedachten bij God evenmin tolvrij zijn als woorden en werken. Hij is een alwetend en alziend God, Zijn voorzienigheid gaat zelfs over de allerkleinste dingen, maar ook over de diepst verborgen dingen.

Daar ons uurtje omgegaan is, kunnen we niet alle vragen apart behandelen. Neem het weinige dat ervan gezegd is in je gedachten mee naar huis, jongens en meisjes.

Ik zeg dit alleen in belang van je onsterfelijke ziel.

Misschien dat de meesten van jullie er nog nooit één ogenblik de waarde van beseft hebben, wat het is een onsterfelijke ziel te bezitten! En zijn er bij, die dikwijls in hun consciëntie gevoelen, dat het niet goed gaat? Word je van binnen gewaarschuwd, als je iets wilt doen waarvan je weet, dat het niet goed is? Ga er dan niet overheen om het toch te doen! Smoor de stem van je geweten niet met door zondigen, tegen God en je consciëntie in.

Misschien denk je nu: ik kan niet anders dan zondigen, en u zegt zelf dat we er toch niet door bekeerd worden al leven we zoals het behoort, wat helpt het dan?

't Is waar, al zou je bij wijze van spreken van dit ogenblik af tot je dood toe niet één zonde meer doen, dan zou je daardoor nog niet in de hemel komen.

Maar moet ik dan zeggen: "Jongens, leef maar raak, 't helpt je toch niet, al luister je naar Gods Woord en de stem van je geweten"?

Dat zou toch niet meevallen als we straks, ik met jullie en jullie met mij, voor Gods rechterstoel zullen staan, nietwaar?

Meermalen heb ik al gezegd dat het een boze tijd is waarin we leven, je hebt een boos hart en leeft in een boze wereld. Als de maat van goddeloosheid in een land vol is, komt God met Zijn oordelen over dat land. Dit zagen we in Rusland, in Duitsland, België en Frankrijk. God kwam in 1914 met een wereldoorlog en duizenden mensen vielen in de strijd, de maat was vol.

Toen is Nederland nog gespaard, maar als Nederland doorgaat met zondigen en God verachten, zal de Heere ook met Nederland doorgaan, de maat zal eens vol zijn.

Zoals het nu met een land gaat, is het met een mens persoonlijk ook, men hoeft niet oud te zijn om de maat vol gezondigd te hebben, nee, dat kan terwijl men jong is ook wel, denk maar aan de zoon van die voorganger.

Ik hoop en wens, dat de Heere jullie bewaart om te kunnen rusten in een open consciëntie. Ik bedoel, als je gauw bewogen bent onder de vermaningen en niet ongehoorzaam durft te zijn, dat je dan niet denkt dat het nu goed zal zijn en je gerust kunt sterven. Nee, om wel getroost te kunnen leven en sterven, zullen we geen open consciëntie, maar de Heere Jezus als Middelaar moeten hebben. Hij alleen is de enige weg, waardoor God Zich met de mens verzoenen kan.

Toch hoop ik dat de Heere steeds door je consciëntie tot je blijft spreken en je niet met alles kunt breken.

Tot besluit zingen wij uit Psalm 32:5:

*Wil toch niet stug, gelijk een paard, weerstreven,
Of als een muil, door domheid voortgedreven;
Gebit en toom, door 's mensen hand bestierd,
Beteug"len 't woest en redeloos gediert";
Laat zulk een dwang voor u niet nodig wezen.
Wie God verlaat, heeft smart op smart te vrezen;
Maar wie op Hem vertrouwt, op Hem alleen,
Ziet zich omringd met Zijn weldadigheén.*

11. Van het verbond der werken

10 april 1922

In vorige lesjes hebben we gezien dat de Drie-enige God in den beginne de aarde schiep, uit niets, door Zijn almacht, om Zijn Zelfs wil, tot Zijn eigen heerlijkheid. Dat het werk der schepping éérst was, daarna het werk der voorzienigheid. Als Hellenbroek iets over de Goddelijke voorzienigheid ten opzichte van al het geschapene gezegd heeft, vraagt hij: Heeft God nog een bijzonder bestuur omtrent de mens? Antwoord: Ja, die regeert God verbondsgewijze.

Wie van jullie weet wat eigenlijk een verbond is?

Een verbond is een onderhandeling van twee of meer personen. Het is dus duidelijk dat er om een verbond te kunnen maken twee partijen nodig zijn.

Hoeveel verbonden leert ons de Heilige Schrift?

Twee, een verbond der werken en een verbond der genade.

En welk verbond is er tegenover de mens het eerste geopenbaard? Vóór de val heeft God met Adam het verbond der werken opgericht, dit is dus het eerste aan de mens geopenbaard. Het verbond der genade was van eeuwigheid reeds, maar dat is vóór de val niet aan Adam geopenbaard. Beide verbonden hebben een "hoofd" (zoals men dat noemt) waarmee het opgericht is.

Wie weet wie het hoofd van het werkverbond was en wie van het genadeverbond?

Adam was door God in de staat der rechtheid geschapen, hij droeg het beeld Gods en was geheel volmaakt. Hij was het hoofd van alle mensen die na hem geboren zouden worden, maar behalve dat hij de vader van het gehele menselijk geslacht was, maakte God met hem een verbond en merkte hem aan als hoofd van dat verbond, dat wil zeggen, hij vertegenwoordigde het gehele mensdom, dus in hem richtte God het verbond op met alle mensen die er komen zouden.

Dit is misschien voor jullie nog moeilijk te vatten, maar daarom kunnen we de hele les niet overslaan, nietwaar?

Met eenvoudige woorden zouden we kunnen zeggen: God heeft de mens geschapen: een voor allen of allen in een. De engelen schiep God een voor een. Elk voor zichzelf, er is ná hun schepping niet één meer bijgekomen; het getal wordt nooit groter of kleiner door sterven of geboren worden, want dat heeft onder geesten niet plaats.

Zoals God nu Adam één voor allen schiep, zo richtte Hij ook het verbond der werken met hem op als het hoofd daarvan, maar tegelijkertijd in hem (als het hoofd) werd het met alle mensen opgericht. Nu wordt er nooit een verbond gesloten waar geen voorwaarden aan verbonden zijn. Wat zouden de voorwaarden in het verbond der werken geweest zijn? Men zou het ook de eis kunnen noemen en deze was: volmaakte gehoorzaamheid aan de wet.

Aan de wet? Was er dan al een wet gegeven, ik dacht dat de wet aan Mozes op Sinai pas gegeven was?

Toen is de wet in tien geboden opnieuw aan de mens voorgesteld, maar God had in Adams hart een kennis ingeschapen, dat hij God lief moest hebben boven alles en zijn naaste als zichzelf. Die kennis droeg Adam met bewustheid om. Hij kón dat ook, want God had hem de vermogens gegeven Hem lief te hebben boven alles.

Die ingeschapen kennis noemt men: *de wet der liefde*.

Hoe zullen we het nu eens op het eenvoudigste voorstellen? Opletten:

1. God richtte met Adam en in hem met ons allen een verbond op, dat is: Hij maakte een overeenkomst.

2. God stelde een voorwaarde in dat verbond, die noemen wij: een eis. En wat was deze?
3. Dat Adam gehoorzamen moest aan de wet der liefde. Maar hoe kon Adam weten welke wet daarmee bedoeld werd?
4. God had de kennis van die wet in zijn hart ingeschapen, dat hij God moest liefhebben boven alles en zijn naaste als zichzelf.
5. Op de volbrenging van deze eis beloofde God het eeuwige leven aan Adam (en in hem aan alle mensen).
6. Deze belofte werd door een zichtbaar teken (of sacrament) bevestigd, dat was: door de boom des levens. De Heere wilde zeggen: zo zeker als ge daar de boom des levens in het paradijs ziet staan, zo zeker beloof Ik u het eeuwige leven, als ge aan Mij gehoorzaam blijft.
7. Daartegenover dreigde Hij op overtreding de dood. En ten slotte voegt Hij er
8. Een proefgebod bij, dat is: Hij gebod hen niet alleen onzichtbaar in hun hart God lief te hebben, maar ze moesten het door een uitwendige daad ook tonen. De Heere wees hun in de hof een boom aan, waarvan ze de vruchten niet mochten eten. Daardoor zouden ze tonen dat ze God gehoorzaam wilden blijven. Aten ze er wel van, dan bewezen ze met sprekende daden, dat ze niets om het verbod en de eis van het verbond gaven, dat God met hen opgericht had. Die boom werd genoemd: "De boom der kennis des goeds en des kwaads". Dat wil zeggen: door die boom zou het openbaar komen of ze zondigen zouden of niet. Het was een uitwendige proef voor Adam of hij God gehoorzaam wilde blijven, want als hij dat wilde, zou hij nooit een vrucht van die boom eten.

Wie kan nu in juiste volgorde deze twaalf punten opnoemen? Probeer het eens, want de inhoud van dit lesje hebben we straks nodig om de volgende lessen te kunnen begrijpen.

1. Wie maakte het verbond, God of Adam?

Antwoord: God met Adam.

2. Hoe noemen we dit verbond?

Antwoord: Het verbond der werken.

3. Werd het alleen met Adam opgericht?

Antwoord: Het werd met Adam persoonlijk opgericht, maar in hem, als het hoofd van het verbond, met alle mensen.

4. Hoe wordt het wel eens gezegd wat Adam was?

Antwoord: Adam was het representerende, dat wil zeggen: het "vertegenwoordigende" verbondshoofd.

5. Stelde God ook voorwaarden in dat verbond?

Antwoord: Ja, Hij eiste van Adam gehoorzaamheid.

6. Waar bestond dat in?

Antwoord: Om God lief te hebben boven alles, enz.

7. Hoe wordt dat genoemd?

Antwoord: Een gehoorzamen aan de wet der liefde. God gaf de kennis van die wet in Adams hart.

8. Beloofde God ook iets als hij die wet der liefde gehoorzaamde? Antwoord: Ja, God beloofde hem daarop het eeuwige leven.

9. Hoe bevestigde God deze belofte?

Antwoord: Door een zichtbaar teken, dat wij een sacrament noemen, dat was door de boom des levens, die in het midden van de hof was.

10. Wat bedreigde God als hij niet gehoorzaam bleef?

Antwoord: De dood in zijn volle betekenis, dat is: tijdelijk, geestelijk en eeuwig.

11. Gaf God ook een uitwendige gelegenheid aan Adam om zijn gehoorzaamheid te betonen?

Antwoord: Ja, God gaf hem een proefgebod, door middel van de boom der kennis des goeds en des kwaads, waardoor hij tonen kon of hij God gehoorzamen wilde of niet.

12. Welk verschil was er tussen God en Adam, als de twee partijen in dit verbond?

Antwoord: God was (en is) een heilig, rechtvaardig, soeverein, almachtig, vrijmachtig, alwetend, overalteenwoordig, eeuwig en Drie-enig Wezen, zonder begin en zonder einde. Maar Adam was een geschapen, stoffelijk schepsel en al was hij volmaakt, toch was hij valbaar. Als mens had hij een begin, een geschapen punt, maar God is ongeschapen en onvatbaar voor het kwade.

Deze punten moeten jullie goed onthouden, daar zul je in de volgende lessen gemak van hebben.

Nu zal ik eens iets vragen, waarover ieder vrij zijn gedachten zeggen mag.

God richtte met Adam, en met ons in hem een verbond op, dat weten we nu. Maar, dat God nu die boom der kennis des goeds en des kwaads als een proefgebod gaf, waarom was dat eigenlijk? Zou dat nu uit liefde tegenover de mens geweest zijn dat God dit deed? Wie kan mij duidelijk maken dat God uit liefde dat proefgebod gaf?

"k Zal proberen met een flauw voorbeeld het jullie enigermate duidelijk te maken. Een vader en moeder hebben een kindje. Als dat kindje héél klein is, begrijpt het er niets van wat het niet ofwel doen mag. Als het echter groter wordt, zeggen vader en moeder telkens tegen hun kindje: "Pas op, dit mag je niet doen!" Zo krijgt het kind langzamerhand besef wat kwaad is en wat niet. (De consciëntie waarschuwt ook, maar daar spreken we nu niet over. Ik bedoel dit als een voorbeeld.) Maar als nu die ouders nooit eens iets zeiden wat goed of kwaad was en het kind zó lieten opgroeien, wat zou er dan kunnen gebeuren?

Het kon gebeuren, dat zo'n kind ergens iets wegnam; als dan de politie kwam om het voor die diefstal te straffen, zou het kind kunnen zeggen: "Ik wist niet dat het niet mocht, vader heeft het me nooit verboden." Het zou voor zulke ouders beschamend zijn, maar voor het kind een verontschuldiging. Maar als de ouders telkens gewaarschuwd hadden voor diefstal of andere zonden, en het kind werd dan op de daad betrapt, zouden ze met recht kunnen zeggen: "Kind, kind, hoe dikwijls hebben wij je niet gewaarschuwd, en toch heb je het gedaan, nu is het ook rechtvaardig, dat je gestraft wordt."

Nooit kon het dan zeggen: "Ik wist het niet."

Dit is toch duidelijk?

De eerste ouders waren liefdeloos tegenover hun kind geweest door het niet op het kwaad te wijzen, en de laatste hadden in liefde hun plicht gedaan.

't Is maar een zeer flauw voorbeeld, want we kunnen nooit menselijke dingen met Goddelijke vergelijken, het gaat er alleen om jullie als kinderen de bedoeling te doen begrijpen. Als nu de Heere nooit eens tegen Adam gezegd had: 'ten dage als ge daarvan eet, zult ge de dood sterven', dan zou Adam, in het eten ervan, onbewust gezondigd hebben en had zich kunnen verontschuldigen: "Ik wist niet dat die boom voor mij een proefgebod was."

Is het dan geen liefde van God geweest, dat Hij vooraf op het gevaar der zonde wees en de gevolgen ervan bedreigde?

Zeker, was het dat. Nu kan nooit iemand zich meer verontschuldigen. Daar Adam, én als hoofd van het menselijk geslacht, én als hoofd van het werkverbond ons allen

vertegenwoordigde, zouden wij (naar de belofte) het eeuwige leven ontvangen hebben, als hij niet gezondigd had. Maar nu hij gevallen is, liggen wij rechtvaardig verloren in hem. En omdat we nu door die eerste zonde rechtvaardig verloren liggen (die we in hem gedaan hebben), gaan we na de natuurlijke dood ook rechtvaardig verloren, als we in de tijd niet verlost worden door Christus.

Wat is daarom voor ieder mens nu de enige weg van verlossing uit de drievoudige dood?

Dat hij uit Adam, zijn oorspronkelijk hoofd, waarin hij verdoemelijk voor God ligt, overgebracht wordt in Christus. Christus is het Hoofd van een veel beter verbond, het verbond der genade. Christus kan nooit dat verbond breken, zoals Adam deed. Daarom zullen zij die in Christus, in het genadeverbond begrepen zijn, ook nooit verloren gaan. Toen het geluk van het mensdom van Adam afhing, kwam er niets dan ongeluk. Maar nu is het in veel betere, Goddelijke handen, nu zal het nooit verkeerd meer aflopen voor allen, die er toe uitverkoren zijn om er deel aan te mogen hebben.

Iemand zegt in zijn boek: "De duivel probeerde uit haat tegen God een gat te graven onder het verbond der werken, zodat het fundament instorten zou, en het is hem onder Gods toelating gelukt, de mens luisterde naar hem. Maar het verbond der genade zal hij nooit kunnen ondergraven, Christus, de eeuwige Zoon Gods, is er het Fundament en het Hoofd van."

Zo is het ook, en dat is de troost van al Gods volk.

Toch, al is het bewezen dat de duivel een leugenaar is, blijft hij steeds doorgaan te proberen met leugens de mensen in slaap te sussen. Hij zei tegen Eva: Ge zult niet sterven, als je ervan eet, maar God gelijk worden."

We zien het dagelijks voor onze ogen, dat dat een leugen geweest is, want alle mensen sterven. En toch... wees eens eerlijk, geloven jullie eigenlijk wel echt, dat je sterven moet? 'k Weet zeker, dat je veel liever over allerlei vrolijke dingen dan over de dood denkt, tenminste de meesten van jullie zeker wel. Dat komt, omdat de mens door zijn val steeds liever naar de stem van de duivel luistert dan naar de waarheid. Niet sterven, maar leven wil hij, is 't zo niet?

We hadden ook kunnen leven, eeuwig leven, als we slechts Gods gebod gehouden hadden, wat we heel goed hadden kunnen houden (van onze kant) want we hadden er de kracht voor gekregen.

We zullen het vanmiddag hierbij laten en hopen de volgende keer verder te gaan. Dat zal nu een week langer duren dan anders zo de Heere ons spaart, want aanstaande vrijdag is het Goede Vrijdag en dan volgt Pasen.

Ik hoop, jongens en meisjes, dat deze feestdagen geen zonde-dagen voor jullie zullen zijn, waarop je bij uitstek allerlei ijdele vermaken gaat zoeken. O, als je één ogenblik een indruk in je jonge ziel kreeg wat er op die vrijdag, nu honderden jaren geleden, gebeurd is, zou je geen lust hebben de wereldse vermaken met één blik aan te zien!

Toen heeft de heilige, volmaakte Zoon van God tussen hemel en aarde aan een kruis gehangen om de gunst van een heilig God te verwerven voor schepselen, die de gunst door het verbreken van het verbond der werken verloren hadden.

Nooit hadden de andere feestdagen, Pasen, Hemelvaartsdag en Pinksteren kunnen volgen als Goede Vrijdag niet was voorafgegaan.

En al zijn jullie nog zeer jong, het zou toch mogelijk kunnen zijn dat Hij ook voor jullie dat gedaan heeft, nietwaar?

Mocht je dan nooit gelukkig kunnen worden eer je dát wist, nooit meer echt vrolijk kunnen zijn, eer je verzekering had dat Zijn bloed voor je schuldige ziel gestort is.

Denk niet, dat ik je geen blijdschap in je leven gun. O ja, al zou je je hoofd krommen

als een bieve, zegt de profeet, en de ganse dag in het zwart gaan, zonder waarachtige droefheid naar God, het zou je geen nut doen. Ik wens je alleen die droefheid naar God, die een onberouwelijke bekering tot zaligheid in je onsterfelijke zielen werken zou.

De Heere mocht indrukken wat ik uitdruk. Hij alleen kan in je hart leggen wat ik erop leg. Hij doe dat om Zijns Naams wil. Dat zij zo.

12. Van het beeld Gods

25 april 1922

In de staat der rechtheid regeerde God de mens verbondsgewijze. God gaf een gebod en een belofte, de mens wist dus waar hij het eeuwige leven mee ontvangen of verliezen kon.

Nu is de vraag: Kon de mens dat verbond onderhouden?

Antwoord: Ja, God had de mens zo geschapen, dat hij dat doen kon. Zoals de Drie-enige God alles goed en recht geschapen had, had Hij het ook de mens gedaan. En wie zag dat alles goed was? Telkens lezen we in Genesis 1: "En God zag al wat Hij gemaakt had, en zie, het was zeer goed." Dit is vanzelf dus het bewijs dat de mens goed en oprecht geschapen is.

Nu doet Hellenbroek echter een vraag, die toch wel wat vreemd is, vinden jullie niet? Hij vraagt: Is een mens dan niet in een blote natuurstaat tussen goed en kwaad geschapen?

Jullie moeten mij toch eens vertellen wat Hellenbroek hiermee bedoelt, want hoe kan dat, tussen goed en kwaad in?

Er zijn altijd dwalingen geweest over dit stuk. Terwijl Hellenbroek leefde, en ook voor en na zijn tijd, leerden de jezuïeten (en remonstranten) dat de mens niet goed en niet kwaad geschapen was. Hij was net als een stuk wit papier, zeiden ze, waar niets op geschreven is, noch goed, noch kwaad.

Als we dit nu geloven, moeten we natuurlijk Gods Woord niet geloven, want dat zegt ons dat wij naar Gods beeld, dat is dus geheel goed geschapen zijn.

Wat volgt er echter uit als we geloven dat de mens in een blote natuurstaat (tussen goed en kwaad in), geschapen is.

1. Als een mens nooit geheel goed geweest is, is hij nu ook niet geheel kwaad geworden, maar heeft alleen gezondigd, omdat hij niet volmaakt was.

2. Als hij niet geheel kwaad geworden is, is hij dus niet doodgefallen, en heeft nu geen Middelaar nodig, Die hem met God verzoent.

Wel spreken ze over de Heere Jezus, maar ze gebruiken Hem als een helpende Middelaar, doch niet als een volkomen Middelaar. Het is dus vanzelfsprekend, als men de algehele doodstaat in Adam ontkent, men ook de volkomen genoegdoening in Christus ontkent, want deze twee zaken zijn onafscheidelijk aan elkaar verbonden.

Merk je nu wat er uit voortvloeit, als we niet geloven dat Adam alles door zijn ongehoorzaamheid verloren is?

Er zijn veel mensen die met hun mond belijden dat ze doodgefallen zijn, en geheel Gods beeld verloren hebben, maar in de praktijk van hun leven komt het openbaar dat ze het in hun hart nooit overgenomen hebben.

In plaats van door Christus tot God te gaan, gaan ze met Christus. (In hun verbeelding natuurlijk, want in waarheid kan het niet.)

Ik zal proberen met een voorbeeld duidelijk te maken hoe ik dit bedoel:

Er is een man die veel schuld heeft, en daar hij niets meer heeft om te betalen, laten de schuldeisers al zijn goederen verkopen. Maar eer het zover is, komt een vriend, die alles voor hem betalen wil, en dat ook werkelijk doet. De hele wereld weet nu dat die man bankroet was en niets dan schuld had, en dat een ander alles voor hem betaalde.

Dat is één geval, maar nu is er een tweede man, die evenveel schuld heeft als de eerste. Ook die man heeft een vriend die hem helpen wil, maar die man zegt tegen zijn vriend: "Geef mij uw geld, zelf heb ik ook nog wat, als ik er van u nu wat bij heb, kan ik mijn

schuldeiser voldoen."

Deze tweede man gaat met het geld van zijn borg zelf de schuld afbetalen, hij blijft dus voor de ogen van allen die hem kennen, een fatsoenlijk mens.

Merken jullie het verschil?

De eerste was geheel van zijn borg afhangelende, die betaalde voor hem, zónder hem. Maar de tweede had zelf nog een kleinigheid overgehouden dat hij met het geld van zijn borg aanvulde. Hij betaalde zelf, met behulp van zijn borg, en bleef een achtenswaardig man.

Deze leer heeft Pelagius het eerste ingevoerd. Als jullie wat ouder mogen worden, moet je de boeken van Alexander Comrie over dit punt eens onderzoeken, die heeft deze dwaling van de pelagianen fel bestreden en het gevaarlijke ervan blootgelegd.

Ik zou ook nog een ander voorbeeld kunnen nemen. Stel je eens voor dat er in een hevige storm een schip vergaat. Twee mannen zijn het langste op het wrak overgebleven, maar eindelijk zinkt het geheel weg en liggen beiden in het water. Die ene man weet een reddingsboei te bemachtigen, en komt al zwemmende eindelijk behouden aan wal. Maar de ander wordt al gauw, door uitputting van krachten, bewusteloos en schijnt te moeten verdrinken. Maar de kapitein van een reddingsboot heeft hem opgemerkt en neemt hem aan boord.

Als hij straks weer bij bewustzijn komt, ziet hij ook zijn makker gered aan de wal. Ze hadden beiden in precies hetzelfde gevaar verkeerd, beiden in hetzelfde water gelegen en waren nu beiden behouden. Wat was alleen het verschil?

De een had het vermogen gehad zichzelf te redden, maar de ander had alle vermogen verloren en zou zeker verdronken zijn, als hij niet door een ander gered was. Dat is het fijne verschilpunt.

In de natuur is dit niet erg, beiden werden gered, maar in het geestelijk leven zullen nooit diegenen, die zichzelf mét Christus redden, behouden kunnen worden. De Vader zal zeggen: "Ik ken u niet vanwaar ge zijt." Hij ziet alleen Zijn Zoon aan, en in Zijn Zoon de zondaar. Is het dan geen grote zonde en vreselijk bedrog te denken dat we Gods beeld niet geheel verloren zijn?

Daarom doet Hellenbroek deze vraag, namelijk of de mens in een blote natuurstaat (tussen goed en kwaad in), geschapen is.

Nu gaat hij verder en zegt: *Waarin bestond dat beeld?*

Antwoord: *In kennis, gerechtigheid en heiligheid.*

Bestond het beeld niet in de uiterlijke gestalte des lichaams? Nee, want God heeft geen lichaam.

Adam had een volmaakt stoffelijk lichaam van God ontvangen, maar dat was toch het beeld Gods niet. Het beeld Gods bestond in geen zichtbaar lichaam, maar uit de mededeelbare eigenschappen Gods, Die Hij Adam mededeelde. Dat was ten eerste: kennis.

Adam kende God in Zijn Wezen. Hij bezat een geheiligde kennis van de Drie-enige God. Dat dit waarlijk zo geweest is, is duidelijk uit het Nieuwe Testament te bewijzen. Al de uitverkorenen krijgen in Christus weer Gods beeld terug, dat zij door de zonde verloren hebben.

Daarom zegt Hellenbroek: Bewijs eens dat het beeld Gods bestond in kennis?

En dan antwoordt hij met Kolossenzen 3:10: "En aangedaan hebt de nieuwe mens, die vernieuwd wordt tot kennis, naar het evenbeeld Desgenen, Die hem geschapen heeft."

Ten tweede en derde: gerechtigheid, en heiligheid uit Eféze 4:24: "En de nieuwe mens

aandoen, die naar God geschapen is in ware rechtvaardigheid en heiligheid."

Waaruit had het beeld Gods dus zijn oorsprong?

Het waren drie Goddelijke, volmaakte eigenschappen, het had dus zijn oorsprong uit God Zelf. Het kon dus niet anders of Adam bezat volmaakte kennis, volmaakte gerechtigheid en volmaakte heiligheid. Een volmaakt God gaf aan de volmaakte mens deze drie volmaakte eigenschappen.

Toch, al was dit zo, Adam werd door dit beeld geen God, hij bleef zelf mens.

Jongens en meisjes, let nu eens even op wat ik wil zeggen, want dit is een diepzinnig punt in ons lesje.

Adam wás volmaakt, en van een volmaakt God kreeg hij het beeld Gods, dat droeg hij. Dat beeld had dus zijn oorsprong in God. En toch werd Adam door het dragen van dat beeld géén God, hoe kwam dat nu?

Adam was door zijn schepping mens geworden. Noch zijn lichaam, noch zijn ziel had hij zelf gemaakt, ze waren beide door God geschapen. Behalve ziel en lichaam ontving hij het beeld Gods, want God schiep de mens naar Zijn beeld, naar het beeld Gods schiep hij hen, man en vrouw schiep Hij ze (Gen. 1:27).

Dit beeld had hij dus niet van zichzelf, het was een geschenk, hij kreeg het. Daarom werd hij door dat beeld geen God, want hij had het niet van zichzelf, het was slechts een gave, die hij als volmaakt schepsel van zijn Schepper ontving. Daarom kon hij het ook verliezen, verzondigen. Zolang hij God gehoorzaam was, was hij met dat beeld onsterfelijk, want de dood is eerst op de zonde bedreigd: 'ten dage als gij daarvan eet, zult gij de dood sterven.'

Juist ook omdat het een gift was, kón hij het verliezen. Daarom staat er, dat God de mens schiep náár Zijn beeld, niet in Zijn beeld. Als jullie thuis het boek van Arnoldus Rotterdam hebben, moet je het stuk over het beeld Gods eens lezen. Die man is er zeer uitgebreid in. Hij zegt dat wij het beeld Gods, hetwelk Adam droeg, moeten beschouwen *in ruimere en engere zin* en geeft daar een duidelijke beschrijving van. Ook zegt hij op de woorden: "Laat Ons mensen maken, naar Ons bééld en gelijkenis", wat onderscheid is er tussen beeld en gelijkenis?

Antwoord: Die geven zoveel te kennen als een gelijkend beeld, een beeld dat God zeer gelijkvormig zijn zou.

Waarom zouden dan beide woorden gebruikt zijn, was het niet genoeg dat men óf alleen "beeld", óf alleen "gelijkenis" zei?

Antwoord: Nee, want hoewel er geen wezenlijk verschil tussen is, is elk beeld nog geen gelijkenis en iedere gelijkenis geen beeld.

Daarom heeft God die beide woorden willen gebruiken om uit te drukken, dat de mens zó naar Gods beeld geschapen was, dat hij God gelijkend was naar Zijn mededeelbare eigenschappen: kennis, gerechtigheid en heiligheid. En omgekeerd zo naar Gods gelijkenis, dat die gelijkheid als het ware een afdruksel of afbeelding van God was. Het is duidelijk dat er in een beeld vier dingen vereist worden.

1. Een voorbeeld, waarnaar iets afgebeeld wordt.
2. Een onderwerp, waarin de afbeelding vertoond wordt.
3. Een afdruksel, welk het voorbeeld vertoont.
4. Een gelijkenis, tussen het voorbeeld en afdruksel.

1. Het voorbeeld zijn Gods eigenschappen van kennis, gerechtigheid en heiligheid, naar dat beeld Gods schiep Hij dus de mens.
2. Het onderwerp was de ziel van de mens, waarin God deze volmaaktheden indrukte.
3. Het afdruksel is het beeld dat Adam droeg, dus het zuivere beeld Gods,

kennis, gerechtigheid en heiligheid.

4. De gelijkenis is de zuivere overeenkomst tussen de eigenschappen Gods en de eigenschappen zo ze in Adams ziel als het beeld Gods ingedrukt waren.

Daarom staat er, dat God de mens schiep naar Zijn beeld en gelijkenis, die zuiver overeenkomstig Zijn beeld was.

Nu moeten jullie niet denken dat ik bedoel alsof beeld en gelijkenis twee dingen zijn, nee, het betekent een en dezelfde zaak. Het woord "gelijkenis" dient eigenlijk om het woord "beeld" te verklaren. Beide woorden samen betekenen dus: "een zeer gelijkend beeld".

Begrijpen jullie nu, hoe een heerlijke staat de staat der rechtheid geweest is, waarin de mens Gods beeld en gelijkenis droeg?

Dat heeft hij nu door zijn ongehoorzaamheid verloren. Maar door Christus en in Christus krijgen de uitverkorenen dat Goddelijk beeld bij aanvang weer terug. Door genade ontvangen zij in beginsel weer een Goddelijke kennis, gerechtigheid en heiligheid in de Middelaar. En straks na hun dood zullen ze weer volmaakt Gods beeld dragen.

Maar zij, die in de tijd nooit tot God bekeerd worden, zullen ook voor eeuwig dat beeld missen.

Jongens en meisjes, heb je daarover wel eens nagedacht, dat je zonder Gods beeld over de aarde loopt? Je hebt hetzelfde natuurlijke lichaam nog, ik bedoel, ons lichaam is niet van vorm veranderd. Ook heb je dezelfde onsterfelijke ziel, die God ons gaf. Maar we zijn Gods gelijkenis verloren en bezitten er geen enkele eigenschap meer van. Toch zal een heilig God straks met de dood en in het laatste oordeel, rechtvaardig naar Zijn beeld vragen, want Hij had ons naar Zijn beeld op de aarde gezet, en heeft het nooit van ons weggenomen. Wij zelf hebben het trouweloos verzondigd. Van heel de grote schepping was de mens het pronkjuweel, omdat hij een beelddrager Gods was. De gelijkenis, die hij krachtens Gods eigenschappen met een volmaakt God droeg, maakte hem het edelste schepsel boven alle schepselen. Door dat beeld was hij ook als een koning der schepping gesteld en had macht gekregen boven al het geschapene. Niet dat het beeld Gods bestond in het uitoefenen van de macht over de dieren, nee, want in de hemel zal geen macht over dieren nodig zijn en toch zal daar Gods beeld op het allervolmaaktst gedragen worden. De heerschappij over de dieren in de staat der rechtheid was een gevolg of uitvloeisel van Gods beeld. Ook was Adam, zolang hij het beeld droeg, onsterfelijk. Immers, hoe kon hij sterven, terwijl hij volmaakt deze Goddelijke eigenschappen droeg.

Maar nu loopt de mens in plaats van het heerlijkste schepsel, als het schandelijkste in de grote schepping. Voor eeuwig (zo hij niet in Christus gezaligd wordt) heeft hij zichzelf van die heerlijke gave beroofd.

Ik liep eens in een prachtige zomernacht een paar uren over een stille grintweg, dicht bij de Belgische grens. Het was een buitengewoon mooie, stille nacht. Aan weerszijden van de weg was veel weiland, waarin het vee rustig graasde of lag te slapen. Alles was zo vredig en mooi alsof er nooit zonde in de wereld geweest was.

Maar opeens hoorde ik in de verte kanongebulder (het was in de wereldoorlog). Onophoudelijk donderden die kanonnen, en door de stilte van de nacht was het nog veel beter te horen dan overdag. Toen dacht ik: dat is nu de zonde. De schepping is gebleven zo ze was, maar de mens heeft het alles verwoest door de zonde. Hier is alles rust en vrede, de dieren liggen of lopen stil op de aarde. De heldere lucht staat vol

blinkende sterren, en men zou denken in het paradijs te zijn, zo mooi is alles.

Maar daar in de verte braakte de hel dood en verderf. Duizenden mensen vielen dood of verminkt op de aarde en het bloed stroomde als water. Daar zijn schepselen Gods, die ook eenmaal als het pronkstuk van de schepping Gods beeld droegen, nu elkaar aan het vermoorden en bezig elkaars lichaam te doden. Zo'n gruwelijk schepsel is de mens geworden, veel erger dan de dieren.

Meisjes en jongens, denk je eens in wat de zonde toch teweeggebracht heeft. Van nature is de zonde een lust voor de mens. Daarom zal het voor een onbekeerd mens zo vreselijk zijn te moeten sterven, want dan neemt de dood zijn lust van hem af, in de hel zal niet het zondigen, maar wel de lust der zonden ophouden.

O, dan zal God bij hun opwaken hun beeld verachten (Ps. 73:20), want zij dragen het beeld van de duivel. Zij hebben God verlaten en zijn ongehoorzaam geweest, evenals de duivel gedaan heeft. Maar wanneer Gods volk sterft, verlost de dood hen van hun grootste last. Door genade zijn de zonden hun lasten geworden in plaats van lusten. Daarom zal voor hen de dood een welkome bode zijn, die hen van hun zwaarste last ontheft.

Jongens en meisjes, we moeten weer naar huis, ons uurtje is om. Is de zonde jullie ook al eens een last geworden, of is het nog steeds je lust? Als ik hier of daar kom, behoef ik nooit te vragen aan de mensen of ze zondaren zijn, dat weet ik wel, want dat zijn we allen. Maar ik mag wel eens onderzoeken of de zonde hun last of hun lust is.

Van nature zijn we allemaal dode zondaars en levende vijanden van God, maar zo hier en daar loopt er tussen al die dode zondaren een levende zondaar of zondares. Zulke zondaren zoeken dikwijls een eenzame plaats op, in huis of buiten, en roepen daar uit: "O God, ik ben U kwijtgeraakt, ik ben Uw heilig beeld kwijt, ik heb alles verzondigd, en het ergste is dat de zonde mijn grootste lust nog is ook"

Jongens en meisjes, hoe jong je ook bent, je bent in zonde geboren en dus ook niet te jong om te sterven. Onderzoek toch eens of je tot de dode of levende zondaren behoort. Denk eraan dat het beslist noodzakelijk is een levende zondaar voor God te worden, nooit zullen de zonden anders je lasten zijn. En zo ze altijd je lust blijven, wat zal dat een bang sterven geven!

Gods kinderen zullen na de dood in de eeuwige heerlijkheid verzadigd worden met het Goddelijk beeld. Nooit zullen ze daar Gods beeld meer kunnen verliezen, maar eeuwig boven de zonde, boven alle lusten en lasten verheven, God volmaakt verheerlijken.

Mocht de Heere eens een heilige jaloersheid in je verwekken op dat gelukkige volk. En mocht je ze leren liefhebben, niet omdat ze naar de hemel gaan, maar omdat ze met God verzoend zijn en Zijn beeld weer dragen. Hij zegge je bij aan- of voortgang al meer en meer de rust in de zonde en in jezelf op en beware je ook te rusten op eigengemaakte godsdienst of aangenomen vroomheid.

God zal nooit te bewegen zijn om je te helpen, al zou je met Luther jarenlang in zelfkastijding je lichaam tekortdoen en op je blote voeten naar Rome lopen. Nee, kinderen, God is van eeuwigheid in Zichzelf bewogen om Zijn genade in de uitverkorenen te verheerlijken en also Zijn eer tot de hoogste luister te brengen. Hij lere je Zelf die eer lief te krijgen boven je eigen leven, dan zou je je arme ziel als en buit wegdragen. Dat zij zo.

13. Van Adams val

1 mei 1922

Wij weten uit het lesje over het verbond der werken, dat de Drie-enige God met Adam in een verbond gekomen was. De grote Schepper had de mens geschapen als een van de voornaamste schepselen. De engelen schiep Hij onmiddellijk, een voor een, elk voor zichzelf. De mens is geschapen een voor allen en allen in een, zijn lichaam middellijk uit stof, zijn ziel onstoffelijk en onmiddellijk.

In een zeer bevoorrechte staat zette God de mens dus in het paradijs, hij kende God en had het vermogen Hem te gehoorzamen. De mens was volmaakt en rijk, hij mocht van alle bomen in de hof vrij eten, alleen van een boom die in het midden van de hof stond, mocht hij niet eten.

Wat denken jullie, zou die boom een kwade of vergiftige vrucht gehad hebben?

Nee, dat was de oorzaak van het verbod niet. Wat dan? God had Adam een proefgebod gegeven, waaraan Hij zien zou of hij Hem gehoorzaam wilde zijn of niet. De zonde lag niet in de vrucht, maar in het verbod te overtreden.

Hoeveel dingen zien we dus in het verbond dat God met Adam oprichtte?

Antwoord: Drie dingen. 1. God eiste iets. 2. Hij beloofde iets. 3. Hij dreigde iets.

Ten eerste: God eiste volkomen gehoorzaamheid van Adam aan de wet der liefde, dat is de wet, die God in zijn hart ingeschapen had.

Ten tweede: Hij beloofde op het volbrengen van Zijn gebod (als er dus gehoorzaamheid betoond werd) het eeuwige leven.

Ten derde: Op het verbreken van de gehoorzaamheid bedreigde Hij de dood in zijn volle betekenis: Ten dage als gij daarvan eet, zult gij de dood sterven." In de grondtekst staat: 'ten dage als gij daarvan eet, zult gij stervende sterven.' Dat betekent: sterven een drievoudige dood, lichamelijk, geestelijk en eeuwig.

Deze drie dingen zijn onafscheidelijk aan elkaar verbonden. Als Adam zondigde, was het onmogelijk dat hij dan alleen naar het lichaam zou sterven en verder eeuwig met zijn ziel zou blijven leven. Ook was het niet mogelijk dat hij geestelijk bleef leven, dat is gemeenschap met God hield en in Zijn gunst bleef delen, en na verloop van tijd naar het lichaam zou sterven.

Dat is toch duidelijk, nietwaar?

Nee, Adam wist, met een bewuste kennis als volmaakt redelijk schepsel dat, zodra hij ophield gehoorzaam te zijn, hij deze drievoudige dood sterven zou.

Van wie zou nu dit verbond eigenlijk uitgegaan zijn?

Jullie weten allemaal dat een verbond een onderlinge overeenkomst is tussen twee of meer personen. Maar er moet toch van een zekere partij eerst een voorstel uitgaan om een verbond te maken?

We hebben deze zaken ook in de voorgaande lesjes al besproken, maar het is misschien niet overbodig en zeker wel nuttig om deze gewichtige punten nog eens te repeteren.

De verbondsonderhandeling is van God alleen uitgegaan, doch het is vanzelfsprekend dat de rechtschapenheid van Adam meebracht dat hij het verbond vrijwillig aanvaardde. Daarom is dit eerste verbond ook een verbond der werken genoemd, omdat Adam in de weg der gehoorzaamheid voor zichzelf en al zijn nakomelingen hierdoor het eeuwige leven verwerven kon.

Het gebod om niet van die boom te eten, was dus een gelegenheid om te tonen dat hij

waarlijk dat verbond getrouw bleef. Deze eis, die God hem stelde, was ook niet zwaar, want hij had in zijn volmaakte staat alle vermogens ontvangen om gehoorzaam te kunnen zijn; hij was geschapen naar Gods beeld.

Nu vraagt ons lesje vanmiddag: *Heeft de mens dat beeld nog?*

Antwoord: *Nee, hij heeft het verloren door de zonde.*

Dit antwoord geeft dus meteen te kennen dat Adam (en in hem wij allen) het verbond verbrak. En wat voor reden zou Adam gehad hebben om het verbond te verbreken? Was er geen voedsel genoeg in de hof dat hij van die verboden vrucht ging eten?

Nee, dat was de oorzaak niet. Salomo zegt in Spreuken 6:30 en 31: "Men doet een dief geen verachting aan, als hij steelt om zijn ziel te vullen, dewijl hij honger heeft; en gevonden zijnde vergeldt hij het zevenvoudig, hij geeft al het goed van zijn huis."

Stelen is altijd zonde, maar als iemand van honger of gebrek dreigt om te komen, en hij steelt dan een stuk brood of iets anders om zich te voeden, zo'n dief zal men nooit zo verachten, als wanneer het uit moedwil gedaan wordt. Dat zijn jullie toch wel met Salomo eens?

Maar Adam had in het paradijs niet het minste gebrek. Er was een heerlijke volle overvloed om zijn lichaam te onderhouden.

Was het van Adam dus een stelen om de honger te stillen? Nee, het was een moedwillige ongehoorzaamheid, dat hij van die vrucht nam en at, en daarom is er voor zijn zonde ook geen verschoning. Ook wist hij heel goed dat hij zijn heerlijke staat verliezen zou, want de Heere Zelf had het in duidelijke woorden gezegd.

Want, wie heeft er het eerste *de dood* genoemd?

Er is over de dood gesproken eer nog iets van dood of ellende bestond. Wie zou dat gedaan hebben, de duivel, de mens, of God?

De mens niet, Adam wist in het paradijs niets van dood en ellende, er was in de staat der rechtheid geen plaats voor de dood.

De duivel had er ook niet over gesproken, want die is gekomen juist nadat Adam het gebod tot gehoorzaamheid ontvangen had.

De Heere was de eerste Die de dood noemde: "Gij zult de dood sterven."

Op dit woord zinspeelde de slang toen hij tegen Eva zei: "Gijlieden zult de dood niet sterven."

Wie was nu de eerste leugenaar op de wereld?

De duivel, en zijn eerste leugen was dat de mens niet zou sterven, al at hij van de boom der kennis des goeds en des kwaads.

Wie weet mij nu eens te vertellen welk doel de duivel er mee had om de mens van die vrucht te doen eten?

Antwoord: Hij wilde Eva verleiden.

Dat is waar, maar de duivel had met die verleiding een doel, hij wilde God in Zijn werk aantasten. Hij wilde niet alleen de mens rampzalig maken, maar probeerde Gods doel te vernietigen. Daarom zei hij tegen Eva: "Is het ook dat God gezegd heeft: gij zult niet eten van alle boom dezès hofs?"

Merken jullie wel wat een lage beschuldiging ligt in die vraag: "Is het ook?" Alsof hij zeggen wil: geloof er niets van dat dit waarheid is, want God weet (zei hij) áls je ervan eet, zul je niet sterven, maar je zult als God zijn, kennende het goed en het kwaad, dat verbod is dus enkel tirannie.

Ik zal proberen door een natuurlijk beeld jullie duidelijk te maken hoe de duivel te werk ging.

Er is een vader, die heeft een zoon, maar hij heeft ook een vijand. Nu geeft de vader

zijn zoon een vermaning en zegt: "Denk eraan, kind, dit en dat mag je niet doen en dit en dat mag je wél doen." Hij verbiedt en gebiedt dus zijn kind en het kind heeft dit alles goed begrepen.

Maar nu gaat de vijand van die vader deze vermaning aan de zoon listig onderzoeken en denkt: de vader zelf kan ik geen baas, hij is mijn grootste vijand en mijn meerdere, nu zal ik proberen hem in zijn kind aan te tasten.

Hij gaat dus naar de zoon en zegt vragenderwijs: "Wel, jongen, mag je dat niet doen van je vader?"

"Nee", zegt die jongen, "dat heeft vader me verboden, ik mag heel veel van hem doen, maar dit niet."

"Kom, kom", zegt de vijand, "je vader weet wel beter, hoor, er is niets van waar dat het niet mag, doe maar gerust wat hij verbood, want hij weet zelf ook wel dat je daar voordeel van hebben zult."

Jullie begrijpen allen dat de jongen nu voor twee dingen staat, óf hij moet zijn vader trouw blijven, dan houdt hij de vijand voor een leugenaar, óf, als hij naar de vijand luistert, houdt hij zijn vader voor een leugenaar, want beiden gelijk geloven kan niet.

Nu weet die jongen natuurlijk niet dat het een vijand van zijn vader is die hem probeert te verleiden. Evenwel was het zijn plicht zijn vader gehoorzaam te zijn, temeer daar hij dit beloofd had.

Maar de jongen luistert naar de vijand en zegt dus in sprekende daden: "Vader, ik geloof u niet, u bent een leugenaar, want deze man zegt het anders, en die geloof ik."

Is het zo niet gegaan?

En... zo bereikte de duivel zijn doel, tenminste, hij dacht dat hij zijn doel bereikte. Hij wilde in de mens God aantasten, dát is hem niet gelukt, want de Heere heeft geen schade van onze val gehad. Hij

bereikte evenwel Zijn doel, waartoe Hij het schepsel geschapen had. Wie had er dan wel schade van?

Wel, de mens zelf, want zo zegt de eerste vraag in ons lesje: *Heeft de mens Gods beeld nog?*

Antwoord: *Nee, hij heeft het verloren door de zonde.*

En de laatste vraag is: Welke gevolgen had de zonde voor Adam en Eva?

1. Het verliezen van Gods beeld. 2. Het gevoel dat zij naakt waren. 3. Schrik in het geweten. 4. Uitwerping uit het paradijs. 5. De dood.

Zo hebben we ons moedwillig van God losgerukt en met daden gezegd tegen onze Schepper: "Ik verbreek het verbond dat Gij met mij maakte en ik geloof de duivel, hem wil ik dienen."

Adam wist ook wel wat hij deed, want de Heere Zelf had voor het eerst de dood genoemd en gezegd, dat die op de ongehoorzaamheid volgen zou.

'k Heb eens gelezen hoe een matroos, die tot God bekeerd was, deze zaak voorstelde. Eigenlijk is het altijd gevaarlijk om geestelijke dingen door natuurlijke beelden voor te stellen, maar jullie zijn nog jong en misschien dat je het door een voorbeeld gemakkelijker onthoudt.

Een Engelse matroos vertelde dan deze zaak in dit voorbeeld:

"Ik dacht mij aan boord van een schip op zee te zijn, het was een groot schip, waarop ik lang niet alle mensen kende. Eens kwam er een aanzienlijk man naar mij toe, die zei: "Hier is een kostbare ring, John, wil je die hebben? Er is aan deze ring een altyddurend geluk verbonden, ik zal hem aan je vinger doen, maar dan mag je hem nooit meer afdoen, want je geluk hangt er van af, of je de ring goed bewaart." Ik nam de ring aan (vertelt de matroos in beeldspraak) en geloofde wat de man mij gezegd

had.

Even later komt echter een vreemdeling bij mij en zegt: "Wel, John, wat heb je daar een mooie ring aan je vinger, van wie heb je die gekregen?"

Ik vertel hem de geschiedenis en als ik alles gezegd heb wat die heer mij zei, haalt de vreemdeling verachtelijk zijn schouders op en zegt minachtend: "Hm, een geluksring, zeg je? Geloof er niets van, kameraad, het is een fabel van die man, anders niets, geloof me, John, je zult gelukkiger wezen als je de ring afdoet, dan dat je hem aanhoudt." De vreemdeling spreekt zó vriendelijk en zó lang tegen mij, dat ik hem geloof, tenslotte de ring van mijn vinger trek en in zee gooi.

Nu de vreemdeling zijn doel bereikt heeft, gaat hij weg, en ik sta weer alleen. Dadelijk komt het gevoel in mij op dat ik trouweloos geweest ben, want ik had de heer beloofd de ring te bewaren. Ik heb geluisterd naar een verleider, die onder het masker van een vriend tot mij kwam, maar, al gevoel ik nu de spijt daarover, ik kan de ring niet meer terughalen. Terwijl ik angstig overdenk dat ik mijn eigen geluk roekeloos verworpen heb, komt de heer die mij de ring gaf naar mij toe en zegt: "Wat sta je daar bedrukt te kijken, wat is er gebeurd? Wat zie ik, waar is de ring gebleven?"

Bevend van angst vertel ik wat er gebeurd is, maar ik verontschuldig mij, zeggende, dat ik de vreemdeling niet kende en dat hij zo mooi voorkwam.

De heer bestraft mij ernstig en stelt mij de grote ondankbaarheid voor die ik begaan heb, ook zoekt hij de vreemdeling op en zegt hem dat hij hem vreselijk achtervolgen zal voor zijn lage handelwijze.

Eindelijk wendt hij zich weer tot mij en zegt: "Je hebt nu door moedwil je geluk verloren, want had je de ring bewaard, dan zou je daardoor het geluk hebben kunnen verdienen. Maar, nu heb ik iets anders besloten. Mijn zoon zal de ring weer van de bodem der zee ophalen en bij mij terugbrengen; en jij zult het geluk toch ontvangen, wat je door de ring te bewaren, ontvangen zou hebben. Alleen krijg je de ring niet meer terug, die zal ik voor je bewaren, want ik heb nu gezien, dat het je niet toevertrouwd is. Alleen het geluk zal je ontvangen, nu niet meer omdat je dat als verdienste toekomt, maar omdat ik je liefheb, en mijn zoon uit liefde tot je, dit werk voor je doen wil om de ring bij mij terug te brengen."

Zo vertelt die matroos in een natuurlijk beeld de val van Adam, het verbreken van het werkverbond, waardoor niemand meer het eeuwige leven verdienen kan. Daar tegenover dat het genadeverbond in Christus veel vaster is dan ooit het werkverbond in Adam was, want nu krijgen Gods kinderen, de uitverkorenen, wel het eeuwige leven, maar ze kunnen het zelf nooit verdienen, bewaren of verliezen. Christus heeft het voor hen verworven en zal het veilig voor hen bewaren.

We hebben in ons lesje over het verbond der werken al gezegd: al heeft de duivel de mens verleid, toch is Adam door vrije wil gevallen, want de duivel had geen macht over zijn wil, hij kon het alleen voorstellen. Daarom is er ook geen verontschuldiging, het was geen dwang, maar een moedwillig ongehoorzaam zijn.

Hebben jullie wel eens gelezen hoe Bunyan de verleiding van de duivel beschrijft? Dan moet je thuis eens vragen of je *De Heilige Oorlog* lezen mag. Bunyan stelt daarin voor hoe de duivel met de gevallen engelen raad gehouden heeft, hoe zij het best de mens tot zonde konden brengen.

Zo is dan de zonde in de mens gekomen door vrijwillige aanneming. Wat was nu het eerste wat zij op hun zonde gewaar werden?

Lees vanavond als je thuiskomt eens aandachtig Genesis 3, dan zal je het vinden.

"...zij gaf ook haar man met haar, en hij at. Toen werden hun beider ogen geopend en zij werden gewaar dat zij naakt waren; en zij hechtten vijgenboombladeren tezamen en

maakten zich schorten."

En wat toen? Liet God hen toen aan hun lot over en keek niet meer naar hen om?

Nee, zij hoorden de stem van de Heere God, wandelende in de hof, want zij kenden Hem aan de wind des daags. Toen verborgen zich Adam en zijn vrouw voor het aangezicht van de Heere God in het midden van het geboomte Maar er was geen plekje zo dicht tussen de bomen of God kon Adam wel vinden, Hij riep hem en zei: "Waar zijt gij?"

En wat antwoordde Adam toen? Zei hij: "Heere, ik ben zo bang, want ik heb het verbond verbroken"? Nee, zo eerlijk was hij niet. Terstond probeerde hij al uitvluchten te zoeken en zei: "Ik hoorde Uw stem in de hof en ik vreesde, want ik ben naakt."

Jullie moeten zelf het volgende gesprek maar nalezen, dan zal je zien dat Adam niet de schuldige wilde zijn.

Wat zou er nu mee bedoeld worden dat Adam naakt was? Zou dat enkel betekenen dat hij geen kleren om zijn lichaam droeg?

Ook dat, maar dat niet alleen. Eer de mens zondigde, was hij bekleed met Gods heilig deugdenbeeld. Hij bezat een mededeling van Goddelijke eigenschappen, kennis, gerechtigheid en heiligheid.

Adam moest dus dadelijk bekennen dat hij dat beeld, dat kleed kwijt was en naakt voor de ogen van God stond. Hij trachtte zich ook te bedekken met een eigengemaakt kleed, maar nam de Heere daar genoeg mee?

Nee, want nadat de Heere de straffen en de vloek uitgesproken had, lezen we in vers 21: "En de HEERE God maakte voor Adam en zijn vrouw rokken van vellen en toog ze hun aan." De eigengemaakte bedekking van Adam kon dus niet voldoen, de Heere maakte Zelf een kleed voor hem, geen vergankelijke bladeren, maar rokken van vellen, betekende dat Zijn bedekking een bloedig offer zou kosten, want om een vel te krijgen moest toch eerst een dier geslacht. Ook zou Adam dat kleed, die gerechtigheid van Christus, nooit zelf aan kunnen doen, want er staat zo nadrukkelijk: "Hij maakte ze, en toog ze hun aan." Hij zal die vellen niet over Adams bladeren heengetrokken hebben, nee, Adam werd door God uitgekleet, van zijn eigen bedekking ontdaan, en ook door Hem weer bedekt.

Jongens en meisjes, dat zal nu voor ons allen nodig zijn. Hebben jullie er wel eens over nagedacht wat het voor ons betekent naakt voor God te staan?

Stel je voor dat je morgenmiddag om twaalf uur, als het op zijn drukst in de straten is, eens geheel naakt op het plein voor de grote kerk gezet werd, zodat alle kinderen en grote mensen je zouden zien, zou je je dan niet vreselijk beschaamd voelen? Je zou wel onder de straat willen kruipen, denk ik. En toch is dit nog maar tegenover mensen. Zó staan we nu van nature in Adam allemaal naakt, zonder kleed, voor een heilig God. Het kleed van Gods deugden hebben we zelf afgelegd. Merk je hieruit nu ook waarom we in de natuur om ons lichaam kleren moeten dragen?

Antwoord: Door de zonde. In het paradijs hoefde het niet.

Juist, door de zonde. Het is dus niet tot onze eer dat we kleren dragen, integendeel, het is een grote schande. Want hadden wij Gods beeld niet verloren, zo zou onze lichamelijke naaktheid nooit schande geweest zijn, alles was dan heilig en zonder zonde gebleven.

O, als we daar eens meer aan dachten, hoe vreselijk de oorzaak is waarom we kleren dragen, zouden we dan nog veel lust hebben ons met die kleren op te pronken? Ik denk dat het eenvoudigste dan goed genoeg was, want zelfs onze kleren getuigen tegen ons dat we God kwijt zijn en tegen Hem gezondigd hebben. Aan de andere kant is het nog

een gunst van algemene barmhartigheid dat we deksel hebben. Door de zonde hebben we alle recht op onderhoud verloren, dus ook het recht op onze kleren, denken jullie daar wel eens over na? Aan de ene kant een schande om kleren te moeten dragen en aan de andere kant een gunst ze te mogen dragen.

Door onze val dragen we allemaal het kleed van de zonde, maar door de verdienste van Christus dragen ook alle mensen het kleed van de algemene genade. Vergeet dat toch nooit, jongens en meisjes, dat jullie allemaal dit kleed dragen.

Een meisje vroeg eens aan mij: "Dominee, hoe moet ik gekleed gaan?" Toen heb ik gezegd: "Ga zó gekleed, dat je voor de wereld niet bespottelijk, maar voor Gods volk niet ergerlijk bent. Dus eenvoudig, zedelijk, en niet tot bespotting."

Maar, al dragen we dan behalve onze lichamelijke kleren ook het kleed van de algemene barmhartigheid, zou dat kleed ons voor Gods aangezicht kunnen dekken?

Nee, dat is onmogelijk, want het zal niet langer duren dan de dood, dan zal het van ons afgenomen worden, en als we dan het kleed der gerechtigheid van Christus niet bezitten, zullen we naakt voor onze Schepper staan.

Wat is dus duidelijk? Let eens goed op vier dingen, die ik je zeggen zal.

1. In de staat der rechtheid waren wij bekleed met Gods heilig beeld.
2. Door de val verloren wij dat en werden bekleed met het kleed van de zonde en van de vloek.
3. Na de val zijn we van onze geboorte tot onze dood bekleed met het kleed van de algemene genade.
4. Zullen wij, om eenmaal voor God te kunnen bestaan, bekleed moeten zijn met de gerechtigheid van Christus.

Het kleed van de algemene genade duurt niet langer dan tot aan de dood, dan zal het onherroepelijk ophouden.

Daarom, mochten jullie het in je jonge leven eens waarlijk overnemen, dat je naakt voor God staat door moedwillige ongehoorzaamheid. Want als je in je leven dit niet kunt overnemen, dan zal je het bij de dood ondervinden dat het waarheid is.

De Heere Jezus zei tegen de Joden, dat men in de dag des oordeels zal roepen tot de bergen: "Valt op ons", en tot de heuvelen: "Bedekt ons" (Luk. 23:30). Maar geen bergen of heuvelen zullen dan je naakte ziel kunnen bedekken, kinderen! Dan zal het ten volle uitkomen hoe zwaar de zonde en ongehoorzaamheid geweest is. Mochten jullie dan hier leren vrezen voor de zonde als zonde, en niet alleen voor de gevolgen van de zonde.

Van nature vrezen alle mensen voor de gevolgen van de zonde.

Ik stond verleden week aan het sterfbed van een oude man. Hij had het ontzettend bang, het was om medelijden te krijgen. Zijn vrouw en kinderen stonden allen rond zijn bed te schreien, hij kon haast niet meer praten. Met grote holle ogen keek hij al maar rond, en vroeg mij met een haast onverstaanbare stem een gebed te doen.

Ik vroeg nog: "Waarom zal ik bidden?"

En wat denk je, wat die man antwoordde? Hij kon haast niet meer praten, want hij lag reeds te sterven, maar toch zei hij afgebroken: "Om beter - te - worden, te - leven...!"

Arme man, nooit had hij in zijn leven de zonde als oorzaak van de dood overgenomen, nu kwam het gevolg van de zonde, maar dat aanvaardde hij liever niet, nog wilde hij leven en langer zondigen. Maar de kostelijke tijd der bekering was voor die man voorbij, even later stierfhij. Daar stonden we nu allen rond hem heen, de dokter kon hem niet meer helpen, de dominee niet meer, zijn vrouw en kinderen ook niet meer, helemaal alleen moest hij de straf der zonde dragen en voor God verschijnen en... toen naakt, zonder kleed voor zijn arme schuldige ziel.

Zie je nu wel, dat de duivel een leugenaar was toen hij zei: "Gijlieden zult de dood niet sterven"?

Wees jullie nu eens eerlijk, nu zie je elke dag om je heen mensen sterven, en je weet dat ook voor jou die dag eenmaal komt, maar geloof je het ook waarlijk dat die dag komt?

Ik weet zeker, dat je het eigenlijk niet gelooft, maar net leeft, of het nooit gebeuren zal. Misschien denk je: ik wilde, dat u er nu mee ophield, het is iedere week hetzelfde en het is zo akelig, altijd over dood en eeuwigheid te horen spreken. Maar al vind je dat nu akelig, je zult er toch eenmaal kennis mee maken.

Ik hoop en wens dat je echter niet zult sterven, zoals die man stierf, want als dat waar was, o, dan zal je consciëntie zó wijd opengaan, als ze hier nog nooit geweest is. En hoe graag je hier ook zou hebben dat er nooit over gesproken werd, zul je daar moeten bekennen: "De dominee heeft er ons iets van gezegd, maar nu is het een vreselijke werkelijkheid geworden!"

Heel veel mensen denken tegenwoordig dat men daar nooit over spreken mag, vooral niet tegen kinderen, dat zou hun vrolijkheid bederven, zeggen ze. Maar de Heere zei tegen de profeet: "Als ge het hun niet aanzegt, dan zal Ik hun bloed van uw hand eisen." De dood is geen fabel, en het oordeel en de hel na de dood evenmin. Dachten jullie, dat er alleen een hemel is en geen verdoemenis? 't Is er beide, volgens Gods onfeilbaar Woord.

O, jongens en meisjes, als je buiten de gerechtigheid van Christus sterft, zul je beslist in die plaats der pijniging terecht komen, want de dood is als straf op de ongehoorzaamheid nooit opgeheven.

Niet één druppel water, dat is verademing, zal daar zijn, maar ook niet één druppel liefde, niet één druppel barmhartigheid! Ook tegenover elkaar niet, maar eeuwige haat, felle nijd en wanhoop, vloeken en lasteren. Alle zonden in woorden, gedachten of werken van je geboorte tot je dood zullen met grote vurige letters in je open consciëntie branden en de toom van God zal een vuur uit maken, dat nooit meer geblust wordt.

De Heere zei Zelf als Hij over de onbekeerde mensen sprak: "En dezen zullen gaan in de eeuwige pijn; maar de rechtvaardigen in het eeuwige leven."

Mochten jullie dan je val in Adam persoonlijk over leren nemen en voor God, door God de schuldige worden. Je leeft nog, de Heere zou in Christus je schuld nog kunnen verzoenen. Hij geve dat, eer het eeuwig te laat, te laat zal zijn. Dat zij zo.

14. Van de erfzonde

16 mei 1922

Vanmiddag begint Hellenbroek deze les met een zeer gewichtige vraag.

Verleden week hebben we over Adams val gesproken en nu vraagt hij zonder omhalen:

Raakt Adams zonde ons ook?

Ja, antwoordt hij, *zij wordt ons toegerekend.*

En waarom?

Omdat Adam het hoofd des verbonds was, en daarin aangemerkt werd, als vertegenwoordigende al zijn nakomelingen.

Zou dit antwoord uit Gods Woord te bewijzen zijn?

Zeker is het dat, Paulus zegt in Romeinen 5:12: "Daarom, gelijk door één mens de zonde in de wereld ingekomen is en door de zonde de dood, en alzo de dood tot alle mensen doorgedaan is, in welke allen gezondigd hebben."

Nu zijn er misschien wel onder jullie, die nog over een vraag in ons vorig lesje nagedacht hebben, ik bedoel de vraag: Door wie werd Adam verlost?

Antwoord: Door zijn vrouw, die gaf hem en hij at.

Denken jullie nu niet: dan heeft toch eigenlijk Eva alleen gezondigd en heeft Adam niet de schuld der overtreding, maar de vrouw?

't Is waar, Paulus zegt in 1 Timotheüs 2:14: "En Adam is niet verleid geworden, maar de vrouw verleid zijnde, is in overtreding geweest." Zou het dan niet onrechtvaardig zijn om Adam de zonde toe te rekenen, die Eva gedaan heeft?

Nee, want in de eerste plaats was Adam de persoon met wie God het verbond opgericht had, niet Eva, Adam was het hoofd. En ten tweede: al is Eva het eerste verleid, toch heeft Adam direct aan de zonde deelgenomen, want in plaats van zijn vrouw te bestraffen en de vrucht te weigeren staat er: "Zij gaf ook haar man met haar en hij at." Hij stemde dus toe wat Eva gedaan had, en zo was het ook zijn zonde. Daarom zegt Hellenbroek niet: Raakt Eva's zonde ons ook, maar Adams zonde.

Adam was in drieërlei opzicht een hoofd.

1. Hij was het hoofd van het verbond der werken.
2. Hij was het hoofd van het gehele menselijk geslacht.
3. Hij was het hoofd der vrouw.

Eer we nu verder op ons lesje ingaan, wil ik een vraag doen, die je niet van buiten geleerd hebt.

Zou Adams zonde ons toegerekend worden, omdat hij het hoofd van alle mensen is, of omdat hij het hoofd van het verbond der werken was?

Dit is geen makkelijke vraag, en voor jullie misschien wat ingewikkeld. Maar, het is een zeer gewichtige vraag, waar de voornaamste stukken van ons geloof mee in verband staan.

Als je ouder mag worden, moet je eens opletten en onderzoeken wat dr. Comrie over deze stukken schrijft tegenover allerlei dwalingen op dit punt. In korte woorden zal ik proberen er iets van te zeggen.

Er zijn dwalingen, die leren dat God nooit gewild heeft dat alle mensen om de zonde van één mens zullen verloren gaan. Dat zou hardvochtig en onrechtvaardig zijn, menen die mensen.

Deze leer is niet iets van de laatste tijd. O nee, de eerste die met dit leerstuk de wereld doorgereisd heeft, was Pelagius.

Wie weet wanneer die man geleefd heeft?

Antwoord: Gelijk met dr. Comrie.

Mis geraden, wel schrijft Comrie veel tegen de pelagiaanse stellingen, maar hoewel zijn dwalingen steeds geloofd en geleerd worden (in de tijd van Comrie en ook nu nog), is de man zelf al eeuwen dood. Pelagius werd in het jaar 354 na Christus in Engeland geboren. Hij werd monnik, leefde als een soort kluizenaar, en onthield zich heel streng van alle genot. In het jaar 400 ging hij naar het oosten, naar Rome, Milaan en Carthago. In Rome schreef hij boeken, waarin hij zegt dat niemand erfzonde heeft, maar dat ook na de val ieder mens geboren wordt zonder zonde. Dat nu toch alle mensen zondigen, komt alleen door de macht der verleiding. Een mens zondigt dus uit navolging.

Zo schreef en leerde Pelagius. Natuurlijk kreeg hij veel volgelingen, ook na zijn dood. Hij beleed wel dat Christus op aarde geweest was, maar Die was alleen gekomen om de mensen het goede voorbeeld te geven, dat zij allen moesten navolgen (zei hij).

In die tijd was ook Augustinus in Italië en die ging lijnrecht tegen de leer van Pelagius in. Augustinus leerde het gevoel van alle rechtzinnigen: "dat volgens Gods Woord de mens door de erfzonde dood is, en dus niet één kind onschuldig geboren wordt."

Na Pelagius is jaren later Socinus gekomen, die de pelagiaanse leer opnieuw is gaan leren. Ook hij loochende de erfzonde.

Vanzelf kon hij niet loochenen dat de mens sterven moest, want dat zag ieder voor zijn ogen gebeuren. Maar de dood was (volgens hem) niet een gevolg van Adams zonde, "die ons toegerekend werd, maar, omdat Adam het hoofd van alle mensen geweest is, zijn we dus allen natuurlijke kinderen van hem, en daar Adam zélf gestorven is, zo moeten wij, als zijn echte nakomelingen, ook sterven."

Ronduit zegt Socinus in zijn boek: 'ofschoon alle schepselen, die van Adam voortgekomen zijn, moeten sterven, is dit niet omdat Adams schuld hun toegerekend wordt, maar omdat wij van hem afdalen.'

Begrijpen jullie nu de vraag die ik deed: waarom Adams zonde ons toegerekend wordt, namelijk, óf omdat hij het hoofd van het menselijk geslacht was, óf omdat hij het hoofd van het verbond der werken was?

Pelagius, Socinus en de remonstranten leren dat wij niet sterven omdat Adams zonde ons toegerekend wordt, maar omdat wij Adams nakomelingen zijn. Met andere woorden dus: Adam was wel het hoofd van alle mensen, maar hij was niet ons vertegenwoordigend hoofd in het verbond der werken.

Daaruit vloeit vanzelf, als hij ons als hoofd niet vertegenwoordigde (God hem dus aanzag als stond het gehele menselijk geslacht in hem), dan kon zijn daad ook ons niet aangerekend worden.

Begrijpen jullie dit?

Je weet, dat in de natuur iedere koning of koningin een gezant heeft, die in het buitenland de plaats van de koning of koningin vertegenwoordigt. Al wat zo'n gezant dus zegt, wordt aangehoord alsof de koning van zijn land dat gezegd heeft. We zouden zo'n gezant kunnen noemen: *een representant*, dat betekent: een vertegenwoordiger.

Daarom wordt er dikwijls gezegd, dat Adam ons "representerend" hoofd is, dus: ons allen vertegenwoordigende. God zag hem aan, alsof

Hij alle schepselen die komen zouden, voor Zich zag staan.

Dat was het verschil tussen hoofd van het verbond, of hoofd van alle mensen.

Als hij door de schepping alleen het hoofd van al zijn nakomelingen geweest was, en God hem niet tot een hoofd van het verbond gesteld had, had hij al zijn doen en laten voor zichzelf, als mens, alleen gedaan. Zijn gehoorzaamheid had dan voor zijn volgend geslacht geen waarde, en zijn zonde voor hen geen schade gehad. Dit nu is de

bedoeling van de remonstranten. Zij zeggen: wij moeten sterven, omdat Adam onze stamvader gestorven is, niet omdat hij ons vertegenwoordigde in het verbond der werken.

Maar Hellenbroek is een vijand van al deze dwalingen. Rechtzinnig, volgens Gods Woord en de belijdenis van de oude kerk, heeft hij zijn lesje opgesteld en zegt: Welke zonden hebben wij dan door Adam? Antwoord: De erfzonde, Psalm 51:7: "Zie, ik ben in ongerechtigheid geboren en in zonde heeft mij mijn moeder ontvangen."

En nu komt hij aan het gewichtige punt: *Hoe wordt de erfzonde de onze?*

Antwoord: *Door toerekening en overerving.*

Zie je wel, dat hij niet zegt: God wil niet dat alle mensen om één zonde van Adam gestraft worden!

Hij zegt ronduit: De erfzonde wordt ons toegerekend; alsof het onze eigen zonde was. En het is ook onze eigen zonde, want Adam vertegenwoordigde ons in de staat der rechtheid.

Nu wordt de erfzonde nog in twee delen genoemd, 1. de erfschuld, 2. de erfsmet.

Welk van deze twee zou ons nu rechtstreeks, onmiddellijk toegerekend worden?

De schuld der zonde. Dat wil zeggen: zodra Adam die vrucht nam en at, en dus ongehoorzaam was, op dat zelfde moment werd die ongehoorzaamheid (de schuld van die zonde), het ganse menselijk geslacht toegerekend, onmiddellijk.

Wie weet dit uit Gods Woord te bewijzen?

Antwoord: Romeinen 5:19: "Gelijk door de ongehoorzaamheid van die éne mens velen tot zondaars gesteld zijn geworden, alzo zullen ook door de gehoorzaamheid van Eén, velen tot rechtvaardigen gesteld worden."

't Is duidelijk uit deze tekst te bewijzen, dat de eerste zonde ons dadelijk toegerekend werd, want er staat: tot zondaars gesteld worden.

Welke zonde van Adam zou ons nu toegerekend worden, alleen de eerste, of ook zijn andere zonden?

Adam heeft vanzelf na zijn val nog ontelbaar meer zonden gedaan, want hij heeft nog negenhonderd dertig jaar geleefd, maar die rekent God ons niet toe, dat waren vruchten van zijn val en dus gewone dadelijke zonden, zijn eerste zonde alleen wordt ons toegerekend, de andere heeft hij voor zichzelf alleen gedaan.

Waarom heeft hij die alleen voor zichzelf gedaan?

Wel, zodra Adam gevallen was, hield hij op een verbondshoofd te zijn, en vertegenwoordigde zijn nakomelingen niet meer.

Wat is dus de schuld der zonde?

Antwoord: *De verbintenis tot straf om Adams zonde.*

Duidelijk ligt dit in Romeinen 5:18 bewezen: "Zo dan, gelijk door één misdaad de schuld gekomen is over alle mensen tot verdoemenis", enz.

De erfzonde kan ook bewezen worden uit de dood van de kleine, pasgeboren kinderen. Deze hebben toch geen dadelijke zonden, waardoor ze voor God in de daad schuldig staan. En dood is toch alleen als straf op de zonde bedreigd. Waarom moeten deze wichtjes dan sterven als hun de schuld der zonde niet toegerekend werd?

Ook dat zegt Paulus tegen de Romeinen (5:14): "Maar de dood heeft geheerst van Adam tot Mozes toe, ook over degenen, die niet gezondigd hadden in de gelijkheid der overtreding van Adam."

Hier bedoelt de apostel de pasgeboren kinderen mee, die geen dadelijke zonden tegen God gedaan hebben, zoals Adam in zijn leven gedaan heeft, en toch moeten ze

evenwel sterven, dit is dus een bewijs dat ze erfzonde hebben, waarop zij de dood als straf ontvangen.

Nu hebben we dan een en ander over de erfschuld gezegd, maar wat is nu eigenlijk de smet der zonde?

Antwoord: De smet der zonde erven wij over van onze ouders. Alle mensen, zonder onderscheid, hebben dus evengoed erfsmet als erfschuld. (Christus natuurlijk alleen uitgezonderd, Die had noch erf-, noch dadelijke zonde.)

Job zegt: "Wie zal een reine geven uit de onreine? Niet één" (Job 14:4).

De smet der zonde is een inklevende verdorvenheid, welke zich verspreid heeft over de gehele mens. Een mens is door de schuld der zonde dus niet alleen schuldig, maar door de smet der zonde ook walgelijk voor God, en dat van de geboorte af. Daarom wordt deze zonde ook erfzonde genoemd, wij erven de smet der zonde van onze zondige ouders, en eindelijk van Adam. Niet één mens (behalve de Heere Jezus) is hiervan uitgezonderd.

Is het niet duidelijk zichtbaar, dat wij de erfzonde van Adam omdragen en niet alleen zondigen uit navolging, zoals de remonstranten leren?

Al zou men een pasgeboren kind geheel afgescheiden van alle mensen laten opgroeien, zodat het nooit kwade voorbeelden zag, zou je denken dat het dan een volmaakt mens worden zou? Geloof er maar niets van, het zou blijken even verdorven te zijn als alle anderen. De zonde komt na de val nooit meer van buiten af in de mens, maar zit van binnen in zijn hele bestaan, de mens is één geworden met de zonde, daarom werkt de zonde van binnenuit en wordt naar buiten zichtbaar.

Alleen bij Adam en Eva is de zonde van buitenaf ingekomen, ze waren onzondig, zonder een kiem van zonde, geschapen. Dat kon niet anders, want God zag al wat Hij gemaakt had en zie, het was zeer goed. In Ezechiël 16:5 heeft de Heilige Geest duidelijk laten beschrijven hoe walgelijk een mens door de erfsmet voor Hem is. "Gij zijt geworpen geweest op het vlakke des velds, om de walgelijkheid van uw ziel, ten dage, toen gij geboren waart."

Er staat niet: ge zijt op de straat gelegd voor de deur van een huis. Nee, want daar zou een kind niet lang liggen, het zou spoedig in huis gehaald worden. Maar: "geworpen op het vlakke des velds", waar niemand voorbijkomt. Wat is dus ons lot door de erfzonde? *Stervende zult gij sterven*, had de Heere gezegd, en dat is ons deel. Walgelijk liggen we voor Zijn heilige ogen.

Door de erfzonde worden we ten eerste geestelijk dood in de natuur geboren. Dat is in een scheiding van Gods gunst en een onmacht in de zonde. Dan volgt ten tweede de lichamelijke dood, dat is een scheiding van ziel en lichaam. En eindelijk ten derde de eeuwige dood, dat is een eeuwig straflijden in de hel, een straf van gevoel en gemis, dat nooit eindigen zal.

Wat denken jullie er nu van, is het geen gewichtige zaak om als mens op aarde geboren te zijn? Want zo zeker ieder mens een zichtbaar lichaam heeft, zo zeker komt ieder mens met erfschuld en erfsmet op de wereld, die hem verdoemelijk voor God doen zijn.

De Heere had ons zonder zonde, naar Zijn heilig beeld op aarde gezet, maar we hebben zelf de zonde tot ons genomen. De duivel heeft er ons niet toe gedwongen, hij heeft het alleen voorgesteld. Ook hadden wij een ingeschapen vermogen om staande te blijven. De Heere is dus geheel vrij. Op de gehoorzaamheid zou het eeuwige leven gevolgd zijn, dus volgt nu op de ongehoorzaamheid de eeuwige dood.

Mochten jullie deze gewichtige zaken eens helder leren bezien en overnemen door de

werking van de zaligmakend overtuigende Geest. Van nature zal nooit één mens zijn schuld en smet overnemen. Nee, nooit. Want, wees eens eerlijk, gevoelen jullie zelf ook niet, dat de zonde je een lust is die je niet graag laten zou? En merk je zelf niet, hoe verdorven en vuil je eigen natuur is?

Mocht daarom hetgeen je nu een lust is, eens een zware last worden. Alleen vrije genade kan dit doen. Consciëntiewerk kan er wel kort bij komen, maar zal toch nooit de ware zondesmart geven.

Alleen de Heilige Geest, gekomen zijnde, zal de uitverkoren ziel gaan overtuigen in de eerste plaats van zonde. Dat is ook van de erfzonde, -schuld en -smet.

Die Heilige Geest zegene dit gebrekvolle onderwijs nog aan je jonge zielen.

15. Van de dadelijke zonde en haar straf

22 mei 1922

Verleden week hebben we iets over de erfzonde gehoord en nu staat er boven dit lesje: "Van de dadelijke zonde en haar straf."

Wat zou er eigenlijk met "dadelijke zonden" bedoeld worden? Dadelijke zonden zijn die zonden, die wij allen van onze geboorte tot onze dood onophoudelijk doen. Jakobus 3:2: Wij struikelen allen in vele."

Waar mee begaan we deze dadelijke zonden?

Antwoord: Met gedachten, woorden en werken.

Bewijs eens dat het is met gedachten?

Antwoord: Spreuken 6:18: "Een hart dat ondeugdzame gedachten smeedt."

Bewijs eens dat het is met woorden?

Mattheus 12:36: "Maar Ik zeg u, dat van elk ijdel woord, hetwelk de mensen zullen gesproken hebben, zij van hetzelfde zullen rekenschap geven in de dag des oordeels."

Bewijs eens dat het is met werken?

Mattheus 15:19: "Want uit het hart komen voort boze bedenkingen, doodslagen, overspelen, dieverijen, valse getuigenissen, lasteringen." Waar zouden die dadelijke zonden nu toch vandaan komen?

Adam is er niet mee geschapen, en toch begaan nu alle mensen van hun geboorte af, dagelijks allerlei zonden.

De dagelijkse zonden zijn vruchten of gevolgen van de erfzonde. De erfzonde is de boom en de dadelijke zonden zijn de vruchten, daarom vraagt Hellenbroek: Liggen dan alle mensen van nature in een staat van ellende?

Ja, alle mensen.

Christus alleen bezat geen erfzonde en dus ook geen dadelijke zonde. Hij nam als God vrijwillig de menselijke natuur aan en is niet geboren, zoals andere mensen ontvangen en geboren worden.

Als dan alle mensen in zonde ontvangen en geboren worden, en behalve hun erfschuld en erfsmet, tot hun dood niet anders kunnen dan zondigen, dan is de mens toch waarlijk een ellendig schepsel, vinden jullie ook niet?

En waarin zou nu de allergrootste ellende van een mens bestaan? Ledeboer zegt in zijn klein vragenboekje: "De grootste ellende bestaat daarin, zijn ellende niet te gevoelen."

En zou dat niet zo zijn?

Juist de totale ongevoeligheid van zijn ellendige staat bewijst, dat wij dood zijn, en onder onze zonde geestelijk onmachtig.

Daarom zegt onze les: Des mensen ellende bestaat in drie stukken: in zonde, in onmacht daaronder en in straf. Door de erf- en dadelijke zonde is hij onbekwaam tot alle geestelijk goed.

In de natuur, als een man van een hoogte naar beneden valt en een arm of been breekt, dan heeft die man een pijnlijke bewustheid van zijn vól. Het gebroken lichaamsdeel doet zeer. En waarom voelt die man pijn? Wel, omdat hij leeft. Als hij doodgevallen was, al had hij dan beide armen en benen gebroken, zou hij er niets van gevoeld hebben. Het gevoel is dus een vrucht van het leven.

Van nature worden we nu allen geheel geestelijk dood geboren, zó, dat we niet het minste gevoel of last van onze ellendige staat of walgelijkheid voor God hebben. Daarom zijn de onmacht en ongevoeligheid van onze ellende juist de ellende in onze ellende.

Nu kunnen wij de dadelijke zonden nog in twee delen onderscheiden: Ten eerste: in

zonden van nalatigheid en ten tweede: in zonden van bedrijf.

Als je vader of moeder vanavond tegen je zegt: "Jan, of Marie, doe dit eens", en je doet het niet, maar loopt weg, wat is dit dan? Dat is een zonde van nalatigheid. Omgekeerd, als er gezegd wordt: "Denk eraan, dat mag je niet doen", en je doet het toch, wat is dat? Dat is een zonde van bedrijf.

Zo is het nu ook met God en de mens.

Verleden week hebben we in het kort iets over de oorzaak van alles gezegd, maar dat gaat nu in de gevolgen precies eender door.

God had Adam iets geboden en verboden. Nu, het gebodene deed hij niet (dat was gehoorzamen) en het verbodene deed hij wel. De eerste zonde was dus een zonde van nalatigheid en bedrijf samen in één begrepen. Zo gaat het nu in de dadelijke zonden steeds door. Wat de mens moet doen, laat hij, en wat hij laten moest, doet hij.

Als je hier nu eens goed over na gaat denken, dat een mens beslist dood en ongevoelig voor alles is, evenals een lichamelijke dode er niets van gevoelt, het zij men zijn lijk in het vuur of in het water zet, men zou zeggen: zijn dan alle geboden, bedreigingen en beloften van God niet tevergeefs? Het helpt dan immers toch niet, al wordt een mens vermaand?

Nee, zegt ons antwoord vanmiddag, dat zijn middelen waardoor God de mens, als een redelijk schepsel, bewerken wil tot zijn plicht. De Heere is traag tot toom en houdt niet op steeds mest om de boom te leggen en van Zijn kant hem op zijn plicht te wijzen, opdat niemand te verontschuldigen zou zijn.

Maar, als dan alle mensen erf- en dadelijke zonden hebben, en elke zonde de dood verdient, tot zelfs de kleinste toe, zijn er dan geen vergeeflijke zonden?

In Christus wel, de zonde tegen de Heilige Geest uitgezonderd, doch geen vergeeflijke in zichzelf. Dit is duidelijk uit Jakobus 2:10: "Want wie de gehele wet zal houden en in één zal struikelen, die is schuldig geworden aan alle."

Alle zonden, hoe vreselijk ze in zichzelf ook zijn, kunnen dus in Christus vergeven worden, behalve de zonde tegen de Heilige Geest. Waarom zou die zonde niet vergeven kunnen worden?

Nu moeten jullie eens goed opletten, want dit is een gewichtige zaak. Toen de Heere Jezus nog op aarde was, zei Hij tegen de discipelen, dat ze niet bedroefd moesten zijn omdat Hij wegging, want als Hij niet wegging, kon de Trooster, de Heilige Geest niet tot hen komen, maar als Hij heenging zou Hij Hem tot hen zenden. En, Die gekomen zijnde (namelijk die Heilige Geest), zou de wereld overtuigen van zonde, van gerechtigheid en van oordeel. Het werk van de Heilige Geest is dus om zondaren van hun zonde te overtuigen. In het generaal of in de algemene zin, hebben alle mensen, zowel uitverkorenen als verworpenen, tegen een Drie-enig God gezondigd, dat kan niet anders, want God is een enig, maar ook Drie-enig Wezen.

Maar, in de orde zou men behalve tegen het Goddelijk Wezen, ook onderscheiden tegen de Goddelijke Personen kunnen zondigen.

Als men dan tegen God de Vader gezondigd heeft, komt dus de Heilige Geest en overtuigt de zondaar ervan en zijn zonde kan in Christus vergeven worden. Zo ook als er tegen de Zoon gezondigd is, kan de Heilige Geest komen en van die zonde overtuigen, ook dat kan in Christus vergeven worden. Maar als er tegen de Heilige Geest gezondigd is, wat dan?

De Vader overtuigt niet, de Zoon ook niet, het is in de orde Hun werk niet te overtuigen. En, daar er tegen de Heilige Geest gezondigd is, overtuigt Die ook niet meer.

De persoon, die dus tegen de Heilige Geest gezondigd heeft, wordt nooit meer

overtuigd van éne zonde, en... daar de waarachtige (de waar zaligmakende) bekering nooit zonder ware overtuiging plaats kan hebben, wordt zo'n mens dus niet bekeerd ook. Daarom is de zonde tegen de Heilige Geest onvergeeflijk.

Zouden de mensen, welke die zonde begaan hebben, er zelf erg in hebben of smart ervan gevoelen?

Nee, want de onrust of spijt over onze zonde hebben we alleen als we ervan overtuigd worden. Als ik ergens niet van overtuigd ben, heb ik er geen last of hinder van ook.

Daarom gevoelen de mensen, die de onvergeeflijke zonde gedaan hebben, er nooit spijt of onrust over. Hun hart is verhard, en zij blijven tot hun dood toe zonder waar zaligmakende overtuiging. Ze hebben de Heilige Geest uitgeblust. Hij overtuigt hen nooit meer tot bekering. En, als nog voor hun dood de consciëntie opengaat, dan is het allervreselijkst, en sterven ze in de volkomen wanhoop, dat is ontzettend als het hier openbaar komt.

Sommige zielen worden dikwijls aangevallen dat ze de onvergeeflijke zonde gedaan hebben en nu nooit bekeerd kunnen worden. Maar zij die er nog bang voor zijn, hebben het zeker niet gedaan, hun consciëntie spreekt nog en ze zijn niet ongevoelig.

Het lange tijd de vermaningen verachten, en de Heilige Geest bedroeven, om tegen alle waarschuwingen in, in de zonde en de wereld door te gaan, is wel een vreselijke zonde. Ook zal het voor een mens niet meevallen om tegen licht en beter weten in toch door te gaan. Maar het zijn evenwel vergeeflijke zonden, het is de zonde tegen de Heilige Geest niet.

Nu moeten jullie niet denken, dat als alle andere zonden vergeven kunnen worden, het dan zo erg niet is om te zondigen. O nee, iedere zonde is in zichzelf nooit vergeeflijk. Als je zien wilt hoe vreselijk de zonde is, denk dan aan de eerste zonde die er begaan is, dat is de opstand van de engelen tegen God. Die zonde heeft hen van engelen in de hemel tot duivelen in de hel gemaakt. En daar er voor hen geen Middelaar gekomen is, is hun zonde ook onvergeeflijk.

De zonde van Adam heeft het gehele menselijk geslacht van God vervreemd en erfwachters van de rampzaligheid doen worden, tenzij er in Christus voor hun personen verzoening gedaan wordt.

Zie je nu wel, dat er niet één zonde in zichzelf vergeeflijk is?

"Maar bij U is vergeving", zegt de Psalmist, "opdat Gij gevreesd wordt." Wie kan mij nu uit Gods Woord een voorbeeld noemen, dat de zonde tegen de Heilige Geest onvergeeflijk is? Weet niemand daar een voorbeeld van?

Lees vanavond als je thuis mag komen dan Handelingen 5 eens. Daar lees je dat Petrus tegen Ananias zei: "Waarom heeft de satan uw hart vervuld, dat gij de Heilige Geest liegen zoudt?" "Wat is het dat gij deze daad in uw hart hebt voorgenomen? Gij hebt de mensen niet gelogen, maar Gode."

Het is duidelijk merkbaar uit deze geschiedenis, dat ze niet alleen uit gierigheid van het geld iets achtergehouden hadden, maar opzettelijk, om te beproeven of het nu werkelijk waar zou zijn, dat de Geest dit weten zou. Zij twijfelden dus aan de Godheid van de Heilige Geest, dit is duidelijk uit Petrus' woorden af te leiden, die hij tegen Saffira zei: "Wat is het dat gij onder u hebt overeengestemd te verzoeken de Geest des Heeren?"

Het was dus een opzettelijk God verzoeken van Ananias en Saffira, of waarlijk de Heilige Geest ook alwetend God zou zijn.

En dat zij niet de minste bekommernis of berouw over hun zonde hadden, blijkt wel uit het antwoord dat de vrouw gaf. Ze zei koelbloedig toen Petrus het haar vroeg: la, voor zóveel."

De zonde tegen de Heilige Geest geschiedt dus moedwillig, met opzet, en er volgt geen

berouw meer op. 't Is dus vanzelf dat alleen de verworpenen deze zonde kunnen doen. De uitverkorenen worden voor deze zonde door de kracht Gods bewaard, ook al zouden ze nog zo vreselijk in allerlei zonden leven. Nu moet je niet denken dat alle verworpenen deze zonde doen. Wel nee, er zijn duizenden mensen die nooit de zonde tegen de Heilige Geest gedaan hebben, en toch onbekeerd sterven en verloren gaan.

Nu vraagt Hellenbroek: Is door de zonde het verbond der werken vernietigd?

Antwoord: Ja, ten opzichte van deszelfs macht om iemand te rechtvaardigen.

Wat bedoelt hij hiermee?

Zolang de mens het verbond der werken onderhield, dat is: gehoorzaam bleef, bezat dat verbond, bij wijze van spreken, de macht om hem te rechtvaardigen, dat is: hij zou op zijn doen het eeuwige leven ontvangen. Nu de mens dit echter verbroken heeft, zal hij vanzelf nooit meer door het verbond der werken het eeuwige leven ontvangen. Ten opzichte van de macht om iemand te zaligen of te rechtvaardigen, is het dus verbroken. Maar in welk opzicht is het niet vernietigd?

In zijn eis tegenover de mens niet. Rechtvaardig kan de Heere van ons de volle gehoorzaamheid eisen, daar wij onszelf in het verbond der werken aan Hem verbonden hadden, die eis is door de zonde niet vernietigd.

Door een gelijkenis zal ik trachten jullie dit duidelijk te maken.

Er is een rijk heer, die roept een arme man en vraagt of hij in zijn tuin wil gaan werken, en of hij daar kracht voor heeft.

"Jawel", zegt die arme man, "ik ben gezond en heb sterke armen, maar ik heb geen gereedschap."

"Dat is niets", zegt de rijke, "hier heb je alle gereedschap, dat je nodig hebt."

Hij geeft hem dit en wijst hem wat hij doen moet.

De arme man neemt alle voorwaarden aan, die de rijke hem stelt en gaat aan het werk.

De rijke man mag nu billijk van hem eisen, dat hij goed zijn werk doet. Hij heeft er kracht en gereedschap voor en nam genoeg in de overeenkomst.

Een paar dagen gaat het goed, maar dan gebeurt het dat de werkman zich dronken drinkt en daardoor onbekwaam is om zijn werk te doen.

Heeft nu de rijke door dit feit geen recht meer om te eisen dat hij zijn tuin bewerkt, waarvoor hij hem aangenomen heeft en daar hij zelf in bewilligde? Ik zou denken van ja. De knecht heeft zichzelf door zijn zonde onbekwaam gemaakt zijn plicht te vervullen, rechtvaardig zal hem dus 's avonds zijn loon onthouden worden. Maar is daarom zijn plicht tegenover zijn werkgever vervallen? Nee toch!

Zo is dan het verbond der werken wel vernietigd ten opzichte om iemand te rechtvaardigen, maar niet ten opzichte om van ons te eisen.

Ons lesje wordt besloten met de gevolgtrekking: dat er behalve de satan geen ongelukkiger schepsel is dan de natuurlijke mens.

Jongens en meisjes, als God eens kwam en de zonde in je hart ontdekte zonde te zijn, zou je dit antwoord van harte moeten toestemmen.

O, dan zou je niet zo gemakkelijk en onbezorgd door het leven gaan als je nu doet. Denk je eens in, wat je nog hebt. God geeft je van ademtocht tot ademtocht het natuurlijke leven, voedsel, deksel en alles wat je nodig hebt.

Heb je daar recht op?

Nee, en toch houdt God niet op met je wel te doen, maar hoe sta je steeds tegen Hem over?

Stel je eens voor, dat hier in het dorp een heer woonde, die veel knechten had, en van 's morgens vroeg tot 's avonds laat aan hun huisgezinnen allerlei goederen liet uitdelen en

onafgebroken hun weldeed. En hij ontving als dank daarvoor van die onderdanen enkel spot, nijd en verachting. Zou de goedheid van die heer niet spoedig ophouden? Ik denk, dat hij er binnen een enkele dag mee zou ophouden en hen uit zijn dienst ontslaan en zeggen: "Die ondankbare schepsels, ik heb hun enkel goed gedaan en zij doen enkel kwaad." Maar hoe is het nu met God en de mens?

Daar is geen voorbeeld van te noemen! De zonde heeft een drievoudige dood verdiend, daarom, als je dat eens overnam zo het waarlijk is, zou je uitroepen: "O, zonde, zonde, zonde, hoe afschuwelijk is toch de zonde!" Mocht de Heere je er de schadelijkheid en de schandelijkheid van doen gevoelen.

Meestal zijn wij bang om grote zonden te doen, enkel omdat er dan met schande van ons gesproken wordt. Maar Gods volk zal leren, dat de zonde de grootste schande voor zonde is een schandvlek der natiën" (Spr. 14:34). Wij zeggen er wel eens bij: de zonde is een Godsmoord.

Kan God dan vermoord worden, vraag je misschien? Nee, maar toch was de zonde in haar oorsprong een aanslag op God, men wilde God gelijk zijn, dus daar lag in opgesloten: God van de troon, en ik erop, niet in het kunnen, maar in het willen.

Daarom wordt gezegd, dat de zonde een Godsmoord is. Mocht je dus alle zonden, tot in de minste gedachte toe, leren haten en schuwen als voor God schandelijk en voor je zelf schadelijk. Dan zou je, niet meer omdat je het in je catechisatielesje van buiten moest leren, maar waarlijk uit de grond van je hart zeggen: "O, behalve de satan is er op de hele wereld geen ellendiger schepsel dan ik."

God zegene de waarheid door toepassing van de Heilige Geest, om Jezus" wil. Dat zij zo.

16. Van het verbond der genade

29 mei 1922

Ons lesje handelt vanmiddag over het genadeverbond.

Onze vorige les leerde, dat het verbond der werken verbroken is ten opzichte van haar macht om iemand te rechtvaardigen. Niemand kan dus meer door dat eerste verbond het eeuwige leven ontvangen. Jullie weten, dat in de staat der rechtheid God de Heere gemeenschap met de mens had. Maar toen door de zonde het eerste verbond verbroken was, was ook die gemeenschap verbroken, nooit kon er nu meer gemeenschap met een heilig God plaatshebben. De mens zou God wel ontmoeten, maar dat zou in het oordeel zijn. De mens als zondaar en God als Rechter, daar zal de mens God wel ontmoeten, maar zal geen gemeenschap met Hem hebben, want door de zonde is er een eeuwigdurende kloof ontstaan. Is na het verbreken van het verbond der werken de mens dus voor altijd van God gescheiden?

Nee, want de eerste vraag in onze les luidt: Is er in deszelfs plaats weer een ander verbond opgericht?

Antwoord: *Ja, het verbond der genade.*

Op de vraag: Wanneer is dat opgericht? antwoordt Hellenbroek: Terstond na de val. Hij bedoelt hiermee, dat het terstond na de val geopenbaard is, want het is uit Gods Woord duidelijk te bewijzen, dat het van eeuwigheid reeds opgericht was, alleen is het na de val eerst aan de mens bekendgemaakt. Dat is duidelijk uit de tekst, Genesis 3:15: "Ik zal vijandschap zetten tussen u en tussen deze vrouw, en tussen uw zaad en tussen haar Zaad; Datzelve zal u de kop vermorzelen en gij zult Het de verzenen vermorzelen."

Nu hebben we in enkele voorgaande lessen besproken waar het werkverbond in bestond, maar wat zou nu eigenlijk het genadeverbond zijn?

Antwoord: Het genadeverbond is die weg, langs welke God door Christus het eigendom wordt van de zondaar, en hij een eigendom Gods.

In dit antwoord zien we dus drie partijen: 1. De zondaar, 2. God en 3. Christus. God en de mens, als zondaar, kunnen na de val zó nooit meer bij elkaar komen. Maar in dit genadeverbond is een derde partij geopenbaard, waardoor ze met elkaar verzoend kunnen worden.

Wie is die derde partij?

Dat is de tweede Persoon in het Goddelijke Wezen, Die uit vrije liefde Middelaar van het verbond der genade wilde worden.

Van eeuwigheid werd dit verbond tussen de Goddelijke Personen opgericht en vastgesteld, dat dit verbond de weg zou zijn, langs welke God door Christus (de Middelaar van het verbond) het eigendom wordt van de zondaar, en omgekeerd de zondaar door Christus een eigendom Gods.

Duidelijk zegt de Heere Jezus in Johannes 14:6: "Ik ben de Weg, en de Waarheid en het Leven. Niemand komt tot de Vader dan door Mij." Niemand minder dan Christus, de Middelaar, zegt dit hier, en alleen door Hem als tussenpersoon kan God in het genadeverbond weer gemeenschap met zondaren hebben.

Hij, Jezus, is voor de uitverkorenen de Weg in de verkiezing, de Weg in de roeping, de Weg in de wedergeboorte, de Weg in de rechtvaardig- making, de Weg in de heiligmaking en ook de Weg tot en in de heerlijkmaking. Hij was de Weg, is de Weg en blijft de Weg, de Waarheid en het Leven voor Zijn volk in tijd en eeuwigheid.

Dit genadeverbond is ook alleen maar met de uitverkorenen opgericht.

De uitwendig geroepen en delen wel in de algemene, tijdelijke voorrechten van het verbond, maar niet in de wezenlijke goederen, niet in de verzoening met God en het eeuwige leven.

Nu wordt er gevraagd: *Wat eist God in dat verbond?*

Antwoord: *Wat Hij daarin eist, is tevens een belofte van het verbond, namelijk het geloof in Jezus Christus.*

Wat Hij erin eist, belooft Hij dus ook te geven, namelijk het geloof in Jezus Christus, en wat belooft Hij nog?

Genade hier, en het eeuwige leven hiernamaals. Handelingen 16:31: "Geloof in de Heere Jezus Christus, en gij zult zalig worden, gij en uw huis."

De Farizeeën en Schriftgeleerden waren grote vijanden van dit genadeverbond. Ze zochten hun zaligheid niet door het geloof in Christus, maar door de werken der wet. Paulus schreef aan de Romeinen: "Israël is tot de wet der rechtvaardigheid niet gekomen." Waarom niet? Omdat ze die zochten niet uit het geloof, maar door de werken der wet, want ze hebben zich gestoten aan de steen des aanstoets.

Paulus wil zeggen: "Jullie, heidenen, zijn door het geloof in Christus met God verzoend en hebben deel aan de goederen van het genadeverbond. Maar de Joden zijn vijanden van Christus, ze willen niet in Hem geloven, daarom delen ze wel in de uitwendige voorrechten van het verbond, maar niet in het eigenlijke verbond zelf" Daarom zegt hij: "Welk is dan het voordeel van de Jood? Of welke is de nuttigheid der besnijdenis? Veel in alle manier. Want dit is wel het eerste, dat hun de woorden Gods zijn toebetrouwd."

De uitwendige voorrechten, die de Joden krachtens het verbond dat God met Abraham gemaakt had, deelachtig waren, zijn dus zeer groot, wil Paulus zeggen. Maar aan de andere zijde: het is duidelijk dat toch lang niet alle Joden tot zaligheid in het verbond opgenomen zijn, want wat zegt hij in Romeinen 9? Die zijn niet allen Israël, die uit Israël zijn, noch omdat zij Abrahams zaad zijn, zijn ze allen kinderen."

En in Romeinen 11:7 zegt hij: "Wat dan? Hetgeen Israël zoekt, dat heeft het niet verkregen; maar de uitverkorenen hebben het verkregen, en de anderen zijn verhard geworden."

Begrijpen jullie nu dat het genadeverbond eigenlijk alleen opgericht is met de uitverkorenen? Van eeuwigheid is dit al geschied, maar in de tijd maakt God er hen mee bekend. Hij roept ze met een inwendige, zaligmakende roeping en maakt in hun hart plaats voor Zijn werk. Zou nu de Heere in het genadeverbond ook nog voorwaarden gehad hebben? Ja, dat heeft Hij, en wie weet wat die voorwaarden waren? Luister eens aandachtig en op je gemak, dan zal ik proberen het je duidelijk te maken.

Van eeuwigheid heeft God de Vader, met God de Zoon en God de Heilige Geest gehandeld over het plan en het doel, dat God van eeuwigheid had, dat was: in de eerste plaats Zijn eer op het hoogste te doen uitblinken en in de tweede plaats: een schare uitverkorenen zalig te maken.

Maar, nadat God de mens naar Zijn beeld geschapen had, en hij zo schandelijk ongehoorzaam geworden was, hoe zou nu God nog aan Zijn eer kunnen komen en de mens zalig worden? Dat is toch onmogelijk? Aan Zijn recht moest voldaan en dat had de mens geschonden. Zijn deugden moesten verheerlijkt en die waren beledigd. Een heilig God kan vanwege Zijn Goddelijke natuur geen gemeenschap met de zonde hebben. Wat is er nu nodig?

Er was een tussenpersoon nodig, die aan de Goddelijke eis voldeed. Zo is er van

eeuwigheid dan raad gehouden tussen de Goddelijke Personen, en er is gehandeld over de borgtocht voor de uitverkorenen. De Vader was de bewegende oorzaak van deze onderhandeling. De Zoon stelde Zich als Middelaar en de Heilige Geest nam op Zich de ganse zaak uit te voeren.

Had nu de Vader voorwaarden in deze onderhandeling?

Ja, Hij eiste volkomen voldoening aan Zijn geschonden deugden. En als de tweede Persoon op Zich nam aan deze eis te voldoen, beloofde de Vader Hem als beloning, dat Hij het uitverkoren volk tot Zijn erfdeel zou hebben.

Wie kan dit uit Gods Woord bevestigen?

Antwoord: Psalm 2:8: "Eis van Mij, en Ik zal de heidenen geven tot Uw erfdeel, en de einden der aarde tot Uw bezitting."

Het genadeverbond zelf verdiende dus niets, dat kon niet. Alleen beloofde God in het verbond aan Christus de uitverkorenen en aan de uitverkorenen beloofde Hij Christus, genade en het eeuwige leven. En dat zal Hij al de Zijnen ook geven. Zou Hij het zeggen en niet doen? Spreken en niet bestendig maken?

Door alle tijden heen is dit verbond wezenlijk hetzelfde geweest, en alle gelovigen onder het Oude Testament zowel als onder het Nieuwe Testament hebben deel gehad aan haar goederen. "Jezus Christus is gisteren en heden Dezelfde en in der eeuwigheid" (Hebr. 13:8).

Zo is het dus aan Gods zijde vast, dat Hij alleen in de Middelaar des verbonds de kinderen des verbonds kan aanzien. Als het dan de vastgestelde tijd voor zo'n zondaar is, dat God hem met bewustheid voor zichzelf in dat verbond doet overgaan, gaat de Heilige Geest hem eerst zaligmakend overtuigen. Hellenbroek zegt: God nadert eerst tot hem (in de inwendige roeping) als Hij de zondaar vriendelijk nodigt en bidt.

Door de Heilige Geest zo bewerkt, kan het niet anders of de uitverkoren zondaar wordt geheel overwonnen en ingewonnen. "Ik trok ze met mensenzelen, met touwen der liefde."

Van zijn kant kan hij nu niet anders dan door genade zich aan de Heere overgeven, Hem ten eigendom. Hoe onwillig en vijandig hij in zichzelf ook is, de Heilige Geest stort een nieuwe natuur in hem, zodat hij nu heel gewillig en gelovig in alles toestemt. Ik hoop dat jullie persoonlijk in je leven dit lesje over het verbond der genade mogen leren kennen.

Daar de vragen en antwoorden deze week heel lang waren om op te zeggen, is de tijd vlug omgegaan.

Zo de Heere ons spaart, zullen we elkaar over veertien dagen pas hier terugzien, want volgende week is het Pinksteren.

Als het kerstfeest is, wat zeggen we dan ook weer? Jezus kwam op aarde, dus dan is het: God mét ons. Met Pasen zeggen we: God vóór ons, en met Pinksteren: God in ons. Drieduizend zielen werden er toen onder één preek bekeerd.

Jongens en meisjes, hoeveel preken hebben jullie al gehoord? Hoe dikwijls is het al kerstfeest, Pasen en Pinksteren in je leven geweest? Misschien heb je die dagen al veertien, vijftien of zestien keer mee gevierd en nog ben je onbekeerd.

Denk je eens in dat je op die grote pinksterdag, toen de Heilige Geest uitgestort is, ook te Jeruzalem geweest was, en je had gezien hoe drieduizend mensen tot de gemeente die zalig werd, toegedaan werden, maar je was er zelf niet bij, wat nuttigheid zou je aan de bekering van anderen hebben? Helemaal niets.

Daarom is het nodig, dat je inwendig door Gods Geest overwonnen wordt, want als dat niet in je leven gebeurt, zul je toch met en na de dood ondervinden dat de Heere het gewonnen heeft, en je het zelf voor eeuwig verliezen zult.

Jullie hebben toch wel eens uit de geschiedenis van de eerste christenen over keizer Julianus horen vertellen? Julianus' vader was door zijn oom schandelijk vermoord, en nu hij wees was, probeerde de moordenaar van zijn vader hem in schijnheilige godsdienst christelijk op te voeden. Het was natuurlijk goed te begrijpen, dat Julianus zijn zogenaamde christelijke oom in zijn hart haatte, want hij wist veel te goed dat zijn vader vermoord was en zijn oom nu de bezittingen genomen had. Toen Julianus groter werd, ging hij de oude heidense godsdienst weer onderzoeken en studeerde dag en nacht in boeken van Griekse wijsgeren. Daar hij de ware God niet kende, omdat hij door Gods Geest niet wedergeboren was, leerde hij nooit de waarheid van het oprechte geloof kennen, maar beoordeelde het christelijk geloof alleen naar de valse godsdienst van zijn oom.

Toen hij groot geworden was, bleek hij een dapper veldheer te zijn en na verschillende oorlogen gewonnen te hebben, riepen de Romeinse legioenen hem in het jaar 361 tot keizer uit.

Twee jaren regeerde hij nu over het grote rijk en probeerde zoveel mogelijk de christenen te onderdrukken en het heidendom in zijn oude eer te herstellen. Zijn haat tegen Christus was zo groot, dat hij de woorden van de Heere Jezus altijd in spot gebruikte.

Als christenen bijvoorbeeld voor de rechtbank kwamen om zich te beklagen als er iets van hen gestolen was, antwoordde hij hen spottend: "Waarom beklaag je je daar over? Je Meester heeft je toch geleerd, als men de rok van u wegnam, ge niet verhinderen moest, ook de mantel te nemen?"

Hij noemde alle christenen "vissersleerlingen", omdat ze navolgers van de apostelen waren, die meest vissers van afkomst waren.

Nadat hij twee jaar zo geregeerd had, kwam er weer oorlog tegen de Perzen. Eerst scheen hij weer te overwinnen, maar op het laatst werd hij door een werpspies ernstig gewond.

Sommige historieschrijvers vertellen, dat hij zelf de spies toen uit de wond getrokken heeft, het wegstromende bloed in zijn hand opving en het in de lucht gooide, waarbij hij uitriep: "Gij hebt toch overwonnen, verachte Nazarener!" In zijn laatste ogenblikken sprak hij met een paar heidense wijsgeren nog over de verheven natuur van de ziel. De veldheren en vrienden, die schreiend om hem heen stonden, troostte hij, door te zeggen dat hij zijn leven terug zou geven aan de Schepper, van Wie hij het ontvangen had. Hij vroeg nog om een dronk water, en ... stierf.

Zo was het einde van Julianus de afvallige. Ondanks zijn afval naar het heidendom en zijn verhardheid erin, moest hij toch bekennen dat Jezus Christus het van hem gewonnen had.

Jongens en meisjes, ik hoop dat jullie het in je leven zullen mogen erkennen, niet alleen in je consciëntie, maar van ganser harte, door het nieuwe leven, dat de Heilige Geest in je ziel gestort had, dat de Heere het van je gewonnen had.

Uit vrije genade schenke de Heere dit, om Zijns Naams wil.

17. Van de Middelaar des verbonds

12 juni 1922

Deze les staat nog in nauw verband met de les over het verbond der genade. Want jullie begrijpen allemaal, dat als Hellenbroek over een Middelaar des verbonds spreekt, hij niet het verbond der werken bedoelt, want daarin was geen middelaar nodig.

Van welk verbond wordt dus hier gesproken?

Van het genadeverbond.

We hebben veertien dagen geleden in ons lesje daarover gezegd: Door de zonde had de mens zich losgerukt van zijn Schepper. Nooit kon er nu gemeenschap meer tussen hen bestaan. Die twee partijen moesten voor eeuwig gescheiden blijven. Maar van eeuwigheid was in het Goddelijk Drie-enig Wezen besloten, dat de tweede Persoon de Middelaar tussen God en de mens zou zijn, en werd het genadeverbond opgericht. Het genadeverbond nu was de weg, langs welke God door Christus het eigendom wordt van de zondaar en hij een eigendom Gods.

De eerste vraag vanmiddag is nu: Wie is de Middelaar van dit verbond?

Antwoord: De Heere Jezus Christus, 1 Timotheïis 2:5: "Er is één God, er is ook één Middelaar Gods en der mensen, de Mens Christus Jezus."

Zou Hij alleen een Middelaar van tussenspraak zijn, of ook van verzoening?

Antwoord: Ook van verzoening, want zo volgt er in die zelfde tekst: "Die Zichzelf gegeven heeft tot een rantsoen voor allen" (op een andere plaats staat er: "voor velen"). Wat zou Hellenbroek met deze vraag bedoelen, als hij zegt: Een Middelaar alleen van tussenspraak? Weet niemand het?

Kijk eens, we lezen in Gods Woord van Mozes, de man Gods, dat hij tussen de Heere en het volk van Israël instond, zou Mozes dan ook geen middelaar voor Israël geweest zijn?

Zeker, was hij dat, maar hij was alleen een middelaar van tussenspraak, want hij bad steeds voor het volk tot God Maar hij was geen middelaar van verzoening, dat kon niet, Mozes was een mens van gelijke beweging als de schuldige Israëlieten. Hij kon geen voldoening opbrengen, noch voor zichzelf, noch voor een ander, daarom kon er door hem ook geen verzoening geschonken worden.

Jezus Christus, de enige Zone Gods, Die vrijwillig de menselijke natuur aannam, is dus alleen de Middelaar van tussenspraak en van verzoening. Hij alleen heeft bij Zijn Vader voor Zijn volk volkomen voldaan hetgeen geëist werd: voldoening aan het heilig recht. Zonder voldoening was verzoening onmogelijk, maar nu vloeide de verzoening door de voldoening.

Het is dus geen overbodige vraag om onderscheid te maken tussen een middelaar van tussenspraak alleen, of een Middelaar van tussenspraak en verzoening.

Hoe zouden we nu kunnen bewijzen, dat onze Heere Jezus Christus de ware Middelaar of Messias is?

Deze vraag wordt in hoofdzaak gedaan, omdat de Joden dit ontkennen.

Zij wilden, terwijl Jezus in Zijn menselijke natuur op aarde was, niet geloven dat Hij de Messias was Die komen zou, en nu geloven ze het nog niet.

Daarom antwoordt onze les: Hij is de ware Middelaar, omdat in Hem alles vervuld is wat van de Messias voorzeggd was, Hij is precies op de juiste tijd gekomen, namelijk:

1. Eer de scepter nog van Juda was geweken, volgens Genesis 49:10: "De scepter zal van Juda niet wijken, noch de wetgever van tussen zijn voeten, totdat Silo komt en Dezelve zullen de volken gehoorzaam zijn.

2. Terwijl de tweede tempel nog stond, volgens Haggai 2:8: "En zij zullen komen tot de Wens aller heidenen (dat is tot Christus) en Ik zal dit huis met heerlijkheid vervullen."

Dit is niet de tempel die Salomo bouwde, die werd de eerste tempel genoemd, maar dit was de tempel die ten tijde van Nehemia gebouwd is. Deze tempel nu, waar Christus in geweest is, en waar Hij de handelaars met een gesel van touwtjes uitdreef, is kort na Zijn omwandeling op aarde verbrand en sindsdien is er nooit meer zo'n tempel in Jeruzalem geweest. Dus is dit ook een duidelijk bewijs, dat deze voorzegging in Christus Jezus vervuld is.

3. Toen de zeventig weken ten einde liepen volgens Daniël 9:24. Misschien denken jullie nu: maar van Daniël tot Christus was toch veel langer dan zeventig weken?

Dat is zo, maar hier worden zeventig jaarweken mee bedoeld. Elke week telt dus voor zeven jaar in plaats van zeven dagen, dus zeventig maal zeven jaar is 490 jaren.

Ook deze vervulling is ten opzichte van Christus" komt precies uitgekomen, en dus is alles wat van de Messias voorzeggd was, in Hem op Zijn tijd en plaats vervuld.

We zouden nog wel meer voorzeggingen uit het Oude Testament op kunnen halen, die door het Nieuwe duidelijk in Christus opgelost zijn, bijvoorbeeld: dat Hij te Bethlehem moest geboren worden, uit Micha 5:1: "En gij, Bethlehem Efratha, zijt gij klein om te wezen onder de duizenden van Juda? Uit u zal Mij voortkomen, Die een Heerser zal zijn in Israël."

En wie van jullie weet, waar het in het Oude Testament voorzeggd was dat de Heere Jezus voor Herodes naar Egypte vluchten moest?

Er staat in Mattheus 2:14: Jozef opgestaan zijnde na zijn droom "nam het Kindeke en Zijn moeder tot zich in de nacht en vertrok naar Egypte, en was aldaar tot de dood van Herodes; opdat vervuld zou worden hetgeen van de Heere gesproken is door de profeet, zeggende: Uit Egypte heb Ik Mijn Zoon geroepen." Zie Hosea 11:1.

Zie je wel dat zelfs deze vlucht in het Oude Testament al voorzeggd was? Zo zouden we wel heel ons uur vol kunnen maken door allerlei voorzeggingen met de uitkomsten te vergelijken, maar we zullen het hierbij laten. En hoewel het ook uit deze dingen zo duidelijk blijkt, dat Hij de ware Messias is Die komen zou, hebben de Joden Hem niet aangenomen, noch in Hem geloofd. Ze hebben zich gestoten aan de Steen des aanstoots.

En... ook dat was voorzeggd in Jesaja 8:14: "Hij was tot een Steen des aanstoots en tot een Rotssteen der struikeling" (Rom. 9:33).

Zij miskenden Hem in Zijn Godheid, in Zijn Middelaarsbediening, dus vanzelf miskenden zij Hem ook in Zijn namen, in Zijn ambten, in Zijn naturen, in Zijn staten en weldaden.

Zij kenden niets van het eigenlijke genadeverbond, al noemden ze zich Abrahams kinderen. Ook geloofden ze niet dat Christus geen erfzonde had, maar beschouwden Hem als een gewoon geboren mens, want ze zeiden in vijandschap: "Zijt Gij meerder dan onze vader Abraham, die gestorven is? En de profeten zijn gestorven; wie maakt Gij Uzelve?" Niet het minste besef hadden die arme mensen, dat deze Jezus nu het Goddelijk Lam was, Dat moest geslacht worden voor de zonden der uitverkorenen. Dat alleen in Hem, omdat Hij de Middelaar des verbonds was, de twee ongelijke partijen weer verzoend konden worden. God kon in Hem nu weer gemeenschap met Zijn schepsel, Zijn diep gevallen zondig schepsel hebben.

Luister goed wat ik nu zeg.

Kan God gemeenschap met de zonde hebben?

Nee, dat nooit, dat is eeuwig onmogelijk, maar Hij kan door de Middelaar wel

gemeenschap met zondaren hebben, want Hij ziet hen aan, geheel gedekt in hun Borg Die alles deed wat zij niet konden doen. Om dat nu te kunnen doen, moest Hij geen erfzonde hebben en vanzelf ook geen dadelijke zonde, daarom moest Hij tegelijk God en mens zijn.

Wat zegt Paulus ervan in de Hebreeën? "Zodanig een Hogepriester betaamde ons, heilig, onnozel, onbesmet, afgescheiden van de zondaren" enz.

Wie kan mij nu uit Gods Woord eens bewijzen, dat Jezus geen erfschuld had? Kom, scherp je gedachten eens op, wat hebben we met Kerst gezegd?

Antwoord: "Daarom ook, dat Heilige, Dat uit u geboren zal worden, zal Gods Zoon genaamd worden."

Juist, dat is goed onthouden. En dat Hij geen dadelijke zonden had, wie weet waar dat staat?

Antwoord: Johannes 8:46: Wie van u overtuigt Mij van zonde? En indien Ik u de waarheid zeg, waarom gelooft gij Mij niet?"

Hoor je 't wel? Daar heb je twee heldere bewijzen, dat de Middelaar zonder zonde geboren is en ook zonder zonde geleefd heeft. Nu zal ik eens drie dingen vragen.

1. Is Jezus, de Middelaar, voor de gehele wereld gekomen?
2. Is Hij voor de gehele kerk in het algemeen gekomen?
3. Is Hij voor ieder uitverkorene persoonlijk gekomen?

Jullie zijn nog wel jong, maar denk eens goed na, wat zou er van deze vragen waar zijn? Een ervan, twee, of zou het alle drie waarheid zijn? 't Zijn alle drie waarheden, maar het moet goed verstaan worden.

Ten eerste: In een zeker opzicht is Christus voor de ganse wereld gekomen. Niet zaligmakend, maar ten opzichte van Zijn verdiensten in de algemene zin. Want als Christus niet op aarde gekomen was, had de wereld niet kunnen bestaan. Nooit had de Goddelijke rechtvaardigheid kunnen toelaten dat de zondaar een bestaan had, zo de Middelaar om der uitverkorenen wil Zijn bloed niet op de aarde gestort had.

Begrijp nu goed, dat ik niet bedoel dat Hij voor alle mensen Zijn bloed stortte tot zaligheid, nee, dat is alleen voor Zijn Kerk gebeurd, maar de gehele wereld deelt in de vrucht daarvan dat ze, zolang er uitverkorenen op de wereld zijn, eten, drinken en alle levensonderhoud hebben. Alleen daarom bestaat de wereld, totdat alle uitverkorenen toegebracht zullen zijn, want dan zal het einde komen.

Ten tweede: Christus is in het algemeen voor de hele Kerk gekomen. Er staat in Johannes 3:16: "Want alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft", enz.

Welke "wereld" wordt hiermee bedoeld? Hier wordt de wereld der uitverkorenen in het algemeen mee bedoeld. Uit liefde tot die ganse schare heeft God Zijn Zoon gegeven.

Ten derde: De Middelaar is gekomen voor elk uitverkorene persoonlijk. Voor ieder van hen wordt het in de tijd niet een algemene, maar een persoonlijke zaak. Want al weten ze nu, dat de hele Kerk zalig zal worden, en geloven dat ook met hun ganse hart, maar ze wisten niet of Christus voor hen persoonlijk Zijn bloed gestort had, welke troost zouden ze dan hebben? Toch niets, dat is duidelijk.

Daarom zeggen we ook: Gods werken zijn tweeërlei:

1. Werken in de eeuwigheid, dat zijn: besluit, predestinatie en verbond der genade. Deze werken openbaren zich op Gods tijd naar buiten, en worden gezien.
2. Door werken in de tijd, dat zijn: Zijn werken van de schepping in de natuur en van de herschepping in de genade als Hij een mens bekeert.

Want als het gebeurt dat de Heere een zondaar tot Zich bekeert, is dit een werk dat duidelijk zichtbaar zal zijn, geloven jullie ook niet?

De Heilige Geest komt zo'n ziel uit vrije genade vatbaar maken voor de genade, die Christus voor haar verworven heeft. Zij weet uit zichzelf niets van het genadeverbond, noch van de Verbondsmiddelaar af. Zij ligt met een eeuwige scheiding van God gescheiden, dat leert Gods Geest haar geloven, Maar als het een zaligmakende, doorgaande overtuiging is, zal zij leren dat God de Vader van eeuwigheid de bewegende oorzaak is in het verkiezen van de Middelaar. De Heere Jezus zei telkens: "Opdat de wereld gelove, dat Gij Mij gezonden hebt."

Zij leren geloven op grond van Gods Woord, dat de Middelaar:

1. Geopenbaard is in de raad des vredes van eeuwigheid: "Zie, Ik kom, o God."
2. Geopenbaard is in de belofte terstond na de val. "Hij zal u de kop vermorzelen."
3. In het gehele Oude Testament door voorzgd is door patriarchen en profeten.
4. Eindelijk geopenbaard is in de volheid des tijds in de kribbe van Bethlehem.

Maar, wat gevoelt zo'n mens nu als noodzakelijk? Dat die Middelaar des verbonds ook in zijn arme ziel geopenbaard wordt.

Zo hebben we dus in 't kort even gezien, wie deze Middelaar des verbonds was, en wanneer Hij gekomen is, maar nu zal ik jullie vandaag eens een vraag mee naar huis geven, die je (zo we volgende week weer hier mogen komen) mij dan beantwoorden moet. Die vraag is: waarom is Jezus Middelaar?

Ziezo, daar heb je dan deze week iets om over te denken. Als je het zelf niet te weten kunt komen, mag je het gerust aan vader of moeder vragen. Er is beslist een antwoord op te vinden, want, waar een "waarom" is, moet ook een "daarom" zijn.

Wij spreken nu maar heel in het kort over deze belangrijke zaken, die ik probeer je uitwendig wat aan je verstand te brengen. Ik hoop, jongens en meisjes, dat je die Middelaar persoonlijk in je hart nodig krijgt.

Als er in de natuur een rijke man een grote schuld voor een arme man betaalde, zou die arme daar niet blij mee zijn? Ik denk: ja, maar als het een eerlijk, oprecht mens is, waar zou hij het meeste betrekking op hebben? Op het voordeel dat hij van de rijke heeft, op het werk dat hij voor hem doet, of op de persoon zelf, die de schuld voor hem betaalt, en hem dus van grote zorg ontheft?

Als het goed was, moest hij van de persoon toch het meeste houden, vinden jullie ook niet?

Zo leert de Heilige Geest Gods volk de Middelaar in Zijn Persoon lief krijgen en Hem om Zichzelf beminnen.

Van nature is er in ons hart geen plaats voor een Middelaar, wat moeten wij ermee doen?

In de natuur, al is iemand blind, stom of doof, die heeft toch evenwel behoefte aan voedsel, slaap en deksel. Waarom? Omdat hij toch leeft, al is hij gebrekkig.

Maar een dode, heeft die levensbehoefte? Niets, want die is niet alleen blind, stom of doof, maar geheel zonder leven. We zeggen van een gestorven mens niet, dat hij nu stom of doof is. Nee, we zeggen eenvoudig dat hij dood is.

Zo is het nu met de mens in het geestelijke ook. Jullie zitten hier allemaal voor mij, eeuwig dood ben je nog niet, want dan lag je in de hel. Redelijk dood ben je ook niet, want je hebt allemaal je verstand en bent mensen, geen dieren. Natuurlijk dood ben je ook niet, want je lichaam leeft en alles in je lichaam werkt en groeit.

Maar wat ben je nu wel?

Geestelijk dood, niet alleen een geestelijk gebrek, dan zou het soms verholpen kunnen

worden. Nee, geheel dood, vijandig en onmachtig. Zonder gevoel van je grote ellende loop je over de wereld, als met ketenen gebonden, slaaf van de zonde, de duivel en je boze hart. Leven in de dood en, als God het niet verhoedt, sterven in de dood, zonder na de natuurlijke dood vernietigd te worden.

Is dat geen ellendige staat?

Vlei je maar nooit stilletjes in je hart dat het misschien wel niet zo erg zal zijn, en er na dit leven niets meer volgen zal. Nee, volgens Gods eeuwig Woord heeft de mens een eeuwig bestaan. Zodra er dus een kindje op de wereld geboren is, is het voor een eeuwigheid geboren. Als we sterven, wordt ons lichaam in het graf gelegd en dat verteert, maar met de jongste dag krijgt iedere ziel weer een lichaam, een onverderfelijk lichaam, dat nooit meer verteren kan.

Mocht je daarom die Verbondsmiddelaar leren nodig krijgen tot Borg voor je bij de Rechter. Als Hij maar eerst eens noodzakelijk voor je werd, zou Hij ook onmisbaar worden, en God kon geven, dat Hij je door het geloof ook dierbaar werd. Hij schenke dit uit vrije genade. Dat zij zo.

18. Van de naam Jezus en van de naam Christus

19-26 juni 1922

Waarin moet de Middelaar al gekend worden? was de laatste vraag in de vorige les. En het antwoord:

1. In Zijn namen.
2. In Zijn ambten.
3. In Zijn naturen.
4. In Zijn staten.
5. In Zijn weldaden.

Vanmiddag beginnen we dus over het eerste punt te leren, namelijk van Zijn namen.

De twee gewoonste namen zijn Jezus en Christus, de eerste naam Jezus is een Hebreeuwse en Christus een Griekse naam.

Door wie is de Naam Jezus het eerste genoemd?

Die naam is al genoemd, eer Hij nog als mens op aarde geboren was. De engel zei tot Maria: "Gij zult Zijn Naam heten JEZUS, want Hij zal Zijn volk zalig maken van hun zonden." Wat betekent die naam dus? Jezus betekent: "Zaligmaker".

Je zou zeggen, waarom zei de engel nu juist: "Jezus"? De Zoon van God heeft toch zoveel namen, hij had evengoed een andere naam kunnen zeggen.

Wie kan mij eens enkele Namen opnoemen, waarmee de Heere Jezus in de Bijbel bedoeld wordt?

Antwoord: Zone Davids, Immanuël, Messias, Verlosser, Goël, Alfa en Omega, de Christus, Leeuw uit de stam van Juda.

Goed zo, al deze namen en nog veel meer worden er aan de Middelaar gegeven. Waarom zou Hij dan door de engel alleen Jezus, Zaligmaker, genoemd worden? Had hij ook niet een andere naam kunnen noemen? Wel, omdat Hij op de wereld kwam om Zijn volk zalig te maken van hun zonden, want, wat is zalig maken?

Antwoord: Iemand verlossen van het hoogste kwaad en brengen tot het hoogste goed.

Hoor je wel? Daarom noemde hij Zijn naam: Jezus. Want met dát doel kwam Hij op aarde, om Zijn volk te verlossen van het hoogste kwaad, dat is de zonde, en hen te brengen tot het hoogste goed, dat is Gods gunst. En waardoor deed Hij dat?

Door verdienste en toepassing.

Hoe zou Hij dan de zaligheid verdiend hebben?

Die heeft Hij verdiend door Zijn volmaakte gehoorzaamheid aan alles wat de Vader van Hem eiste, daardoor is Hij allen, die Hem gehoorzaam zijn, een oorzaak van eeuwige zaligheid geworden.

Maar, al heeft Hij dat nu voor hen verdiend, is dat genoeg? Hebben ze daar de troost van?

Nee, Zijn verdienste alleen, zonder meer, zou hun nooit de troost van dat werk geven, maar Hij doet nog meer, Hij past Zijn verdienste hun ook metterdaad toe. Hellenbroek geeft als bewijs hiervoor, Johannes 10:28: "Ik geef hun het eeuwige leven; en zij zullen niet verloren gaan in der eeuwigheid."

Nu zou men kunnen denken: als Jezus de zaligheid voor iemand verdiend heeft, welnu, dat is toch genoeg, kan dat verdienen en toepassen niet van elkaar gescheiden worden?

Nee, wordt er geantwoord, alleen voor wie Hij de zaligheid verdiend heeft, die past Hij ze ook zeker toe.

Die toepassing hangt niet af van onszelf, dat wil zeggen: dat wij uit onszelf Christus" verdienste aan kunnen nemen zodra we dat willen, nee, deze toepassing hangt af van

de krachtdadige werking van de Goddelijke genade.

We hebben verleden week gezegd dat wij allen geestelijk dood geboren worden, daar ligt vanzelf in opgesloten dat we allen als zondaars geboren worden, dat is toch duidelijk? Goed, onthoud dit dan eens even, ik zal jullie iets vragen.

De naam Jezus betekent: Zaligmaker, en: zalig maken, dat hebben alleen zondaars nodig, want iemand die geen zondaar is, heeft geen behoefte aan een Zaligmaker. Nu hebben jullie daareven gezegd, dat álle mensen als zondaar geboren worden, zouden álle mensen dan door Jezus ook zalig gemaakt worden?

Ik zie enkelen van jullie het hoofd schudden en anderen roepen hardop: "Nee, dominee", dus dit geloven jullie niet? Nu, dan moeten jullie me toch eens uitleggen hoe dat is. Alle mensen zijn zondaars, zeg je, en Jezus betekent: Zaligmaker. Die is gekomen om zondaren zalig te maken door verdienste en toepassing, en toch worden alle zondaars niet zalig, hoe kan dat?

Luister, dan zal ik een voorbeeld noemen: Als ik morgen het dorp eens doorging, en ik vroeg aan elk huis of hier zondaars woonden, dan denk ik dat verreweg de meesten zouden antwoorden: la", geloof je ook niet? Maar als ik dan meteen aan die mensen vroeg: "Heeft Jezus jullie zonden verzoend en je zalig gemaakt?" Misschien dat er dan maar heel weinig waren, die "ja durfden zeggen.

Wat is het verschil dus? Wel, het is duidelijk, dat er twee soorten zondaren op de wereld zijn. De eerste soort is, zoals ze als zondaar geboren zijn, maar die er niet de minste last of smart van hebben, dat zijn dode zondaars, maar de tweede soort zijn levende zondaars, die het waarlijk in hun hart geloven dat het zo is, en er wel degelijk smart van omdragen. In zo'n ziel heeft Gods Geest door het leven de dood ontdekt, door het licht het duister, door de liefde de vijandschap. Hij wordt aan zichzelf en aan God ontdekt. Dan leert hij, dat hij als dode zondaar een Zaligmaker nodig heeft.

Ik weet zeker, als het gebeurde dat God je bekeerde, je zou uitroepen: "Ik had nooit geweten hoe een dode zondaar of zondares ik voor een heilig God ben!" 't Zou beslist tot een breken met de zonde en de wereld komen, reken daar vast op!

Maar daarom, omdat ze door de Heilige Geest zichzelf als dode zondaars leren kennen, leren ze ook, dat ze de verdienste van Christus uit zichzelf nooit kunnen toepassen. En dat die toepassing geheel afhangt van de krachtdadige bewerking en Goddelijke genade.

Behalve nu dat de Middelaar Jezus genoemd wordt, wordt er dikwijls bijgevoegd: Christus, hetwelk in de Hebreeuwse taal Messias betekent. Johannes 1:42: "Wij hebben gevonden de Messias, hetwelk is overgezet zijnde, de Christus." Dat is te zeggen: Gezalfde.

Nu zullen we eens proberen of jullie je vragen vanmiddag goed geleerd hebben.

In hoeveel delen bestaat Zijn zalving?

Antwoord: In twee: in Zijn verordining en in Zijn bekwaamaking tot Zijn Middelaarsambt.

De naam Christus betekent dus: Gezalfde. Wie zou Christus dan gezalfd hebben?

Antwoord: Dat heeft God de Vader gedaan.

En waarmee is Hij gezalfd?

Antwoord: Met de Heilige Geest.

En waartoe is Hij gezalfd?

Antwoord: Tot drie ambten: Profeet, Priester en Koning.

Ziezo, wie kan dit nu achter elkaar opzeggen?

God de Vader heeft gezalfd, God de Zoon is gezalfd, en God de Heilige Geest was de zalving! Christus is niet gezalfd om Gods Zoon te worden. Nee, dat was Hij,

eenswezens met de Vader en de Heilige Geest. Hij is tot Middelaar gezalfd In Spreuken 8:23 zegt Hij: "Ik ben van eeuwigheid af gezalfd geweest, van de aanvang, van de oudheden der aarde aan."

Hellenbroek zegt nu: Zijn zalving bestaat in twee delen: in Zijn verordining en in Zijn bekwaammaking tot het Middelaarsambt.

Dit zijn twee onderscheiden zaken. Het zijn leerstukken der eeuwige waarheid, waarop het geloof rust als op een fundament. Daarom zullen we er kort iets van zeggen.

Tussen verordineren en bekwaam maken is nog een groot verschil. God de Vader heeft Zijn Zoon van eeuwigheid verordineerd, dat is bestemd, gewijd, om Middelaar te zijn, beide naar Zijn Goddelijke en Zijn menselijke natuur. Maar in de volheid des tijds, toen Hij als mens op aarde geboren is, is Hij bekwaam gemaakt. De bekwaammaking gold alleen Zijn menselijke natuur, want in de Goddelijke natuur kan geen bekwaammaking plaatshebben; als God is Hij geheel volmaakt en hoeft Hij nergens bekwaam voor gemaakt te worden.

Waarom zou Zijn verordining of wijding tot Middelaar, naar Zijn Godheid en mensheid, een zalving genoemd worden?

Antwoord: Omdat het onder het Oude Testament de gewoonte was dat priesters, koningen en profeten door zalving tot die ambten werden gehuldigd, anders genoemd: verordineerd.

En Zijn bekwaammaking naar Zijn menselijke natuur wordt ook een zalving genoemd, omdat God bij die zalvingen dan ook bekwaam- making tot zo'n ambt instortte.

Dit is duidelijk te zien in David. David was een eenvoudige jongen, en men scheen hem nooit bijzonder vereerd te hebben, al was hij de kleinste van de acht zonen, want toen Samuël kwam, had men hem niet eens thuis laten komen, maar stilletjes in het veld bij de schapen gelaten. Hij vermaakte zich daar alleen met zijn harp en de liederen, die hij maakte. Het was er dus ver vandaan, dat men in hem een toekomstige koning zag!

Toch was hij door God van eeuwigheid al tot dat ambt bestemd. Hoe moest dat nu terechtkomen? Als het van zijn vader en broers afgehangen had, zou hij nooit meer dan schaapherder geworden zijn. Maar ... *geen ding geschiedt er ooit gewisser, dan 't hoog bevel van 's Heeren mond.*

Samuël moest met een hoorn en olie naar Isaï toe. De oudste zonen, die ook in Samuëls ogen het best geschikt waren, werden voorbijgegaan... Hij zag aan wat voor ogen is, schoonheid, hoge statuur en dapperheid, maar: de Heere zag het hart aan! Kleine David moest gehaald worden, en de Heere zei tot Samuël: 'sta op, zalf hem, want deze is het.'

Toen nam Samuël de oliehoorn en hij zalfde hem in het midden zijner broeders.

En weet je wat er dan staat? Nu moet je eens opletten, lees de geschiedenis in Samuël 16 vanavond maar eens.

De jonge schaapherder kreeg met de zalving meteen de bekwaammaking van het ambt, dat hij straks bedienen zou. Er volgt nu in Samuël 16:13: "En de Geest des HEEREN werd vaardig over David van die dag af en voortaan."

Dat was de Goddelijke bekwaammaking tot zijn koningschap, door de zalving.

Zo wordt dan, volgens Gods Woord, beide Christus" verordining en bekwaammaking een zalving genoemd.

Nu hebben we in het begin gezegd: Hij is gezalfd door de Vader en Hij werd gezalfd met de Heilige Geest. Maar zou dat uit Gods Woord ook te bewijzen zijn, dat Hij met de Heilige Geest gezalfd werd?

Dit is duidelijk uit Handelingen 10:38: "Belangende Jezus van Nazareth, hoe Hem God gezalfd heeft met de Heilige Geest en met kracht." De gaven, die Hem naar Zijn menselijke natuur in het bijzonder zijn meegedeeld, zijn wijsheid, macht en heiligheid. Waarin is dat uitgekomen?

Zijn wijsheid openbaarde zich tijdens Zijn omwandeling in Zijn leren, want: "Hij leerde als machthebbende en niet als de schriftgeleerden" (Matth. 7:29).

Zijn macht kwam uit in Zijn wonderwerken, de Emmasgangers zeiden tot Hem: "De dingen aangaande Jezus de Nazarener, Welke een Profeet was, krachtig in werken en woorden, voor God en al het volk" (Luk. 24:19).

En waarin bestond Zijn heiligheid?

Daarin, dat Hij geen zonde had, geen erfzonde en geen dadelijke zonde.

Nu zal ik vijf punten noemen, die jullie proberen moeten te onthouden. Jezus Christus de Middelaar is:

1. eenswezens met de Vader en de Heilige Geest;
2. de tweede Persoon in het Goddelijk Wezen;
3. naar Zijn Godheid van de Vader gegenereerd; evenwel is Hij niet minder dan de Vader, al is Hij genoemd: Gods Zoon;
4. van eeuwigheid verordeneerd tot Zijn Middelaarsambt;
5. in de volheid des tijds tot dat ambt bekwaam gemaakt. Hij was de ware Priester naar de ordening van Melchizedek, Die komen zou, want naar Zijn menselijke natuur had Hij geen vader, Hij is geboren uit de maagd Maria.

Naar Zijn Goddelijke natuur was Hij zonder moeder.

Hij was wel Priester, maar niet uit het geslacht van Levi, dus was Hij zonder geslachtsrekening wat Zijn priesterschap betreft. Paulus zegt: "Want het is openbaar dat onze Heere uit Juda gesproten is."

Als Zone Gods is Hij van eeuwigheid, zonder begin van dagen, ook zal Hij geen einde des levens hebben wat Zijn Godheid betreft. Het is duidelijk, dat Hij de ware Melchizedek, de Koning van Salem is! Wat nu de uitvoering van Zijn Middelaarsbediening betreft, hoe helder is het niet uitgekomen, dat Hij de gaven des Heiligen Geestes in een bijzondere mate ontvangen had!

Johannes de Doper had die Geest op Hem zien nederdalen en... op Hem blijven.

Salomo zegt in de Spreuken: "De opperste Wijsheid heeft haar huis gebouwd." Wie zou Salomo hier bedoelen? Hij was zelf de wijste koning van de wereld en heeft ook het mooiste huis, de tempel gebouwd. Zou Salomo zichzelf hier bedoelen?

Maar Jezus zei tot de Joden: "De koningin van het zuiden zal opstaan in het oordeel met dit geslacht en hetzelfde veroordelen, want zij is gekomen van de einden der aarde om te horen de wijsheid van Salomo; en zie, meer dan Salomo is hier."

Daar zei de Heere dus ronduit, dat Salomo niet de grootste wijsheid had, want méér dan Salomo was Hij. Hij, de eeuwige Zone Gods, de Verbondsmiddelaar, Hij is dus alleen de opperste Wijsheid.

Op een andere plaats kunnen wij uit Zijn eigen mond horen, dat Hij ook behalve wijsheid, macht ontvangen had. In Mattheus 28:18 zegt Hij: "Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde."

Gods volk krijgt door genade wel eens veel macht. Maar de Middelaar had niet weinig of veel, nee, Hij had alle macht.

En ook Zijn heiligheid verdedigt Hij Zelf tegen de Joden. "Wie van u overtuigt Mij van zonde?" zei Hij. Het kwam in Zijn leven openbaar, dat Hij als een Heilige geboren was.

Deze uitspraken uit Zijn eigen mond bewijzen dus, dat Hij volmaakte wijsheid, macht

en heiligheid bezat, niet alleen als God van Zichzelf, maar ook ingestort door de Heilige Geest in Zijn menselijke natuur als Middelaar.

En waarom was het nodig dat Hij deze gaven: wijsheid, macht en heiligheid bezat?

1. Hij is Profeet, en nu betoont Hij Zijn wijsheid aan een dwaas volk dat niets weet. Zij moeten geheel van Hem, door Hem geleerd worden.

2. Hij is Koning, maar heeft een machteloos volk. Hij moest dus volmaakte macht bezitten om dat dwaze, machteloze volk te kunnen regeren, en ze tegen alle vijanden te beschermen. Zij zijn geheel machteloos en dus van hun Koning afhankelijk.

3. Hij is Priester, maar heeft een onheilig volk. Nu staat Hij als een heilige, onbevleete Hogepriester, om hun schuld te verzoenen. "Vader", zei Hij, "Ik heilig Mijzelf voor hen, opdat ook zij geheiligd mogen zijn in waarheid."

Zo staat Hij dan als een wijs, machtig en heilig Profeet, Priester en Koning tegenover een dwaas, onheilig en machteloos volk, dat Hij nu leert, helpt en reinigt. Zijn wijsheid betoont Hij in Zijn leren, in Zijn macht, in Zijn wonderwerken.

Nu zal ik, eer we eindigen nog een vraag aan jullie doen. Toen Jezus op aarde was, heeft Hij Zijn Goddelijke macht veel in Zijn wonderwerken getoond, maar wat zou nu na de schepping wel het grootste wonder op aarde geweest zijn?

De grote schepping in zes dagen was ook een ontzaglijk wonder. En dat doden opgewekt werden, zieken genezen, blinden ziende gemaakt, al die dingen waren grote wonderen. Maar wat is het allergrootste wonder van alles?

Weet niemand het te zeggen? Dan zal ik eens vertellen wat ik laatst hoorde.

Ik was op een plaats waar een man een gebed deed. Het was een lang gebed en de man vertelde aan de Heere, dat het toch zo'n wonder was dat hij nog leefde, en dat hij weer beter was (hij was ziek geweest), dat hij nog eten en drinken had, en dat hij onder de waarheid op kon gaan enz. Hij had een lange rij wonderen achter elkaar opgenoemd. Toen hij eindelijk Amen" gezegd had, zei er een andere man tegen hem: "Ik heb zitten luisteren, dat je toch zoveel wonderen opgenoemd hebt."

"Nu", antwoordde hij, "is het dan geen wonder, dat we nog leven en eten hebben?"

"Zeker", zei die man, "dat is zo, maar ik geloof, dat je het grootste wonder nog niet opgenoemd hebt."

"Wat is dat dan?" vroeg hij.

"Wel, man, het grootste wonder is, dat God Zijn volk op aarde bekeert, en weet je wat nog het allergrootste wezen zou? Dat ik er een van wezen mocht, daar komt het op aan, man!"

Maar niemand zal dit wonder als het grootste wonder zien dan zij die waarlijk bekeerd worden. Dan pas gevoelen ze dat het waar is.

Ik heb in Zeeland een jongen gekend, in wie de Heere duidelijk werkte. Hij kwam ook geregeld onder Gods volk, en heel dikwijls kwam hij bij een oude, geoefende man. Als die jongen dan bij die oude bekeerde man was, zei hij dikwijls: "O, wat is het toch een wonder dat ik nog leef, en nog niet in de hel lig!"

Ja, jongen", zei die oude man dan, is waar, dat is een wonder, maar dat is niet genoeg." Nooit legde die oude man hem (bij wijze van spreken) de handen op, maar wees hem altijd op een tekort.

Na enige tijd kwam de jongen weer bij hem. Hij zag dadelijk dat er iets met hem gebeurd was, want hij was haast niet in staat te spreken, zo ontroerd was hij.

"Wel", zei zijn oude vriend, "wat is er nu toch?"

"O", riep hij, "nu is het niet alleen een wonder dat ik leef, maar... er is een eeuwig

wonder, ik kan zalig worden, de eeuwige Verbondsmiddelaar is mij geopenbaard."

Toen was die oude man verblijd, daar had hij op gewacht, hij zei: "Kom, jongen, ga nu even zitten, dan zullen we eens praten."

De Heere had hem in de eeuwigheid geleid, hoe daar Jezus met Zijn hart Borg geworden was om een schuldig volk met God te verzoenen. En dat was het allergrootste wonder, dat ook hij nu een van die gekenden was.

't Is zeker nodig, dat het eerst een wonder voor ons wordt dat we nog leven, dat is vast, maar ... leven doen alle mensen onder de algemene genade. Als dat dus het grootste wonder blijft, houdt het wonder met de dood op, het moet verder komen.

Is het jullie echter al eens een wonder geworden dat je nog leeft? Ik vrees, dat de meesten van jullie het nog best naar hun zin hebben in de wereld, is 't zo niet? De duivel heeft elke dag iets nieuws, waarmee hij je boze hart aftrekt in zonde en ijdelheid. Elke dag laat hij iets nieuws in de modewinkel zien, en zelf staat hij als het ware onzichtbaar achter die grote verlichte ramen te lokken: kijk eens hoe mooi dit zal staan, en hoe fijn dat is! Is het niet waar, meisjes?

De mensen lopen bijna naakt over de wereld, enkel omdat de mode het voorschrijft en de duivel het dus hebben wil.

En jongens, hoe is het verleden week met jullie gegaan toen het circus er was? Zie je wel, dat de satan van alles gebruikt om de mens al verder en verder in de ijdelheid te trekken en van Gods Woord af te leiden? De mensen zeggen: "Ach, wat hindert dat nu, al ga je naar een paar spelende olifanten of dansende paarden kijken."

Maar, wordt in zulke plaatsen met God en Zijn Woord rekening gehouden? Luister eens hoe er Zijn heilige Naam misbruikt wordt, en met Zijn dag geen rekening gehouden. Wat al ijdele en lichtzinnige taal er gesproken, en welke lichtzinnige muziek er gespeeld wordt!

Ik waarschuw je, kinderen, luister niet naar een lokkende duivel, want nu praat hij mooi tegen je, maar straks met de dood zal hij je bespotten en pijnigen, en zeggen: "Waarom heb je naar me geluisterd? Je wist toch, dat ik een leugenaar en moordenaar was?"

Maar lopen er onder jullie misschien ook die een open consciëntie hebben? Mogelijk gebeurt het toch wel eens, als je in de kerk of in de catechisatie vermaand wordt, je jezelf haast niet bedwingen kunt. Toch wilde je liefst doorgaan in de zonde en de stem van je consciëntie tot zwijgen brengen.

Misschien denk je: dacht je, dat ik weten wil hoe benauwd ik het vaak heb? Niets ervan, ik ben nog veel te jong, ik wil de wereld in! Gebeurt het niet eens, dat je thuis in een stil hoekje moet schreien en bidden tegen de zonde? En toch, even later zondig je weer tegen het gebed. Is het niet zo?

Ik weet zeker, dat er zijn die nog veel meer de wereld in zouden gaan als ze van hun vader en moeder en hun eigen consciëntie niet tegengehouden werden. Daarom vermaan ik je: o, vecht er toch niet langer tegen in, smoor je consciëntie niet, werk de Geest niet tegen als Hij je weerhoudt van zondigen, al is het in de algemene zin. Ik wil niet zeggen dat je er bekeerd mee bent, o nee, dat weet je wel, bekeerd worden gaat verder dan een consciëntieberoering.

O, wat zou ik verblijd zijn als het eens zaligmakend werk mocht wezen, en je eens in het visnet van de zaligmakende overtuiging gevangen zat. Al zou je dan nog zo worstelen om los te komen, het zou nooit gaan als God je zaligmakend door Zijn Geest vasthield. Je natuur zou steeds naar boven willen, al maar hoger, steeds roepend: "Nog te jong, veel te jong."

Maar de Heere zegt: "Dat gaat niet, kind, Ik wil je naar beneden hebben, je bukken leren, al maar zakken en bukken."

't Mocht de tijd eens wezen, dat het Lam uitging in je ziel, overwinnende, opdat Hij overwon! Alle gronden en steunsels mocht Hij onder je voeten wegnemen en je de enige Middelaar van het nieuwe verbond eens ontdekken als: Jezus, dat is: Zaligmaker!

*Wilt Gij met ernst de zonden
Toerekenen voortaan;
Wie kan t" eniger stonden
In Uw oordeel bestaan?
Maar Gij wilt, Heer", vergeven
De zonden minst en meest;
Dies zijt Gij in dit leven
Zeer bemind en gevreesd.*

Psalm 130:2 (Datheen)

19. Van Zijn ambten (van Zijn profetisch ambt)

3 juli 1922

Eer we ons lesje gaan behandelen, zullen we eens zien of jullie nog iets van het voorgaande hebben onthouden.

Wie heeft de mens geschapen?

Antwoord: De Drie-enige God. "Laat Ons mensen maken."

Waarnaar schiep Hij de mens?

Antwoord: Naar Zijn beeld, hetwelk bestond in kennis, gerechtigheid en heiligheid.

Welk verbond richtte God met Adam op?

Antwoord: Het verbond der werken.

Heeft Adam dat verbond gehouden?

Antwoord: Nee, hij is ongehoorzaam geweest.

Wat heeft God na de val geopenbaard?

Antwoord: Het verbond der genade.

Wie is de Middelaar van dat verbond?

Antwoord: De Heere Jezus Christus.

Wat betekenen die namen?

Antwoord: Jezus betekent: Zaligmaker, en Christus: Gezalfde. Wie heeft de Middelaar gezalfd?

Antwoord: God de Vader.

Waarmee is Hij gezalfd?

Antwoord: Met de Heilige Geest.

Waar toe is Hij gezalfd?

Antwoord: Tot Profeet, Priester en Koning.

Ziezo, ik merk dat jullie alles nog niet vergeten zijn, zie, dat je deze dingen steeds in je gedachten houdt.

We zijn dan nu in het vervolg gekomen tot aan de drie ambten van de Middelaar.

Verleden week hebben we gezien, dat Hem in het bijzonder drie gaven des Geestes waren medegedeeld, namelijk: wijsheid, macht en heiligheid. Wijsheid, om een onwetend volk als Profeet te leren. Macht, om een onmachtig volk als Koning te regeren. En heiligheid, om een onheilig volk als Priester te reinigen.

Nu wordt er gevraagd: Was Hij in die ambten in het Oude Testament reeds afgebeeld?

Antwoord: Ja, door gezalfde profeten, priesters en koningen.

Elia en Elisa waren gezalfde profeten. David en Salomo gezalfde koningen. En al de priesters onder het oude verbond werden tot hun ambt gezalfd.

Maar zijn er ook voorbeelden, dat één persoon tot twee of drie ambten tegelijk gezalfd werd?

We lezen in Hebrëen 7 van Melchizedek, dat hij koning te Salem (Jeruzalem) was en ook: een priester des allerhoogsten Gods. Volgens Gods Woord was Melchizedek dus koning en priester tegelijk.

En David, de koning, wordt in het Nieuwe Testament ook een profeet genoemd, want Petrus zegt in Handelingen 2:29 en 30: "Gij mannen broeders, het is mij geoorloofd vrijuit tot u te spreken van de patriarch David', enz. Alzo hij dan een profeet was en wist, dat God hem met ede gezworen had', enz. David was dus koning en profeet tegelijk, maar nooit vinden we een voorbeeld dat iemand drie ambten had. Dat is alleen de Middelaar geweest.

De koningen, profeten en priesters onder het Oude Testament droegen die ambten niet

borgtochtelijk, maar als typen of voorbeelden van Christus.

Waarom moest Christus Profeet zijn?

Antwoord: Om onze onwetendheid te verlichten.

Zijn we dan zo onwetend geschapen, dat we nu een profeet nodig hebben?

Nee, God had ons met een volmaakte kennis geschapen, maar door de zonde zijn we die Goddelijke kennis totaal verloren. De geestelijke onwetendheid is een eigenschap van de geestelijke dood.

Nu zal ik jullie iets vragen, let goed op!

Zijn we geestelijk dood, omdat we geestelijk onwetend zijn? Of zouden we geestelijk onwetend zijn omdat we geestelijk dood liggen? Antwoord: De geestelijke onwetendheid is een vrucht van de geestelijke dood.

Zo is het, de onwetendheid is een eigenschap van de geestelijke dood, we zijn echter niet alleen onwetend, want dan zou de geestelijke dood zich niet verder dan de onwetendheid uitstrekken. Niet één mens wordt er geboren die alleen maar sommige of enkele eigenschappen van de geestelijke dood heeft, nee, we hebben alle eigenschappen en zijn dus geheel dood, en daarom ook geheel onwetend. Daarom moest de Middelaar des verbonds ook Profeet zijn, om de onwetendheid te verlichten. Hij was door Mozes als Profeet reeds voorzeggd in Deuteronomium 18:16: "Een Profeet uit het midden van u, uit uw broederen, als mij, zal u de HEERE uw God verwekken; naar Hem zult gij horen."

Als die Profeet nu in het hart van de uitverkorenen komt, en hun onwetendheid ontdekt, dan worden ze pas gewaar en nemen door God, voor God over, dat Hij hen niet onwetend geschapen had.

Ze worden dus aan twee dingen ontdekt.

Ten eerste, dat ze volmaakte kennis gehad hebben en ten tweede, dat ze die nu geheel kwijt zijn. Zo leren ze het weten, dat ze het niet weten. Als ze nu door genade hun schuldige onwetendheid overgenomen hebben, komt er in hun hart plaats voor het profetisch ambt van de Middelaar om hun als onwetenden te gaan leren de weg der zaligheid. Zijn licht ontdekt hun duisternis, Zijn leven hun dood, Zijn wijsheid hun dwaasheid.

En hoe leert Hij hun dat?

Uitwendig door Zijn Woord en inwendig door Zijn Geest.

Zou Christus nu alleen en uitsluitend Zijn volk leren of de gehele wereld? In een zeker opzicht leert Hij Zijn volk niet alleen, maar ook anderen. Hij leert uitwendig door Zijn Woord allen die dat Woord horen. Dit was duidelijk te zien terwijl Hij op aarde was. Ieder die Hem hoorde spreken, leerde Hij. Maar dit uitwendige leren is niet zaligmakend, dat is alleen in de uitverkorenen. Die gaat Hij behalve uitwendig door Zijn Woord, ook inwendig door Zijn Geest leren. Een duidelijk voorbeeld daarvan is Lydia de purperverkoopster, waarvan staat in Handelingen 16:14: "...welker hart de Heere heeft geopend, dat zij acht nam op hetgeen van Paulus gesproken werd."

Van Adam tot Noach, van Noach tot Mozes en van Mozes tot Christus" komt op aarde heeft Hij steeds Zijn volk door Woord en Geest geleerd.

Zou Hij dan behalve Zijn Woord geen middelen gebruikt hebben? Zeker heeft Hij dat, want voor Zijn komst op aarde, onder het Oude Testament dus, was Hij evengoed Profeet als onder het Nieuwe. Door alle tijden heen heeft Hij door Zijn profeten geleerd, want die hebben gesproken door de Geest van Christus, Die in hen was. Hij gebruikte dus Zijn knechten, die uitwendig door Zijn Woord leerden, als middel in Zijn hand om Zijn profetisch ambt uit te voeren en Zijn volk te onderwijzen. Maar de

drie jaren, dat Hij Zelf Zich in het vlees openbaarde, van Zijn dertigste tot Zijn drieëndertigste jaar toe, heeft Hij in eigen Persoon geleerd.

Maar werden Zijn leringen door allen aangenomen?

Dat was er ver vandaan. Om een duidelijk bewijs te hebben hoe Zijn woorden door veel Joden veracht werden en Zijn Persoon als God en als Middelaar miskend, moet je vanavond Johannes 9 eens lezen. Daar komt in voor de geschiedenis van de blindgeborene. Jullie kennen natuurlijk allemaal die geschiedenis wel, nietwaar?

De discipelen dachten dat de blindgeborene of zijn ouders soms zwaarder gezondigd hadden dan andere mensen, maar Jezus zei: "Noch deze heeft (meer) gezondigd, noch zijn ouders, maar dit is geschied, opdat de werken Gods in hem zouden geopenbaard worden."

Nadat Jezus gesproken had, spuwde Hij op de aarde, maakte slijk uit dat speeksel en streek dit op de ogen van de blinde. Toen moest hij zich in het badwater Siloam gaan wassen, en toen hij terugkwam, kon hij zien.

Dit alles hadden sommige Schriftgeleerden en Farizeeën aangezien, en, daar ze toch al niet van die Nazarener hielden, werden ze bij dit wonder ontzettend kwaad, want het was sabbat toen Jezus dit deed, en volgens de vrome Joden was het een groot kwaad op de sabbat een mens te genezen. Ze wilden wel bekennen dat Jezus, de Zoon van Maria, een bijzonder Mens was, dat moesten ze bekennen door al de wonderen die Hij gedaan had, maar, dat Hij nu de sabbat voor Zijn wonderen gebruikte, was hun tot grote aanstoot, dan vonden de allergodsdienstige Joden toch verschrikkelijk! En weet je waarom ze nog zo kwaad over dit geval waren?

Een gewone zieke genezen, ja, dat was ook wel een wonder, maar daar was Jezus nu eenmaal een bijzonder mens voor. Doch een man het gezicht geven die blind geboren was, dat ging toch te ver! Het kon haast niet anders, of de persoon die dát kon, moest meer dan een bijzonder mens zijn, en... dat Hij God zou zijn, wilden ze niet bekennen, daar brulden ze van vijandschap tegen in.

Ze hadden de blindgeborene al eens geroepen en uitgevraagd hoe het alles precies gegaan was, en nu riepen ze hem voor de tweede keer. Ze zeiden: "Deze Mens (Jezus) is van God niet." Ze wilden zeggen: Hij kan nooit Gods Zoon zijn, "want Hij houdt de sabbat niet." Anderen zeiden weer: "Hoe kan een gewoon mens zulke tekenen doen?" En er werd tweedracht tussen hen. Daarom, toen ze voor de tweede keer de blindgeborene geroepen hadden, kwam het uit hoe groot hun vijandschap tegen Christus was, maar het ging onder de schijn van de allerbeste godsdienst, want ze zeiden tegen hem: "Geef God de eer." Men zou zeggen: Beter kan het niet dan God de eer geven. Maar wat laten ze erop volgen? "Wij weten, dat deze Mens (namelijk Jezus) een zondaar is."

Dát was de eer die ze God bewezen, ze loochenden dat Jezus Gods Zoon was.

Maar de blindgeborene dacht er door genade anders over en durfde het uitspreken ook. Hij zei ronduit: "Indien Deze van God niet ware, Hij zou niets kunnen doen."

En nu kwam de vroomheid van de Farizeeën openbaar, ze werden zo toornig over deze belijdenis, dat ze zeiden: "Gij zijt geheel in zonden geboren en leert gij ons?" En ze wierpen hem uit de synagoge. Hij mocht dus niet meer hun godsdiensten bijwonen.

Maar dit was voor de blindgeborene zo heel erg niet, want even later vond Jezus hem en zei: "Geloofst gij in de Zone Gods?" Eerst wist hij niet wie Hij was, maar toen Jezus het hem gezegd had, zei hij: "Ik geloof, Heere", en aanbad Hem.

Hij werd dus door genade en het geloof in Christus in de nieuwe Kerk opgenomen, al had men hem de oude synagoge uitgeworpen; dat was zo'n slechte overgang niet!

Zie je nu hoe weinig de Joden van de ambten van Christus kenden? Helemaal niets, ze wilden God eren buiten de Middelaar om, en dat zal nooit gaan.

De blindgeborene had echter groot profijt van de gaven, die Christus bij Zijn zalving tot Zijn ambten medegedeeld waren. Hij ontving niet alleen het inwendig onderwijs van de Goddelijke Geest, dat Christus de Zone Gods was, maar hij ondervond ook Zijn Goddelijke macht in Zijn wonderwerken, daarin dat hij ziende werd.

Nu de Heere niet meer lichamelijk op de aarde is, zou Hij dan Zijn ambt als Profeet nóg uitoefenen?

O ja, inwendig leert Hij al de uitverkorenen nog door Zijn Geest, en uitwendig leert Hij door het Woord, dat Hij Zijn herders en leraars over de hele wereld laat verkondigen.

We zullen nu niet verder meer over dit lesje spreken, zo de Heere wil en wij leven hopen we volgende week in het vervolg over de ambten door te gaan.

Nu moet ik eerst nog eens het antwoord vragen van de vraag, die ik jullie veertien dagen geleden mee naar huis gegeven heb; verleden week was de les zo groot, dat er geen tijd voor overbleef.

Hoe was de vraag ook weer?

Antwoord: Waarom is Jezus Middelaar?

Juist, laat eens horen, wie erover nagedacht heeft.

Zeggen jullie nu op je beurt het antwoord.

Eerste antwoord: Om God en mens met elkaar te verzoenen. "God was in Christus de wereld met Zichzelf verzoenende."

Tweede antwoord: Omdat Hij alleen God en mens kon zijn, is Hij Middelaar geworden.

Derde antwoord: Om de uitverkorenen zalig te maken. Enz.

Tenslotte is er een die zegt: Om het eeuwig doel Gods in zijn volle luister ten einde te brengen, dat is: Gods eer, de eer van een Drie-enig God, op zijn hoogst te verheerlijken. Daarom is een zeker getal uitverkoren, waarvoor Jezus Middelaar was, opdat in het zaligen van zondaars God verheerlijkt zou worden.

Hoor je het wel? Dat is het antwoord dat ik bedoelde. In het kort zouden we kunnen zeggen: Waarom is Jezus Middelaar? Om Gods eer tot de allerhoogste luister te brengen en meteen Zijn Kerk te zaligen.

Ik heb die vraag gedaan tot opscherping van je historische kennis in de grondwaarheden. Maar, kinderen, ik wens dat de Heere je Zelf de verborgenheid van dit antwoord bevindelijk in je ziel lere. Nu loop je nog met de boeien van de zonde aan handen en voeten geketend, en dien je de vader der leugenen trouw. Maar als de Heere Zijn profetisch ambt in je ziel ging toepassen, zou je leren dat het een harde dienst is, en dat je ziel voor eeuwig aan die hellehond verkocht is, zo de Middelaar de losprijs niet voor je betaald heeft.

Ik hoop dat je nog eens van koning veranderen mag. Er zijn mensen, die ruw en grof in de wereld geleefd hebben, en plotseling in hun leven een verandering krijgen. Ze gaan in plaats van naar de herberg naar de kerk, en zijn bekeerd van de ondeugd tot de deugd. Toch is het alleen een verandering in hun leven, geen verandering in hun hart. Ze dienen toch nog dezelfde koning en zijn gevangen onder de macht van satan, al is het op een andere manier dan vroeger.

Van zulke mensen zou men kunnen zeggen, dat ze net zijn als soldaten die van de ene garnizoensplaats naar de andere overgeplaatst worden. Ze zijn wel veranderd van korps, maar dienen dezelfde koning. Want om een andere koning te dienen zal hun koning eerst overwonnen moeten zijn.

Daarom, onthoud dit goed, jongens en meisjes, je moet in je leven van koning veranderen, niet alleen van uitwendig leven, van ondeugd tot deugd. Je moet

overgebracht worden vanuit het rijk van satan tot het Koninkrijk van God.

Nu moet je niet denken, dat er in het koninkrijk van satan geen godsdienst is! O nee, dat heb je straks met de geschiedenis van de blindgeborene gehoord, hoe godsdienstig men was, ze wilden God de eer geven, terwijl ze Jezus vloekten!

En zo is het nu nog. Het is niet te zeggen hoeveel valse godsdiensten er in onze tijd de vlag omhoog hijsen met Gods Naam erin. Maar ik waarschuw je juist tegen al dat verderfelijke, want ze zullen je ziel voor een eeuwigheid bedriegen.

Alles gaat tegenwoordig onder de naam van "christelijk" door, maar het is een naam zonder wezen, loze vormen van letters, meer niet. Zelfs christelijke voetbalverenigingen heeft men opgericht, christelijke toneeluitvoeringen en dergelijke dingen meer. 't Is de geest van de tijd, die rondsluip en alles ondermijnt en verpest. Jongens, ik waarschuw jullie, zou je met een "christelijke" voetbalvereniging Gods dag durven ontheiligen? Dacht je als er die naam voor stond, dat de Heere het je dan niet toe zal rekenen, al ontheiligde je de zondag?

Datheen zingt in de oude rijm van Psalm 73:

*Zij zullen voor U niet beklijven,
Die valse godsdiensten bedrijven.*

En ik vrees, als jullie op mogen groeien en oud worden, je het beleven zult, dat de Heere het spottende Nederland bezoeken zal. Ze durven nu overal Gods heilige Naam voor te gebruiken, maar de Heere zegt: "Wee, die Mijn Naam ijdelijk gebruikt."

De Heere Jezus zei van de trotse steden: "Wee u, Chórazin, wee u, Bethsaïda. En gij Kapernaam, gij zijt tot de hemel toe verhoogd, gij zult tot de hel toe nedergestoten worden."

En zo zal het met het trotse Nederland ook gaan.

Toen de maat van de eerste wereld vol was, verging ze door water. Toen de maat der Kanakieten vol was, werden ze door Israël verdelgd. Toen de maat van de Joden vol was, werden ze over de aarde verstrooid. En Rutherford, een Schotse godgeleerde, zegt in een van zijn boeken: 'Schotland heeft naar Gods stem niet geluisterd, daarom is de Heere een zwarte dag aan Schotland verschuldigd.' En die zwarte dag is voor Englands kerk gekomen.

Zo zal er ook voor Nederland een zwarte dag aanbreken, want Nederland heeft zelf de toom Gods ingeroepen en het verbond verbroken. Ons land is een rijk land geweest aan waarheid en martelaren, rijk aan beproevingen en voorspoed op alle gebied. Maar nu is het een land, rijk aan hoogmoed en vreselijke zonden. De helden der waarheid zijn gestorven, de helden der zonden zijn in de plaats gekomen.

Misschien denk je: dominee, wat hebben wij daar nu aan, al vertelt u hoe diep Nederland gezonken is?

Ik zeg het alleen, opdat het, nu je nog jong bent, het diep in je geheugen bewaard zal blijven, dan kun je later als de Heere je spaart, aan deze woorden terugdenken. Als je tenminste oud mag worden, want reken daar niet op.

Ik was eens aan het sterfbed van een man, die 75 jaar geworden was. 't Was zichtbaar dat hij lag te sterven, hij gevoelde het zelf ook, en met zijn wegstervende stem zei hij tegen de omstaande familie: "Wacht toch niet tot je oud zult worden. O, wacht er toch niet op, want dat loopt slecht af Toen ik jong was, nog geen twintig jaar, heb ik zware overtuigingen gehad. Ik weet de plaatsen nog goed, waar ik stil in de kerk of catechisatie zat te schreien, en veel heb ik eenzame plaatsen opgezocht om te bidden. Maar ik ben over mijn consciëntie heengegaan, en wilde niet naar de waarschuwingen luisteren. Nu lig ik hier oud en zonder hoop voor de eeuwigheid, en ik weet de plaats

waar ik heen zal gaan. O, mensen, ga in je jonge leven niet over de overtuigingen heen."

Zo vermaande die oude man, met stukken en brokken in grote tussenpozen, vlak voor hij stierf.

God kan een mens baas, en wat niets kan doen, kan de liefde Gods doen. Ik hoop dat jullie dat mogen ondervinden tot je eeuwig voordeel. Dat zij zo.

Gij zult Uw volk een schuilplaats wezen;

Gij bergt hen in het licht

Van 't Godd'lijk aangezicht,

Waar zij geen leed van trotsen vrezen;

Een hut, waarin zij 't woelen,

De twist der tong niet voelen.

Psalm 31:16

20. Van Zijn priesterambt

17 juli 1922

In vervolg is nu de les over het priesterambt van de Middelaar des verbonds aan de beurt. We hebben al eerder gezegd, dat de priesters onder het Oude Testament hun dienst verrichtten als een voorbeeld van de Middelaar. Maar onder het Oude Testament mochten alleen de zonen van Levi priester zijn, allen naar de ordening van Akon.

Naar welke orde was Christus nu Priester?

Paulus zegt in Hebreeën 7: "Een ander Priester is opgestaan, niet naar de ordening van Aaron, maar naar de ordening van Melchizedek, die óók geen voorgangers in zijn eigen geslacht had." Wat Zijn priesterambt betreft, was Christus dus, evenals Melchizedek, zonder geslachtsrekening.

Nu begint ons lesje met de vraag:

Was Hij ook als Priester beloofd?

Antwoord: Ja, Psalm 110:4: "De HEERE heeft gezworen, en het zal Hem niet berouwen: Gij zijt Priester in eeuwigheid, naar de ordening van Melchizedek." Door het geloof had David hier dus al van het priesterambt geprofeteerd. Direct op dit antwoord wordt gevraagd: Wat wil dat zeggen?

Antwoord: Dat Hij is: alleen Priester en eeuwig Priester.

Eer we op de vraag verder ingaan, zal ik iets anders voorstellen. Let op. De priesters uit de stam van Levi, naar de ordening van Akon, hoe waren die onderscheiden? Ik bedoel: hadden ze allen hetzelfde werk, of waren er ook rangen in?

Ja, er waren onder het Oude Testament gewone priesters en één hogepriester. Die hogepriester mocht alleen het werk doen dat andere gewone priesters niet mochten doen. Dat was op de grote verzoendag in het heilige der heiligen ingaan, en verzoening doen voor de zonden van het volk. En als de hogepriester stierf, kreeg zijn opvolger de klederen, want zo staat er in Exodus 29:29: "De heilige klederen nu die van Akon zullen geweest zijn, zullen van zijn zonen na hem zijn, opdat men hen in dezelve zalve."

Je moet vanavond als je thuiskomt Leviticus 8 eens lezen, daar zie je hoe plechtig het alles toeging. De hogepriester werd eerst geheel gewassen, dan met het heilige kleed bekleed, de ambtssieraden omgedaan, de borstlap enz. Daarna werd hij gezalfd met olie, alles volgens de wet moest dat geschieden.

Wat voor onderscheid was er nu tussen deze priesters die volgens de wet geheiligd en gezalfd werden en tussen Christus in Zijn priesterambt?

De stam van Levi was door God aangewezen tot het priesterschap. Hij had Mozes een wet voorgesteld, waarnaar gehandeld moest worden. Maar al werden deze priesters naar Gods wet tot het ambt ingehuldigd, tóch waren het sterfelijke mensen en vol zwakheden, met erf- en dadelijke zonden.

Maar Christus was niet een gewóón Priester, nee, Hij was de enige Hogepriester. Onzondig en onbesmet, en wat Zijn Goddelijke natuur betreft onsterfelijk. Maar was Hij ook priester volgens de wet van Mozes?

Nee, want Hij was uit de stam van Juda en niet uit Levi, maar Hij was naar een nog veel hoger ordening Priester dan de wet van Mozes. En waarom? Christus was Priester met Goddelijke eedzwering en dat stond boven de wet. Duidelijk zegt David dit door de Heilige Geest: "De HEERE heeft gezworen en het zal Hem niet berouwen: Gij zijt Priester in eeuwigheid." Christus was dus de grote Hogepriester naar het woord der eedzwering, als de vervulling van alle schaduwdiensten, die de priesters onder de wet

voor Hem geweest waren. God de Vader had Hem ertoe verkoren en maakte Hem ook bekwaam tot dat grote werk waartoe Hij Hem verordineerd had.

Het is dus duidelijk uit Gods Woord bewezen dat Hij de Hogepriester is, maar wat is nu Zijn werk in dat ambt?

Antwoord: Offeren en bidden.

Nu, dat Hij in Zijn omwandeling op aarde veel gebeden heeft, kunnen we in de evangeliën lezen, en ook in de hemel bidt Hij voor Zijn volk, dat heeft Hij dikwijls gezegd.

Maar ik heb toch nooit gelezen, dat de Heere Jezus gewoon dieren geofferd heeft, zoals de andere priesters deden? Hoe moet dit verstaan worden?

Hellenbroek zegt: Hij offerde Zichzelf Hebreeën 9:14: "... Die door de eeuwige Geest Zichzelf Gode onstraffelijk opgeofferd heeft." Wanneer is dat dan geschied?

Dat is in de ruimste zin van Zijn geboorte tot Zijn dood geweest. Zijn gehele leven was één offerande, maar bijzonder Zijn lijden aan het kruis.

Aan wie heeft Hij Zich opgeofferd?

Antwoord: Aan Zijn Vader.

En voor wie?

Voor alle uitverkorenen, maar ook alleen voor de uitverkorenen. We zien dus drie dingen. De Priester, het offer en het altaar.

Ieder, die zijn redelijk verstand heeft, kan begrijpen dat deze drie dingen niet te scheiden zijn. Wat is een priester als hij niet hoeft te offeren? En hoe zou hij kunnen offeren als hij geen altaar had? Daarom is dit niet te scheiden.

Nu weten we, dat Christus als Middelaar de Priester was, en dat Hij ook Zelf het Offer was, de Priester heeft dus Zichzelf geofferd. Maar wat was nu het altaar?

Jezus vroeg aan de Joden: "Wat is meerder, de gave (dat is het offer) of het altaar, dat de gave heiligt?" De Joden zeiden dat men wel bij het altaar zweren mocht, dat gaf niets, maar die bij het offer des altaars zwoer, was schuldig. Daarop zegt de Heere deze woorden: "Gij dwazen en blinden, want wat is meerder, de gave, of het altaar dat de gave heiligt? Daarom, wie zweert bij het altaar, die zweert bij hetzelve en bij al wat daarop is."

De Heere zegt dus Zelf, dat het altaar het offer heiligde, omdat het meerder is dan de gave of het offer. Het offer nu was Zijn menselijke natuur, beide ziel en lichaam, dat Hij tot de dood des kruises overgaf, maar het altaar waarop Hij Zijn menselijke natuur offerde, was Zijn Goddelijke natuur, want die natuur alleen kon het lijden doordragen, ondersteunde Hem in Zijn offerande en bracht ook een oneindige verdienste aan het offer toe.

We hebben gezegd: het offer was Zijn menselijke natuur, en die bestond, evenals de onze, uit ziel en lichaam. Zou dat uit de Bijbel te bewijzen zijn, dat Hij waarlijk ook Zijn ziel geofferd heeft? Zijn lichaam wel, dat hebben jullie straks opgezegd. "Die Zelf onze zonden in Zijn lichaam gedragen heeft op het hout" (1 Petr. 2:24). Wie weet nu het bewijs voor Zijn ziel?

Antwoord: Jesaja 53:10: Als Zijn ziel Zich tot een schuldoffer gesteld zal hebben, zo zal Hij zaad zien."

Hoor je het wel? Altijd moeten we onze woorden uit de Schrift kunnen bewijzen.

Zo hebben we dan de Priester, het offer, en het altaar. Maar, wat is nu het vuur, dat het offer aan moet steken? Dat moet er toch ook zijn, want een offer dat niet verbrandt, is geen offer.

Het vuur is hier des Vaders rechtvaardige toorn en Christus' eeuwige liefde. Deze twee zaken vormden samen het grote, Goddelijke vuur, waardoor het Goddelijke offer van

deze Goddelijke Hogepriester verteerd werd. 's Vaders toom brandde om voldoening voor Zijn heilige eis. En de liefde des Zoons brandde om de geschonden deugden van het heilig Goddelijk Wezen, waar Hij ook Zelf mede in begrepen was, weer te verheerlijken en langs deze weg de schuld van de uitverkorenen te verzoenen, dat ze zo weer in Gods gunst konden komen. Het is toch duidelijk, dat dit het vuur was dat het offer verteerde.

Als er nu in de natuur een offer gebracht was, wat schoot er dan over? Niets dan een handjevol as, en onder de Mozaïsche wetten moest men de as tot buiten het leger uitdragen tot een reine plaats.

Wat zou dit betekenen?

Van deze Goddelijke offerande, eenmaal geschied, bleef niet gewone as over, want Christus is niet door uitwendig vuur verbrand. Maar wel bleef Zijn dood lichaam over, en dat hebben Jozef en Nicodemus buiten Jeruzalem in een nieuw graf eerlijk begraven. Ze hebben dus onbewust met het grote offer gedaan, zoals het onder de wet van Mozes voor Hem afgebeeld was.

Zou dit offer ook nog vrucht nagelaten hebben?

Dat zou ik denken! Paulus zegt tegen de Romeinen: "Verzoend zijnde door de dood Zijns Zoons, zullen wij nu behouden worden door Zijn leven." De vrucht van dit offer is dus de verzoening met God! Is dat geen zalige vrucht? Daar is nu de Middelaar ook Priester voor geworden.

Merk je nu wel van hoe grote betekenis de ambten van de Middelaar zijn? Profeet was Hij om hun onwetendheid te verlichten en Priester om hun schuld te verzoenen. Maar voor wie, voor alle mensen? Zou ieder in die vrucht delen?

Nee, Hij heeft wel met één offerande voldaan, doch alleen voor diegenen die geheiligd worden. De wereld kent noch deze Hogepriester, noch het offer, en dus delen ze ook nooit in de vrucht van het offer.

Heeft Hij als Hogepriester nog meer gedaan dan Zichzelf geofferd?

Ja, Hellenbroek zegt: Zijn werk is *offeren en bidden*. De plaats, waar Hij dat doet, is aan de rechterhand Zijns Vaders in de hemel.

Zou Hij daar gewoon bidden, zoals wij hier tot God bidden?

O nee, want de Middelaar heeft geen behoefte om voor Zichzelf te bidden, zoals wij dat doen. Zijn bidden is dus eigenlijk een voorbidding, Hij bidt alleen voor anderen.

En waar bestaat die voorbidding in?

Antwoord: Dat Hij Zijn verdiensten gedurig voordraagt aan de Vader, en daarop eist de zaligheid der Zijnen.

Vlak voor Hij naar de hof van Gethsémané ging, heeft Hij in de zaal, waar ze het Pascha gevierd hadden, nog een kostelijk gebed uitgesproken, dat noemen we: het Hogepriesterlijk gebed; het staat in Johannes 17.

Duidelijk komt in dit gebed het eigenlijke karakter van Zijn voorbede uit, juist zoals Hellenbroek het hier zegt: dat Hij Zijn verdiensten aan de Vader voordraagt en daarop eist de zaligheid der Zijnen. Hij zegt in vers 24: "Vader, Ik wil dat waar Ik ben, ook die bij Mij zijn, die Gij Mij gegeven hebt opdat ze Mijn heerlijkheid mogen aanschouwen, die Gij Mij gegeven hebt; want Gij hebt Mij liefgehad vóór de grondlegging der wereld."

"Degenen, die Gij Mij gegeven hebt", zegt Hij. Hieruit blijkt meteen weer, dat Hij dus niet voor alle mensen bidt. Letterlijk zegt Hij in vers 9: "Ik bid niet voor de wereld, maar voor degenen, die Gij Mij gegeven hebt."

Nu heeft er wel eens iemand aan mij gevraagd: "Dominee, is het wel waar dat Jezus alleen voor de uitverkorenen bidt? Zou Hij niet voor de gehele wereld bidden?"

Ik zei: "Waarom vraagt u dat?"

"Wel", zei die man, "er staat in Lukas 23, toen Jezus aan het kruis hing, dat Hij riep: "Vader, vergeef het hun, want zij weten niet wat zij doen." Dus bad de Heere toch voor die goddeloze mensen?"

Ik zei tegen die man: "Dat Christus aan het kruis dit uitriep, is nog geen bewijs dat Hij voor de wereld bad, want onder die goddeloze Joden en heidenen zullen er zeker bij geweest zijn, die onder het zegel der verkiezing lagen en dus nog toegebracht moesten worden."

Dit is vast, en ook later gebleken toen Petrus op de pinksterdag zei: "Deze Jezus, Die gij gekruisigd hebt." Er zullen op de pinksterdag dus vast mensen bekeerd geworden zijn, die Hem mede gekruisigd hebben. Ook al is het dat dit niet zo was, is deze uitroep nog geen bewijs dat Hij ter zaligheid voor hen bad.

Men moet onderscheid maken tussen Jezus in Zijn voorbede als Middelaar, en tussen Zijn wandel als voorbeeld ter navolging. In Zijn voorbede als Middelaar bidt Hij volstrekt voor niemand tot zaligheid dan voor de Zijnen, want dan snijdt Zijn eigen woord alle tegenspraak af: "Ik bid niet voor de wereld." Maar, Hij heeft ook tot voorbeeld en ter navolging op de aarde gewandeld, en zo beschouwd, is het mogelijk dat Hij voor Zijn vijanden gebeden heeft, ook al zouden ze nooit bekeerd geworden zijn. Want dan zegt Hij in Mattheus 5:44 en 45: "Maar Ik zeg u: hebt uw vijanden lief; zegent ze, die u vervloeken; doet wel degenen, die u haten; en bidt voor degenen, die u geweld doen en die u vervolgen. Opdat gij moogt kinderen zijn uws Vaders, Die in de hemelen is; want (ook) Hij doet Zijn zon opgaan over bozen en goeden."

Doch aan het kruis heeft Hij beslist voor de uitverkorenen gebeden, en, al zou Hij voor de wereld gebeden hebben, is dat gebed nooit geweest tot hun zaligheid, dat is onmogelijk. Als dat waar was, dat Hij voor de zaligheid van mensen zou bidden die toch nooit zalig worden, moest Hij dus óf bidden voor hen, voor wie Hij nooit betaald had, óf de Vader zou voor sommige mensen Zijn voldoening en voorbede niet aannemen. Beide dingen zijn natuurlijk onmogelijk. Houd daarom altijd vast, dat Christus tot zaligheid alleen bidt voor hen, voor wie Hij de schuld overgenomen en het recht Gods voldaan heeft.

Nu zal ik nog een vraag doen: Zo jullie weten is Gods Kerk in twee delen te vinden, het ene deel is op aarde, dat noemt men: de strijdende Kerk. En het andere deel is in de hemel, dat is de triomferende Kerk.

Nu zit Christus aan 's Vaders rechterhand (dat wordt natuurlijk zo oneigenlijk genoemd, want God is een Geest en heeft geen vleselijke handen) om voor die Kerk te bidden. Voor welk deel zou Hij nu bidden? Dat in de hemel of op aarde is?

Dat is toch een gemakkelijke vraag, nietwaar?

Zie je wel, nu zeggen ze allemaal: voor de strijdende Kerk!

Het spreekt vanzelf, dat de triomferende Kerk Christus" voorbede niet meer nodig heeft. Ze zijn daar alle zonden, moeite, strijd en ellende te boven. Maar het deel hier op aarde heeft juist Zijn voorbede zeer nodig. "Die ook ter rechterhand Gods is, Die ook voor ons bidt", zegt Paulus.

Zou Zijn gebed nu alleen zijn voor hen, die al zichtbaar tot die strijdende Kerk behoren en dus van de wereld afgescheiden, tot de kinderen Gods toegevoegd zijn? Nee, niet alleen voor de toegebrachte Kerk bidt Hij, maar ook voor hen, die nog ruw of vroom, bedekt onder eigen deugden of uitbrekend in ondeugden, in de wereld leven en Hem nog niet kennen, maar wier namen toch in het boek des levens opgetekend staan, en dus op Gods vastgestelde tijd toegebracht zullen worden.

Dit was het wat de Heere bedoelde, als Hij in Johannes 17:20 zegt: "En Ik bid niet alleen voor dezen, maar ook voor degenen, die door hun woord in Mij geloven zullen."

Met het woord "dezen" bedoelt de Heere de discipelen, die rondom Hem stonden en reeds tot de zichtbare kerk behoorden. En met "degenen" bedoelt Hij, die nog onder het zegel der uitverkiezing verborgen lagen, 't zij ze nog in de wereld leefden of nog niet geboren waren. Daar bad Hij dus ook voor, want ze behoorden tot Zijn erfdeel. Denk daar toch eens over na, wat dat is!

Jongens, nu leef je nog zo levenslustig in de wereld en de zonde, en drinkt het aards genot met volle teugen in zoveel je er maar van krijgen kunt. Maar als dat eens waar was, dat je onder het getal behoorde die van eeuwigheid in het boek des levens des Lams staan. O, dan bidt die Goddelijke Hogepriester nu al voor je. Lang voordat je op aarde geboren was, heeft Hij dan al in de hemel voor je gebeden, want hoewel Zijn voorbidding een generale voorbidding van de hele kerk is, is het ook een persoonlijke voorbede.

Bij wijze van spreken zegt die Goddelijke Christus daar in Zijn priesterambt werkzaam: "Vader, daar lopen ze nu (die jongen of dat meisje) over de aarde. Ze liggen dood in zonde en misdaden, maar hun persoon is toch Mijn eigendom, Vader, want Ik heb er Mijn bloed voor gestort. Hun schuld is al betaald en het rantsoen opgebracht. Daar lopen ze nu nog vervreemd van U, verdwaald en verzonken in hun loodstaat Maar nu is het de tijd der minne, Vader, en Ik wil dat die bij Mij zijn, die Gij Mij gegeven hebt."

O, dan zendt het Goddelijk Wezen Zijn Heilige Geest uit in het hart van zo'n jongen of meisje, ze worden aangeslagen, de rust wordt hun opgezegd, voor altijd. Die Geest gaat hen ontdekken dat ze tegen God gezondigd hebben, al is het nog maar veertien of vijftien jaar. Gods heilig recht wordt in hun hart ontdekt, en hoe ze er ook tegen vechten om alles te vergeten, er helpt niets aan. Het briesend paard moet eindelijk sneven, hoe jong ze soms ook nog zijn. Aldoor werkt die Geest maar in hun hart, net als een boer de aarde met zijn ploeg opentrekt en vatbaar maakt om het zaad of koren te ontvangen.

Weet zo'n jongen of meisje dan dat in de hemel die Hogepriester voor hem of haar bidt?

Niets ervan, ze weten niets van een Middelaar af, ze hebben alleen met een heilig God te doen en gaan treurend en eenzaam over de wereld, ze zijn God kwijt.

En als dan de Heilige Geest in hun harten werkt, houdt Christus dan op om voor hen te bidden?

O nee, niet alleen in de tijd der minne (zoals men dat noemt volgens Ezechiël 16), maar ook in de verdere voortgang bidt Hij voor hen, al maar door. Met kinderlijke woorden, om het jullie (met eerbied gezegd) duidelijk te maken, zegt Hij dan: "Vader, daar ligt nu zo'n aangeslagen ziel te kruipen op de aarde. Ze kan niet in de wereld leven, maar ze kan zo ook niet sterven. Ze bekent dat ze tegen U gezondigd heeft, en dat U rechtvaardig bent om haar te veroordelen. Ze kan ook niet bidden uit zichzelf en vraagt nu of Gij haar bidden wilt leren. Vader, Ik heb voor haar gebeden, dat haar geloof niet ophoude dat de Heilige Geest in haar ziel gestort heeft. Ik heb Mijn bloed voor die ziel gestort."

O, zo gaat die dierbare Voorbidder door in Zijn priesterambt, offeren en bidden. Offeren behoefde Hij slechts éénmaal te doen, dat was genoeg. Hij heeft met één offerande volmaakt Maar bidden doet Hij zolang de wereld bestaan zal, want zolang zal er een kerk zijn. Jongens en meisjes, hoe denk je erover, is dat geen gewichtige les vanmiddag? En toch zal het nodig zijn dat je er in je hart iets van leert, anders zal het slecht aflopen. Alle schepselen, die niet in de voorbede van Christus opgesloten liggen, zullen nooit tot de Kerk behoren. En alleen die in Zijn voorbede ligt, diens naam staat in het boek des levens. Dat is geen boek van papier of perkament, maar het wordt

oneigenlijk een "boek" genoemd. Het zijn de eeuwige gedachten Gods, waarin alles vastligt.

De Heere zal er nooit naar zien wie hier je vader of moeder zijn, rijk of arm, vroom of goddeloos. O nee, de Heere ziet alleen in het boek des levens des Lams naar de namen, die daarin geschreven zijn. Die personen moet Hij hebben; waar ze ook op de wereld verkeren, en onder welke omstandigheid ze ook geboren of opgevoed zijn, doet niets ter zake. Zalig worden is een persoonlijke zaak. Mocht je dat zelf ondervinden. Het is niet om uit te spreken hoe groot dat is, te mogen geloven dat onze personen in die heilige, zoete voorbede van de grote Hogepriester opgenomen zijn!

O, liefde des Vaders, liefde des Zoons en liefde des Heiligen Geestes, eeuwig, onbegrijpelijk en onveranderlijk! Als de ziel daar een blik in slaan mag door het geloof, zinkt ze weg, daar is voor een doodgevallen zondaar geen bodem meer wat dát is, opgenomen in de eeuwige voorbede van Gods Zoon!

O, dat wonder:

Uit vrije goedheid waart Gij haar

Een vriendelijk Beschermmer.

Maar ons uurtje is bijna om en we moeten nog een vraag behandelen. Die vraag is: Is er meer dan één Middelaar van voorbeding?

Antwoord: Nee, 1 Johannes 2:1: "Wij hebben één Voorspraak bij de Vader, Jezus Christus, de Rechtvaardige." Dit is dus het bewijs, dat Christus alleen de Voorspraak is.

Nu moeten jullie eens opletten. Paulus zegt in Romeinen 8: "Wij weten niet wat wij bidden zullen gelijk het behoort, maar de Geest Zelf bidt voor ons met onuitsprekelijke zuchtingen, (...) dewijl Hij naar God voor de heiligen bidt."

Hoe moet ik deze tekst dan verstaan? Hier wordt toch gezegd, dat de Heilige Geest ook een Voorbidder is?

Paulus bedoelt hiermee niet, dat de Heilige Geest in de hemel voor de Kerk bidt, maar dat Hij in de harten van Gods volk bidt. Zij kunnen voor zichzelf niet bidden, daarom leert de Heilige Geest hen in hun hart bidden. Ze bidden dus in en door de Heilige Geest tot God. Daarom zegt Paulus, dat de Geest naar God voor de heiligen bidt. Maar Christus is alleen de Voorspraak in de hemel voor de Kerk.

Ik hoop, dat jullie beide de voorbede van Christus en het gebed des Geestes in je hart nog eens bewust mogen worden. Dan zou het ook niet zo erg zijn al kreeg je op de wereld veel ellende en tegenspoed.

Ik denk op het ogenblik aan een vrouw in Rotterdam, die een poosje geleden gestorven is. Ze was zesentwintig jaar toen God haar bekeerde en veertig jaar toen ze stierf. Haar lichaam had door een zware lijdensweg zo geleden, dat het vel over been was, zó uitgeteerd. Ze leek wel tachtig jaar in plaats van veertig. Ze werd op haar ziekbed ook nog zwaar beproefd. Nooit zal ik vergeten dat, terwijl ik haar eens bezocht, ze tegen me zei: "Vader laat de duivel toe, dat hij het kind door modder en slijk tot voor de poort van de hemel sleept. Maar als het zó ver is, tot vlak voor de deur des hemels, zegt Vader: "Blijf er nu maar af, want het is Mijn kind, je werk is nu afgedaan."

"O", zei ze, "dat is nu liefde van Vader."

Ik stond stilletjes te luisteren, dat had ik in zo'n vreselijke zware weg, zoals die vrouw door moest, nog nooit iemand horen zeggen.

Stel je eens voor, dat een vader in de deur van zijn huis staat, en hij ziet op straat zijn lief kindje van een jaar of vier (dat zichzelf nog niet verweren kan) door en paar ruwe kerels slaan en door de modder halen. En die vader gaat er niet naar toe om het te

verlossen, maar ziet dat stil aan, net zolang tot ze het kind tot vlak voor zijn voeten gesleept hebben. En hij zegt dan pas: "Blijf er nu af, 't is zo voldoende", neemt het kind op en draagt het in huis.

Zou je niet zeggen dat dat een vreselijk hardvochtige vader was? In de natuur is dat zo. Maar als dan dat kindje, in plaats van te schreien, zei: "Vader, 't is enkel liefde van u, dat u het zolang toeliet." Dan lag er tussen de vader en dat kind toch een sterke band, nietwaar?

In de natuur zou dit haast niet voorkomen, maar in het geestelijke genomen, kan het toch. Die vrouw had in de natuur niets dan ellende beleefd, op een buitengewone manier, en toch kreeg ze genade om te geloven dat die slaande handen, milde handen, en die toornige ogen, vriendelijke ogen waren! Zo ging ze voor eeuwig naar de Vader toe. De deur werd achter haar dichtgedaan en niet één vervolger was er binnengekomen, alle ellende en druk was voor eeuwig buitengesloten, want daar zou niet inkomen dat onrein was. Eeuwig ging ze naar haar oudste Broeder toe, Die haar Voorbidder geweest was tot de dood! Daar in de triomferende Kerk was ze niet alleen het woeden van de hellehond te boven, en haar eigen zondige aandrang, maar ook de voorbede van Christus was daar niet meer nodig.

Arme kinderen, zijn jullie daar nu nog vreemdelingen van? Ik hoop dat je het jong mag leren wat het is een vreemdeling van God te zijn. Je moet daarom niet denken, als God je kwam te bekeren, dat je een gemakkelijk leven zou krijgen. O nee, want als Gods Geest begint te werken, komt er wat kijken! Dan beginnen de mens, vlees en bloed, duivel en wereld ook te werken! En die werken precies tegen de Heilige Geest in. Dan roepen ze vanbinnen: ik ben nog veel te jong, ik kan later nog wel bekeerd worden!

Maar als de Voorbidder in de hemel voor die ziel bidt, dan helpt er niets aan; de Geest werkt door, onwederstandelijk, tot hun eeuwige zaligheid, al is het tegen hun eigen wil. Alles moet er dan aan. De duivel probeert met geweld zijn prooi vast te houden en de wereld en ijdelheid lokken en trekken het jonge vlees, maar ten slotte moet alles wijken! O, Die voor de overtreders gebeden heeft! Dat zegt toch wat. Het zal wat zijn als dan zo'n overtreder, die niets deed dan tegenwerken, straks toch nog eeuwig binnenkomt.

Mocht, waar soms bij aanvang een breuk geslagen is, de wond eens zo groot worden, dat er zonder God geen helen meer aan was, en je eens dadelijk overgezet werd uit eigen grond in Gods verbond. 't Zou nog kunnen, je leeft nog, en de Heere leeft ook. Hij moge uit eeuwige ontferming geven, dat die Hogepriester ook je Voorbidder tot zaligheid was.

God zegene dit onderwijs tot Zijn eer. Dat zij zo.

*Hij zal den armen en den klenen
Genadig zijn en goed.
Dengenen, die schreien en wenen
Werd Hij vriend'lijk en zoet.
Hij zal ze voor 't geweld bewaren,
En voor bedrog zeer kwaad;
Hij zal ook 't bloed Zijner dienaren
Hoog achten vroeg en spaad'.*

Psalm 72:7 (Datheen)

21. Van Zijn koninklijk ambt

24 juli 1922

In de orde van onze lessen is vanmiddag het koninklijk ambt van de Middelaar aan de beurt ter behandeling.

Zouden die ambten niet gescheiden kunnen worden? Waarom worden het profetisch, priesterlijk en koninklijk ambt altijd tegelijk genoemd?

Antwoord: Omdat het onmogelijk is ze van elkaar te scheiden. Wel worden ze onderscheiden, maar afscheiden kan nooit.

We hebben de vorige week gezien, hoe Hij als Profeet en Priester beloofd was, maar was Hij ook als Koning beloofd?

Ja, dat was Hij. Lees maar in Psalm 2:6: "Ik toch heb Mijn Koning gezalfd over Sion, de berg Mijner heiligheid."

Hij was dus niet alleen als Middelaar in het Oude Testament voorzeggd, maar ook in Zijn ambten.

Wat was Zijn werk als Profeet ook weer?

Antwoord: Om de onwetendheid te verlichten.

Wat als Priester?

Antwoord: Om de schuld te verzoenen.

En wat als Koning?

Antwoord: Om te regeren, te beschermen, en uit de dienstbaarheid des duivels en der zonde te verlossen.

Jullie weten natuurlijk allemaal wat een koning is. Een koning is iemand die over een volk regeert, en wiens bevelen door de onderdanen opgevolgd worden. Een goed koning moet zijn land ook tegen alle vijanden verdedigen en zijn volk tegen alles beschermen, het goede voor hen zoeken en hen zo regeren, als het voor hen het beste is.

Nu zouden we Christus in Zijn koninklijk ambt op drieërlei wijze kunnen voorstellen.

1. De Heere Jezus is als God de tweede Persoon in het Goddelijk Wezen, en heeft in Zichzelf alle hoogheid, eer, macht en heerlijkheid. Hij is dus Koning over alles, ook eer de mens geschapen was. Zijn Koninkrijk is niet alleen een aards koninkrijk, nee, hoor dan wat David zegt in 1 Kronieken 29:11: "Uw, o HEERE, is de grootheid en de macht en de heerlijkheid en de overwinning en de majesteit; want alles wat in de hemel en op de aarde is, is Uw. Uw, o HEERE, is het Koninkrijk en Gij hebt U verhoogd tot een Hoofd boven alles."

Hier wordt duidelijk gezegd dat Zijn koningschap boven alle koningen verheven is. Dit is dus Zijn regering in het algemeen.

2. Christus is in het bijzonder Koning over Zijn eigen Kerk, die regeert Hij door Woord en Geest. Welk bewijs geeft Hellenbroek daarvoor? Antwoord: Psalm 43:3: "Zend Uw licht en Uw waarheid, dat die mij leiden, dat zij mij brengen tot de berg Uwer heiligheid en tot Uw woningen."

Wat wordt er nu mee bedoeld, als ik zeg dat Christus in het bijzonder Zijn Kerk regeert? Er zijn toch haast ontelbaar veel "kerken" en verschillende kerkgroepen op de wereld. Worden die ermee bedoeld? Nee, dat is de bedoeling niet. God heeft onder de mensen een bijzonder volk dat Zijn eigendom is. Dat volk heeft Hij door Zijn Woord en Geest vergaderd en men zou het kunnen noemen: het Koninkrijk der genade. Over dit volk in het bijzonder is nu de Middelaar als een bijzondere Koning gesteld. Paulus

zegt in Eféze 1:22: "Hij heeft alle dingen Zijn voeten onderworpen (en dat niet alleen), en heeft Hem der gemeente gegeven tot een Hoofd boven alle dingen."

Doch niet alleen is Hij hier in de tijd Koning over de strijdende Kerk, maar,

3. Hij zal eeuwig Koning zijn in het rijk der heerlijkheid. Hij blijft Hoofd en Koning van de verlostte gemeente, de triomferende Kerk. Daarom is Hij ook geen aards Koning, zoals Hellenbroek zegt, doch een geestelijk en eeuwig Koning. Dit zei Hij Zelf tegen de discipelen in Johannes 18: "Mijn Koninkrijk is niet van deze wereld." En in Lukas 1:33 zei de engel Gabriël van Hem tegen Maria: "Hij zal over het huis Jakobs Koning zijn in der eeuwigheid, en Zijns Koninkrijks zal geen einde zijn."

Nu zal ik een vraag doen, die niet in ons lesje staat, let dus goed op! Is het koninklijk ambt van de Middelaar pas begonnen bij Zijn geboorte hier op aarde? De engel zegt tot Maria, dat Hij "Koning zal zijn", is Hij dus voor Zijn komst als mens op aarde geen Koning geweest over de Kerk?

Ja, zeker is Hij dat. Niet alleen is Hij van eeuwigheid Koning over hemel en aarde door recht van schepping, maar ook Koning over Zijn Kerk. En onder het Oude Testament heeft Hij steeds de Zijnen al geregeerd en beschermd en hen ook wetten gegeven, waarin ze Zijn wil uitgedrukt zagen. Nu zou men wel eens kunnen zeggen: als dan de Middelaar alléén Koning in en over Zijn Kerk is, mogen er dan wel leraars en andere ambtsdragers zijn, die over het volk regeren?

't Is waar, de Heere had geen dienaars of leraars nodig om het volk te onderwijzen en te regeren. Volmaakt wijs en almachtig als Hij is, kon Hij dat Zelf op de volmaaktste wijze doen. Maar het is Zijn wijsheid en wil geweest, dat Hij de ganse wereld in het algemeen en Zijn volk in het bijzonder door middelen wilde regeren. Daarom heeft Hij ook in de wereld op verschillende manieren regeringen ingesteld, de ene mens door de andere onderwijzende. Alle machten (wettelijke machten) die over ons gesteld zijn, zijn een instelling Gods, maar Hij Zelf is Koning boven die allen.

Hebben jullie het ooit opgemerkt hoe mooi de Catechismus dit zegt bij de behandeling van het vijfde gebod? Dat moet je allemaal eens van buiten leren, 't is Zondag 39, vraag 104: Wat wil God in het vijfde gebod?

Antwoord: "Dat ik mijn vader en mijn moeder, en allen, die over mij gesteld zijn, alle eer, liefde en trouw bewijze, en mij hunner goede leer en straf met behoorlijke gehoorzaamheid onderwerpe. Ook met hun zwakheid en gebreken geduld hebbe (let op, nu komt het), *aangezien het God belieft, ons door hun hand te regeren.*"

Zie je wel, dat we eigenlijk door de Koning der koningen geregeerd worden? De Heere wil alleen mensen als middelen in Zijn hand gebruiken, door wie Hij ons regeert.

Zouden nu alle mensen van nature willen erkennen, dat de Heere hun Koning in het algemeen, uit kracht van schepping is?

O nee, dat wil niemand erkennen.

Door de zonde, de eerste zonde, hebben we de duivel tot een koning of vorst ons aangenomen. Hem dienen wij met lust en zijn hem gewillig gehoorzaam.

Is dan de duivel waarlijk een koning? Hij is een vervloekte, gevallen engel, en is door God naar de hel verwezen, dat zal voor eeuwig zijn woonplaats zijn. Maar hoewel de Heere boven hem staat, wordt hij in de Bijbel toch een machtige genoemd, en "overste der duisternis".

Maar de Heere Jezus heeft nooit bij de verzoeking Zijn hart aan de duivel gegeven zoals de mens dat gedaan heeft. Hij kon als God en mens nooit zondigen, de boze had aan Hem niets. Daar heeft Hij de slang ook de kop vermorzeld, en in Zijn koninklijke waardigheid over de duivel getriomfeerd.

Maar als de mens zich nu vrijwillig aan de satan heeft overgegeven, en hem als een koning gehoorzaamd, hoe zal dan Christus ooit een Koninkrijk kunnen krijgen? We hebben straks gezegd, dat er van nature niemand is die Hem als Koning erkent, hoe moet dat dan? Dat heeft het Goddelijk Wezen van eeuwigheid in Zijn heilige wil bepaald. De Zoon van God werd Middelaar en zou Zijn bloed storten voor een uitverkoren volk, dat Hij door Zijn Geest de duivel ontrukken zou.

Zou de duivel daar niets om geven en alles stil toelaten? Dat kun je denken! Hij brijst er met heel zijn satanische macht tegenin en zal alles proberen om zijn prooi vast te houden. Maar de Heere staat boven hem, Hij kan hem baas en zal hem volkomen overwinnen.

Het gaat met hem evenals we lezen in de geschiedenis van Zedekia, een goddeloze koning die over Juda regeerde. Toen de maat van de goddeloosheid vol was, kwam Nebukadnezar, de koning van Babel. Hij nam Jeruzalem in en nam Zedekia gevangen, hij bond hem met ketenen, zodat hij niets meer doen kon. Daarna verbrandde hij stad en tempel en roofde al de vaten uit het huis des Heeren en bracht ze naar Babel. Ook doodde hij Zedekia's zonen, terwijl hij er bijstond, en zelf voerde men hem naar Babel in gevangenschap. Dit waren alle vreselijke dingen, en het was van Nebukadnezar een goddeloos werk om zó te handelen.

Maar ik bedoel nu dit ermee: eerst was Zedekia vrij man in zijn land, hij deed wat hij wilde. Maar toen hij in ketenen gebonden was, hielp het niets of hij vloekte of bad, smeekte of schold; Nebukadnezar ging zijn eigen gang en haalde vat voor vat uit de tempel en Zedekia zag ze nooit meer terug.

Ik neem het slechts als een flauw voorbeeld, niet dat er dit met die geschiedenis bedoeld wordt, nee, zo moet je het niet opnemen. Ik wil er alleen mee zeggen: zo ontrooft de Heere nu (met eerbied gesproken) de duivel zijn vaten. Sommigen heeft hij al verschillende jaren in gebruik gehad op de wereld. De één tien, twintig of dertig jaar en sommigen nog langer. Maar, als het een van de gekochten is, zegt de Heere op Zijn tijd: "Nu is het genoeg, spring af, duivel, dit is Mijn paard. 't Is een uitverkoren vat, waarover Ik Koning zal zijn en niet gij."

Ja, en brult de duivel dan van spijt en vijandschap, hij ziet het voor zijn ogen gebeuren, dat de vaten hem ontroofd worden. Hij staat onder de heerschappij van Koning Jezus. Die heeft hem de kop vermorzeld en hem de vang ontnomen. Nu zit Hij eeuwig als Profeet, Priester en Koning aan 's Vaders rechterhand om voor die uitverkoren vaten te bidden als Priester, en als Koning hen te overwinnen.

Nu moet je niet denken, dat de satan zijn prooi vrijwillig en goedschiks (zo wij dat noemen) afstaat, o nee. Zodra hij merkt dat Christus Zijn ambten in zo'n ziel gaat uitwerken, gaat hij met volle kracht proberen haar af te trekken en alles samenspannen om haar terug te houden. Als het nog een jong mens is, zegt hij: "Had je 't nu zo slecht, toen je in de wereld leefde? Je had plezier, kon overal aan meedoen, droeg mooie kleren en genoot allerlei begeerlijke dingen. En wat heb je nu? Je kunt niet eens meer rustig slapen en niets doen wat je graag wilt. Al je vorige vrienden of vriendinnen heb je vaarwel moeten zeggen en nu ga je met een paar van die verachte, arme mensen om. Die mensen weten niet eens wat er in de wereld te doen is, het zijn de domsten uit de maatschappij."

En als het oude mensen zijn, zegt hij: "Het is voor u toch veel te laat, de tijd is voorbij, mensen, hoop nu niet meer op genade, want je hebt je tijd voorbij laten gaan."

Zo redeneert de duivel, steeds heeft hij wat nieuws, en het ergste is, dat ons vlees en bloed aan zijn kant staan en niet aan Gods kant. Maar, onder alles door voert de Middelaar Zijn koninklijk ambt persoonlijk in zo'n ziel uit, overwinnende, opdat Hij overwon.

Jongens en meisjes, de tijd is om, we moeten eindigen. Het zal, zo de Heere ons spaart, nu weer een poosje duren, eer we elkaar hier terugzien, want volgens gebruik wordt er in de oogstmaanden geen catechisatie gehouden. Dus zullen we enkele weken elkaar niet ontmoeten. Ik hoop en wens, dat we allen gespaard mogen blijven die tijd, want, zou het gaan om God te ontmoeten als je in die tussentijd eens opgeroepen werd? En dat zou toch goed kunnen. Nu leven de meesten van jullie nog precies als de jonge vogeltjes, die je daar vrolijk in die boom ziet zitten fluiten. Maar het zou kunnen dat er dadelijk iemand kwam die er een uit de boom schoot, zodat het dood op de grond viel. Als nu zo onverwacht de dood eens gezonden werd om je jong, vrolijk leventje af te snijden, wat dan?

Ik was eens op bezoek bij een oude vrouw, die een beetje ziek was. 't Was niet eens erg, ze zat nog op haar stoel. Ik praatte gewoon iets met de huisgenoten en met die vrouw zelf, maar het was slechts een gewoon gesprek. Eer ik wegging, eindigde ik naar gewoonte met gebed, doch het was ook slechts een gebed uit gewoonte die keer. Maar wat gebeurt er? Precies drie kwartier later komen ze mij roepen, dat die vrouw plotseling gestorven was.

O, wat voelde ik toen beschuldiging, dat ik zo slap in mijn werk geweest was. Ik had ze niet eens ernstig aangesproken en mij niet vrijgemaakt van haar ziel. Ik was de laatste geweest die haar bezocht had. Drie kwartier na mijn vertrek stond ze voor het hoge Hof, de Rechter van hemel en aarde gedagvaard, en... ze kon mij terecht van ontrouw beschuldigen.

Daarom moet ik het jullie iedere week opnieuw aanzeggen, kinderen, je krijgt met God te doen!

En zijn er, die een slag in hun consciëntie gekregen hebben, en het geluk van Gods volk zien liggen, die de duivel, vlees en bloed voelen werken, en proberen hun af te trekken? De Heere mocht de knoop eens doorhakken en de slag doorslaan. De breuk en wond eens zo diep maken, dat ze alleen met en door die gezegende Middelaar geheeld kon worden, dat Hij Zich also eens verheerlijkte in verlossende genade.

Mocht de Heere je in deze zomerse weken, terwijl je hier niet komt, bewaren voor de zonde, behoeden in onze boze tijden vol bandeloosheid en allerlei gevaren. Bovenal krachtig Zijn genade inwerken waar ze nog niet is, en doorwerken wat Hij in beginsel gewrocht heeft. Dat je eens in waarheid mocht zingen, Psalm 74:12 (oude rijm):

*Gij zijt toch mijn Koning van ouden tijd,
Die mij wilt en openlijk kunt bewaren.
Als mij zware nood hier is wedervaren;
hebt mij duizendmaal daarvan bevrijd.*

22. Van Zijn naturen

11 september 1922

Het grootste gedeelte van de zomer is al weer voorbij, en de Heere gaf in Zijn goedheid dat we allen elkaar terug mogen zien.

Nu ben ik wel nieuwsgierig of jullie niet veel vergeten zullen zijn van wat we voor de vakantie besproken hebben. In het kort zullen wij daarom iets herhalen, en dan met onze vervolgles verdergaan.

Daar is één God in Wezen en drie in Personen, Vader, Zoon en Heilige Geest.

Waarin moet die God gekend worden?

1. In Zijn Wezen;
2. in Zijn namen;
3. in Zijn eigenschappen;
4. in Zijn Personen.

Welke van de Goddelijke Personen is Middelaar geworden? De tweede Persoon, Die genoemd wordt Jezus en Christus. Die Middelaar moet gekend worden:

1. In Zijn namen;
2. in Zijn ambten;
3. in Zijn naturen;
4. in Zijn staten;
5. in Zijn weldaden.

Over Zijn namen hebben wij gehandeld. Jezus betekent: Zaligmaker, en Christus: Gezalfde.

Zijn ambten hebben we ook besproken. Tot hoeveel ambten was Hij gezalfd?

Antwoord: Tot Profeet, Priester en Koning.

Nu is dan het lesje over Zijn naturen aan de orde.

Hoeveel naturen heeft Christus, de Middelaar?

Antwoord: Twee naturen: een Goddelijke en een menselijke natuur. Wie kan uit één tekst bewijzen, dat Christus twee naturen heeft? Antwoord: 1 Timotheüs 3:16: "En buiten alle twijfel, de verborgenheid der godzaligheid is groot; God is geopenbaard in het vlees." Waarom moest de Middelaar toch twee naturen hebben? Was dat beslist noodzakelijk?

Antwoord: Ja, Hij moest beslist twee naturen hebben.

Ten eerste, om aan de Goddelijke rechtvaardigheid te kunnen voldoen, moest Hij God zijn.

En ten tweede, om te kunnen lijden en sterven moest Hij mens zijn, want de Godheid kan niet lijden en sterven.

Maar is de Middelaar wel waarachtig God?

Antwoord: Ja, Hij is van Eeuwigheid eenswezens met de Vader en de Heilige Geest. Hij bleef dus wat Hij was: God. Johannes zegt in 1 Johannes 5:20: "Deze is de waarachtige God en het eeuwige leven." In de volheid des tijds heeft Hij echter de menselijke natuur aangenomen en is door de werkingen van de Heilige Geest uit de maagd Maria geboren. Dat Hij ook waarlijk Mens geworden is, is duidelijk uit Galaten 4:4: "Wanneer de volheid des tijds gekomen is, heeft God Zijn Zoon uitgezonden, geworden uit een vrouw." En Paulus schrijft aan Timotheüs over de aanneming der menselijke natuur: "Er is ook één Middelaar Gods en der mensen, de Mens Christus

Jezus."

Deze dingen moeten jullie onthouden. Misschien denk je wel: waarom moet elk antwoord met een bijbeltekst bevestigd worden? Dat duurt zo lang om het op te zeggen. Dit is nodig, omdat er altijd dwalingen geweest zijn, die de twee naturen van Christus dooreen mengen en Zijn Godheid en mensheid niet onderscheiden houden.

Ik weet wel, dat jullie al deze dingen moeilijk zullen vatten, en daar we van nature dood zijn en onbekwaam tot enig geestelijk goed, is het onmogelijk om het leven, en de dingen die het Koninkrijk Gods aangaan, over te nemen. Maar al is een mens geestelijk dood, hij is niet redelijk dood, dus kun je met je redelijk verstand, dat God je gaf; historisch zoveel mogelijk onthouden wat je geleerd wordt.

Christus is dan ten eerste: door Goddelijke zalving tot Zijn Middelaars- ambt verordineerd, beide naar Zijn Goddelijke en menselijke natuur. Ten tweede: is Hij naar Zijn menselijke natuur tot die bediening bekwaam gemaakt, want Zijn Goddelijke natuur had geen bekwaam- making nodig.

Nu vraagt Hellenbroek: *Uit hoeveel delen bestaat Zijn mensheid?*

Antwoord: *Uit twee delen: namelijk ziel en lichaam.*

Moet men het niet zo verstaan, dat met de ziel van Christus Zijn Godheid bedoeld wordt?

Nee, Zijn Godheid is niet in de plaats van Zijn ziel geweest. Waarom moest Hij nu eigenlijk God zijn?

Omdat de menselijke natuur alleen dat lijden nooit had kunnen dragen. Hij moest dus God zijn om de menselijke natuur tot het doordragen van Gods oneindige toom te ondersteunen en ook een oneindige waardij aan Zijn verdiensten toe te brengen.

Doch hoewel Zijn Goddelijke natuur onmisbaar was, moest Hij toch meteen ook waarachtig Mens zijn, om te kunnen lijden en sterven. Een God kan niet sterven, en daar de dood als de straf op de zonde bedreigd was, moest de Borg toch sterven om aan het eisende recht te voldoen. Daarom zijn die twee naturen in Christus verenigd tot enigheid des Persoons.

Zou nu de menselijke natuur de Goddelijke natuur aangenomen hebben? Of de Goddelijke de menselijke?

Antwoord: De Goddelijke natuur heeft de menselijke natuur aangenomen.

Dit is goed geantwoord. Nooit zou de menselijke de Goddelijke hebben kunnen aannemen, en waarom niet? Omdat Hij bleef wat Hij was: God; maar aannam wat Hij niet bezat: een waarachtige menselijke natuur, bestaande uit ziel en lichaam.

De menselijke natuur alleen had nooit die volle last van de toorn kunnen dragen en was zeker bezwaken. Daarom moest Hij noodzakelijk God blijven, om die zware last van des Vaders toom te kunnen dragen. Maar omgekeerd moest Hij ook beslist mens zijn, om de natuurlijke dood te kunnen sterven, want God eiste dat in dezelfde natuur, waarin de zonde gedaan en de wet verbroken was, in dezelfde (dat is de menselijke natuur) de schuld betaald en de straf geleden werd.

Daarom zeggen wij, dat Christus in Zijn priesterambt niet alleen Middelaar van voorspraak is, dat wil zeggen, dat Hij alleen voor Zijn Kerk bidt, maar Hij is ook een Middelaar van verzoening. Hij heeft ook geofferd.

Wat heeft Hij ook weer geofferd?

Antwoord: Zichzelf.

En wat was het altaar?

Zijn Goddelijke natuur, want het altaar is meerder dan de gave, en door het altaar wordt het offer geheiligd. Zo bracht dan juist Zijn Goddelijke natuur de waarde aan Zijn lijden.

Wie kan mij uit Gods Woord nu eens een duidelijk bewijs geven, dat die twee naturen waarlijk in één Persoon verenigd waren, zodat het geen twee Personen, maar één Persoon met twee naturen was? Weet niemand het? Dan zal ik proberen het jullie duidelijk te maken. Toen Jezus met Zijn discipelen op het meer van Genesareth was, en het vreselijk begon te stormen, lag Jezus gerust in het achterschip te slapen op een oorkussen. Het stormde zo hard, dat de discipelen er bang van werden. Eerst hadden ze Jezus rustig laten slapen, ze dachten misschien: straks mindert het wel.

Maar toen het hoe langer hoe erger werd, riepen ze eindelijk: "Meester, bekommert het U niet dat wij vergaan?" Ze dachten: het schijnt dat de Heere er niets om geeft al verdrinken we allemaal.

Nu geloof ik vast, dat (onder de toelating Gods) de duivel in de elementen werkte. Die helhond dacht zeker: als ik dat scheepje met het grote Fundament der Kerk, en de twaalf stenen erbij nu eens op de bodem van het meer kon krijgen, dan had ik het toch gewonnen.

Je kunt geloven dat de duivel het erop toegelegd had in die drieëndertig jaren, dat de Middelaar in Zijn twee naturen op aarde rondwandelde, het ganse werk der zaligheid te verijdelen, en de Zoon van God óf te trachten te vernietigen, óf Hem te doen zondigen. Maar hij was een overwonnen vijand, dus zou al zijn woeden tevergeefs zijn.

Wat wilde ik nu met deze geschiedenis ook alweer bewijzen? Ik wilde aan jullie vragen: Welke van Christus naturen zou er nu in dat achterschip geslapen hebben? De Goddelijke of de menselijke? Natuurlijk zijn menselijke natuur, als Zijn Goddelijke natuur had geslapen, was het scheepje vast en zeker gezonken. Maar dat is eeuwig onmogelijk dat de Godheid slapen zou, noch de Vader, noch de Zoon, noch de Heilige Geest. De Heilige Israëls sluimert nooit.

Is het nu uit deze geschiedenis niet duidelijk dat er twee naturen in één Persoon waren? Zijn mensheid sliep, dat staat er letterlijk, maar dat Hij God was, blijkt ook duidelijk, want de zee en de storm waren Hem gehoorzaam.

Christus had maar één lichaam. Dit moet je goed in je gedachten houden, want er zijn veel dwalingen die het anders leren. Als je ouder mag worden, zul je wel eens lezen of horen van de luthersen, die leren: "dat na de hemelvaart van Christus aan Zijn menselijke natuur Goddelijke eigenschappen zijn medegedeeld, zodat Christus" menselijke natuur in de hemel ook overal tegenwoordig is geworden, evenals de Goddelijke natuur."

Deze dwaling heeft Luther van de Roomse Kerk overgehouden. De roomsen geloven: "dat de vereniging der beide naturen zo nauw is, dat ze in elkander gevloeid zijn, en dat de menselijke natuur zoveel waardigheid en Goddelijke kracht deelachtig geworden is, dat ze even hoog moet worden geëerd en ook aanbeden als de Goddelijke natuur."

Wij verwerpen deze stellingen op grond van Gods Woord en zeggen dat Christus aanbeden moet worden op grond van Zijn Godheid. Als jullie zondag in de kerk goed geluisterd hebben, heb je kunnen horen, dat onze Nederlandse Geloofsbelijdenis er anders over denkt dan de roomsen en luthersen. Juist is het artikel over de twee naturen van Christus voorgelezen. Wie weet welk artikel het was?

Antwoord: Artikel 19.

Goed geluisterd, artikel 19, daar zegt de belijdenis:

"Wij geloven, dat er niet zijn twee Zonen Gods, noch twee Personen, maar twee naturen in een enige Persoon verenigd; doch elke natuur haar onderscheidene eigenschappen behoudende. Gelijk dan de Goddelijke natuur altijd ongeschapen gebleven is, zonder begin van dagen of einde des levens, also heeft de menselijke

natuur haar eigenschappen niet verloren, maar is een schepsel gebleven, behoudende alles wat een waar lichaam toebehoort."

Luister nu, dat deze belijdenis recht tegenover de roomsen staat.

"En hoewel Hij de menselijke natuur door Zijn opstanding onsterfelijkheid gegeven heeft, nochtans heeft Hij de waarheid van Zijn menselijke natuur niet veranderd, dewijl onze zaligheid en verrijzenis mede hangen aan de waarheid Zijns lichaams."

Dus, jongens en meisjes, houd altijd aan deze oude belijdenis vast en laat je niet verleiden door allerlei verkeerde voorstellingen.

Let nu eens op wat ik je vragen zal:

Als Jezus dan twee naturen heeft, zouden we dan in het kort niet kunnen zeggen, dat Hij een God-mens is?

Denk eerst goed na, eer je het antwoord geeft.

Ik hoor sommigen "ja" zeggen, maar een enkele schudt met het hoofd "nee". Ik ben het deze keer met de "nee" schudders eens, weet je waarom?

Omdat dit ook al een dwaling is. De ethischen leren, dat Christus slechts één natuur heeft en geen twee naturen. Maar dan een God-menselijke natuur, zodat de menselijke natuur vergoddelijkt en de Goddelijke vermenselijkt wordt.

Wat vloeit nu uit deze dwaling?

Door deze stelling zijn ze tot de mening gekomen, dat de Zone Gods ook een God-mens geworden zou zijn, al was het schepsel nooit gevallen. Ze zeggen, dat Hij als God-mens een verbinding uitmaken moest tussen de Schepper en het schepsel. Aldus geredeneerd wordt God vernederd en de mens verhoogd, zodat ze elkaar in de "God-mens" Jezus kunnen ontmoeten.

Denk er dus aan: zeg nooit dat Jezus een God-mens is, want dat woord duidt slechts één natuur aan. Je moet altijd zeggen dat Hij God en mens is, twee naturen verenigd tot de enigheid des persoons.

Dit leerstuk is nooit door een mens volkomen te begrijpen, het moet door het geloof aangenomen worden. Maar toch is het geen ongerijmd of onredelijk leerstuk. Het is een verborgenheid wel ver boven de natuur, maar er niet tegen. Het is een Goddelijke verborgenheid, waar Gods kinderen door het geloof in verwondering in wegzinken. Ik hoop en wens, dat jullie de noodzakelijkheid dat Christus twee naturen hebben moest, eens leren mogen.

Hellenbroek zegt als een tegenwerping nog in deze les: Is de Godheid niet veranderd in de mensheid? Er staat toch in Johannes 1:14: "Het Woord is vlees geworden."

Nee, antwoordt hij, want alle worden sluit geen wezenlijke verandering in. Er staat in Galaten 3:13: "Christus is een vloek geworden", maar daarom is Christus nooit in een vloek veranderd.

Dit is een duidelijk bewijs. Maar, meteen wil ik hier zeggen, hoe we ieder toch persoonlijk zullen moeten weten of Hij ook voor ons een vloek geworden is.

God ziet niets door de vingers, zoals bij wijze van spreken een vader dat wel eens voor zijn ondeugend kind doet. De vloek wordt beslist op ieder persoonlijk uitgewerkt, óf op Christus óf op de zondaar. Als die Middelaar in Zijn Goddelijke en menselijke natuur dus die vloek niet voor je gedragen heeft, zul je hem zelf eeuwig moeten dragen, en dat zal niet meevallen.

Daartegenover staat het grote wonder, dat Hij nu voor vloekwaardigen die menselijke natuur wilde aannemen en daarin de straf voldragen. Met eerbied gesproken kon Hij nu, doordat Hij die natuur aangenomen heeft, Zijn ene hand op de menselijke partij leggen en de andere op de Goddelijke partij, en zo een heilig God en een vervloekt

schepsel weer met elkaar verzoenen. Verzoening dus door voldoening.
Moge de Drie-enige God dit in je jonge leven schenken en deze gewichtvolle, maar
verborgen waarheid je bevindelijk leren.

23. Van Zijn staten en van de trappen der vernedering (Zijn nederige geboorte)

18 september 1922

Hoeveel staten moet men in Christus onderscheiden? vraagt onze leermeester vanmiddag.

Antwoord: Twee: een staat van vernedering en een staat van verhoging. Wat wordt er eigenlijk met een staat bedoeld?

Het woord 'staat' moet men niet verwarren met het woord 'toestand'. Men kan in éénzelfde staat zijn en toch ondertussen in verschillende toestanden verkeren. Een 'staat' zou men met een geleerd woord kunnen noemen: een wettige positie die iemand inneemt.

Zou een mens ook een staat hebben?

Antwoord: *Ja, een staat der ellende.*

Juist, wij leven allen in een staat der ellende. Maar is dit altijd zo geweest? Er is een man die een boek schreef over de staten van de mens, wie weet de naam van die man en zijn boek?

Antwoord: Thomas Boston, en zijn boek heet: *De viervoudige staat*. Goed geantwoord. Thomas Boston was een Schots predikant, in 1676 geboren en in 1732 gestorven. Hij schreef verschillende degelijke boeken.

Hoe noemt hij nu die viervoudige staat?

Antwoord:

1. Een staat der oprechtheid (voor de val).
2. Een staat van ellende of gehele bederving (door de val).
3. Een staat der genade of begonnen herstelling (voor de uitverkorenen).
4. De staat der heerlijkheid, of der rampzaligheid (na de dood).

Zouden alle mensen nu in deze viervoudige staat komen?

Nee, niet allen. In de eerste staat heeft God alle mensen gezet in Adam. De mens kwam dus niet door zichzelf in die staat, maar door God. In de tweede staat heeft de mens zichzelf gebracht, hij zondigde moedwillig. Alle mensen zonder onderscheid liggen nu in een staat van ellende. Maar in de derde staat, die der genade, komen daar alle mensen in?

Daar komt de mens uit zichzelf nooit in, alleen de uitverkorenen brengt God in deze staat, de anderen blijven in de staat der ellende in dit leven. En na de dood, als de laatste overgang komt, zal het voor de kinderen Gods een staat van eeuwige heerlijkheid worden en voor de anderen een staat van eeuwige ellende.

God brengt dus Zijn volk in drie van de vier staten, alleen in de staat der ellende brachten ze zichzelf.

Maar in welke staat komen de onwedergeborenen nooit?

In de staat der genade of begonnen herstelling, en dus vanzelf ook niet in de staat der heerlijkheid.

Nu zijn we eigenlijk van ons onderwerp afgedwaald, want we leerden vanmiddag niet over de staten van een mens, maar over de staten van Christus.

De eerste vraag heeft ons al gezegd, dat wij twee staten in Hem onderscheiden moeten, een der vernedering en een der verhoging. Moeten wij Zijn staten nu beschouwen voor Zijn menswording of na Zijn menswording? Denk eens na.

Antwoord: Na Zijn menswording.

Juist, want voor Zijn menswording kon Hij geen vernedering ondergaan. En de staat

der verhoging kon eerst na Zijn vernedering volgen. Waren nu beide staten beslist noodzakelijk in het werk der verlossing?

Antwoord: Ja, in de staat der vernedering moest Hij de zaligheid verdienen en in de staat der verhoging moest Hij ze toepassen.

Wie weet nu zonder hapering te zeggen in welke trappen de staat Zijner vernedering bestond?

Antwoord: 1. Zijn nederige geboorte;

2. Zijn lijden;

3. Zijn dood;

4. Zijn begravenis;

5. Zijn nederdaling ter hel.

Zijn verhoging volgde nu terstond op Zijn vernedering, dus is de eerste trap in die staat: Zijn opstanding; ten tweede Zijn hemelvaart; ten derde Zijn zitting ter rechterhand Gods en ten vierde Zijn wederkomst ten oordeel. Drie van de vier trappen van Zijn verhoging zijn reeds vervuld, alsook al de trappen van Zijn vernedering.

Hij is na Zijn dood opgestaan en ten hemel gevaren en zit nu ter rechterhand des Vaders, voor Zijn volk biddende, totdat de tijd gekomen is dat Hij op de wolken zal wederkomen voor het laatste oordeel.

Daar elke trap apart in ons boekje behandeld wordt, zullen we er in het algemeen niet verder op ingaan, maar vanmiddag alleen iets zeggen over de eerste trap der vernedering, namelijk: Zijn nederige geboorte. We zullen alleen de historische zijde van Jezus' geboorte vanmiddag bezien. De Persoon Die geboren werd, was Jezus Christus, de Middelaar. We hebben in vorige lesjes gezegd: Hij bleef wat Hij was: God. Maar nam aan wat Hij niet bezat: een ware menselijke natuur. Uit wie is Hij geboren?

Uit de maagd Maria; dit was door Jesaja al voorzien in Jesaja 7:14: "Zie, een maagd zal zwanger worden en zij zal een Zoon baren en Zijn Naam IMMANUËL heten."

Wat betekent die naam ook weer?

Immanuël betekent: God met ons. Dat was dus wel een gepaste naam voor de Middelaar. Hij was van eeuwigheid eenwezens in het Goddelijke Wezen met de Vader en de Heilige Geest en kwam dus als God met ons, mensen, op de aarde.

Jullie weten allemaal de geschiedenis natuurlijk wel te vertellen, die je elk jaar met de kerstdagen hoort. Het was in de tijd dat keizer Augustus over het Romeinse Rijk regeerde. 't Was in die tijd een ontzettend groot rijk. Niet alleen Italië, maar ook Griekenland, Azië en de verre landen in het hoge noorden waren door de Romeinse legioenen overwonnen. Ook Palestina was dus onder Romeinse regering.

Nu had de keizer lust om te weten hoeveel onderdanen zijn rijk wel telde, en daarom liet hij in alle landen waarover hij heerste, een gebod bekendmaken dat alle inwoners beschreven moesten worden. Gajus Julius Caesar (zo heette eigenlijk deze keizer Augustus) gaf dus het bevel, dat allen naar de stad moesten gaan waar ze oorspronkelijk vandaan kwamen en daar moesten ze beschreven worden.

Nu was het een bijzondere besturing van de Voorzienigheid, dat dit gebod juist nu gegeven werd. Want de maagd, waaruit de Messias geboren zou worden, woonde in Nazareth en er was voorzien in het Oude Testament, dat Hij in Bethlehem geboren zou worden. Hoe moest dat goedkomen? Nazareth lag heel ver van Bethlehem vandaan. Als jullie thuis een landkaart van Palestina hebben, moet je eens kijken en uitrekenen hoeveel kilometer het van elkaar ligt.

Maar, wat gebeurde er? Maria en Jozef, de man met wie ze ondertrouwd was, waren beiden uit het geslacht van David en moesten naar Bethlehem om beschreven te

worden. Wat er toen verder gebeurd is, weet je wel. Er was nergens meer een plaats voor Jozef en Maria, zodat ze in een stal alleen een onderdak kregen.

Juist was het de tijd dat de Messias geboren moest worden, en zo staat er in Lukas 2: "Zij wond Hem in doeken en legde Hem neder in de kribbe, omdat voor hen geen plaats was in de herberg."

Nu moeten jullie niet denken, dat Jozef en Maria in die stal gingen omdat het vuile en slordige mensen waren, die er niet om gaven waar ze de nacht doorbrachten. Volstrekt niet: we lezen wel in Gods Woord dat het arme mensen waren, maar geen vuile mensen. Gods Woord pleit nooit voor onreinheid, juist integendeel.

't Was alleen door de menigte mensen, die ter beschrijving in Bethlehem samengekomen waren, dat er voor hen geen plaats meer was in de herberg om te overnachten. Er is zeker in heel Bethlehem en zelfs onder al de duizenden in Palestina niet één mens geweest, die wist dat daar in de kribbe de Messias geboren werd. Wie wisten het 't eerste? Antwoord: Zacharias, Elisabet, Johannes de Doper.

Zacharias en Elisabet wisten het wel, want Maria, hun nicht, had het hun verteld. Johannes de Doper is slechts een paar maanden voor Jezus geboren, en was dus nog een kind; dat antwoord is niet goed. Maar, zouden Zacharias en Elisabet ook geweten hebben wanneer en waar Het precies geboren werd? Dat geloof ik niet.

Wie wisten het dan 't eerste na de geboorte?

Antwoord: De herders in Efratha's velden.

Juist, de herders mochten het eerste naar de (als mens geboren) Christus komen zien.

Het was toch met recht wel een trap van vernedering, die de Zoon van God onderging om uit een eenvoudige, arme maagd, die niets op de wereld bezat, en nu ten slotte nog in een stal, geboren te worden. Zou het dan voor de Middelaar een vernedering geweest zijn een menselijke natuur te hebben?

Nee, daarin bestond Zijn vernedering niet, want Hij heeft na Zijn hemelvaart de verheerlijkte menselijke natuur meegenomen in de hemel. Maar toch was deze menswording een vernedering. Duidelijk zegt Paulus dit tegen de Filippenzen: "En in gedaante gevonden als een mens, heeft Hij Zichzelf vernederd, gehoorzaam geworden zijnde tot de dood, ja, de dood des kruises" (Filipp. 2:8).

Zijn vernedering bestond dus daarin, dat Hij een menselijke natuur vol zwakheden aannam, want Hij kwam in de gelijkheid des zondigen vleses, niet in de zonde, maar voor de zonde, en heeft de zonde veroordeeld in het vlees.

Met die zwakheden wordt bedoeld dat Hij honger, dorst, slaap en droefheid had, evenals andere mensen, dus kwam Hij in de gestalte van een dienstknecht en is zo de mensen gelijk geworden, staat er in vers 7.

Om nu de Zijnen in alles (uitgenomen de zonden) gelijk te worden, moest Hij noodzakelijk de eerste trap van de vernedering passeren, dat is: Zijn nederige geboorte, om tot de andere trappen, Zijn lijden, dood en begrafenis te kunnen komen, dat is toch duidelijk, nietwaar?

Nu vraagt Hellenbroek: Van wie is Hij ontvangen?

Antwoord: Door de kracht van de Heilige Geest.

De engel zei tot Maria: "De Heilige Geest zal over u komen, en de kracht des Allerhoogsten zal u overschaduwen; daarom ook, dat Heilige, Dat uit u geboren zal worden, zal Gods Zoon genaamd worden."

Waarom zou Hellenbroek deze vraag gedaan hebben?

Jullie zijn al oud genoeg om te weten dat ieder mens uit en door een mens geboren wordt. Johannes de Doper was tot een groot man (de voorloper van Christus) bestemd,

toch had hij niet alleen een aardse moeder, maar ook een aardse vader. Johannes werd mens uit een mens en ook door een mens.

Was het met de Heere Jezus ook zo?

Nee, want dan had Hij evenals alle kinderen erfzonde gehad, en zou in zonde ontvangen en geboren zijn, dat kon niet. Daarom is Hij wel geboren uit een mens, dat is uit de maagd Maria, maar Hij is niet ontvangen door een mens. Naar Zijn menselijke natuur heeft Hij wel een moeder, maar geen vader.

De Heilige Geest kwam over Maria op een voor ons onbegrijpelijke wijze, en door Zijn almachtige kracht ontving Maria het Kind, Dat behalve een ware menselijke natuur ook een Goddelijke natuur bezat. We zouden het zo uit kunnen drukken: gelijk de Vader en de Zoon in de schepping der wereld wrochten of werkten door de Heilige Geest, werkten Zij op gelijke wijze nu ook door de Heilige Geest in deze formering van de menselijke natuur van Christus.

We mogen nooit proberen dit met ons bloot verstand te willen begrijpen, want we kunnen het niet begrijpen, we moeten deze Goddelijke verborgenheid leren geloven en bewonderen. Als jullie ouder mogen worden, zul je wel merken hoeveel dwalingen er over de geboorte van Christus in de wereld zijn.

Daarom staat er in de volgende vraag: Is Hij ook uit haar vlees en bloed geboren?

Antwoord: Ja, Galaten 4:4: "Maar wanneer de volheid des tijds gekomen is, heeft God Zijn Zoon uitgezonden, geworden uit een vrouw, geworden onder de wet."

Hellenbroek vraagt dit, omdat hij wist dat er mensen zijn, die zeggen dat Jezus wel het lichaam van Maria gebruikt heeft om er door geboren te worden, maar dat Hij toch geen vlees en bloed van haar aangenomen heeft, en dus niet haar eigenlijke Zoon is. Zij stellen voor, dat Jezus door Maria's lichaam was gegaan evenals het water door een goot loopt, zonder er iets van aan te nemen. Dit moet je nooit geloven. De Heilige Geest voorzag in Zijn alwetendheid, dat men de waarheid van Christus' menselijke natuur loochenen zou, en liet daarom in de Heilige Schrift een helder tegenbewijs daarvan schrijven. Hebben jullie het opgemerkt in de tekst uit Galaten 4 die je straks opgezegd hebt? Er staat niet: "geworden door een vrouw" (zoals water door een goot loopt), nee, er staat: "geworden uit een vrouw."

Nu zou er een tegenwerping gemaakt kunnen worden: heeft Hij dan Zijn menselijke zelfstandigheid (of vlees en bloed) niet uit de hemel meegebracht?

Nee, Hij heeft haar hier eerst uit Maria aangenomen. Wie kan mij uit Gods Woord daarvan een bewijs geven?

De Heilige Geest heeft in elk woord de pen van de schrijver bestuurd, zodat er niet één letter overbodig of zonder bedoeling geschreven is. Toen Johannes de Doper geboren was, staat er eenvoudig van Elisabet in Lukas 1:57: "En zij baarde een zoon."

Maar van Maria staat er in Lukas 2:7: "En zij baarde haar eerstgeboren Zoon." Duidelijk zegt de Heilige Geest dus in dit woordje "haar", dat Jezus Maria's eigen Zoon was, en Hij waarlijk vlees en bloed uit haar aangenomen heeft.

De oude kerkvaders waren ook al met deze dwalingen in strijd geweest, dat kun je merken in de belijdenis, die (naar men zegt) bisschop Athanasius opgesteld heeft om de grondstukken van de waarheid te verdedigen. Athanasius was bisschop in de grote en mooie stad Alexandrië, in die tijd was dat de hoofdstad van Egypte. Hij leefde ongeveer 300 jaar na Christus. Ook toen waren er reeds veel ketters, die de kerk met allerlei verkeerde leerstellingen beroerden.

Om de oude waarheid in korte regels tegen de ketter Arius te verdedigen, stelde hij in het jaar 333 na Christus een belijdenis des geloofs op. Hij was de grootste Griekse kerkvader in de vierde eeuw, en Zijn belijdenis wordt nog door de kerk aanvaard en

staat meestal achter in de Psalmboeken.

Wat hij van de menswording van Christus zegt, moeten jullie goed onthouden, leer die artikelen maar eens van buiten.

Art. 29. Maar het is tot de eeuwige zaligheid nodig, dat wij ook de menswording van onze Heere Jezus Christus getrouwelijk geloven.

Art. 30. Zo is dan het rechte geloof, dat wij geloven en belijden, dat onze Heere Jezus Christus, Gods Zoon, God en mens is. Art. 31. Hij is God uit de zelfstandigheid des Vaders, vóór alle tijden gegenereerd, en mens uit de zelfstandigheid Zijner moeder, in de tijd geboren;

Art. 32. volkomen God, volkomen mens, hebbende een redelijke ziel en menselijk vlees;

Art. 33. de Vader gelijk naar de Godheid; minder dan de Vader naar de mensheid.

Art. 34. Die, hoewel Hij God en mens is, zo is Hij nochtans niet twee, maar één Christus;

Art. 35. Hij is één, niet door verandering van de Godheid in het vlees, maar door de aanneming der mensheid in God;

Art. 36. Hij is één, niet door de vermenging der zelfstandigheid, maar door de eenheid des Persoons.

Ik weet wel, dat het voor jullie jonge verstand nog dingen zijn zwaar om te verstaan, maar probeer er de letter van vast te houden, God mocht je Zelf de zaak eens te verstaan geven.

Want het is beslist nuttig en nodig, dat je de historische waarheid grondig leert kennen, maar, al zou je nu heel netjes historisch kunnen vertellen Wie er in Bethlehem geboren was, uit wie en door wie Hij geboren was, wanneer, onder welke keizer, en alles zo het behoort, dan zou je daar toch niets aan hebben voor je arme ziel.

Wat moet er dan gebeuren?

Je moet persoonlijk zaligmakend kennis krijgen aan de Middelaar en Zijn nederige geboorte. Als de Heere de uitverkoren zondaar levend maakt, wordt hij gewaar dat er in zijn hart net zomin plaats voor Jezus is, als er in Bethlehem plaats voor Hem was. En toch zal de Heilige Geest hem ook leren, dat er buiten Jezus geen leven is, maar een eeuwig zielsverderf. Het gaat dan in de ziel ook net als in Bethlehem. Er was geen plaats voor Hem, maar de zaak ging toch door. Hij werd geboren, niets kon dat verhinderen.

Maria zal ook wel eens gedacht hebben: hoe moet het toch alles goedkomen? 't Scheen onmogelijk dat de profetieën vervuld zouden worden op hun juiste tijd en plaats. Hoe korter het bij kwam, hoe onmogelijker het werd, maar: op Zijn tijd werd alles vervuld.

Zo gaat het ook in een zondaar. Als hij eerlijk overneemt dat er in zijn hart geen plaats voor een Middelaar is, is het juist de tijd dat God plaats kan maken. Maar weet je hoe het gaat? Hoe sterker de Heere doorwerkt, hoe sterker de mens tegenwerkt, want hij is een vijand om door vrije genade zalig te worden. Altijd wil hij zichzelf geschikt maken om door de Middelaar aangenomen te worden, dat is zijn vijandschap.

Maar gelukkig, God kan de mens baas. Hij alleen kan Zijn volk overwinnen, want wat niets kan doen, kan de liefde Gods doen. Zij moeten het voor Hem verliezen, en zullen het Hem eenmaal graag gewonnen geven. Van nature is hij er het meeste tegen gekant om uit vrije genade zalig te worden, maar als hij er eenmaal voor ingewonnen is, en door genade genade heeft leren kennen, is het hem een oorzaak van eeuwige verwondering.

Gelukkig dan de jonge of oude mensen, die nooit meer los kunnen om te doen wat ze willen, omdat God hen vasthoudt.

Mochten jullie daaronder behoren, jongens en meisjes. Denk eraan, dat er na de dood geen Middelaar meer verkondigd zal worden, nooit behoef je daar meer een les over te leren, maar het zal dan ook te laat zijn om er door gezaligd te worden.

Dit hoop ik, dat je zonder Hem niet meer leven kon, dan zou je ook zonder Hem niet behoeven te sterven.

*Israël! God geeft u dat gij
Zijn Koninkrijk aanschouwet vrij,
Hij regeert al uw werken.
Wil toch Heer! Gij, Die ons bemint,
't Werk, dat Gij nu in ons begint,
Volvoeren en ons sterken.
Om Uwes tempels wil, o Heer!
Zullen U de koningen eer Bewijzen met offranden;
Dies wil met kracht overal snel
De bozen met haar wapen fel
T' zamen brengen ter schande.*

Psalm 68:14 (oude berijming)

24. Van Zijn lijden en dood

25 september 1922

Ons lesje over Christus" lijden en dood is nog in verband met het lesje over de Middelaar des verbonds. Van welke les is dit eigenlijk een onderdeel?

Antwoord: Van de staten van de Middelaar.

Juist, de Middelaar moet gekend worden in Zijn namen, ambten, naturen, staten en weldaden. We hebben reeds geleerd: Zijn namen waren twee, Zijn ambten drie, Zijn naturen twee en Zijn staten ook twee, een staat der vernedering en een staat der verhoging. In die beide staten zijn trappen, en nu hebben we vanmiddag over de tweede en derde trap in Zijn staat der vernedering geleerd, dat is dus Zijn lijden en dood. Altijd moeten jullie als je de vragen en antwoorden thuis leert, goed nagaan in welke volgorde het lesje staat, dan houd je een goed verband tussen het voorgaande.

De eerste vraag is nu: *Moest ook Christus lijden?*

Antwoord: Ja, dat was in het Oude Testament voorzeggd. Jesaja 53:5: "Maar Hij is om onze overtredingen verwond, om onze ongerechtigheden is Hij verbrijzeld; de straf die ons de vrede aanbrengt, was op Hem, en door Zijn striemen is ons genezing geworden."

Moeten we Christus" lijden ook nog onderscheiden? Ja, we zouden het kunnen noemen: ten eerste: een lichamenlijk lijden, en ten tweede: een zielenlijden.

Wie kan mij uit Gods Woord bewijzen dat Christus in Zijn ziel geleden heeft?

Antwoord: Mattheus 26:38: 'toen zeide Hij tot hen: Mijn ziel is geheel bedroefd tot de dood toe; blijft hier en waakt met Mij.'

En Zijn lichamenlijk lijden?

1 Petrus 2:24: "Die Zelf onze zonden in Zijn lichaam gedragen heeft op het hout."

Hoe zouden we het lijden in Zijn lichaam kunnen noemen?

Een lijden van Zijn geboorte, het begin Zijns levens, tot aan Zijn dood toe.

1. Het begon al met Zijn nederige geboorte in een stal, daar er voor Hem geen plaats was, en Hij in plaats van een wieg, een kribbe kreeg.

2. De smartelijke besnijdenis op de achtste dag. Deze besnijdenis was meteen het bewijs, dat Hij niet alleen geworden was uit een vrouw, maar ook geworden onder de wet (Gal. 4:4). En als de ware Messias, Die aan de vaders beloofd was, moest Hij het teken van Abrahams zaad hebben, en dus besneden worden.

3. Moest Hij al heel jong vluchten naar Egypte, omdat men Hem doden wilde.

4. Is er een arme en geringe opvoeding gevolgd, daar Jozef en Maria eerlijke, doch eenvoudige mensen waren.

5. Eindelijk een leven vol haat, smaad, miskenning en vervolging van Zijn vijanden, die Hem nooit met rust lieten.

6. Tenslotte is Hij gevangengenomen, geslagen, bespot, gezeseld, met doornen gekroond, veroordeeld en gekruisigd. Zijn handen en voeten zijn met nagelen doorploegd. Dat is op zichzelf al een vreselijk lijden geweest, die smartelijke dood aan het kruis. En zelfs ná Zijn dood is Zijn zijde nog doorstoken.

Mocht Paulus dan niet met recht aan de Korinthiërs schrijven: "Want gij weet de genade van onze Heere Jezus Christus, dat Hij om uwentwil is arm geworden." En niet alleen arm geworden zoals een mens soms arm is, maar hij geeft een tegenstelling zeggende: "Om uwentwil arm geworden, daar Hij rijk was, opdat gij door Zijn

armoede zoudt rijk worden."

Hoe zou Paulus dit nu bedoelen? Jezus Christus was toch ook een Heere der heren en Koning der koningen, hoe kan hij nu zeggen dat Hij arm was?

Zou hij dit bedoelen naar Zijn Goddelijke of naar Zijn menselijke natuur?

Antwoord: Naar Zijn menselijke natuur.

Dat is toch duidelijk, nietwaar? Dit lichamenlijk lijden is in Zijn menselijke natuur. De Godheid van Christus is evenmin vatbaar voor lijden, pijn en armoede, als de Vader en de Heilige Geest dat zijn.

Dit is dus iets over het lichamenlijk lijden genoemd, waar zou nu het lijden in Zijn ziel in bestaan hebben? Weet niemand het?

Kom, je mag gerust je gedachten zeggen, er staat geen straf op al is het antwoord verkeerd.

Antwoord: De verzoeking van satan. (Een ander): In Gethsémané, toen een engel Hem versterkte.

Men zou verschillende dingen op kunnen halen, die tot het lijden in Zijn ziel behoren, maar het diepste van Zijn zielenstrijd bestond in het dragen van de volle last van de toom van God. De Westminsterse Catechismus zegt ervan: "Zijn zielenlijden was die bittere benauwdheid der ziel, op het gevoelen van de last der zonde die op Hem gelegd werd, als op een lam, dat bereid was ten offer. Hiervandaan die angstige verbaasdheid in de hof en zware, inwendige strijd, die Hem grote druppelen bloed deed zweten, wegens de invloed die Zijn benauwde geest (vanwege de toom van God) op Zijn lichaam had."

Mattheus zegt: "Hij begon droevig en zeer beangst te worden." Markus: "Mijn ziel is geheel bedroefd tot de dood toe."

Lukas: "En Hij scheidde zich van hen af, omtrent een steenworp, en knielde neder en bad. Zeggende: Vader, of Gij wildet deze drinkbeker van Mij wegnemen; doch niet Mijn wil (Zijn onzondige, doch menselijke wil), maar de Uwe geschiede. En van Hem (Jezus) werd gezien een engel uit de hemel, die Hem versterkte. En in zware strijd zijnde, bad Hij te ernstiger. En Zijn zweet werd gelijk grote druppelen bloeds, die op de aarde afliepen."

Is dat geen onuitsprekelijk lijden geweest? Dat was nu het lijden in Zijn ziel, en nooit zal één schepsel zo kunnen lijden.

Zijn lijden was niet een gewoon lichamenlijk lijden, en deze zielenstrijd niet de zielenstrijd die Gods volk ook leert kennen. Nee, Christus' lijden was een borgtochtelijk lijden, een Middelaarslijden zo ervoor en erna nooit geleden is of zal worden.

Leed Hij dit voor Zichzelf?

Nee, want er is nooit bedrog in Zijn mond gevonden. Hij was geheel onzondig en onbevlekt.

Hoe leed Hij dan?

Antwoord: Als Borg.

Juist, als Borg leed Hij, daarom zeggen wij wel eens: Hij leed plaats- bekleedend, schuldbetalend, rechtvoldoend, genade en het eeuwige leven verwervend. Dit lijden naar ziel en lichaam, en de dood er op volgende, moest Hij in de staat van Zijn vernedering ondergaan, omdat Hij in de plaats van een schuldig volk door de Rechter werd aangezien. Dat noemen we: plaatsbekledend, dat is in de plaats van anderen.

Jullie weten toch wel, wat er in de natuur met een borg bedoeld wordt? Iemand koopt een zaak of een huis, maar heeft zelf geen geld genoeg om te betalen. Hij leent bijvoorbeeld vijftigduizend gulden bij een ander, en zal daar ieder jaar rente van

betalen. Maar de man die hem het geld zal lenen, zegt: "Ik wil u wel geld lenen, als je mij een goede borg stelt, die rijk genoeg is mijn geld terug te geven als u niet betaalt." Dus er wordt een derde man opgezocht, die zet bij de notaris zijn handtekening, en neemt daardoor op zich, als die persoon niet betaalt, hij het dan doen zal. Als nu de zaken van die man zeer slecht gaan, en hij kan de rente van het geleende geld niet meer betalen, naar wie gaat dan de schuldeiser toe? Naar de man aan wie hij het geld leende of naar de man, die borg voor hem bleef?

Antwoord: Naar de borg.

Natuurlijk naar de borg, want die heeft er zijn handtekening voor gezet dat hij betalen zal. De schuld wordt dus niet van de schuldige, maar van de borg geëist, en als die geen contant geld heeft om te betalen, worden zijn goederen verkocht.

Zó was nu de Middelaar, omdat Hij Zichzelf als een borg gegeven had, en gezegd had: "Zie, Ik kom, o God, om Uw wil te doen", zo was Hij dus aansprakelijk voor de schuld, die Zijn volk gemaakt had. Niet van dat volk, maar van Hem eiste de Rechter voldoening, en daarom moest Hij alles lijden wat er om en door de zonde te lijden was. Begrijp je nu, dat Zijn lijden plaatsbekledend en schuldbetaland was? Maar het was ook genadeverwervend, want nu zou de Rechter nooit meer van een uitverkorene betaling eisen. De Middelaar heeft niet alleen geheel voldaan, maar Hij heeft ook alleen voldaan. De Vader eist geen twee keer voldoening, ééns van de Borg en later weer van de schuldigen, nee, waar een Borg opgebracht heeft, gaan de schuldigen voor altijd vrijuit.

Daarom vraagt Hellenbroek op een andere plaats: *Is er door Hem alleen een mogelijkheid van zalig worden verdiend?*

Antwoord: Nee, er is een dadelijke, volstreckte (dat is gehele) en persoonlijke verzoening geschied. Hij heeft de pers van Gods toorn alleen getreden en er was niemand der engelen of mensen in dat werk met Hem.

Daarom is het zo goddeloos van sommige mensen, te zeggen dat Christus' lijden en dood alleen het mogelijk gemaakt heeft om zalig te kunnen worden, maar dat wij zelf door het geloof die verdiensten moeten aannemen en dus van onze kant óók wat doen, eer die verdiensten ons kunnen helpen. De roomsen geloven slechts in een halve Zaligmaker, want die moeten zelf nog allerlei goede werken doen, kaarsen en geld offeren, eer ze voor de verdiensten van Christus in aanmerking komen.

Nee, de Middelaar heeft voor ieder uitverkorene geheel voldaan, daar is niets meer toe te doen, en op Gods tijd zal het de ziel gegeven worden dat zij waarlijk overneemt, dat er niets meer aan toe te voegen is. Noch geloof, noch gebeden of goede werken moeten Christus' verdiensten aanvullen, ze zijn alleen vruchten uit Zijn verdiensten vloeiende.

Nu zal ik een vraag doen, die vanmiddag niet in jullie lesje staat:

Waarom moest Christus eigenlijk in ziel en lichaam beide lijden?

Antwoord: Omdat wij naar ziel en lichaam gezondigd hebben.

Dat is goed geantwoord. En omdat Hij nu in ziel en lichaam geleden heeft, kan Zijn volk ook naar ziel en lichaam verlost worden.

Maar wat staat daar tegenover voor diegenen die niet verlost worden? Dat die met ziel en lichaam verdoemd zullen worden, want er is naar ziel en lichaam gezondigd.

Wanneer zal dat gebeuren?

Zodra een onbekeerd mens sterft, gaat zijn ziel naar de eeuwigheid en zijn lichaam wordt begraven, maar straks met de jongste dag, als God de wereld oordelen zal, zullen alle lichamen opgewekt worden en zullen die met de zielen naar de hel gaan. Aan de andere kant zal dan Gods volk met ziel en lichaam naar de hemel gaan.

Zouden er nu, vóór de grote opstanding, in de hel geen mensen met hun ziel en lichaam beide zijn?

Ja, die zijn er nu ook al. We lezen van Korach, Dathan en Abiram, die in het leger tegen Mozes opstonden, dat de aarde zich opende en ze levend ter hel zijn gevaren. Die mensen zijn niet gewoon gestorven, en hun lichamen rusten niet in de aarde. Wij moeten Gods Woord geloven en daar staat letterlijk in Numeri 16:29-33: "Indien dezen zullen sterven gelijk alle mensen sterven en over hen een bezoeking zal gedaan worden naar aller mensen bezoeking, zo heeft mij de HEERE niet gezonden Maar indien de HEERE wat nieuws zal scheppen, en het levend ter helle zullen nedervaren, alsdan zult gij bekennen, dat deze mannen de HEERE getergd hebben."

"En zij voeren neder, zij en alles wat hunne was, levend ter helle; en de aarde overdekte hen en zij kwamen uit het midden der gemeente."

Is dat geen ontzettende gebeurtenis geweest? Duidelijk staat er dus dat ze reeds met ziel en lichaam in de hel zijn.

Uit Openbaring 20:13 is het ook te bewijzen, want er staat dat de dood en de hel de doden die in hen waren gaven om geoordeeld te worden, zoals de zee de doden gaf die in haar waren. Dat wil zeggen: alle mensen die eens geboren zijn, zullen weer met een lichaam opgewekt worden in de jongste dag. En waar hun lichaam dan ook het laatst geweest is, hetzij in de aarde begraven of in de zee verdrongen, of levend ter hel gegaan, daar vandaan (wordt ermee bedoeld) zal God het lichaam weer terugroepen.

Hoe kan dat, zou je zeggen?

Natuurlijk zijn miljoenen lichamen dan tot stof vergaan, maar de almachtige God kan evengoed die lichamen door één wenk weer doen zijn wat ze geweest zijn, als toen Hij Adam uit een handvol aarde schiep, dat geloof je zeker ook wel?

Zouden er in de hemel ook al mensen naar ziel en lichaam zijn?

Antwoord: Ja.

En welken zijn dat?

Antwoord: Elia is ten hemel gevaren en Henoch nam God weg en hij was niet meer.

Hoor je 't wel? Henoch en Elia mochten dus al dadelijk de profijten trekken, die Christus door Zijn lichamelijk lijden verwerven zou (en in het voornemen reeds verworven had). Hij kon Zijn volk zowel naar ziel als naar lichaam zaligen. Door soevereine, extraordinaire genade behoeften zij niet te wachten op de laatste oordeelsdag tot hun lichamen verheerlijkt zouden worden, ze mochten, gelijk met de ziel, lichamelijk binnengaan. Maar dit zijn twee uitzonderingen. In de gewone zin zal, volgens Gods Woord, de vereniging van ziel en lichaam, voor bekeerd en onbekeerd, eerst dán plaatshebben, als het einde der wereld gekomen zal zijn.

O, dat zal toch wat uitmaken! Voor de onbekeerden een eeuwige pijniging, maar voor Gods volk een eeuwige vreugde, dat ze nu door het lijden (in Zijn lichaam) van Hun oudste Broeder met een verheerlijkt lichaam zalig zullen worden.

Rechtvaardig waren ze naar ziel en lichaam de eeuwige straf waard geweest, want ze hadden moedwillig naar ziel en lichaam God verlaten, dat nemen ze over. Daarom is het niet uit te spreken wat het lijden, het borgtochtelijk lijden, van de Middelaar voor hen betekent! Maar, jongens en meisjes, het is ook niet uit te spreken wat het betekent, naar ziel en lichaam God te moeten missen. Een straf van gevoel en van gemis.

Gisteren las ik het hoofdstuk van Jeremia, waarin hij zijn geboortedag vervloekt. Dat was van hem een vreselijke zonde, en de Heere zal er hem zeker voor in de schuld gebracht hebben. De profeet was in zeer grote moedeloosheid toen hij het deed, maar God zal met hem afgerekend hebben, en die zonde is door de voldoening van zijn Borg verzoend.

Ik dacht, terwijl ik dat las: dat deed een kind en knecht van de Heere op aarde, onder de verlatingen Gods, onder de toelating, uit kracht van zijn gevallen natuur. Maar hoe zullen dan straks de onbekeerden het in de eeuwigheid maken, waar ze nooit anders kunnen en willen doen dan God en hun geboortedag vervloeken, zonder er ooit voor in de schuld te komen!

Ik dacht nog om jullie, kinderen. O, hoe zal het toch aflopen, als je het lijden en sterven van Christus niet persoonlijk voor je ziel leert kennen? Het zal een eeuwig vloeken en lasteren van God en elkaar zijn.

Vanmorgen heb ik een kindje van een halfjaar begraven. Daar kunnen we uitwendig niet van weten of het bekeerd of onbekeerd is. Als het verloren is, is het rechtvaardig om de erfschuld verloren, en als het zalig is, is het uit vrije genade zalig, daar moeten wij afblijven.

Maar jullie zijn allemaal tot onderscheid van jaren gekomen. Je zondigt niet onbewust meer. Nu leef je nog onder de middelen van de genade en hoort over het lijden van Christus spreken, maar dat is algemene genade en te kort voor de eeuwigheid. Het mocht de tijd eens zijn, dat de bestemde tijd om genadig te zijn, gekomen was.

Van harte wens ik, dat je kostelijke ziel door het bloed van Christus gereinigd en verzoend mag worden. Dat zij zo.

25. Van Zijn dood en begraving

2 oktober 1922

Eer we tot de behandeling van de vragen overgaan, wil ik sommige eenvoudige dingen vragen om te zien of je alles wat we besproken hebben niet vergeten bent.

Wie heeft er het eerst op de wereld over de dood gesproken?

Antwoord: De Heere.

Juist, en waar heeft Hij dat gedaan?

Antwoord: In het paradijs.

Tegen wie sprak Hij erover?

Antwoord: Tegen Adam.

En in welk verband sprak Hij erover?

Antwoord: 'ten dage als gij daarvan eet, zult gij de dood sterven.'

Maar nu nog iets anders. Wie was de eerste leugenaar?

Antwoord: De duivel.

En wat was de eerste leugen?

Antwoord: "Gij zult de dood niet sterven."

Wat heeft de mens geloofd?

Antwoord: De leugen.

Wanneer is dat uitgekomen?

Antwoord: Toen Adam ongehoorzaam geweest is.

Waarin is het uitgekomen?

Antwoord: Dat hij en alle mensen na hem gestorven zijn.

Wat is dus de oorzaak van de dood?

Antwoord: De zonde.

En wie nam de zonde tot zich of bedreef de zonde?

Antwoord: De mens.

Wiens schuld is het dus dat ziekte, ellende en dood over ons komt?

Antwoord: Onze eigen schuld.

Zo, zo, ik bemerk dat jullie allemaal niet zitten te slapen in de catechisatie.

Nu moet ik nog de vragen uit ons lesje doen. Jullie hebben mij gezegd, dat de mens om eigen schuld sterven moet, maar nu vraagt Hellen- broek: Welke dood is Christus gestorven?

Antwoord: De dood des kruises.

Hoe kan dat? Heeft Christus dan ook gezondigd? Waarom moest Hij dan sterven?

Antwoord: Om ons van de vloek en de dood te verlossen. Galaten 3:13: "Christus heeft ons verlost van de vloek der wet, een vloek geworden zijnde voor ons."

Jullie weten historisch, dat Christus als Borg voor Zijn volk gestorven is en also de toorn Gods tegen de uitverkorenen geblust heeft. Maar, daar onze les vanmiddag de geschiedenis van Christus" dood historisch behandelt, zullen we er nog iets van zeggen.

Was de kruisdood ook voorzegd in het Oude Testament?

Ja, in Psalm 22:17 zegt David als type van de Middelaar: "Zij hebben mijn handen en mijn voeten doorgraven." En in vers 19: "zij delen mijn klederen onder zich en werpen het lot over mijn gewaad."

Letterlijk was dus alles reeds voorzegd, op welke wijze men met de Messias handelen zou.

En wie heeft er zo met Hem gehandeld?

Jullie weten, dat ten tijde van Jezus" omwandeling op aarde, de Romeinen over het Joodse Rijk heersten en Palestina door Romeinse stadhouders en rechters geregeerd werd.

Nu was het volgens Gods uitspraak in Deuteronomium 21, een vervloekte dood om aan een hout hangende te sterven. En de lichamen der zondaren, die tot deze doodstraf veroordeeld waren, mochten 's nachts niet blijven hangen. In vers 23 staat er: "Zo zal zijn dode lichaam aan het hout niet overnachten; maar gij zult het zekerlijk tenzelfde dage begraven, want een opgehangene is Gode een vloek." Het was onder de Joden meestal de gewoonte de doodschuldige te stenigen, maar onder de Romeinen werden de veroordeelden haast altijd gekruisigd.

Toen dan de vastgestelde tijd gekomen was, begeerden de goddeloze Joden dat Christus gekruist zou worden, en Pontius Pilatus gaf Hem daartoe over.

Het was dus ten eerste een vervloekte dood, maar wat was het nog meer?

Het was ten tweede een smadelijke en smartelijke dood, die de Zoon van God ondergaan moest.

Zou het beslist noodzakelijk geweest zijn, dat Hij deze vervloekte dood stierf?

Ja, dat was beslist noodzakelijk, hoe had Hij anders het volk dat onder een drievoudige vloek lag, ooit daarvan kunnen verlossen? Het was niet alleen toegelaten dat Hij de kruisdood stierf, maar het kon niet anders, het was noodzakelijk. Nu mocht Paulus door het geloof zeggen in Galaten 3: "Christus heeft ons verlost van de vloek der wet, een vloek geworden zijnde voor ons; want er is geschreven: Vervloekt is een iegelijk die aan het hout hangt."

Hellenbroek is zeer kort in dit lesje, hij doet slechts enkele grepen in deze geschiedenis en vraagt nu: Waar is Hij gekruist?

Antwoord: Op de berg Golgotha, tussen twee moordenaars.

En wat gebeurde er onderweg, terwijl men Hem naar de kruisheuvel voerde?

Zij leidden Hem weg tussen de krijgsknechten, en Hij moest Zelf Zijn kruis dragen. Maar onderweg kwam een man van de akker, Simon van Cyrene, deze dwongen zij dat hij het kruis achter Jezus droeg. Sommigen menen dit zo te moeten verstaan, dat de Heere Jezus het bovenstuk van het kruis droeg en Simon achter Hem het onderstuk. Het kan echter ook zijn, dat Simon het helemaal dragen moest, omdat het lichaam van Jezus door de geselingen zwaar gewond was. In ieder geval moest Christus het allerzwaarste gedeelte van het kruis alleen dragen, en wat was dat?

Wat maakte het kruis zo zwaar, dat engelen noch mensen het dragen konden?

Antwoord: De schuld van Zijn volk en het recht met de toorn van Zijn Vader.

Hoor je 't wel? Dat was het zwaarste wat er ooit te dragen geweest is. Denk je eens in: de heilige Zoon van God, onzondig en onbesmet als mens aan een kruis gehecht, Zijn heilige handen en voeten doorboord, hangende tussen het uitvaagsel van de maatschappij: twee moordenaars. Alle recht hadden ze Hem ontnomen.

Adam in de staat der rechtheid had van zijn Schepper:

1. een burgerrecht gekregen, hij was vrij man en bezat alle rechten op aarde;
2. bezat hij een kerkelijk recht, hij had een vrije toegang tot God;
3. had hij ook een verkregen Goddelijk recht, hij droeg het beeld Gods.

Maar door de zonde heeft de mens zijn burgerrecht, Goddelijk en kerkelijk recht verloren, alles is kwijtgeraakt. Dus moest Christus ook dát ondergaan om Zijn volk weer die rechten terug te kunnen geven. Onder de toelating en voorkennis Gods, dat het also moest geschieden, hebben ze Christus op aarde het burgerrecht ontnomen. Ze vervolgden Hem overal en zeiden, dat Hij niet wettig geboren was. Een kerkrecht gunden ze Hem ook niet, want ze wierpen Hem uit hun tempel en synagoge. Zijn

Goddelijk recht miskenden ze, want ze zeiden: "Ge hebt Zijn Godslastering gehoord, Hij maakt Zichzelf Gods Zoon." In de hemel gunden de Joden Hem dus geen plaats en op aarde ook niet, wat dan?

"Kruis Hem, kruis Hem!" riepen ze. "Weg met Deze, Die zegt Gods Zoon te zijn." En als een vervloekte brachten ze Hem op Calvarië, bespot, veracht, met een rietstaf en doornenkroon.

En wat gebeurde er toen? God de Vader toonde met sprekende bewijzen, dat Hij er nota van nam wat op Golgotha volbracht werd. Zes uren heeft Hij gehangen, de eerste drie uren bleef het licht en de laatste drie uren was het donker. En werd het duister omdat het avond was? Nee, naar onze tijdrekening werd Hij 's morgens om negen uur gekruisigd, en werd het om twaalf uur duister tot 's middags drie uur toe. Niet alleen in Jeruzalem was die duisternis, maar volgens Mattheus werd er duisternis over de gehele aarde. De zon zelf werd zo verduisterd, dat op de gehele aarde haar licht in drie uren niet gezien is. Ridderus zegt in zijn verklaring over deze tekst, dat overal de heidense filosofen, in Egypte en heel de wereld over deze duisternis gesproken en geschreven hebben. Sommige atheïsten, die Gods waarheid en Zijn Woord bestrijden willen, zeggen dat dit toevallig een gewone zonsverduistering was, die in het Oosten dikwijls voorkomt. Maar Ridderus zegt: "Een natuurlijke eclips, door tussenkomst van de maan valt nooit in de tijd van het Joodse paasfeest, wanneer het altijd volle maan is, en ook is een gewone zonsverduistering nooit over de gehele aarde tegelijk en duurt ook geen drie volle uren." Daa rom is het een extraordinair teken van God uit de hemel geweest bij het grote feit, dat de Zoon Gods als mens voor de zonde van de uitverkorenen aan een kruis wilde sterven.

Maar er gebeurde nog een wonderteken, wie weet het?

Nadat Jezus in de drie uren duisternis gezwegen had, riep Hij te negender ure met een grote stem: "Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?" En later nog eens met een grote stem geroepen hebbende, gaf Hij de geest, Hij stierf. Wat gebeurde er toen?

1. Het voorhangsel van de tempel scheurde in tweeën, van boven naar beneden;
2. de aarde beefde;
3. de steenrotsen scheurden;
4. de graven werden geopend;
5. vele lichamen der heiligen, die ontslapen waren, werden opgewekt. Waren dat geen ontzaglijke Goddelijke wondertekenen?

Het voorhangsel was een kostelijk geborduurd kleed, dat scheiding maakte tussen het heilige en het heilige der heiligen. Jullie weten, de tempel was in drie delen verdeeld. Eerst het voorhof, waar al het volk inkwam, dan het heilige, waar de priesters en levieten hun werk deden, en daarachter het heilige der heiligen, waarin alleen de hogepriester eenmaal in het jaar mocht binnengaan.

Dit sterke, kostbare tapijt scheurde van boven naar beneden middendoor, was dat geen bovennatuurlijk wonder? De Heere wilde ermee zeggen, dat Christus nu door Zijn dood alle afscheidingen had weggenomen, en een vrije toegang door Hem tot het heilige der heiligen mogelijk geworden was.

Wij zeggen in de kerk wel eens: "Het voorhangsel der deugden Gods was van boven zo hoog, dat de volmaakte engelen in de hemel er niet bij konden om het weg te schuiven, en het was van onderen zo laag dat de duivelen in de hel er ook niet bij konden om het weg te krijgen." Nee, de heilige Middelaar alleen was het, Die de afscheiding verbreken kon: God voldaan en de schuld verzoend. Nu bleef de zware schuld van de uitverkorenen niet langer onvoldaan openstaan.

Zo vol majesteit waren deze tekenen, dat de hoofdman over honderd en de Romeinse soldaten, die met hem Jezus bewaarden, ziende alle dingen die geschied waren, zeer bevreesd werden en zeiden: "Waarlijk, Deze was Gods Zoon."

Maar, vlak voor Hij stierf, deed Jezus nóg een groot wonder, wat was dat?

Aan weerszijden van Hem hing een moordenaar aan een kruis. Dat waren dus beiden slechte mensen. an ervan was een goddeloze spotter, want hij beschimpde Jezus, lasterde Hem, zegt Lukas, en zei: "Indien Gij de Christus zijt, verlos Uzelf en ons." Die man wilde dus van de ellende verlost worden, van de zonde had hij geen last, als hij maar van het kruis verlost werd...

Maar die andere?

Die was door vrije genade bestemd een eersteling van de nieuwtestamentische Kerk te zijn. Hij bestrafte de spotter en zei: "Vreest gij ook God niet, daar gij in hetzelfde oordeel zijt? En wij toch rechtvaardig, want wij ontvangen straf, waardig hetgeen wij gedaan hebben; maar Deze heeft niets onbehoorlijks gedaan."

Merken jullie wel, wat er in deze woorden opgesloten ligt?

1. Hij vermaande zijn naaste: "Vreest gij ook God niet?" zei hij.
 2. Hij veroordeelde zichzelf en nam zijn schuld over: "Wij toch rechtvaardig k."
 3. Hij rechtvaardigde God en nam de straf over: "Wij ontvangen straf, waardig hetgeen wij gedaan hebben."
 4. Hij geloofde dat Jezus onzondig en onbevlekt was, want hij zei: "Maar Deze heeft niets onbehoorlijks gedaan."
 5. Hij erkende Jezus in Zijn Godheid en in Zijn Koningschap, want hij bad: "Heere, gedenk mijner, als Gij in Uw Koninkrijk zult gekomen zijn."
- Pilatus had dit geloof niet, want die zei smalend: "Zijt Gij dan een Koning?" Helder komen in deze moordenaar de eigenschappen van het zaligmakend geloof uit, maar het is ook helder, dat hij bij de belijdenis alleen niet leven kon, nee, hij had behoefte aan de Zaligmaker Zelf, want hij zei: "Heere, gedenk mijner!"

En wat was het antwoord?

Van eeuwigheid wist de Middelaar reeds dat Hij deze moordenaar uitverkoren had om als eersteling van de nieuwtestamentische Kerk mee naar Zijns Vaders Huis te nemen. Stervende betoont Hij hier Zijn zondaarsliefde en zegt: "Heden zult gij met Mij in het paradijs zijn." Dat is voor die jongen toch wat geweest! Hij zal wel niet meer begeerd hebben levend van het kruis af te komen! Hem was een beter lot bereid, zijn heilzon was aan 't dagen.

Toen Hij de moordenaar dit gezegd had, riep Hij nog: "Vader, in Uw handen beveel ik Mijn geest", en... het heilige hoofd buigende, gaf Hij de geest.

Bij een gewoon mens is het zo, dat na het sterven het hoofd gebogen en het lichaam slap of stijf wordt. Maar Christus stond in Zijn Goddelijke autoriteit boven de dood, zonder Zijn toelating had de dood geen macht over Hem. Daarom boog Hij eerst Zelf vrijwillig het hoofd, en liet toen Zijn geest uit.

Wie van jullie kan mij nu zeggen waarheen Zijn ziel ging, nadat Hij stierf? Zweefde die over de aarde, of is Christus" ziel begraven?

Nee, zodra Hij Zijn geest gegeven had, ging Zijn ziel naar de hemel, want Hij zei: "Heden zult gij met Mij in het paradijs zijn." Nu, Zijn lichaam werd begraven in Jozefs graf, dat ging nog niet naar het hemelse paradijs. En Zijn Goddelijke natuur, waar bleef die?

Zijn Goddelijke natuur is overalteenwoordig, die werd niet gescheiden van Zijn ziel en ook niet van Zijn lichaam.

Wat is er nu nog gebeurd, nadat Hij gestorven was, maar nog vóór Hij begraven werd?

Toen heeft men met een speer Zijn zijde doorstoken.

Het was de gewoonte van de Romeinen om een gekruiste, eer het lichaam van het hout afgenomen werd, met een ijzeren staaf de benen te breken, om zeker te zijn dat hij dood was. Maar dit wilde het Goddelijk Wezen van de Middelaar niet hebben. Daarom was er voorzeggd: "Geen been van Hem zal gebroken worden." En opdat het woord vervuld zou worden uit Zacharia 12:10: "Zij zullen Mij aanschouwen, Die zij doorstoken hebben", is Zijn zijde doorstoken. En er kwam direct bloed en water uit, dat kwam van het hart, als een bewijs dat Hij niet slechts bewusteloos, maar waarlijk gestorven was! Bloed kwam eruit als symbool tot rechtvaardigmaking van alle zonden der Kerk, en water tot hun heiligmaking. Zo heeft Hij dan borgtochtelijk geleefd en is borgtochtelijk voor de Zijnen gestorven.

En wat is er toen gebeurd?

Toen Jezus waarlijk op die vrijdag voor de paassabbat gestorven was, kwam Jozef van Arimathea, een achtbaar raadsheer (die nooit het goddeloze besluit om Jezus te doden toegestemd had) en ging aan Pilatus vragen of hij het lichaam van Jezus van het kruis afnemen mocht.

Pilatus vond het goed, en Jozef wikkelde het doorstoken lichaam in een fijn lijnwaad en legde het in een nieuw graf, dat in zijn hof in een rots uitgehouwen was. De Rotssteen werd dus in een rotssteen begraven.

Jongens en meisjes, de tijd is om, we kunnen niet verder over deze gewichtige les spreken, mocht je dat nog eens in je leven van God leren, hoe de Zoon van God, de eeuwige Rots des levens, de duivel zelf in zijn sterkste forten heeft aangetast, overwonnen en vernietigd. Hij moest begraven worden om te bewijzen dat Hij waarlijk gestorven was, en Zijn dood geen fabel is. Alleen door Zijn dood kon Hij de dood in de dood doden! Aan het kruis en in het graf overwon Hij duivel, zonde, dood en hel om Zijn volk ervan te verlossen!

Daarom zul je in je leven beslist moeten weten of Hij die vloek ook voor jullie gedragen heeft, want heeft Hij dat niet gedaan, dan zul je het zelf eeuwig moeten dragen, daar gaat niets van af! Door de zonde liggen we buiten Christus onder een Goddelijke vloek. Alles wat we doen of laten is vervloekt. Ons uit- en ingaan, godsdienst, werken, spreken, horen, eten, drinken, slapen, ons gehele bestaan ligt buiten Christus voor God vervloekt, en als we buiten Hem sterven is onze doodkist en ons graf ook vervloekt, en zullen we zelf eeuwig God moeten vloeken. Het kan niet anders, want zonder Borg zal niemand het leven zien, maar de toorn Gods blijft op hem, zegt de Heere Zelf in Johannes 3:36.

Mocht daarom het sterven van de Middelaar nog eens waarde voor je krijgen, kinderen, en je de noodzakelijkheid gewaarworden in Hem alleen te kunnen schuilen voor de wind van Gods recht en vloed van Gods toorn. Het mocht de tijd eens zijn niet langer in de zonde te kunnen leven.

Wil je zien hoe vreselijk de zonde eigenlijk in Gods ogen is? Ga dan naar Gethsémané en Golgotha en zie wat Gods Zoon om de zonden lijden moest! Er kon waardigheid betaald.

In die diepste verlatingen zegt Hij: "Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?" Het was geen wanhoopskreet, nee, Hij zegt: "Mijn God." Maar toch ligt in deze woorden een onbeschrijfelijk diepe lijdensweg, die Christus door Zijn Goddelijke natuur alleen door- dragen kon. Mochten jullie daarom de zonde als zonde leren haten en laten, om door Christus' lijden en dood straks geheel van de zonde en vloek verlost te kunnen worden. Dat zij zo.

26. Van Zijn nederdaling ter hel

9 oktober 1922

Verleden week hebben jullie al enkele vragen geleerd uit het lesje van Zijn nederdaling ter hel. Eer we dan tot de vragen over "Zijn voldoening" overgaan, zullen we deze in het kort verder behandelen.

Als je nu eens geen vragen over dit lesje geleerd had, en ik vroeg: Wat is Jezus' nederdaling ter hel, is Hij met ziel en lichaam, of met een van beide in de hel geweest? Wat zou je dan antwoorden? Pas op dat je eerlijk bent, wat zouden jullie ervan denken?

Sommigen zeggen: Hij is er Zelf niet geweest; anderen: Met Zijn ziel alleen... maar wat zegt Hellenbroek?

Wat is Zijn nederdaling ter hel?

Antwoord: *Dat Hij helse angsten in Zijn ziel geleden heeft. En wanneer heeft Hij die geleden?*

Bijzonder in Gethsémané, waar Hij klaagde: "Mijn ziel is geheel bedroefd tot de dood toe", en aan het kruis: "Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?"

Zo heeft Hij de helse angsten waargenomen, maar in de hel zelf is Hij niet geweest. Want terwijl Hij dood was, was Zijn lichaam in het graf, en Zijn ziel in de hemel. Zijn nederdaling ter hel is dus geschied vóór Zijn dood, onder het lijden van Zijn lichaam.

We hebben verleden week gezegd: De verlatingen waren zo diep, dat Hij in de hof uitriep: "Vader, indien het mogelijk is, laat deze drinkbeker van Mij voorbijgaan." Het lijden van de zielenangsten was zo groot, dat Zijn zweet gelijk grote druppelen bloed werd. Hij gevoelde de volle last van de toorn op Zich. Zo zwaar waren de helse angsten, dat er een engel uit de hemel kwam om Hem te versterken, die als het ware moest komen zeggen: "Houd maar moed, nog een ogenblik en alles is volbracht, en hebt Gij, eeuwige Zone Gods, alles overwonnen." Toch zei Hij onder de zwaarste angsten: "Vader", en zelfs aan het kruis, waar de verlating zijn hoogtepunt bereikt had, zei Hij nog: "Mijn God."

Het was geen wanhoopskreet, nee, een wanhopende en radeloze zou roepen: "O God, verlaten, verlaten." Maar dat riep Christus niet. Hij klaagde alleen: "Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?"

Zijn volk had rechtvaardig de hel verdiend, daarom moest Hij de helse angsten dragen om hen van de hel te kunnen verlossen. En omdat wij ook in onze ziel gezondigd hebben, daarom moest Hij ook in Zijn ziel lijden. Denk toch nooit dat dit een kleinigheid geweest is, dat zielenlijden van de Middelaar! Nooit kan één schepsel peilen wat dat geweest is, toen de Goddelijke Middelaar zei: "Mijn ziel is geheel bedroefd tot de dood toe!"

De rechtvaardigheid Gods eiste twee dingen: niet alleen het doen van de wet, maar ook het lijden van de straf

En nu waren Zijn nederdaling ter hel, Zijn dood en begrafenis de laatste trappen in de staat Zijner vernedering, waarin Hij deze twee dingen volbrengen moest.

Zeven keren heeft Hij aan het kruis iets uitgeroepen. Wie kan de zeven kruiswoorden netjes opzeggen?

Enkelen steken hun vinger op. Kom, laat eens horen.

1. Vader vergeef het hun, want zij weten niet wat zij doen.
2. (Tot Maria:) Vrouw, zie, uw zoon, (en tot Johannes:) zie, uw moeder.
3. Voorwaar zeg Ik u, heden zult gij met Mij in het paradijs zijn.

4. Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?

5. Mij dorst.

6. Het is volbracht.

7. Vader, in Uw handen beveel Ik Mijn geest.

Horen jullie het allemaal? Deze woorden heeft de Middelaar aan het kruis hangende gesproken. Drie uren was het licht en drie uren was het duisternis. Op het einde van de drie uren van duisternis riep de grote Levensvorst: "Mij dorst." En waarnaar dorstte Hij?

Als mens in een folterend lichaamslijden dorstte Hij naar water, als God dorstte Hij naar recht en als Middelaar dorstte Hij naar de zaligheid van Zijn volk.

Kennen jullie het versje van Ledeboer hiervan?

"Mij dorst!" - roept Jezus aan het kruis

Naar eenheid van Mijn Vaderhuis.

Naar liefde, vrede en enigheid

Van 't volk, alom verstrooid, verspreid.

"Mij dorst!" - zo roept Immanuël,

Om nederwerping van de hel,

Verplettering van satans macht,

Die zoveel kwaads heeft aangebracht.

"Mij dorst!" - zo schreeuwt Gods Mensenzoon,

Naar 't Mij geschonken arbeidsloon,

Een kudde, vol van heerlijkheid,

Met 's hemels gunsten overspreid.

En, bijna aan het einde van Zijn menselijk leven, Jezus wetende, dat nu de ganse Schrift vervuld was, zei: "Het is volbracht." De ganse zaak der verlossing was geschied.

In welk opzicht was het nu volbracht?

1. Volbracht voor God de Vader, voor Wie het gedaan moest worden, want Die was Rechter.

2. Volbracht door God de Zoon, Die moest het doen, want Die was Middelaar, en had het nu ook ten einde toe voldaan.

3. Volbracht voor de Kerk Gods, de uitverkorenen, wie het gold en voor wie het voldaan moest worden, de schuld betaald en een recht tot het eeuwige leven verworven.

In het vorige lesje zeiden we: de moordenaar erkende, dat Jezus een Koning was, want hij zei: "Gedenk mijner als Gij in Uw Koninkrijk zult gekomen zijn." Maar hier in het laatste kruiswoord komt helder de koninklijke autoriteit van de Middelaar voor de dag. Hij liet Zijn ziel uit het lichaam gaan met deze woorden: "Vader, in Uw handen beveel Ik Mijn geest."

Stefanus zei: *'Heere Jezus, ontvang mijn geest.'*

Maar Christus stierf koninklijk en beval Zijn geest, dat is Zijn ziel, in de handen van Zijn Vader, waar ze als in een schatkamer zou bewaard blijven, tot Hij ze er weer uitnemen zou.

Volkomen bevredigd was nu de Goddelijke Majesteit. De duisternis, de aardbeving, alles hield nu op. God was door God voldaan, en God door God met de Kerk verzoend! Er was gehoorzaamheid geëist - en de Middelaar had gehoorzaamheid

gegeven. Er was geëist de straf der zonde te dragen - en de straf der zonde was gedragen. Het was volbracht! En het heilig, Goddelijk hoofd buigende, gaf Hij de geest.

Nu zal ik nog iets vragen; luisteren, jongens.

Als er eens iemand van zijn geboorte af, tachtig of honderd jaar aan één stuk, elke dag zonder zonde leefde, en niets deed dan bidden, Gods Woord lezen en Zijn wil doen, zou God zo'n mens na zijn dood het eeuwige leven niet kunnen geven? Me dunkt, als iemand nu zonder zonde blijven kon tot de dood toe, dan had Christus toch voor die mens niet behoeven te lijden en sterven, zou je ook niet denken?

Ik zie dat er van jullie met het hoofd "nee" schudden, dan moet je mij toch eens vertellen waarom Christus voor zo'n mens toch sterven moest, eer hij het eeuwige leven ontvangen kon.

Antwoord: Een mens heeft erfzonde, dat is het: al zou het mogelijk zijn, dat een mens na zijn geboorte volmaakt leefde (het is natuurlijk onmogelijk) dan nog kon hij niet meer zalig worden.

Als wij in Adam Gods gebod gehouden hadden, was er geen Middelaar op aarde nodig geweest. En wij hadden op die gehoorzaamheid het eeuwige leven kunnen ontvangen, maar nu kan dat nooit meer. En weet je wie dat het beste weten?

Dat weten diegenen het allerbeste, die door de Heilige Geest in de tijd ontdekt worden. Als zo iemand, jong of oud, op de bestemde tijd staande gehouden wordt, en ziet dat hij gezondigd heeft, begint hij te zuchten, te bidden, te werken en te kerken, gaat anders leven dan vroeger, en probeert alles om bekeerd te worden. Soms gaat dit naar zijn mening heel voorspoedig, net zolang tot God hem eens laat zien wie hij eigenlijk in zijn grondslag is. O, dan wordt hij gewaar, dat de Heere hem niet geschapen heeft zo hij mi is, met een boos hart, maar volmaakt en naar Zijn beeld. Ieder die dat te zien krijgt, roept dan uit: Al had ik nu van mijn geboorte af nooit één zonde gedaan, dan ging ik nog rechtvaardig verloren, omdat ik verloren lig. In Adam heb ik niets overgehouden dan enkel zonde." Dan houdt alle werken en kerken om bekeerd te worden voorgoed op, daar snijdt de Heere al het eigen opknappen geheel af en valt het mes van Gods gerechtigheid er middendoor. Ieder moet persoonlijk eens Adam voor God worden, dan pas leert hij de noodzakelijkheid kennen dat de Heere Jezus zielenangsten leed, en de ganse voldoening alleen opbracht.

Ik weet zeker, als dat vanavond met een van jullie eens gebeurde, dat je wel uitriep: "Rechtvaardig lig ik verloren en rechtvaardig ga ik verloren."

Dan zou het niet langer met een beetje godsdienst en overtuiging gaan. Het is groot als men in zijn leven het Goddelijk recht toestemmen of toe vallen mag, maar het recht omhelzen is nog een andere zaak en dat is noodzakelijk voor ieder mens. De Middelaar moest ook verdergaan dan in de hof, waar Hij toestemde om de drinkbeker te drinken. De Vader zei niet in Gethsémané: Nu is het genoeg, Ik heb Uw gewilligheid gezien! Nee, Hij moest door, naar Golgotha, naar het kruis en de vervloekte dood. En door dat ten volle lijden van de straf, kon Hij de Zijnen bevrijden van de straf.

Jongens en meisjes, denk je nu eens in, als de Middelaar die helse angsten niet voor je geleden heeft, zul je ze zelf eeuwig moeten lijden, dat zal wat zijn! Toen de Heere Jezus stierf, ging Zijn lichaam naar het graf en Zijn ziel naar Zijn Vader. Als Gods kinderen sterven, gaat ook hun lichaam naar het graf en hun ziel naar God in de hemel. Maar als een onbekeerde sterft? Ja, zijn lichaam gaat ook wel naar het graf, maar zijn ziel? Als jullie nu hier op dit ogenblik sterven moesten, of, als je straks uit de catechisatie onderweg eens dood gereden werd, waar zou je ziel, die zo kostelijk is, dan naar toe gaan? Op aarde kan ze niet blijven, en in de hemel kan ze niet komen, wat

blijft er dus over? Niets dan die vreselijke plaats, die in Gods Woord een woonplaats der duivelen genoemd wordt. Het Tofet, de plaats van de verdoemde mensen en engelen.

Ik hoop en wens niet, dat je er ooit komen zult, maar o, kinderen, ik kan het je nooit genoeg zeggen, dat, als je onbekeerd sterft, je er zeker komen zult en dan zul je zeggen: "De helft ervan is mij op de catechisatie nog niet aangezegd."

Die helse angsten nu heeft de Middelaar voor Zijn volk, om de zonden van de uitverkorenen, in Zijn ziel geleden. En als Hij, Die een Goddelijke en volmaakt menselijke natuur bezat, nu uitriep: "Indien het mogelijk is, laat deze drinkbeker van Mij voorbijgaan", wat zal het dan in de hel zelf voor de schepselen die daarin komen, niet zijn? Niet één druppel gunst zal er vallen, want het is een plaats zonder God, en alleen waar God is, kan gunst zijn. Zijn eeuwige, rechtvaardige toorn zal branden op de open consciënties, die onophoudelijk de zondaren zal beschuldigen en veroordelen.

Wat denken jullie ervan, zou het de moeite niet waard zijn, in de tijd te weten te komen of de Middelaar de helse angsten voor ons gedragen heeft?

Mocht de Heere je het dierbare verlossingswerk in al zijn delen eens dierbaar doen worden. Je bent wel jong, maar niet te jong om een nieuw hart te ontvangen. Ik weet zeker, dat het lijden van Christus dan meer waarde voor je hebben zou dan een wereld vol goud.

Dat had dr. Comrie ook geleerd en wie van jullie vader of moeder zijn boek over de Zeven Zondagen heeft, moet vanavond het vers maar eens opzoeken, wat in de eerste preek staat over: Het is volbracht

*Het is volbracht, onthoudt toch recht
Dit woord, mijn ziel, dat Jezus zegt
Toen Hij aan 't kruishout voor u stierf
En u de zaligheid verwierf.
Daar Hij, Die alles had betracht,
Zo duid'lijk zegt: "Het is volbracht."*

*Volbracht is aan het kruis zo voort,
Der wet en der profeten woord.
't Geen ons onmogelijk was te roeren
Kon Hij alleen aan 't kruis volvoeren.
Gods raad van eeuwigheid bedacht
Is door Zijn Zoon aan 't kruis volbracht.*

*Het is volbracht, en gans voldaan,
Er bleef geen handschrift open staan.
God is verzoend, en al de schuld
Is aan Zijn wil en wet vervuld.
Waartoe zo angstig op de wacht?
O volk, het is voor u volbracht!*

*Ja, al volbracht, o, wat een roem –
Wat zal ik nu mijn Losser doen?
O, niets; 't was al op Hem geladen.
En 't werd gezien door God, als waren 't mijne daden,
Al wat "k nu uitvoer dag en nacht
Wordt zelf door Hem, in mij volbracht.*

*Het is volbracht, ik ben bevrijd
Ik hebb' al reeds de zaligheid.
De zond' en dood zijn weggenomen,
Genade en leven weergekomen.
Dies vrees ik voor geen helse macht,
Maar zeg gerust: "Het is volbracht."*

*O, mijne ziel, onthoud toch recht,
Het woord dat hier uw Midd'laar zegt!
Dit kan uw hart tot liefde trekken,
En uw geloof en hoop opwekken.
Zo lang gij leeft, neem dit in acht:
Dat Jezus zegt: "Het is volbracht."*

Mocht de Heere in soevereine genade geven, dat je ieder persoonlijk dit Comrie eens met insluiting van jezelf mocht nazeggen. Dat zij zo.

27. Van het oogmerk Zijner vernedering; Zijn voldoening

16 oktober 1922

We zullen met Gods hulp vanmiddag weer een stapje in ons vragenboekje voortgaan. We hebben de trappen van Zijn vernedering zachtjesaan doorwandeld en komen nu ten slotte aan het oogmerk van Zijn vernedering. Want als men nu Zijn nederige geboorte beziet, Zijn lijden, Zijn dood, Zijn begrafenis en nederdaling ter hel, zou men wel eens kunnen vragen aan Hellenbroek: wel, man, nu hebt u over elk onderwerp een lesje in dat boekje geschreven, maar wat bedoelt u daar eigenlijk mee?

Wacht, zou hij zeggen, dat zal ik je verklaren, ten slotte zet ik boven mijn lesje:

Van het oogmerk Zijner vernedering namelijk: Zijn voldoening. Dát is het doel. Dacht u dat de Middelaar al die trappen tevergeefs passeerde? Nee, daar had Hij een groot en Goddelijk doel mee, en dat was: Zijn voldoening.

Was die voldoening dan beslist nodig?

Ja, want zonder dat was verzoening onmogelijk. Net als ik gisteren op de kansel zei.

Wie van jullie weet nog waar we gistermiddag over gepreekt hebben?

Antwoord: Over Zondag 5, vraag 12.

Goed onthouden, en wat zegt de onderwijzer daar?

Hij vraagt niet: Is er voor mij nog behoudenis? Nee, hij vraagt: *Is er dan nog een middel om de welverdiende straf te ontgaan?*

En daarop wordt niet geantwoord: Geloof maar in de Heere Jezus, dan is alles in orde, nee, verre van daar. De Heidelbergse onderwijzer slaat zo met het blanke zwaard er middendoor, en zegt: "God wil dat aan Zijn gerechtigheid genoeg geschiede."

Caspar Olevianus en Zacharias Ursinus deden niet zoals men in onze tijd doet, om direct met een Heere Jezus voor de dag te komen, maar wijzen vóór alle dingen aan, dat aan Gods rechtvaardigheid voldaan moet worden. Hellenbroek is dus niet ver abuïs, dat hij een apart lesje over de voldoening in zijn vragenboekje schrijft.

Daarom zegt hij in de eerste vraag: *Heeft Christus in die staat van vernedering ook voldaan aan de Goddelijke rechtvaardigheid?*

Antwoord: Ja. Jesaja 53:4: "Waarlijk, Hij heeft onze krankheden op Zich genomen, en onze smarten, die heeft Hij gedragen; doch wij achtten Hem dat Hij geplaagd, van God geslagen en verdrukt was." Dat Hij voldaan heeft, is uit deze tekst dus bewezen, maar waarin bestond Zijn voldoening?

Antwoord: In twee delen: ten eerste: in het doen van de wet; ten tweede: in het lijden van de straf.

Deze twee dingen kunnen nooit van elkaar gescheiden worden, ze moesten beide gebeuren. Het doen van de wet was even noodzakelijk tot voldoening als het lijden van de straf, zo zegt Paulus in Romeinen 5:19: "Want gelijk door de ongehoorzaamheid van die éne mens velen tot zondaars gesteld zijn geworden, alzo zullen ook door de gehoorzaamheid van Eén, velen tot rechtvaardigen gesteld worden." Omgekeerd was het lijden van de straf even noodzakelijk als het doen van de wet, het behoorde ook tot de voldoening, Jesaja 53:5: "Maar Hij is om onze overtredingen verwond, om onze ongerechtigheden is Hij verbrijzeld; de straf, die ons de vrede aanbrengt, was op Hem, en door Zijn striemen is ons genezing geworden."

Doch het lijden van de straf alléén was niet genoeg ter voldoening. Het lijden van de straf kon wel bevrijden van straf, maar geen recht geven tot het eeuwige leven, dat was alleen beloofd op het doen van de wet. "Doe dat, en gij zult leven" (Luk. 10:28). Hij moest dus beide, én de wet volbrengen, én de straf lijden.

Zou het te bewijzen zijn, dat Christus waarlijk ten volle de wet gehoorzaamde en de Vader Hem nu ontslagen heeft?

In Gethsémané viel Christus het recht toe, maar Hij werd nog niet ontslagen, er was nog niet volkomen voldaan, het moest verder komen. Straks aan het kruis, daar ging Hij in de dadelijkheid alles voldoen. Het lijden van de straf tot in de hoogste graad onderging Hij, want als Hij de Zijnen heeft liefgehad, zo heeft Hij ze liefgehad tot het einde. Hij stierf en werd begraven in de rotssteen, de steen op het graf of voor de spelonk, het zegel eraan, de wachters er rondom.

Maar is Hij in het graf gebleven?

Nee, de dood en het graf konden Hem niet vasthouden. Waarom niet?

Wel, Hij had de twee delen van de voldoening geheel volbracht en als Hij nu in het graf gebleven was, zou het slechts half werk geweest zijn. De opstanding was het bewijs dat de voldoening aangenomen was. Als de Vader het niet aangenomen had, was de Zoon niet vrijverklaard en zou Hij Hem ook nooit uit de doden opgewekt hebben.

Waar je in de wereld later komen zult, luister altijd, of men ten eerste onze doodstaat in Adam leert, zoals hij is, maar ten tweede of men ook zuiver is in de voldoening van Christus in haar beide delen. Laat je niet wijsmaken dat het wel wat minder kan, en het niet nodig is de noodzakelijkheid van Zijn voldoening zo scherp te prediken.

Hellenbroek was ervan overtuigd, hij zegt: Was er een voldoening noodzakelijk?

Antwoord: Ja. 1. Uit kracht van Gods rechtvaardigheid, die geen zonde ongestraft of onvoldaan vergeven kan.

2. Uit kracht van Zijn waarheid, die zich alleszins zo verklaard had.

We hebben in de les over Gods eigenschappen geleerd, dat de rechtvaardigheid ook God Zelf is. En daar de Goddelijke rechtvaardigheid door de zonde des mensen beledigd was, was dus God Zelf beledigd. Nu kan een heilig God evenmin de zonde ongestraft laten als de zonde doen, want zo Hij de zonde ongestraft vergaf of door de vingers zag, zou Hij Zijn rechtvaardigheid verloochenen, dat is dus: Zichzelf verloochenen en tekortdoen, en dat is eeuwig onmogelijk.

Nu staat er toch een eigenaardige vraag in ons lesje: Is door de voldoening een volstreckte (of gehele) verzoening geschied, of slechts alleen een mogelijkheid om zalig te worden, verdiend?

Het antwoord is niet twijfelachtig, maar heel beslist: *Er is een dadelijke, volstreckte en personele verzoening geschied.*

Wie kan dit bewijzen?

Antwoord: 2 Korinthe 5:19: "Want God was in Christus de wereld met Zichzelf verzoenende, hun zonden hun niet toerekenende."

Paulus zegt niet: God heeft in Christus de mogelijkheid van verzoening opengesteld!

Nee, Hij was geheel verzoend.

Waarom zou Hellenbroek deze vraag toch gedaan hebben?

Omdat er ook in zijn dagen al mensen waren die leerden dat de mens wel gevallen is, maar toch evenwel een vrije wil heeft overgehouden. 't Is waar, zeggen ze, dat Jezus op aarde kwam en voor de zonde leed en stierf. Jezus heeft daardoor teweeggebracht, dat ieder mens kan zalig worden. Hij heeft de mogelijkheid van zalig worden verdiend. Maar het zalig worden is een vrije wil van de mens zelf. Het is zijn eigen schuld als hij van die mogelijkheid, door de Heere Jezus verdiend, geen gebruikmaakt.

Dus met andere woorden: het toepassen van het werk der verlossing ligt aan de mens zelf, hij kan het aannemen of verwerpen.

Deze sociniaanse leer was ook Hellenbroek bekend, daarom doet hij deze vraag. Maar

denk eraan, jongens en meisjes, het is een vervloekte stelling, want het laat de mens iets overhouden en doet de Middelaar tekort.

Wat laat het de mens overhouden?

Een vrije wil om zelf de verdiensten van Christus aan te nemen. En wat doet het Christus tekort?

Dat Hij niet een gehele, persoonlijke en volstreckte Zaligmaker is, Die niet alleen de mogelijkheid, maar de ganse zaligheid in zijn geheel voor de Zijnen, met name gekenden, verdiend heeft, want zou Hij voor alle mensen voldaan hebben?

Nee, alleen voor de uitverkorenen. Denk er dus aan dat je zulke valse leringen nooit gelooft. Nu is het soms een moeilijk ding voor sommige mensen, om uit de Bijbel te bewijzen dat Christus niet voor alle mensen gestorven is. Bijvoorbeeld: er staat in 2 Korinthe 5:15: "Hij is voor allen gestorven"; en in de tekst die reeds genoemd is: "God was in Christus de wereld met Zichzelf verzoenende."

Hoe moet dit verstaan worden?

Als jullie ouder mogen worden, moet je de verhandeling over Zondag 7 van dr. Comrie eens lezen, die behandelt deze vraag uitvoerig. Hij zegt onder andere:

't Is duidelijk, dat lang niet alle mensen zalig worden, zou iemand dan durven stellen dat Christus Zijn dierbaar bloed gestort heeft voor schepselen die toch in de verdoemenis liggen? Zou Hij dan voor velen tevergeefs geleden hebben of Zijn verdienste voor sommigen waardeloos zijn? Niemand is toch zo dwaas te denken dat God niet machtig was te verlossen hen, die door Christus' bloed verlost waren. Dit stellende vloeit er vanzelf uit, dat God aan sommigen de zonde tweemaal straft: eerst in Christus, Die voor hen leed, en dan nog eens aan henzelf, want ze worden verdoemd."

Dit alleen is duidelijk genoeg, dat Christus niet voor alle mensen gestorven is, want dan zouden ook alle mensen zalig worden.

Maar hoe moeten dan de teksten verstaan worden, waarin gezegd wordt dat Christus voor alle mensen gestorven is?

Heel eenvoudig. Als er staat: "De zaligmakende genade Gods is verschenen aan "alle mensen", dan staat er toch niet: is toegepast of aangenomen door alle mensen?

Welnu, verschenen is ze aan alle mensen, want God heeft het Evangelie over de gehele wereld laten prediken. En als er staat: "God was in Christus de wereld met Zichzelf verzoenende", is het duidelijk dat hier de wereld van de uitverkorenen bedoeld wordt.

Uit onbegrijpelijke, soevereine liefde heeft Hij een bepaald getal verkoren, waarover Hij in Zijn Woord telkens spreekt, en voor wie het rantsoen opgebracht is. De engel sprak er al over tegen Maria, Mattheus 1:21: "Gij zult Zijn Naam heten Jezus; want Hij zal Zijn volk (dus niet alle mensen) zalig maken van hun zonden."

In Johannes 10:11 noemt Hij hen: Zijn schapen. En in Handelingen 20 wordt het de gemeente Gods genoemd. Duidelijk wordt er in Gods Woord steeds onderscheid gemaakt tussen mensen en mensen. De Heere Jezus zegt Zelf in Johannes 17:9: "Ik bid niet voor de wereld, maar voor degenen die Gij Mij gegeven hebt."

Wat heeft nu de voldoening voor hen uitgewerkt? Wat zijn er de vruchten van?

1. God is nu verzoend met de uitverkoren zondaar.

2. De zondaar ontvangt een recht ten eeuwig leven, dit zijn twee dingen.

Verzoend zijn is niet hetzelfde als een recht op het eeuwige leven. Ik hoop dat jullie dit vatten zullen.

Dat Christus' voldoening beslist in twee delen bestond, is gemakkelijk met een natuurlijk beeld duidelijk te maken. Stel je eens voor: er is een rijke man, die door een of andere omstandigheid straatarm wordt. En niet alleen geheel arm, maar bovendien heeft hij nog verbazend veel schuld ook. Het wordt zo erg, dat de schuldeisers hem

eindelijk voor de rechtbank dagen, en daar hij niets heeft om te betalen, sluit men hem in de gevangenis.

Daar zit hij nu, zonder enige hoop er ooit nog uit te komen, want hij heeft niets om de schuldeisers te voldoen.

Maar wat gebeurt er? Er komt een schatrijke man, die die schuldige man liefheeft. Zonder dat de arme man het weet, worden de grote sommen schuld die hij heeft, betaald. Nu mag de rechter hem natuurlijk niet langer gevangen houden, want hij heeft geen schuld meer en is vrij man.

Als hij nu ontslagen is, en straks zonder schuld buiten de gevangenis staat, wat is hij, clan? Een vrij man, en ook geheel zonder schuld, dat is waar, maar wat is hij nog? Evenwel is hij nog straatarm, en heeft geen cent om van te leven of in zijn onderhoud te voorzien. Als die rijke vriend hem nu geen tweede som geld gaf om brood te kopen, dan zou hij, hoewel zonder schuld, toch nog van gebrek omgekomen zijn, dat is toch duidelijk, nietwaar?

Zo is het nu in het werk der voldoening ook. Het eeuwige leven was ons beloofd op het doen van de wet, anders nergens op. Toen we gezondigd hadden, verviel dus het eeuwige leven; dat kon ons niet gegeven worden, want we hadden de wet verbroken. In plaats daarvan ontvingen we nu de straf op de daad der zonde.

Begrijpen jullie nu dat dit twee dingen zijn? Als nu de Middelaar alleen de straf geleden had die op de zonde bedreigd was, had de Vader (met eerbied gesproken) de uitverkorenen niet meer kunnen veroordelen, want hun straf was door hun Borg geleden, en Zijn rechtvaardigheid kon slechts éénmaal straffen. In de hel behoeften ze dus na hun dood niet te wezen.

Maar kon Hij ze in de hemel laten? Nee, dat ook niet, want het eeuwige leven was alleen beloofd op het doen van de wet, het zou dus tegen Zijn rechtvaardigheid geweest zijn, hen in de hemel op te nemen. Wat zou hieruit volgen? In de hel mochten ze niet komen, want de straf was reeds gedragen, maar in de hemel, dat kon ook niet, want de wet was niet voldaan. Moesten ze dan, nadat ze gestorven waren, tussen hemel, hel en aarde rondzweven?

Dat is toch onmogelijk. Gods Woord spreekt ons slechts van twee plaatsen, hel of hemel. Daarom moest Christus door lijden van de straf, hen van straf bevrijden, maar, ten tweede, door het doen van de wet hun het recht op de zaligheid wedergeven. Evenals die rijke man behalve de schuld betalen, ook een tweede som moest geven, waar die arme man van leven kon.

Ten slotte wordt er gevraagd: Heeft ieder grond om te geloven dat Jezus voor hem voldaan heeft?

Antwoord: Nee, maar die Hem aannemen als de verdienende, werkende, bewegende en voorbeeldige oorzaak van hun geestelijk leven. Waar komt het dus maar weer op aan, kinderen?

Om al het geleerde naar de letter van binnen, in onze ziel, door de Heilige Geest in toepassing te hebben.

Ons uurtje is weer om, we moeten eindigen. Misschien heb je wel eens gedacht, terwijl je verleden week die lange vragen leerde: wat een vervelende lange les is het deze week, gelukkig dat volgende week de vragen veel korter zijn! Is 't zo niet? Maak je maar niet mooier dan je bent, de Heere ziet toch dwars door alles heen, in je hart! Wat zou het echter gelukkig zijn als de voldoening van Christus eens het enige op de wereld werd wat waarde voor je had. Want het is de enige weg waardoor God gemeenschap met je hebben kan.

Nu zijn jullie al twaalf, dertien en veertien jaar en sommigen al ouder, maar ben je het

zondigen nog nooit moe geworden? Misschien denk je: dominee, we zijn toch zo oud nog niet!

Ik sprak eens een jongen, die tien jaar was toen God hem bekeerde. "k Zei tegen hem: longen, nog maar tien jaar, dat was toch erg jong, had je niet liever nog een paar jaar de wereld in gewild?"

"O nee", zei hij, "dat zei ik toen niet en dat zeg ik nog niet, ik zag dat ik tien jaar buiten God geleefd en tegen de Heere gezondigd had, en dat was net tien jaar te lang geweest."

Ik weet zeker, als het jullie gebeurde, dat je dat ook zeggen zou.

We hebben verleden week over de helse angsten gezegd: als je onbekeerd moet sterven, zul je er zeker achter komen dat ik niet te veel gezegd heb. Met menselijke woorden uitgedrukt, zou ik je wel even een indruk willen geven, hoe vreselijk dat lot toch wezen zal. Als je bij wijze van spreken vijf minuten in de hel was, zou je uitroepen: "Hier kan ik het niet houden", en je zult het toch eeuwig moeten houden. Niet te kunnen dragen, en toch te moeten dragen de volle last van Gods

toorn, de ongebluste gramschap, de eeuwige wanhoop, zonder één ogenblik verlichting, in gezelschap van rampzalige schepselen en duivelen. Met een vervloekt lichaam en vervloekte ziel zal het daar eeuwig God vloeken zijn.

Ach, wij zijn maar een klein nachtpitje in deze donkere dagen in een klein deel van Gods Kerk op aarde, maar, kinderen, ik mag jullie elke week niet ongewaarschuwd heen laten gaan, wij geven toch al veel te veel toe.

De Heere wil dat wij waken voor jullie zielen, maar Hij zal ook van ons eisen rekenschap af te leggen, hoe we met je zielen omgegaan hebben. Nu sta ik voor jullie en zie jullie aan, en jullie zien mij aan, maar straks staan we voor Gods rechterstoel, en zou je dan, zoals je nu bent, de Heere aan durven zien?

Nee, dat zal nooit kunnen, maar dan zal het zijn: "Bergen, valt op ons en heuvelen, bedekt ons!" Maar dan te laat, voor altijd te laat. Dan zullen degenen die aan Zijn linkerhand staan, weggestormd worden door Zijn verterend recht en alle aangezichten zullen betrokken zijn als een pot. Stijf en strak zal alles staan vanwege de geweldige toorn van de Almachtige.

O, dan zul je niet lachen of spotten, jongens! Daar zul je niet meer om mooie kleren of uitstapjes denken, meisjes. Zomin er voor degenen die aan de rechterhand staan dan nog droefheid of smart wezen zal, zomin zal er voor de anderen blijdschap wezen.

Verleden week hebben we gezien hoe de Middelaar drie uren in de duisternis gehangen heeft, de ganse aarde was beroerd in ontzetting toen de grote Koning van hemel en aarde daar aan een vervloekt hout hing, de angsten der hel trotseerde, en de dood onderging.

En wij, die de eeuwige duisternis waardig zijn, leven hier nog in het natuurlijk licht. Zou het niet rechtvaardig zijn als Hij al het licht van ons wegnam? Tijdelijk licht, geestelijk licht en eeuwig licht? Maar omdat Christus nu in de duisternis gehangen heeft, kan en mag Zijn volk in het bijzonder in het licht leven, en de hele wereld om de verdiensten van Christus er in meedelen.

Is je dat nog nooit een wonder geweest, jongens en meisjes, als je 's morgens je ogen opsloeg, dat je in het licht lag? Het is enkel om de verdienste van Christus, om der uitverkorenen wil, dat het geen eeuwige nacht voor ziel en lichaam is. Maar voor de onbekeerden zal de waarde van deze mededeling slechts tot aan de dood duren en dan wordt en blijft het een eeuwige duisternis.

Voor Gods arme volk, dat hier bespot wordt, zal het dan eeuwig licht worden en blijven, zonder één schaduw van duisternis meer.

De Heere mocht Zijn waarheid, in dit vol zwakheid gesprokene, nog zegenen tot heil van je kostelijke onsterfelijke zielen.

*Heer! wijs mij doch Uwe wegen,
Die Gij wilt dat ik zal gaan;
Tot dezelve maak genegen
Mij, en doe mij die verstaan.
Leer en stier mij naar Uw woord,
In Uwe waarheid geprezen.
Gij zijt mijn hulp; dies nu voort
Wacht ik op U in dit wezen.*

Psalm 25:2 (Datheen)

28. Van de staat en de trappen der verhoging, Zijn opstanding

23 oktober 1922

Na de staat van Christus" vernedering behandeld te hebben, zijn we gekomen tot aan Zijn verhoging. Hoeveel trappen moeten we daarin ook weer onderscheiden?

Antwoord: Vier trappen.

1. Zijn opstanding;
2. Zijn hemelvaart;
3. Zijn zitting ter rechterhand Gods;
4. Zijn wederkomst ten oordeel.

Vanmiddag hebben we dus geleerd over de eerste trap, namelijk Zijn opstanding. Nu lezen we in Gods Woord van verschillende opstandingen, wie kan er mij enkele opnoemen? We zullen, uit het Oude Testament, beginnen heel kalm op ons gemak enkele opstandingen op te noemen.

1. Een burgerlijke opstanding. Toen Israël om zijn zonden en afval naar Babel gevoerd was, waren de Israëlieten als het ware levend begraven in dat vreemde land. Maar op Zijn tijd sprak de Heere: "Ik zal uw graven openen en zal u uit uw graven doen opkomen, o Mijn volk, en Ik zal u brengen in het land Israëls."

Dit gebeurde ook, nadat Israël lange tijd vreemde goden gediend had en er weer eens een reformatie plaats had, bijvoorbeeld in de tijd van koning Josia. Dat noemt men dan burgerlijke en kerkelijke opstandingen.

2. Onder het Oude Testament waren er ook al extraordinaire (dat betekent ongewone) opstandingen. Elia en Elisa zijn, als middel in Gods hand, gebruikt om sommige gestorvenen weer uit de dood te doen opstaan.

En in het Nieuwe Testament heeft God door de Heere Jezus Zelf en Zijn discipelen sommige doden opgewekt.

3. Er is een geestelijke opstanding, als er een mens bekeerd wordt. De mens ligt door zijn eerste ongehoorzaamheid onder een drievoudige dood, hij moet dus van dood, levend worden. Dit is een geestelijke opstanding.

4. Ter bestemder tijd zal er, met de laatste dag, een generale of algemene opstanding zijn. Alle mensen, die van Adam af gestorven zijn, zullen dan door Gods bevel en almacht weer levend worden. Dit noemen wij de grote of laatste opstanding in de oordeelsdag. Al deze opstandingen kan men in Gods Woord lezen, ik vertel jullie dus geen fabel.

Maar handelt ons lesje nu over de opstanding van de zoon van de Sunamietische vrouw?

Antwoord: Nee.

Over de opstanding van Lazarus?

Ook niet.

Over de laatste opstanding in de jongste dag?

Nee, ook daarover niet. Is er dan behalve de genoemde opstandingen nog een opstanding?

Ja, er is:

5. Een borgtochtelijke opstanding. Als deze opstanding er niet geweest was, eerst van eeuwigheid in het Goddelijk besluit en in de volheid des tijds in de uitvoering, zouden de andere opstandingen er ook niet hebben kunnen zijn, want de opstanding van de Middelaar is het fundament van al de andere opstandingen.

Nu is de eerste vraag: Moest Christus uit de dood opstaan?

Antwoord: Ja, het was voorzeggd in Psalm 16:10, waar David door de geest der profetie van de Messias spreekt: "Gij zult mijn ziel in de hel niet verlaten; Gij zult niet toelaten, dat Uw Heilige de verderving zie." Christus moest dus ten eerste in dat opzicht opstaan, opdat de Schrift vervuld zou worden. Maar was er ten tweede ook nog een andere oorzaak waarom Hij moest opstaan? Welke nuttigheid zou er in Zijn opstanding liggen?

Verleden week heb ik heel in het kort eigenlijk al het antwoord op deze vraag gegeven, nu wil ik horen of jullie het opgemerkt hebben. Dat Hij stierf aan het kruis was beslist noodzakelijk, anders had Hij nooit aan 's Vaders recht kunnen voldoen. Maar welke noodzakelijkheid lag er nu in Zijn opstanding? Hij had toch reeds geroepen: "Het is volbracht"?

De apostel Paulus lost ons deze vraag in Romeinen 4:25 duidelijk op, als hij zegt: "Hij is overgeleverd om onze zonden en opgewekt om onze rechtvaardigmaking."

Waarom was Hij dus gestorven?

Antwoord: Om de zonden van Zijn volk.

Maar waarom moest Hij opgewekt worden?

Opdat, zoals de Vader, door het opwekken van Zijn Zoon, het bewijs gaf dat Hij voldoening in Zijn werk genomen had, tegelijkertijd de uitverkorenen in Zijn rechtvaardiging konden gerechtvaardigd of vrijgesproken worden. Daarom staat er: opgewekt om onze rechtvaardig-making, dit wil zeggen: om ons te kunnen rechtvaardigen.

Als nu de Middelaar eens altijd in het graf gebleven was, hoe had de Kerk dan kunnen weten of hun schuld betaald was? Er was geen enkel bewijs voor geweest. De elf discipelen, de vrouwen en de Emmaïsgangers waren dan tot hun dood toe nooit de verslagenheid te boven gekomen, want ze hadden met eigen ogen een dode Jezus naar het graf zien dragen, en dus was al hun hoop op Hem tevergeefs geweest. Maar Hij is opgewekt en opgestaan. "Dat Hij gestorven is, dat is Hij der zonde eenmaal gestorven; en dat Hij leeft, dat leeft Hij Gode."

"Het was onmogelijk", zegt Petrus, "dat Hij van de dood kon gehouden worden." Hij heeft door Zijn dood, en opstanding uit de dood, de dood gedood en geheel overwonnen.

En wat heeft Hij door Zijn opstanding bevestigd nog meer overwonnen te hebben? Wie weet het?

1. De duivel, dat was Zijn eerste vijand;
2. de zonde, dat was de oorzaak van de dood;
3. de dood zelf, als vrucht van de zonde;
4. de wereld, die de zonde liefheeft;
5. de hel, die de verblijfplaats van de duivelen is.

Nog veel meer punten zouden we kunnen noemen, maar deze moet je in hoofdzaak onthouden.

Zijn opstanding is een heerlijk bewijs der voldoening, want, was die niet volkomen geweest, dan was Hij nooit uit het graf verrezen.

We hebben verleden week gezegd (maar herhalen het nog eens, omdat je dit goed in je geheugen prenten moet): In de nooit begonnen eeuwigheid heeft Christus het recht des Vaders toegestemd: "Zie, Ik kom, o God, om Uw wil te doen." In Gethsémané is Hij het recht toegevalen: "Niet Mijn wil, maar de Uwe geschiede." Maar de Rechter liet Hem bij een toestemmend en toevallend recht niet los, het moest ten einde toe volbracht, de gehele beker moest Hij ledigen. Toen is Hij gehoorzaam geweest tot aan

de dood, ja, tot de dood des kruises, en is onder het heilige recht van de Vader gestorven.

Denk je, als nu de Vader nog niet voldaan geweest was, dat Hij Hem dan uit de doden zou opgewekt hebben?

Vast niet, daar kun je van op aan, nooit kon de Rechter met half werk genoegen nemen. Maar nu Hij ook voldaan was en de rechtvaardigheid niets meer eisen kon, zou het, met eerbied gesproken, onrechtvaardig geweest zijn als de Borg nu niet ontslagen werd. Daarom is Hij nu opgewekt om onze rechtvaardigmaking.

Nu is de tweede vraag: *Welke zekerheid hebben wij dat Hij is opgestaan?*

Antwoord: 1. Het getuigenis van engelen en wachters. 2. Velerlei verschijningen van de Heere Jezus aan de vrouwen en discipelen.

In de tijd dat Jezus op aarde rondwandelde, waren er twee soorten mensen op de aarde, net als het nu nog is. Eerst waren er mensen, die (zoals wij van nature allen zijn) tegen Jezus waren, en dan waren er ook enkelen, die door genade met Jezus waren. Toen Hij nu begraven was, en de Joden, die tegen Hem waren, het graf met een steen en ring verzegeld hadden, en bovendien er voor alle zekerheid nog wachters bij zetten, zou men denken: nu is de geschiedenis van Jezus de Nazarener voorgoed uit. Maar er waren toch nog mensen die niet zo goed buiten Jezus leven konden als de Joden en wachters het konden, dat waren enkele vrouwen. Zodra de sabbat voorbij was, gingen ze in de vroege morgen op de eerste dag van de week op stap naar de hof van Jozef, waar het nieuwe graf was. De evangelist zegt: "Ze gingen als het nog duister was", zo vroeg. Toen ze onderweg waren, begon het dus te lichten, en eer ze bij het graf waren, ging de zon al op.

Waarom zouden die vrouwen toch zo haastig geweest zijn om naar Jezus' graf te gaan? Wel, het was in de oosterse landen de gewoonte om de lijken van de geliefde doden te zalven en met allerlei specerijen welriekend te maken, opdat het dode lichaam niet zo spoedig tot ontbinding over zou gaan.

Nu hadden de vrouwen daarvoor allerlei specerijen (dat zijn welriekende kruiden) klaargemaakt om het lichaam van Jezus te zalven. Zij gingen zodra de sabbat voorbij was naar de hof om dat werk te doen.

Maar wisten de vrouwen dan niet, dat de Joden een zware steen voor de opening van de spelonk gezet hadden, die nog verzegeld was ook? En wisten ze niet dat er wachters waren?

Of ze er alles van wisten, daar staat niets van beschreven, maar wel zegt Markus, dat ze onderweg tot elkaar zeiden: "Wie zal ons de steen van de deur des grafs afwentelen?" Misschien hadden ze in hun liefde en ijver 's morgens vroeg nergens aan gedacht, maar nu ze onderweg waren, kwamen de bezwaren in hun hart op! En het was voor enkele zwakke vrouwen nog geen klein bezwaar ook. Zo'n groot, zwaar stuk rots van een graf afwentelen was geen vrouwenwerk! Om de gegrondheid van dit bezwaar aan te tonen, zegt Markus er ook dadelijk achter: "want hij was zeer groot."

Maar wat was het eerste wonder dat de vrouwen zagen? "En opziende, zagen zij dat de steen afgewenteld was."

Hoe is dat mogelijk? zullen ze wel tot elkaar gezegd hebben.

Maar het bleef niet lang een raadsel voor hen, want toen ze bij het graf of de spelonk gekomen waren, zagen ze de engel die hun alles verklaarde. Dat was toch wat! Geen steen meer, geen wachters meer, maar ook geen Jezus meer!

"Ik weet", zei de engel, "dat gij zoekt Jezus, Die gekruisigd was. Hij is hier niet; want Hij is opgestaan, gelijk Hij gezegd heeft. Komt herwaarts, ziet de plaats waar de Heere gelegen heeft."

Zo sprak de engel, en nog veel meer. Hij zei dat ze haastig terug moesten gaan en tot de discipelen zeggen, dat Hij hun voorging naar Galilea, en dat ze Hem daar zouden zien.

Je kunt geloven dat die vrouwen verbaasd gestaan zullen hebben. Er staat dat ze met beving en ontzetting, haastelijk heengingen om het de discipelen te gaan vertellen.

En de wachters?

O, die waren dadelijk al gevloten, zodra de engel uit de hemel gedaald was. De wachters konden zonder Jezus best leven en moesten niets van een heilige engel uit de hemel hebben. Ze werden van schrik als doden en vloten dadelijk weg, zodra ze van hun ontsteltenis weer lopen konden.

De engel zei tegen de wachters ook geen enkel woord, hij had niets met hen te maken. 't Was om de andere grafbezoekers te doen, die zonder Jezus niet leven konden en nu ze de levende kwijt waren, nog een dode Jezus gingen zoeken.

Dat viel toch voor die vrouwen mee! Een dode Jezus wilden ze gaan zalven, en nu krijgen ze de boodschap dat Hij weer leeft! Wat een wonderlijke dag was dat voor hen. Maar de discipelen en de anderen, die Hem liefhadden (doch te Jeruzalem gebleven waren), geloofden die dadelijk wat de vrouwen vertelden?

Niet allemaal. We zeiden straks: er was toen tweërlei volk in Jeruzalem, maar er gingen nu ook tweërlei geruchten in die dagen. Eerst liep er een gerucht dat van het Joodse Sanhedrin uitging, en hoe was dat gerucht? Wel, ze zeiden: "Die Jezus van Nazareth, de zoon van Maria was wel een bijzonder mens, omdat Hij allerlei wonderen deed, zieken genas, enz. Maar het was toch een goddeloos mens, want Hij zei dat Hij Gods Zoon was, en de Koning der Joden. Nu, dat is godslasterlijk, want alleen de Messias, Die nog komen moet, kan Gods Zoon en onze Koning zijn. Om alle goddeloosheid volgens de wet van Mozes dan uit Israël uit te roeien, hebben we die Nazarener ter dood veroordeeld en door Pilatus laten kruisigen. En toen we zeker wisten dat Hij dood was, hebben ze Hem begraven. Maar omdat Hij nogal veel volgelingen had, en dat allemaal van die vreemde, verachte, ongeleerde Galileërs waren, hebben we voor alle zekerheid een wacht van Romeinse soldaten rond Zijn graf gezet, want wij gedachten dat die Verleider vroeger eens gezegd had, dat Hij na Zijn dood weer op zou staan. Nu, dat is natuurlijk onmogelijk, maar je weet nooit of Zijn discipelen soms het lijk uit het graf kwamen halen, en dan zouden ze ons wijs willen maken dat Hij waarlijk opgestaan was.

Zo hadden wij onze maatregelen genomen. Maar wat is er gebeurd? Die lompe Romeinen hebben 's nachts zitten slapen in plaats van te waken, en nu is het net gebeurd zoals we gedacht hadden. De discipelen zijn stil gekomen en hebben het dode lichaam uit het graf gehaald, en vertellen nu overal dat Hij opgestaan is."

Nu, je begrijpt, dit gerucht liep als een lopend vuurtje door Jeruzalem, want jullie weten dat ze de wachters voor geld omgekocht hadden om deze leugens te vertellen.

Maar nu liep er dezelfde dag ook nog een ander gerucht. En dat was van de vrouwen afkomstig, die 's morgens heel vroeg naar de hof van Jozef geweest waren en bij het lege graf de boodschap van de engel ontvangen hadden.

De Emmasgangers vertelden dit gerucht aan Jezus Zelf, zeggende: "Maar ook sommige vrouwen uit ons hebben ons ontsteld, die vroeg in de morgenstond aan het graf geweest zijn en Zijn lichaam niet vindende, kwamen zij en zeiden, dat zij ook een gezicht van engelen gezien hadden, die zeggen dat Hij leeft."

Dit gerucht was dus al ver doorgedrongen.

Maar het was met de Emmasgangers en de andere discipelen net als met de koningin van Scheba.

In de dagen van Salomo ging er een gerucht van hem uit. Het ging zover dat de koningin van Scheba het hoorde. Maar die vrouw was met dat gerucht alleen niet voldaan, daarom ging ze zelf eens kijken wat er van waar was. Nu, dat viel mee, de helft was haar nog niet aangezegd, zei ze, toen ze terugging.

Nu was er in Jeruzalem ook een volk dat bij geruchten niet leven kon. Ten eerste konden ze niet leven bij het gerucht dat Hij niet opgestaan was, maar ten tweede, bij het gerucht dat Hij wel opgestaan was, evenmin. Ze moesten zekerheid hebben dat Hij opgestaan was, zoals ze ook de zekerheid hadden dat Hij gestorven was. O, dat arme verachte volk gevoelde wel dat ze bij een gerucht niet zalig konden worden, ze moesten de levende Zaligmaker Zelf hebben!

Maar het is niet bij een gerucht gebleven, nee, reeds op dezelfde eerste dag van de week verscheen Hij al vijf keer aan verschillende personen. Ze konden zonder Jezus niet leven, maar ze hoefden ook zonder Hem niet te leven, Hij verscheen zelfs aan de diep gevallen Petrus, zodat de discipelen blij tegen de Emmaïsgangers riepen: "De Heere is waarlijk opgestaan, en is van Simon gezien."

Wie kan mij nu zeggen hoeveel keer Jezus na Zijn opstanding nog verschenen is?

Antwoord: Drie keer (Een ander): Vijf keer.

Allemaal mis, weet niemand het?

Dan zullen we samen eens proberen het op te tellen.

1. Aan Maria Magdalena bij het graf.

2. Aan de vier vrouwen.

3. Aan Simon Petrus.

4. Aan de beide Emma'sgangers.

5. Aan de tien discipelen zonder Thomas.

(Deze vijf keer op de eerste dag.)

6. Aan al de discipelen met Thomas, acht dagen later.

7. Aan zeven discipelen bij de zee van Tiberias.

8. Aan de elf discipelen op een berg in Galilea.

9. Aan vijfhonderd broeders op éénmaal.

10. Aan Jakobus.

11. Aan de elf discipelen op de Olijfberg, toen Hij ten hemel voer. We hebben dus uit al deze getuigenissen volkomen zekerheid dat Hij waarlijk opgestaan is. Naar Zijn menselijke natuur was Hij gestorven en begraven, en naar Zijn menselijke natuur is Hij ook also weer opgewekt, hoewel het niet buiten de Goddelijke natuur was, dat kon niet. Zijn twee naturen zijn altijd verenigd gebleven, zodat ze zelfs door de dood niet gescheiden konden worden.

Met een onzondig lichaam is Hij gestorven, en met een onzondig lichaam ook weer opgewekt.

Doch niet alleen onzondig meer, maar ook onsterfelijk, de dood heerst niet meer over Hem. Onsterfelijk, onverderfelijk, met een verheerlijkt lichaam is Hij opgewekt, maar tegelijk ook met een zichtbaar lichaam. Het was geen geest alleen, zo de discipelen eerst vreesden. Ze kenden nog weinig van de verborgenheid van Zijn dood en opstanding, zodat ze meenden nu een geest te zien. Maar Jezus kwam hen in deze zwakheid tegemoet en vroeg: "Hebt gij hier iets om te eten?" Toen gaven ze Hem een stuk van een gebraden vis en honingraten. En Hij nam ze en at het voor hun ogen. Toen opende Hij hun verstand, opdat zij de Schriften verstonden; en zei tot hen: Alzo is er geschreven en alzo moest de Christus lijden en van de doden opstaan ten derden dage." Dat hadden ze nodig, opening van hart en verstand om Gods Woord te verstaan. Dat is voor die mensen toch wat geweest!

Maar wij moeten voortgaan in ons lesje.

Hellenbroek besluit vanmiddag met de vraag: *Wie hebben deel aan Christus" opstanding?*

Antwoord: Die de kracht van Christus" opstanding kennen. Filippienzen 3:10: "Opdat ik Hem kenne, en de kracht Zijner opstanding en de gemeenschap Zijns lijdens, Zijn dood gelijkvormig wordende." En op een andere plaats zegt Paulus: "Overgeleverd om onze zonden, en opgewekt om onze rechtvaardigmaking." Met dit "onze" sluit hij dus alle uitverkorenen (zichzelf inbegrepen) in. Maar met datzelfde woord sluit hij aan de andere kant de gehele wereld er buiten. Hij wil zeggen: Christus is alleen opgewekt voor wie Hij voldaan heeft en gestorven is. Die alleen zijn ook met en in Hem opgewekt en door de Vader van schuld en straf vrijgesproken.

Deze laatste vraag is dus vanzelf alweer een toepassing van het lesje. Van nature liggen we allen in de dood en de dood ligt in ons. Dat is duidelijk genoeg te zien ook, nietwaar? Maar draag je die uitwendige wetenschap daarvan nog zo heel kalm om, zonder dat het je met schrik vervult?

Hier word je soms door de algemene genade bewaard om geen grote, ergerlijke zonden te doen, al zou je het soms willen, maar dat zal na de dood ophouden. Gods gezochte volk, jong en oud, zou hier ook wel eens volop zondigen willen, maar de Heere belet ze door te gaan. Ze kunnen niet zo ze willen, maar worden onzichtbaar vastgehouden. Door de kracht Gods worden ze hier bewaard, en straks in de hemel zal zelfs niet één zondige begeerte meer in hen zijn. Niets dat onrein is, kan daar in komen, geheel rein zal alles daar in Christus, door Christus binnengaan.

Maar omgekeerd zal er in de hel geen algemene genade meer zijn die het zondigen belet. En je hoeft ook niet te denken dat je consciëntie daar dicht zal zijn! Nee, die zal wijder opengaan dan ze hier ooit geweest is. Probeer je er nu overheen te werken en zeg je: "Ik wil toch los van alles m'n eigen zin doen"?

Gaat het er zo aan toe? O, denk eraan, dat dat ook niet mee zal vallen. Lees vanavond 1 Samuël 24 eens, daar kun je zien hoe Saul eerst verslagen was dat David zijn leven gespaard had. Hij zei: "Mijn zoon, je bent beter dan ik, ga gerust naar huis, ik zal je nooit meer kwaad doen." Maar een paar dagen later was hij alles vergeten en vervolgde David erger dan ooit, tot zijn dood toe.

Zo gaat het als je over je consciëntie heenwerkt van kwaad tot erger, het een na het ander, net zolang tot je geheel in verharding wegzinkt, en dan...? Wegzinken voor eeuwig in het verderf!

O, denk er toch aan, probeer je kloppende consciëntie niet dicht te zondigen. We hebben nu over de opstanding van Christus gesproken, maar straks met de laatste dag zal de grote opstanding komen, en als we reeds gestorven zijn, zullen jullie en ik daar ook bij zijn. En zou je dan aan de linkerhand van de grote Rechter staan?

Dan zal je de Middelaar, van Wie je nu geleerd hebt, met Zijn verheerlijkt, onsterfelijk lichaam zien komen om te oordelen en scheiding te maken, maar dan zul je niet zo rustig zijn als je nu hier voor mij zit.

Mocht de Heere uit vrije genade je arme ziel nog redden uit de dood waar je in ligt, en je de verzekering geven dat je deel had aan Christus" opstanding. Dat zou de enige troost zijn in leven en sterven. Dat zij zo.

29. Van Zijn hemelvaart en Zijn zittingter rechterhand Gods

29 oktober 1922

Nadat Jezus opgestaan was, bleef Hij nog veertig dagen op de aarde. 1. Om de zekerheid van Zijn opstanding te meer te doen blijken. 2. Om Zijn discipelen nog in enige dingen nader te onderwijzen.

Wie kan mij deze twee dingen uit Gods Woord bewijzen?

Antwoord: Handelingen 1:3: 1. "Zijnde van hen gezien", en 2. "sprekende van de dingen die het Koninkrijk Gods aangaan."

We zouden het met een voorbeeld uit het Oude Testament kunnen vergelijken. De tempel had een voorhof, waar al het (reine) volk in mocht komen. Dan was er het heilige, waarin alleen de priesters mochten gaan, en ten derde was er het heilige der heiligen, waar alleen de hogepriester éénmaal per jaar komen mocht.

Zo waren dan de drie jaren die Hij op aarde rondgewandeld heeft, alsof Hij in de voorhof liep, waar al het volk Hem vrij kon zien. Maar ná Zijn opstanding, de veertig dagen voor Zijn hemelvaart, liep Hij als het ware in het heilige, want niemand van Zijn vijanden, Joden of heidenen, heeft Hem toen meer gezien. Hij heeft Zich alleen nog elf maal aan Zijn volk geopenbaard, tot een zichtbaar getuigenis dat Hij waarlijk opgestaan was. Het was niet meer nodig Zich aan de wereld te vertonen. Ze hadden niet in Hem willen geloven voor Zijn dood, en dus zouden ze Hem nu ook niet meer zien. Zelf had Hij voorzeggd: "De wereld zal Mij niet meer zien." Daarenboven hadden ze het getuigenis van de wachters ook nog.

Maar nu werd het de vastgestelde tijd dat de tweede trap in de staat van Zijn verhoging volgen zou, namelijk Zijn hemelvaart. Dit was alsof Hij, de grote Hogepriester, nu geheel alleen het heilige der heiligen binnen zou gaan.

Was dit onder het Oude Testament ook voorzeggd?

Antwoord: Ja, in Psalm 68:19: "Gij zijt opgevaren in de hoogte. Gij hebt de gevangenis gevankelijk gevoerd, Gij hebt gaven genomen om uit te delen onder de mensen; ja, ook de wederhorigen, om bij U te wonen, o HEERE God!"

Paulus zegt: "Hij is door de hemelen doorgegaan." Wat bedoelt hij hiermee?

Julie weten dat er gewoonlijk drie hemelen genoemd worden: de wolkenhemel, de sterrenhemel en de hemel der hemelen. Nu wordt de hemel der hemelen (oneigenlijk) gezegd de woonplaats van God te zijn en dáárheen zou de Zone Gods heenvaren. Daarom wordt er gezegd: Hij is de hemelen, namelijk de wolken- en sterrenhemel, doorgegaan. Zijn daar ook getuigen van geweest? vraagt Hellenbroek.

Antwoord: Ja, de engelen en de discipelen van de Zaligmaker.

Van welke zichtbare plaats is Hij dan opgevaren?

Antwoord: Van de Olijfberg, die buiten Jeruzalem ligt. Jezus had deze elf discipelen uitverkoren om van Zijn gehele Middelaarsbediening getuige te zijn, tot de laatste trap toe. "Hij leidde hen buiten tot aan Bethanië, en Zijn handen opheffende, zegende Hij hen", zegt Lukas. "En het geschiedde als Hij hen zegende, dat Hij van hen scheidde en werd opgenomen in de hemel." "En een wolk nam Hem weg van hun ogen", ze zagen Hem niet meer.

En wat gebeurde er toen? Gingen de discipelen toen dadelijk weg? Nee, er gebeurde eerst nog iets anders. Lukas vertelt in de Handelingen der apostelen: "En als zij (namelijk de elf discipelen) hun ogen naar de hemel hielden, terwijl Hij heenvoer, zie, twee mannen stonden bij hen in witte kleding, welke ook zeiden: Gij Galilese mannen, wat staat gij en ziet op naar de hemel? Deze Jezus, Die van u opgenomen is in de

hemel, zal also komen, gelijk gij Hem naar de hemel hebt zien heenvaren."

Wat zouden dat toch voor mannen geweest zijn, die witte kleding droegen?

Antwoord: Engelen.

En waar kwamen die engelen vandaan? Ze stonden niet op de Olijfberg zoals de discipelen, maar kwamen rechtstreeks uit de hemel, waarheen de Middelaar nu opgevaren was, en kwamen nu als zendboden om de in verwondering staande discipelen te onderwijzen en te troosten. Zij wilden met andere woorden zeggen: deze Jezus, Die gij nu met een verheerlijkt lichaam hebt zien opvaren, zal straks eenmaal met datzelfde verheerlijkte lichaam weer op de wolken des hemels wederkomen en alle oog zal Hem dan zien.

Zou Christus naar dezelfde natuur ten hemel gevaren zijn als waarin Hij opgewekt is? Wat denken jullie?

Ja, Hij is naar Zijn menselijke natuur gestorven en opgewekt en is ook naar Zijn menselijke natuur ten hemel gevaren. Niet dat ondertussen Zijn Goddelijke natuur van Zijn menselijke gescheiden was, dat is onmogelijk. Zijn Godheid heeft geen lichaam en was dus onzichtbaar.

Hellenbroek vraagt nu: Is dan Zijn mensheid door Zijn hemelvaart overalteenwoordig geworden?

Nee, zegt hij, dit is duidelijk uit hetgeen Jezus Zelf tijdens Zijn omwandeling op aarde zei in Mattheus 26:11: "De armen hebt gij altijd met u, maar Mij hebt gij niet altijd."

De Heere bedoelde met deze woorden, dat Hij in Zijn menselijke natuur slechts voor korte tijd bij hen zou zijn, dus is het duidelijk dat Hij in die natuur niet overalteenwoordig was.

Nu zou men wel eens kunnen denken: waar was die hemelvaart eigenlijk voor nodig? Alles was toch volbracht, en de Heere was tot verzegeling van Zijn voldoening door de Vader opgewekt en door Zichzelf opgestaan, had Hij nu met Zijn menselijke natuur niet op aarde kunnen blijven?

Nee, zegt ons lesje, die hemelvaart was nodig: 1. om als Koning te gaan heersen; 2. om als Voorbidder te gaan bidden; 3. om ook de Zijnen daar eens tot Zich te nemen.

In de natuur moet iemand die koning wordt, eerst gekroond worden, want er is niemand die als koning over een land kan heersen, zonder daar eerst wettelijk voor gekroond te zijn.

Zou de Middelaar ook gekroond zijn?

Of Hij gekroond is! Door het geloof zag Salomo Hem in Zijn bediening als zodanig en zegt daarom in Hooglied 3:11: "Ga uit en aanschouwt, gij dochteren Sions, de koning Salomo, met de kroon waarmede zijn moeder hem kroonde op de dag zijner bruiloft en op de dag der vreugde zijns harten."

Hier bedoelt hij niet zichzelf mee, maar de meerdere Salomo, Die hij door het geloof wist dat komen zou. Hij zag de hemelvaart van Christus als het gouden kroningsfeest van de Zone Gods als Middelaar. Een Koning, Die alle vijanden overwonnen had; er was er niet één overgebleven die Hij niet baas kon.

En waarmee is Hij wel gekroond?

1. Hij is: gekroond met een ijzeren kroon van macht. (Bij wijze van spreken.)

Is dat volgens Gods Woord?

Ja, Hijzelf zegt in Mattheus 28:18: "Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde."

2. Hij is gekroond met de zilveren kroon van genade. Johannes zegt in Johannes 1:16: "Uit Zijn volheid hebben wij allen ontvangen, ook genade voor genade."

3. Hij is gekroond met de gouden kroon van heerlijkheid, Hebreeën 2:9: "Maar wij

zien Jezus met eer en heerlijkheid gekroond', enz. Het is dus op grond van Gods Woord, dat Hij ten hemel gevaren is om als wettig gekroonde Koning te gaan heersen. Niet alleen in genade over Zijn volk, maar ook in volkomen heerschappij over alle vijanden, de duivel, zonde, en dood. Hiertoe is de Zone Gods geopenbaard opdat Hij de werken des duivels verbreken zou. Tijdelijk, geestelijk en eeuwig verbreken en vernietigen.

Maar waar was de hemelvaart nog voor nodig? Niet alleen om als Koning te gaan heersen, doch ook ten tweede om als Voorbidder te gaan bidden.

Onder het Oude Testament, als het eenmaal in het jaar de grote verzoendag was, ging de hogepriester in het heilige der heiligen met het bloed der verzoening om daar zijn werk te verrichten. Als dan de hogepriester achter het voorhangsel was met het reukwerk, en het bloed van de bok des zondoffers, stonden de priesters in het heilige te luisteren of ze het geluid van de gouden schelletjes hoorden die aan de zoom van de hogepriesterlijke mantel waren.

Waarom zouden ze dat moeten doen?

Wel, dan wisten ze uit het rinkelen van de schelletjes dat de hogepriester voor hen werkzaam was, om het bloed der verzoening te sprengen op het verzoendeksel. Dat hij dus niet sliep of dood was, maar levend werkzaam in zijn heilig ambt. Duidelijk lezen we dit in Exodus 28:33-35: "En aan de zomen van de mantel zult gij granaatappelen maken van hemelsblauw en van purper en van scharlaken, aan zijn zomen rondom, en gouden schelletjes tussen dezelve. En Akon zal deze mantel aanhebben om te dienen; opdat zijn geluid gehoord worde als hij in het heilige (der heilige) voor het aangezicht des HEEREN ingaat en als hij uitgaat." Dit waren schaduwdiensten, afbeeldende Christus de grote Hogepriester, Die eenmaal in het hemelse heiligdom in zou gaan met Zijn eigen bloed, dat Hij Zelf stortte. En is Hij nu ingegaan om stil te zitten aan 's Vaders rechterhand? Nee, maar om als Voorbidder voor Zijn volk werkzaam te zijn. Nu kunnen zij, die in het heilige wachtende zijn, luisteren en bemerken hoe die heilige Hogepriester daar werkzaam voor hen is, door Zijn verzoening bij de Vader voor te dragen. Toen de discipelen tien dagen na Zijn ingang in het heilige der heiligen te Jeruzalem gewacht hadden, wat ontvingen ze toen? Wel, toen werd de verzegeling der verzoening duidelijk zichtbaar, dat is: de Heilige Geest werd uitgestort als een tegenpand of bewijs dat de Vader het offer van de Hogepriester aangenomen had en geheel voldaan was.

O, dat is wat voor Gods volk, een dankende, biddende en dienende Hogepriester aan Gods rechterhand te hebben, Die Zelf de vrede is en blijft voor zulken, die geen vrede wilden, maar zelf de oorlog aan God hebben verklaard. Al die opstandigen heeft Hij overwonnen en gaat nu als Koning over hen heersen. Net als ik zo dikwijls gezegd heb uit Openbaring 6. Toen het Lam het eerste zegel geopend had, was er een stem die zei: "Kom en zie." En wat zag Johannes? Hij zag "een wit paard, en Die daarop zat, had een boog; en Hem is een kroon gegeven, en Hij ging uit overwinnende en opdat Hij overwon."

Wie zou dat toch geweest zijn?

Dat was nu de gekroonde Middelaar, Die reed op het witte paard van Zijn Evangelie met de boog van Zijn Woord en Geest in de hand, waarmee Hij ging overwinnen, Zijn volk ten leven en Zijn vijanden ten dode. Hem was de kroon gegeven, die heerlijke kroon, waar elke uitverkorene straks een steentje in zal zijn.

Wie kunnen zich daarom alleen met Christus' hemelvaart troosten?

Antwoord: Die met Christus zijn opgewekt, Kolossenzen 3:1: "Indien gij dan met

Christus opgewekt zijt, zo zoekt de dingen die boven zijn, waar Christus is, zittende ter rechterhand Gods,"

Was het ook voorzegd dat Christus aan de rechterhand Gods zou zitten?

Ja, David (door de Heilige Geest) zei in Psalm 110:1: "De HEERE heeft tot mijn Heere gesproken: Zit aan Mijn rechterhand."

Zou dat niet oneigenlijk bedoeld worden?

God is een geest. Hij heeft geen lichaam, maar dit wordt voor ons zo in menselijke woorden uitgedrukt om aan te geven met welke eer en waardigheid de Zoon van God in de hemel is. We lezen van Stefanus dat hij Jezus zag: staande ter rechterhand Gods. Wij moeten dus Zijn zitten aan de rechterhand Gods zo verstaan, dat Hij verhoogd is tot alle macht en heerlijkheid. Al Gods kinderen zullen Hem vroeg of laat zo zien. Paulus, al had hij Jezus in Zijn omwandeling op aarde nooit gekend, zag Hem nu in Zijn Middelaarsgraveerselen heilig blinken en schrijft in Hebreeën 2:9: "Maar wij zien Jezus met heerlijkheid en eer gekroond, Die een weinig minder dan de engelen geworden was, vanwege het lijden des doods, opdat Hij voor allen (namelijk voor al de gekenden) de dood smaken zou." Waarom Hij in alles de broederen moest gelijk worden, opdat Hij een barmhartig en getrouw Hogepriester zou zijn in de dingen die bij God te doen waren. En waarom? Om de zonden des volks te verzoenen.

Dat alles nu volbracht hebbende, heerst de dood niet meer over Hem. Nooit is er iemand zo hoog verheven door de Vader, als Hij Christus verheven heeft. Niet wat Zijn Godheid betreft, want dan is Hij eenswezens met de Vader en de Heilige Geest, en kan nooit hoger verheven worden. Maar als Middelaar, met een verheerlijkte, onsterfelijke menselijke natuur, in dat verband staat er: "Want tot wie van de engelen heeft Hij ooit gezegd: Gij zijt Mijn Zoon?"

Zou er nu ook nog nuttigheid in deze verheerlijking, zijnde de derde trap in de staat van Zijn verhoging, liggen?

Er ligt niet weinig of veel nuttigheid in, maar er ligt alles in! Door het geloof zag David deze grote nuttigheid in de hemelvaart van de Middelaar en het zitten aan Gods rechterhand liggen, en zegt daarvan in Psalm 68:19: "Gij zijt opgevaren in de hoogte (dat is het feit, maar nu vertelt hij de vrucht ervan): Gij hebt de gevangenis gevankelijk gevoerd, Gij hebt gaven genomen om uit te delen onder de mensen." Onder welke mensen? Onder goede, gelovige mensen, die Jezus als hun Borg aannemen? Wacht even, hij is nog niet uitgesproken: la, ook de wederhorigen, om bij U te wonen, o HEERE God!"

Dat zegt toch wat! Deze nuttigheid ligt er nu in Zijn hemelvaart en zitten ter rechterhand, want wat doet Hij daar?

We hebben gezegd: Ten eerste: om als Koning te gaan heersen; ten tweede: om als Voorbidder te gaan bidden, daar hebben we iets van besproken, maar nu ten derde: om ook de Zijnen daar eens tot Zich te nemen. De Zijnen, dat zijn mensen die niets van Hem willen weten, wederspannigen, wederhorigen, vanuit Adam ongehoorzamen en die dagelijks schuld met schuld vermeerderen, die zullen daar eeuwig met Hem wonen!

Is het dan geen alles overklimmende nuttigheid, die er in deze zaken ligt?

Paulus had er ook iets van geleerd; hij zegt: "als vijanden met God verzoend." Al Gods volk zal ieder persoonlijk het leren overnemen, dat ze als wederhorigen opgeraapt en gezaligd worden. Dan zijn het geen vijanden of wederhorigen meer, nee, door loutere genade zijn het dan medeburgers der heiligen en huisgenoten Gods.

Van nature zijn het dezelfde vijanden als alle mensen, maar wat is het onderscheid tussen hen en de wereld?

Dat ze geen vijanden blijven. Daarom zal het toch wat zijn om als vijand van God op aarde geboren te worden, als vijand hier in de tijd te blijven leven, maar: als vijand ook te moeten sterven, en zo eeuwig vijand te blijven, zonder ooit éénmaal het de Heere gewonnen te kunnen geven.

En wat zou het nu zo erg maken dat een mens als vijand geboren wordt? Dat hij er zelf grote schade van heeft? Zou dat het ergste zijn? Daar geeft niemand een antwoord op. Het allerergste is dat wij niet als vijanden geschapen zijn, dat weten jullie toch wel? En nu toch als vijand geboren, wat ligt er dus tussen? O, daar is de zonde tussengekomen, de gruwelijke, moedwillige zonde tegen God, die alles verwoest heeft. Ik wenste wel, dat je dat vanavond door de Heilige Geest moest overnemen, moedwillig een wederhorige te zijn. Wat denken jullie, zou je graag bekeerd willen worden? Ik zie de meesten "ja knikken.

Zo, dus als de Heere dan maa in je hart wilde komen, zou Hij van de meesten van jullie niet veel tegenstand hebben, zeker?

Ik denk als het gebeurde, dat je zeggen zou: "Wel, ik dacht dat ik graag bekeerd werd, maar nu gevoel ik de grote vijandschap in mijn hart." Net als Augustinus, die had ook met de verdorvenheid van zijn natuur kennisgemaakt. Jullie hebben toch wel eens van Augustinus gehoord? Hij werd op 13 november in het jaar 354 na Christus in Tagaste, een stad in Noord-Afrika, geboren. Zijn vader heette Patricius en zijn moeder Monica. Zijn moeder was een echte christin, maar zijn vader tot aan zijn ouderdom toe een heiden. Op hoge leeftijd schijnt Patricius echter nog christen geworden te zijn. Augustinus werd veel door zijn moeder vermaand, maar hij wilde nooit naar haar luisteren en was een zeer ondeugende jongen. Van binnen wist hij wel beter, want zijn consciëntie heeft hij nooit dicht kunnen krijgen, al probeerde hij dat met allerlei grove zonden. Jarenlang heeft Monica tot God in stilte geworsteld en gebeden om de bekering van haar zoon. Maar tot zijn dertigste jaar toe schenen haar gebeden onverhoord te blijven. Met geweld dronk Augustinus, ondanks alle waarschuwingen van binnen als van buiten, de zonde in als water. Later, toen de Heere hem bekeerd had (want dat is krachtadig gebeurd), schreef hij een boek over zijn leven, en daar zegt hij in:

"Ik wist wel zeker, dat het beter was de wapens neer te leggen en mij aan God over te geven, maar ik had de zonde zo lief, dat ik haar onmogelijk los kon laten. Evenals iemand die 's morgens wakker wordt; zijn verstand zegt, dat het tijd is om op te staan voor het werk, en hij stemt dit toe Maar tegelijkertijd houdt het verlangen om nog te slapen hem zo vast, dat hij op bed blijft liggen en alzo doet hij wat hij zelf afkeurt als verkeerd te zijn.

O God, Gij zei tot mij: "Ontwaak, gij die slaapt, en sta op uit de dood" en... ik had niets om U te antwoorden. Ik wist dat Gij waarheid sprak en was van die waarheid overtuigd. Nochtans hing mijn hart aan de ellende der zonde, en als met slaperige stem antwoordde ik: "Wacht nog even, nog een ogenblik, laat mij nog een weinig." Maar helaas, dat ogenblik kreeg geen einde, en dat: "Wacht nog een weinig" duurde al voort. De wet der zonde heerste in mijn ziel, en nooit zou ik van het lichaam dezès doods verlost worden zijn, als Gij, o eeuwige God, in Christus Jezus Uw Zoon dat niet gedaan had."

Zo vertelt Augustinus. Hij wilde dus wel bekeerd worden, maar nog niet dadelijk, eerst nog een poosje van de wereld genieten en in de zonde leven.

Jongens en meisjes, zijn er onder jullie ook nog die dat in hun hart gevoelen?

Hij mocht in Zijn Koninklijke bediening Zijn boog nog eens spannen en de pijl van Zijn Woord en Geest in je hart schieten, dat je verwond op aarde kwam te lopen en al

de rust je opgezegd werd. Augustinus heeft het tweeëndertig jaar volgehouden, maar eindelijk werd toch de held geveld.

Ik hoop dat jullie het zolang niet vol kunnen houden. O, die kostelijke tijd, die de Heere gegeven heeft! Eenmaal, als de spil des tijds afgerold zal zijn en het voorgoed eeuwigheid geworden is, zal de gekroonde Middelaar op de wolken wederkomen en al Zijn overwonnen volk aan de rechterhand nemen. Zonder vlek en zonder rimpel zal Hij ze de Vader voorstellen en Die zal nooit meer op hen toornen of schelden, want niet één smetje zal er op hun ziel achtergebleven zijn, nee, volkomen gewassen door het bloed des Lams. Eeuwig zullen ze met Hem aan de rechterhand blijven, nu niet meer als vijanden of weder- horigen, maar als vrijgekochten des Heeren, en eeuwige blijdschap zal op hun hoofd wezen.

O, kindertjes, kindertjes, mocht je die armoe in je jonge leven eens gevoelen, zolang je die verheerlijkte Immanuël niet kent! Hij is alleen alle liefde waardig. Mocht dan de Heere je hart door vrije genade overwinnen, opdat Hij niet alleen in je, maar ook door je verheerlijkt worde. Dat zij zo.

*Help ons, Heer', Gij zijt onz' toevlucht alleine;
Opdat geëerd wordt Uwen Name reine;
Verlos ons en wil ons 't zamen vergeven
Onz'zonden, door Uw goedheid hoog verheven.
Dat men tot Uwen spot
Niet zegg': Waar is haar God?
De bozen wil benauwen,
En wraak overal doet
Van Uwer knechten bloed,
Dat wij 't mogen aanschouwen.*

*Laat tot U komen dat zuchten en klagen
Dergenen, die in banden zijn geslagen;
Laat die vrij zijn, schenk, o Heer! dat leven,
Die tot den dood geëigend zijn en beven.
Onze naburen fier
In hare schoot wil schier
Zevendubbel vergelden,
Den smaad ende de blaam
Daarmee zij Uwen Naam
Steeds lasteren en schelden.*

Psalm 79:5, 6 (Datheen)

30. Van de roeping

5-13 november 1922

Wij zijn verleden week aan het einde gekomen met de lesjes over de staten van de Middelaar, en moeten nu een begin maken met de vruchten of weldaden die daaruit voortvloeien. De eerste vraag is dan ook: Waartoe is Christus zo verhoogd?

Antwoord: Om ons Zijn weldaden toe te passen.

Hoe kunnen Christus' weldaden onderscheiden worden?

Antwoord: 1. weldaden in dit leven; 2. weldaden na dit leven.

Over welke weldaden spreekt Hellenbroek hier toch? Van wie zouden die weldaden komen? Van de duivel niet, die bezit niet één weldaad en nog minder zou hij ze geven. Van de engelen kunnen we ze ook niet ontvangen, van wie dan?

Het zijn de weldaden die Christus door Zijn lijdelijke en dadelijke gehoorzaamheid verworven heeft voor de uitverkorenen.

Nu zegt Hellenbroek deze in twee delen te onderscheiden: 1. weldaden in dit leven; 2. weldaden na dit leven.

De weldaden in dit leven zijn in hoofdzaak: roeping, rechtvaardigmaking en heiligmaking.

Die na dit leven zijn: de opstanding, het laatste oordeel en het eeuwige leven.

Al deze weldaden waren voor de Kerk verdiend, maar was het genoeg dat ze verdiend waren? Zou Gods volk zalig kunnen worden op de verdiende of verworven weldaden? Ja, op die grond werden ze zalig, maar wat moet er nog meer gebeuren? Die weldaden, die voor hen verworven waren, moesten aan hen toegepast worden.

Wiens werk zou het in de orde der Goddelijke Personen zijn om die weldaden toe te passen? Als je opmerkzaam de vragen geleerd hebt, weet je uit het eerste antwoord al welke Persoon het is. Christus is verhoogd om de door Hem verworven weldaden ook toe te passen. Welke Persoon zou dat werk beter kunnen doen! En waardoor doet Hij het?

Christus past ze toe door Zijn Woord en Geest.

De Heilige Geest, Die van de Vader en de Zoon uitgaat, komt nu van Hem getuigen, en door die Heilige Geest past Hij die weldaden toe. Wat zien we dus in deze zaak?

Dat het een werk van een Drie-enig God is. De Vader is van eeuwigheid de bewegende oorzaak van dit werk, daar lag het in. De Zoon is de uitvoerende oorzaak, Hij verwierf het, en de Heilige Geest is de toepassende oorzaak, Hij werkt het uit en past het toe.

En wie krijgen het nu?

Antwoord: Alleen degenen voor wie het verdiend is, dat zijn van nature onwillige, wederhorige, dode zondaren, maar uitverkoren. Hoe kunnen die nu al die weldaden ineens ontvangen, moeten ze die zomaar aannemen?

Volstrekt niet. De eerste weldaad in dit tijdelijk leven is: de roeping. Deze ligt het naaste aan de verkiezing, ze volgt er op.

Zouden alle mensen geroepen worden?

Nee, er zijn helaas miljoenen mensen op aarde gestorven, en duizenden leven er ook nog, tot wie zelfs de uitwendige roeping door het Evangelie nooit gekomen is. Hele stammen heidenen en allerlei wilde volkeren hebben nooit de uitwendige bekendmaking van een Zaligmaker gehad. Maar zover het Evangelie gepredikt is, is de uitwendige roeping algemeen.

Ik spreek nu over een uitwendige roeping, maar vertellen jullie mij eerst eens, hoe velerlei roeping is er dan, is er ook nog een andere dan een uitwendige?

Antwoord: Ja, de roeping is tweërlei, een uitwendige en een inwendige roeping.

Waardoor geschiedt de uitwendige roeping?

Alleen door Gods Woord, maar de inwendige geschiedt door Woord en Geest.

Zou het in Gods Woord staan, dat niet alle mensen, die uitwendig geroepen worden, ook inwendig geroepen zijn?

Antwoord: Mattheus 20:16: "Velen zijn geroepen, maar weinigen uitverkoren." Hier worden de uitwendig geroepenen mee bedoeld. Zou nu beiderlei roeping van God zijn, of alleen de inwendige?

't Is beide van God, maar alleen de inwendige roeping is tot zaligheid.

Is de uitwendige roeping er altijd geweest? Ja, die is onder de algemene genade terstond na de val geopenbaard, maar niet over de gehele wereld, zoals in de tijd waarin wij nu leven.

Van Adam tot Noach waren er twee geslachten geopenbaard, de nakomelingen van Seth en de nakomelingen van Kaïn. De Kaïnieten waren door de zonde zeer diep weggezonden, en hadden zich over de gehele wereld verspreid. De ware kinderen Gods, en ook de uitwendige roeping was toen enkel onder de Sethieten.

Van Noach tot na Christus, tot de pinksterdag toe, was het anders. Toen waren er drie hoofdstammen op de wereld. Nakomelingen van Sem, Cham en Jafeth. De Chamieten waren de zwarten, van Jafeth de heidenen, waaronder slechts met grote uitzondering de inwendige roeping plaatshad. De Semmieten waren het dus, waaruit God Zijn bijzonder volk, de Joden, het geslacht van Abraham, verkoor. Maar nu, na de pinksterdag moest het Evangelie over de gehele wereld gepredikt worden, en is de uitwendige roeping dus veel algemener dan onder het Oude Testament.

Zou nu de uitwendige roeping beslist niet zaligmakend kunnen zijn? En waarom niet?

Omdat de uitwendige roeping wel het Evangelie aanwijst, maar men er toch Christus niet door leert kennen, en buiten Hem kan er geen zaligheid zijn.

Ik heb vanmiddag zin om veel aan jullie te vragen, dus nu moet je me ook eens zeggen hoe ik uit Gods Woord weten kan, dat het uitwendig geroepen zijn niet genoeg is.

Antwoord: Paulus zegt: "Zo is dan noch hij die plant iets, noch hij die natmaakt, maar God Die de wasdom geeft" (1 Kor. 1:7). Hoe moet dit verstaan worden? Heel eenvoudig. De Heere gebruikt Zijn apostelen of leraars op aarde, om door hen uitwendig de mensen te roepen tot bekering. Maar Paulus zegt: Al ons planten en natmaken zal niets helpen als God Zelf de wasdom niet geeft. De Heere moet dus inwendig met Zijn Geest werken in degenen die uitwendig geroepen worden, anders zal het hun nooit tot zaligheid zijn.

Nu zijn er misschien onder jullie wel die stilletjes zitten te denken: als de uitwendige roeping alleen niets helpt, en de uitverkorenen alleen inwendig geroepen worden, wat helpt het dan ook al doe ik uitwendige plichten, dan kan ik het evengoed laten.

Zo, zou je er zó over denken? Nu moet je even luisteren, dan zal ik drie dingen voorstellen.

Ik heb hier (bijvoorbeeld) drie jongens.

De eerste jongen zegt: "O, dat kerkgaan, die dominee, de catechisatie, de Bijbel, en de zondag, wat geef ik daarom? Als ik niet uitverkoren ben, kom ik toch niet in de hemel, al zat ik de hele week in de kerk. En ben ik dat wel, nu ja, dan zal God me wel opzoeken en bekeren, ik ga gerust m'n eigen gang!"

Maar de tweede jongen denkt er anders over, die zegt tegen de eerste: "Nee, Jan, dat ben ik niet met je eens. Ik ben uit gelovige ouders geboren, ben gedoopt en word christelijk opgevoed, ga naar catechisatie en elke zondag naar de kerk, straks doe ik belijdenis en zal aan het Avondmaal gaan, dus ik ben eeri kind des verbonds, als ik me nu niet uit dat verbond zondig, ga ik, als ik sterf, naar de hemel. Ik denk er dus niet aan

om de middelen niet meer te gebruiken."

Zo redeneerde Hendrik tegen Jan.

Een derde kameraad had stilletjes geluisterd. Nu zeggen ze tegen hem: "Wel, Piet, hoe denk jij erover?" Piet zegt: "Ik ben het met jullie allebei niet eens. Ik ben ook uit christelijke ouders geboren en doe alles wat vader en moeder mij voorhouden, wat het catechisatie- en kerkgaan betreft, maar ik weet zeker dat ik evenwel onbekeerd ben, en er wat anders zal moeten gebeuren eer ik naar de hemel kan gaan. Want ik ben zonder God op de wereld en mijn schuld is nooit verzoend."

Wees jullie nu eens eerlijk, welke van deze drie jongens zou men het beste na kunnen volgen? De eerste geeft als het ware een schop tegen alle middelen en uitwendige roeping, hij veracht ze. De tweede is met de uitwendige roeping bekeerd, die heeft er genoeg aan. De derde veracht ze niet, maar heeft er niet genoeg aan ook. Welke partij zouden jullie kiezen?

Er wordt geantwoord: De laatste. Is er nog iemand die er anders over denkt? Niemand, dus jullie vinden allemaal dat de laatste jongen het goed voor heeft?

Denk er dan aan, als je later ouder geworden bent en dan soms net gaat doen zoals Jan, de eerste jongen deed, alles verachten en verzuimen, dan heb je nu hier in deze consistorie je eigen vonnis geveld, want nu moet je nog bekennen dat we de uitwendige roeping niet verachten mogen. En al zou je het zelf dan vergeten zijn wat je hier nu gezegd hebt, de Heere zal het niet vergeten.

Zou dus de uitwendige roeping niet te erkennen en te eerbiedigen zijn? Of ze dat is, maar als ik nu eens vraag: Erken je ze ook? Dan zullen er wel niet veel zijn die "ja" durven zeggen, denk ik.

Wat is een mens toch een ellendig schepsel geworden door de zonde, nietwaar! We hebben in het minst geen recht om te leven, want onze plaats was in de hel en nu mogen we zelfs niet alleen leven, maar worden nog uitwendig geroepen ook. En dat als gevolg omdat Christus Zijn bloed op aarde gestort heeft, en al de uitverkorenen nog niet toegebracht zijn. Is de Heere het dan waard om altijd tegen Hem te zondigen? Heeft Hij dat aan ons verdiend? Hij heeft niets dan goed gedaan en wij hebben niets dan kwaad gedaan. Ik weet zeker als je dit eens over moest nemen, dat je niet makkelijk meer zondigen zou.

We zijn het dus nu allemaal eens dat de uitwendige roeping zeer groot is, maar... is het genoeg tot zaligheid?

Nee, dat is het niet. Hellenbroek vraagt: *Wat moet er dan nog bijkomen?*

Antwoord: *De inwendige roeping, gelijk in Lydia, welker hart de Heere heeft geopend, dat zij acht nam op hetgeen van Paulus gesproken werd.*

Hier in deze enkele woorden wordt duidelijk de inwendige roeping verklaard. Er staat zo nadrukkelijk dat deze vrouw "acht nam". Van nature geeft niemand acht op de woorden Gods. En het was ook geen vrucht van de uitwendige roeping dat Lydia acht nam.

Hoe kwam het dan?

Er staat: "welker hart de Heere heeft geopend, dat zij acht nam." Het werd dus gewerkt door de Heilige Geest.

Lydia was, eer dit gebeurde, al uitwendig geroepen, want er staat in Handelingen 16:14 dat ze God diende eer ze Paulus gehoord had. Maar ze was een uitverkoren vat en dus opende de Heere haar hart en riep haar ook inwendig.

Zou het letterlijk in Gods Woord staan dat alleen de uitverkorenen inwendig geroepen worden?

Ja, Paulus zegt in Romeinen 8:30: "Die Hij tevoren verordineerd (dat is uitverkoren)

heeft, dezen heeft Hij ook geroepen." Hier wordt de inwendige roeping mee bedoeld, want dan volgt er: "en die Hij geroepen heeft, dezen heeft Hij ook gerechtvaardigd" enz.

Waar zou de inwendige roeping nu eigenlijk in bestaan?

Antwoord: *Het is een krachtdadige verandering van de gehele mens, namelijk zijn verstand, wil, hartstochten en wandel.*

Nu komt er een zeer lange vraag in het lesje, wie kan het antwoord geheel opzeggen? Hoe zijn die van nature?

Antwoord: Het verstand is verduisterd, de wil is verkeerd, de hartstochten zijn ongeregeld en de wandel is zondig. Efése 4:18: "Verduisterd in het verstand, vervreemd zijnde van het leven Gods" enz. Romeinen 8:7: "Het bedenken des vleses is vijandschap tegen God: want het onderwerpt zich der wet Gods niet; want het kan ook niet." Titus 3:3: "Want ook wij waren eertijds onwijs, ongehoorzaam, dwalende, menigerlei begeerlijkheden en wellusten dienende, in boosheid en nijdigheid levende, hatelijk zijnde en elkander hatende."

Al deze teksten worden aangehaald om te bewijzen hoe een mens van nature is, en hoe wordt het nu door de inwendige roeping? Antwoord: Het verstand wordt verlicht om God te kennen in Zijn algenoegzaamheid, Jezus in Zijn dierbaarheid, en zichzelf in zijn vloekwaardigheid. De wil, om God te dienen en te verheerlijken. De hartstochten gezuiverd, om de zonde te haten, daartegen God te beminnen als het hoogste goed, en een lust tot heiligheid. En de wandel geheiligd.

Merken jullie uit dit antwoord wel dat de inwendige roeping verder gaat dan alleen een uitwendig "veranderen"?

Waarom zou het niet genoeg zijn als men veranderd is?

Goed luisteren. Jullie weten dat wij allemaal in Adam persoonlijk schuldig voor God staan. Ieder ligt dus in een doodstaat waar hij wel door zichzelf ingekomen is, maar nooit door zichzelf uit zal kunnen komen. Al zou nu een mens nog zoveel veranderen in zijn leven, van ondeugd tot deugd, van de wereld tot de kerk, hij blijft onder al zijn veranderen nog steeds in zijn doodstaat en Adam blijft zijn verbondshoofd. Nooit zal hij echter met God verzoend kunnen worden zolang hij in Adam blijft, wat is dus noodzakelijk?

Dat een mens persoonlijk van een Ander wordt, uit het verbondshoofd Adam overgaat in het betere Verbondshoofd Christus, met andere woorden dus: uit de dood in het leven. Dát alleen kan plaatshebben in een mens die inwendig geroepen wordt. De uitwendig geroepen worden soms veranderd, maar de inwendig geroepen worden van een Ander, dit is het onderscheid dat jullie goed in je gedachten moeten houden.

Maar we zullen voortgaan in onze les. Nu komt er een eigenaardige vraag: *Is die inwendige roeping krachtdadig?*

Antwoord: *Ja, die heeft een onweerstaanbare kracht.*

Dit is een veelbetekenend antwoord, want wat duidt het aan? Onweerstaanbaar sluit vanzelf in dat er tegenstand geboden wordt; zou dit in de inwendige roeping waar zijn? Dat kun je denken! In de eerste plaats is het de duivel, ten tweede de wereld, maar het allerergste is de mens zelf! Zijn dit geen machtige tegenstanders? Of zou je denken dat de duivel er niets om geeft al wordt een mens inwendig geroepen?

Als de duivel zijn zin kreeg of baas was, geloof dan maar niet dat er ooit een mens tot God bekeerd werd! Hij is een oorspronkelijke, eeuwige vijand van God, en haat dus alles waardoor Deze zou kunnen verheerlijkt worden en kan Zijn werken niet dulden. De wereld is ook een volslagen vijand van God. Jezus zegt Zelf: "Die een vriend der

wereld wil zijn, wordt een vijand Gods genaamd."

Dus zolang jullie nog met hart en ziel de wereld en haar vermaken liefhebt, weet je zeker dat je nog een vijand van God bent, dat is vast! Als dan die inwendige roeping onweerstaanbaar is, is het er dan niet mee evenals toen God de wereld schiep? God schiep alles door een almachtige daad van een enkele wil, zonder medewerking van het geschapene, zou het zo met de mens ook niet zijn?

Ik zie enkelen dit toestemmen, maar denk erom, laat je niet vangen, want het is niet precies eender.

't Is waar, de wereld werd geschapen door Gods almacht en om een mens te vernieuwen is dezelfde almacht nodig. De wereld zelf heeft nooit meegewerkt, dat doet de mens ook niet, maar werkte de wereld tegen? Nee, dat ook niet, het was alles leem in de handen van de Pottenbakker. Maar is het zo met de mens ook? Dat is er ver vandaan. De natuur van een mens is tegenwerkend tegen God, maar nooit lijdelijk onder God. Daarom is het nodig dat de inwendige roeping onweerstaanbaar is, anders zou de mens nooit overwonnen worden.

Nu gaat op Gods tijd alles door en moeten de machtigste tegenstanders het verliezen. Eigenlijk zijn ze allen in de grond al overwonnen. De duivel zijn kop is reeds vermorzeld, de wereld is haar macht ontnomen en de mens een overwonnen vijand, maar dit alles moet onderwerpelijk in de ziel uitgewerkt worden.

Nu zal ik nog een vraag doen: We hebben besproken dat de mens enkel tegenwerkt en niet lijdelijk is, als de Heere hem inwendig roept of bekeert. Maar, als hij nu overwonnen is, dan zal hij toch wel mee gaan werken en niet meer wederstaan?

Pas op dat je nu geen verkeerd antwoord geeft. Als dat waar was, dat de uitverkorenen na hun inwendige roeping mee gingen werken, dan zou de verdienste van Christus waardeloos zijn, want dan was Hij slechts een halve, en geen volkomen Zaligmaker. Zeg of denk dit dus nooit! 't Is niet te zeggen wat al dwalingen hieruit zouden vloeien. Nee, meewerken is voor en na de roeping totaal onmogelijk. Maar weet je wat er wel gebeurt? God maakt Zijn volk, dat Hij onder bearbeiding heeft, lijdelijk, dat is bijbels. Hij heeft een zeer gewillig volk op de dag Zijner heirkraft, Psalm 110.

Is dat geen wonder? De Heere zal om de grootste tegenstand nooit achterblijven, nee, want dan zou er niet één zalig worden. Hij gaat onweerstaanbaar door en maakt van duivelskinderen... Godskinderen, van hellewichten... hemelingen, van tegenstanders... voorstanders, vijanden met God verzoend! Want er gebeurt meer dan alleen een uiterlijke aanrading, zo Hellenbroek het hier noemt. Het is een inwendige neiging van de wil. God dwingt de mens niet, maar maakt hem gewillig. Een uitwendige aanrading geschiedt in de algemene roeping. Maar in de inwendige roeping is het niet zo dat God door Zijn Woord en knechten alleen lokt en roept, of alleen blijft kloppen aan de consciëntie, dan zou het zijn zoals de Heere Jezus zegt: "Hoe menigmaal heb Ik uw kinderen willen bijeenvergaderen, gelijk een hen haar kiekens, (...) en gijlieden hebt niet gewild." Nee, het gaat bij degenen, die zaligmakend geroepen worden, verder.

Met een natuurlijk beeld zal ik proberen jullie duidelijk te maken, dat de uitwendige roeping slechts een uiterlijke aanrading is. Bijvoorbeeld: Ik zie een blinde man rechthoekig naar een gracht lopen en zeg tegen hem: "Man, ik raad je, loop een andere kant uit, want als je zo doorgaat, kom je in de gracht terecht."

Verder doe ik echter niets, loop zelf door en laat die man aan zijn lot over. Wat helpt dat voor die blinde? Hij kan een andere richting nemen, maar loopt dan misschien in een afgrond, hij is blind, dus weet niet naar welke kant hij de gevaren ontlopen moet. Wanneer zou hij echter geholpen geweest zijn? Als ik hem bij de hand genomen had

en op een veilige plaats gebracht. Natuurlijk is dit slechts een flauw beeld, maar toch: zo is het hier ook. Door de uitwendige roeping ontvangt de mens een aanrading om niet verder op de gevaarlijke weg door te gaan, hem wordt ook de goede weg aangewezen. Maar hij is blind, ja, zelfs dood, niet redelijk, maar geestelijk. En zijn redelijke vermogens schieten tekort om van de goede raad gebruik te kunnen maken. Toch is hij geraden en op het grote gevaar gewezen, hij kan zich nooit verontschuldigen dat hij niet gewaarschuwd is.

Maar hen, die God ten doel heeft, grijpt Hij in de inwendige roeping Zelf vast, raadt hen niet alleen, maar leidt ze op een andere weg, Hij neigt inwendig hun wil en verstand. Hij dwingt ze niet door geweld, maar dwingt ze wel door liefde. Ze leren roepen: 'trek mij en ik zal U nalopen.' Hij leidt ze door een onweerstaanbare macht. Paulus had goed begrepen hoe dit was, want het was hem zelf overkomen, hij zegt: "Het is God, Die in u werkt beide het willen en het werken, naar Zijn welbehagen."

Soms noemt hij het ook een 'scheppen'. Efése 2:10: "Wij zijn Zijn maaksel, geschapen in Christus Jezus tot goede werken." Al het goede dat ze nu willen, willen ze door God, en al het goede dat ze werken, werken ze door God, omdat ze nu de Goddelijke natuur in beginsel deelachtig zijn, die nooit de zonde zal kunnen willen of willen kunnen. Ook wordt dit werk soms een 'trekken' genoemd.

Jezus zegt in Johannes 6:44: "Niemand kan tot Mij komen, tenzij dat de Vader Die Mij gezonden heeft, hem trekke." En dat is het ook. We zullen niet verder hierover door kunnen gaan, 't is tijd voor de volgende catechisatie. Wat zullen we nog aan deze les toevoegen?

Ik hoop dat de Heere jullie Toepassers eens wezen mocht. Allen leef je onder de uitwendige roeping en hebt bekend dat we dit erkennen moeten, maar ook dat het niet genoeg is. Mocht de Heere, eer je leven afgesneden wordt, je inwendig trekken, vernieuwen, onweerstaanbaar inwerken en doorwerken tot Zijn eer en je zielen zaligheid.

*'t Gezichte geeft Hij hun allen,
Die daar ganselijk zijn blind
Die hard zijn nedergefallen,
Heft Hij op, en die bezint;
Hij heeft lief ende behoedt,
Die oprecht vroom zijn en goed.*

Psalm 146:6 (Datheen)

31. Van de Kerk

27 november 1922

In de vorige les leerden wij dat de weldaden, door Christus verworven, in hoofdzaak zijn: roeping, rechtvaardigmaking en heiligmaking. Verleden week hebben we iets over de roeping geleerd, maar zou Hellenbroek niet abuis zijn dat hij er nu een lesje over "de Kerk" op laat volgen?

Volstrekt niet, Hellenbroek wist best wat hij deed. Hij dacht: ik zal eerst eens gaan verklaren aan wie die weldaden geschonken worden, en wat Christus er mee voor heeft. Daarom vraagt hij nu: Vergadert Christus door de roeping ook een Kerk?

Antwoord: Ja.

Dit is een zeer kort antwoord, maar jullie begrijpen allemaal, dat hij hier de inwendige roeping mee bedoelt, en met de Kerk de ware levende Kerk.

Verleden week hebben we in het kort iets gezegd hoe de uitwendige roeping niet altijd even groot was op de wereld. We lezen dat er een groot onderscheid was tussen de nakomelingen van Seth en de nakomelingen van Kaïn. Er staat van Kaïn, dat hij uitging van voor het aangezicht des Heeren, woonde in het land Nod, en daar een stad bouwde.

Dat hij uitging van het aangezicht des Heeren wil zeggen, dat hij van onder de uitwendige middelen der genade wegging, en zich onttrok aan de uitwendige roeping. Inwendig was hij nooit geroepen, want we lezen nergens dat Kaïn tot God bekeerd geworden is. Bij de levendige, inwendige Kerk heeft hij dus nooit behoord; en van de uitwendige heeft hij zich onttrokken.

Als we Gods Woord aandachtig lezen, zien we telkens heel donkere, afschrikwekkende voorbeelden getekend, naast (door genade) helder- schijnende lichten. Saul is ook zo'n zwart voorbeeld, de Heere zei tot Samuël: "Hoe lang draagt gij leed om Saul, die Ik toch verworpen heb?" Dat was een ontzettend woord! Evenals Kaïn was hij dus om zijn eigen zonde verworpen en leefde onder de vloek.

Onder de Kaïnieten was dus de uitwendige roeping niet, hebben we gezegd. Wat volgt hieruit?

Dat er vanzelf ook de Kerk niet was. Waar was die in die tijd dan?

Antwoord: Onder de Sethieten; er staat in Genesis 4:26: "En Seth werd ook een zoon geboren, en hij noemde zijn naam Enos. Toen begon men de Naam des HEEREN aan te roepen."

De Heere heeft dus Zijn Kerk voor de zondvloed in hoofdzaak onder de Sethieten gehad, die aangeduid worden als "kinderen Gods", tegenover de anderen die "kinderen der mensen" genoemd worden. Maar toen de zonen Gods zich met de wereld gingen verzwageren, en ze de wereld in alles gelijk werden, liet de Heere een oordeel prediken dat ook gekomen is.

Maar, daar de wereld door de zondvloed vergaan is, waar is toen toch de Kerk op aarde gebleven, zou je zeggen?

Ik heb al eens meer gezegd, dat de Kerk altijd in drie verschillende delen te vinden is. Wie weet het nog?

Antwoord: De triomferende Kerk is in de hemel, de strijdende Kerk is op aarde, en het nog niet toegebrachte deel zijn de uitverkorenen die nog onbekeerd leven.

Goed onthouden. Maar moeten we dit zó verstaan dat het drie Kerken zijn?

Nee, het zijn slechts twee of drie gedeelten van één en dezelfde Kerk. De Kerk van en door alle tijden is overal één en dezelfde Kerk. Hooglied 6:9: "Een enige is Mijn

duive." Hoe zou het dus met de zondvloed geweest zijn?

Wel, toen bewaarde de Heere Zijn Kerk in de ark. Je moet niet denken dat die acht mensen de Kerk uitmaakten, nee, want het is later uitgekomen dat er nog een Cham bij was.

De Kerk is altijd in Christus bewaard. God zorgt voor Zijn eigendom, dat is altijd bewezen.

We hebben gezien dat dus van Noach tot de pinksterdag toe de Kerk zich in het bijzonder onder de stam van Sem openbaarde, met enkele uitzonderingen die uit de heidenen toegebracht werden.

Wie kan mij onder het Oude Testament een paar uitzonderingen noemen?

Antwoord: Rachab, de vrouw uit Jericho. Ruth, de Moabitische. Juist, en nog wel enkele, als we eens nauwkeurig gingen zoeken. Nu wordt er gevraagd: Is er altijd een Kerk?

Antwoord: Ja, Mattheus 16:18: "De poorten der hel zullen dezelve niet overweldigen."

Maar is zij altijd even zichtbaar?

Dat is er ver vandaan! 't Is volgens Gods Woord dat de Kerk uiterlijk onder de vervolgingen bijna of geheel onzichtbaar kan zijn. Toch is ze er dan evenwel, evenals in de tijd van Elia. Hij meende in grote moedeloosheid alleen te zijn overgebleven, maar er waren er nog zeventuizend in Israël, die hun knieën niet voor Baal gebogen hadden, 't zij dat ze tot de uitwendige of levende Kerk behoorden.

Zou het in het Oude Testament ook voorzeggd zijn, dat er een tijd komen zou, dat de Heere Zijn Kerk niet meer alleen onder de Semmieten had?

Ja, dit is door de profeten meermalen voorzeggd. We lezen onder andere in Jesaja 54:2: "Maak de plaats uwer tent wijd, en dat men de gordijnen uwer woningen uitbreide, verhinder het niet; maak uw koorden lang en steek uw pinnen vast in."

En waarom moest dat? Luister in vers 3: "Want gij zult uitbreken ter rechter- en ter linkerhand, en uw zaad zal de heidenen erven." De betekenis van deze woorden is duidelijk genoeg. Als God een mens bekeert, wordt zo'n ziel, al is het in beginsel, een vreemdeling op aarde. David zegt ervan in Psalm 120: "O wee mij, dat ik een vreemdeling ben in Mesech." En als iemand als een vreemdeling ergens op een doorreis is, maakt hij niet veel werk om zich er geheel te vestigen, het is toch slechts tijdelijk. Zo is het of de Heere tegen Zijn volk zegt: Steek de pinnen van je tent maar niet al te diep in de grond, en zet de tent maar niet al te vast, want het is hier je huis toch niet. Dat zou voor Gods volk een profijtelijk leven zijn, als ze altijd leefden alsof ze elk ogenblik van hier verreizen moesten. De kinderen Israëls in de woestijn moesten wel zo leven. Elke avond sloegen ze hun tent ergens op en staken de pinnen er in, maar nooit te vast, want iedere morgen moesten ze weer verder. Net zolang tot ze in Kanaän aankwamen. Als de Heere dus zegt: Steek uw pinnen niet te vast in, dan ziet het op het dagelijkse leven van Gods volk.

Maar hier in Jesaja staat het net omgekeerd: 'steek ze vast in, maak uw koorden lang en de plaats uwer tent wijd.' Jullie weten allemaal, dat men in de Oosterse landen veel tenten gebruikte, in plaats van gebouwde woningen. Die tenten stonden dan met lange ijzeren pinnen stevig in de grond. Welke vrouw nam eens zo'n pin, of tentnagel, en sloeg met een hamer de nagel door het hoofd van een man?

Antwoord: Jaël bij Sisera.

Dat deed ze met zo'n pin van haar tent.

Vanzelf waren er ook gordijnen in en rond zo'n tent, en naarmate de tent ruim was, waren de gordijnen groot en de koorden lang.

De Heere spreekt hier in beeldspraak tot de Joden, alsof Hij zeggen wil: Tot nu toe heb Ik steeds Mijn Kerk hoofdzakelijk in dit kleine stukje land, het land Kanaän gehad.

Maar de tijd komt, dat niet alleen Joden doch ook heidenen toegebracht zullen worden. Jafeth zal komen, wonende in Sems tenten! Dat had Noach reeds in het geloof geprofeeteerd. "God breide Jafeth uit en hij wone in Sems tenten" (Gen. 9:27). De Joden moesten er dus maar op rekenen, dat ook de heidenen tot de strijdende Kerk op aarde zouden toegevoegd worden.

Maar toen eenmaal de tijd rijp was dat de Messias op aarde kwam en de heidenen nu waarlijk het licht opging in de duisternis, toen moesten de Joden er niets van hebben, ze beschuldigden Paulus dat hij de tempel verontreinigd had, daar ze dachten dat hij er met een Efeziër in geweest was. Maar het was de volheid der heidenen, en het volk dat tot nu toe in duisternis gezeten was, ging het licht van Gods Woord op. De Heere stichtte een deel van Zijn strijdende Kerk onder hen.

Nu wordt er gevraagd: *Wie is het Hoofd der Kerk?*

Antwoord: Christus. Eféze 5:23: "Want de man is het hoofd der vrouw, gelijk ook Christus het Hoofd der gemeente is." Men zou zeggen: Hoe komt Hellenbroek er toe, om toch zo iets eenvoudigs te vragen! Wie anders dan de Heere Jezus moet het Hoofd van de Kerk zijn?

Dat lijkt voor ons wel een overbodige vraag, maar je moet niet vergeten dat Hellenbroek leefde van 1658 tot 1731, dus in een tijd dat het reformatiewerk nog fel bestreden werd. Hoor maar, uit de volgende vraag is het duidelijk merkbaar.

Is dat de paus van Rome niet?

Hiervoor heeft hij slechts een zeer kort antwoord, hij zegt alleen: *Nee, die is de antichrist.*

Julie weten natuurlijk dat het woord "anti" betekent 'tegen'. De antichrist is dus tegen Christus. En Hellenbroek durft met vrijmoedigheid te zeggen dat de paus met al zijn godsdienst, goede werken en Christus-vereringen een dienaar van de satan is tegen Christus! Hij zal zijn antwoord bewijzen met de Heilige Schrift en zegt: Waarom?

Omdat in hem vervuld is, wat van de antichrist voorzien is.

En nu gaat hij tien verzen uit 2 Thessalonicenzen 2 aanhalen wat Paulus van de antichrist gezegd heeft. De tijd is in ons uurtje veel te kort om hier uitvoerig over te spreken, daar zouden we wel een dag apart voor nodig hebben om over de dwaling van de Rooms-Katholieke Kerk uit te weiden, misschien komt er later nog eens gelegenheid voor. In ieder geval erkennen zij Christus niet als het enige Hoofd der Kerk. Ze durven zo goddeloos brutaal zijn, dat ze zeggen: Christus is het Hoofd der Kerk in de hemel, het Hoofd over de triomferende Kerk dus. Maar de paus is hoofd over het deel op de aarde, hij is Christus" stedehouder, de plaatsvervanger van Petrus.

Weet je welke tekst ze daarvoor misbruiken? Uit Mattheus 16:18: "Gij zijt Petrus, en op deze petra zal Ik Mijn gemeente bouwen, en de poorten der hel zullen dezelve niet overweldigen."

Het is duidelijk dat de Heere hier bedoelt, dat Hij op de belijdenis, die Petrus zo-even gedaan had (Gij zijt de Christus, de Zoon des levenden Gods) op deze belijdenis van geloof, de Kerk zou bouwen, dat is: op zou doen rusten, namelijk op Christus, haar enig Hoofd en Fundament. Maar wat maken die arme mensen hier nu van?

Ze schrijven letterlijk in de roomse vragenboekjes waaruit de kinderen moeten leren:

Vraag 136: Is de Christus niet Zelf het opperhoofd der Heilige Kerk?

Antwoord: Christus is het onzichtbare opperhoofd der Heilige Kerk, maar Petrus was Zijn zichtbare plaatsbekleder.

Vraag 137: Wie is de opvolger van de Heilige Petrus?

Antwoord: De paus van Rome.

Vraag 138: Wat is de paus van Rome?

Antwoord: De paus van Rome is de plaatsbekleder van Christus op aarde en de wettige opvolger van de Heilige Petrus, op wie Christus Zijn Kerk gebouwd heeft.

Zo leren de roomsen hun kinderen. Ik zeg, we hebben nu geen tijd om hier breedvoerig op in te gaan. Maar ze zeggen letterlijk, dat de Kerk twee hoofden heeft, Christus is het Hoofd van het deel in de hemel, en de paus is hoofd van het deel op aarde. We kunnen dit in heel Gods Woord niet vinden, en behalve dat, stel je eens voor dat er op de wereld een kind geboren werd dat helemaal goed van lijf en leden was, maar het had twee hoofden. Zou dat geen monster zijn? Ieder zou ervan zeggen dat er toch één hoofd te veel op stond. Hoe kan de Kerk dan twee hoofden hebben? Het is een gehele miskennen van Christus en niets dan vuile hoogmoed van die sekte, om een zondig mens tot plaatsvervanger van Christus te stellen, alsof de Zoon van God daar alleen geen macht genoeg toe bezat!

Maar we zullen hier niet verder op ingaan. De duivel is eigenlijk ook een hoofd, en in zeker opzicht nog een wettig hoofd over alle zondaren, want wij hebben hem vrijwillig tot ons hoofd gekozen en doen trouw al wat hij wil. Maar blijft hij het hoofd van alle mensen? Gelukkig niet, in het paradijs is hem al gezegd, dat hij zijn prooi verliezen zou. "Die zal u de kop vermorzelen." De Heere Jezus zegt in een van Zijn gelijkenissen: "Hoe kan iemand in het huis eens sterken inkomen en zijn vaten ontroven, tenzij dat hij eerst de sterke gebonden heeft? En alsdan zal hij zijn huis beroven."

Waarom zei de Heere dit?

Wel, de goddeloze Joden zeiden dat Hij alleen door macht van de duivel, de duivel uit sommige mensen uitwierp, Hij had dus niet zoveel macht om het uit Zichzelf te doen, maar ontleende Zijn macht aan Beëlzebul, de hoofdduivel! Het was er dus ver vandaan dat ze Christus als Hoofd der Kerk erkenden!

Maar de Heere, kennende hun gedachten, zei: "Begrijpt ge nu zelf niet, hoe onmogelijk dit is? Hoe kan ik nu de werken des duivels verbreken en de mensen van hem verlossen als Ik niet boven alle duivelen sta, en macht heb over hem?"

Daarom wil Hij zeggen: Ik heb eerst de duivel, de sterke Zelf overwonnen en gebonden, en daarom kan Ik hem in zijn eigen huis nu zijn vaten ontroven. Ik kan zondaren uit zijn klauwen trekken en ze tot Mij bekeren, en de gebondenen voor eeuwig vrijuit doen gaan.

Jesaja zegt ervan: "Zou ook een machtige (dat is de duivel) de vang ontnomen worden, of zouden de gevangenen eens rechtvaardigen ontkomen?"

We zijn allen in het paradijs zélf de gevangenen van de satan geworden, dus in zeker opzicht heerst hij nu rechtvaardig over ons, maar wat staat er dan nog?

"Ja, de gevangenen des machtigen zullen hem ontnomen worden, en de vang des tirans zal ontkomen" (Jes. 49:24, 25). En dat alles omdat die gezegende Middelaar het enige Hoofd van Zijn Kerk is!

Maar omdat die ontkomenen hier tot hun dood toe te strijden hebben met de duivel, de wereld en hun eigen vlees, daarom wordt het de strijdende Kerk genoemd! Want je moet niet denken dat de duivel er zich niets van aantrekt dat een gedeelte van zijn vangst hem weer ontnomen is, nee, daar brult hij wel van woede over en zal het hen bang maken zoveel hij kan.

Eer we nu verder gaan, zal ik eens een vraag doen die niet in je boekje staat: Als er over de kerk in het algemeen (de kerk op aarde dan) gesproken wordt, bedoelt men daar alleen de met bewustzijn bekeerde mensen mee? Zouden die de zichtbare kerk op aarde uitmaken?

Nee, dat mogen we nooit stellen, er is onderscheid tussen belijdende leden en belevende leden van de kerk. Het kan nooit anders of hier is altijd een belijdend deel

van de kerk, dat met de belevende leden meeleeft, dat zal met de dood pas voorgoed gescheiden worden. Heel duidelijk leert de Heere ons dit in de gelijkenis van de akker en het onkruid, Mattheus 13:24: Het Koninkrijk der hemelen is gelijk een mens, die goed zaad zaaide in zijn akker, maar 's nachts kwam zijn vijand en zaaide onkruid midden in de tarwe.

Nadat het graan opgeschoten was en vrucht voortbracht, openbaarde zich ook het onkruid. Toen wilden de dienstknechten heengaan en het onkruid uit de tarwe halen. Maar de heer des huizes zei: "Nee, want misschien trek je dan ook gelijk de tarwe uit, laat alles tezamen opwassen, en als de oogst er is, zal ik tot de maaiers zeggen: "Vergadert eerst het onkruid en bindt het in busselen om het te verbranden, maar brengt de tarwe tezamen in mijn schuur."

Zo is het nu ook met de zichtbare kerk op aarde. Het kon niet anders of onder de ware levende Kerk is een deel dode belijders, die uitwendig wel tot de zichtbare kerk behoren, maar in de grond hetzelfde zijn wat het onkruid tussen de tarwe is. Maar, het is onmogelijk dit in de tijd te gaan scheiden, daarom zegt de Heere: "Laat alles tezamen opwassen, straks in de oogst zal Ik wel weten wat onkruid en wat tarwe is."

De grote oogst dat is met de jongste dag; dan zullen de engelen als maaiers uitgezonden worden, en zal alles wat onder de zichtbare kerk meegeleefd heeft, doch geen leden van Christus' lichaam waren, afgescheiden worden en voor eeuwig van God en de ware Kerk gescheiden blijven. De engelen zullen alle uitverkorenen kennen, ze zullen zich met niemand vergissen, maar alleen degenen, die in de tijd inwendig geroepen zijn, zullen ze als de tarwe in de schuur brengen. Maar we moeten voortgaan om van iedere vraag kort iets te zeggen.

Wat zijn de kentekenen van de ware Kerk?

Antwoord: De zuivere prediking van Gods Woord, de rechte bediening der sacramenten en de kerkelijke ban of tucht.

Hoe zouden we uit Gods Woord kunnen weten dat deze drie dingen onafscheidelijk bij elkaar behoren?

Antwoord: De Heere Jezus heeft ze alle drie aan de apostelen bevolen en als een gebod achtergelaten.

1. Wat de zuivere prediking des Woords betreft, zei Hij in Mattheus 28:19: "Gaaf dan henen, onderwijst al de volken."

2. Wat de Heilige Doop betreft volgt in dezelfde tekst: "... dezelve dopende in de Naam des Vaders en des Zoons en des Heiligen Geestes", enz.

Wat het Heilig Avondmaal aangaat, daarvan zei Hij in Lukas 22: "Doet dat tot Mijn gedachtenis."

3. Wat de kerkelijke tucht betreft, zei Hij in Mattheus 18:18: "Voorwaar zeg Ik u: Al wat gij op de aarde binden zult, zal in de hemel gebonden wezen; en al wat gij op de aarde ontbinden zult, zal in de hemel ontbonden wezen."

Waar jullie later in de wereld terechtkomen, onthoud dan altijd, dat de openbaring van de ware Kerk van Christus deze drie kentekenen in praktijk moet hebben. Veel wordt er soms geleerd en gepredikt, maar als de rechte bediening van de tucht en de sacramenten ontbreekt, is het half werk. In tijden van verval en vervolging kan dat niet altijd in het openbaar gebeuren zoals het moest, nochtans zullen degenen, die tot de levende Kerk behoren, aan deze drie dingen vasthouden.

Nu doet Hellenbroek drie vragen achter elkaar, die niet veel verklaring nodig hebben, want ze verklaren zichzelf, namelijk:

Is de oudheid der Kerk niet een kenteken?

Antwoord: Nee, want het rijk van de satan is ook oud.

Is veelheid van mensen niet een kenteken?

Antwoord: Nee, Christus' Kerk is een klein kuddeke.

Is voorspoed naar de wereld geen kenteken?

Nee, Johannes 16:33: "In de wereld zult gij verdrukking hebben."

Het beroep van de Roomse Kerk, dat hun kerk de oudste is en zeer uitgebreid, is voor Hellenbroek van geen waarde, hij zegt: Satans rijk is ook oud en Christus' Kerk een kleine kudde. Ook is de Roomse Kerk niet de oudste. De gemeente des Heeren werd oudtijds altijd de Katholieke Kerk genoemd. Het woord "katholiek" betekent "algemeen", dus met andere woorden "de algemene kerk".

De eerste christenen na de apostelen hebben geleerd en beleden wat wij nu heden belijden. Maar langzamerhand ging alles verslappen en kwam bijgeloof en heiligenverering in de plaats, zodat het in de vijfde eeuw zover gekomen was, dat de bisschop van Rome de opperheerschappij over de gehele kerk toegekend werd en voortaan de paus van Rome genoemd werd. Zij gingen zich toen de rooms-katholieken noemen, omdat in de stad Rome hun hoofdzetel was.

Enkelen waren er echter overgebleven, die zich met het overgrote deel (dat van de leer van Christus afweek) niet verenigde en onmogelijk in de oude kerk konden blijven. Dus hielden de rooms-katholieken de grote macht en meerderheid, en de Kerk van Christus werd als een handjevol eigenwijze stijfkoppen veroordeeld, overal vervolgd en verjaagd.

Als jullie kunnen, moet je maar eens ernstig de geschiedenissen van de eerste eeuwen na Christus lezen, dan kun je zien hoe de ware Kerk altijd vervolgd is en slechts een klein kuddeke was, vergeleken bij de grote overmacht van allerlei dwalingen.

De tijd is nu om, we moeten eindigen.

Ons lesje besluit met de vraag: Is het genoeg een uiterlijk lid van de kerk te zijn?

Antwoord: Nee, men moet onderzoeken of men een levend lid daarvan is.

Daar komt het dus weer op aan, kinderen!

Jullie behoren nu uitwendig allemaal tot de zichtbare, algemene kerk, maar is er nu wel één bij die zeker weet een levend lid van de strijdende Kerk te zijn?

Je gaat naar de kerk en catechisatie, en bent allemaal gedoopt, heb je het wel eens aan je vader of moeder gevraagd of je gedoopt bent? Hebben ze er nooit met je over gesproken dat je nu wel in de uitwendige kerk opgroeit, maar dat dit niet genoeg is om zalig te worden? Door dit alles ben je wel van de blinde heidenwereld onderscheiden, maar spreken je ouders er nooit eens over dat je evenwel in je hart als een heiden voor God leeft en je als vijand met Hem verzoend moet worden?

Die van God aangeslagen worden, zullen er niet in kunnen rusten bij de uitwendige kerk te behoren, daar komt een breuk in hun hart, ze zijn God kwijt, zij verliezen de rust in de wereld, maar ook de rust in hun plichten. Mocht het tussen God en je ziel eens tot een ernstig onderzoek komen. In de wereld wordt alles onderzocht, goede, maar meest kwade dingen, enkele nuttige, maar meest nutteloze zaken. Maar wie onderzoekt ernstig of zijn staat voor de eeuwigheid goed is, en hoe hij eenmaal voor God zal staan?

Nu is het onmogelijk dat één mens van nature dit zal onderzoeken in de rechte zin, want als hij het uit zichzelf doet, is het uit eigenbelang. Nooit kunnen wij zonder God ware smart hebben dat we buiten God leven, men kan er wat van maken, maar het is het echte niet. Moeten we daarom door leven alsof alles goed is?

Volstrekt niet, rechtvaardig zal de Heere dan zeggen: "Dewijl Ik geroepen heb en gijlieden geweigerd hebt, Mijn hand uitgestrekt heb en er niemand was die opmerkte, en hebt al Mijn raad verworpen en Mijn bestraffing niet gewild." Wat nu? "Zo zal Ik ook in ulieder verderf lachen; Ik zal spotten, wanneer uw vreze komt" (Spr. 1:24). Mocht de Drie-enige God Zelf jullie inwendig roepen en je in de ware, levende Kerk een plaats geven, beter dan der zonen en dochteren. Dat is mijn wens en bede. Dat zij zo.

*Tyriërs, Palestiners ende Moren
Zullen in Mijn Kerke voortgebracht zijn.
Men zal spreken, dat in dat Sion Mijn
Allerlei volk bijeen Mij werd geboren.*

*God zal Sion bouwen met Zijn hand krachtig;
Uit alle spraken Hij de Zijnen zal
Roepen: Dan werd gezeid van dezen al,
Dat z' in Sion al t' zamen zijn woonachtig.*

Psalm 87:3 en 4 (Datheen)

32. Van de rechtvaardigmaking

11 december 1922

In de volgorde handelt ons lesje over de rechtvaardigmaking. We hebben verleden week bij het lesje over de Kerk gezien dat Christus alleen haar Hoofd is, zoals een lichaam ook slechts één hoofd hebben kan.

En als het Hoofd maar behouden is, is er voor het lichaam geen gevaar. Evenals men iemand ziet zwemmen, al ziet men van het hele lichaam niets, maar we zien het hoofd boven water, dan is er geen nood voor de zwemmer. Zo is het ook hier, al gaat het lichaam met al haar leden (dat is de Kerk op aarde) onder de wateren van verdrukking, ze zal niet verdrinken, want het Hoofd kan nooit van het lichaam gescheiden worden en het is onmogelijk dat Christus onder de golven van verdrukking om zal komen. Daarom zegt Paulus: "Want de man is het hoofd der vrouw, gelijk ook Christus het Hoofd der gemeente is; en Hij is de Behouder des lichaams."

Zie je wel? Paulus wil zeggen: het gehele lichaam der Kerk wordt door het Hoofd behouden, en nooit zal dat Hoofd van het lichaam der Kerk gescheiden kunnen worden. Wat denken jullie, zou nu de wereld om de Kerk bestaan, of de Kerk om de wereld?

Dit is toch een makkelijke vraag zou ik denken. 't Is vast dat de gehele grote wereld met al haar goddeloosheid alléén gedragen wordt in en door Gods lankmoedigheid, omdat de uitverkorenen, die in haar verspreid liggen, toegebracht zouden worden. Daarom alleen staat de wereld. De uitverkorenen zijn eigenlijk de kurken waarop de wereldlingen drijven. Zodra God al die kurken toegebracht heeft, zinken de anderen onherroepelijk weg.

Niet de regering met de militaire macht draagt en beschermt het land, o nee, omdat er nog kinderen Gods in Nederland wonen, 't zij al bekeerd of die nog toegebracht moeten worden, draagt de Heere Nederland nog.

Die arme wereld, ze moest het eens weten dat ze enkel mag leven omdat er een arm, veracht hoopje volk in haar midden loopt, dat de Heere straks verzamelen zal, maar nu nog als een wal en muur rond de wereld staat. Ook hiervan sprak de Heere in een gelijkenis. Hij zei: "Het Koninkrijk der hemelen is gelijk een zuurdesem, welke een vrouw nam en verborg in drie maten meel, totdat het geheel gezuurd was.

Dit is de kortste gelijkenis uit heel de Bijbel, want het is maar één tekst. Maar wat bedoelde de Heere ermee?

Die drie maten meel, dat zijn de drie stammen, waardoor de gehele aarde bevolkt is, namelijk Sem, Cham en Jafeth. Als nu het Woord Gods aan al die stammen gepredikt is, en de uitverkorenen overal toegebracht zijn, dan is dat als de zuurdesem die de vrouw in drie maten meel verborg en wachtte tot het geheel doorzuurd was. Zo wacht de Heere op de vastgestelde tijd, tot allen, die naar Zijn eeuwig voornemen geroepen zullen worden, inwendig geroepen en toegebracht zijn.

Als er hier een huis gebouwd wordt, ziet men er rondom allerlei palen, planken en stellingen staan. De stellingen staan soms zo hoog, dat van het huis zelf weinig te zien is. Maar als het eenmaal klaar is, wordt alles weggehaald wat er niet aanhoort, en blijft er alleen een voltooid huis over. Zo is het met de zichtbare kerk ook. Al de uitwendige belijders worden slechts gebruikt als de stellingen voor het bouwen van een huis. God gebruikt hen voor verschillende dingen, maar op het einde zal alleen het voltooid gebouw overblijven.

Hellenbroek mocht zijn les over de Kerk dus wel besluiten met de vraag: *Is het niet*

genoeg een uiterlijk lid van de kerk te zijn?

En het antwoord: *Nee, men moet onderzoeken of men een levend lid daarvan is.*

Maar nu zijn we geheel van ons lesje afgedwaald, we moeten vanmiddag niet meer over de Kerk, maar over de rechtvaardigmaking spreken.

De eerste vraag is: *Die inwendig geroepen worden, worden die ook gerechtvaardigd?*

Antwoord: Ja, Romeinen 8:30: "...en die Hij geroepen heeft, dezen heeft Hij ook gerechtvaardigd."

Wat is rechtvaardiging?

Antwoord: *Een vrijspreken van schuld en straf en een recht geven tot het eeuwige leven.*

De naaste weldaad aan de verkiezing is de roeping, en het naaste aan de roeping ligt de rechtvaardigmaking.

Wat staat er tegenover rechtvaardig? Vanzelf, onrechtvaardig. Nu moeten jullie me eens opnoemen wie en wat rechtvaardig zijn. Kalm aan, en opletten.

1. Het gehele Goddelijke Wezen is rechtvaardig.
2. Elk der Goddelijke Personen in het bijzonder is rechtvaardig.
3. Al de gepredestineerde engelen zijn rechtvaardig.
4. De gehele schepping, zo ze door God geschapen was, was rechtvaardig.
5. Wie was er rechtvaardig in het bijzonder? Adam in de staat der rechtheid, die had ten eerste een ingeschapen rechtvaardigheid van God ontvangen, maar ten tweede had hij ook een rechtvaardigheid die uit de wet is. God had hem een wet der liefde gegeven, welke hij gehoorzamen kon uit kracht van zijn ingeschapen rechtvaardigheid.

Zouden we nu nog door het houden der wet het eeuwige leven kunnen ontvangen?

Nee, dat is afgesneden en waarom?

De wet is nog dezelfde, en de Heere is nog Dezelfde: wat is er dan veranderd?

Door het overtreden van het gebod verloor Adam (en wij in hem) niet alleen de ingeschapen, oorspronkelijke rechtvaardigheid, maar het werd ook onmogelijk om nu door het doen der wet gerechtvaardigd te worden, want hij verloor de wil en de macht om het te doen. Daarom leert de apostel in Romeinen 8:3: "Want hetgeen der wet onmogelijk was (waarom?) dewijl zij door het vlees krachteloos was, heeft God, Zijn Zoon zendende in gelijkheid des zondigen vleses..." enz. Door de zonde zijn dus twee dingen onmogelijk geworden: Ten eerste: dat de mens aan de eis voldoet, en ten tweede: dat de wet de mens rechtvaardigt.

Maar, al is dit nu zo, zou er daarom evenwel niet hetzelfde van ons geëist worden wat er van Adam geëist werd?

Ja, daar is niets van afgegaan.

Maar nu nog eens iets, denk eraan dat je eerlijk antwoordt zo je er in je hart over denkt. Is dat nu toch wel volkomen recht van een rechtvaardig God om iets van iemand te eisen waar hij onmogelijk aan voldoen kan?

Antwoord: Ja, God is altijd rechtvaardig.

Ja, dat is wel gauw gezegd, maar hoe moet ik dit verklaren?

Stel je voor, hier is iemand aan wie ik duizend gulden schuldig ben. Ik ben bewust dat ik die schuld heb, dus erken dat die man ze billijk van mij eist. Dit verloopt een tijd, en ik krijg geen enkele gulden om die schuld te betalen of te verminderen. Hoelang blijven die twee zaken nu bestaan, namelijk dat ik schuldig ben en die man betaling eist?

Wel, als ik nooit betaal, duurt het altijd, niets kan daar verandering in brengen.

Als ik nu verontschuldigen inbreng en zeg: "Ik kan onmogelijk betalen, ik ben

onmachtig", houdt daar de billijkheid van de eis mee op? Dat zal ieder mens met een gezond verstand ontkennen, temeer als de schuldenaar door eigen schuld onmachtig geworden is om te betalen. De mens zal dus, in de staat blijvende waarin hij door de val gekomen is, eeuwig schuldig blijven en de Heere zal eeuwig blijven eisen. Niet één schepsel is er ooit geboren onder de gevallen mensen, die een middel uit kon denken dat de wet hem weer rechtvaardigen kon en hij van de eis ontslagen werd. Wat nu mensen en engelen niet konden doen, wist de Heere, daarom is Christus van eeuwigheid met Zijn hart Borg geworden en voldeed de eis volkomen: 1. voor de ganse Kerk in het algemeen, maar 2. voor iedere uitverkorene in het bijzonder. Wat kon er nu gebeuren? Nu konden we door een rechtvaardig God rechtvaardig van schuld vrijgesproken worden.

Want wat is rechtvaardiging?

Antwoord: *Een vrijspreking van schuld en straf en een recht ten eeuwige leven.*

Is er onderscheid tussen rechtvaardigmaking en heiligmaking?

Antwoord: Ja.

Ten eerste: De rechtvaardigmaking geschiedt buiten de mens, de heiligmaking binnen ons.

Ten tweede: De rechtvaardigmaking neemt de schuld weg, de heiligmaking de smet der zonde.

Ten derde: De rechtvaardigmaking geschiedt volmaakt, de heiligmaking in dit leven slechts ten dele.

De daad der rechtvaardigmaking wordt in de Schrift een vonnissen of vrijspreken genoemd, zoals de rechters in de vierschaar doen.

Komen de drie Goddelijke Personen in deze zaak voor?

Antwoord: Ja, de Vader vertoont hier de plaats als Rechter, de Zoon is de Voorspraak en Middelaar, om Wiens wil zij gerechtvaardigd worden, en de Heilige Geest als Verzegelaar, Die hen verzekert van de rechtvaardigmaking.

Dit zijn zeer gewichtige vragen en antwoorden. We zullen proberen eenvoudig van elk iets te zeggen. Gods Woord gebruikt hier het voorbeeld van een rechtbank in de natuur. Wat zien we daar?

1. Een rechter,
2. een beklaagde,
3. een advocaat,
4. een griffier,
5. getuigen.

Hoe moet dit verklaard worden?

We hebben gezegd dat alleen door Christus een uitverkorene gerechtvaardigd kan worden, niet dat hij verklaard wordt in zichzelf rechtvaardig te zijn, of hem een rechtvaardigheid ingestort wordt, nee, maar er komt een tijd in zijn leven, dat de Heere hem bekendmaakt dat hij van eeuwigheid in Christus gerechtvaardigd ligt.

Ik zeg niet dat alle uitverkorenen dit even duidelijk zal geschonken worden, de Heere is vrij in Zijn uitvoering. Maar degenen die het te beurt valt, zal het een afgesneden zaak in hun ziel worden. Er zal een vierschaar in de consciëntie gespannen worden, waarin God de Vader als Rechter staat, de uitverkorene is de beklaagde, die voor de Rechter gedaagd is, maar wie zouden de getuigen zijn?

Er zijn drie getuigen tegen de zondaar. Dat is de wet, de duivel en zijn eigen consciëntie. We lezen in Zacharia 3:1 van zo'n rechtspraak, daar stond Jozua met vuile klederen voor het aangezicht des Heeren en de satan stond aan zijn rechterhand.

Waarom?

Om hem te wederstaan, dat is te beschuldigen.

Ten tweede klaagt hem ook de wet aan, die eiste gehoorzaamheid, en eist nu dat de bedreigde straffen over de zondaar uitgevoerd zullen worden.

Ten derde staat daar als getuige zijn eigen consciëntie en klaagt hem aan, zeggende: Al deze dingen zijn waar, toen en toen heb je dit en dat gedaan.

Daar staat nu de arme zondaar, wat blijft er voor hem over? Op die plaats wordt het voor hem een zwijgen. Hij staat daar als de tollenaar, met boetvaardige voeten, die niet verder durven gaan. Met boetvaardige ogen, die hij niet op durft slaan. Met een boetvaardige hand, die hij op zijn schuldig hart slaat.

Een zwijgende veroordeelde zondaar, die, beschuldigd en aangeklaagd, hier voor een rechtvaardig Rechter staat. Maar wat zal hij nog meer doen dan zwijgen? Hij zal de Rechter volkomen in alles rechtvaardigen, zijn eigen vonnis goedkeuren en Gods recht en zijn schuld overnemen.

Als nu de zondaar de Rechter rechtvaardigt in Zijn vonnis, wat zou dan de Rechter doen?

Dan gaat God de zondaar rechtvaardigen. Niet omdat de zondaar God rechtvaardigt! Nee, dat is onmogelijk, maar het zal voorafgaan. Als dan alle getuigen hun beschuldigingen uitgesproken hebben en de zondaar het overgenomen heeft, staat (figuurlijk gesproken) de Heere op en zegt tegen de duivel: "De Heere schelde u, gij satan, ja, de Heere schelde u. Reeds lang is uw kop vermorzeld en Ik zal Mijn gevangenen wederbrengen."

Tot de wet zegt Hij: "Heeft Mijn Zoon niet de ganse wet volbracht? Zei Hij niet: zie, Ik kom, o God, om Uw wil te doen. Uw wet is in het binnenste Mijns ingewands"? Er is voor deze zondaar niets meer te eisen. Zo wordt ook de consciëntie bevredigd in de voldoening van de Middelaar en dus de mond van alle getuigen gestopt. De Rechter zal alle getuigen op Zijn Zoon wijzen en zeggen: "Deze was Borg voor hem."

We zien in deze rechtvaardigmaking dus zeven punten, die allen in ons lesje genoemd worden; goed opletten:

1. De plaats waar het met bewustzijn van de zondaar geschiedt, is de vierschaar der consciëntie.
2. De persoon die in deze vierschaar gedaagd, beschuldigd en vrijgesproken wordt, is de uitverkorene.
3. De Rechter, Die hier uitspraak en vrijspraak doet, is God de Vader.
4. De getuigen, die tegenover de zondaar staan en hem beschuldigen, zijn: de duivel, de wet en de consciëntie.
5. De Persoon, om Wiens wil de zondaar vrijgesproken wordt, en die Borg voor hem is, is de Zone Gods, Jezus Christus.
6. De grote griffier in die rechtbank is de Heilige Geest, Die de vrijgesprokene van zijn rechtvaardigmaking verzekert en als het ware Zijn zegel er aan hecht.
7. Maar als nu dit alles zo is, hoe kan de zondaar het nu aannemen? De toegerekende gerechtigheid van Christus wordt voor hem een geschonken gerechtigheid, het wordt hem uit genade toegerekend en geschonken, maar is dit genoeg?

De zondaar zou er geen profijt van hebben als hij deze gerechtigheid door het geloof ook niet aannam.

Ten achtste is hier dus het geloof, waardoor de zondaar als met een hand of instrument de verdienste van Christus aanneemt.

Hellenbroek bewijst dit uit Johannes 1:12: "Maar zovelen Hem aangenomen hebben, die heeft Hij macht gegeven kinderen Gods te worden, namelijk die in Zijn Naam

gelooven."

Denk eraan, dat jullie dit nooit opvatten of nu de rechtvaardiging *om* het geloof is; het gaat alleen om de toegerekende gerechtigheid van Christus, deze wordt door de zondaar aangenomen door het geloof. Zoals alle mensen nu in Adam voor hun geboorte reeds voor God verdoemelijk liggen, zo liggen alle uitverkorenen van eeuwigheid reeds in Christus rechtvaardig voor God, maar in de rechtvaardiging in de vierschaar van hun consciëntie krijgen ze er pas de bewustheid van. Daarom moeten allen, die van eeuwigheid vrijverklaard liggen, in de tijd eens een keer ook waarlijk vrij worden.

We hebben in het begin vijf punten opgegeven, die recht hadden "rechtvaardig" genoemd te worden.

Wie weet nog welke die punten waren?

Antwoord:

1. Een Wezens-rechtvaardigheid, het gehele Goddelijke Wezen is rechtvaardig.
2. Een Persoons-rechtvaardigheid, van elk der drie Goddelijke Personen apart.
3. Een geschapen rechtvaardigheid, wat de gehele schepping betrof.
4. Wat de gepredestineerde engelen aangaat.
5. Wat Adam als verbondshoofd aangaat.

Maar nu zou ik er nog enkele punten bij willen noemen; probeer het te onthouden.

6. Is er ook een eisende rechtvaardigheid van de heilige, Goddelijke wet, zo voor als na de val.
7. Is er een rechtvaardigheid van eeuwigheid in de Goddelijke vierschaar. Comrie noemt dit een rechtvaardigheid voor het geloof, in onderscheid van later een rechtvaardigheid door het geloof.
8. Is er een verworven gerechtigheid, die Christus in de tijd door Zijn lijdelijke en dadelijke gehoorzaamheid verworven heeft.
9. Is er de toegerekende gerechtigheid, die om Christus" wil hun toegerekend wordt.
10. De geschonken gerechtigheid.

Hellenbroek: Wie rekent ons dezelve toe? Antwoord: God, door een genadige schenking.

11. Wordt die rechtvaardigheid een aangenomen rechtvaardigheid, die door de gerechtvaardigde zondaar door het zaligmakende geloof aangenomen wordt.

12. Is er een hebbelijke rechtvaardigheid, dat wil zeggen, zodra God Zijn volk het wezen des geloofs schenkt, is er tegelijk met dat wezen des geloofs een vrucht van de zogenaamde hebbelijkheid, want er bestaat voor het leven geen ware hebbelijkheid. Maar dat hebbelijk leven, dat uit het geschonken leven voortvloeit, is hebbelijk werkzaam met bewustzijn te komen tot de toegerekende gerechtigheid van Christus".

(Door *hebbelijkheid* wordt het geloofsvermogen verstaan, dat door de Heilige Geest in de ziel gewerkt wordt.)

Deze dingen zijn voor jullie als kinderen zwaar om te verstaan en de historische kennis van dit alles is niet genoeg tot zaligheid, maar je zult er toch geen schade van hebben als je het weet.

Rechtvaardigen staat tegenover verdoemen. Als we dus door God, bij God niet in Christus van al onze schuld gerechtvaardigd zijn, zullen we verdoemd blijven.

Nu zeg ik niet, dat direct alle uitverkorenen daarvan in kennis gesteld worden, maar ze kunnen ermee in kennis gesteld worden en moeten ernaar staan.

Hellenbroek zegt: *Kan men er ook van verzekerd zijn?*

Antwoord: Ja. Paulus zegt: "Wij dan gerechtvaardigd zijnde uit (of door) het geloof, hebben vrede bij God." En in Romeinen 8:16 zegt hij: "Dezelfde Geest getuigt met onze geest, dat wij kinderen Gods zijn."

O, jongens en meisjes, vergeet toch nooit, hoe noodzakelijk het is, dat Christus' verdiensten de onze worden. Want wij kunnen slechts een van beide zijn: óf rechtvaardig (voor God) óf verdoemd.

Wat denk je, is dat geen onuitsprekelijk geluk, om door God in Christus gerechtvaardigd te zijn? Dan is het met alles vrede. Vrede met een Drie-enig God, vrede met de dood, vrede met het graf, vrede met de zwaarste verdrukkingen. Maar weet je, waar een kind van God, vooral als hij met bewustzijn in Christus gerechtvaardigd is, nooit vrede mee heeft? Met zichzelf niet meer, hij leeft in onvrede met de zonde, in onvrede met de duivel en met alles wat tegen God is. En hoe meer hij nu van die vrede met God hebben mag in Christus, hoe groter de onvrede met alles buiten God wezen zal. Zo behoorde het tenminste te zijn.

Wees eens eerlijk, hebben jullie er in je leven wel eens één keertje over gedacht, dat je beslist in Christus gerechtvaardigd zult moeten zijn, en je anders eeuwig verdoemd blijft? Van nature liggen we allemaal verloren, maar dan zul je ook eeuwig verloren gaan. En het is toch zo'n grote stap om straks uit dit leven naar de eeuwigheid te gaan. Ik denk, als je hier op de wereld eens een grote reis moest gaan doen, je er veel meer over zou denken dan over deze reis, is 't zo niet?

Bijvoorbeeld als je vader eens plannen had met jullie over zes weken naar Amerika te gaan, ik weet zeker dat je er de hele dag over denken zou en 's nachts misschien ook nog wel. Je zou in hoofdzaak over drie dingen denken.

1. Over het afscheid van hier.
2. Over de reis zelf, de overtocht.
3. Over de aankomst in het vreemde land.

Eerst over het afscheid van hier, jongen, dat zal wat wezen: familie, vrienden, vriendinnen en bureu! Alle plekjes nog eens opzoeken die ons bekend en lief zijn. Zou je ook niet denken? Dan de reis zelf over de oceaan, hoe zal dat toch wel zijn in het grote schip! Maar ten slotte de aankomst, daar zou je je geen denkbeeld van kunnen vormen hoe dat zijn zal in het verre land.

Deze gedachten zouden je dag aan dag bezighouden, denk ik, en ik zeg niet dat het verkeerd is, welnee, daar mocht je gerust over denken.

Maar nu sta je voor een nog veel gewichtiger reis dan naar een ander werelddeel, of liever gezegd, je bent al op die reis, want zodra een mens op aarde geboren wordt, heeft hij zijn grote reis naar de eeuwigheid aangevangen, en niets staat zo vast, dan dat ieder schepsel vroeg of laat daar eens zal aankomen.

Daarom is de vraag: Hoe zullen we er aankomen? Als verdoemden of gerechtvaardigden?

Nu zit je hier soms stilletjes te lachen of te praten met elkaar als het je gaat vervelen, maar denk eraan: je hebt niet met mij, maar met een rechtvaardig God te doen. En als Hij je voor Zijn vierschaar daagt, zul je vast niet lachen. Nog klopt de Heere door allerlei roepstemmen aan de deur van je hart, en blijf je steeds weigeren te luisteren. Hij mocht hier in de tijd, in de vierschaar van je consciëntie, het gericht eens spannen, en je om Christus' verdiensten vrijspreken van schuld en straf

En zijn er soms, die niet meer kunnen leven, zo ze geleefd hebben, of zouden willen leven? De Heere geve geen rust, eer je met bewustzijn zeggen mocht: "God is het Die rechtvaardig maakt. Wie is het die verdoemt? Christus is het, Die (voor mij) gestorven is, ja, wat meer is, Die ook opgewekt is, Die ook ter rechterhand Gods is, Die ook voor

ons bidt." Hij neme alle rustbankjes weg, waar je op zou gaan rusten, en geve dat je nooit voldoening in plichten of godsdienst vindt, dat is gevaarlijk. Dat het eens net mocht gaan zoals de dichter in Psalm 73 zingt, in de berijming van Datheen:

*Als ik dan U heb, o Heer mijn!
Zou daar iets anders mijn God zijn?
Zou ik ergens groot ofte kiene,
Een God hebben dan U allene?
Maar ik werde nu gans versmacht.
Mijn hart verliest al zijne kracht;
Doch Gij zijt, Heer, mijn troost geheel,
Mijn Borch, mijn Toevlucht, mijn erfdeel.*

We zullen dit dan in de nieuwe berijming zingen en eindigen.

33. Van het geloof

18 december 1922

De laatste vraag in het vorige lesje was: *Hoe komt hier het geloof te pas?*

Het antwoord is: *Als een hand of instrument, waardoor men de verdiensten van Christus aanneemt.*

Nu wordt er vanmiddag dadelijk gevraagd: Hoe velerlei geloof is er? Alle geloof schijnt dus niet voor die daad in aanmerking te komen, want wat staat er?

Antwoord: Vierderlei:

1. een historisch geloof;
2. een tijdgeloof;
3. een wondergeloof;
4. een waar zalmakend geloof

We zullen eerst de vragen achter elkaar opzeggen, en dan proberen van elk kort iets te zeggen.

Wat is een historisch geloof?

Antwoord: Een blote toestemming aan een gekende waarheid.

Is dit geen goed geloof?

Antwoord: Ja, het is noodzakelijk, doch niet genoeg. De duivelen geloven ook dat God er is, zegt Jakobus, maar ze sidderen evenwel.

Wat is een tijdgeloof?

Een toestemmen en belijden van de waarheid voor een tijd met enig uiterlijk genoeg. Dit wordt bewezen uit de gelijkenis van de zaaier, wat we straks verder zullen zien.

Wat is het wondergeloof?

Antwoord: Die sterke vaststelling bij zichzelf, dat er of door ons, of aan ons een wonder zal gedaan worden.

Zouden deze drie soorten geloof zalmakend zijn?

Antwoord: Nee, 1 Korinthe 13:2: Al ware het, dat ik al het geloof had (daar wordt mee bedoeld, alle soorten geloof buiten het ware geloof), zodat ik bergen verzette en de liefde niet had, zo ware ik niets."

Waarin bestaat het zalmakend geloof dan?

Antwoord: In drie zaken: *kennis, toestemmen en vertrouwen*. Een blind geloof zonder kennis is niet genoeg, want er staat: "Dit is het eeuwige leven, dat zij U kennen", enz.

Al had men dus een blind vertrouwen en groot geloof, zonder kennis van God en Christus, is dat niet het ware geloof.

In de gelijkenis van de zaaier zien we het onderscheid duidelijk uitkomen. Er was maar één zaaier, en die zaaier had slechts één soort zaad bij zich. Wat is alleen de zaak? Dat hij op verschillende plaatsen zaaide. Eén deel viel bij de weg, de Heere zegt ervan in Zijn verklaring tegen de discipelen: Als iemand het Woord des Koninkrijks hoort en niet verstaat, zo komt de boze en rukt weg hetgeen in zijn hart gezaaid was."

Het tijdgeloof nu wordt vergeleken bij het zaad dat op de steenachtige aarde viel. Het ging terstond op, maar daar het geen diepte vond om wortel te schieten, verdorde het spoedig. Een mens van nature heeft een stenen hart, onvatbaar voor het Goddelijk zaad. Al valt nu het zaad in zo'n hart, tussen de stenen der consciëntie, waardoor enkele spleten en scheuren gemaakt zijn, dan kan het gebeuren dat het onder de prediking of andere middelen enige ontroering geeft, maar het gaat spoedig voorbij.

De Heere Jezus zei: "Het wordt terstond met vreugde ontvangen." Dat is juist

andersom als in het waar zaligmakend geloof, want daar komt eerst droefheid en verslagenheid en dan pas vreugde. Wat is dus nodig? Dat al de stenen eerst uit de akker gehaald worden, en een vruchtbaar veld voorbereid wordt, dan is het eerst vatbaar om zaad te ontvangen dat vrucht zal dragen.

Het wondergeloof is evenmin zaligmakend. In Gods Woord komen veel wonderen voor die toch voor de personen aan wie ze gebeurden niet tot zaligheid waren. Wie weet er enkele te noemen?

Antwoord: De negen melaatsen die Jezus genezen had, en die niet terugkeerden.

Dat is één, wie nog meer?

Antwoord: De man in Bethesda die 38 jaar krank was.

Ook dat is een voorbeeld van een mens, aan wie een wonder gebeurde, maar die niet het zaligmakende geloof kreeg, want de Heere zei tot hem toen hij genezen was: "Zondig niet meer, opdat u niet wat ergers geschiede."

Ook in onze tijd gebeuren er nog wonderen aan mensen, of door mensen, die evenwel onbekeerd blijven.

't Is in Zeeland gebeurd met een vrouw, een uitwendig net godsdienstig mens, die altijd trouw naar de kerk kwam, maar onbekeerd was. Ze had veertien kinderen en was altijd een flinke vrouw geweest. Maar op een dag wordt ze onverwacht geheel krankzinnig; vreselijk was het, ze wilde haar jongste kindje, van vijf maanden oud, vermoorden door het te slachten. Zo erg werd die vrouw plotseling aangetast, ze deed niets dan gillen en roepen. De dokter werd natuurlijk dadelijk gehaald en die zei dat ze direct naar een gesticht moest, want er was niets mee te beginnen.

Ja, dat zagen haar man en kinderen ook wel, maar een van de kinderen vond het zo verschrikkelijk hun moeder weg te moeten brengen, en vroeg aan de dokter of ze het niet proberen mochten haar één week in een klein kamertje op te sluiten, dan zouden haar man en zoons haar oppassen. Als het dan nog zo bleef, kon ze de volgende week weggebracht worden.

Dit werd toegestaan, en al gauw kwam de dominee met een ouderling het gezin bezoeken. Toen ze even in het kamertje bij die vrouw waren, was het net of de duivel in haar losgelaten was, zo woest deed ze, en ze riep: "Weg met jullie, jullie zijn allemaal verleiders."

De dominee zei tegen de ouderling: "Zullen we bidden?"

Maar de vrouw gilte: "Nee, niet bidden, ik wil niet, weg met jullie."

En ze trok zich de haren uit het hoofd.

Toen zei de dominee: "Deze vrouw schijnt geheel van de duivel bezeten, laten we weggaan, straks vliegt ze ons nog aan."

Maar de ouderling zei: "Nee, nu zullen we juist niet weggaan, u moet hier bidden, dominee, want als hier niet gebeden wordt, zou de duivel lachen en zeggen: "Ziezo, ik heb het gewonnen, ze gingen gauw weg." Gaat u maar rustig zitten en ik zal met haar man bij haar staan, opdat ze u geen kwaad doet."

Ondertussen bleef de vrouw vreselijk wild, maar de dominee begon toch te bidden, en wat gebeurt er?

Nadat hij een paar woorden gezegd had, zakt de vrouw ineens in elkaar, het was net of ze stierf. De dominee zegt Amen" en... de vrouw doet haar ogen open en is beter, helemaal beter. Ze is nog wel een poosje zwak gebleven, maar mankeerde nooit meer iets. De Heere wilde op het gebed van Zijn kind en knecht dit wonder doen, maar de vrouw is evenwel toen niet bekeerd geworden. 't Was dus het wondergeloof dat aan haar toegepast was.

Dit is werkelijk gebeurd in Zeeland.

Zo hebben we dan iets gezegd van het geloof, wat het niet is, en gaan nu bezien wat het wel is.

Er wordt gevraagd: In hoeveel zaken bestaat het zaligmakend geloof?

Antwoord: *In drie: kennis, toestemmen en vertrouwen.*

We hebben gezegd, het historisch geloof is een blote toestemming aan een gekende waarheid. Daarin is dus niet het rechte geheiligde kennen en toestemmen en in het minst geen vertrouwen, zoals in het zaligmakend geloof. De Persoon Die dit geloof schenkt, is God Zelf, en de persoon die het ontvangt, is de uitverkorene. De tijd wanneer hij het ontvangt is als God hem opzoekt en levend maakt.

Nu zien we in dit geloof drie zaken:

1. *De genade des geloofs.*
2. *De werkzaamheden des geloofs.*
3. *De trappen in het geloof.*

Welke van deze drie zou er eerst zijn?

Eerst vanzelf de genade des geloofs, en daaruit vloeien de geloofswerkzaamheden en komen er trappen in het geloof. Denk eraan, dat je altijd goede orde in deze punten houdt, want dikwijls wordt het verdraaid en stelt men de werkzaamheden des geloofs eer het geloof zelf ingestort is.

Eigenlijk kan dit nooit, net zomin als een dood mens lopen kan, maar men houdt dan de werkzaamheden van een historisch geloof of tijdgeloof voor levende werkzaamheden. Sommigen zeggen ook dat er trappen zijn tot het geloof, zowel als in het geloof, dit is pelagiaans. Geloof nooit iets van deze dwalingen. God stort eerst het geloof zelf in de ziel, en door genade kunnen ze nu door dat geschonken geloof geloven, dat is toch duidelijk? Hoe kan ik gebruikmaken van een werktuig, eer ik het werktuig in mijn bezit heb?

Als de ziel nu het geloof zelf ontvangen heeft, zou ze daarmee op zichzelf of op God aanwerken?

Daar werkt ze altijd mee op de Heere aan. Zuivere werkzaamheden vloeien uit God weer naar God toe. Hellenbroek zegt: Het is die daad der ziel, waardoor zij hartelijk wil en wenst, niet alleen dat de beloften des Evangelies in zichzelf waar mogen zijn, maar waardoor zij met overgegeven genegenheid de Heere Jezus als de enige oorzaak van haar zaligheid, met verloochening van zichzelf en alle andere dingen of personen, begeert en dadelijk aangrijpt.

Er zijn ook wettische werkzaamheden, deze zijn nooit door de Heilige Geest gewerkt, maar vloeien uit een verontruste consciëntie. Daar gaat het er niet om, om Christus te leren kennen, maar om van de hel bevrijd te worden en in de hemel te komen.

Alleen de werkzaamheden uit het zaligmakende geloof vloeiende, zoeken niet hun eigen redding, of ontkoming aan de straf, nee, het ware geloof gunt God alleen de plaats in zijn hart en neemt zijn eigen schuld over. Naarmate dan deze werkzaamheden zijn, zijn de trappen in het geloof.

Er is bijvoorbeeld eerst een zien op de noodzakelijkheid van in Christus te zijn. Dan een reikhalzend verlangen om in Hem opgelost te worden. Dit noemt men werkzaamheden en trappen in het wezen des geloofs.

Eerst deed God een greep naar de ziel, maakte haar levend uit haar doodstaal en stortte het wezen des geloofs in, en uit kracht daarvan grijpt nu de ziel naar de Heere terug. Maar als de Heilige Geest doorwerkt, maakt Hij een afgesneden zaak en leert de

zondaar de eigenlijke rechtvaardigmakende daad des geloofs kennen, met verloochening van alles neemt hij dan door het geloof de Middelaar aan als de enige weg ter verzoening. Zo komt hij in het welwezen des geloofs.

Wat is daar nu het gevolg van?

Hellenbroek antwoordt: *De bijzondere en zekere toepassing van de beloften des Evangelies en de Heere Jezus tot de eigen persoon van elk gelovige.*

Paulus had dit geleerd en zegt ervan in Galaten 2:20: "Ik ben met Christus gekruist; en ik leef, doch niet meer ik, maar Christus leeft in mij; en hetgeen ik nu in het vlees leef, dat leef ik door het geloof des Zoons Gods, Die mij liefgehad heeft."

Is nu deze werking altijd tegenwoordig in Gods volk? Nee, zegt hij, de gelovigen worden vaak geslingerd door de aanvechtingen van de satan en verleidingen van het vlees, maar zij moeten er te allen tijde oprecht naar staan. Zij kunnen van de oprechtheid huns geloofs verzekerd zijn; 't is Bijbels, want Paulus schrijft: "Ik weet, Wie ik geloofd heb, en ik ben verzekerd dat Hij machtig is mijn pand, bij Hem weggelegd, te bewaren tot die dag" (2 Tim. 1:12).

Ook moeten zij er eigenlijk naar staan, want er wordt gewaarschuwd: "Onderzoek uzelf of gij in het geloof zijt, beproeft uzelf Of kent gij uzelf niet dat Jezus Christus in u is?" (2 Kor. 13:5).

Jullie moeten dit niet opvatten alsof een mens van nature naar het geloof staan kan, dat is de bedoeling hier niet. Hellenbroek spreekt hier over de levende kinderen Gods, die de zaligmakende genade ontvangen hebben en in wie het wezen des geloofs ingestort is. Uit kracht van het nieuwe ingestorte leven kunnen en moeten zij ernaar staan, verzekerd te zijn van de oprechtheid van hun geloof

En dit onderzoek is wel zeker nodig, want het schijn geloof kan zeer nauw aankomen.

Maar weet je wat de hapering is?

Veel mensen grijpen naar Christus, eer de Heilige Geest nog ooit naar hen gegrepen heeft. Hierin ligt het grote onderscheid tussen bekering en bekering. Stel je eens voor: er worden twee jongens overtuigd. De een wordt overtuigd door de algemene werking des Geestes. Hij wordt onder een preek of door een sterfgeval ontroerd en ziet dat het zo niet goed gaat. Die jongen zegt: "Ik zie dat mijn weg en mijn leven niet deugen, als ik zo moet sterven, ga ik naar de hel."

Nu gaat hij zijn koers veranderen en een ander leven leiden. In plaats van naar wereldse uitspattingen, loopt hij Gods volk na, enz. Als je die jongen zijn verandering bekijkt, zou je zeggen: "Maar daar is toch heel wat gebeurd, wel, wel, wat een verandering, het is dezelfde jongen niet meer."

Dit duurt een poosje, en dan krijgt die jongen onder zijn gebed of onder een benauwdheid een tekst of Psalmvers in zijn gedachten. Dat geeft hem veel moed en hij gelooft dat God het goede werk in hem begonnen heeft, en is er nu gerust op dat het verder goed zal komen, hij is er bekeerd mee.

Maar die andere jongen wordt ook overtuigd dat zijn leven niet deugt, maar die ziet door de zaligmakende werking des Geestes niet alleen dat zijn weg niet deugt, maar dat hij zelf ook niet deugt. Die wordt ontdekt hoe God hem goed geschapen had, en wordt gewaar dat hij door de zonde God kwijt is, en niet alleen zonder God, maar ook tegen God leeft. Ook deze jongen krijgt een andere levenskoers en werkzaamheden. Toch gaat het er in hoofdzaak niet om hoe nu van de straf af te komen, nee, de welverdiende straf is hem geen onverschillige zaak, maar toch heeft hij nog meer met Gods heilige eis dan met zijn straf te doen. Hij ziet en neemt over dat hij Gods deugden beledigd heeft, en moet met God verzoend worden, eerder is er geen rust in

zijn ziel. En dat gaat niet doordat er eens een tekst of Psalmvers in zijn gedachten komt. Ik zeg niet dat de Heere door Zijn Woord soms geen ademtocht of onderwijs geeft, dat is een andere zaak, maar hij heeft er geen rust in.

Wat is nu het verschil tussen deze jongens?

De een werkt met alles op zichzelf aan, om van de straf af te komen, maar de ander werkt door God op God aan. De eerste heeft zichzelf met de waarheid opgelost, zonder ooit door de waarheid opgelost te worden. Die eerste jongen wordt zachtjesaan met alles wat er gebeurd is gerust en bekeerd.

Maar waar het zaligmakend geloof ingestort is, wordt de mens al meer en meer ontdekt en ongelukkiger en kan zichzelf met de waarheid en de mogelijkheid niet redden. Duizenden mensen varen hier op een klip, ze menen gered te zijn en geloven dat God het gedaan heeft, maar ze hebben het zelf gedaan in een vermetel geloof.

Nee, het waar zaligmakend geloof zal de ziel niet alleen doen geloven dat hij vermoedelijk voor God ligt, maar ook wie God Zelf is, en dat er aan Zijn recht moet voldaan worden.

Ik zeg niet dat ieder kind van God dit even duidelijk en klaar kan zeggen, de Heere geeft de een soms meer gave om dit uit elkaar te zetten dan de ander, maar leren zullen ze het allen, 't zij in meerdere of mindere mate, dit is onmisbaar tot zaligheid. "Die tot God komt, moet geloven dat Hij is", zegt Paulus. Hij wil ermee zeggen: niet alleen geloven dat Hij bestaat, maar ook wie Hij is in al Zijn deugden. Dat leert nu de Heilige Geest door het zaligmakend geloof de zondaar verstaan.

Maar ons uurtje is om, we moeten eindigen.

't Is de laatste keer in dit jaar dat we in de catechisatie bij elkaar komen. Zo de Heere wil en wij leven is het volgende week Kerstfeest en dan nieuwjaar. Hebben jullie wel eens nagedacht van hoe grote betekenis het kerstfeest is? Er staat in de Bijbel, dat wie zichzelf verhoogt, zal vernederd worden, en wie zichzelf vernedert, zal verhoogd worden.

Nu is dit in het leven van de mensen ook toepasselijk, maar weet je wat het nog meer betekent?

Adam stond, zoals God hem geschapen had, in een zeer hoge staat, toch wilde hij nog meer wezen dan hij was, hij wilde zichzelf verhogen, maar is door de zonde onuitsprekelijk vernederd geworden. Dat is toch duidelijk?

Aan de andere kant, Christus was als God eenswezens met de Vader en de Heilige Geest, en heeft als Middelaar de gestaltenis van een dienstknecht aangenomen. Van die zeer hoge staat, God Zelf zijnde, heeft Hij Zich dus willen vernederen om mens te worden. Niet één mens kan zich zo vernederen als Christus gedaan heeft, maar zou er ooit iemand ook zo verhoogd kunnen worden? De Heere heeft Hem verhoogd boven alle broederen en gezegd: "Zit aan Mijn rechterhand." Zo heeft dan Adam zich willen verhogen en is vernederd geworden, maar Christus heeft Zichzelf vernederd, en is verhoogd geworden. Die vernedering herdenken we nu met het kerstfeest.

Tegenwoordig gaan de mensen in zondagsscholen, kerken en huiskamers een kerstboom zetten, volop verlicht en versierd met allerlei mooie dingen, en denken dat dit bij het kerstfeest hoort.

Maar ik waarschuw je, jongens en meisjes, doe nooit aan die goddeloosheid mee, want het is heidense afgodendienst. Moet de dierbare herdenking van de geboorte van de Middelaar naar heidense wijze gevierd worden? Het is gruwelijk, denk eraan dat je nooit aan zulke dingen meedoet, al zou de hele wereld het doen. Zelfs al zouden je ouders of anderen waar je in huis bent het niet erg vinden, dan moet je het nog niet doen. Ik bedoel hiermee niet, je tot ongehoorzaamheid aan te sporen, nee, ik zeg

alleen: als je aan zulke zonden niet meedoet, dat is geen ongehoorzaamheid.

Ik weet van een jongetje van vier jaar, die een vader en moeder had, die nergens om gaven. Eens gingen ze naar de kermis en namen het ventje aan de hand mee. Maar toen ze op het dorp gekomen waren en het jongetje al die drukte en beweging zag, raad eens wat hij toen deed? Ineens trok hij zich van zijn ouders los, en rende zo hard hij kon uit het dorp weg. Die vader en moeder keken hem verbaasd na, dat begrijp je. Ja, ten slotte moesten ze hem toch achterna, hij was veel te jong om er niet naar om te kijken. En waar denk je dat hij naar toe gegaan was?

Vlak buiten het dorp was een laag veld met veel riet en sloten, die 's zomers droog waren. En... in zo'n droge sloot vonden ze hun kindje, op zijn knietjes liggend en hoorden hem hardop bidden dat hij onbekeerd was en niet naar de kermis kon gaan, en of de Heere hem een nieuw hartje wilde geven.

Toen die vader en moeder dat hoorden, hadden ze toch geen moed of lust meer om naar de kermis te gaan, het was te beschamend, ze zijn toen stilletjes met het ventje naar huis gegaan. Zo is dat gebeurd.

Ik hoop dat jullie ook nog eens oprecht last van de zonde mogen krijgen, en dat het zaad niet langer in een stenen hart viel, maar in een vernieuwd hart, als in een wel toebereide aarde. Dan kunnen allerlei doornen en onkruid nog wel hoog opwassen, maar nooit zal het dat zaligmakende geloof kunnen verstikken.

En zijn er soms onder jullie, die dat kleine jongetje misschien goed kunnen begrijpen, die ook wel eens een verborgen plaats opzoeken om de Heere te zoeken, de Heere ontdekke je al dieper en dieper aan Hem en aan jezelf.

Hij mocht door de Heilige Geest plaatsmaken om door dat zaligmakend geloof, als een hand, de verdienste van Christus persoonlijk te mogen aannemen, om alzo te leren: "Uit genade zijt gij zalig geworden, door het geloof, en dat niet uit u, het is Gods gave."

De Heere schenke dit om Zijns Naams wil.

34. Van de heiligmaking en van de goede werken

8-15 januari 1923

In het lesje over de roeping vroeg Hellenbroek: *Waartoe is Christus zo verhoogd?*

Antwoord: *Om ons Zijn weldaden toe te passen.*

Welke zijn de weldaden in dit leven?

Antwoord: De roeping, de rechtvaardigmaking en de heiligmaking. We hebben gezien, dat de roeping de eerste weldaad is in de tijd, en dat er tweeërlei roeping is. De uitwendige roeping geschiedt alleen door Gods Woord, maar de inwendige roeping door Woord en Geest in het hart van de uitverkorenen, deze laatste is alleen zaligmakend.

Na de zaligmakende roeping volgt dus de tweede weldaad, namelijk de rechtvaardigmaking, dat is een vrijspreken van schuld en straf en een recht geven op het eeuwige leven. Nu is er tweeërlei zonde, erfzonde en dadelijke zonde. En wat hebben wij van de erfzonde geleerd? In hoeveel delen bestaat die ook weer?

Antwoord: In twee delen: 1. erfschuld; 2. erfsmet.

De erfschuld is de schuld van de eerste zonde, die ons in Adam toegerekend wordt, eer we geboren zijn. Maar de erfsmet is de inklevende verdorvenheid, die wij van onze ouders overerven.

Nu is de rechtvaardigmaking een daad die geschiedt buiten de mens, zegt Hellenbroek, en neemt de schuld van de zonde weg. Maar de heiligmaking geschiedt binnen de mens en raakt de smet van de zonde.

De rechtvaardigmaking geschiedt volmaakt, want het is een vrijspreken van de zondaar om Christus" wil, in de vierschaar der consciëntie, waar de eerste Persoon Rechter is, de tweede Borg, en de derde, de Heilige Geest verzegelt het ganse werk.

De mond der getuigen wordt gestopt en de beklagde mag door het geloof de vrijspraak aannemen, dat is een volledig werk.

Dit is in het kort even iets herhaald.

Maar nu handelt Hellenbroek vanmiddag over de heiligmaking.

Hij vraagt: *Die gerechtvaardigd worden, worden die ook geheiligd?*

Antwoord: Ja, beide gaan tezamen. 1 Korinthe 1:30: "Maar uit Hem zijt gij in Christus Jezus, Die ons geworden is wijsheid van God, en rechtvaardigheid, en heiligmaking en verlossing."

Wat is heiligmaking?

Antwoord: *Een vernieuwing van de gehele mens.*

Is het dan maar niet een verandering van de uiterlijke daden?

Antwoord: *Nee, maar ook van de inwendige mens.*

Zou daaruit dan geen uitwendige verandering voortvloeien? Antwoord: Ja, in de wandel. 1 Thessalonicenzen 5:23: "En de God des vredes Zelf heilige u geheel en al; en uw geheel oprechte geest en ziel en lichaam worde onberispelijk bewaard in de toekomst van onze Heere Jezus Christus."

Deze vernieuwing van de inwendige mens is het werk van God de Heilige Geest, Die in het hart van de uitverkorenen werkt om de smet van de zonde weg te nemen, en de inklevende verdorvenheid in haar natuur te doden.

Want al is een kind van God van alle schuld vrijgesproken en kan hij nooit meer veroemd worden, maar is in Christus een nieuw schepsel wat zijn staat betreft, daarom is evenwel zijn natuur nog bedorven, en kleven hem dagelijks allerlei zonden aan in gedachten, woorden en werken.

Nu wil de Heere, dat die inklevende verdorvenheid hoe langer hoe meer gedood wordt, ook juist nadat hun schuld in de rechtvaardigmaking weggenomen is. Paulus schrijft dikwijls over deze doding der zonde in de gelovigen. Maar nooit is de heiligmaking in dit leven hier geheel volmaakt, zelfs in de verst gevorderde gelovigen niet. Daarom zegt hij in Filippenzen 3:12: "Niet dat ik het alrede gekregen heb of alrede volmaakt ben; maar ik jaag daarnaar, of ik het ook grijpen mocht, waartoe ik van Christus Jezus ook gegrepen ben."

Paulus bedoelt in deze tekst niet, dat hij ernaar jaagde of zijn zonden nog eens vergeven mochten worden, nee, dat was geschied, daar was hij zeker van, maar hij gevoelde zich nog onvolmaakt in de heiligmaking. Daarom jaagde hij ernaar, al meer en meer geheiligd te mogen worden. In Eféze 4:13 zegt hij: 'totdat wij allen zullen komen tot de enigheid des geloofs en der kennis van de Zone Gods, tot een volkomen man, tot de mate van de grootte der volheid van Christus.' Het is ook hier duidelijk, dat Paulus niet over de rechtvaardigmaking, maar heiligmaking schreef. Want hij begint in het eerste vers te zeggen: "Zo bid ik u dan, dat gij wandelt waardiglijk der roeping met welke gij geroepen zijt, met alle ootmoedigheid', enz. De apostel drong zeer aan om na de roeping en rechtvaardigmaking door het geloof, nu de heiligmaking te betrachten door de Heilige Geest. 'tot de volmaking der heiligen, tot het werk der bediening, tot opbouwning des lichaams van Christus', zegt hij in vers 12.

Zou die heiligmaking in alle gelovigen even groot zijn?

Nee, ze heeft haar verscheiden trappen, in de een meerder, in de ander minder. Ze is ook veranderlijk, en is haar aanwas en afnemen in een en dezelfde mens onderworpen (vs. 7).

Zou dan een kind van God wel eens geheel zonder heiligmaking kunnen zijn, of al heeft hij ze bezeten, later geheel kunnen verliezen?

Antwoord: Nee, dat is onmogelijk, waar de genade Gods eenmaal is, daar blijft zij.

Er is geen afval der heiligen.

Wie kan mij bewijzen dat er geen afval der heiligen is?

Antwoord: 1 Petrus 1:5: "Die in de kracht Gods bewaard wordt door het geloof", en waartoe? "...tot de zaligheid, die bereid is om geopenbaard te worden in de laatste tijd."

Zouden we uit Gods Woord ook met voorbeelden kunnen bewijzen, dat de heiligmaking in de gelovigen de ene tijd meerder is dan de andere tijd?

Ja, dat is zeer duidelijk in de Bijbelheiligen merkbaar. Toen David in de zonde gevallen was met de volkstelling enzovoort, was er niet veel van de praktijk der heiligmaking in zijn leven te zien. Evenzo met Noach, toen hij dronken was en met Petrus, toen hij de Heere verloochende. Zo zouden verschillende personen opgenoemd kunnen worden, om te bewijzen dat in de praktijk de heiligmaking steeds haar aanwas en afnemen in de gelovigen onderworpen is. In Hizkia ook al, toen hij zijn schatten aan de gezanten van Babel liet zien, had hij geen levendige praktijk der heiligmaking, want dan had die hoogmoed gedood moeten worden in plaats van gevoed.

Hoe zou Gods volk nu vorderen in heiligmaking?

Antwoord: *Door de genade des Geestes alle in- en uitwendige hinderpalen weg te doen, en, afhangende van Jezus' kracht, alle middelen ter voortgang in het werk te stellen.*

Nu moet ik nog iets vragen dat niet in je lesje staat; het is een moeilijke les voor jullie om te vatten, maar probeer aandachtig te luisteren.

Als dan de heiligmaking slechts onvolmaakt is in de heiligen, en zij toch soms nog in

uitwendige zonden vallen, is het dan wel een echte heiligmaking, kan dat wel bestaan? Ja, al is het hier ten dele en onvolmaakt, is het toch de zuivere natuur der heiligmaking. In Christus, hun Hoofd, zijn alle uitverkorenen volmaakt rechtvaardig, maar evenzo zijn ze in hun Hoofd Christus volmaakt heilig. In Hem zijn ze even vrij van de smet als van de schuld der zonde. Toch zullen ze de inklevende verdorvenheid als een kwellende macht door de val, tot hun dood mee moeten dragen. En het dagelijks afsterven der zonde, de oude natuur al meer en meer dodende, is een zaak die hier slechts ten dele geschiedt.

Het is dus een onderscheid. 1. Wat Gods volk in hun Hoofd Christus voor God is. 2. Wat ze er in de tijd hier dadelijk en persoonlijk in de praktijk van beleven.

Zelfs al zou hier door de Heilige Geest de hoogste trap der heiligmaking bereikt worden, dan zal de volle ontplooiing ervan en de gehele wegneming van de inklevende verdorvenheid eerst met de heerlijkmaking plaatshebben, dat is in de hemel. Daar zal Gods volk niet alleen van de verdoemende kracht, dat is de staat der zonde, verlost zijn, maar ook van de kwellende macht, dat is de daad der zonde, verlost worden. Niet alleen dus van het lichaam der zonde verlost, maar ook uit het lichaam der zonde en des doods. Paulus had dit onderscheid goed geleerd, daarom zegt hij in Romeinen 7:24: "Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods?" Hij verlangde naar de volkomen heiligmaking, die in de heerlijkmaking wezen zou. Daar zal het geloof ook niet meer nodig zijn, want het zal een vol aanschouwen zijn, ook de hoop niet meer, want het is een eeuwig bezit. Alleen de liefde zal zonder einde doorgaan, daarom vergaat de liefde nimmermeer en is de meeste van allen.

Maar we zullen een stapje voortgaan in ons lesje. Hellenbroek gaat bij de les over de heiligmaking enkele vragen over de goede werken doen, en zegt: Wat zijn de vruchten van geloof en heiligmaking?

Antwoord: Goede werken. Jakobus 3:11: Toon mij uw geloof uit uw werken, en ik zal u uit mijn werken mijn geloof tonen."

Wat verstaat men onder "goede werken"?

Antwoord: Daden, die geschieden uit het geloof, naar Gods wet, tot Gods eer.

Toon eens, dat ze moeten geschieden uit het geloof.

Antwoord: Hebreeën 11:6: "Zonder geloof is het onmogelijk Gode te behagen."

Toon eens dat ze moeten geschieden naar Gods wet.

Antwoord: Mattheus 15:9: 'tevergeefs eren zij Mij, lerende leringen die geboden van mensen zijn."

En tot Gods eer?

Antwoord: 1 Korinthe 10:31: "Hetzij dan dat gijlieden eet, hetzij dat gij drinkt, hetzij dat gij iets anders doet, doet het al ter ere Gods." Deze antwoorden hebben jullie van buiten geleerd, maar wat zou je nu zelf denken? Gaan de goede werken voorop, zodat men door de goede werken tot het geloof en de heiligmaking komt? Of kunnen er zonder geloof geen goede werken zijn?

Ik zal uit de natuur een voorbeeld nemen: als er in een tuin een mooie boom staat vol goede vruchten, moet dan die boom eerst vruchten geven om boom te worden? Of geeft hij vruchten omdat hij boom is?

Dit is toch duidelijk, nietwaar?

Nooit kunnen er vruchten zijn, eer de boom er is, evenmin kunnen er goede werken zijn, zonder geloof en heiligmaking. Toch zijn er mensen, die zeggen dat de goede werken aan het geloof voorafgaan. Ze zeggen: Men moet alles doen om christen te worden, door goede werken komt men tot het geloof. Maar wij zeggen op grond van Gods Woord: Gods volk doet goede werken omdat ze christen zijn. Merken jullie wel,

hoe groot het verschil daartussen is? Het kan niet anders of de zaligmakend geroepen, gerechtvaardigden en geheiligden moeten en zullen goede werken doen. De Heere Jezus zegt Zelf in Mattheus 5:16: "Laat uw licht also schijnen voor de mensen, dat zij uw goede werken mogen zien, en uw Vader, Die in de hemelen is, verheerlijken."

Maar nooit kunnen die werken daarom de hemel verdienen, dat heeft Christus alleen gedaan. Ook zijn de beste der goede werken nog zeer onvolmaakt. Jesaja zegt niet: Al onze ongerechtigheden zijn als een wegwerpelijk kleed', maar: Al onze gerechtigheden zijn als een wegwerpelijk kleed."

Het is er dus ver vandaan om goede werken te doen om bekeerd te worden, nee, Gods kinderen leren ze doen: 1. om er God door te verheerlijken; 2. om er hun naaste door te stichten; 3. om er zich van hun geloof door te verzekeren.

Het voornaamste doel zegt hij eerst: *God verheerlijken*.

Waarom zouden er zonder geloof nu geen goede werken kunnen zijn?

Antwoord: De Heere zegt: "Maak eerst de boom goed en dan de vrucht goed."

Hoor je 't wel? Dat is de zaak, zonder dat de boom goed gemaakt is, kunnen er nooit goede vruchten komen.

En wie zou nu die goede boom zijn? Adam, een uitverkorene, of iemand anders? Kom, zeg je gedachten maar eens.

Adam in de staat der rechtheid was wel een wijnstok, hij was het hoofd van het verbond der werken en van het gehele menselijk geslacht. Alle schepselen waren dus als ranken in hem begrepen. Dit was in de staat der rechtheid zo, maar nadat hij gevallen is, en ophield hoofd van het verbond der werken te zijn, zijn evenwel alle schepselen als ranken uit die wijnstok (nu een bedorven wijnstok) voortgekomen. Ook groeien er vruchten aan die ranken, en welke vruchten? Wel, de zonde. De zonde, dood, jammer en ellende zijn vruchten, die steeds aan de ranken van de bedorven wijnstok groeien.

Zouden er dan tegelijkertijd uit diezelfde kwade wijnstok goede werken kunnen voortkomen? Dat is toch onmogelijk! Waar komen die dan vandaan?

Antwoord: Er is nog een goede wijnstok ook!

O... en welke is dat dan?

Antwoord: Jezus zegt: "Ik ben de ware Wijnstok en Mijn Vader is de Landman. Alle rank die in Mij blijft, die draagt veel vrucht!"

Horen jullie het? Er is dus ook een goede wijnstok.

Maar hoe kunnen nu die kwade ranken door die goede wijnstok vruchten dragen? Dat is toch een onmogelijke zaak zou je zeggen? Uitwendig bezien is het dat ook, want al zou je nu een kwade boom honderd jaar naast een goede boom zien staan, dan zouden de vruchten van die kwade boom nog even kwaad zijn als toen de boom tussen andere kwade bomen stond. Wat moest er dan gebeuren eer de vrucht goed kan worden? Jullie hebben misschien wel eens over enten gehoord.

Als er een boer of iemand anders een wilde boom (appel of peer) in zijn boomgaard heeft staan, groeit zo'n wilde boom veel harder dan een tamme. Meestal zijn de takken groot en de bladeren veel. Die boer denkt dan: ja, 't is een mooie, grote boom, maar wat heb ik er eigenlijk aan? De vruchten zijn zo wrang dat ze niet te eten zijn. Weet je wat ik doe? Ik zal die boom enten. Nu neemt hij in een zekere tijd van het jaar een jonge loot of zogenaamde "ent" van een goede vruchtboom, snijdt alle takken van de wilde boom af, en zet die goede loot op de wilde stam. Dan bindt hij de tak er stevig op en smeert er entwas omheen. Nu groeit die goede tak op de wilde stam vast en wordt het een boom met goede takken, waaraan goede vruchten komen.

Dit is in de natuur. Paulus nam het als een voorbeeld tegen de Romeinen, maar hij noemt het in het geestelijke: 'tegen nature'. Weet je waa rom? In de natuur gebeurt het nooit anders, dan dat er een goede ent op een wilde stam gezet wordt. Maar in het geestelijke kan het nooit anders, of er wordt een kwade tak (uit Adams stam afgesneden) op de goede stam (Christus) gezet, dus juist andersom, daarom zegt hij 'tegen nature'.

Alle uitverkorenen liggen verdoemelijk in hun oude stam Adam. Nu worden ze uit hun eigen verbondshoofd afgesneden, en op de goede stam Christus ingeënt, om zo in die wijnstok op te groeien, er één mee te worden. En door de sappen van die goede stam kunnen ze nu weer goede vruchten dragen. Komt nu de tekst hier niet van toepassing: "Maak eerst de boom goed en dan de vrucht goed"? Nu kunnen ze na die inenting goede werken doen, als vruchten van hun vereniging met Christus. Daarom, zegt Paulus, is er geen roem voor de takken (want die waren kwaad). Want de takken dragen de stam en wortel niet, maar de wortel draagt de takken, en de wortel was goed, dat is Christus, Hem komt dus de roem der vruchten toe. Nooit zal deze Boom bedorven worden, zoals Adam bedorven is; dus zullen de vruchten die aan deze boom groeien ook nooit anders dan goede vruchten kunnen zijn.

Wat is er dus alleen nodig?

Dit verklaart de Heere Jezus in Johannes 15, als Hij zegt: "Blijft in Mij en Ik in u. Gelijk de rank geen vrucht kan dragen van zichzelf, zo zij niet in de wijnstok blijft, also ook gij niet, zo gij in Mij niet blijft. Ik ben de Wijnstok en gij de ranken; die in Mij blijft, en Ik in hem, die draagt veel vrucht; want zonder Mij kunt gij niets doen." "Hierin is Mijn Vader verheerlijkt, dat gij veel vrucht draagt; en gij zult Mijn discipelen zijn."

Wat zien we dus?

Alleen in Christus en door Christus kan de Kerk goede werken doen in geloof en heiligmaking, niet om te verdienen, maar uit dankbaarheid, als vruchten van hun geloof. En wie zou nu de Landman zijn, Die deze vruchten komt plukken, die door de ranken aan de wijnstok groeien? Dat is God de Vader, Die zal Zelf de vruchten plukken, waarin Hij verheerlijkt wordt. Uit de oude stam Adam kan niemand ooit meer anders dan de dood vruchten dragen, maar door deze wijnstok staat er nu tegenover: "Uw vrucht is uit Mij gevonden."

Toen Jozua en Kaleb met nog tien andere mannen uitgegaan waren om Kanaän te bezichtigen, brachten ze de vruchten van Kanaän mee terug, om in Israël te laten zien hoe vruchtbaar het land was waarheen ze reisden.

Wat brachten ze zoal mee?

Antwoord: Druiven, granaatappelen en vijgen.

En die druiven, hoe droegen ze die? In een stukje papier of in een mandje, zoals wij het hier doen? Nee, er staat in Numeri 13: "Daarna kwamen zij tot het dal Eskol en sneden vandaar een rank af met één tros wijndruiven, die zij droegen met hun tweeën op een draagstok." Daar moet je eens over denken! Het woord "Eskol" betekent "druif", dus zou men in plaats van "het dal Eskol", "het dal der druiven" kunnen zeggen. De geleerden zeggen dat de druiven daar zo groot kunnen worden, dat een jongen van tien á twaalf jaar achter één tros weg kan kruipen, zonder dat men hem er bovenuit zien kan. Of dat waar is, weet ik niet, ik ben er nooit geweest, maar ik wilde iets anders van die tros zeggen in verband met ons lesje. Die tros droegen twee mannen op een draagstok naar Jozua. De stok lag natuurlijk op hun schouders zodat de tros tussen hen beiden in hing. Die mannen zullen dus achter elkaar gelopen hebben, en het kan nooit

anders of één man liep achter de tros en één ervoor. De achterste man liep dus de gehele weg door op die prachtige druiven te kijken, dat is vast, maar de eerste man keek er niet op, die droeg ze alleen achter zich.

Wat wil ik hiermee zeggen?

Heel eenvoudig, in het geestelijke leven zou het kunnen gebeuren dat een kind van God door genade veel van de geestelijke vruchten in Christus mocht dragen. Hij zal daar in het begin wonderlijk mee verblijd zijn, en de grootheid er niet van op kunnen, dat het hem toch te beurt gevallen is, om in Christus, voor Christus vruchten te mogen dragen.

Evenals de tweede drager, zou hij, zich steeds verwonderende, op die vrucht lopen kijken. Nu, het zou een aangenaam leven zijn om maar veel goede vruchten te mogen dragen.

Maar nu zijn er andere kinderen Gods, die net zijn als de eerste drager. Ze dragen de vrucht net zo goed als de andere, maar ze zien er niet meer op, ze dragen de vrucht achter zich. Ze hebben de grond uit hun vruchten verloren, en zien nu alleen op de wijnstok waaraan de vrucht gegroeid is. Dat is nog veel grotere genade dan de eerste, als grond nu de goede werken kwijt te zijn, maar toch de vrucht niet kwijt te zijn als drager, en zo, al groeiende in de wijnstok zelf, met de vrucht achter zich, Christus te kennen als de Boom, en de Vader als de Landman. Dit zijn voor jullie nog dingen zwaar om te verstaan, maar je hebt een redelijk verstand van God gekregen, probeer het historisch te onthouden, de Heere mocht Zelf de betekenis ervan in je ziel toepassen. Bedrieg jezelf niet in dit stuk, en laat je ook niet bedriegen door anderen die je nu of later soms wijs willen maken, dat alle goede werken Gode aangenaam zijn. Alleen in Christus kan een zondaar vruchten dragen, dat is: goede werken doen, en die alleen kunnen door de Vader aangezien worden als vruchten der dankbaarheid, omdat ze geheiligd zijn door de verdiensten van Zijn Zoon. Maar als ik zeg dat die alleen God verheerlijkend kunnen zijn, moet je nu daarom doorleven alsof het niets geeft hoe je door de wereld gaat? Volstrekt niet! Er is onder de hemel geen andere naam gegeven door welke wij moeten zalig worden, maar: die naam is gegeven, dus niemand zal ooit kunnen zeggen: er was geen mogelijkheid om zalig te worden. De tijd is nu weer om, en zo vliegen de dagen en jaren voorbij.

Dit is de eerste keer weer dat we in het nieuwe jaar bij elkaar zijn, wie zal zeggen, ofwe eer het jaar om is er nog wezen zullen? Verleden jaar heeft de Heere er ook een uit ons midden weggenomen, wiens beurt zal het nu zijn?

Zeker oudvader zegt: "Een mens loopt ten poste naar de eeuwigheid." Hij wil zeggen: Zo snel als (in vroeger jaren) de boden en postiljons zich van de ene plaats naar de andere haastten, zo snelt een mens 'te post' naar zijn eeuwig verderf

O, jongens en meisjes, de Heere mocht je ogen eens openen, niet alleen om te zien waar je naar toe reist, maar ook waar je vandaan komt, dat is rein en goed uit Gods heilige handen. Hij mocht je nog eens afsnijden uit de oude stam en op de ware Wijnstok inenten, om in Christus ingelijfd, met Hem verenigd, Gode voort te brengen vruchten der dankbaarheid in heiligmaking.

Van nature zeggen we met sprekende daden: "Wijk van mij, want aan de kennis Uwer wegen heb ik geen lust." Maar door genade zou Hij je kunnen trekken, en stellen tot Zijn liefhebbers, die Hij doet beërven wat bestendig is.

God zegene de waarheid tot zaligheid van je kostelijke ziel. Dat zij zo.

35. Van de wet Gods en van het gebed

22 januari 1923

De eerste vraag die ons vanmiddag gedaan wordt, is: Hoe velerlei wetten gaf God aan Israël?

Antwoord: Drieërlei.

1. De wet der zeden.
2. De wet der politie of de burgerlijke wet.
3. De wet der ceremoniën of der plechtigheden.

Eer we over de vragen zelf gaan spreken, moeten jullie mij eerst eens iets vertellen. Ik lees in mijn Bijbel, dat Noach drie zonen had: Sem, Cham en Jafeth. Cham werd vervloekt om zijn zonde. Jafeths nakomelingen werden afgodendienaars. Maar uit Sem riep God later Abraham en stelde hem als een vader der gelovigen, terwijl Hij uit zijn geslacht de Messias zou doen voortkomen.

Abraham nu kreeg Izak en Izak had twee zonen, Jakob en Esau. Esau was een verworpene, dat zegt de Heere Zelf: "Jakob heb Ik liefgehad en Esau heb Ik gehaat."

Voortaan werden Abraham, Izak en Jakob de drie aartsvaders genoemd, en daaruit is het grote volk der Joden gekomen, het afgezonderde volk des Heeren, onderscheiden van alle volken op aarde. Maar nu zegt Hellenbroek: Hoe velerlei wetten gaf God aan Israël? Hoe komt hij aan die naam?

Antwoord: God veranderde Jakobs naam in Israël.

O, nu begrijp ik het, Jakob heeft dus een nieuwe naam gekregen. Wie weet wat "Jakob" eigenlijk betekent?

Nu, de betekenis van die naam is zo mooi niet, daar hoeft niet één jongen die Jakob heet trots op te zijn, want het wil zeggen: verdringer, hielvatter of listigaard, met een eenvoudig woord zouden we kunnen zeggen: bedrieger. Ledeboer zegt ervan in een van zijn versjes:

*Zolang als Jakob Jakob blijft,
Dan gaat hij naar de hel,
Maar als Jakob eens Isrel wordt,
Dan is 't met Jakob wel.*

En wanneer is dat gebeurd? Toen hij met zijn vrouwen en kinderen van Laban weggegaan was, kwam hem onderweg Esau tegen, en dat maakte hem zeer bang. Jullie kennen natuurlijk die geschiedenis wel. De laatste nacht nu eer hij Esau ontmoeten zou, bleef hij alleen bij de beek Jabbok over. Daar worstelde een Man met hem, en zei: "Uw naam zal voortaan niet Jakob heten, maar Israël", enz. Jakob kon dus later goed verslag geven hoe hij aan zijn nieuwe naam gekomen was. Hij noemde de naam van die plaats voortaan ook: Pniël, dat betekent: het aangezicht Gods, want hij zei: "Ik heb God gezien van aangezicht tot aangezicht en mijn ziel is gered geweest."

Toen had Jakob zelf eerst zijn naam moeten zeggen, en dus over moeten nemen dat hij een bedrieger was, eer hij een nieuwe naam kreeg. Maar toen hij door God voor God zijn naam en staat overgenomen had, kreeg hij een naam waarin de "el", de letter van Gods Naam in voorkomt. Want de Heere wordt ook genoemd: de El, dat is sterke God. Eli (mijn God), Elia (mijn God is Jehovah). Er werden veel namen gegeven waar "El" voor staat, zoals: Elihu (wiens God zij is), Eliseba (God is haar eed), Eljakim (die God vestigt), Elisa (God is mijn zaligheid) enz. Israël nu betekent: strijder Gods. Zo komt

dus deze naam in de Bijbel, en zouden voortaan alle geslachten uit Abraham, Izak en Jakob voortkomende, Israëlieten genoemd worden. Nu woonde Jakob in het land Kanaän, en zijn zonen hebben nog lang in Egypte gewoond.

Is nu de wet in Egypte aan hen gegeven of in Kanaän?

Antwoord: In Egypte niet en in Kanaän ook niet.

Zo, maar waar dan toch?

Antwoord: Tussen Egypte en Kanaän in, in de woestijn, op de berg Sinai.

Wat zou de naam Sinai betekenen? Weet niemand het?

Sinai betekent: berg Godes, of: doornbos van Jehovah.

Nu zullen we proberen in het kort met elkaar te bespreken waar die drieërlei wetten in bestonden.

Ten eerste wordt er gezegd: de wet der zeden. Welke wet zou daarmee bedoeld worden?

De wet der zeden (ook genoemd de morele wet, moreel betekent zedelijk) is de wet der tien geboden, die wij nu ook nog hebben. Deze wet zal blijven zolang de wereld bestaat, en in de consciënties van de onbekeerd gestorvenen zal zij eeuwig blijven, dus Hellenbroek mag met recht zeggen dat het een eeuwigdurende wet is, hetwelk hij bewijst uit Mattheus 5:17: "Ik ben niet gekomen om de Wet en de Profeten te ontbinden, maar te vervullen. Want voorwaar zeg Ik u: Totdat de hemel en de aarde voorbijgaan, zal er niet één jota noch één tittel van de Wet voorbijgaan", enz.

De "jota is de kleinste Griekse letter die er bestaat, en wordt als een beeld van het allergeeringste genomen. Een 'tittel' is een heel klein haaltje bij het Hebreeuwse schrift. De Heere Jezus bedoelt dus, dat er zelfs het allermiste uit deze wet niet zal afgedaan worden, maar ze zal tot in de kleinste bijzonderheden blijven zo God haar op Sinai gegeven heeft.

Aan wie heeft God die wet het eerst gegeven?

In haar vorm zoals wij ze nu hebben, in tien geboden en twee tafelen verdeeld, gaf God ze eerst aan Mozes voor Israël, geschreven op twee stenen tafelen.

En hoe is dat gegaan? Jullie weten allemaal die geschiedenis, die hoef ik niet opnieuw te vertellen. Boven op de berg had God de geboden gegeven, maar toen Mozes veertig dagen en nachten wegbleef, wilde het volk niet langer wachten, en dwong het Aaron een gouden kalf te maken. Toen Mozes dat zag, wierp hij in toorn de stenen tafelen uit zijn handen en verbrak ze onder aan de berg. Wat was daar nu de oorzaak van, was de wet niet goed? Ja, de wet was volmaakt, en de Wetgever was ook volmaakt, maar het is duidelijk dat de tafelen door de zonde der mensen verbroken werden.

Zou dit de eerste keer zijn geweest dat de mens Gods wet verbrak? Waar was dat nog meer gebeurd?

Antwoord: In het paradijs.

Daar, in het hart van de mens, gaf God allereerst Zijn geboden, en waar bestonden die in?

De Heere Jezus zegt het Zelf: God lief te hebben boven alles en onze naaste als onszelf. "Aan deze twee geboden hangt de ganse Wet en de Profeten." Wat werd er dus geëist: weinig gehoorzaamheid, veel gehoorzaamheid of volkomen gehoorzaamheid? Het laatste immers, en God had de mens zo geschapen dat hij het doen kon ook.

Wanneer dan de wet in het paradijs verbroken was, mocht toen de mens verder zonder wet leven?

Dat kun je denken! Het verbreken van de wet nam de wettelijke eis niet weg, evenmin als iemand die niet betalen kan door zijn onmacht nu van de schuld af is, dat zou nogal

gemakkelijk wezen. Maar het is duidelijk dat de wet ook na het verbreken gehandhaafd blijft, want zodra Mozes de eerste stenen tafelen onder aan de berg verbroken had, sprak de Heere tot hem: "Houw u twee stenen tafelen, gelijk de eerste waren, zo zal Ik op de tafelen schrijven dezelfde woorden die op de eerste tafelen zijn, die gij gebroken hebt."

Nadat Mozes dit gedaan had, klom hij weer op de berg met de tafelen, en God gaf hem voor de tweede keer al de woorden die Hij de eerste keer gesproken had. Die woorden nu worden verdeeld in drieërlei wetten, hebben we gezegd.

Behalve de tien geboden, die op de tafelen geschreven werden, gaf de Heere hen ook een burgerlijke wet, dat waren voorschriften, hoe men onder Israël met een moordenaar, dief, hoereerder of sabbatschender handelen moest.

Ten derde gaf Hij de wet der ceremoniën of plechtigheden, dat waren de voorschriften bij al de verschillende offerdiensten en reinigingen, die de Israëlieten nakomen moesten. 't Was alles bij elkaar een zeer lange rij geboden, die stipt onderhouden moesten worden.

Nu zijn de twee laatste, de burgerlijke wet en de ceremoniële wet, na Christus" dood vervallen. De offerdiensten hadden op Hem gezien en toen Hij dus gekomen was, behoeften ze niet langer meer gehouden, ze waren uitgediend.

Nu zegt de Catechismus: *Waaruit kent gij uw ellende?*

Antwoord: Uit de wet Gods.

Welke van deze drie wetten zou ermee bedoeld worden?

Zou men in de ceremoniële wet of in de burgerlijke wet onze ellende goed kunnen zien?

Ten dele zou men er iets in kunnen zien. Als we hier een dief of moordenaar naar de gevangenis zien brengen, kunnen we daarin wel iets van onze ellende zien, want in de staat der rechtvaardigheid waren er geen wetten tegen stelen en doodslaan nodig, er was geen zonde.

En al die offeranden en reinigingen, wat betekende dat? Als er geen zonde was, was er ook geen onreinheid, en als er geen schuld was, waren er geen offers nodig. Deze beide wetten dus doen enigermate des menschen ellende kennen, maar niet volkomen.

Als ik buiten sta, en de zon schijnt, zie ik duidelijk mijn beeld op de grond als een schaduw afgetekend, de zon geeft mijn eigen beeld te zien, evenals ik mijzelf in helder water zien kan. Maar kan ik dan ook onderscheiden of ik vuil of schoon ben? Nee, zo nauwkeurig is het beeld in het water of het schaduwbeeld niet, daar moet ik een spiegel voor hebben. En weet je wat dat is?

Met eerbied gesproken is nu de zedelijke of morele wet der tien geboden een heldere spiegel in de hand van de Heilige Geest, waarin Hij de mens zijn gehele ellende doet zien. En waarin ziet hij dat? In de eerste tafel der wet met haar vier geboden, en in de tweede tafel der wet met haar zes geboden. Deze twee tafelen sluiten de volstrekte, volmaakte eis Gods in.

Hoe luidt de eerste tafel ook weer?

Antwoord: God lief te hebben boven alles.

En de tweede tafel?

Antwoord: Onze naaste als onszelf.

Dat is de inhoud van de Goddelijke eis. Ik zeg niet dat de mens na de val dit nog volbrengen kan, nee, dat zullen we straks verder zien, ik zeg alleen dat de Heere ons zo

geschapen had, dat we het konden doen, en dat Zijn eis zo gebleven is, dit bevestigt de wetgeving op Sinai.

Bewijst dan de wet der tien geboden niet onze totale doodstaat en onze onmacht om nog één gebod van die wet te onderhouden?

Er is in de hele wereld niet zo'n heldere spiegel die precies ons beeld laat zien, als de wet der tien geboden.

De Catechismus zegt ervan: "De mens heeft zichzelf en al zijn nakomelingen, door het ingeven des duivels en door moedwillige ongehoorzaamheid, van deze gaven (om de wet te kunnen houden) beroofd."

We zouden het ook zo kunnen zeggen: Toen we haar konden volbrengen, hebben we niet gewild, en nu kunnen noch willen we beide meer. Niet één mens van nature kan het nog willen of wil het meer kunnen, dat is afgesneden. Maar wat doet de mens? Neemt hij dit over? Zonder genade nooit, altijd schuilt hij achter zijn onmacht en zegt niet: ik wil niet, maar: ik kan niet. Hij legt heimelijk de schuld op de Heere, dat Die iets van hem eist, wat hij onmogelijk doen kan. Maar, ik heb het jullie in vorige lesjes al eens duidelijk gemaakt, als iemand tienduizend gulden schuld aan iemand betalen moet, en hij heeft dat geld wel in eigendom gehad, maar het roekeloos verspeeld, zal die schuldeiser dan zeggen: "Nu, man, je hebt de kans gehad om mij te betalen, maar nu je het eenmaal niet meer kunt, zal ik overal van afzien"?

Dat zou iets ongehoords wezen, nietwaar? Nee, als die man voor zijn schuld in de gevangenis gebracht wordt, blijft de eis net zolang tot hij in werkelijkheid betaald heeft, er gaat niets vanaf. En betaalt hij nooit, welnu, dan komt hij ook nooit van de schuld af, en gaat die schuld, als hij sterft, op zijn kinderen over.

Zo is het nu met de mens tegenover de zedelijke wet gesteld, en, als er voor ons niet een Ander die geboden onderhouden heeft, gaat de eis der wet na onze dood mee naar de verdoemenis, en zal eeuwig op onze consciënties branden, zonder enige verlichting.

De opstellers van de Catechismus waren in dit stuk vast overtuigd. Ze zeggen in vraag 10: *Wil God zulke ongehoorzaamheid en afval ongestraft laten?*

Antwoord: Geenszins, maar Hij vertoort Zich schrikkelijk beide over de aangeboren en werkelijke zonden, en wil die door een rechtvaardig oordeel tijdelijk en eeuwig straffen, gelijk Hij gesproken heeft: "Vervloekt is een iegelijk, die niet blijft in al hetgeen geschreven is in het boek der wet, om dat te doen."

Wat is dus beslist noodzakelijk?

Daar we door onze onwil onmachtig geworden zijn, en de eis onverminderd op ons ligt, zal er een Ander voor ons die wet moeten voldoen, anders zullen we eeuwig schuldig blijven en als een overtreder aangemerkt en gestraft worden. Nu moeten we uit kracht van onze ellendigheid, die uit de wet openbaar komt, een Middelaar leren kennen. Dat zal zeker al Gods volk leren, want de Heilige Geest zal hen het allereerst met de heilige wet in aanraking brengen. Dan zullen ze niet meer zeggen: "Ik kan er niets aan doen, maar van harte zullen ze bekennen, aan ieder gebod in gedachten, woorden en werken schuldig te staan.

Toen God Adam opzocht (Adam zocht God niet op), vond Hij hem in zijn eigen ongerechtigheid, als een vijand tegenover Zich, want hij sloeg God met Zijn eigen werk in het aangezicht en zei: "De vrouw die Gij bij mij gegeven hebt." Zo vindt God al Zijn volk.

Ik was eens bij mensen in huis en daar waren twee kleine jongens aan het vechten. De een zei: lij hebt het gedaan", en de andere riep: "Niet waar, het is jouw schuld." En van kwaadheid vlogen ze elkaar aan. Ik had dat even aangezien en zei toen: "Komen jullie allebei eens hier, dan zal ik wat vertellen, maar je moet goed luisteren.

Er gingen eens twee mensen naar de tempel, de een was een Farizeeër en de andere een tollenaar. De Farizeeër ging vooraan in de tempel staan en dankte God dat hij een goed man was. Maar de tollenaar bleef achterin en sloeg biddende de hand op de borst. (Ik zei niet op welke borst.) Nu moeten jullie mij eens vertellen, op welke borst sloeg die man zijn hand?"

Dat ene jongetje zei: "Op zijn eigen borst."

Ik zei: juist, en dat moet jij nu ook doen.

De tollenaar zei toch ook niet tegen de Farizeeër: "jij hebt het gedaan"? Nee, hij had het zelf gedaan, want hij riep: "O God, wees mij, zondaar, genadig.""

Dit zal nu de Heilige Geest al Zijn volk maken. Zelf schuldig aan de gehele wet, en daarom, rechtvaardig liggende onder de vloek en toorn van God. Dan krijgen ze, evenals de tollenaar, boetvaardige voeten, waarmee ze van achteren blijven staan. Boetvaardige ogen, die ze niet naar boven durven slaan. Boetvaardige handen, die hij op zijn eigen schuldige borst slaat. Maar wat had hij nog meer?

Het voornaamste was, dat hij een boetvaardig hart had, waarmee hij overnam dat hij zondaar was. En wat staat er dan? "Hij ging af, gerechtvaardigd naar zijn huis, meer dan die (andere)."

Was hij nu gerechtvaardigd omdat hij zijn schuld overgenomen had? Nee, volstrekt niet, dat is onmogelijk, we hebben geleerd, de rechtvaardigmaking gaat nooit om het geloof, alleen door het geloof. De Farizeeër had zichzelf gerechtvaardigd, maar de tollenaar werd om Christus" wil door God gerechtvaardigd.

Maar als men nu inwendig ernstig overtuigd is dat er niet één gebod door ons meer kan volbracht worden, en men alleen om Christus' wil gerechtvaardigd wordt, behoeven we dan uitwendig ook niets meer te doen?

Dat leert Hellenbroek ons op grond van Gods Woord anders. Hij zegt: Als men zijn onmacht uit de wet ziet, waartoe moet ons dat aanzetten?

Antwoord: Tot bidden. David zegt in Psalm 119:4: EEERE, Gij hebt geboden, dat men Uw bevelen zeer bewaren zal. Och, dat mijn wegen gericht werden, om Uw inzettingen te bewaren!"

Wat gebeurt er dus als God Zijn volk ontdekt aan hun onwil en onmacht tegenover de eis der wet? Dan wordt Gods gebod hun gebed. Het is hun geen onverschillige zaak, dat zien we hier in David, en zo is het met al Gods volk. Het gebed is noodzakelijk, want het is een middel tot verkrijging van wat God geboden heeft. Dit geldt niet alleen voor lichamelijke nooddrift, maar ook voor geestelijke dingen. Nu zal ik, in verband met de vragen over de wet, nog iets aan jullie voorstellen.

Er is gezegd: de eerste tafel houdt in: God lief te hebben boven alles, en dan volgt: en onze naaste als onszelf. De Heere wordt dus vooropgesteld.

Maar wie zou er nu met "onze naaste" bedoeld worden?

Antwoord: Alle mensen.

Ja, uit kracht van schepping zijn alle mensen onze naasten, want uit enen bloede heeft God het ganse menselijke geslacht gemaakt. Zou men in tijd van nood dan niet eens de eerste tafel na mogen laten, om de tweede te kunnen doen? In de gewone regel mag dit nooit. Gods eer moet altijd boven onszelf en boven onze naasten gaan. Men moet Gods eer liever hebben dan ons eigen leven, en dus zelfs ook als het leven van onze naaste.

We lezen in Lukas 9 dat de Heere tot iemand zei: "Volg Mij." Doch die man antwoordde: "Heere, laat mij toe, dat ik heenga en eerst mijn vader begrave."

Maar Jezus zei tot hem: 't aat de doden hun doden begraven; doch gij, ga heen, en verkondig het Koninkrijk Gods."

Duidelijk blijkt het hieruit, dat deze man de tweede tafel moest laten staan, om de

eerste tafel te volbrengen. Het was beslist geen zonde, dat hij zijn vader mee wilde gaan begraven, maar Jezus wilde, dat hij nu eerst Hem gehoorzaamde, en het werk aan andere mensen overliet. In dit geval moest de man de tweede tafel laten staan om de eerste te vervullen. De Heere eiste van hem dat hij God liefhad boven alles. Ik zeg niet dat wij Gods eer liever kunnen hebben van nature, ik zeg alleen dat het moest. Doch door genade wordt Gods volk geroepen om een van beide te kiezen: te sterven of te zondigen. Als hij nu zondigt, waagt hij er Gods eer aan, maar als hij lijdt of sterft, waagt hij er zichzelf aan, en daar wordt hij voor geroepen.

Toch kan het in bijzondere gevallen, in tijd van nood gebeuren dat hij, bij wijze van spreken, de eerste tafel eventjes moet laten staan om de tweede te vervullen. Bijvoorbeeld als ik zondags naar de kerk loop, vervul ik in de uitwendige zin de eerste tafel der wet: "Gedenk de sabbatdag dat gij die heiligt", enz. Maar als ik voorbij een weiland kom en ik zie een koe of paard in een sloot liggen, moet ik dan stil naar de kerk doorlopen en zo de eerste tafel der wet vervullen, maar om de tweede (uw naaste liefhebben als uzelf) mij niet bekommeren?

Volstrekt niet, dan is het in zo'n geval mijn plicht om eerst de tweede tafel te volbrengen en mijn naaste te helpen door zijn vee te redden. Maar weet je wanneer het een ander geval wordt?

Als ik tegen de eerste zou moeten zondigen om mijn naaste te helpen. Dit is dan een klein stukje van deze gewichtige zaken bezien. Jongens en meisjes, die eis der wet geldt nu voor jullie ook. Er is een volk op de wereld voor wie de Middelaar gezegd heeft: "Zie, Ik kom, o God, om Uw wil te doen. Uw wet is in het midden Mijns ingewands."

Hij nam de eis die op de uitverkorenen rustte van hen over, en trad in hun plaats. De schaduwdiensten deed Hij ophouden, want Hij was Zelf de Priester en Zelf het Lam ten offer. De verschillende reinigingswetten werden na Zijn dood opgeheven, want Hij had Zijn volk voor eeuwig door Zijn bloed gereinigd. Wat bleef er dan nog over! Enkel de wet der tien geboden, die de Kerk nu tot een wet der dankbaarheid worden moest. Eerst gebruikt de Heilige Geest haar als een scherpe tuchtmeester, om de overtuigde zondaar onder de geselslagen van de wet tot Christus te brengen en hem uit de wet grondig zijn ellende, onwil en onmacht te doen kennen. Maar als hij dan geleerd heeft Wie voor hem die wet volbracht, en zo aan het einde der wet Christus vindt, o, dan vindt hij in diezelfde wet al zijn vermakeningen en zegt: "Hoe lief heb ik Uw wet! Zij is mijn betrachting de ganse dag."

Wat eerst een last was, wordt dan een lust, en Gods gebod zijn gebed. Jongens, nu vindt je het misschien lastig en vervelend zo lang te moeten luisteren, stilletjes zou je willen praten of spelen, ik weet het wel, je natuur dartelt liever vrij uit. Maar als ik vannacht eens aan je sterfbed geroepen werd, wat dan? Dan zou je met recht kunnen zeggen: "Dominee, nu moet ik onverwacht sterven, en u hebt me nooit gewaarschuwd." Dan zou toch niet goed gaan?

Ik weet van een vrouw, die zeer ondeugende kinderen had, ze kwamen ook haast nooit in de kerk. Toen kwam de dominee van die gemeente eens bij haar op huisbezoek, en vroeg waarom ze haar kinderen zo weinig meenam naar de kerk.

Ach", zei de vrouw, "het is voor die kinderen haast geen doen om twee uur stil te zitten, het is niet om uit te houden voor jonge, gezonde kinderen."

En weet je wat die dominee antwoordde?

"Vrouw", zei hij, "u bent een goddeloos mens, ik moet u bestraffen. U geeft de kinderen toe in de zonde, en steunt hen om Gods wil te overtreden en de middelen der genade niet te achten. Als u zegt dat het in de kerk voor de kinderen niet uit te houden

is, hoe zullen ze het dan in de hel uithouden als ze onbekeerd moesten sterven? Alle verdoemden zullen zeker zeggen: Hier is het niet uit te houden. En toch zullen ze het eeuwig uit moeten houden. Het ondraaglijke zal daar eeuwig gedragen moeten worden."

Die leraar werd van God nog getrouw gemaakt in zijn werk. Geef je daarom niet toe, alsof het hier dat uurtje niet uit te houden was om naar Gods Woord te luisteren. Hij roept je nog door de middelen en laat nog tot je zeggen: "Roep Mij aan in de dag der benauwdheid; Ik zal er u uithelpen en gij zult Mij eren."

De Heere mocht je door de wet je ellende leren kennen, en Zijn gebod mocht jullie gebed nog eens worden in je prille jeugd. Hij geve dat om Zijn Zoons wil.

*Des HEEREN wet nochtans
Verspreidt volmaakter glans,
Dewijl zij 't hart bekeert;
't Is Gods getuigenis,
Dat eeuwig zeker is,
En slechten wijsheid leert.
Wat Gods bevel ons zegt,
Vertoont ons 't heiligst recht,
En kan geen kwaad gedogen;
Zijn wil, die 't hart verheugt,
Eist zuiverheid en deugd;
Verlicht de duister' ogen.*

Psalm 19:4 36.

Van de sacramenten, van de Heilige Doop

29 januari 1923

De eerste vraag is vanmiddag: Welke middelen heeft God verordineerd, om de heiligmaking gedurig voort te zetten?

Antwoord: Het Woord en de sacramenten.

Wat zijn sacramenten eigenlijk? Wat betekenen ze?

Antwoord: Teken en zegelen van Gods genade. Romeinen 4:1: "En hij (Abraham) heeft het teken der besnijdenis ontvangen tot een zegel der rechtvaardigheid des geloofs."

Hellenbroek begint hier dus twee keer twee dingen te noemen:

1. Woord en sacramenten; 2. teken en zegelen.

Ik heb al meer gezegd: er is een hoorbaar en een zichtbaar Woord, hetwelk beide van God is.

Adam vóór de val sprak met God, en God sprak met Adam en Hij bevestigde het gesproken woord door een zichtbaar teken: de boom des levens. De Heere zei: "Zo zeker als gij daar die boom ziet staan voor uw ogen, zo zeker zult gij leven als ge gehoorzaamheid betoont." De boom des levens was dus een teken of een zegel van de woorden Gods, Adam ten goede.

Maar aan de andere kant had de Heere nog iets gezegd, dat was in tegenovergestelde zin: Als ge ongehoorzaam zijt, zult ge sterven." Deze woorden werden ook met een teken verzegeld. Dat was... de boom der kennis des goeds en des kwaads. Hier was dus ook een hoorbaar en een zichtbaar Woord. Dat was in het paradijs zo, maar dat is nu nog zo. De Heere heeft steeds Zijn hoorbaar en zichtbaar Woord, waar Hij Zich van bedient om Zijn volk te trekken en te onderwijzen. Het hoorbare Woord is dat, wat Hij Zijn profeten, apostelen en knechten laat prediken, en het zichtbare Woord zijn de sacramenten, als tekenen die wij met onze ogen zien kunnen.

Zouden er onder het Oude Testament ook sacramenten geweest zijn? Ja, zegt Hellenbroek, en de voornaamste waren de besnijdenis en het Pascha. Hij zegt: de voornaamste, zouden er dan nog meer geweest zijn? Ja, er waren behalve deze twee nog vijf zaken die zij om hun grote betekenis wel moesten herdenken, maar niet altijd weer doen, zoals zij de besnijdenis en het Pascha moesten doen, wie weet welke het waren?

1. De doortocht door de Rode Zee, dat was een teken en zegel van Gods genade dat ze nooit moesten vergeten, maar ze behoeften het toch evenwel nooit meer te doen.
2. Het manna uit de hemel. Was dat voor Israël niet een waarachtig sacrament, een teken en zegel? Evenwel was het tijdelijk en hield het in Kanaän op, maar ze moesten daaraan wel altijd gedenken en aan hun kinderen vertellen.
3. Dan was er nog het water uit de rotssteen.
4. Het zien op de koperen slang als op Christus.
5. De staf van Aäron die gebloeid had, Psalm 78.

Alle deze ware belangrijke zaken voor Israël, die ze vlijtig hun nageslachten vertellen moesten, al behoeften zij ze niet meer te beleven. Alleen de besnijdenis en het Pascha moesten inderdaad onderhouden worden.

In wiens tijd is de besnijdenis ingesteld? vraagt ons lesje.

Antwoord: In Abrahams tijd.

Jullie weten wel, dat Abraham, de zoon van Terah, uit het geslacht van Sem was, hij

woonde in Ur der Chaldeeën toen de Heere hem riep om naar Kanaän te gaan. Hij maakte een verbond met hem en gebod alle jongetjes op de achtste dag na hun geboorte te besnijden, zodat zijn nageslacht een apart volk zou worden tussen alle andere volkeren op de wereld.

Nu moet je eens goed opletten: wat was er eerst bij Abraham: het teken of de betekende zaak?

De betekende zaak, dat is duidelijk. Want eerst maakte de Heere het verbond, en daarna beval Hij de besnijdenis als een teken daarvan. Uitwendig werden door dit teken nu alle nakomelingen van Abraham afgescheiden van de heidenen en geheiligd, maar waren ze ook allen de betekende zaak van dit sacrament deelachtig? Dat was er ver vandaan, de uitverkorenen hebben het verkregen, zegt Paulus, en de anderen zijn verhard geworden. Die dus waarlijk inwendig geheiligd waren, hadden ook de betekenis van het teken, en waren waarlijk in- en uitwendig een bijzonder volk. Maar, omdat de Heere een bijzonder doel met dit volk had, en Hij uit hun geslachten de Messias wilde geboren doen worden, moest dit ganse volk door een uitwendig teken afgescheiden blijven, en daarom was het sacrament van de besnijdenis een doorgaand sacrament, net zolang tot de Messias gekomen zou zijn.

En het Pascha, wanneer is dat ingesteld?

Antwoord: In Mozes' tijd, nadat de Israëlieten uit Egypte gegaan zijn. Door de hardnekkigheid van Farao had de Heere Egypte met tien plagen geslagen, jullie kennen die natuurlijk allemaal van buiten. De laatste was de ergste, want toen stierf in elk huisgezin de eerstgeborene. En wat moesten ze in Gosen doen?

Antwoord: De Israëlieten moesten in die nacht een volkomen goed, eenjarig, mannelijk lam slachten, en het bloed daarvan aan de posten strijken; als dan de engel het bloed zag, wist hij dat er een Israëliet woonde, en ging hij door.

Juist, zo is het, maar aan welke dorpel moesten ze het bloed strijken? Er zijn vier posten in een kozijn.

Antwoord: Aan de bovendorpel en de zijposten.

En waarom niet aan de benedendorpel?

Antwoord: Opdat ze het niet met de voeten vertreden zouden als ze erover liepen, want het bloed van dat lam zag op het bloed van Christus.

Welke betekenis zou er nog meer in geweest zijn?

Antwoord: Zoals het bloed aan die posten het teken was, dat de engel des doods hen niet raken zou, en alleen de Egyptenaren om hun eigen zonden doodde, zo zullen degenen voor wie Christus Zijn bloed gestort heeft, niet behoeven te sterven, zoals alle anderen door hun eigen zonden voor eeuwig verloren gaan.

Daarom moest het te slachten lam ook geheel zonder gebreken zijn, omdat het een teken van Christus was, Die eenmaal geslacht of gedood zou worden. Vanzelf kon dit Pascha ook niet langer duren dan tot het grote Lam door Zijn eigen offer er een eind aan maakte. Jaar op jaar heeft Israël eeuwenlang dit sacrament gehouden en de Heere Jezus heeft het Zelf ook nog gehouden in de laatste nacht, eer Hij gevangengenomen werd. Het kon niet anders, het moest juist in die nacht zijn (dezelfde nacht waarin het sacrament ingesteld was), dat Hij het teken vervulde door in de dadelijkheid Zichzelf als een Lam Gods te offeren. Later was er geen plaats meer om het Pascha te houden, het schaduwbeeld was uitgediend, de apostel kon nu zeggen: "Want ook ons Pascha is voor ons geslacht, namelijk Christus" (1 Kor. 5:7).

Welke sacramenten heeft de Heere Jezus in plaats van de besnijdenis en het Pascha ingesteld?

Antwoord: De Heilige Doop in plaats van de besnijdenis en het Heilig Avondmaal in

plaats van het Pascha.

Wanneer heeft Hij dat gedaan?

Antwoord: Het Avondmaal in de nacht waarin Hij het laatste Pascha hield, en de Doop vlak voor Zijn hemelvaart.

Met welke woorden deed Hij dat?

Antwoord: Hij nam het brood en de drinkbeker en zei: "Doet dat tot Mijn gedachtenis." En de Heilige Doop?

Antwoord: "Gaaf dan henen, onderwijst al de volken, dezelve dopen in de Naam des Vaders en des Zoons en des Heiligen Geestes."

Nu vraagt Hellenbroek: Waarmee doopt men?

Antwoord: Met water. Nu, dat is duidelijk, maar dan vraagt hij dadelijk er op: Moet dat niet ergens mee gemengd worden?

Antwoord: Nee, het moet enkel en eenvoudig water zijn!

Je zou zeggen: Dat is toch eenvoudig genoeg, waarom zou hij dit apart vragen?

Omdat bij de rooms-katholieken het water met iets gemengd wordt. Toen ik nog in Rotterdam woonde, kwam er eens een jongen bij me en vertelde wat er zoal in zijn leven gebeurd was. Nu, dat waren droevige dingen. Zijn moeder was jong gestorven en nadat zijn vader weer hertrouwd was, was die man geen vader meer voor hem, zo hij behoorde te zijn.

Tenslotte was hij van huis gegaan en had overal heen gezworven, het was thuis geen leven meer. Toen hij van alles geprobeerd had en alles mislukte, is hij op het laatst uit nood in Maastricht tot de roomsen overgegaan.

Nu wist ik dat hij door zijn moeder rechtzinnig opgevoed was, zolang ze geleefd had. Ook was hij gedoopt en kende de Bijbel. Daarom vroeg ik hem: "Wel, jongen, hoe maakte je het toch wel met je rechtzinnige belijdenis? Want vroeger, als een protestant rooms werd, is mij altijd gezegd, moesten ze onze belijdenis op hun knieën afzweren, heb je dat ook moeten doen?"

"Nee", zei hij, "dat zweren hebben ze er afgedaan, dat hoeft niet meer, maar wel moest ik weer gedoopt worden."

Ik zei: "En, hoe ging dat?"

Toen vertelde hij verder: "Eerst hebben ze alles onderzocht, waar ik gedoopt was en tot welke godsdienst ik precies behoorde. Toen ze alles wisten, brachten ze me in een donkere kamer, daar moest ik knielen. Toen kwamen er een pater met nog een paar van dat soort om me heen staan, en de pater of pastoor sprak toen vijf Latijnse woorden, en ik zelf moest ook iets zeggen dat ik niet begreep. Toen dat gebeurd was, goten ze water over mijn hoofd en was ik gedoopt. Ze zeiden ook net als bij ons: "Ik doop u in de Naam des Vaders, en des Zoons en des Heiligen Geestes."

Toen vroeg ik aan hen waarom ik weer gedoopt werd, daar ik toch al gedoopt was? Daar antwoordden ze op: "De protestantse doop gebeurt met veel te weinig water, die druppelen slechts even op het voorhoofd, maar het water moet vloeien. Ook is er bij jullie geen heilig speeksel in het doopwater gedaan, daarom is de protestantse doop niet geldig en ben je nu eigenlijk pas gedoopt."

Zo vertelde die jongen onder tranen, want hij had het er toch niet onder uit kunnen houden, maar was tot de belijdenis, waarin zijn moeder hem had opgevoed, teruggekeerd.

De roomsen houden in plaats van twee, er zeven sacramenten op na, namelijk de doop, het vormsel, het avondmaal, de biecht, het heilig oliesel, het priesterschap en het huwelijk.

De tijd is te kort om op al deze dingen in te gaan, we zullen ons bij de Waarheid houden, en alleen blijven bij de twee sacramenten die Christus ingesteld heeft. Zou het

ook uit Gods Woord te bewijzen zijn, dat alleen schoon water genoeg is?

O ja, we lezen dat Johannes aan de rivier doopte allen die tot hem kwamen, nu, dat rivierwater zal ook wel niet met "heilig speeksel" gemengd geweest zijn! En Filippus daalde met de Moorman af in het water waar ze langsreden.

Maar, zou je zeggen, Gods Woord leert ons dus wel de doop door onderdompeling, en niet alleen besprengen.

Daar in het warme Oosten kon dat ook, maar in deze koude landen zou dat een groot bezwaar zijn.

Zou dan het besprengen alleen niet tegen Gods Woord zijn?

Nee, want in het Nieuwe Testament wordt er herhaaldelijk over "besprengen" gesproken. Hebreëen 12:24: "En het bloed der besprenging, dat betere dingen spreekt dan Abel." Ook in het Oude Testament, Ezechiël 36:25: "Dan zal Ik rein water op u sprengen."

Beide dus, veel en weinig water gebruiken, is geoorloofd. Als je nu goed zit te luisteren, zou je kunnen denken: de discipelen werden door Jezus Zelf uitgezonden om te dopen, na Zijn dood en hemelvaart, dat was een Goddelijke zending, maar had Johannes de Doper eigenlijk al wel mogen dopen, eer dat Jezus gestorven was? Zou die wel van God gezonden geweest zijn?

Antwoord: Ja.

Zo, zo, jullie schijnen het beter te durven zeggen dan de Joodse Schriftgeleerden, want toen Jezus aan hen vroeg: "De doop van Johannes de Doper, was die uit de hemel of uit de mensen", antwoordden zij: "Wij weten het niet."

Maar jullie schijnen het wel te weten, hoe bewijs je dat?

Antwoord: Johannes zei: "Die mij gezonden heeft om te dopen met water, Die had mij gezegd", enzovoort (Joh. 1:33).

En waaruit nog meer?

Antwoord: Johannes 1:6: "Er was een mens van God gezonden, wiens naam was Johannes."

Deze bewijzen zijn dus duidelijk genoeg, maar nu nog eens iets. Volgens de uitzending van de twaalf moesten ze dus dopen in de Naam van een Drie-enig God, maar nu lees ik in Handelingen 8:16, dat de discipelen doopten "in de Naam van de Heere Jezus", was dat wel goed van hen?

Het zal geen regel geweest zijn, want er staat ook dikwijls: "En zij werden gedoopt in de Naam des Heeren." Ook zullen de discipelen er misschien rekening mee gehouden hebben dat de Joden wel aan God de Vader geloofden, maar niet in Jezus als Zaligmaker, en daarom doopten ze misschien uitdrukkelijk in de Naam van de Heere Jezus, om er de nadruk op te leggen dat Hij met de Vader, waarlijk God is. Nu wordt er ook gevraagd: Mag iedereen dopen in tijd van nood?

Antwoord: Nee, alleen die gezonden zijn om te leren. Je zou zeggen, wat een vreemde vragen doet die man toch! Maar dit vindt zijn oorzaak ook weer in de roomsen. Die leren, dat in tijd van nood, als er bijvoorbeeld een kindje op sterven ligt en er kan geen geestelijke meer geroepen worden, iedereen het mag dopen. 't Is beter dat een leek het doopt dan dat het ongedoopt sterft, zeggen ze. Er is mij verteld dat, zoals in Egypte de vroedvrouwen de Hebreeuwse jongetjes moesten verdrinken, zo moeten de vroedvrouwen onder de roomsen beloven, dat ze in tijd van nood de kinderen zullen dopen als er geen tijd meer is om ze naar de kerk te brengen.

Ik heb dat toen eens onderzocht, en vond dat het bij de regering en de rechtbank toegestemd is, dat vroedvrouwen of dokters bij de roomsen de pasgeboren kindertjes

mogen dopen, als ze zien dat het kindje niet lang leven zal. Waarom zouden ze dat toch doen?

Natuurlijk omdat ze ook in het sacrament van de Doop dwalen, net zo erg als in het Avondmaal. In hun vragenboekje voor de kinderen zeggen ze:

Vraag 355: Wie is de bedienaar van het doopsel?

Antwoord: De gewone bedienaar van het doopsel is de priester, maar in tijd van nood mag en moet een ieder dopen.

Vraag 359: Wat verkrijgen wij door het doopsel?

Antwoord: 1. Vergiffenis van de erfzonde en van de zonden die vóór het doopsel bedreven zijn. 2. Kwijtschelding van alle straffen van die zonden. 3. De heiligmakende genade en bovennatuurlijke bijstand om een christelijk leven te leiden.

Begrijpen jullie nu waarom ze toestaan, ja, zelfs gebieden dat ieder een kind dopen mag, eer het sterft? De doop wast de erfschuld af, zeggen ze. Calvijn had er in zijn tijd ook geducht tegen te kampen, maar hij durfde hun goddeloosheid vrijmoedig in het openbaar bestrijden en schrijft: "Christus heeft nooit bevolen dat vrouwen of allerlei mannen dopen zouden, maar heeft dat bevel alleen gegeven aan hen, die Hij tot apostelen uitverkoren en uitgezonden had."

Maar, als een kind nu eenmaal door een rooms priester gedoopt is in de Naam van een Drie-enig God, moet die doop dan ongeldig verklaard worden, en moet dat kind later door een wettige leraar weer opnieuw gedoopt worden?

Over dit punt is vanaf de eerste eeuwen na Christus al verschil geweest. Daarvan zegt Calvijn in zijn Institutie (Institutie betekent: instelling):

Is vanaf de eerste eeuwen der Katholieke Kerk de gewoonte geweest dat ook de leken, als de dienaars niet bij de hand waren, in tijd van doodsnood, dopen zullen, zonder dat de kerk zich rekenschap gaf of zulks wel met recht gedaan werd."

Reeds in een synode te Dordt kwam in 1574 de vraag: Of men een kind door een vrouw of dokter gedoopt, weder in de kerk dopen zou? En het antwoord was: Ja, overmits der vrouwen of lekendoop geen doop is. Het is een grote zonde, dat iemand, die hiertoe niet geroepen is, optreedt in de Naam van de Drie-enige God. Daarom is een zogenaamde nooddoop niet wettig, zulk een kind zal nog gedoopt moeten worden.

Het sacrament is evenwel sacrament al werd het door een onwettig leraar toegediend. De doop in de Rooms-Katholieke Kerk bediend door een erkend ambtsdrager en gedaan in de Naam des Vaders, en des Zoons en des Heiligen Geestes is nimmer door onze vaders herhaald. Calvijn zegt er verder van: 't Komt mij voor als eveneens in de natuur een boer een kudde schapen heeft, waaruit hij er enkele aan een handelaar verkoopt. Zodra de koop gesloten is, komt de koopman met een of ander stift, en zet op elk schaap dat hij gekocht heeft een merk. Stel je nu voor, er komt een kwajongen aangelopen, die heeft precies zo'n stift als de eigenaar en zet op verschillende schapen hetzelfde merk; wat doet die koopman nu? Hij komt bij het schaap, dat is goed; hij ziet het merk, dat is ook goed, hij zet er dus geen tweede merk bij, maar hij zegt tegen die jongen: "Wil je wel eens gauw weggaan, dat is mijn werk, daar blijf jij met je vingers af, begrepen!"

Zo (zegt Calvijn) zal de Heere doen tegen degenen, die niet gezonden waren en toch doopten of predikten, of het Heilig Avondmaal bedienden."

Hij zal zeggen: "De mensen die door u gedoopt zijn, zal Ik daarom niet als heidenen aanzien, want ze hebben evenwel Mijn zegel op hun voorhoofd, maar met u zal Ik afhandelen, want ge hebt iets gedaan wat u niet toekomt. Ge hebt uw handen aan werk geslagen waartoe Ik alleen Mijn uitverkoren knechten roep, en hen uitzend om te leren en te dopen."

Ook zullen die mensen niet daarom verloren gaan, omdat ze door geen wettig geroepen leraar gedoopt zijn, maar God zal met dezulken afrekenen en ze niet onschuldig houden.

Zo is er ook nog een sekte op de wereld die men doopsgezinden noemt. Die arme mensen denken dat men alleen dan pas gedoopt mag worden als men geheel volwassen is, en met bewustzijn in Christus gelooft. Ze veroordelen de kinderdoop. Dit is ook een grote dwaling, want duidelijk zegt Paulus dat de Doop in de plaats der besnijdenis gekomen is, en alle zoontjes moesten op de achtste dag besneden worden; zonder dat ze er zelfbewustheid van hadden, werden ze uitwendig in het verbond opgenomen.

Daarom zegt ook de Catechismus in Zondag 27:

Vraag: *Zal men ook de jonge kinderen dopen?*

Antwoord: Ja, want daar zij zowel als de volwassenen (uitverkorenen) in het verbond Gods begrepen zijn, en dat hun door Christus' bloed de verlossing van de zonden en de Heilige Geest, Die het geloof werkt, niet minder dan de (uitverkoren) volwassenen toegezegd wordt, zo moeten zij ook door de Doop, als door het teken des verbonds, in de christelijke kerk ingelijfd en van de kinderen der ongelovigen onderscheiden worden, gelijk in het Oude Verbond of Testament door de besnijdenis geschied is, waarvoor in het Nieuwe Verbond de Doop gekomen is.

Zo is het dan duidelijk dat men maar eens gedoopt behoeft te worden, want de Doop is een sacrament (een teken) van de inlijving in de kerk, die maar eens geschieden kan.

Nu moet ik toch nog iets vragen aan jullie. Als de Doop beslist de erfzonde niet wegneemt (zoals de roomsen leren) en ze ons ook geen levende lidmaten der Kerk maakt, is de Doop dan wel noodzakelijk? Kunnen we het dan niet evengoed nalaten? Mij dunkt, dan behoeven we niet ieder kind te dopen, zou 't wel?

Kom, wie geeft hier antwoord op?

Antwoord: Men moet dopen uit kracht van Christus' bevel.

O, maar dat antwoord heb je uit je lesje geleerd, toch is het goed, want het is de waarheid. De Doop is alleen door de instelling en het bevel van Christus noodzakelijk geworden, evenals de besnijdenis ook door de instelling van God noodzakelijk was. Evenwel hangt er niet de zaligheid van af, want de Heere bindt nooit Zijn genade aan een sacrament, dat heeft Hij met de besnijdenis ook niet gedaan.

Kunnen jullie me uit de Bijbel een voorbeeld opnoemen dat iemand gedoopt was en toch verloren ging?

Antwoord: Simon de tovenaarskoning.

Hoor je het? Die man was gedoopt en begeerde de gaven des Geestes, maar het was tot zijn verderf, want Petrus zegt: "Uw geld zij met u ten verderve." Daarom staat er ook: "Die geloofd zal hebben en gedoopt zal zijn, zal zalig worden." En, wat staat er dan? Die niet gedoopt zal zijn? Nee, "maar die niet zal geloofd hebben, zal verdoemd worden" (Mark. 16:16).

Nu kan het andersom ook, niet gedoopt en toch zalig, welk voorbeeld is daarvan?

Antwoord: De moordenaar aan het kruis.

Het was geen onverschilligheid van die man dat hij na zijn bekering niet gedoopt was, maar het kon niet meer, de tijd was te kort, hij hing aan het kruis te sterven, maar evenwel zou hij met Jezus in het paradijs zijn.

Dit zijn dus twee bewijzen dat God nooit Zijn genade aan het sacrament bindt, hetzij in het geven of in het onthouden.

We hebben kort een en ander over de Doop besproken, maar er zijn nog een paar gewichtige vragen overgebleven. De tijd is nu echter om, we hopen zo de Heere ons spaart volgende week iets over de eigenlijke betekenis van de Doop te zeggen, namelijk hoeveel weldaden er in de Doop verzegeld worden en of het water alleen de zonde afwassen kan? Hebben jullie er wel eens over gedacht, jongens en meisjes, dat je nu allemaal gedoopt bent, omdat Christus dat bevolen heeft?

Helaas is het van de meesten een gewoonte geworden hun kinderen te dopen, maar dat ligt voor hun rekening. Misschien hebben enkelen het ook gedaan uit kracht van Christus' bevel. Hebben je vader en moeder daar wel eens ooit met je over gesproken, dat je nu met het zegel van een Drie-enig God op je voorhoofd over de aarde loopt? Smijtegelt zegt in een van zijn boeken: Als jullie je niet schamen Gods wetten te verbreken en door alle vermaningen heen te gaan, kom dan hier maar weer voor de kansel, waar je ouders je aan een Drie-enig God opgedragen hebben, en zweer er je doop maar weer af, ten zegel dat je niets van God weten wilt."

Zo pakte Smijtegelt zijn gemeente in Middelburg aan. Maar ik zou vanmiddag wel eens willen vragen: "Is er nu onder jullie allen niet ééntje bij, die wel eens gevoeld heeft wat het is om in de Naam des Heeren gedoopt te zijn, en de Heere Zelf niet te kennen?"

Moet ik, als ik vanavond mijn knieën buig, nu zeggen: "Heere, onder al die kinderen was er niet ééntje die smart had, zonder U te leven!" Dat is toch wat. O, ik weet wel, zonder God worden we het leven in de zonde nooit moe. En al was je nu door de beste predikant gedoopt en je zou je leven lang in de kerk doorbrengen met bidden en goede werken te doen, dat zou je nog niet Gods gunst doen vinden, want die kan alleen door de gerechtigheid van Christus gevonden worden. En buiten die gerechtigheid zal niet één levende ziel het kunnen, maar ook niet willen doen, want dan zou de Heere niet aan Zijn eer komen, en dat wordt hun het hoogste.

Maar zou er nu toch geen volk op aarde zijn, dat weet dat het nooit buiten Christus kan, en dat toch nog buiten Hem is? Ja, dat wel, maar als ze die wetenschap door de Heilige Geest omdragen, zullen ze ook geen rustig leven hebben. Nee, die zijn hun lust en hun leven in de wereld kwijt, en vinden geen stad ter woning voor hun arme ziel. Die leren overnemen dat ze eens het sacrament in de hof geschonden hebben, en het een wonder is dat ze nog niet heengegaan zijn naar hun eigen plaats. Want, nu gaan we allemaal naar huis, jullie met elkaar en ik alleen, maar eens komt het ogenblik dat we allen, ieder alleen naar ons eeuwig huis moeten. Daar zal geen vriendje of vriendinnetje mee kunnen gaan, zoals jullie nu met elkaar meegaan.

En welk zal dan jullie thuis wezen? Eeuwig bij Hem, Die zei: "In het huis Mijns Vaders zijn vele woningen"? Maar dan zul je in de tijd ook moeten weten, hoe Hij die woning voor je bereid heeft. De Heere mocht Zelf komen door Zijn ontdekkende Geest en woning maken, want van nature is het er bij niemand, noch door doop, noch door belijdenis.

Hij make dan plaats waar geen plaats is, en heilige also de Doop, dat het waarlijk eens was een teken en zegel van Zijn genade in je arme ziel dadelijk toegepast. Dat zij zo.

Psalm 105:5

*God zal Zijn waarheid nimmer krenken,
Maar eeuwig Zijn verbond gedenken.
Zijn woord wordt altoos trouw volbracht,
Tot in het duizendste geslacht.
't Verbond met Abraham, Zijn vrind,
Bevestigt Hij van kind tot kind.*

37. Van de Heilige Doop (vervolg)

5 februari 1923

Eer we tot het lesje van het Heilig Avondmaal overgaan, moeten we nog enkele vragen over de Doop bespreken.

We hebben verleden week gezien, dat de Doop een instelling van Christus is, zou men hem dan mogen verachten of verzuimen?

Nee, want dan veracht men God Zelf, Die het ons bevolen heeft. Toch zou het wel eens kunnen gebeuren, dat men de Doop niet verachtte en evenwel toch verzuimde, of liever er niet toe komen kon; wanneer zou dat kunnen?

Wel, als men in tijden van vervolging leeft, is er vaak geen gelegenheid de kinderen te laten dopen, en wordt men gedwongen het sacrament te verzuimen, zou dat als zonde van verachting aangerekend worden? Nee, want het is uit nood.

Nu zegt Hellenbroek nog: Wat betekent de indompeling ofbesprenging met water?

Antwoord: De afwassing der zonde door Christus' bloed en Geest. Als er dan een pasgeboren kindje sterft, eer het gedoopt is, dan gaat het toch zeker wel verloren?

Nee, dat is de bedoeling van Hellenbroek niet. Pasgeboren kinderen kunnen wel verloren gaan, maar dat is niet omdat ze niet gedoopt zijn, want, daar zou men dan tegenover moeten stellen dat gedoopte kinderen allemaal zalig zullen worden. Het een zowel als het ander is tegen Gods Woord. Alle kinderen die, gedoopt zijnde, zalig worden, worden uit vrije genade door Christus' verdienste zalig, en alle kinderen die ongedoopt verloren gaan, gaan door toerekening van de erfschuld verloren, daar doet het sacrament van de Doop op zichzelf niets aan toe of af.

Maar wat bedoelt Hellenbroek er dan mee, als hij zegt dat de Doop de afwassing der zonden door Christus' bloed betekent?

We zullen eerst de vragen die er verleden week overgebleven zijn met elkaar nog eens opzeggen.

Hoeveel weldaden worden er in de Doop verzegeld?

Antwoord: Twee: de rechtvaardigmaking door Christus' bloed en de heiligmaking door Zijn Geest.

Kan het water zelf de zonde afwassen?

Antwoord: Nee, 1 Johannes 1:7: "Het bloed van Jezus Christus, Zijn Zoon, reinigt ons van alle zonden."

Nu hebben we verleden week gezien, dat de roomsen zeggen dat de Doop de erfzonde wegneemt, daarom moet onder hen een kindje dadelijk na de geboorte, desnoods door een gewoon mens, gedoopt worden.

Nu wordt deze stelling onder alle protestanten natuurlijk veroordeeld, men belijdt over het algemeen nog wel, dat niet door de Doop, maar alleen door genade de erfschuld van de zonde, in Christus, weggenomen wordt. Maar toch is er in Nederland een groot getal belijders, die anders over de sacramenten denken dan Gods Woord het ons leert. We hebben gezegd: De Doop is een teken, de Heere wil ermee zeggen: Zo zeker als het water de onreinheid van het lichaam afwast, wast het bloed van Christus de onreinheid van de ziel af.

Daarmee wordt niet bedoeld dat ieder, die de Doop ontvangen heeft, nu van zijn zonde gewassen is, nee, het is bedoeld als een teken dat God alzo door Christus Zijn volk wast, en voor Zijn volk is het ook een zegel dat: zo zeker het teken hun toegediend is,

zo zeker zij waarlijk deel aan de betekende zaak hebben. Maar dit geldt alleen voor hen, die door de Heilige Geest levend gemaakt zijn, en dus niet alleen tot het uitwendige Israël behoren. Nu is het droevig dat deze zaak zo vervalst is, en daar men het openlijk van de kansels leert en in boeken schrijft, wil ik er jullie ook openlijk voor waarschuwen.

Waarvoor? Voor de leer die dr. Kuyper ook inzake de Doop verspreid heeft. Onder de vele boeken die hij geschreven heeft, is er een die hij noemt: Voor de distel een mirt. Daarin handelt hij uitsluitend over doop, belijdenis en avondmaal. In een hoofdstuk handelt hij uitsluitend over de drie vragen bij de Doop en zegt dan letterlijk:

"Ge brengt dus uw kind ten doop, niet als stond het buiten Christus, maar als in Christus. Ge weet dit wel niet met zekerheid, want een bijzondere openbaring geeft de Heere daar niet voor, maar: ge hebt uw kind als zodanig te rekenen. Uw kind is dus een lid van Christus, en zo vraagt ge dan voor dat lid van Christus de doop."

Verder zegt hij nog, bij de vraag in het formulier of de ouders hun kinderen een goede opvoeding beloven te geven:

"Hoe zoudt ge uw kind opvoeden, en het tot bekering vermanen kunnen, zo ge niet ondersteltet, dat er een verborgen genade Gods aan uw opvoeding vooraf ging? Zo uw kind immers nog dood in zonden en misdaden was, wat zoudt ge er met uw opvoeding aan kunnen doen?"

Daarom is de vaste onderstelling bij de opvoeding van elk gedoopt kind, dat er verborgen genade in schuilt, en dat uw opvoeding slechts dient om dat verborgen genadezaad in de akker van uw kind te besproeien en het onkruid uit te wieden, opdat dit verborgen genadezaad niet verstikke."

Dat zegt dr. Kuyper ronduit in zijn boek". (Voor de Distel een Mirt. Hoofdstuk 9, blz. 72)

Ook heeft hij weer ingevoerd, dat de kinderen direct na hun geboorte, de eerste zondag al, gedoopt moeten worden. Wel niet helemaal zoals de roomsen het doen, maar veel scheelt het toch niet, want hij zegt ervan (op blz. 66):

Wie dan de doop zo beziet (als het verbond des vredes met zijn God), wie zal er dan rust bij hebben om de doop van zijn kind uit te stellen? Maar de vader verontschuldigt zich vaak door te zeggen: "Moeder wil er ook graag bij zijn als ons kindje gedoopt wordt, dus wachten we tot moeder ook mee kan."

Maar geen echte moeder zal verlangen dat haar kind (alleen omdat ze het zelf ten doop wilde brengen) ook maar één week daarvoor ongedoopt zou blijven, een hele week waarin het immers sterven kon!"

Zo sterk is dr. Kuyper ervoor om toch vooral dadelijk na de geboorte te dopen. Jullie zullen, als je ouder mag worden, wel meer met deze leer in aanraking komen, maar ik waarschuw je er voor, jongens en meisjes: ga er niet mee mee. De tijd is hier veel te kort om alles grondig te weerleggen, ik heb hun dwaling nu genoemd, en volgens Gods Woord durf ik te zeggen, dat ons nergens geleerd is een veronderstelde wedergeboorte voor de Doop of in de Doop.

Nu zijn ze ook wel zo voorzichtig, dat ze er het woord "verondersteld" bij noemen. Je begrijpt, anders zou alles in de war lopen.

Om dit duidelijk te maken het volgende. Stel je eens voor dat een vader en moeder acht kinderen hadden, allen gedoopt en dezelfde goede opvoeding hebbende. Volgens hun leer moest men van alle acht veronderstellen dat de kiem der genade in hun ziel lag. Als er dan jaren later, als de kinderen groot waren, een predikant op huisbezoek kwam, zou hij natuurlijk vragen aan die ouders hoe hun kinderen het maakten.

De vader zegt: "Nu, dominee, dat gaat voor het grootste deel goed, vijf ervan zijn al getrouwd, en zoals u ziet zijn het allen christenen, komen trouw naar de kerk en gebruiken het Heilig Avondmaal."

Ja, zegt die dominee, "Vat zie ik wel, het zijn bloeiende leden van onze kerk, het was te wensen dat alle broeders en zusters zo'n voorbeeld

gaven. Maar, u heeft immers acht kinderen, nietwaar? Waar zijn die andere drie tegenwoordig?"

Ja... nu moet het voor de dag komen.

Ach", zegt de vader, "dominee, ik zal het u maar eerlijk zeggen, ze zijn de weg gegaan van de verloren zoon, maar tot heden nog niet teruggekeerd. De een is naar Amerika gegaan, de tweede zit in

Amsterdam en de derde zwerft overal heen, het is treurig zo goddeloos die jongens leven, ze willen nergens meer van horen."

Ja, dominee", vult de moeder schreiende aan, "ik zeg wel eens tegen mijn man: als het nog maar ooit terechtkomt met onze jongens." Wat moet de predikant nu zeggen?

Als hij nu altijd geleerd had, dat alle gedoopte kinderen wedergeboren waren, zou hij met dit geval in moeilijkheid gekomen zijn, want dan

leek het wel of er afval der heiligen bestond en dat kan door een christen toch niet geleerd worden.

Maar hier zijn ze wel op bedacht geweest. Weet je wat die dominee nu zegt:

"Kom, kom, moedertje, de moed nog niet laten zakken! 't Is waar, schijnbaar zijn de jongens nu wel ver van huis, maar wie weet hoe gauw ze net als de verloren zoon weer terugkomen en berouwvol zeggen: "Vader, ik heb gezondigd tegen de hemel en voor U."

Want we mogen toch hopen dat ze, uit gelovige ouders geboren, gedoopt en christelijk opgevoed zijnde, het zaad der wedergeboorte in zich omdragen, ook al ligt dit nu geheel verstikt onder de zonde. Als ze straks (al zou het op hun doodsbed zijn) Jezus als hun Zaligmaker belijden, zult ge zien dat het zaad toch nog niet geheel verstikt was." Zo stelt de dominee die mensen gerust. Doch stel je voor, de moeder vertrouwt hun godsdienst niet zo erg goed meer, en is steeds bezorgd over het lot van haar kinderen. Ze zegt: "Maar, dominee, als ze nu eens door blijven leven en, hoe goed ze ook gedoopt en opgevoed zijn, toch eens in hun zonden en goddeloosheid sterven, wat dan?"

"Ja, wat dan..." zegt de predikant, "dan kunnen we niet anders zeggen, dan dat ze inderdaad nooit wedergeboren geweest zijn. Ik heb u gezegd: we moeten het ook alleen "onderstellen" van alle gedoopten, maar niet vaststellen, want in sommige leven komt het uit dat het niet waar geweest is. Het verdere leven in kerkgaan, belijdenis en Avondmaal moet verzegelen of de gedoopte waarlijk wedergeboren is of niet." Tot zover dit voorbeeld. Begrijpen jullie iets van de bedoeling? Probeer in ieder geval het te onthouden, misschien dat je het later beter begrijpen zult. Helaas is deze leer de laatste jaren ontzettend toegenomen, en, daar ieder er vrijuit over durft spreken en schrijven, durf ik ook vrijuit te zeggen: Men dwaalt in het stuk van de Doop in twee opzichten. Ten eerste dwaalt men in de noodzakelijkheid van de Doop. Ten tweede dwaalt men in de kracht van de Doop.

Gods Woord leert ons, dat de Doop alleen noodzakelijk is uit kracht van Christus' bevel.

Hierin gaan zij te ver. 't Is waar, dat velen onder ons de Heilige Doop onderschatten, en slechts uit gewoonte of navolging dopen, maar zij dwalen ook in de toepassing van het zegel en dopen niet alleen uit kracht van Christus' bevel, maar gaan haast zover,

dat ze aan het sacrament een kracht toekennen, die er door God nooit aan toegekend is. We hebben verleden week besproken dat de Heere nooit Zijn genade aan enig sacrament gebonden heeft, noch aan besnijdenis, noch aan Doop of Avondmaal. Als soeverein Wezen staat Hij boven Zijn eigen wet en ingestelde middelen.

Al is het dat je onbekeerd bent en blijven zou ook, kinderen, laat je toch niets wijsmaken. Geef de waarheid niet prijs, zoals helaas velen in hun later leven doen. Om geld of goed, vrouw of man geven velen de waarheid prijs, en volgen een godsdienst, waarvan zij denken dat die hun het meeste gewin zal geven.

We zullen er nu niet verder op ingaan.

Hellenbroek besluit dit lesje met de vraag: Wat hebben de gedoopten te betrachten?

Antwoord: Men moet onderzoeken of men zich geheel aan God Drie- enig heeft opgedragen.

Zou de mens van nature dit kunnen?

Antwoord: Nee.

Waarom niet?

Antwoord: Omdat hij geestelijk dood ligt.

Maar waarom zegt Hellenbroek dit dan?

Antwoord: Omdat een mens door eigen schuld onmachtig is, en de Heere rechtvaardig van hem eist wat hij niet doen kan.

Hoor je het wel, jongens en meisjes? Zonder God is het onmogelijk naar God te vragen, evenwel kan de Heere zeggen: "Gij wilt tot Mij niet komen."

En weet je wat nu zo gevaarlijk is? Dat de duivel van onze onmacht gebruikmaakt om te zeggen: 'schei er maar uit, het helpt toch niets, geniet liever van het leven.' O, die leugenaar.

Ik las juist gisteren van een Engels godgeleerde die zegt: "Er was een koning die graag zijn land vergroten wilde, en daardoor het land van een andere koning wilde nemen. Daartoe wilde hij eerst de koning over dat land uit de weg geruimd hebben. Hij beloofde aan ieder van zijn onderdanen die die koning voor hem vermoorden zou, dat hij hem de hoogste persoon in het land zou maken.

Toen er een man zijn vijand vermoord had, en nu naar de koning ging om zo geëerd te worden, wat denk je dat zijn koning toen deed?

Hij liet hem aan de hoogste toren in het land ophangen, want hij zei: "Als die schavuit die andere koning durft te vermoorden om loon, durft hij het later mij ook, als een ander er hem voor beloont."

Zo doet nu de duivel met zijn dienaars ook", zegt die schrijver. Hier belooft hij veel, maar straks zal hij zeggen: le wist het toch dat ik een leugenaar was? Waarom heb je me dan gehoorzaamd? Je bent genoeg gewaarschuwd."

Mocht de Heere je nog redden, terwijl het nog tijd is, en dat de Doop aan je ziel toegepast mocht worden, is mijn wens en bede.

Let toch, en zie op vromen en oprechten;

Want, wat men denk" van d' uitkomst hunner paán,

God kroont met vreê het einde Zijner knechten;

Maar, durft men stout des HEEREN wet versmaan,

Dan zal Gods wraak de berg van hoogmoed slechten,

En 't boos geslacht, ten grond' toe, doen vergaan.

Psalm 37:19

38. Van het Heilig Avondmaal

12 februari 1923

Zonder iets te herhalen, zullen we dadelijk beginnen met het lesje over het Avondmaal. De eerste vraag luidt: *Waarom gaat men dikwijls ten Avondmaal?*

Antwoord: Omdat het een sacrament (dat wil zeggen teken en zegel) is van gedurige opvoeding in het geloof.

Hierdoor valt dus dadelijk het verschil in het oog tussen de Heilige Doop en het Heilig Avondmaal.

De Doop geschiedt (evenals de besnijdenis onder het Oude Testament) maar één keer. Maar het Avondmaal (evenals het Pascha) moet steeds onderhouden worden. We zullen in het kort even over de uitwendige instelling van het Avondmaal spreken.

Waarom wordt het een Avond- of Nachتماال genoemd?

Antwoord: Omdat Christus het in de avond of nacht heeft ingesteld. Wat zijn de uiterlijke tekenen in het Avondmaal?

Antwoord: Brood en wijn.

Waarom moet het gewoon voedzaam brood zijn en mogen het geen ouwels wezen?

Antwoord: Die beelden niet genoeg de geestelijke voeding af. Ouwels zijn stukjes brood uit ongezuurd deeg.

Wat betekent het brood in het Avondmaal?

Antwoord: Christus' lichaam, 1 Korinthe 11:24: "En als Hij gedankt had, brak Hij het, en zeide: Neemt, eet, dat is Mijn lichaam, dat voor u gebroken wordt; doet dat tot Mijn gedachtenis." Daarom moet het brood onder de bediening gebroken worden om af te beelden dat Christus' lichaam voor de Zijnen gebroken is. Evenzo betekent de wijn Christus' bloed, en moet onder het bedienen vergoten worden om te beduiden dat ook Christus' bloed waarlijk vergoten is.

Het sacrament van het Avondmaal is dus ook een klaar, waarachtig en zeker teken en zegel van Christus' lijden en sterven voor de Zijnen. De Catechismus zegt ervan: "...dat zo zeker Zijn lichaam voor mij aan het kruis geofferd en gebroken is, en Zijn bloed voor mij vergoten is, als ik met de ogen zie dat het brood gebroken en de drinkbeker mij medegedeeld wordt."

Nu moet ik eerst toch wat vragen. Ik zie dat er in de Catechismus veel meer vragen en antwoorden over het Avondmaal zijn dan over de Doop. Zou het Avondmaal dan veel meer waarde hebben en de Doop niet zo'n gewichtig sacrament zijn?

Antwoord: Nee, ze zijn beide door God ingesteld.

Denk erom dat je dit vasthoudt. Het een is niet minder dan het ander, maar beide een instelling van Christus.

Nu wordt er gevraagd: Is het brood alleen niet genoeg in het Avondmaal?

Antwoord: Nee, Christus zegt ook: "Drinkt allen daaruit."

Worden daar alleen de dienaars mee bedoeld, of alle gewone gelovigen ook?

Antwoord: Allen. Paulus zegt: "De mens beproeve zichzelf en ete also van het brood en drinke van de drinkbeker" (1 Kor. 11). Hij zegt in het algemeen: "de mens", daar worden dus alle gelovigen mee bedoeld en niet de dienaars alleen.

Je zou zeggen: "Wat een vreemde vragen toch, wie zou er nu ook anders over

denken?"

Ja toch, er zijn er duizenden in ons land, die er anders over denken. De Rooms-Katholieke Kerk leert, dat de priester alleen, behalve het brood, ook de wijn mag drinken, maar de gewone mensen mogen daar de drinkbeker niet aanraken, dat is te heilig. En wie weet wat ze nog meer leren aangaande het stuk van het Avondmaal?

Antwoord: Dat het brood werkelijk onder de bediening verandert in het lichaam van Christus, en de wijn in Zijn bloed.

Juist, en wie weet het vreemde woord te zeggen, zoals dat gewoonlijk genoemd wordt?

Antwoord: Transsubstantiatie.

Maar wie weet nu de letterlijke betekenis van dit woord?

Dat weet niemand, dan zal ik het zeggen. Het woord 'trans' betekent: van het een naar het andere overgaan. Houd dit even in je gedachten. En het woord 'substantie' betekent een zelfstandig iets, een wezenlijk bestaande stof. Dit bij elkaar genomen, is het dus duidelijk dat transsubstantiatie betekent: overgang van de ene stof in de andere. In deze zaak is het dus: de ene substantie (namelijk het brood) gaat over in een andere substantie (of werkelijke zelfstandigheid), namelijk in het lichaam van Christus. En met de wijn evenzo. De substantie van wijn gaat over in de substantie (of werkelijk bestaand) bloed. Daar vandaan noemen zij dit transsubstantiatie, en hierop doelt Hellen-broek, als hij deze vraag doet of het brood en de wijn niet verandert.

Maar nu doet hij nog zo'n soort vraag: Is Christus ook lichamelijk onder de tekenen van het Avondmaal tegenwoordig?

Daar bedoelt hij toch zeker weer wat anders mee?

Ja, nu heeft hij het weer op een andere dwaling voorzien.

Welke dwaling is dat?

Antwoord: Die van Luther.

Julie weten allemaal dat de Heere Luther heeft willen gebruiken om in de zestiende eeuw de grote dwalingen van de Roomse Kerk aan het licht te brengen, en een Hervorming vooral in Duitsland, en bijna in geheel Europa, tot stand te brengen.

Alleen was het jammer, dat onder de grote genade en gaven die Luther als kind en knecht ontvangen had, hij bleef dwalen in het stuk van het Heilig Avondmaal. En wat was dat? Stelde hij evenals de roomsen dat het brood veranderde in het lichaam des Heeren en de wijn tot bloed overging? Nee, zo stelde hij het niet meer, hij koos een ander woord, geloofde niet in de transsubstantiatie, maar consubstantiatie. Nu, het woordje "con" (Latijn) betekent: met. Consubstantiatie wil dus zeggen, dat er een werkelijke tegenwoordigheid van het lichaam en bloed van Christus is in het Heilig Avondmaal.

Niet zoals de roomsen, dat het brood in het ware lichaam "over" ging (veranderde), maar dat het er mee tegenwoordig was.

De andere hervormers, Calvijn en Zwingli, waren in dit stuk rechtzinniger dan Luther. Zwingli heeft nog eens geprobeerd tijdens een grote vergadering over dit punt met Luther tot overeenstemming te komen, maar Luther bleef in zijn dwaling vaststaan en zei steeds: De Heere Jezus zegt letterlijk: "Dit is Mijn lichaam." Het kan dus niet anders dan Jezus Christus is door Zijn overalteenwoordigheid, onzichtbaar, doch wezenlijk bij elk Avondmaallichamelijk tegenwoordig en met ons.

Daar Zwingli de waarheid niet prijs wilde geven, en Luther zijn verkeerde mening niet, zijn ze dus over dit punt nooit tot overeenstemming gekomen.

Het is echter duidelijk, dat de Heere met de woorden: *dit is Mijn lichaam*, bedoelt: dit betekent Mijn lichaam, en zo zeker Ik nu dit brood breek, zo zeker wordt Mijn lichaam voor u gebroken.

Wij verwerpen dus beide, de leer van de transsubstantiatie en van de consubstantiatie, als tegen de gezonde waarheid strijdende.

Hellenbroek drukt het met eenvoudige woorden uit, als hij zegt: Is Christus ook lichamelijk onder de tekenen van het Avondmaal tegenwoordig?

Antwoord: Nee, Zijn menselijke natuur is alleen in de hemel.

Veranderen dan brood en wijn niet in Zijn vlees en bloed?

Antwoord: Nee, het blijft gewoon brood en wijn, ook nadat de zegen erover uitgesproken is.

Hoe kan Christus dan zeggen: "Dat is Mijn lichaam"?

Antwoord: Dat is te zeggen: dat betekent Mijn lichaam.

Spreekt de Heilige Schrift wel meer in zulk een zin?

Ja, zeer dikwijls. In 1 Korinthe 10:4 staat: "De steenrots was Christus." Nu zal toch niemand dit opnemen, dat die rots waarlijk Christus Zelf was. Ieder begrijpt, dat Paulus hier bedoelt: de steenrots betekende Christus.

Maar, zou Christus dan werkelijk nooit door de gelovigen gegeten of gedronken worden?

Niet lichamelijk, maar wel geestelijk, want Hem door het geloof aan te nemen, dat is Hem geestelijk te eten, dat wil zeggen: geestelijk door Hem gevoed en verzadigd te worden.

Zou dan Christus ook niet geestelijk in het Avondmaal tegenwoordig kunnen zijn?

Ja, dat kan wel, en dat mogen Zijn kinderen ook dikwijls ondervinden, in het uitlaten van Zijn liefde en gunst in hun ziel.

Zo hebben we dus een en ander gehoord over de verschillende dwalingen die er zijn over het Avondmaal. Nu zullen we nog een andere zijde van de zaak bespreken.

Toen Jezus met Zijn discipelen het Avondmaal gebruikt had, wat hebben ze toen gedaan? Er staat in Mattheus 26: "En als zij de lofzang gezongen hadden, gingen zij uit naar de Olijfberg."

Jezus zong dus een lofzang na het sacrament en voor de banden en de dood, die Hij tegemoet ging. Daarom wordt er nu ook onder en na het Avondmaal gezongen. Zou nu dit sacrament alleen tot troost zijn voor de Kerk, of ook tot nut?

Hellenbroek heeft gezegd dat het een sacrament is van gedurige opvoeding in het geloof. Daarom is het beide tot nut en tot troost, hoewel dit niet altijd verstaan wordt. De discipelen zullen er de eerste keer nog niet veel van verstaan hebben, welke nuttigheid er voor hen in lag, dat moesten ze van achteren leren.

Nu moet ik toch eens onderzoeken of jullie weten voor wie het Avondmaal eigenlijk ingesteld is. Is het voor alle mensen?

Antwoord: Nee, alleen voor gelovigen.

Maar hoe wordt dat bedoeld? Ontvangen de uitwendig gelovigen door het gebruiken van het Avondmaal genade? Nee, dat is onmogelijk, dan zou het teken de macht hebben om iets te geven, en dat kan nooit. Er moet dus geloof in de ziel ingestort zijn om het Heilig Avondmaal recht te kunnen gebruiken. Maar stel je voor dat er dat is, zou dat geloof en de genade door het gebruiken van het sacrament niet meerder worden?

Volstrekt niet, dat is evenmin mogelijk, want dan moest men stellen dat het sacrament op zichzelf geloof meebrengt, en dat is ook niet zo. Hoe is het dan wel?

Het sacrament is voor Gods volk alleen een versterking, daarvoor heeft de Heere het ook ingesteld.

Als ik in de natuur voedsel en drinken gebruik, krijg ik daar oorspronkelijk kracht door? En als ik weinig kracht heb, krijg ik dan ineens veel kracht?

Nee, dat is onmogelijk, wat is het dus? Ik word door het voedsel in de veel of weinige kracht die ik heb versterkt, en het leven wordt er niet door gegeven, maar onderhouden. Daarom zegt Paulus ook: "Die onwaardig eet en drinkt, die eet en drinkt zichzelf een oordeel." Hij bedoelt: ieder die niet tot de levende Kerk behoort, voor die is het sacrament niet ingesteld.

Wat zou iemand die geen genade of geloof bezit, aan een teken of zegel der genade hebben? Wie kan mij nu eens uit Gods Woord bewijzen dat het alleen voor de gelovigen nuttigheid heeft?

Niemand? Dan zullen we met elkaar eens bezien wat de Waarheid ervan zegt. Soms kunnen we zeer leerzame opmerkingen in Gods Woord vinden. We lezen dat het dochtertje van Jakus gestorven was en Jezus erbij geroepen werd. Jullie kennen die geschiedenis wel. En toen Jezus het weer levend gemaakt had, wat staat er dan? "En Hij zeide dat men haar zou te eten geven." Zie je wel, dat Hij dit niet zei toen ze nog dood was? Eerst wekte Hij haar op, en toen beval Hij dat men haar voedsel geven moest. Nu bedoel ik hiermee niet, dat de Heere Jezus hier op het Avondmaal zinspeelt, o nee, alleen zeg ik het als een voorbeeld dat een dode geen nuttigheid van enig voedsel hebben kan.

Ik zal nog een ander voorbeeld noemen.

Paulus schrijft aan de Korinthiërs (2 Kor. 3): "Gij zijt een brief van Christus, die geschreven is niet met inkt, maar door de Geest des levenden Gods, niet in stenen tafelen, maar in vlezen tafelen des harten."

Gods levende Kerk wordt hier in voorbeeld dus een brief genoemd, houd dit even in je gedachten vast.

Een derde voorbeeld. Ik neem een schoon stukje wit papier, waar ik niets opschrijf, geen letter. Ik doe dit papier netjes in een enveloppe, plak haar dicht, doe er een postzegel op, en voor alle zekerheid druk ik er ook nog een lakstempel op met mijn naamletters erin. Nu verzend ik de brief. De postbeambte zet er een stempel op, en de brief wordt aan het goede adres bezorgd.

Alles is dus in orde. Nu, de mensen waar die brief aankomt, maken hem nieuwsgierig open en denken: tjonge, wat zal dat zijn, een nette witte brief met een groot lakzegel erop, daar zal wat inzitten!

Het valt dus geducht tegen, want er zit niets in dan een stukje wit papier. Heeft die brief nu nog waarde voor hen? Toch niets meer, nietwaar? Wat is het dus dat eigenlijk waarde zou geven? Niet een goed geschreven enveloppe of een lakstempel. Niet, dat het uitwendig alles was zo het behoorde te zijn, nee, alleen de inhoud, een geschreven brief, zou waarde aan de uiterlijke vorm geven.

Het zegel op deze brief was dan ook helemaal overbodig, want er stond niets in om verzegeld te worden. Begrijpen jullie de gelijkenis?

Men zal eerst door de Heilige Geest een geschreven brief van Christus moeten zijn, zoals Paulus aan de Korinthiërs schrijft, eer het zegel erop, het sacrament tot versterking, op zijn plaats is.

Maar weet je wat er nu zo dikwijls gebeurt? Men is gedoopt, heeft op een christelijke school gegaan en is christelijk opgevoed, deed belijdenis, komt trouw naar de kerk, leeft burgerlijk netjes en eerbaar; uitwendig is er dus niets van te zeggen. Zo'n mens denkt nu bij zichzelf (en anderen leren het hem ook): het is toch ook mijn plicht om aan het Avondmaal te gaan, want ik moet Christus in het openbaar belijden en mijn

geloof moet toch versterkt worden. Zo gaat de arme mens net doen als we in het voorbeeld zeiden: een ongeschreven brief verzegelen! Maar helaas, met de dood zal het uitkomen, dat er geen inhoud geweest is die verzegeld geworden is, het was geen geschreven brief van Christus door de Heilige Geest!

Er stond wel een zegel van de Doop op het voorhoofd, maar die Doop was nooit toegepast in zijn ziel.

Hij had wel het Avondmaal gebruikt, maar er was geen geloof geweest dat er door versterkt moest worden! En wat nu? Nu zal het zijn: "Zo dan, die onwaardiglijk eet en drinkt, die eet en drinkt zichzelf een oordeel." Nu zullen die zegelen het oordeel zeer verzwaren.

Jongens en meisjes, ik waarschuw jullie, waar je later ook gaat wonen of naar de kerk zult gaan: ga nooit aan het Heilig Avondmaal zolang je onbekeerd bent, en niets kent van het bloedig lijden en sterven van de Heere Jezus, wat in de bediening herdacht en verzegeld wordt. Maar aan de andere kant, moet je het dan alles zo maar koud aanzien? Dat zeg ik niet; ik zal nog eens een voorbeeld noemen:

Terwijl in de kerk het Heilig Avondmaal bediend wordt, zitten er twee jongens naast elkaar in de bank. Ze zijn in de grond allebei onbekeerd, maar de ene is toch heel anders dan de andere. We zullen hen Henk en Jan noemen. Henk is erg godsdienstig en gemoedelijk, hij hoort hoe de predikant nodigt, en gaat ook uit zijn bank naar de tafel. Maar Jan is zo week niet, die moet eigenlijk niets van godsdienst hebben, hij blijft hard en koud in de bank zitten, en trekt zich nergens iets van aan. Doet Jan dan minder kwaad, als hij zo onverschillig blijft onder de bediening, dan Henk, die er onbekeerd aangaat? Nee, het is beide zonde voor God, het verachten net zo goed als het misbruik. Wat zou dus het beste zijn? Om onder het zien bedienen van het heilig sacrament te mogen denken: o God, nu zie ik het daar gebeuren, en Uw volk er in delen, en nu zit ik hier met het teken van de Doop op mijn voorhoofd, maar nu ben ik in de dadelijkheid nog niet van mijn zonden gewassen, alleen behoor ik uitwendig tot de kerk, mocht ik er ook inwendig nog eens in delen. Dat zou een voorrecht zijn, om zo onbekeerd het sacrament te zien bedienen. De Heere zou het ook nog als een middel kunnen gebruiken.

Wat is er voor allen, die het Avondmaal willen gebruiken nodig, vraagt Hellenbroek?

Antwoord: Om zich te beproeven. En waaromtrent moet men zich beproeven?

1. Of onze zonden ons van harte leed zijn.
2. Of wij in Christus geloven.
3. Of wij dat geloof uitdrukken in een heilige wandel.

Dit zijn drie gewichtige stukken, en in verband hiermee zal ik nog iets vragen: Wie worden er genodigd tot het sacrament, en wie worden er toegelaten? Of is dat beide hetzelfde?

Nee, dat is niet hetzelfde. Alleen de ware gelovigen, levende leden van Christus' lichaam, worden genodigd Zijn dood te verkondigen. Maar omdat de beste leraar die het sacrament bedient geen hartenkenner is, en dus niet van alle mensen weet of het uitwendige belijders of inwendige belevers van het geloof zijn, worden de uitwendig belijdende leden van de kerk, indien ze onbesproken van gedrag zijn, wel toegelaten. Het is dan de plicht van een leraar en kerkenraad, om voor het Avondmaal de gemeente rond te gaan en alle leden ernstig te onderzoeken, en in de preek ook het onderscheid duidelijk voor te stellen.

Er is over dit punt veel verschil geweest. Sommige godgeleerden in Engeland meenden

een tijdlang, dat alleen de met bewustzijn levenden aan de tafel des Heeren mochten toegelaten worden, en weerden alle anderen. Enige tijd hebben ze het volgehouden, maar ten slotte werd het toch een grote verwarring, en zagen ze in dat dit onmogelijk is vast te stellen. Zolang de wereld bestaat, zal er schijn onder het zijn in de kerk wezen en kaf onder het koren. De valse kerk heeft altijd onder de ware Kerk gewoond, en is het onmogelijk, dat mensen of leraars precies kunnen uitmaken wie de levenden zijn en wie niet. De levendigen alleen worden genodigd, en daartoe hebbe zich dan een iegelijk te onderzoeken (voornamelijk in de drie punten die Hellenbroek hier noemt) hoe het tussen God en zijn ziel staat.

Deze beproeving nu is nog tweërlei, een uitwendige en een inwendige beproeving. Uitwendig beproeven is, of men in de uiterlijke wandel in geen grove, openbare zonden leeft, dezulken worden door de kerk ook niet tot het sacrament toegelaten. Maar inwendig is het een persoonlijke zaak.

Nu vraagt Hellenbroek: Is het niet voor kinderen?

Nee, zegt hij, omdat die zichzelf niet beproeven kunnen.

Je zou zeggen: "Maar kunnen kinderen dan geen levende lidmaten van Christus zijn?"

O ja, daarom is het nodig dat we dit antwoord met elkaar even bekijken. Er zijn voorbeelden in Gods Woord van mensen, die van jongsaf aan de Heere vreesden, bijvoorbeeld Timotheus, Obadja, Heman en anderen.

Als een kind bekeerd wordt, ontvangt het evengoed genade en geloof als een volwassene, en mag het ook evengoed het sacrament tot versterking ontvangen. Ik bedoel nu niet kinderen die nog geen bewustheid hebben, dus geen pasgeboren kinderen, maar die enigszins met verstand kunnen spreken. Als een leraar in zijn gemeente nu eens een kind ziet, waar wel iets in om schijnt te gaan, en waarvan hij dacht: het kon best wezen dat de Heere zaligmakend in dat kind werkte, wat moet de leraar nu in zo'n geval doen als hij het kind spreekt? Moet hij zeggen: jongen of meisje, dat is niets met je, je bent veel te jong om bekeerd te worden?"

Dat zou toch dwaasheid zijn en goddeloos erbij, want de Heere heeft er velen van Zijn volk in hun vroege jeugd bekeerd. Wat dan? Moet hij dan zeggen: "Wel, kind, wat ben je gelukkig dat je zo jong bekeerd bent, nu kom je toch zeker ook aan het Avondmaal?" Zou het verstandig zijn als er zo tegen het kind gesproken werd?

Nee, dat was zeer onvoorzichtig. Je ziet dat het dus geen gemakkelijke zaak is om in deze eerlijk en recht te handelen. Het allervoorzichtigste van een leraar en kerkenraad zou zijn, als ze niet veel zeiden en zo'n kind eens nauwkeurig nakeken, het werk dat erin begonnen was lieten overwinteren en overzomereren, en de Heere stil door laten werken. Het niet in hardheid doodslaan, maar het ook niet dadelijk de handen opleggende, zaligspreken.

Dit nu bedoelt Hellenbroek, als hij zegt dat jonge kinderen zichzelf niet genoeg beproeven kunnen, hij betracht de voorzichtigheid. Natuurlijk kunnen er buitengewone gevallen" zijn, waar de Heere Zich kennelijk in een kind verheerlijkt. Het is meer dan eens gebeurd, dat de Heere buitengewoon in kinderen werkte, en zij in oefening en genade boven veel volwassenen uitblonken.

Maar ik zie dat de tijd om is.

Jongens en meisjes, denk eens over deze gewichtige les na. Ik heb gezegd: ga nooit onbekeerd aan het Heilig Avondmaal; maar aan de andere kant: als je in de kerk zit en het sacrament ziet bedienen, en je denkt bij je zelf: ik ben onbekeerd en heb er geen recht op, ik zal dus wel zo rechtzinnig zijn om er nooit aan te gaan, en je kunt het alles koud aanzien, zou dat geen slecht teken zijn? Is het zo'n onbeduidend iets, niet in staat

te zijn dat heilige sacrament te ontvangen? Nee, dat moest een onhoudbare toestand worden, want het betekent dat je geen deel aan de verdiensten van Christus hebt. Zie daarom er nooit hoog op, als je in een rechtzinnige belijdenis van het Avondmaal afblijft, want het moest je grootste smart voor God worden, dat je de dood van de Middelaar niet kunt verkondigen.

En mochten er nu reeds onder jullie zijn, of later komen, wie het een zaak van onderzoek geworden is, denk eraan hoe een gewichtig antwoord het laatste in dit lesje is. Namelijk te onderzoeken of onze zonden ons van harte leed zijn. Dit houdt wat in!

En veel mensen bedriegen zich in dit stuk. Soms, als er een verandering in hun leven plaatsgehad heeft, en ze met enkele zonden moesten breken, denken zij dat ze waarachtig berouw over hun zonden hebben, maar het is er nog ver vandaan, dat hun alle zonden van harte leed zijn. Ze praten over geloof en bekering en breken met enkele zonden, maar in hun hart houden ze toch nog de zonde vast, en hebben lang niet met alle zonden gebroken. Waarom niet?

Omdat hun de zonde als zonde nooit van harte leed geworden is. Wel de takken hebben ze afgekapt, want ze zagen dat ze er schade van hadden, maar de wortel is nooit ontdekt, noch betreurd. Ik zeg niet dat Gods volk na hun bekering nooit meer zondigt, of zelfs niet in grote zonden vallen kan.

Helaas ja, daar is de Waarheid vol van! Maar dit staat vast, iedere uitverkoren zondaar, die God de schuld komt te ontdekken en echt zondaar maakt, zal op het ogenblik dat de slag valt, alle zonden van harte leed zijn, en hij zal met alle zonden breken ook, daar gaat niets van af Zelfs de meest geliefkoosde zonden worden hem dan van harte tot walging, ook al zal hij er later weer in vallen en soms lange tijd in leven. Velen spreken van bekering, die toch nooit in de grond van hun hart met alle zonden gebroken hebben. Een der grootste en diepste zonden is altijd wel de zonde van verdraagzaamheid, want die baant de weg voor allerlei andere zonden. Verdraagzaam tegenover de zonde, eerst in ons hart, dan in ons huis, in de kerk, en tenslotte overal, alles wil men verdragen!

Net als ik zo dikwijls zeg: eerst toegeven, dan meeleven, en op het eind gelijkvormig worden aan de wereld, zo gaat het. Maar de Heere verdraagt de zonde niet, dat heeft Hij nooit gedaan, daar is het Avondmaal een sprekend getuigenis van, want de Zoon van God moest om de zonde sterven. Daarom zal Hij ook al Zijn oprecht volk aller zonden vijand doen worden, niet één uitgezonderd.

Kinderen, luister toch altijd of de zonde niet goedgepraat wordt, en vergeet nooit: niet zuiver in het stuk van ellende, is ook niet zuiver in het stuk van de verlossing, dat kan niet anders.

Een oprechte ziel, die door God de Heilige Geest eerlijk gemaakt wordt, zal zeggen: la, dat gevoel ik, dat de allerliefste zonde er aan moet, en Gods recht niets door de vingers ziet!"

Er zal een resolute keuze gedaan moeten worden. Niet om van die keuze te leven, maar om de God van die keuze te leren kennen, want Die kan alleen het leven en de ademtocht van een levend gemaakt mens zijn. Mochten jullie bij aanvang of voortgang met die God in aanraking komen, want dat is alleen het punt waar alle zonden van harte leed kunnen worden, die alleen zullen in Christus kunnen geloven en dat zal zeker in de wandel openbaar worden. Reken er gerust op, dat het in de vrucht, in het dagelijks leven uit zal komen!

De Heere mocht dan inwerken en doorwerken, en geven dat het sacrament van het Avondmaal nog eens waarde krijgen mocht voor je enige, onsterfelijke ziel.

*Zo zal Uwen lof door mij zijn verhaald;
In Uw gemeente zal wezen betaald
Mijn belofte, onder 't volk ootmoedig,
Dat U vreest goedig.
Daar zullen de armen verzadigd wezen
Van die, die U zoeken, werdt Gij geprezen;
Gij vromen zult eeuwig (zijnde verheven)
In vreugd' leven.*

Psalm 22:13 (Datheen)

39. Van des mensen uiterste

26 februari - 5 maart 1923

Wij komen zo zachtjesaan ten einde in ons vragenboekje. Eerst hebben we geleerd de kennis aangaande God. Toen de kennis aangaande de mens en daarna de kennis aangaande de Middelaar. Nu handelt ons lesje vanmiddag niet over het uiterste van een engel of over het uiterste van de Middelaar, maar over het uiterste van een mens. Was de mens eigenlijk geschapen om een uiterste te hebben?

Hij was geschapen om God te dienen, te gehoorzamen, en eindelijk eeuwig met Hem in de zaligheid te leven om Hem te loven en te prijzen. Maar de mens heeft het proefgebod niet gehouden, dus is over hem de bedreigde vloek uitgesproken: 'stervende zult gij sterven.' Dat is: een driefvoudige dood, tijdelijk, geestelijk en eeuwig!

Over welke dood hebben we nu vragen geleerd?

Over de geestelijke, natuurlijke of eeuwige dood?

Antwoord: Over de natuurlijke dood.

Dat is duidelijk, de eerste vraag is dan ook: Zal de mens altijd leven?

Antwoord: Nee, Hebreëen 9:27: "Gelijk het de mensen gezet is, eenmaal te sterven, en daarna het oordeel."

Sterft dan al wat aan de mens is?

Antwoord: Nee, de ziel is onsterfelijk.

Is dat uit Gods Woord te bewijzen, dat de ziel onsterfelijk is?

Antwoord: Mattheus 10:28: "Vreest niet voor degenen, die het lichaam doden en de ziel niet kunnen doden; maar vreest veel meer Hem, Die beide ziel en lichaam kan verderven in de hel." Die ziel is dat deel van de mens, waardoor wij leven en rede gebruiken, het deel dat God onmiddellijk in Adam bracht, nadat Hij zijn lichaam middellijk geformeerd had. Als er dus over de natuurlijke dood gesproken wordt, of over het uiterste van de mens, of zo wij het gewoonlijk zeggen: over het sterven, wat gebeurt er dan? De ziel is het leven van de mens, zonder ziel is het lichaam een dood omhulsel, een vorm, door God uit de aarde gemaakt. 'Stof zijt gij en tot stof zult gij wederkeren', zegt Gods Woord. Als nu het leven, dat is de ziel, uit het lichaam gaat, hoe gebeurt dat? Wordt ze er zichtbaar of hoorbaar uitgehaald?

Nee, men ziet niets. Als er in huis een lamp uitgaat (een petroleumlamp), ziet men langzaamaan het licht minder worden, al minder, net zolang tot ze nog even flikkerend schijnsel geeft en dan uitgaat. Dat gaat wel onhoorbaar, maar niet onzichtbaar. Zo is het met de ziel niet, wel ziet men langzaam het lichaam verminderen en het leven wegsterven, maar het is onhoorbaar en onzichtbaar hóé de ziel het lichaam verlaat. Het sterven zelf gaat heel verschillend, maar is toch altijd zichtbaar. Het lichaam wordt koud en stijf, de bewegingen houden op, en als de laatste adem uitgeblazen is, zegt men: 't is afgelopen, de dood is ingetreden. Ik heb veel mensen zien sterven, maar bijna geen twee op dezelfde manier.

Laatst stond ik aan het sterfbed van een sterke, flinke man, hij was nog niet oud en slechts kort ziek geweest. Hij was altijd een boer geweest die veel lust in zijn werk had en met hart en ziel zijn krachten aan zijn werk besteedde. Paarden, koeien, landen en velden, dat was zijn lust en zijn leven geweest. Maar nu lag hij te sterven. Ik stond bij het bed en de familie stond er rondom, verschillenden stonden te schreien. Ik zei tegen die mensen: "Zien jullie nu hoe het gaat als de Heere komt en de straf der zonde uitgevoerd wordt? Eerst nam God de kracht van deze man weg, hij was gezond en

krachtig, maar ineens werd hij machteloos, en kon niets meer doen. Toen nam de Heere zijn lust weg, paarden, koeien, ploegen en zaaien; wat eerst zijn hele leven was, daar geeft hij nu niets meer om.

Dan wordt soms het verstand nog weggenomen en (dat was met die man gebeurd) hij weet nergens meer van en zegt allerlei vreemde dingen.

Nu komt de Heere dadelijk en neemt de ziel nog weg, dat is het laatste, dan is het afgelopen, want zonder ziel kan een lichaam niet leven." Bij die man werd zichtbaar het leven zachtjesaan minder, almaar minder, zoals de vlam van een kaarsje al lager zakt en tenslotte, als de pit en het vet opgebrand is, uitploft.

Maar niet altijd gaat het sterven zo kalm! Nee, dat heb ik anders meegemaakt. 't Is gebeurd met een jongen, die buitengewoon goddeloos in de wereld geleefd had. Hij had beter geweten, maar was in alles doorgebroken. Plotseling werd hij ziek en moest in de kracht van zijn leven sterven. Maar vlak voor hij stierf, ging zijn consciëntie open, en dat was vreselijk. Hij trok de haren uit zijn hoofd en sloeg zijn hoofd tegen de muur.

't Was of hij de open verdoemenis voor zich zag, en de duivel bij hem stond om er hem als een prooi in te slepen. Haast niemand durfde erbij te blijven, zo verschrikkelijk was het.

Zie je, zo gaat het ook wel eens als een onbekeerde sterft, de Heere is vrij in alles, ook in de wijze waarop hij iemand laat sterven.

Nu vraagt Hellenbroek: Hoeveel wegen zijn er voor de zielen na de dood?

Antwoord: Maar twee: hel of hemel. Mattheus 7:13, 14: "Wijd is de poort en breed is de weg die tot het verderf leidt, en velen zijn er die door dezelve ingaan, want de poort is eng en de weg is nauw die tot het leven leidt, en weinigen zijn er, die dezelve vinden."

We zullen hier nog verder op terugkomen. Dan volgt de vraag: Gaan de zielen daar aanstonds heen?

Antwoord: Ja, gelijk blijkt in Lazarus en de rijke man. De rijke man hief terstond zijn ogen op in de hel en Lazarus werd gedragen in Abrahams schoot.

Hoe lang de overtocht van de ziel duurt, wijl ze uit het lichaam gaat en haar eeuwige bestemming bereikt, is onmogelijk te gissen. Gods Woord zwijgt erover, en de verborgen dingen zijn voor de Heere, dus moeten we ons hierin niet verdiepen. Enkele kinderen Gods die zeer diep in deze verborgenheid werkzaam geweest zijn, zeggen: 't Is slechts een ogenblik" Jezus Zelf noemt tegen de moordenaar ook geen tijd, maar zegt eenvoudig: "Heden zult gij met Mij in het paradijs zijn." Nu doet Hellenbroek weer een eigenaardige vraag: Is er geen vagevuur?

Nee, zegt hij, de Geest zei tot Johannes: 'schrijf, zalig zijn de doden, die in de Heere sterven, van nu aan", dus zonder tussenkomst van een vagevuur. En het is uit het woord dat Jezus tot de moordenaar sprak ook duidelijk. Hij zegt: "Heden", dus niet eerst een poosje naar het vagevuur.

Wat zou er eigenlijk mee bedoeld worden, weten jullie wie er in een vagevuur geloven?

Antwoord: De rooms-katholieken.

Juist, die arme mensen menen dat er na de dood nog een voorportaal is, eer men in de hemel komt. Dit voorportaal noemen zij vagevuur. Letterlijk betekent het: louterings- of reinigingsvuur. En weet je wie daar in komen volgens hun mening?

Zielen die genade ontvangen hebben, en dus wel voor de hemel bestemd zijn, maar die hier nog niet geheel voor hun dagelijkse zonden voldaan hebben. Zeer goddeloze

mensen dus, die zonder genade sterven, komen niet in het vagevuur, maar gaan direct naar de hel.

Maar voor de gelovigen is het een reinigingsplaats, waar ze de laatste straf voor de zonde moeten dragen, eer ze de hemel binnen kunnen gaan. Als nu de familie van zo'n gestorvene hier op aarde maar veel gebeden opzegt en een priester misoffers laat brengen, kan de tijd in het vagevuur wel verkort worden. Hoe meer geldt de overgeblevenen voor zo'n ziel aan "de kerk" geven, hoe eerder ze naar de hemel kan.

Het is natuurlijk een verschrikkelijke spotternij, want in heel Gods Woord leest men er niet van. Toch menen ze het uit de woorden van Jezus te kunnen bewijzen. Als de Heere zegt, Mattheus 12:31, 32: "Maar de lastering tegen de Geest zal de mensen niet vergeven worden, (...) noch in deze eeuw, noch in de toekomstende", dan maken ze daaruit op, dat er in het vagevuur andere zonden wel vergeven kunnen worden! Maar de Heere bedoelt eenvoudig: deze zonde wordt op aarde niet vergeven, en daar er in de hemel of in de hel geen plaats meer is voor vergeving, wordt deze lastering dus nooit vergeven.

Het is door heel Gods Woord duidelijk, dat er slechts over twee wegen gesproken wordt. Zoals de hele godsdienst van het pausdom, is ook de leer van het vagevuur een aanranding van het Middelaarswerk, alsof Zijn verdienste niet volkomen is, en de mens zelf er door straf lijden nog iets aan toevoegen moet! 't Is te goddeloos om over te spreken, want het is een miskennen van Gods eigen gegeven Zoon tot verlossing.

Maar we gaan een stapje verder.

We hebben gezegd: Door de zonde in het paradijs zijn alle mensen de drievoudige dood onderworpen, ze hebben hem verdiend. Maar ondergaan alle mensen de dood ook drievoudig? Nee, wel de geestelijke dood. Zonder uitzondering (behalve de Heere Jezus) worden alle mensen geestelijk dood geboren. En bijna allemaal, de uitverkorenen zowel als de verworpenen, moeten de natuurlijke dood sterven, en een scheiding van ziel en lichaam ondergaan. Wie alleen zijn daar door extraordinaire genade van uitgezonderd? Zover we weten, Henoch en Elia, die heeft God gelijk met hun ziel en lichaam ten hemel genomen. Vanzelfsprekend is het nu, dat de uitverkorenen allen van de eeuwige dood verlost zijn, de dood heerst niet meer over hen. We zouden het dus zo kunnen zeggen: de geestelijke dood heerst over alle onbekeerde mensen zolang ze hier leven, en die heerst over de uitverkorenen totdat ze bekeerd worden.

Dan heerst de natuurlijke dood, beide over bekeerden en onbekeerden (op de genoemde uitzonderingen na).

Tenslotte zal de eeuwige dood alleen over de ongelovigen heersen, want de goddelozen zullen gaan in de eeuwige pijn, maar de rechtvaardigen in dat eeuwige leven.

Als nu de natuurlijke dood over alle mensen zonder onderscheid voltrokken wordt, zou er dan toch nog verschil zijn in sterven en sterven? Dat zou ik denken! Gods Woord leert ons en de Catechismus zegt het in duidelijke woorden, dat de dood van Gods volk niet anders is dan een afsterven van de oude mens en een doorgang tot het eeuwige leven.

Als Gods volk op hun plaats is, leven ze hier op aarde als vreemdeling, en de zonde is hun een last. Als de dood komt, verlost die hen van hun last, want in de hemel kunnen ze nooit meer zondigen.

Maar hoe is het met de onbekeerden?

Die vinden hun lust in de zonde, ijdelheid en allerlei wereldse vermaken. Als dan zo'n mens sterven moet, ontnemt de dood hem alles waar zijn grootste genoeg in bestond, en ontnemt hem dus zijn lust.

Zie je wel hoe groot het onderscheid tussen sterven en sterven is? Niet alleen uitwendig, want daar is soms weinig onderscheid in. Er zijn onbekeerde mensen, die kalm en zonder benauwdheid, helder bij hun verstand sterven. En er zijn gevallen van kinderen Gods, die onder grote lichaamssmart, soms buiten bewustzijn sterven. Maar het hoe van het sterven, dat is het verschil.

Nu zal ik eens iets vragen, goed opletten.

Jullie hebben toegestemd, dat de mens van nature, onbekeerd zijnde, er zijn lust in vindt om te zondigen, en als de dood komt, hem dan zijn lust ontnomen wordt, zou er in de hel dan geen zonde meer zijn?

Antwoord: Ja.

Nu, als dan de zonde zijn lust is, kan hij in de hel toch evenveel zondigen als hier?

Antwoord: Maar dan is het geen lust meer.

O, dat is het. De dood verlost hem niet van de zonde, nee, alleen van de lust van de zonde. De zonde zal eeuwig meegaan, want in de hel zal het een eeuwig zondigen zijn, maar nooit meer met lust, altijd onder wroeging. Alleen Gods volk wordt van de zonde zelf verlost, in de hemel kan het niet meer. Van de lust der zonde waren ze door genade in de tijd al verlost, bij aanvang. Het zal dus slechts een van de twee kunnen zijn: óf de dood verlost ons van de zonde, óf hij neemt de lust van de zonde weg, maar de zonde zelf zal eeuwig meegaan tot afschuwelijke wroeging.

Nu staat er in de aangehaalde tekst, *dat de poort wijd is en de weg breed naar het verderf, en dat er velen op dezelve wandelen*; aan de andere kant zijn er slechts weinigen die door de nauwe poort ingaan. Je zou zeggen, als die brede weg naar het verderf leidt, waarom blijven er dan velen op wandelen? Hoe komen ze er toch op? Wie weet het?

Antwoord: Daar worden ze op geboren.

Zo is het, de Heere had ons niet op een weg van het verderf geschapen, maar door onze val worden we wel allen daarop geboren, en zullen op de smalle weg gezet moeten worden. Er staat ook niet dat een mens uit zichzelf op die smalle weg gaat, maar er staat nadrukkelijk: "weinigen zijn er, die dezelve vinden." Zouden die weinigen er dan naar gezocht hebben dat ze hem vonden? Uit zichzelf niet. Zowel in het Oude als in het Nieuwe Testament staat: "Er is niemand, die goed doet, ook niet één" (Ps. 14 en Rom. 4). Hoe kunnen die weinigen dan die poort gevonden hebben?

De Heere zegt: "Ik trok ze met touwen der liefde" en: "Ik zal u leiden op de weg die gij niet gekend hebt." Myseras zegt ervan: "De ziel die God zoekt, is van Hem gevonden." Hoe ze op de smalle weg komen is dus duidelijk. Nu nog eens iets. Er staat hier "weinigen", en dat is volgens Gods Woord, want er staat dat Christus' Kerk een klein kuddeke is.

Maar hoe moet ik het dan verstaan als Johannes zegt een schare te zien die niemand tellen kan? Hier schijnt iets in tegenspraak te zijn. Ik denk nu aan een predikant die op reis was. Terwijl hij ergens onderweg was, kwam er een man naar hem toe, die hem niet kende, maar toch een gesprek met hem aanknoopte. Tenslotte vroeg die man: "Ij behoort toch niet tot de Grote Kerk?"

"Jawel", zei de predikant, "ik behoor tot de Grote Kerk."

"O", zei die man, "ik dacht dat u aan de Kleine Kerk hoorde."

"Daar hoor ik ook aan, zei de predikant.

"Maar dominee, dat kan niet", zei de man verbaasd, "u kunt toch maar bij één kerk horen?"

"Zeker man, ik behoor ook maar tot één Kerk", antwoordde de predikant weer.

Nu begreep hij er niets meer van, misschien dacht hij dat die dominee niet wel bij 't

hoofd was.

Maar, hij zou het hem verklaren.

De predikant zei: "Kijk eens, vriend, de Heere heeft maar één Kerk, maar Hij heeft haar op twee plaatsen. Het grootste gedeelte is al in de hemel, dat is de triomferende Kerk, dat is bijbels, want Johannes zag een schare, die niemand tellen kan, maar het kleinste gedeelte is nog op aarde, dat is ook bijbels, want Christus' Kerk is een klein kuddeke. Nu behoor ik door genade tot die ene Kerk, maar ben op het ogenblik in het kleinste gedeelte, evenwel behoor ik bij het grote deel ook, want ik hoop er eenmaal te komen."

Ja, toen begreep die man, dat de predikant toch goed bij zijn verstand was, dat begrijp je.

Nu wordt er ten opzichte van degenen die verloren gaan ook over "velen" gesproken. Niet alleen: "Velen zijn geroepen en weinigen uitverkoren", maar ook: "Velen zullen menen in te gaan en zullen niet kunnen." Wie zouden er hier bedoeld worden? Zouden er de heidenen, die God niet kennen, mee bedoeld worden? Of zij die in grote goddeloosheid leven?

Nee, want die zullen niet "menen" in te gaan, ze bekommeren zich om God noch hemel. Nee, hiermee worden "vele" godsdienstige mensen bedoeld, die op een valse grond vast menen in te gaan, maar omdat ze nooit in waarheid de Middelaar leerden kennen, zullen ze niet kunnen en zich bedriegen voor de eeuwigheid.

Tegenover de velen dus, die - op de brede weg van het verderf wandelende - verloren zullen gaan, zijn het maar weinigen die door de nauwe poort zullen behouden worden.

Ziezo, dat hebben we weer gezien. Nu is er straks gezegd: In de hel zal geen lust meer in de zonde zijn, maar er is toch wel medelijden onder elkaar? Kom, zeg je gedachten maar eens.

De een denkt van ja en de ander van nee, we zullen samen Gods Woord laten spreken, dat is de beste leidsman. We lezen, dat de Heere Jezus een gelijkenis doet van een rijke man en een arme man, die Hij Lazarus noemde. (Lazarus is de Griekse naam voor Eleazar, en dat betekent: die God helpt.) De rijke man riep vanuit de hel aan Abraham (denk eraan dat het een gelijkenis is), of Lazarus zijn vijf broeders op de aarde mocht gaan waarschuwen, opdat die toch niet in de hel kwamen. Nu, dan heeft die man toch beslist medelijden met zijn broeders gehad, want hij wilde verhinderen dat ze niet in die vreselijke plaats behoeften te komen, denken jullie ook niet?

Nee, deze wens kwam niet uit medelijden voort, maar uit zelfbedoeling. Hij had een heldere wetenschap dat hij met zijn broeders op aarde gezondigd had, wie weet was hij de oudste en is in de zonde voorgegaan. Nu wist hij, als straks die broeders ook in de hel zouden komen, dat ze hem zouden verwijten dat hij hen nooit gewaarschuwd had, maar hun voorgegaan was in goddeloosheid. Daarom wenste hij, enkel uit eigenliefde, dat ze niet bij hem in de hel zouden komen om zijn ellende nog te verzwaren.

Hoe is dat nu te bewijzen, dat het geen medelijden was?

Heel eenvoudig. Het natuurlijk medelijden op de wereld is een gift onder de algemene genade, dat is vast, want we hebben ze na onze val niet overgehouden.

Er kan in de hel geen greintje algemene genade meer zijn, als dat waar was, zou het geen plaats zijn die van God verlaten was.

Nu spreekt het vanzelf, omdat er geen algemene genade meer in de hel is, er ook geen medelijden meer zal zijn, dat is toch duidelijk?

Er zal niet anders zijn dan zondigen en vloeken op de Almachtige, en al die zonden zullen steeds de straf weer ontvangen, en omdat het een eeuwig zondigen zal blijven, zal de straf ook eeuwig blijven. Het zal er niet alleen de zonde begëren zijn, maar

werkelijk dóén. Hier op aarde worden nog veel meer zonden begeerd dan gedaan, ga je zelf maar eens na, begeer je de hele dag door, onophoudelijk, niet de zonde? Nog veel meer begeren dan je er in werkelijkheid doet? En dat je ze niet doet, is nog de weerhouding onder de algemene genade, maar die weerhouding is daar niet meer. Ook worden de zonden hier nog dikwijls weerhouden door de middelen, Gods volk, enz. Maar dat zal daar ook niet zijn, Gods volk niet meer, Gods dag niet meer, Gods Woord niet meer, niets van dat alles. Het zal een plaats zijn, voor eeuwig verlaten van al wat God en Goddelijk is, alleen Zijn toorn zal eeuwig op de consciënties blijven branden, zonder te verteren.

Merk je nu wel het grote verschil dat er in het uiterste van de mens wezen zal?

Het onderscheid verlost te worden van de zonde zelf, als een last, of dat de lust van de zonde en in de zonde weggenomen wordt, om zelf eeuwig te moeten gaan zondigen!

Om niet meer te willen zondigen (in de rechte zin) moet men door God tot God bekeerd zijn, maar om niet meer te kunnen zondigen, zal Gods volk moeten sterven, dat is het enige middel om er van af te komen. Wat dus voor de een in zijn uiterste een grote schrik zal zijn, zal voor de ander de grootste blijdschap wezen.

Kort geleden stierf er een oude man, en even voor hij de adem uitblies, zei hij tegen zijn vrouw: "Moeder, nu ben ik in de eerste plaats toch blij dat ik eens geboren ben, want ik ben geboren om wedergeboren te kunnen worden. Maar ik ben toch ook blij dat ik sterven mag, vrouw, want de dood verlost mij van mijn grootste last, dat is de zonde, en mijzelf."

Zo lag die man op zijn uiterste, is dat geen begeerlijke zaak om zo de dood te mogen begroeten als een beste vriend?

Dat is dus iets gezegd over het lesje van het uiterste van de mens. Zou je nu, behalve eerbied voor God, ook eerbied voor de dood moeten hebben? Het zou ieder mens betamen, om met eerbied over de dood te spreken, want het is een bewijs dat God van Zijn recht geen afstand gedaan heeft. Hij zei: 'ten dage als gij daarvan eet, zult gij de dood sterven.' En tot op heden toe is de dood tot alle mensen doorgegaan.

Het is eens gebeurd, dat er een meisje van twaalf jaar begraven werd.

Ds. Janse, die hier vroeger in Barneveld gestaan heeft, leidde de begrafenis. Toen ze op het kerkhof gekomen waren, en ds. Janse een woord zou spreken, zette hij zijn hoed af en begon: "Mensen, terwijl wij bij deze begrafenis naar het kerkhof liepen, heb ik wat gezien." De mensen keken hem allemaal een beetje vreemd aan, en dachten zeker: dominee, wat ga je nu toch vreemd bij een graf staan praten!

Maar hij ging verder en zei: "En weet u wat ik gezien heb? We kwamen een man tegen met een kar en een paard. Toen hij ons aan zag komen, ging hij met zijn kar en paard aan de kant van de weg staan, zette zijn pet af, en bleef zo eerbiedig staan tot wij voorbij waren.

Waarom deed die man dat? Dat deed hij toch niet zonder oorzaak, al wist hij het misschien zelf niet. Mensen, dat deed die man omdat de majesteit Gods voorbijging. De dood ging voorbij, en dat predikt de majesteit Gods, want daarmee betuigde de Heere als het ware: Ik ben gebleven Die Ik was, God, en heb Mijn recht en eer gehandhaafd: de ziel die zondigt, die zal sterven. Dus mensen, de dood van dit kind is een Goddelijke predikatie van de majesteit Gods."

Zo ging die dominee door, en daar kon je naar luisteren. Hij is nu zelf ook al gestorven en zijn ziel is in de hemel.

Jongens en meisjes, denk erom, dat je altijd eerbiedig bent als een dode begraven

wordt. Stap maar gerust even van je fiets af, en wacht tot het dode lichaam voorbij is. Niet om eerbied voor de dode als dode te moeten hebben, maar om de roepstem van God die er door tot je spreekt.

We zullen nu eindigen. De Heere mocht je Zelf door Zijn leven aan de dood ontdekken, dan zou je in de dood niet meer je leven kunnen vinden, zoals we allen van nature het kunnen. Hij zegene de waarheid aan je onsterfelijke ziel, eer de dood komt en het voor eeuwig te laat zal zijn.

*Schoon hij zich op deez' aard' in wellust baadt,
En ieder roemt zijn weeld' en overdaad,
Hij daalt nochtans, gelijk zijn gans geslacht,
Vervreemd van God, in 's afgronds donk"re nacht.
Gij dan, o mens, hoe waard, hoe groot in eer;
Zo gij de wil versmaadt van uwen Heer,
Dan gaat gij, als de beesten, haast verloren;
Een wis verderf is u ten lot beschoren.*

Psalm 49:7

40. Van de opstanding

5 maart 1923

Zo de Heere wil en het toelaat, zullen we vanmiddag over de opstanding moeten spreken.

Eerst zullen we de vragen letterlijk opzeggen, zo je ze geleerd hebt, om dan te proberen met elkaar iets van de inhoud te bezien. Hellenbroek heeft in zijn vragenboekje ordelijk gehandeld, en zet de paarden niet achterstevoren voor de wagen, zoals dikwijls gebeurt. Eerst spreekt hij over de grondwaarheden van het geloof, ten slotte over de dood van een mens, en nu blijft er niets meer over dan de opstanding, het laatste oordeel en het eeuwige leven.

In het lesje over de opstanding van Christus hebben we gezien dat er meer dan één opstanding is. We hebben toen verschillende opstandingen besproken en zullen dat alles niet herhalen, maar dadelijk met dit lesje beginnen.

't Is duidelijk, dat hiermee de grote of allerlaatste opstanding bedoeld wordt, op de jongste dag, als hij vraagt: Zal er een wederopstanding zijn?

Antwoord: Ja, beide van de rechtvaardigen en onrechtvaardigen, Handelingen 24:15.

Wanneer?

Antwoord: Ten jongsten dage.

Wie zal ze opwekken?

Antwoord: God.

Zullen ook de goddelozen opstaan?

Ja, Johannes 5:28, 29: "De ure komt, in welke allen die in de graven zijn, Zijn stem zullen horen; en zullen uitgaan: die het goede gedaan hebben, tot de opstanding des levens, en die het kwade gedaan hebben, tot de opstanding der verdoemenis."

Met welke lichamen zullen de mensen opstaan?

Antwoord: Met dezelfde lichamen, anders was het geen opstanding, maar een nieuwe schepping. Zo verwachtte Job het ook: Job 19:25-

27: "Zo zal ik uit mijn vlees God aanschouwen" enz. Is dat wel mogelijk?

Antwoord: Ja, want bij God zijn alle dingen mogelijk.

Zullen de lichamen dan niet veranderd zijn?

Antwoord: Niet in hun wezen, maar wel in hoedanigheden, want dit verderfelijke moet onverderfelijkheid aandoen, en dit sterfelijke moet onsterfelijkheid aandoen.

Ziezo, daar is ons lesje helemaal opgezegd. Zouden er ook mensen zijn, die zeggen niet te geloven dat er een algemene opstanding komen zal?

Ja, zulke mensen waren er al toen Jezus op aarde wandelde. Ze werden Sadduceeën genoemd, en loochenden de opstanding en het bestaan van engelen en geesten. Ik hoef die dwaling hier niet te weerleggen, want dat heeft de Heere Zelf breedvoerig gedaan, zo we zien in Mattheus 22:29-32. Letterlijk zegt Hij: "Gij dwaalt, niet wetende de Schriften noch de kracht Gods." "En wat aangaat de opstanding der doden, hebt gij niet gelezen hetgeen van God tot u gesproken is, Die daar zegt: Ik ben de God Abrahams, en de God Izaks en de God Jakobs? God is niet een God der doden, maar der levenden."

De Heere wilde zeggen: Als er geen opstanding is, maar met de dood alles ophoudt en de mens vernietigd is, noemt dus de Heere namen van mensen die niet eens bestaan, waar alleen de naam van over is. Nee, Sadduceeën, wil Hij zeggen: Abraham, Izak en Jakob bestaan nog, nu met hun ziel alleen in de hemel, en straks zal hun lichaam

opgewekt worden en zullen ze eeuwig met ziel en lichaam bestaan, want, zegt Hij: "de ure komt, dat allen die in de graven zijn, Zijn stem zullen horen."

Dat nu nog veel mensen niet in de opstanding geloven, is enkel omdat ze het met hun natuurlijk verstand niet begrijpen kunnen. En omdat ze dat niet kunnen, gaan ze het liever miskennen, dan belijden dat het boven hun begrip gaat.

De opstanding is geen stuk van begrip, maar het is een stuk van geloof. Dat hebben onze vaders ook beleden, jullie kennen toch allemaal de 12 artikelen des geloofs wel? Nu, wat staat er in de artikelen 9 tot en met 12?

...Ik begrijp een heilige, algemene, Christelijke Kerk, de gemeenschap der heiligen, vergeving der zonden; wederopstanding des vleses en een eeuwig leven?

Nee, maar ik geloof het. Het is een daad van het geloof, te geloven dat alle mensen van Adam af tot de laatst gestorvenen toe, met dezelfde (maar onsterfelijke) lichamen weer zullen opstaan.

Toch is het geen wonder dat veel mensen dit niet geloven, of geloven jullie het allemaal zonder twijfel? Wees eens eerlijk, heb je stilletjes in je hart ook nooit eens gedacht: hoe kan dat nu ooit gebeuren? Duizenden mensen zijn verdronken en verbrand, en, al zijn er miljoenen in de aarde begraven, die zijn toch ook tot stof verteerd en kunnen in de gewone grond niet meer teruggevonden worden. Het is dus onmogelijk dat al die gestorven mensen weer een lichaam krijgen. Nu, heb je dat nooit eens gedacht? Misschien durfde je hardop niet zeggen wat er zachtjes in je hart gezegd werd!

Of heb je er eigenlijk nog nooit over nagedacht? Dan wordt het toch tijd dat we erover spreken met elkaar.

Zonder geloof is het onmogelijk de opstanding waarlijk over te nemen, zo het zijn zal, maar toch kan men met een historisch geloof aan de opstanding geloven. Het zou genade van God zijn over de opstanding te kunnen spreken zoals Job. Die man had er in de oefeningen des geloofs kennis mee gemaakt, hij kon zeggen: "Want ik weet: mijn Verlosser leeft, en Hij zal de laatste over het stof opstaan; en als zij na mijn huid dit doorknaagd zullen hebben, zal ik uit mijn vlees God aanschouwen."

En zou het een onbekende God zijn? Nee, want hij gaat door: "Dewelke ik voor mij aanschouwen zal, en mijn ogen zien zullen, en niet een vreemde."

Die man had in het stuk van de opstanding geloof geoefend! Maar ook anderen van Gods volk hebben dat gedaan. Paulus schrijft er een heel hoofdstuk over aan de Korinthiërs.

Hij zegt: "Want gelijk ze allen in Adam sterven, also zullen zij ook in Christus allen levend gemaakt worden." Toch was hij overtuigd dat het een stuk des geloofs was, en niet een stuk van begrip, want hij zegt: "Zie, ik zeg u een verborgenheid." Alle mensen zullen op moeten staan. En degenen, die nog niet gestorven waren, maar nog op de aarde leven zullen als de bazuin zal blazen voor het laatste oordeel, wat zal daarmee gebeuren? Moeten die eerst ook sterven? Nee, die zullen in een punt des tijds, in een ogenblik, door de Goddelijke almacht veranderd worden. Hoe veranderd? Zo, dat hun sterfelijke lichamen ook onsterfelijk worden. De apostel was er vast van overtuigd dat het gebeuren zou, want hij zegt: "Want de bazuin zal slaan (alsof hij zeggen wil: je kunt er vast op rekenen), en de doden zullen onverderfelijk opgewekt worden."

Want denken jullie, zou de leer van de opstanding tot troost of tot schrik zijn?

Voor de rechtvaardigen, die door Christus' bloed geheiligd zijn, zal het tot grote troost zijn, te weten dat ze straks een onsterfelijk lichaam zullen ontvangen, waarmee ze eeuwig zonder zonde de Heere kunnen grootmaken en verheerlijken! O, dat is voor de

Kerk een stuk van aanbidding en verwondering, die onbegrijpelijke opstanding! De apostel had er zoveel van, dat hij uitroept: "Wanneer het verderfelijke onverderfelijkheid aangedaan zal hebben, alsdan zal het woord geschieden dat geschreven is: De dood is verslonden tot overwinning. Dood, waar is uw prikkel? Hel, waar is uw overwinning?"

Dit is de glorie die de apostel in de opstanding ziet: de dood verslonden tot overwinning! Zou hij dan niet blij mogen zijn, eenmaal die heerlijke opstanding mee te beleven? En niet alleen Gods volk, zolang het op aarde leeft is er blij mee, maar de triomferende Kerk in de hemel, de zielen van de gestorven gelovigen, die nu zalige troongeesten zijn, zijn er ook blij mee, en weet je waarom?

Omdat er tot de jongste dag toe, dus voor de laatste opstanding, nog een zekere onvolmaaktheid is.

Nu zullen jullie wel denken: maar dominee, nu bent u abuis, dat is toch onmogelijk!

Nee, ik ben niet abuis, ik zal het je verklaren. Alle uitverkorenen, die van Adam af op de wereld geleefd hebben en gestorven zijn, zijn nu volmaakt heilig, zonder lichaam in de hemel. God Zelf maakt daar de hemel voor hen uit, want zonder God is er geen hemel, en zou de hemel ook geen zaligheid zijn. Want niet de heerlijkheid van de plaats maakt het zalig zijn uit, nee, de dichter zegt: "Die God is onze zaligheid", niet: die plaats is onze zaligheid.

Maar, om verder te gaan, de zielen zijn dus volmaakt, God is volmaakt, de heerlijkheid en heiligheid is ook volmaakt, en toch is er in al die volmaaktheid nog een onvolmaaktheid, dat is, dat de zielen alleen, als geesten, zijn wachtende op de vereniging met hun lichaam. Dat is voor de opstanding de onvolmaaktheid in de triomferende Kerk. Met eerbied gesproken zien de zalige geesten nu reikhalzend uit naar die grote dag, dat de volle vereniging plaatshebben zal. Dat is geen zondig of ongeduldig verlangen, maar een heilig verlangen, als stille berusters in de wil van God, zolang het Hem belooft nog te wachten.

Zouden de zielen in de hemel dan niet weten wanneer die dag komt? "Nee", zegt de Heere Jezus, "van die ure weet niemand, noch de engelen die in de hemel zijn, noch de Zoon (naar Zijn menselijke natuur) dan de Vader."

Maar, al weten ze niet wanneer, toch weten ze zeker dat die dag komen zal. Dat is op aarde reeds hun troost geweest. De apostel kwam met kracht op tegen degenen, die de opstanding der doden loochenden! Hij zegt: "Indien nu Christus gepredikt wordt, dat Hij uit de doden opgewekt is, hoe zeggen sommigen onder u dat er geen opstanding der doden is?"

Als er geen opstanding der doden is, zo kan Christus ook niet opgewekt zijn, wil hij zeggen. En daaruit vloeit vanzelf: "Indien Christus niet opgewekt is, zo is dan onze prediking ijdel en ijdel is ook uw geloof." Wat heeft een zaak die ik vertel voor waarde, als het toch niet gebeurd is? Dan zijn we niet anders, dan valse getuigen, want wij hebben u gepredikt dat Christus wel opgewekt is!

En dat nog niet alleen, maar als er geen opstanding is, zijn ook alle doden verloren, die in het geloof in Christus ontslapen zijn, verwachtende een zalige opstanding, zoals Christus Zelf ook opgewekt is. Waarlijk (zo besluit hij), als we alleen in dit korte poosje leven op Christus hoopten, en niet geloofden dat we, evenals Hij Zelf, opgewekt zouden worden om eeuwig bij Hem te leven, we waren de ellendigsten van alle mensen!

Maar, nu volgt zijn triomfkreet in het volle geloof der opstanding, want als juichende zegt hij nu: "Maar nu, Christus is opgewekt." Ik weet het zeker, mensen, zou hij zeggen, want ik heb Hem zelf gezien! Ten laatste van allen is Hij ook van mij gezien!

Hij is opgewekt, en is zodoende de Eersteling geworden van allen, die ontslapen zijn. De Heere heeft een orde gesteld in de opstanding. De eerste is Christus geweest, en nu zullen in de toekomst degenen die van Christus zijn, volgen.

En waarom moest Hij de Eerste zijn in de opstanding? Omdat, gelijk ze allen in hun eerste verbondshoofd Adam stierven, ze nu abo in hun Verbondshoofd Christus levend gemaakt konden worden, want: "Hij moet als Koning heersen, totdat Hij al de vijanden onder Zijn voeten zal gelegd hebben."

En wie is nu de laatste vijand?

"De laatste vijand, die tenietgedaan wordt, is de dood" (1 Kor. 15:26). Je begrijpt toch wel, Korinthiërs, wil hij zeggen, als de Heere alleen de zielen van Zijn uitverkorenen in de hemel nam, maar hun lichamen in de aarde liet rusten en vergaan, dat de dood dan nog een grote overwinning zou blijven houden?

Het is waar, hun zielen waren gered, maar God had de mens geschapen naar ziel en lichaam; Adam verheerlijkte God in zijn lichaam evengoed als in zijn ziel. Nu ondergingen wij door de zonde de drievoudige dood, en de natuurlijke dood gold het lichaam. Als dan nu het lichaam in de aarde of in de zee bleef rusten en vergaan, zou de natuurlijke dood zijn prooi behouden hebben, en was dus wel de geestelijke en eeuwige dood voor de uitverkorenen door Christus tenietgedaan, want ze waren geestelijk levend in de hemel en behoefden niet naar de eeuwige dood, maar de natuurlijke dood waren ze niet te boven gekomen, want hun lichaam waren ze verspeeld.

Was dan Christus wel Koning over alle vijanden geweest?

Ik meen: nee. Daarom is de laatste vijand, die tenietgedaan wordt, de dood. Ook de natuurlijke dood. Alle uitverkorenen zullen weer een verheerlijkt lichaam terugkrijgen, even volmaakt als voor de val, maar nu onsterfelijk en onverderfelijk, onvatbaar om te zondigen of te sterven.

Zo zeker het Hoofd Zelf door de Vader met een verheerlijkt lichaam opgewekt werd, zo zeker zullen ook de leden dat ontvangen. Hoe kan het anders één lichaam worden, en hoe zouden ze dan in alles het beeld des Zoons gelijkvormig worden? (Rom. 8). Dan pas zal het lichaam van Christus geheel volmaakt zijn, na de grote opstanding ten laatsten dage.

Maar aan de andere kant zullen ook de onbekeerde mensen hun lichaam terugkrijgen, doch voor hen zal dat geen oorzaak van vreugde zijn. Nee, omgekeerd, van grote spijt en flart! O, de ellendige verdoemden, die nu met hun ziel reeds in de hel zijn, zullen wensen nooit een lichaam gehad te hebben! In de grootste wanhoop zullen ze wensen het ook nooit meer terug te krijgen, want dat zal hun ellende nog verzwaren. En waarom?

Omdat ze dan ten volle zullen weten wat het is: mens geweest te zijn, en met elk lid van het lichaam gezondigd te hebben, want dan zal (na het terugkrijgen van het lichaam) ook elk lid van het lichaam gepijnigd worden.

Is dat volgens Gods Woord?

Ja, Jakobus zegt dat de tong een vuur is, een wereld van ongerechtigheid, want met de tong vloeken wij God onze Schepper en vervloeken wij onze naaste, die naar de gelijkenis Gods gemaakt is en Johannes zegt: Openbaring 16:10, dat ze hun tongen zullen kauwen van pijn! Alle leden van het lichaam waarmee gezondigd is, zullen dus ook gevoelig gestraft worden. En met welke leden hebben we dat niet? Denk je eens in, met ogen naar ijdelheid gezien, met oren ernaar gehoord, met de mond gesproken, met de voeten op verboden plaatsen gelopen, met de handen boosheid gedaan, enz. En het ergste is een brandende consciëntie, als een klomp vuur van binnen omdragen.

En wat zal dat zijn?

Ten eerste: God nooit kunnen billijken dat Hij recht doet om zo te straffen, en ten tweede: nooit je eigen schuld over kunnen nemen dat je het verdiend hebt. Als dat mogelijk was, zou het ademtucht geven, maar dat is er juist niet. Er zal niets wezen dan God en elkaar vervloeken, en een wanhopig: *had ik, had ik; maar te laat*.

O, die vreselijke woorden: voor eeuwig te laat! Er zal een helder bewustzijn zijn van alles wat er hier op de wereld gebeurd is. Je moet niet denken dat er in de hel krankzinnigheid zijn zal, of verdoving. Nee, alle zonde en schuld zal glashelder in het geheugen liggen, daarom zal het ondraaglijk zijn, en toch zal het eeuwig gedragen moeten worden.

Arme jongens en meisjes, kon ik je één ogenblik doen geloven wat de hel is, en hoe vreselijk die laatste opstanding voor alle onverzoenden met God zal zijn! Mocht je nog eens aan het kermen raken, en je tot jaloersheid verwekt worden. O, het grote onderscheid, dat toch straks in de jongste dag ten volle openbaar zal komen! Een schare die niemand tellen kan, verlost met een verheerlijkt lichaam aan de rechterhand van de Middelaar in Zijn heilige menselijke natuur, als oudste Broeder met hetzelfde lichaam in het midden. En aan de linkerhand eveneens een ontelbare menigte doodschuldigen, die horen zullen: "Gaaf weg van Mij, gij vervloekten, in het eeuwige vuur, dat niet uitgeblust zal worden!" Het eerste uit vrije genade en het tweede door eigen schuld!

De Heere laat nog waarschuwen en in je prille jeugd nog mest om de boom leggen. Hij stelle je nog eens tot een toonbeeld van eeuwige liefde. Het zal voor Gods volk wat zijn, straks eeuwig naar ziel en lichaam nooit meer zonde te willen doen, noch te kunnen doen, in daden niet meer, in woorden niet meer, en in begeren niet meer. Geen wonder dat de apostel blij met de opstanding was! De Heere, Die groot van genade is, stelle je tot een roem van Zijn Naam onder degenen, tot wie Hij zeggen zal: "Komt, gij gezegenden Mijns Vaders, beërft het Koninkrijk, hetwelk u bereid is van de grondlegging der wereld."

Hij lere je hier zuchtend onder een lichaam der zonde en des doods uitroepen: O, eeuwigheid, kom ras, ach, dat ik bij U was! Dat zij zo.

*Wie heeft lust den HEER" te vrezen,
't Allerhoogst en eeuwig goed?
God zal Zelf zijn Leidsman wezen;
Leren, hoe hij wand'len moet;
't Goed, dat nimmermeer vergaat,
Zal hij ongestoord verwerven,
En zijn Godgeheiligd zaad
Zal 't gezegend aardrijk erven.*

Psalm 25:6

41. Van het laatste oordeel en van het eeuwige leven

12 maart 1923

Zo zullen we vanmiddag dan het laatste lesje uit ons vragenboekje opzeggen. De Heere heeft in Zijn lankmoedigheid ons vergund, dat we het samen begonnen zijn en ook samen eindigen mochten. Het had ook anders gekund, één van ons had door de dood weggemaaid kunnen zijn.

Verleden week hebben we iets over de opstanding gehoord, en nu wordt er vervolgd:

Wat zal er op de opstanding volgen?

Antwoord: Het laatste oordeel.

Zal er beslist een laatste oordeel wezen?

Antwoord: Ja. Handelingen 17:31: "Daarom dat Hij een dag gesteld heeft, op welke Hij de aardbodem rechtvaardig zal oordelen door een Man, Die Hij daartoe geordineerd heeft."

Eigenaardig dat Hellenbroek hier zegt: Het *laatste* oordeel. Zouden er dan nog meer oordelen zijn? Ja, er zijn sinds de val van de mens allerlei oordelen geweest, teveel om hier op te noemen. Wie kan er uit het Oude Testament enkele noemen?

Antwoord: De zondvloed.

Dit was een groot oordeel, dat de gehele wereld trof. Behalve Noach en zijn huisgezin en wat met hen in de ark was, vergingen alle levende schepselen, uitgezonderd die in het water konden leven. Dit was een algemeen oordeel.

Dan de omkering van Sodom en Gomorra, dat was ook geen klein oordeel, dit was een plaatselijk oordeel.

Dan zien we een oordeel over Korach, Dathan en Abiram, die levend ter helle voeren, dat was een persoonlijk oordeel tot een voorbeeld voor allen, die het zagen en later hoorden.

Zo zouden er veel oordelen te noemen zijn als: de wegvoering van Israël naar Babel, later hun dienstbaarheid onder de Romeinen, enz. Ook geeft de Heere dikwijls oordelen in een land zelf, pest, hongersnood of oorlog, enz. Ook in huisgezinnen, zware ziekten, armoede en allerlei kastijdingen kan Hij als oordelen geven. Ik zeg niet dat alle ziekten en armoede een oordeel is, maar soms kan de Heere het als een oordeel geven. Al deze oordelen toch zijn in de tijd, en meestal ook tijdelijk, er komt weer eens een eind aan.

Maar wij hebben nu geleerd over het laatste of eindoordeel, na hetwelk er geen enkel oordeel meer volgen zal.

1. Dat het komen zal, hebben we gezien uit Handelingen 17.

2. Wanneer het komen zal, is God alleen bekend, want van die ure weet niemand; alleen staat er dat er een dag gesteld is, het is dus een vaste zaak.

3. Die het oordeel leiden zal, is de Zone Gods. Paulus zegt tegen de Atheners: "Door een Man, Die Hij daartoe geordineerd heeft (voorbeschikt), dewijl Hij Hem uit de doden opgewekt heeft."

4. Op welke plaats zal het gebeuren? Op de aarde, op de zee of in de lucht? De Heere Jezus zegt Zelf in Mattheus 24:30: Alsdan zal in de hemel verschijnen het teken van de Zoon des mensen; en dan zullen al de geslachten der aarde wenen en zullen de Zoon des mensen zien, komende op de wolken des hemels met grote kracht en heerlijkheid."

5. Wie zullen er geoordeeld worden?

De duivel en de mensen.

Je zou zeggen: Zal dan de duivel ook nog geoordeeld moeten worden? Die heeft zijn straf toch al ontvangen?

Ja, voor zijn eerste zonde, dat hij tegen God opstond, boven Hem wilde komen, en zo van Hem afviel. Daarvoor is hij al dadelijk uit de hemel geworpen en voor eeuwig van God verstoten. Nooit is er meer één kans voor hem geweest om berouw te krijgen. Hij is voor eeuwig met ketenen geboeid, en naar de hel als zijn eigen verblijfplaats verwezen.

Maar weet je waarover hij nog geoordeeld zal worden?

1. Over de verleiding van Eva. Hij heeft in het paradijs daarover wel het vonnis ontvangen: "Datzelve zal u de kop vermorzelen", maar in het laatste oordeel zal met hem over deze zaak afgehandeld worden.

2. Dat hij Christus, tijdens Zijn omwandeling op aarde, aangetast heeft, en Hem verzocht hem toe te vallen.

3. Dat hij van Adam en Eva af, zolang de wereld bestond, de uitverkorenen heeft zoeken te verleiden.

Voor deze drie zaken zal hij in het oordeel zich te verantwoorden hebben. God zal dan voor eeuwig met hem afhandelen, en zal hem heenzenden naar zijn eigen woonstede, de poel des vuurs.

Zou dit oordeel aangaande de duivel uit Gods Woord te bewijzen zijn?

Ja, je weet wel, toen Jezus aan de overzijde van het meer in het land der Gadarenen gekomen was, en Hem twee mensen ontmoetten, die van de duivel bezeten waren, riepen ze tot Hem: "Zou Gods, wat hebben wij met U te doen? Zijt Gij hier gekomen om ons te pijnigen vóór de tijd?"

Dat riep de duivel in die mensen, daaruit is duidelijk bewezen dat hij wel degelijk weet wat hem in het grote oordeel te wachten staat. Maar ook wisten ze dat het toen de laatste dag nog niet was, daarom vreesden ze, dat Jezus (als hun Rechter) hen zou pijnigen eer het de bestemde tijd was Maar de Heere doet niets vóór Zijn tijd, zelfs niet de duivelen oordelen. Hij liet alleen zien hoe de duivelen Hem uit eigen beweging onderworpen waren, want zij baden, dat Hij toelaten zou, dat ze in de zwijnen gingen. Daar betoonde Hij Zijn Goddelijke autoriteit.

Ten tweede zullen na de duivel alle mensen geoordeeld worden.

Paulus zegt: "Want wij allen moeten geopenbaard worden voor de rechterstoel van Christus, opdat een iegelijk wegdrage hetgeen door het lichaam geschiedt, naardat hij gedaan heeft, hetzij goed, hetzij kwaad."

Er zal dus niemand overgeslagen worden. De Zone Gods zal zichtbaar in Zijn menselijke natuur verschijnen op de wolken, en Hij zal Zijn ontelbare engelen uitzenden met een bazuin van groot geluid, en zij zullen Zijn uitverkorenen bijeen vergaderen.

Zo zegt de Heere Zelf dat het gebeuren zal.

En wat zag Johannes in een Goddelijke openbaring? Hij zag dat de duivel, die de mensen verleid had, geworpen werd in de poel van vuur en sulfer, waar hij zal gepijnigd worden dag en nacht in alle eeuwigheid. En wat zag hij nog? Een grote, witte troon, en Degene Die daarop zat, voor Wiens aangezicht de aarde en de hemel wegvlood. En wat toen? Toen zag hij de doden, klein en groot, staande voor God. De opstanding was dus geschied, eer het oordeel begon. Maar toen allen opgestaan waren, zette zich het gericht en begon het laatste oordeel, dat voor alle schepselen voor eeuwig beslist zou.

Hoe werd dat gericht geopend?

Johannes zegt eenvoudig: "En de boeken werden geopend."

Welke boeken zouden dat geweest zijn? Gewone boeken van papier of perkament?

Nee, dat wordt hier oneigenlijk genoemd.

1. Zal het boek van Gods eigen Woord opengaan, dat Hij Zelf de mensen gegeven heeft, dat is de Bijbel. Veel mensen hebben daarmee gespot en anderen er nooit rekening mee gehouden, maar de Heere zal er eenmaal rekening mee houden, daar kun je van op aan. Al hebben wij er hier nooit om gevraagd of erin gelezen, God zal naar Zijn eigen Woord vragen, en zal het niet ledig tot Hem wederkeren.

2. Zal het boek van Gods voorzienigheid opengaan, hoe Hij met ieder mens van de geboorte tot de dood gehandeld heeft, en altijd niets dan wel gedaan.

3. Zal het boek van Zijn alwetendheid opengaan, en daar zal wat uit tevoorschijn komen. Alle verborgen dingen zullen dan in het licht gebracht worden. Zouden dan duizenden mensen niet uitroepen: "Bergen, valt op ons, en heuvelen, bedekt ons, voor het aangezicht van Die, Die op de troon zit!" Je kunt geloven dat er dat geroepen zal worden, als het boek van Gods alwetendheid voor ieder open zal gaan.

4. Zal ook voor elk het boek der consciëntie opengaan! Niet één consciëntie zal er die dag gesloten blijven ook al waren ze hier tot de dood toe met een brandijzer toegeschoeid. Alle consciënties zullen daar zo wijd opengaan, als ze hier nog nooit geweest zijn, en de consciëntie zal op alles wat er voorgebracht wordt uit het boek van Gods alwetendheid "ja" moeten zeggen, alle aanklachten goed moeten keuren, alle schuld erkennen! Het boek der consciëntie zal voor de goddelozen in die dag een vreselijke getuige zijn, een aanklacht dat elk vonnis rechtvaardig is.

O, jongens en meisjes, denk er eens over na wat je consciëntie in het laatste oordeel toch allemaal tegen je getuigen zal.

Als nu Johannes gezegd heeft: "En de boeken werden geopend", in het meervoud, laat hij er in het enkelvoud op volgen: "En een ander boek werd geopend, dat des levens is."

5. Dus wordt het boek van de eeuwige verkiezing geopend, het boek des levens des Lams! Dan zal het kaf van het koren gescheiden worden, en het onkruid uit de tarwe gehaald en afgescheiden worden. Op de wereld moest alles tezamen opgroeien, zei de Heere, maar met de oogst, dat is met de voleinding der wereld, zou Hij de maaiers, dat zijn de engelen, uitzenden. Die zouden het onkruid in busselen binden om verbrand te worden, maar de tarwe zouden ze brengen in Gods eeuwige schuur. In de natuur kan het nooit anders, of bij de beste boer zal er onder het kaf nog wel eens een korrel koren zitten en omgekeerd.

Maar dat is hier onmogelijk. Niet één uitverkorene zal aan de linkerhand staan, maar ook niet één verdoemde aan de rechterhand. Degenen, wier namen geschreven zijn in het boek des levens des Lams, waar dus het Lam volkomen voor betaald heeft, die zullen door de engelen aan de rechterhand van de Zone Gods geplaatst worden. Maar, "zo iemand niet gevonden werd, geschreven in het boek des levens, die werd geworpen in de poel des vuurs" (Openb. 20:15).

Ook zal er niet één uitverkorene gemist worden, want zij allen tezamen maken het lichaam uit, waar Christus het Hoofd van is, er zal geen klauw achterblijven. En zomin er nu aan een volmaakt natuurlijk lichaam één lid ontbreken kan, of het zou direct ontsierd en niet volmaakt meer zijn, zó zal niet één lid aan dat volmaakte lichaam van Christus ontbreken. Ook zal er dan in en aan de leden niets meer ontbreken, het zal alles volkomen zijn, want Hij zal ze als een reine maagd aan Zijn Vader voorstellen.

Nu hebben we gezegd, dat niemand weet wanneer die dag des oordeels zijn zal, want

Jezus zegt: "Hij zal komen als en dief in de nacht", maar er staat toch ook in Mattheus 24: "Dit Evangelie des Koninkrijks zal in de gehele wereld gepredikt worden tot een getuigenis allen volken en dan zal het einde komen." Ook staat er, dat eerst de afval volkomen zal zijn, en allerlei oordelen op de aarde wezen zullen.

Zouden er dan nog wel uitverkorenen op aarde leven? De wereld zal toch niet vergaan voor de laatste toegebracht is?

Dat is waar, maar daarom zullen er tot de laatste dag toe wel mensen en ook nog van Gods volk op de aarde leven. 't Is een verschil of de uitverkorenen toegebracht zijn, of binnen zijn.

Als er iemand tot God bekeerd wordt, dan is zo'n ziel inderdaad toegebracht, de genade is in hem geopenbaard, maar daarom kan hij

nog wel zestig of zeventig jaar op de wereld moeten leven, eer hij naar de hemel mag. Daarom staat er nergens in Gods Woord dat alle uitverkorenen eerst in de hemel moeten zijn, en er op de aarde alleen verworpenen zullen leven als de wereld vergaat. Nee, dat staat er niet. Alleen zullen al de uitverkorenen eerst toegebracht zijn, maar daarom zullen er wel enkelen op de aarde leven.

Doch er zal er niet één meer onder het zegel van de verkiezing liggen, die nog bekeerd moet worden.

Duidelijk is het dat er nog een deel van de strijdende Kerk op aarde wezen zal, uit 1 Thessalonicenzen 4:16, 17, waar Paulus, sprekende over het laatste oordeel, zegt: "Want de Heere Zelf zal met een geroep, met de stem des archangels, en met de bazuin Gods nederdalen van de hemel; en die in Christus gestorven zijn, zullen eerst opstaan. Daarna (zegt hij) wij, die levend overgebleven zijn, zullen tezamen met hen opgenomen worden in de wolken, de Heere tegemoet, in de lucht; en alzo zullen wij altijd met de Heere wezen."

Sommigen menen, dat Paulus hier gedacht heeft dat de komst van Christus op de wolken zo nabij was, dat hij zelf nog leven zou. Maar het kan ook zijn, dat hij met "wij" hier een deel van de Kerk bedoelt, waar hij toch ook onder hoorde, en dus alleen in naam van de strijdende Kerk spreekt. In ieder geval is het duidelijk dat er nog kinderen Gods op aarde zullen leven die niet meer sterven, maar in een ogenblik veranderd zullen worden.

Als voorbeeld kunnen we het ook zien met de zondvloed, toen was er ook nog een Noach op aarde, en toen de Heere Sodom en Gomorra omkeerde, haalde Hij eerst de rechtvaardige Lot er uit. De apostel geeft hier ook de orde van het werk aan. Hij zegt: Wij (die dan nog leven zullen) zullen niet voor komen degenen, die gestorven zijn." Maar de opstanding zal eerst zijn, daarna het oordeel en de opneming ten eeuwige leven.

Hellenbroek zegt: Wat zal Christus tot de rechtvaardigen zeggen?

Antwoord: "Komt, gij gezegenden Mijns Vaders, beërft dat Koninkrijk, hetwelk u bereid is van de grondlegging der wereld."

En wat tot de goddelozen?

Antwoord: "Gaaf weg van Mij, gij vervloekten, in het eeuwige vuur, hetwelk de duivel en zijn engelen bereid is."

Wat zal er dus op het oordeel volgen? Het eeuwige leven of de eeuwige verdoemenis.

O, het onuitsprekelijke onderscheid, dat er dan gezien zal worden! Hier op de wereld ondergaan duizenden miljoenen mensen hetzelfde lot. Geboren worden, eten, drinken, werken, ziekten, ongeluk, voorspoed, tegenspoed, blijdschap, droefheid, enerlei wedervaart in al deze dingen beiden rechtvaardigen en goddelozen. Maar dan zal het

grote onderscheid gezien worden tussen die, die God dient, en die, die Hem niet gediend heeft. Mensen die hier het nauwst verenigd waren, zullen daar onuitsprekelijk ver van elkaar verwijderd zijn! Hier kan soms al een grote scheiding tussen twee mensen ontstaan, zelfs in één huisgezin helaas.

Zag je ooit een nauwere verbinding dan tussen tweelingen? En toch, al waren Jakob en Ezau op dezelfde dag geboren en in één huis opgevoed, er zal een eeuwige scheiding tussen die beiden zijn. Nu is het al met hun ziel, maar straks, in het laatste oordeel, zal het voor de hele wereld zichtbaar zijn, dat Jakob aan de rechterhand en Ezau aan de linkerhand zal staan.

Jongens en meisjes, denk er toch eens over na, heb je hier een bekeerde vader of moeder (of allebei) die voor je bidden en je een Drie-enig God opdragen?

O, als je zelf onbekeerd blijft, zul je nooit met je ouders aan de rechterhand staan, al hebben ze je nog zo liefgehad. Daar zullen ze geen gebed meer voor je doen, maar weet je wat er gebeuren zal? Bekeerde kinderen zullen hun onbekeerde ouders, en bekeerde ouders hun onbekeerde kinderen zonder smart aan de linkerhand zien staan, want ze hebben hier eens in hun leven God lief gekregen boven alles, en die liefde zal daar pas geheel volmaakt zijn. De Heere Jezus zei: "Zo dan, wie vader of moeder liefheeft boven Mij, is Mijns niet waardig." Maar je zou zeggen, is dat niet hardvochtig? Nee, dat is het niet. Door genade hebben ze hier in de tijd een ogenblik leren kennen, dat ze hun eigen verdoemenis waardig moesten keuren en God rechtvaardig in Zijn straf over de zonde. Als ze nu zichzelf niet hebben kunnen verschonen, zouden ze het dan hun liefste betrekkingen op aarde kunnen doen? Nee, ze zullen Amen" op hun vonnis kunnen zeggen, zonder ze na te wenen. Ze hebben, door Gods genade, Hem liever gekregen dan enig schepsel, alle vleselijke betrekkingen zullen op die dag wegvallen. Het zal een allesbeslissende dag zijn voor alle schepselen die, van Adam af tot de laatste toe, geboren zullen zijn.

Maar hoe onuitsprekelijk de heerlijkheid zal zijn van Gods volk, even onuitsprekelijk zal het lot zijn van degenen die aan de linkerhand staan! De afgrond zal scheuren, en de engelen als gediensdige geesten zullen ze heendrijven naar de plaats van de verdoemden, waar niets dan vervloeking wezen zal. Gods toorn zal er eeuwig blijven branden; en de schuld zal eeuwig open blijven staan. De vreselijke vlammen van Gods heilig recht zullen in hun volle gloed blijven, zonder te verteren. God Zelf zal in die plaats niet zijn, noch Zijn liefde of gunst of slechts iets van Zijn goedheid. Alleen Zijn eis, zoals Hij die aan de mens in het paradijs geopenbaard had, namelijk: Hem volmaakt te gehoorzamen. Die eis zal eeuwig blijven rusten op allen, voor wie Christus die niet voldaan heeft.

Waarom zou die eis toch eeuwig zijn?

Antwoord: Omdat God ook eeuwig is.

Daarom zal de straf ook eeuwig zijn, omdat we met een eeuwig God te doen hebben.

Zouden er ook nog trappen in de eeuwige straf zijn?

Ja, in hoofdzaak zullen er die twee trappen zijn, dat ze eerst in hun ziel alleen zullen lijden en na de opstanding met ziel en lichaam beide. De ziel van een mens gaat, zodra ze het lichaam ontvloden is, naar de plaats van haar eeuwige bestemming.

Nu hebben jullie vroeger al geleerd: de ziel is een redelijke, onsterfelijke geest, waardoor wij leven en rede gebruiken. Dit blijft zij, ook als ze op haar eeuwige plaats is. Als dus de ziel van een onbekeerd mens in de hel is, zal ze dadelijk verlicht zijn, en het volle besef hebben waar ze is. De ziel, als een denkende geest, zal weten: hier ben

ik op een plaats waar ik nooit meer uit zal komen.

Ook weet ze daar volmaakt hoe ze Gods beeld gedragen heeft en het verzondigde, hoe ze hier op aarde geleefd en gezondigd heeft. Ten volle zal de ziel daar, doch zonder de minste hoop, dit alles beseffen en geloven, al zou ze het in haar leven nooit beseft of geloofd hebben. Maar ook zal ze in volslagen wanhoop de laatste dag tegemoet zien, op welke zij weet dat de opstanding plaats zal hebben, en zij haar lichaam terug zal krijgen, het lichaam waar ze hier in gezondigd heeft. Helder en klaar zal het alles in de consciëntie branden. En nooit zal ze kunnen zeggen dat God onrechtvaardig is, maar ook nooit zal ze kunnen bekennen dat Hij recht doet, want dat zou nog verademing geven. Toch, onder dat alles blijft de mens redelijk schepsel, je moet niet denken dat hij als een stok of blok naar de verdoemenis zal gaan, nee, hij blijft een redelijk schepsel. Maar weet je wat hij onder besef van dat alles doen zal? God loochenen kan hij niet, en Hem recht toekennen ook niet.

Nu blijft er niets anders over dan die God te vloeken en te lasteren. Eeuwig de zonde niet alleen begeren, maar ook doen.

O, kinderen, denk je eens in.

1. De plaats waar alle goddelozen komen zullen, en waar ook jullie plaats zal zijn, als je niet bekeerd wordt.

2. Bezie eens het werk dat je er doen zult, en

3. Beschouw het gezelschap waar je in verkeren zult.

Duivelen, verdoemde engelen, mensen waar je hier op aarde bang van bent, woeste heidenen, moordenaars en ontaarde mensen, naamchristenen en vreemde geesten zullen daar je gezelschap zijn. En dat allen, als eenmaal geschapen naar Gods beeld! Je zult er na het laatste oordeel zijn met je gehele lichaam, wat je nu zorgvuldig onderhoudt, wast, kleedt en soms oppronkt. Niet één lichaamsdeel zal er ontbreken, maar je zult weten wat je ermee gedaan hebt. Alle gedachten en lusten zullen helder in je geheugen terugkomen tot je onuitsprekelijke wroeging en wanhoop. Alle verdoemde mensen en geesten zullen doorvlamd zijn van haat tegen God en elkaar.

De geleerden hebben berekend dat er, over de hele wereld genomen, elke seconde een mens sterft. Denk eens in wat dat zeggen wil! Zonder enige onderbreking stromen dus de zielen onafgebroken door de poorten des doods naar hun eeuwige bestemming. En dat om allen te wachten op het geluid van de laatste bazuin.

Onstoffelijk en onsterfelijk zal ieder dan zijn lichaam terugkrijgen, en, zoals men hier het vlees met zout inwrijft om het voor bederf te bewaren, zo zegt de apostel, zullen de verworpenen met vuur gezouten worden, dat ze nooit verteren kunnen. Begrijpen jullie er nu iets van, hoe een gewichtige zaak het is als mens op aarde geboren te zijn geweest? En ook hoe groot de zonde is tegenover een heilig God? Je mocht nog eens aan het kermen raken en in de tijd met God te doen krijgen.

Veel mensen krijgen op de wereld met zichzelf te doen. Ze zien dat hun leven in gevaar is, en zoeken uit eigenbelang gered te worden. Maar Gods volk krijgt met God te doen. Niet Adam, maar zij zelf worden de schuldige.

Het is zo nodig om waarlijk over te nemen dat we persoonlijk met God afgedaan hebben, maar dat de Heere met ons niet afgedaan heeft. Als dat in waarheid door de Heilige Geest gebeurt, dat hij de oorzaak van zijn ongeluk overnemen moet, dan kan het niet anders of er moet aan de andere kant ook een mogelijkheid ontdekt worden. Aan zijn kant is het voor eeuwig afgedaan, maar als dan de Heere ontdekt dat Hij in Christus reeds van eeuwigheid de wereld van de uitverkorenen met Zichzelf was verzoenende, dan is het voor zo'n ziel in waarheid mogelijk. O, als dan gegeven wordt te geloven, dat er ook voor hem een volstreckte, volkomen voldoening geschied is, en

hij een van de gekenden zal zijn, die na de laatste opstanding in het laatste oordeel aan de rechterhand van de Koning zal staan, dan zinkt de ziel in verwondering weg en verstaat zij de woorden: "De dood is verslonden tot overwinning. Dood, waar is uw prikkel? Hel, waar is uw overwinning?"

Verlost van de geestelijke en eeuwige dood, en de natuurlijke dood is nu alleen een doorgang tot het eeuwige leven. De zonde zal voor Gods volk een verdoemenis op aarde worden, daarom zullen zij van harte wensen van haar kwellende macht verlost te worden. Als ze op hun plaats leven, zal er nooit een groter smart voor hen op aarde zijn dan te moeten zondigen.

Daarom zien ze met reikhalzend verlangen uit naar de laatste dag van hun leven. Niet omdat de hemel een mooie plaats zal zijn, nee, jullie moeten nu niet denken dat de hemel bestaat in een zalige toestand zonder werkelijk te bestaan, dat is een verkeerde voorstelling.

De hemel is werkelijk een plaats, en na de jongste dag, als de aarde gelouterd zal zijn, en de elementen brandende versmolten, zal er behalve een nieuwe hemel, ook werkelijk een nieuwe aarde wezen, zonder zonde of gebreken. Volmaakt, schoon en heilig, en die nieuwe hemel en aarde zullen de godzaligen erfelijk bezitten, zegt Gods Woord. Maar de heerlijkheid en zaligheid zal alleen zijn, omdat ze God daar zonder zonde volmaakt de eer zullen kunnen geven die Hem toekomt.

O, die allesoverklimmende zaligheid die daar wezen zal! Johannes zag niet alleen een nieuwe hemel, maar ook een nieuwe aarde, waarop de gerechtigheid woonde. Alles zal dan doorlouterd en gezuiverd zijn, de zonde er uitgebrand en de zichtbare gevolgen van de zonde voor eeuwig uitgewist. En het Godgeheiligd zaad zal dat gezegend aardrijk erven.

Als een kind des Heeren daar een indruk van krijgt, geeft hij er niet veel om al heeft hij nu geen groot stuk van de wereld tot eigendom. Door het geloof mag Gods volk wel eens een blik slaan op die laatste dag, waarna zij met Christus zullen heersen, en het gelouterde aardrijk erfelijk zullen bezitten. Erfelijk, omdat de Zone Gods hun oudste Broeder is, van Wie ze nu de zaligheid als een erfenis ontvangen.

O, kinderen, ons boekje is nu weer uit, je hebt de laatste bladzij omgeslagen, maar eenmaal is ook de laatste bladzij van je leven uit, 't zij kort of lang.

God zegene de inhoud van de lesjes die je geleerd hebt, bij aanvang of voortgang!

En kon het zijn, Hij stelle je nog eens als een lof op aarde, om uit te dragen de roem Zijns Naams die heerlijk is. Dat zij zo.

*Waarmede zal de jongeling zijn pad,
Door ijdelheên omsingeld, rein bewaren?
Gewis, als hij het houdt naar 't heilig blad.
U zoekt mijn hart; mijn oog blijft op U staren;
Laat mij van 't spoor, in Uw geboón vervat,
Niet dwalen, HEER; laat mij niet hulp 'loos varen.*